Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
8
23 B
24
3 - D - 31
3 4 20
Ex Bibliotheca
majori Coll. Ro
Societ. Jes
4.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LIBER JOSUE,

HEBRAICE

JEHOSUA.

CAPUT PRIMUM.

Confortatus Joſue à Domino, monet populum ut ſe ad Jordanis tranſitum præparent in diem tertium; tribus autem Ruben, Gad, & dimidiam Manaſſe, ut fratres ad promiſſam Terram armati ex condicto præcedant.

1 ET factum eſt poſt mortem A
Moyſi ſervi Domini, ut lo-
queretur Dominus ad Joſue
filium Nun miniſtrum Moy-
ſi, & diceret ei:
2 Moyſes ſervus meus mor-
tuus eſt: ſurge, & tranſi Jordanem iſtum, tu,
& omnis populus tecum, in Terram, quam
ego dabo filiis Iſraël.
3 * Omnem locum, quem calcaverit veſti- *
gium pedis veſtri, vobis tradam, ſicut locutus *Deut.*
ſum Moyſi. 11. c.
4 A deſerto & Libano uſque ad fluvium ma- 24.
gnum Euphraten, omnis terra Hethæorum uſ-

8 23 B.24

que ad mare magnum contra ſolis occaſum erit
terminus veſter.
5 Nullus poterit vobis reſiſtere cunctis die-
* *Inf.* bus vitæ tuæ : * ſicut fui cum Moyſe, ita ero
3.b 7. tecum : non dimittam, nec derelinquam te.
Hebr. 6 * Confortare, & eſto robuſtus : tu enim
13.a. ſorte divides populo huic Terram, pro qua ju-
5. * ravi patribus ſuis, ut traderem eam illis.
Deut. 7 Confortare igitur, & eſto robuſtus valdè :
31. b. 7.f.23 ut cuſtodias, & facias omnem legem, quam
3.Reg. præcepit tibi Moyſes ſervus meus : ne declines
2.a.2. ab ea ad dexteram vel ad ſiniſtram, ut intelli-
B gas cuncta quæ agis.
8 Non recedat volumen legis hujus ab ore
tuo : ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus,
ut cuſtodias & facias omnia quæ ſcripta ſunt in
eo : tunc diriges viam tuam, & intelliges eam.
C 9 Ecce præcipio tibi, confortare, & eſto ro-
buſtus. Noli metuere, & noli timere : quo-
niam tecum eſt Dominus Deus tuus in omni-
bus ad quæcumque perrexeris.
10 Præcepitque Joſue principibus populi,
dicens : tranſite per medium caſtrorum, & im-
perate populo, ac dicite.
11 Præparate vobis cibaria, quoniam poſt
diem tertium tranſibitis Jordanem, & intrabi-
tis ad poſſidendam Terram, quam Dominus
Deus veſter daturus eſt vobis.
12 Rubenitis quoque & Gaditis & dimi-
diæ tribui Manaſſe ait :
13 Mementote ſermonis, quem præcepit
vobis Moyſes famulus Domini, dicens : Domi-
* nus Deus veſter dedit vobis requiem, & om-
Num. nem terram.
32. d. 20. 14 * Uxores veſtræ, & filij, ac jumenta ma-

nebunt in Terra, quam tradidit vobis Moyſes
trans Jordanem: vos autem tranſite armati ante fratres veſtros, omnes fortes manu, & pugnate pro eis,
15 Donec det Dominus requiem fratribus D
veſtris ſicut & vobis dedit, & poſſideant ipſi quoque Terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt eis: & ſic revertemini in Terram poſſeſſionis veſtræ, & habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyſes famulus Domini trans Jordanem contra ſolis ortum.
16 Reſponderúntque ad Joſue, atque dixerunt: Omnia, quæ præcepiſti nobis, faciemus: & quocumque miſeris, ibimus.
17 Sicut obedivimus in cunctis Moyſi, ita obediemus & tibi: tantùm ſit Dominus Deus tuus tecum, ſicut fuit cum Moyſe.
18 Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis ſermonibus quos præceperis ei, moriatur. tu tantùm confortare, & viriliter age.

CAPUT II.

Miſſi exploratores in urbem Jericho, à Rahab meretrice occultantur: promiſſa illi miſericordia omníque illius familiæ, incolumes redeunt in caſtra.

1 MIſit igitur Joſue filius Nun de Setim A
duos viros exploratores in abſcondito:
& dixit eis: Ite, & conſiderate Terram, urbémque Jericho. * Qui pergentes ingreſſi ſunt *Heb.
domum mulieris meretricis, nomine Rahab, 11.f.31.
& quieverunt apud eam. Iac.2.
2 Nuntiatúmque eſt regi Jericho, & di- d.25.
ctum: Ecce viri ingreſſi ſunt huc per noctem de filiis Iſraël, ut explorarent Terram:
3 Miſítque rex Jericho ad Rahab, dicens: Educ viros, qui venerunt ad te, & ingreſſi ſunt

domum tuam: exploratores quippe ſunt, & omnem Terram conſiderare venerunt.

* Inf. 6. e. 17. 4 * Tollénſque mulier viros, abſcondit, & ait: Fateor, venerunt ad me, ſed neſciebam unde eſſent.

5 Cúmque porta clauderetur in tenebris, & illi pariter exierunt, neſcio quò abierunt: perſequimini citò, & comprehendetis eos.

6 Ipſa autem fecit aſcendere viros in ſolarium domus ſuæ, operuítque eos ſtipula lini, quæ ibi erat.

B 7 Hi autem qui miſſi fuerant, ſecuti ſunt eos per viam quæ ducit ad vadum Jordanis: illíſque egreſſis ſtatim porta clauſa eſt.

8 Necdum obdormierant qui latebant, & ecce mulier aſcendit ad eos, & ait:

9 Novi quòd Dominus tradiderit vobis Terram: etenim irruit in nos terror veſter, & elanguerunt omnes habitatores Terræ.

10 Audivimus quòd * ſiccaverit Dominus
* Exod. 14. e. 21. aquas Maris rubri ad veſtrum introitum, quando egreſſi eſtis ex Ægypto: * & quæ feceritis duobus Amorrhæorum regibus, qui erant trans
* Num. 21. e. 24. Jordanem, Sehon & Og, quos interfeciſtis.

11 Et hæc audientes pertimuimus, & elanguit cor noſtrum, nec remanſit in nobis ſpiritus ad introitum veſtrum: Dominus enim Deus veſter, ipſe eſt Deus in cælo ſurſum, & in terra deorſum.

12 * Nunc ergo jurate mihi per Dominum,
* Infr. 6. d. 22. ut quomodo ego miſericordiam feci vobiſcum, ita & vos faciatis cum domo patris mei: detíſque mihi verum ſignum,

C 13 Ut ſalvetis patrem meum & matrem, fratres ac ſorores meas, & omnia quæ illorum

ſunt, & eruatis animas noſtras à morte.

14 Qui reſponderunt ei: Anima noſtra ſit pro vobis in mortem, ſi tamen non prodideris nos. cùmque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te miſericordiam & veritatem.

15 Demiſit ergo eos per funem de feneſtra: domus enim ejus hærebat muro.

16 Dixítque ad eos: Ad montana conſcendite, ne fortè occurrant vobis revertentes: ibíque latitate tribus diebus, donec redeant, & ſic ibitis per viam veſtram.

17 Qui dixerunt ad eam: Innoxij erimus à juramento hoc, quo adjuraſti nos:

18 Si ingredientibus nobis terram, ſignum fuerit funiculus iſte coccineus, & ligaveris eum in feneſtra, per quam demiſiſti nos: & patrem tuum ac matrem, fratréſque & omnem cognationem tuam, congregaveris in domum tuam.

19 Qui oſtium domus tuæ egreſſus fuerit, D
ſanguis ipſius erit in caput ejus, & nos erimus alieni. Cunctorum autem ſanguis qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput noſtrum, ſi eos aliquis tetigerit.

20 Quòd ſi nos prodere volueris, & ſermonem iſtum proferre in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quo adjuraſti nos.

21 Et illa reſpondit: Sicut locuti eſtis, ita fiat. dimitténſque eos ut pergerent, appendit funiculum coccineum in feneſtra.

22 Illi verò ambulantes pervenerunt ad montana, & manſerunt ibi tres dies, donec reverterentur qui fuerant perſecuti: quærentes enim per omnem viam, non repererunt eos.

23 Quibus urbem ingreſſis, reverſi ſunt, & deſcenderunt exploratores de monte: & tranſ-

miſſo Jordane, venerunt ad Joſue filium Nun,
narraverúntque ei omnia quæ acciderant ſibi,
24 Atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus noſtras, & timore proſtrati ſunt cuncti habitatores ejus.

CAPUT III.

Siccatum Dei miraculo Jordanem præeunte arca populus tranſit.

A 1 Igitur Joſue de nocte conſurgens movit caſtra: egredientéſque de Setim, venerunt ad Jordanem ipſe & omnes filij Iſraël, & morati ſunt ibi tres dies.

2 Quibus evolutis tranſierunt præcones per caſtrorum medium,

3 Et clamare cœperunt: Quando videritis arcam fœderis Domini Dei veſtri,& ſacerdotes ſtirpis Leviticæ portantes eam, vos quoque conſurgite, & ſequimini præcedentes:

4 Sítque inter vos & arcam ſpatium cubitorum duûm millium: ut procul videre poſſitis, & noſſe per quam viam ingrediamini: quia priùs non ambulaſtis per eam: & cavete ne appropinquetis ad arcam.

B 5 Dixítque Joſue ad populum: Sanctificamini: cras enim faciet Dñs inter vos mirabilia.

6 Et ait ad ſacerdotes: Tollite arcam fœderis: & præcedite populum. Qui juſſa complentes, tulerunt, & ambulaverunt ante eos.

7 Dixítque Dominus ad Joſue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Iſraël: ut ſciant
* Sup. quòd * ſicut cum Moyſe fui,ita & tecum ſim.
1. a. 5. 8 Tu autem præcipe ſacerdotibus, qui portant arcam fœderis, & dic eis: Cùm ingreſſi fueritis partem aquæ Jordanis, ſtate in ea.

9 Dixítque Joſue ad filios Iſraël: Accedite

huc, & audite verbum Domini Dei veſtri.
10 Et rurſum: In hoc, inquit, ſcietis quòd C
Dominus Deus vivens in medio veſtri eſt, &
diſperdet in conſpectu veſtro Chananæum &
Hethæum, Hevæum & Pherezæum, Gerge-
ſæum quoque & Jebuſæum, & Amorrhæum.
11 * Ecce, arca fœderis Domini omnis ter- *Act.
ræ antecedet vos per Jordanem. 7. f.
12 Parate duodecim viros de tribubus Iſraël, 45.
ſingulos per ſingulas tribus.
13 Et cùm poſuerint veſtigia pedum ſuorum,
ſacerdotes qui portant arcam Domini Dei uni-
verſæ terræ, in aquis Jordanis, aquæ quæ infe-
riores ſunt, decurrent atque deficient: quæ au-
tem deſuper veniunt, in una mole conſiſtent.
14 Igitur egreſſus eſt populus de tabernaculis
ſuis: ut tranſiret Jordanem: & ſacerdotes, qui
portabant arcam fœderis, pergebant ante eum.
15 Ingreſſiſque eis Jordanem, & pedibus D
eorum in parte aquæ tinctis (Jordanis autem
ripas alvei ſui tempore * meſſis impleverat)
16 Steterunt aquæ deſcendentes in loco uno, *Eccli.
& ad inſtar montis intumeſcentes apparebant 24. c.
procul, ab urbe quæ vocatur Adom uſque ad 36.
locum Sarthan: quæ autem inferiores erant, in
Mare ſolitudinis (quod nunc vocatur mortuum)
deſcenderunt uſquequò omnino deficerent.
17 Populus autem incedebat contra Jericho:
& ſacerdotes, qui portabant arcam fœderis
Domini, ſtabant ſuper ſiccam humum in me-
dio Jordanis accincti, omníſque populus per
arentem alveum tranſibat.

CAPUT IV.

Duodecim lapides de Jordane ſiccato ad poſterorum memoriam colliguntur, aliique duodecim in ipſo Jordanis alveo ſtatuuntur.

A 1 QUibus tranſgreſſis, dixit Dominus ad Joſue:

2 Elige duodecim viros ſingulos per ſingulas tribus:

3 Et præcipe eis, ut tollant de medio Jordanis alveo, ubi ſteterunt pedes ſacerdotum, duodecim duriſſimos lapides, quos ponetis in loco caſtrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria.

4 Vocavítque Joſuë duodecim viros, quos elegerat de filiis Iſraël, ſingulos de ſingulis tribubus,

5 Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei veſtri ad Jordanis medium, & portate inde ſinguli ſingulos lapides in humeris veſtris, juxta numerum filiorum Iſraël,

6 Ut ſit ſignum inter vos: & quando interrogaverint vos filij veſtri cras, dicentes: Quid ſibi volunt iſti lapides?

7 Reſpondebitis eis: Defecerunt aquæ Jordanis ante arcam fœderis Domini, cùm tranſiret eum: idcircò poſiti ſunt lapides iſti in monumentum filiorum Iſraël uſque in æternum.

B 8 Fecerunt ergo filij Iſraël ſicut præcepit eis Joſue, portantes de medio Jordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, juxta numerum filiorum Iſraël, uſque ad locum in quo caſtrametati ſunt, ibíque poſuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides poſuit Joſue in medio Jordanis alveo, ubi ſteterunt ſacerdotes, qui portabant arcam fœderis: & ſunt ibi uſque in præſentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, C
ſtabant in Jordanis medio, donec omnia com-
plerentur, quæ Joſue, ut loqueretur ad popu-
lum, præceperat Dominus, & dixerat ei Moy-
ſes. Feſtinavítque populus, & tranſiit.
11 Cúmque tranſiſſent omnes, tranſivit & ar-
ca Domini, ſacerdotéſque pergebant ante po-
pulum.
12 Filij quoque Ruben, & Gad, & dimidia
tribus Manaſſe, armati præcedebant filios Iſ-
raël, * ſicut eis præceperat Moyſes.
13 Et quadraginta pugnatorum millia per * Num. 32. f. 28.
turmas, & cuneos, incedebant per plana atque
campeſtria urbis Jericho.
14 In die illo magnificavit Dominus Joſue
coram omni Iſraël, ut timerent eum, ſicut ti-
muerant Moyſen, dum adviveret.
15 Dixítque ad eum:
16 Præcipe ſacerdotibus, qui portant arcam D
fœderis, ut aſcendant de Jordane.
17 Qui præcepit eis, dicens: Aſcendite de
Jordane.
18 Cúmque aſcendiſſent portantes arcam
fœderis Domini, & ſiccam humum calcare
cœpiſſent, reverſæ ſunt aquæ in alveum ſuum,
& fluebant ſicut antè conſueverant.
19 Populus autem adſcendit de Jordane,
decimo die menſis primi, & caſtrametati ſunt
in Galgalis contra Orientalem plagam urbis
Jericho.
20 Duodecim quoq; lapides, quos de Jorda-
nis alveo ſumpſerant, poſuit Joſue in Galgalis,
21 Et dixit ad filios Iſraël: Quando interro-
gaverint filij veſtri cras patres ſuos, & dixerint
eis: Quid ſibi volunt lapides iſti?

22 Docebitis eos, atque dicetis: Per arentem alveum tranſivit Iſraël Jordanem iſtum,

23 Siccante Domino Deo veſtro, aquas ejus in conſpectu veſtro, donec tranſiretis:

* Exod. 14. e. 21. 24 * Sicut fecerat priùs in mari rubro, quod ſiccavit donec tranſiremus:

25 Ut diſcant omnes terrarum populi fortiſſimam Domini manum, ut & vos timeatis Dominum Deum veſtrum omni tempore.

Caput V.

Terrentur Chananæi; circumciſio fit in Galgalis, & Phaſe celebratur. deficit manna ubi de fructibus terræ edunt, & Angelus Domini Ioſue apparet.

A 1 POſtquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Jordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan, qui propinqua poſſidebant magni maris loca, quòd ſiccaſſet Dominus fluenta Jordanis coram filiis Iſraël donec tranſirent, diſſolutum eſt cor eorum, & non remanſit in eis ſpiritus, timentium introitum filiorum Iſraël.

2 Eo tempore ait Dominus ad Joſue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcide ſecundò filios Iſraël.

3 Fecit quod juſſerat Dominus, & circumcidit filios Iſraël in colle præputiorum.

4 Hæc autem cauſa eſt ſecundæ circumciſionis: Omnis populus, qui egreſſus eſt de Ægypto generis maſculini, univerſi bellatores viri, mortui ſunt in deſerto per longiſſimos viæ circuitus,

B 5 Qui omnes circumciſi erant. Populus autem qui natus eſt in deſerto,

6 Per quadraginta annos itineris latiſſimæ ſolitudinis, incircumciſus fuit: donec conſume-

rentur qui non audierant vocem Domini, &
quibus antè juraverat ut non oſtenderet eis
Terram lacte & melle manantem.
7 Horum filij in locum ſucceſſerunt patrum, C
& circumciſi ſunt à Joſue: quia ſicut nati fue-
rant, in præputio erant, nec eos in via aliquis
circumciderat.
8 Poſtquam autem omnes circumciſi ſunt,
manſerunt in eodem caſtrorum loco, donec ſa-
narentur.
9 Dixítque Dominus ad Joſue: Hodie ab-
ſtuli opprobrium Ægypti à vobis. Vocatúm-
que eſt nomen loci illius Galgala, uſque in
præſentem diem.
10 Manſerúntque filij Iſraël in Galgalis, &
fecerunt Phaſe, quartadecima die menſis, ad
veſperum, in campeſtribus Jericho:
11 Et comederunt de frugibus Terræ die al- D
tero, azymos panes, & polentam ejuſdem
anni.
12 Defecítque manna poſtquam comede-
runt de frugibus Terræ, nec uſi ſunt ultrà cibo
illo filij Iſraël, ſed comederunt de frugibus
præſentis anni Terræ Chanaan.
13 Cùm autem eſſet Joſue in agro urbis Jeri-
cho, levavit oculos, & vidit virum ſtantem
contra ſe, evaginatum tenentem gladium, per-
rexítque ad eum, & ait: Noſter es, an adver-
ſariorum?
14 Qui reſpondit: Nequaquam, ſed ſum
princeps exercitus Domini, & nunc venio.
15 Cecidit Joſue pronus in terram. Et ado-
rans ait: Quid Dominus meus loquitur ad *Exo.
ſervum ſuum? 3. b. 5.
16 * Solve, inquit, calceamentum tuum de Act. 7. d. 33.

pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas, ſanctus eſt. Fecítque Joſue ut ſibi fuerat imperatum.

Caput VI.

Poſt varios ſeptem dierum circuitus cum arca, Jericho capta funditus deletur, ſola ſervatur Rahab cum ſuis; readificatori urbis maledicitur.

A 1 Jericho autem clauſa erat atque munita, timore filiorum Iſraël, & nullus egredi audebat aut ingredi.

2 Dixítque Dominus ad Joſue: Ecce dedi in manu tua Jericho, & regem ejus, omnéſque fortes viros.

3 Circuite urbem cuncti bellatores ſemel per diem: ſic facietis ſex diebus.

4 Septimo autem die ſacerdotes tollant ſeptem buccinas, quarum uſus eſt in jubileo, & præcedant arcam fœderis: ſeptiéſque circuibitis civitatem, & ſacerdotes clangent buccinis.

5 Cúmque inſonuerit vox tubæ longior atque conciſior, & in auribus veſtris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent civitatis, ingredientúrque ſinguli per locum contra quem ſteterint.

6 Vocavit ergo Joſue filius Nun ſacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis, & ſeptem alij ſacerdotes tollant ſeptem jubileorum buccinas, & incedant ante arcam Domini.

7 Ad populum quoque ait: Ite & circuite civitatem, armati, præcedentes arcam Domini.

B 8 Cúmque Joſue verba finiſſet, & ſeptem ſacerdotes ſeptem buccinis clangerent ante arcam fœderis Domini,

9 Omníſque præcederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcam ſequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

10 Præceperat autem Joſue populo, dicens:
Non clamabitis, nec audietur vox veſtra, ne-
que ullus ſermo ex ore veſtro egredietur: do-
nec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate,
& vociferamini.

11 Circuivit ergo arca Domini civitatem ſe-
mel per diem, & reverſa in caſtra, manſit ibi.

12 Igitur Joſue de nocte conſurgente, tu-
lerunt ſacerdotes arcam Domini,

13 Et ſeptem ex eis ſeptem buccinas, quarum
in jubileo uſus eſt: præcedebántque arcam Do-
mini ambulantes atque clangentes: & armatus
populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum
ſequebatur arcam, & buccinis perſonabat.

14 Circuierúntque civitatem ſecundo die
ſemel, & reverſi ſunt in caſtra. Sic fecerunt
ſex diebus.

15 Die autem ſeptimo, diluculò conſurgentes C
circuierũt urbem, ſicut diſpoſitum erat, ſepties.

16. Cúmque ſeptimo circuitu clangerent
buccinis ſacerdotes, dixit Joſue ad omnem
Iſraël: Vociferamini: tradidit enim vobis Do-
minus civitatem:

17 Sítque civitas hæc anathema: & omnia
quæ in ea ſunt, Domino. ſola Rahab meretrix
vivat, cum univerſis qui cum ea in domo ſunt:
* abſcondit enim nuntios quos direximus. *Sup.

18 Vos autem cavete, ne de his, quæ præ- 2.a.4.
cepta ſunt, quippiam contingatis, & ſitis præ- Hebr.
varicationis rei, & omnia caſtra Iſraël ſub pec- 11.f.
cato ſint atque turbentur. 31.

19 Quidquid autem auri & argenti fuerit,
& vaſorum æneorum ac ferri, Domino conſe-
cretur, repoſitum in theſauris ejus. *Heb.

20 * Igitur omni populo vociferante, & clan- 11.f. 30.

gentibus tubis, poſtquam in aures multitudinis
vox ſonitúſque increpuit, muri illicò corrue-
runt: & aſcendit unuſquiſque per locum, qui
* 2. contra ſe erat: * ceperúntque civitatem.
Mac. 21 Et interfecerunt omnia quæ erant in ea,
12. c. à viro uſque ad mulierem, ab infante uſque ad
15. & ſenem. Boves quoque & oves & aſinos in ore
gladij percuſſerunt.
* Sup. 22 Duobus autem viris, qui * exploratores
2. a. 1. miſſi fuerant, dixit Joſue: Ingredimini domum
c. 14. mulieris meretricis, & producite eam, & omnia
quæ illius ſunt, ſicut illi juramento firmaſtis.
*Heb. 23 * Ingreſſíque juvenes, eduxerunt Rahab,
11. f. & parentes ejus, fratres quoque, & cunctam
31. ſupellectilem ac cognationem illius, & extra
D caſtra Iſraël manere fecerunt.
*Infr. 24 * Urbem autem, & omnia quæ erant in
8. a. 2. ea, ſuccenderunt; abſque auro & argento, &
vaſis æneis, ac ferro, quæ in ærarium Domini
conſecrarunt.
25 Rahab verò meretricem, & domum pa-
tris ejus, & omnia quæ habebat, fecit Joſue
vivere, & habitaverunt in medio Iſraël uſque
in præſentem diem, eò quòd abſconderit nun-
tios, quos miſerat ut explorarent Jericho. In
* 3. tempore illo imprecatus eſt Joſue, dicens:
Reg. 26 * Maledictus vir coram Domino, qui ſuſ-
16. g. citaverit & ædificaverit civitatem Jericho. In
34. primogenito ſuo fundamenta illius jaciat; & in
noviſſimo liberorum ponat portas ejus.
27 Fuit ergo Dominus cum Joſue, & no-
men ejus vulgatum eſt in omni terra.

Explorata urbe Hai cedit populus Iſraël hoſtibus propter furtum de anathemate Iericho; quapropter poſt Ioſue lamentationem, miſſa ſorte Achan lapidatur juſſu Domini.

1 Filij * autem Iſraël prævaricati ſunt man- A
datum, & uſurpaverunt de anathemate. * *Inſ.*
* Nam Achan filius Charmi, filij Zabdi, filij 22. *d.*
Zare de tribu Juda, tulit aliquid de anathemate: 20. * 1.
iratúſque eſt Dominus contra filios Iſraël. *Par.*
2 Cúmque mitteret Joſue de Jericho viros 2. *a.* 7.
contra Hai, quæ eſt juxta Bethaven, ad Orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Aſcendite & explorate Terram. Qui præcepta complentes exploraverunt Hai.
3 Et reverſi dixerunt ei: Non aſcendat omnis populus, ſed duo vel tria millia virorum pergant, & deleant civitatem: quare omnis populus fruſtrà vexabitur contra hoſtes pauciſſimos?
4 Aſcenderunt ergo tria millia pugnatorum,
Qui ſtatim terga vertentes,
5 Percuſſi ſunt à viris urbis Hai, & corruerunt ex eis triginta ſex homines: perſecutíque ſunt eos adverſarij de porta uſque ad Sabarim, & ceciderunt per prona fugientes: pertimuítque cor populi, & inſtar aquæ liquefactum eſt.
6 Joſue verò ſcidit veſtimenta ſua, & pronus B
cecidit in terram coram arca Domini uſque ad veſperam, tam ipſe quàm omnes ſenes Iſraël: miſerúntque pulverem ſuper capita ſua,
7 Et dixit Joſue: Heu Domine Deus, quid voluiſti traducere populum iſtum Jordanem fluvium, ut traderes nos in manu Amorrhæi, & perderes? utinam ut cœpimus, manſiſſemus trans Jordanem.
8 Mi Domine Deus quid dicam, videns Iſraëlem hoſtibus ſuis terga vertentem?

9 Audient Chananæi, & omnes habitatores Terræ, & pariter conglobati circumdabunt nos, atque delebunt nomen noſtrum de terra: & quid facies magno nomini tuo?

10 Dixítque Dominus ad Joſue: Surge, cur jaces pronus in terra?

11 Peccavit Iſraël, & prævaricatus eſt pactum meum: tulerúntque de anathemate, & furati ſunt atque mentiti, & abſconderunt inter vaſa ſua.

12 Nec poterit Iſraël ſtare ante hoſtes ſuos, eóſque fugiet: quia pollutus eſt anathemate. non ero ultrà vobiſcum, donec conteratis eum qui hujus ſceleris reus eſt.

13 Surge, ſanctifica populum, & dic eis:
* *Le-* * Sanctificamini in craſtinum: hæc enim dicit
*vi.*20. Dominus Deus Iſraël: Anathema in medio tui
*a.*7. *Sup.* eſt Iſraël: non poteris ſtare coram hoſtibus tuis,
3. *b.*5. donec deleatur ex te qui hoc contaminatus eſt
Num. ſcelere.
11. *d.* 18. 14 Accedetíſque manè ſinguli per tribus veſtras: & quamcumque tribum ſors invenerit,
1.*Reg.* 16. *b.* accedet per cognationes ſuas, & cognatio
5. per domos, domúſque per viros.

C 15 Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehenſus, comburetur igni cum omni ſubſtantia ſua: quoniam prævaricatus eſt pactum Domini, & fecit nefas in Iſraël.

16 Surgens itaque Joſue manè, applicuit Iſraël per tribus ſuas, & inventa eſt tribus Juda.

17 Quæ cùm juxta familias ſuas eſſet oblata, inventa eſt familia Zare. Illam quoque per domos offerens, reperit Zabdi:

18 Cujus domum in ſingulos dividens viros, invenit Achan filium Charmi, filij Zabdi, filij Zare de tribu Juda.

19 Et ait Joſue ad Achan: Fili mi, da glo-
riam Domino Deo Iſraël,& confitere, atque in-
dica mihi quid feceris, ne abſcondas.
20 Reſpondítque Achan Joſue, & dixit ei:
Verè ego peccavi Domino Deo Iſraël, & ſic
& ſic feci.
21 Vidi enim inter ſpolia pallium coccineum
valdè bonum, & ducentos ſiclos argenti, regu-
lámque auream quinquaginta ſiclorum: &
concupiſcens abſtuli, & abſcondi in terra con-
tra medium tabernaculi mei, argentúmque foſ-
ſa humo operui.
22 Miſit ergo Joſuë miniſtros: qui curren-
tes ad tabernaculum illius, repererunt cuncta
abſcondita in eodem loco, & argentum ſimul.
23 Auferentéſque de tentorio tulerunt ea ad D
Joſue, & ad omnes filios Iſraël, projecerúnt-
que ante Dominum.
24 Tollens itaque Joſue Achan filium Zare,
argentúmque & pallium, & auream regulam,
filios quoque & filias ejus, boves & aſinos, &
oves, ipſúmque tabernaculum, & cunctam ſu-
pellectilem: (& omnis Iſraël cum eo) duxe-
runt eos ad Vallem Achor:
25 Ubi dixit Joſue: Quia turbaſti nos, ex-
turbet te Dominus in die hac. Lapidavítque
eum omnis Iſraël, & cuncta quæ illius erant,
igne conſumpta ſunt.
26 Congregaverúntque ſuper eum * acer- * 2.
vum magnum lapidum, qui permanet uſque Reg.
in præſentem diem. Et averſus eſt furor Domi- 18. d.
ni ab eis. Vocatúmque eſt nomen loci illius, 17.
Vallis Achor, uſque hodie.

Caput VIII.

Expugnata Hai, rex ejus ſuſpenditur, erecto altari lapideo; Deuteronomium ſuper lapides ſcribitur, & populo benedicitur.

A 1 Dixit autem Dominus ad Joſue: ne timeas,
neque formides: tolle tecum omnem
multitudinem pugnatorum, & conſurgens aſ-
cende in oppidum Hai,ecce tradidi in manu tua
regem ejus: & populum urbémque & terram.
* Sup. 6. d. 24. 2 Faciéſque urbi Hai, & regi ejus, * ſicut
feciſti Jericho, & regi illius: prædam verò, &
omnia animantia diripietis vobis: pone inſi-
dias urbi poſt eam.
3 Surrexítque Joſue, & omnis exercitus bel-
latorum cum eo, ut aſcenderent in Hai: & ele-
cta triginta millia virorum fortium miſit nocte,
4 Præcepítque eis, dicens: Ponite inſidias
poſt civitatem: nec longiùs recedatis: & eri-
tis omnes parati.
B 5 Ego autem, & reliqua multitudo quæ me-
cum eſt, accedemus ex adverſo contra urbem.
*Sup. 7. a. 4. Cúmque exierint contra nos, * ſicut antè feci-
mus, fugiemus, & terga vertemus:
6 Donec perſequentes ab urbe longiùs protra-
hantur: putabunt enim nos fugere ſicut priùs.
7 Nobis ergo fugientibus, & illis perſe-
quentibus, conſurgetis de inſidiis, & vaſtabitis
civitatem: tradétque eam Dominus Deus ve-
ſter in manus veſtras:
8 Cúmque ceperitis, ſuccendite eam, & ſic
omnia facietis, ut juſſi.
9 Dimiſítque eos, & perrexerunt ad locum
inſidiarum, ſederúntque inter Bethel & Hai, ad
Occidentalem plagam urbis Hai: Joſue autem
nocte illa in medio manſit populi.

10 Surgénſque diluculò recenſuit ſocios, & aſcendit cum ſenioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio pugnatorum.

11 Cúmque veniſſent & aſcendiſſent ex adverſo civitatis, ſteterunt ad Septemtrionalem urbis plagam, inter quam & eos erat vallis media. C

12 Quinque autem millia viros elegerat, & poſuerat in inſidiis inter Bethel & Hai, ex occidentali parte ejuſdem civitatis:

13 Omnis verò reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut noviſſimi illius multitudinis Occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Joſue nocte illa, & ſtetit in vallis medio.

14 Quod cùm vidiſſet rex Hai, feſtinavit manè, & egreſſus eſt cum omni exercitu civitatis, direxítque aciem contra deſertum, ignorans quòd poſt tergum laterent inſidiæ.

15 Joſue verò & omnis Iſraël ceſſerunt loco, ſimulantes metum, & fugientes per ſolitudinis viam.

16 At illi vociferantes pariter, & ſe mutuò cohortantes, perſecuti ſunt eos. Cúmque receſſiſſent à civitate,

17 Et ne unus quidem in urbe Hai & Bethel remanſiſſet qui non perſequeretur Iſraël (ſicut eruperant aperta oppida relinquentes,) D

18 Dixit Dominus ad Joſue: Leva clypeum, qui in manu tua eſt, contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam.

19 Cúmque elevaſſet clypeum ex adverſo civitatis, inſidiæ, quæ latebant, ſurrexerunt confeſtim: & pergentes ad civitatem, ceperunt, & ſuccenderunt eam.

20 Viri autem civitatis, qui perſequebantur

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Joſue, reſpicientes & videntes fumum urbis ad
cælum uſque conſcendere, non potuerunt ultrà
huc illúcque diffugere: præſertim cùm hi qui
ſimulaverant fugam, & tendebant ad ſolitudi-
E nem, contra perſequentes fortiſſimè reſtitiſſent.
21 Vidénſque Joſue & omnis Iſraël quòd
capta eſſet civitas, & fumus urbis aſcenderet,
reverſus percuſſit viros Hai.
22 Si quidem & illi qui ceperant & ſuccen-
derant civitatem, egreſſi ex urbe contra ſuos,
medios hoſtium ferire cœperunt. Cùm ergo ex
utraque parte adverſarij cæderentur, ita ut nul-
lus de tanta multitudine ſalvaretur,
23 Regem quoque urbis Hai apprehende-
runt viventem, & obtulerunt Joſue.
24 Igitur omnibus interfectis, qui Iſraëlem
ad deſerta tendentem fuerant perſecuti, & in
eodem loco gladio corruentibus reverſi filij Iſ-
raël percuſſerunt civitatem.
25 Erant autem qui in eodem die concide-
rant à viro uſque ad mulierem, duodecim mil-
lia hominum, omnes urbis Hai.
F 26 Joſue verò non contraxit manum quam
in ſublime porrexerat, tenens clypeum donec
interficerentur omnes habitatores Hai,
27 Jumenta autem & prædam civitatis diviſe-
runt ſibi filij Iſraël, ſicut præperat Dn̄s Joſue.
28 Qui ſuccendit urbem, & fecit eam tu-
mulum ſempiternum:
29 Regem quoque ejus ſuſpendit in patibulo
uſque ad veſperam & ſolis occaſum. Præcepít-
que Joſue, & depoſuerunt cadaver ejus de cru-
ce: projecerúntque in ipſo introitu civitatis,
congeſto ſuper eum magno acervo lapidum,
qui permanet uſque in præſentem diem.

30 Tunc ædificavit Joſue altare Domino Deo Iſraël in monte Hebal:

31 * Sicut præceperat Moyſes famulus Dñi filiis Iſraël, & ſcriptum eſt in volumine legis Moyſi: Altare verò de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit: & obtulit ſuper eo holocauſta Dño, immolavítque pacificas victimas.

*Exod. 20. d. 25. Deut. 27. b. 5.

32 Et ſcripſit ſuper lapides Deuteronomium legis Moyſi, quod ille digeſſerat coram filiis Iſraël. G

33 Omnis autem populus, & majores natu, ducéſque ac judices ſtabant ex utraque parte arcæ, in conſpectu ſacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini, ut advena ita & indigena. Media pars eorum juxta montem Garizim, & media juxta montem Hebal, ſicut præceperat Moyſes famulus Domini. Et primùm quidem benedixit populo Iſraël:

34 Poſt hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quæ ſcripta erant in legis volumine.

35 Nihil ex his quæ Moyſes juſſerat, reliquit intactum, ſed univerſa replicavit coram omni multitudine Iſraël, mulieribus ac parvulis & advenis, qui inter eos morabantur.

CAPUT IX.

Gabaonitæ ſimulatione longi itineris imponentes Joſue & principibus Iſraëlitarum, interpoſito juramento ſalvantur, inſecuto tamen murmure, perpetuo famulitio adſtringuntur.

1 QUibus auditis, cuncti reges trans Jordanem, qui verſabantur in montanis & campeſtribus, in maritimis ac littore magni maris, hi quoque qui habitabant juxta Libanum, Hethæus & Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, & Hevæus, & Jebuzæus, A

2 Congregati ſunt pariter, ut pugnarent contra Joſue & Iſraël uno animo, eadémque ſententia.

3 At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Joſue, Jericho & Hai:

4 Et callidè cogitantes, tulerunt ſibi cibaria, ſaccos veteres aſinis imponentes, & utres vinarios ſciſſos atque conſutos,

5 Calceamentáque perantiqua quæ ad indicium vetuſtatis pittaciis conſuta erant, induti veteribus veſtimentis: panes quoque quos portabant ob viaticum, duri erant, & in fruſta comminuti:

6 Perrexerúntque ad Joſuë, qui tunc morabatur in caſtris Galgalæ, & dixerunt ei, atque ſimul omni Iſraëli: De terra longinqua venimus, pacem vobiſcum facere cupientes: Reſponderúntque viri Iſraël ad eos, atque dixerunt:

B 7 Ne fortè in terra, quæ nobis ſorte debetur, habitetis, & non poſſimus fœdus inire vobiſcum.

8 At illi ad Joſue, Servi, inquiunt, tui ſumus. Quibus Joſue ait: Quinam eſtis vos? & unde veniſtis?

9 Reſponderunt: De terra longinqua valdè venerunt ſervi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentiæ ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto,

10 * Et duobus regibus Amorrhæorum qui
* *Num.* fuerunt trans Jordanem, Sehon regi Heſebon,
21. *e.* & Og regi Baſan qui erat in Aſtaroth:
24. 11 Dixerúntque nobis ſeniores, & omnes habitatores Terræ noſtræ: Tollite in manibus cibaria ob longiſſimam viam, & occurrite eis, & dicite: Servi veſtri ſumus, fœdus inite nobiſcum.

12 En, panes quando egreſſi ſumus de domibus noſtris, ut veniremus ad vos, calidos ſumpſimus, nunc ſicci facti ſunt, & vetuſtate nimia comminuti.

13 Utres vini novos implevimus, nunc rupti ſunt & ſoluti. veſtes & calceamēta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus ob longitudinem longioris viæ trita ſunt & penè conſumpta.

14 Suſceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogaverunt.

15 * Fecítque Joſue cum eis pacem, & inito C
fœdere pollicitus eſt quòd non occiderentur: * 2.
principes quoque multitudinis juraverunt eis. Reg.
16 Poſt dies autem tres initi fœderis, au- 21. a.
dierunt quòd in vicino habitarent, & inter eos 2.
futuri eſſent.

17 Moverúntque caſtra filij Iſraël, & venerunt in civitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula ſunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth & Cariathiarim.

18 Et non percuſſerunt eos, eò quòd juraſſent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Iſraël. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes.

19 Qui reſponderunt eis: Juravimus illis in
nomine Domini Dei Iſraël, & idcircò non poſ- A
ſumus eos contingere.

20 Sed hoc faciemus eis: Reſerventur quidem ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, ſi pejeravimus:

21 Sed ſic vivant, ut in uſus univerſæ multitudinis ligna cædant, aquáſque comportent. Quibus hæc loquentibus:

22 Vocavit Gabaonitas Joſue, & dixit eis: D
Cur nos decipere fraude voluiſtis, ut diceretis:

Procul valdè habitamus à vobis, cùm in medio
noſtri ſitis?
23 Itaque ſub maledictione eritis, & non
deficiet de ſtirpe veſtra ligna cædens, aquáſ-
que comportans in domum Dei mei.
24 Qui reſponderunt: Nuntiatum eſt nobis
ſervis tuis, quòd promiſiſſet Dominus Deus
tuus Moyſi ſervo ſuo ut traderet vobis omnem
Terram, & diſperderet cunctos habitatores
ejus. Timuimus igitur valdè, & providimus
animabus noſtris, veſtro terrore compulſi, &
hoc conſilium inivimus.
25 Nunc autem in manu tua ſumus: quod
tibi bonum & rectum videtur, fac nobis.
26 Fecit ergo Joſue ut dixerat, & liberavit eos
de manu filiorum Iſraël, ut non occiderentur.
27 Decrevítque in illo die eos eſſe in miniſte-
rio cuncti populi, & altaris Domini, cædentes
ligna, & aquas comportantes, uſque in præſens
tempus, in loco quem Dominus elegiſſet.

CAPUT X.

Quinque reges oppugnantes urbem Gabaon, immoto ſole unius diei ſpatio, vincuntur, & ex ſpelunca extracti ſuſpenduntur, pluréſque alij reges & civitates exſcinduntur.

A 1 QUæ cùm audiſſet Adoniſedec rex Jeru-
ſalem, quòd ſcilicet cepiſſet Joſue Hai,
& ſubvertiſſet eam (ſicut enim fecerat Jericho
& regi ejus, ſic fecit Hai & regi illius) & quòd
transfugiſſent Gabaonitæ ad Iſraël, & eſſent
fœderati eorum,
2 Timuit valdè. Urbs enim magna erat Ga-
baon, & una civitatum regalium, & major op-
pido Hai, omnéſque bellatores ejus fortiſſimi:
3 Miſit ergo Adoniſedec rex Jeruſalem ad

Oham regem Hebron, & ad Pharam regem
Jerimoth, ad Japhia quoque regem Lachis, &
ad Dabir regem Eglon, dicens:
4 Ad me adſcendite, & ferte præſidium, ut
expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad
Joſue, & ad filios Iſraël.
5 Congregati igitur aſcenderunt quinque
reges Amorrhæorum, rex Jeruſalem, rex He-
bron, rex Jerimoth, rex Lachis, rex Eglon
ſimul cum exercitibus ſuis, & caſtrametati ſunt
circa Gabaon, oppugnantes eam.
6 Habitatores autem Gabaon urbis obſeſſæ B
miſerunt ad Joſue, qui tunc morabatur in ca-
ſtris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retra-
has manus tuas ab auxilio ſervorum tuorum:
aſcende citò, & libera nos, férque præſi-
dium: convenerunt enim adverſum nos om-
nes reges Amorrhæorum, qui habitant in
montanis.
7 Aſcendítque Joſue de Galgalis, & omnis
exercitus bellatorum cum eo, viri fortiſſimi.
8 Dixítque Dominus ad Joſue: Ne timeas
eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus
ex eis tibi reſiſtere poterit.
9 Irruit itaque Joſue ſuper eos repentè, to-
ta nocte aſcendens de Galgalis:
10 Et conturbavit eos Dominus à facie Iſ-
raël: contrivítque plaga magna in Gabaon, ac
perſecutus eſt eos per viam aſcenſus Beth ho-
ron, & percuſſit uſque Azeca & Maceda.
11 Cúmque fugerent filios Iſraël, & eſſent C
in deſcenſu Beth horon, Dominus miſit ſuper
eos lapides magnos de cælo uſque ad Aſeca: &
mortui ſunt multò plures lapidibus grandinis,
quàm quos gladio percuſſerant filij Iſraël.

12 Tunc locutus eſt Joſue Domino, in die qua tradidit Amorrhæum in conſpectu filiorum Iſraël, dixítque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Aialon.

13 Steterúntque * Sol & Luna donec ulciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Nónne ſcriptum eſt hoc in libro juſtorum? Stetit itaque Sol in medio cæli, & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei.

* Eccli. 46. a. 5. Iſai. 28. f. 21.

14 Non fuit anteà nec poſteà tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Iſraël.

15 Reverſúſque eſt Joſue cum omni Iſraël in caſtra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & ſe abſconderant in ſpelunca urbis Maceda.

17 Nuntiatúmque eſt Joſue, quòd inventi eſſent quinque reges latentes in ſpelunca urbis Maceda.

D 18 Qui præcepit ſociis, & ait: Volvite ſaxa ingentia ad os ſpeluncæ, & ponite viros induſtrios, qui clauſos cuſtodiant:

19 Vos autem nolite ſtare, ſed perſequimini hoſtes, & extremos quoſq; fugientium cædite: nec dimittatis eos urbium ſuarum intrare præſidia, quos tradidit Dñs Deus in manus veſtras.

20 Cæſis ergo adverſariis plaga magna, & uſque ad internecionem pænè conſumptis, hi qui Iſraël effugere potuerunt, ingreſſi ſunt civitates munitas.

21 Reverſúſque eſt omnis exercitus ad Joſue in Maceda, ubi tunc erant caſtra, ſani & integro numero: nullúſque contra filios Iſraël mutire auſus eſt.

22 Præcepítque Joſue, dicens: Aperite os

ſpeluncæ, & producite ad me quinque reges,
qui in ea latitant.
23 Fecerúntque miniſtri ut ſibi fuerat imperatum: & eduxerunt ad eum quinque reges de ſpelunca, regem Jeruſalem, regem Hebron, regem Jerimoth, regem Lachis, regem Eglon.
24 Cúmque educti eſſent ad eum, vocavit E
omnes viros Iſraël, & ait ad principes exercitus qui ſecum erant: Ite, & ponite pedes ſuper colla regum iſtorum. Qui cùm perrexiſſent, & ſubjectorum colla pedibus calcarent,
25 Rurſum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini & eſtote robuſti: ſic enim faciet Dominus cunctis hoſtibus veſtris, adverſum quos dimicatis.
26 Percuſsítque Joſue, & interfecit eos, atque ſuſpendit ſuper quinque ſtipites: fuerúntque ſuſpenſi uſque ad veſperum.
27 * Cúmque occumberet ſol, præcepit ſociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depoſitos projecerunt in ſpeluncam, in qua latuerant, & poſuerunt ſuper os ejus ſaxa ingentia, quæ permanent uſque in præſens. * Deut. 21. d. 23.
28 Eodem quoque die Macedam cepit Joſue, & percuſſit eam in ore gladij, regémque illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimiſit in ea ſaltem parvas reliquias. Fecítque regi Maceda, ſicut fecerat regi Jericho. F
29 Tranſivit autem cum omni Iſraël de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam.
30 Quam tradidit Dominus cum rege ſuo in manus Iſraël: percuſſerúntque urbem in ore gladij, & omnes habitatores ejus, non dimiſerunt in ea ullas reliquias. Fecerúntque regi Lebna, * ſicut fecerant regi Jericho. * Sup. 6. a. 2.

31 De Lebna tranſivit in Lachis cum omni
Iſraël: & exercitu per gyrum diſpoſito oppugnabat eam.
32 Tradidítque Dominus Lachis in manus
Iſraël, & cepit eam die altero, atque percuſſit
in ore gladij, omnémque animam, quæ fuerat
in ea, ſicut fecerat Lebna.
33 Eo tempore aſcendit Horam rex Gazer,
ut auxiliaretur Lachis: quem percuſſit Joſue
cum omni populo ejus uſque ad internecionem.
34 Tranſivítque de Lachis in Eglon, &
circumdedit,
35 Atque expugnavit eam eadem die: percuſſítque in ore gladij omnes animas quæ erant
in ea, juxta omnia quæ fecerat Lachis.
36 Aſcendit quoque cum omni Iſraël de
Eglon in Hebron, & pugnavit contra eam.
G 37 Cepit eam, & percuſſit in ore gladij, regem quoque ejus, & omnia oppida regionis illius, univerſáſque animas quæ in ea fuerant
commoratæ: non reliquit in ea ullas reliquias:
ſicut fecerat Eglon, ſic fecit & Hebron, cuncta
quæ in ea reperit conſumens gladio.
38 Inde reverſus in Dabir,
39 Cepit eam atque vaſtavit: regem quoque ejus atque omnia per circuitum oppida
percuſſit in ore gladij: non dimiſit in ea ullas
reliquias: ſicut fecerat Hebron & Lebna & regibus earum, ſic fecit Dabir & regi illius.
40 Percuſſit itaque Joſue omnem Terram
montanam & meridianam atque campeſtrem,
& Aſedoth, cum regibus ſuis: non dimiſit in
ea ullas reliquias, ſed omne quod ſpirare poterat interfecit, ſicut præceperat ei Dominus,
Deus Iſraël,

41 A Cadeſbarne uſque Gazam. Omnem Terram Goſen uſque Gabaon,

42 Univerſóſque reges, & regiones eorum, uno impetu cepit atque vaſtavit: Dominus enim Deus Iſraël pugnavit pro eo.

43 Reverſúſque eſt cum omni Iſraël ad locum caſtrorum in Galgala.

Caput XI.

Expugnat Joſue regem Jabin cum aliis plurimis regibus ac populis, omnia ſervans quæ Dominus Moyſi præceperat.

1 QUæ cùm audiſſet Jabin rex Aſor, miſit ad Jobab regem Madon, & ad regem Semeron, atque ad regem Achſaph: A

2 Ad reges quoque Aquilonis, qui habitabant in montanis & in planitie contra meridiem Ceneroth, in campeſtribus quoque & in regionibus Dor juxta mare:

3 Chananæum quoque ab Oriente & Occidente, & Amorrhæum atque Hethæum ac Pherezæum & Jebuſæum in montanis: Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in Terra Maſpha.

4 Egreſsíque ſunt omnes cum turmis ſuis, B
populus multus nimis ſicut arena quæ eſt in littore maris, equi quoque & currus immenſæ multitudinis.

5 Convenerúntque omnes reges iſti in unum ad Aquas Merom, ut pugnarent contra Iſraël.

6 Dixítque Dominus ad Joſue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes iſtos vulnerandos in conſpectu Iſraël: equos eorum ſubnervabis, & currus igne combures.

7 Venítque Joſue, & omnis exercitus cum

eo, adverſus illos ad Aquas Merom ſubitò, &
irruerunt ſuper eos.
8 Tradidítque illos Dominus in manus Iſ-
raël. Qui percuſſerunt eos, & perſecuti ſunt
uſque ad Sidonem magnam, & Aquas Maſe-
rephoth, campúmque Maſphe, qui eſt ad
Orientalem illius partem. Ita percuſſit omnes,
ut nullas dimitteret ex eis reliquias:
9 Fecítque ſicut præceperat ei Dñs, equos
eorum ſubnervavit, currúſque combuſſit igni.
10 Reverſúſque ſtatim cepit Aſor: & regem
ejus percuſſit gladio. Aſor enim antiquitus in-
ter omnia regna hæc principatum tenebat.
11 Percuſsítque omnes animas, quæ ibidem
morabantur: non dimiſit in ea ullas reliquias,
ſed uſque ad internecionem univerſa vaſtavit,
ipsámque urbem peremit incendio.
C 12 Et omnes per circuitum civitates, regéſ-
que earum cepit, percuſſit atque delevit,* ſicut
* Deut. præceperat ei Moyſes famulus Domini.
7. a. 1. 13 Abſque urbibus, quæ erant in collibus &
in tumulis ſitæ, ceteras ſuccendit Iſraël: unam
tantùm Aſor munitiſſimam flamma cōſumpſit.
14 Omnémque prædam iſtarum urbium ac
jumenta diviſerunt ſibi filij Iſraël, cunctis ho-
minibus interfectis.
15 * Sicut præceperat Dominus Moyſi ſer-
* Exod. vo ſuo, ita præcepit Moyſes Joſue, & ille uni-
34. b. verſa complevit: non præteriit de univerſis
11. Deut. mandatis, nec unum quidem verbum quod juſ-
7. a. 1. ferat Dominus Moyſi.
16 Cepit itaque Joſue omnem Terram mon-
tanam, & meridianam, terrámque Goſen, &
planitiem, & Occidentalem plagam, montém-
que Iſraël, & campeſtria ejus.

17 Et partem montis quæ aſcendit Seir uſ-
que Baalgad,per planitiem Libani ſubter mon-
tem Hermon : omnes reges eorum cepit , per-
cuſſit, & occidit :
18 Multo tempore pugnavit Joſue contra D
reges iſtos.
19 Non fuit civitas quæ ſe traderet filiis Iſ-
raël,præter Hevæum,qui habitabat in Gabaon :
omnes enim bellando cepit.
20 Domini enim ſententia fuerat,ut indura-
rentur corda eorum , & pugnarent contra Iſ-
raël & caderent , & non mererentur ullam cle-
mentiam, ac perirent, ſicut præceperat Domi-
nus Moyſi.
21 In illo tempore venit Joſue , & interfe-
cit Enacim de montanis, Hebron, & Dabir, &
Anab, & de omni monte Juda & Iſraël, urbéſ-
que eorum delevit.
22 Non reliquit ullum de ſtirpe Enacim , in
Terra filiorum Iſraël: abſque civitatibus Gaza,
& Geth, & Azoto, in quibus ſolis relicti ſunt.
23 Cepit ergo Joſue omnem terram,ſicut lo-
cutus eſt Dominus ad Moyſen , & tradidit eam
in poſſeſſionem filiis Iſraël , ſecundùm partes
& tribus ſuas. quievítque Terra à prœliis.

CAPUT XII.

Numerantur reges 31. citra & ultra Jordanem , quos percuſſerant Moyſes & Joſue.

1 HI ſunt reges,quos percuſſerunt filij Iſraël, A
& poſſederunt Terram eorum trans Jor-
danem ad ſolis ortum , à torrente Arnon uſque
ad montem Hermon , & omnem Orientalem
plagam quæ reſpicit ſolitudinem.
2 Sehon rex Amorrhæorum,qui habitavit in

Heſebon, dominatus eſt ab Aroër, quæ ſita eſt
ſuper ripam torrentis Arnon, & mediæ partis
B in valle, dimidiæque Galaad, uſque ad torren-
tem Jaboc, qui eſt terminus filiorum Ammon.
3 Et à ſolitudine uſque ad mare Ceneroth
contra Orientem, & uſque ad Mare deſerti,
quod eſt mare ſalſiſſimum, ad Orientalem pla-
gam per viam quæ ducit Bethſimoth: & ab au-
ſtrali parte, quæ ſubjacet Aſedoth, Phaſga.
4 Terminus Og regis Baſan, de reliquiis Ra-
phaim, qui habitavit in Aſtaroth, & in Edrai,
& dominatus eſt in monte Hermon, & in Sale-
cha, atque in univerſa Baſan, uſque ad terminos
C 5 Geſſuri, & Machati, & dimidiæ partis Ga-
laad: terminos Sehon regis Heſebon.
6 Moyſes famulus Domini, & filij Iſraël
percuſſerunt eos, tradiditque Terram eorum
Moyſes in poſſeſſionem Rubenitis, & Gaditis,
& dimidiæ tribui Manaſſe.
7 Hi ſunt reges Terræ quos percuſſit Joſue,
& filij Iſraël, trans Jordanem ad Occidenta-
lem plagam, à Baalgad in campo Libani, uſque
ad montem cujus pars aſcendit in Seir: tradi-
ditque eam Joſue in poſſeſſionem tribubus Iſ-
raël, ſingulis partes ſuas,
8 Tam in montanis quàm in planis atque
campeſtribus. In Aſedoth, & in ſolitudine, ac
in meridie Hethæus fuit & Amorrhæus, Cha-
nanæus & Pherezæus, Hevæus & Jebuſæus.
9 Rex Jericho unus: rex Hai, quæ eſt ex
latere Bethel, unus:
10 Rex Jeruſalem unus, rex Hebron unus.
11 Rex Jerimoth unus, rex Lachis unus.
12 Rex Eglon unus, rex Gazer unus.
13 Rex Dabir unus, rex Gader unus.

14 Rex Herma unus, rex Hered unus.
15 Rex Lebna unus, rex Odullam unus.
16 Rex Maceda unus, rex Bethel unus.
17 Rex Taphua unus, rex Opher unus.
18 Rex Aphec unus, rex Saron unus.
19 Rex Madon unus, rex Aſor unus.
20 Rex Semeron unus, rex Achſaph unus.
21 Rex Thenac unus, rex Mageddo unus.
22 Rex Cades unus, rex Jachanan Carmeli unus,
23 Rex Dor, & provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus.
24 Rex Therſa unus: omnes reges triginta unus.

CAPUT XIII.

Jubet Dominus Joſue ut terram occupatam Iſraëlitis dividat: recenſentur jam ante aſſignata portiones Ruben, Gad & dimidia tribui Manaſſe trans Jordanem.

1 JOſue ſenex, provectæque ætatis erat, & A
dixit Dominus ad eum: Senuiſti, & longævus es, terráque latiſſima derelicta eſt, quæ necdum ſorte diviſa eſt:
2 Omnis videlicet Galilæa, Philiſthiim, & univerſa Geſſuri.
3 A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, uſque ad terminos Accaron contra Aquilonem: Terra Chanaan, quæ in quinque regulos Philiſthiim dividitur, Gazæos, & Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, & Accaronitas.
4 Ad meridiem verò ſunt Hevæi, omnis Terra Chanaan, & Maara Sidoniorum: uſque Apheca & terminos Amorrhæi,
5 Ejúſque confinia. Libani quoque Regio contra Orientem, à Baalgad ſub monte Hermon, donec ingrediaris Emath.

6 Omnium qui habitant in monte, à Libano
uſque ad Aquas Maſerephoth, univerſíque Si-
donij. Ego ſum qui delebo eos à facie filiorum
Iſraël. Veniat ergo in partem hereditatis Iſraël,
ſicut præcepi tibi.
B 7 Et nunc divide terram in poſſeſſionem
novem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe.
8 Cum qua Ruben & Gad poſſederunt ter-
* tam * quam tradidit eis Moyſes famulus Dñi,
Num. trans fluenta Jordanis ad orientalem plagam.
32. *f.* 9 Ab Aroër, quæ ſita eſt in ripa torrentis
33. Arnon, & in vallis medio, univerſáque campe-
ſtria Medaba, uſque Dibon.
10 Et cunctas civitates Sehon, regis Amor-
rhæi, qui regnavit in Heſebon, uſque ad termi-
nos filiorum Ammon.
11 Et Galaad, ac terminum Geſſuri & Ma-
chati, & omnem montem Hermon, & univer-
ſam Baſan, uſque ad Salecha.
12 Omne regnum Og in Baſan, qui regnavit
in Aſtaroth & Edrai, ipſe fuit de reliquiis Ra-
phaim: percuſsítque eos Moyſes, atque delevit.
13 Noluerúntque diſperdere filij Iſraël Geſ-
ſuri & Machati: & habitaverunt in medio Iſ-
raël uſque in præſentem diem.
* 14 * Tribui autem Levi non dedit poſſeſ-
Num. ſionem: ſed ſacrificia & victimæ Dñi Dei Iſraël,
18. *c.* ipſa eſt ejus hereditas, ſicut locutus eſt illi.
20. 15 Dedit ergo Moyſes poſſeſſionem tribui
filiorum Ruben juxta cognationes ſuas.
C 16 Fuítque terminus eorum ab Aroër, quæ
ſita eſt in ripa torrentis Arnon, & in valle ejuſ-
dem torrentis media: univerſam planitiem,
quæ ducit Medaba.
17 Et Heſebon, cunctóſque viculos earum,

qui ſunt in campeſtribus: Dibon quoque &
Bamothbaal, & oppidum Baalmaon.
18 Et Jaſſa, & Cedimoth, & Mephaath.
19 Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathaſar
in monte convallis.
20 Bethphogor & Aſedoth, Phaſga & Bethieſimoth,
21 Et omnes urbes campeſtres, universáque
regna Sehon regis Amorrhæi, qui regnavit in
Heſebon, * quem percuſſit Moyſes cum principibus
Madian: Hevæum, & Recem, & Sur, & *Num.*
Hur, & Rebe duces Sehon habitatores Terræ. 31. *b.* 8.
22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt
filij Iſraël gladio cum ceteris interfectis.
23 Factuſque eſt terminus filiorum Ruben
Jordanis fluvius. Hæc eſt poſſeſſio Rubenitarum
per cognationes ſuas urbium & viculorum.
24 Dedítque Moyſes tribui Gad & filiis ejus
per cognationes ſuas poſſeſſionem, cujus hæc
diviſio eſt.
25 Terminus Jaſer, & omnes civitates Galaad, D
& dimidiam partem terræ filiorum Ammon,
uſque ad Aroër, quæ eſt contra Rabba.
26 Et ab Heſebon uſque Ramoth, Maſphe &
Betonim: & à Manaim uſque ad terminos
Dabir.
27 In valle quoque Betharan, & Bethnemra,
& Socoth, & Saphon reliquam partem regni
Sehon regis Heſebon: hujus quoque finis Jordanis
eſt, uſque ad extremam partem maris Cenereth
trans Jordanem ad orientalem plagam.
28 Hæc eſt poſſeſſio filiorum Gad per familias
ſuas, civitates & villæ earum.
29 Dedit & dimidiæ tribui Manaſſe, filiíſque
ejus juxta cognationes ſuas poſſeſſionem.

30 Cujus hoc principium eſt: à Manaim
univerſam Baſan, & cuncta regna Og regis
Baſan, omnéſque vicos Jair, qui ſunt in Baſan,
ſexaginta oppida.

31 Et dimidiam partem Galaad, & Aſtaroth,
& Edrai, urbes regni Og in Baſan: filiis Ma-
chir, filij Manaſſe, dimidiæ parti filiorum Ma-
chir juxta cognationes ſuas.

32 Hanc poſſeſſionem diviſit Moyſes in
campeſtribus Moab trans Jordanem contra Je-
richo ad Orientalem plagam.

* Num. 18. c. 20. 33 * Tribui autem Levi non dedit poſſeſ-
ſionem: quoniam Dominus Deus Iſraël ipſe
eſt poſſeſſio ejus, ut locutus eſt illi.

CAPUT XIV.

*Caleb accipit Hebron in hereditatem ſibi à Deo pro-
miſſam, eò quòd aliis exploratoribus detrahentibus Ter-
ræ promiſſæ, ipſe ſecutus ſit Dominum.*

A 1 HOc eſt quod poſſederunt filij Iſraël in
Terra Chanaan, quam dederunt eis Elea-
zar ſacerdos & Joſue filius Nun, & principes
familiarum per tribus Iſraël.

* Num. 34. c. 13. 2 Sorte omnia dividentes, * ſicut præcepe-
rat Dominus in manu Moyſi, novem tribubus,
& dimidiæ tribui.

3 Duabus enim tribubus, & dimidiæ dede-
rat Moyſes trans Jordanem poſſeſſionem: abſ-
que Levitis, qui nihil terræ acceperunt inter
fratres ſuos:

B 4 Sed in eorum ſucceſſerunt locum filij Jo-
ſeph in duas diviſi tribus, Manaſſe & Ephraim:
nec acceperunt Levitæ aliam in Terra partem,
niſi urbes ad habitandum, & ſuburbana earum
ad alenda jumenta & pecora ſua.

5 Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita fe-

cerunt filij Iſraël, & diviſerunt Terram.

6 Acceſſerunt itaque filij Juda ad Joſue in
Galgala, locutúſque eſt ad eum Caleb filius Je-
phone Cenezæus : * Noſti quid locutus ſit Do- *
minus ad Moyſen hominem Dei de me & te *Num.*
in Cadeſbarne. 14. *d.* 24.

7 Quadraginta annorum eram quando mi- C
ſit me Moyſes famulus Domini de Cadeſbar-
ne, ut conſiderarem Terram, nuntiavíque ei
quod mihi verum videbatur.

8 Fratres autem mei, qui aſcenderant me-
cum, diſſolverunt cor populi : & nihilominùs
ego ſecutus ſum Dominum Deum meum.

9 Juravítque Moyſes in die illo, dicens : Ter-
ra, quam calcavit pes tuus, erit poſſeſſio tua,
& filiorum tuorum in æternum : quia ſecutus
es Dominum Deum meum.

10 Conceſſit ergo Dominus vitam mihi,
ſicut pollicitus eſt uſque in præſentem diem.
Quadraginta & quinque anni ſunt, ex quo lo-
cutus eſt Dominus verbum iſtud ad Moyſen,
quando ambulabat Iſraël per ſolitudinem : ho-
die octoginta quinque annorum ſum.

11 Sic valens, ut eo valebam tempore quan- D
do ad explorandum miſſus ſum : * illius in me *
temporis fortitudo uſque hodie perſeverat, tam *Eccli.*
ad bellandum quàm ad gradiendum. 46. *b.* 11.

12 Da ergo mihi montem iſtum, quem pol-
licitus eſt Dominus, te quoque audiente, in quo
Enacim ſunt & urbes magnæ atque munitæ :
ſi fortè ſit Dominus mecum, & potuero dele-
re eos, ſicut promiſit mihi.

13 Benedixítque ei Joſue : & tradidit ei He-
bron in poſſeſſionem.

14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Je-

phone Cenezæo uſque in præſentem diem: quia ſecutus eſt Dominum Deum Iſraël.

15 Nomen Hebron antè vocabatur Cariath Arbe: Adam maximus ibi inter Enacim ſitus eſt: & Terra ceſſavit à præliis.

CAPUT XV.

Sors tribus Judæ, civitates & villæ earum: Othoniel accipit Axam filiam Caleb, eò quòd obtinuerit Cariath Sepher, additúrque ei terra irrigua.

A 1 Igitur ſors filiorum Judæ per cognationes ſuas iſta fuit: * A termino Edom, deſer-
* Num. tum Sin contra Meridiem, & uſque ad extre-
34. a 3. mam partem auſtralis plagæ.

2 Initium ejus à ſummitate maris ſalſiſſimi, & à lingua ejus, quæ reſpicit Meridiem.

3 Egreditúrque contra Aſcenſum Scorpionis, & pertranſit in Sina: aſcendítque in Cadeſbarne, & pervenit in Eſron, aſcendens ad Addar, & circuiens Carcaa,

4 Atque inde pertranſiens in Aſemona, & perveniens ad Torrentem Ægypti: erúntque termini ejus mare magnum. Hic erit finis meridianæ plagæ.

5 Ab Oriente verò erit initium, mare ſalſiſſimum uſque ad extrema Jordanis: & ea quæ reſpiciunt ad Aquilonem, à lingua maris uſque ad eumdem Jordanis fluvium.

B 6 Aſcendítque terminus in Beth Hagla, & tranſit ab Aquilone in Beth Araba: aſcendens ad lapidem Boën filij Ruben.

7 Et tendens uſque ad terminos Debera de Valle Achor, contra Aquilonem reſpiciens Galgala, quæ eſt ex adverſo Aſcenſionis Adommim, ab auſtrali parte torrentis: tranſítque aquas, quæ vocantur Fons ſolis: & erunt exitus ejus ad Fontem Rogel.

8 Aſcendítque per convallem filij Ennom ex
latere Jebuſæi ad Meridiem, hæc eſt Jeruſalem:
& inde ſe erigens ad verticem montis, qui eſt
contra Geennom ad Occidentem in ſummitate
vallis Raphaim contra Aquilonem.
9 Pertransítque à vertice montis uſque ad C
fontem aquæ Nephtoa, & pervenit uſque ad
vicos montis Ephron: inclinatúrque in Baala,
quæ eſt Cariathiarim, id eſt, urbs ſilvarum.
10 Et circuit de Baala contra Occidentem,
uſque ad montem Seir: transítque juxta latus
montis Jarim ad Aquilonem in Cheſlon: &
deſcendit in Bethſames, transítque in Thamna.
11 Et pervenit contra Aquilonem partis
Accaron ex latere: inclinatúrque Sechrona,
& tranſit montem Baala: pervenítque in Jebneel,
& magni maris contra Occidentem fine
concluditur.
12 Hi ſunt termini filiorum Juda per circuitum
in cognationibus ſuis.
13 Caleb verò filio Jephone dedit partem in
medio filiorum Juda, ſicut præceperat ei Dñs:
Cariath Arbe patris Enac, ipſa eſt Hebron.
14 * Delevítque ex ea Caleb tres filios Enac, D
Seſai & Ahimam & Tholmai de ſtirpe Enac. *Jud.
15 Atque inde conſcendens venit ad habitatores 1.6.20
Dabir, quæ priùs vocabatur Cariath Sepher,
id eſt civitas litterarum.
16 Dixítque Caleb: Qui percuſſerit Cariath
Sepher, & ceperit eam, dabo ei Axam filiam
meam uxorem.
17 Cepítque eam Othoniel filius Cenez
frater Caleb junior: dedítque ei Axam filiam
ſuam uxorem.
18 Quæ cùm pergerent ſimul, ſuaſa eſt à vi-

ro ſuo ut peteret à patre ſuo agrum, ſuſpiravítque ut ſedebat in aſino. Cui Caleb: Quid habes, inquit?
19 At illa reſpondit: Da mihi benedictionem: Terram auſtralem & arentem dediſti mihi, junge & irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum ſuperius & inferius.
20 Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Juda per cognationes ſuas.
21 Erántque civitates ab extremis partibus filiorum Juda juxta terminos Edom à Meridie:
E Cabſeel & Eder & Jagur,
22 Et Cina & Dimona & Adada,
23 Et Cades & Aſor & Jethnam,
24 Ziph & Telem & Baloth.
25 Aſor nova & Carioth, Heſron, hæc eſt Aſor.
26 Amam, Sama, & Molada,
27 Et Aſergadda & Haſſemõ & Bethphelet.
28 Et Haſerſval & Berſabee & Baziothia.
29 Et Baala & Iim & Eſem.
30 Et Eltholad & Ceſil & Harma.
31 Et Siceleg & Medemena & Senſenna,
32 Lebaoth & Selim & Aën & Remmon.
Omnes civitates viginti novem, & villæ earum.
F 33 In campeſtribus verò: Eſtaol & Sarea & Aſena.
34 Et Zanoë & Ængannim & Taphua & Enaim.
35 Et Jerimoth & Adullam, Socho & Azeca.
36 Et Saraim & Adithaim & Gedera & Gederothaim: urbes quatuordecim, & villæ earũ.
37 Sanan & Hadaſſa & Magdalgad.
38 Delean & Maſepha & Jecthel,
39 Lachis & Baſcath & Eglon,

40 Chebbon & Leheman & Cethlis.

41 Et Gideroth & Bethdagon & Naama & Maceda: civitates ſedecim, & villæ earum.

42 Labana & Ether & Aſan.

43 Jephtha & Eſna & Neſib.

44 Et Ceila & Achzib & Mareſa: civitates novem, & villæ earum.

45 Accaron cum vicis & villulis ſuis.

46 Ab Accaron uſque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum & viculos ejus.

47 Azotus cum vicis & villulis ſuis. Gaza cum vicis & villulis ſuis, uſque ad torrentem Ægypti, & mare magnum terminus ejus.

48 Et in monte: Samir & Jether & Socoth.

49 Et Danna & Cariathſenna, hæc eſt Dabir;

50 Anab & Iſtemo, & Anim.

51 Goſen & Olon & Gilo: civitates undecim & villæ earum. G

52 Arab & Ruma & Eſaan.

53 Et Janum & Beththaphua & Apheca.

54 Athmatha & Cariatharbe, hæc eſt Hebron, & Sior: civitates novem, & villæ earum.

55 Maon & Carmel & Ziph & Jota,

56 Jezrael & Jucadan & Zanoë.

57 Accain, Gabaa, & Thamna: civitates decem, & villæ earum.

58 Halhul, & Beſſur, & Gedor.

59 Mareth, & Bethanoth, & Eltecon: civitates ſex & villæ earum.

60 Cariathbaal, hæc eſt Cariathiarim urbs ſilvarum, & Arebba: civitates duæ & villæ earum.

61 In deſerto Betharaba, Meddin, & Sachacha.

62 Et Nebſan, & civitas ſalis, & Engaddi: civitates ſex, & villæ earum.

63 Jebuſæum autem habitatorem Jeruſalem non potuerunt filij Juda delere: habitavítque Jebuſæus cum filiis Juda in Jeruſalem uſque in præſentem diem.

Caput XVI.

Sors Ephraim, urbes & viculi eorum; manſitque inter hos Chananæus tributarius.

A 1 CEcidit quoque ſors filiorum Joſeph, ab Jordane contra Jericho & aquas ejus ab Oriente: ſolitudo quæ adſcendit de Jericho ad montem Bethel:

2 Et egreditur de Bethel Luza: transítque terminum Archi, Atharoth.

3 Et deſcendit ad Occidentem juxta terminum Jephleti, uſque ad terminos Beth horon inferioris, & Gazer: finiuntúrque regiones ejus mari magno.

B 4 Poſſederúntque filij Joſeph Manaſſes & Ephraim.

5 Et factus eſt terminus filiorum Ephraim per cognationes ſuas: & poſſeſſio eorum contra Orientem Atharoth Addar uſque Beth horon ſuperiorem.

C 6 Egrediunturque confinia in mare: Machmethath verò Aquilonem reſpicit, & circuit terminos contra Orientem in Thanathſelo: & pertranſit ab Oriente Janoë.

7 Deſcendítque de Janoë in Atharoth & Naaratha: & pervenit in Jericho, egreditúrque ad Jordanem.

D 8 De Taphua pertranſit contra mare in Vallem arundineti, ſuntque egreſſus ejus in mare ſalſiſſimum. Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Ephraim per familias ſuas.

9 Urbéſque ſeparatæ ſunt filiis Ephraim in medio poſſeſſionis filiorum Manaſſe, & villæ earum.

10 Et non interfecerunt filij Ephraim Chananæum, qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananæus in medio Ephraim uſque in diem hanc tributarius.

CAPUT XVII.

Mediæ tribui Manaſſe & filiabus Salphaad ſortes aſſignantur, & augetur ſors filiorum Joſeph.

1 Cecidit autem ſors tribui Manaſſe: (ipſe A
enim eſt primogenitus Joſeph) Machir primogenito Manaſſe patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuítque poſſeſſionem Galaad & Baſan.

2 * Et reliquis filiorum Manaſſe juxta fami- * *Nu.*
lias ſuas, filiis Abiezer, & filiis Helec, & filiis 26. *d.*
Eſriel, & filiis Sechem, & filiis Hepher, & filiis 30.
Semida. Iſti ſunt filij Manaſſe filij Joſeph, mares, per cognationes ſuas.

3 * Salphaad verò filio Hepher filij Galaad, *
filij Machir filij Manaſſe, non erant filij, ſed *Num.*
ſolæ filiæ: quarum iſta ſunt nomina, Maala & 27. *a.* 1. 36.
Noa & Hegla & Melcha & Therſa. *d.* 11.

4 Venerúntque in conſpectu Eleazari ſacerdotis, & Joſue filij Nun, & principum, dicentes: Dominus præcepit per manum Moyſi, ut daretur nobis poſſeſſio in medio fratrum noſtrorum. Dedítque eis juxta imperium Domini poſſeſſionem in medio fratrum patris earum.

5 Et ceciderunt funiculi Manaſſe, decem, abſque Terra Galaad & Baſan trans Jordanem.

6 Filiæ enim Manaſſe poſſederunt heredi- B
tatem in medio filiorum ejus. Terra autem Ga-

laad cecidit in ſortem filiorum Manaſſe qui reliqui erant.
7 Fuítque terminus Manaſſe ab Aſer, Machmethath quæ reſpicit Sichem: & egreditur ad dextram juxta habitatores Fontis Taphuæ.
8 Etenim in ſorte Manaſſe ceciderat Terra Taphuæ, quæ eſt juxta terminos Manaſſe filiorum Ephraim.
9 Deſcendítque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, quæ in medio ſunt urbium Manaſſe: terminus Manaſſe ab Aquilone torrentis, & exitus ejus pergit ad mare:
C 10 Ita ut poſſeſſio Ephraim ſit ab Auſtro, & ab Aquilone Manaſſe, & utramque claudat mare, & conjungantur ſibi in tribu Aſer ab Aquilone, & in tribu Iſſachar ab Oriente.
11 Fuítque hereditas Manaſſe in Iſſachar & in Aſer Bethſan & viculi ejus, & Jeblaam cum viculis ſuis, & habitatores Dor cum oppidis ſuis, habitatores quoque Endor cum viculis ſuis: ſimilitérque habitatores Thenac cum viculis ſuis, & habitatores Mageddo cum viculis ſuis, & tertia pars urbis Nopheth.
12 Nec potuerunt filij Manaſſe has civitates ſubvertere, ſed cœpit Chananæus habitare in terra ſua.
13 Poſtquam autem convaluerunt filij Iſraël, ſubjecerunt Chananæos, & fecerunt ſibi tributarios, nec interfecerunt eos.
D 14 Locutíque ſunt filij Joſeph ad Joſue, & dixerunt: Quare dediſti mihi poſſeſſionem ſortis & funiculi unius, cùm ſim tantæ multitudinis, & benedixerit mihi Dominus:
15 Ad quos Joſue ait: Si populus multus

es, aſcende in ſilvam, & ſuccide tibi ſpatia in
Terra Pherezæi & Raphaim: quia anguſta eſt
tibi poſſeſſio montis Ephraim.
16 Cui reſponderunt filij Joſeph: Non po-
terimus ad montana conſcendere, cùm ferreis
curribus utantur Chananæi, qui habitant in
terra campeſtri, in qua ſitæ ſunt Bethſan cum
viculis ſuis,& Jezraël mediã poſſidens vallem.
17 Dixítque Joſue ad domum Joſeph,
Ephraim & Manaſſe: Populus multus es, &
magnæ fortitudinis, non habebis ſortem unam,
18 Sed tranſibis ad montem, & ſuccides ti-
bi, atque purgabis ad habitandum ſpatia: &
poteris ultrà procedere cùm ſubverteris Cha-
nanæum, quem dicis ferreos habere currus, &
eſſe fortiſſimum.

Caput XVIII.

Mittuntur qui deſcribant Terram reliquarum ſeptem tribuum, & aſſignatur ſors Benjamin.

1 Congregatíque ſunt omnes filij Iſraël in A
Silo, ibíque fixerunt tabernaculum teſti-
monij, & fuit eis Terra ſubjecta.
2 Remanſerant autem filiorum Iſraël ſeptem
tribus, quæ necdũ acceperant poſſeſſiones ſuas.
3 Ad quos Joſue ait: Uſquequò marcetis ig-
navia, & non intratis ad poſſidendam Terram,
quam Dñs Deus patrum veſtrorum dedit vobis?
4 Eligite de ſingulis tribubus ternos viros,
ut mittam eos, & pergant atque circumeant
Terram & deſcribant eam juxta numerum
uniuſcujuſque multitudinis: referántque ad
me quod deſcripſerint.
5 Dividite vobis Terram in ſeptem partes:
Judas ſit in terminis ſuis ab auſtrali plaga, &
domus Joſeph ab Aquilone.

6 Mediam inter hos Terram in ſeptem partes
deſcribite: & huc venietis ad me, ut coram
Domino Deo veſtro mittam vobis hîc ſortem:
7 Quia non eſt inter vos pars Levitarum, ſed
ſacerdotium Domini eſt eorum hereditas. Gad
autem & Ruben, & dimidia tribus Manaſſe
jam acceperant poſſeſſiones ſuas trans Jorda-
B nem ad Orientalem plagam: quas dedit eis
Moyſes famulus Domini.
8 Cúmque ſurrexiſſent viri, ut pergerent ad
deſcribendam Terram, præcepit eis Joſue, di-
cens: Circuite Terram, & deſcribite eam, ac
revertimini ad me: ut hîc coram Domino, in
Silo, mittam vobis ſortem.
9 Itaque perrexerunt: & luſtrantes eam, in
ſeptem partes diviſerunt, ſcribentes in volumi-
ne. Reverſíque ſunt ad Joſue in caſtra Silo.
10 Qui miſit ſortes coram Domino in Silo,
diviſítque Terram filiis Iſraël in ſeptem partes.
11 Et aſcendit ſors prima filiorum Benjamin
per familias ſuas, ut poſſiderent Terram inter
filios Juda & filios Joſeph.
12 Fuítque terminus eorum contra Aquilo-
nem à Jordane: pergens juxta latus Jericho ſe-
ptemtrionalis plagæ, & inde contra Occiden-
tem ad montana conſcendens, & perveniens
ad ſolitudinem Bethaven,
*Gen. 13 Atque pertranſiens juxta * Luzan ad
28. d. Meridiem, ipſa eſt Bethel: deſcendítque in
19. Ataroth addar, in montem qui eſt ad Meridiem
Beth horon inferioris:
C 14 Et inclinatur circuiens contra mare ad
Meridiem montis qui reſpicit Beth horon con-
tra Africum: ſuntque exitus ejus in Cariath
baal, quæ vocatur & Cariathiarim, urbem
filiorum

filiorum Juda. Hæc eſt plaga contra mare, ad Occidentem.

15 A Meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, & pervenit uſque ad fontem aquarum Nephtoa.

16 Deſcendítque in partem montis qui reſpicit Vallem filiorum Ennom: & eſt contra ſeptemtrionalem plagam in extrema parte Vallis Raphaim. Deſcendítque in Geennom (id eſt, Vallem Ennom) juxta latus Jebuſæi ad Auſtrum: & pervenit ad Fontem Rogel,

17 Tranſiens ad Aquilonem,& egrediens ad Enſemes, id eſt, fontem ſolis. D

18 Et pertranſit uſque ad tumulos, qui ſunt è regione Aſcenſus Adommim: deſcendítque ad Abenboën id eſt, lapidem Boën filij Ruben: & pertranſit ex latere Aquilonis ad campeſtria: deſcendítque in planitiem.

19 Et prætergreditur contra Aquilonem Beth hagla: ſuntque exitus ejus contra linguam maris ſalſiſſimi ab Aquilone in fine Jordanis ad auſtralem plagam:

20 Qui eſt terminus illius ab Oriente. Hæc eſt poſſeſſio filiorum Benjamin per terminos ſuos in circuitu, & familias ſuas.

21 Fuerúntque civitates ejus, Jericho, & Beth hagla & Vallis Caſis.

22 Beth Araba & Samaraim & Bethel.

23 Et Avim & Aphara & Ophera.

24 Villa Emona & Ophni & Gabee: civitates duodecim, & villæ earum.

25 Gabaon & Rama & Beroth.

26 Et Meſphe & Caphara, & Amoſa.

27 Et Recem, Jarephel & Tharela.

28 Et Sela, Eleph, & Jebus quæ eſt Jeruſa-

ſem, Gabaath & Cariath: civitates quatuordecim, & villæ earum. Hæc eſt poſſeſſio filiorum Benjamin juxta familias ſuas.

CAPUT XIX.

Aſſignantur ſortes ſex tribubus Simeon, Zabulon, Iſſachar, Aſer, Nephthalim, Dan & Joſue.

A 1 ET egreſſa eſt ſors ſecunda filiorum Simeon per cognationes ſuas: fuítque hereditas

2 Eorum in medio poſſeſſionis filiorum Juda: Berſabee & Sabee & Molada.

3 Et Haſerſual, Bala & Aſem.

4 Et Eltholad, Bethul & Harma.

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Haſerſuſa.

6 Et Bethlebaoth & Sarohen: civitates tredecim, & villæ earum.

7 Ain & Remmon & Athar & Aſan: civitates quatuor, & villæ earum:

8 Omnes viculi per circuitum urbium iſtarum uſque ad Baalath Beer Ramath contra auſtralem plagam. Hæc eſt hereditas filiorum Simeon juxta cognationes ſuas.

9 In poſſeſſione & funiculo filiorum Juda: quia major erat, & idcircò filij Simeon poſſederunt in medio hereditatis eorum.

10 Cecidítque ſors tertia filiorum Zabulon per cognationes ſuas: & factus eſt terminus poſſeſſionis eorum uſque Sarid.

11 Aſcendítque de Mari & Merala, & pervenit in Debbaſeth, uſque ad torrentem qui eſt contra Jeconam.

12 Et revertitur de Sared contra Orientem in fines Ceſeleththabor, & egreditur ad Dabereth, aſcendítque contra Japhie.

13 Et inde pertranſit uſque ad orientalem

plagam Gethhepher & Thacaſin: & egreditur
in Remmon, Amthar & Noa.
14 Et circuit ad Aquilonem Hanathon:
ſuntque egreſſus ejus Vallis Jephtahel.
15 Et Cateth & Naalol & Semeron & Je- B
dala & Bethlehem: civitates duodecim, & vil-
læ earum.
16 Hæc eſt hereditas tribus filiorum Zabulon
per cognationes ſuas, urbes & viculi earum.
17 Iſſachar egreſſa eſt ſors quarta per co-
gnationes ſuas.
18 Fuítque ejus hereditas, Jezraël & Caſa-
loth & Sunem.
19 Et Hapharaim & Seon, & Anaharath.
20 Et Rabboth & Ceſion, Abes.
21 Et Rameth, & Engannim, & Enhadda,
& Be thpheſes.
22 Et pervenit terminus ejus uſque Thabor
& Seheſima & Bethſames: eruntque exitus ejus
Jordanis: civitates ſedecim, & villæ earum.
23 Hæc eſt poſſeſſio filiorum Iſſachar per
cognationes ſuas, urbes & viculi earum.
24 Cecidítque ſors quinta tribui filiorum
Aſer per cognationes ſuas:
25 Fuítque terminus eorum Halcath &
Chali & Betem & Axaph.
26 Et Elmelech & Amaad & Meſſal: &
pervenit uſque ad Carmelum maris & Sihor
& Labanath.
27 Ac revertitur contra Orientem Bethda- C
gon: & pertranſit uſque Zabulon & Vallem
Jephtahel contra Aquilonem in Bethemec &
Nehiel. Egreditúrque ad lævam Cabul.
28 Et Abran & Rohob & Hamon & Cana,
uſque ad Sidonem magnam.

29 Revertitúrque in Horma uſque ad civita-
tem munitiſſimā Tyrum,& uſque Hoſa:erúnt-
que exitus ejus in mare de funiculo Achziba.
30 Et Amma & Aphec & Rohob. Civita-
tes viginti duæ, & villæ earum.
31 Hæc eſt poſſeſſio filiorum Aſer per co-
gnationes ſuas, urbéſque & viculi earum.
32 Filiorum Nephthali ſexta ſors cecidit per
familias ſuas.
33 Et cœpit terminus de Heleph & Elon
in Saananim, & Adami, quæ eſt Neceb, &
Jebnaël uſque Lecum: & egreſſus eorum uſ-
que ad Jordanem.
34 Revertitúrque terminus contra Occiden-
tem in Azanothabor, atque inde egreditur in
Hucuca, & pertranſit in Zabulon contra Meri-
diem, & in Aſer contra Occidentem, & in Ju-
da ad Jordanem contra ortum ſolis.
35 Civitates munitiſſimæ, Aſſedim, Ser, &
Emath, & Reccath & Cenereth.
36 Et Edema & Arama, Aſor.
37 Et Cedes & Edrai, Enhaſor.
38 Et Jeron & Magdalel Horem & Betha-
nath & Bethſames: civitates decem & novem,
& villæ earum.
39 Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Neph-
thali per cognationes ſuas,urbes & viculi earū.
40 Tribui filiorum Dan per familias ſuas
egreſſa eſt ſors ſeptima:
D 41 Et fuit terminus poſſeſſionis ejus Saraa
& Eſthaol, & Hirſemes, id eſt, civitas ſolis.
42 Selebin & Aialon & Jethela.
43 Elon & Themna & Acron.
44 Elthece, Gebbethon & Balaath.
45 Et Jud & Bane & Barach & Gethrem-
mon:

46 Et Meiarcon & Arecon, cum termino
qui reſpicit Joppen,
47 Et ipſo fine concluditur. Aſcenderúntque filij Dan, & pugnaverunt contra Leſem,
ceperúntque eam: & percuſſerunt eam in ore
gladij, & poſſederunt, & habitaverunt in ea,
vocantes nomen ejus Leſem Dan, ex nomine
Dan patris ſui.
48 Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Dan, per
cognationes ſuas, urbes & viculi earum.
49 Cúmque compleſſet ſorte dividere Terram ſingulis per tribus ſuas, dederunt filij Iſraël
poſſeſſionem Joſue filio Nun in medio ſui.
50 Juxta præceptum Domini, urbem quam
poſtulavit, Thamnath Saraa in monte Ephraim:
& ædificavit civitatem, habitavítque in ea.
51 Hæ ſunt poſſeſſiones, quas ſorte diviſerunt Eleazar ſacerdos & Joſue filius Nun, &
principes familiarum, ac tribuum filiorum Iſraël, in Silo, coram Domino ad hoſtium tabernaculi teſtimonij, partitíque ſunt Terram.

CAPUT XX.

Sex refugij civitates cis & trans Jordanem, & qui ad eas poſſint confugere: & quamdiu ibi remanere debeant.

1 ET locutus eſt Dominus ad Joſue, dicens: A
Loquere filiis Iſraël, & dic eis.
2 Separate urbes fugitivorum, * de quibus
locutus ſum ad vos per manum Moyſi; *Num.* *
3 Ut confugiat ad eas quicumque animam *35. b.*
percuſſerit neſcius: & poſſit evadere iram pro- *10.* *Deut.*
ximi, qui ultor eſt ſanguinis. *19. a.*
4 Cùm ad unam harum confugerit civita- *2.*
tum, ſtabit ante portam civitatis, & loquetur B
ſenioribus urbis illius, ea quæ ſe comprobent

innocentem: ſícque ſuſcipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum.

5 Cúmque ultor ſanguinis eum fuerit perſecutus, non tradent in manus ejus: quia ignorans percuſſit proximum ejus, nec ante biduum, triduúmve, ejus probatur inimicus.

C 6 Et habitabit in civitate illa, donec ſtet ante judicium cauſam reddens facti ſui, & moriatur ſacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore: tunc revertetur homicida, & ingredietur civitatem & domum ſuam de qua fugerat.

7 Decreverúntque Cedes in Galilæa montis Nephthali, & Sichem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipſa eſt Hebron in monte Juda.

D 8 Et trans Jordanem contra Orientalem plagam Jericho, * ſtatuerunt Boſor, quæ ſita eſt in campeſtri ſolitudine, de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Baſan de tribu Manaſſe.

Deu. 4. g. 43.

9 Hæ civitates conſtitutæ ſunt cunctis filiis Iſraël, & advenis qui habitabant inter eos: ut fugeret ad eas qui animam neſcius percuſſiſſet, & non moreretur in manu proximi, effuſum ſanguinem vindicare cupientis, donec ſtaret ante populum expoſiturus cauſam ſuam.

Caput XXI.

Levitis aſsignantur civitates quadraginta octo cum ſuburbanis: & completa Dei promiſsione olim Patriarchis facta: pax & requies datur filiis Iſraël.

A 1 Acceſſerúntque principes familiarum Levi ad Eleazarum ſacerdotem, & Joſue filium Nun, & ad duces cognationum per ſingulas tribus filiorum Iſraël.

2 Locutíque ſunt ad eos in Silo Terræ Chanaan, atque dixerunt: * Dominus præcepit

** Num. 35. a. 2.*

per manum Moyſi, ut darentur nobis urbes ad
habitandum, & ſuburbana earum ad alenda
jumenta.
3 Dederúntque filij Iſraël de poſſeſſionibus
ſuis juxta imperium Domini, civitates & ſub-
urbana earum.
4 Egreſſáque eſt ſors in familiam Caath filio-
rum Aaron ſacerdotis, de tribubus Juda, & Si-
meon, & Benjamin, civitates tredecim.
5 Et reliquis filiorum Caath, id eſt Levitis
qui ſuperfuerant de tribubus Ephraim,& Dan,
& dimidia tribu Manaſſe, civitates decem.
6 Porrò filiis Gerſon egreſſa eſt ſors, ut acci-
perent de tribubus Iſſachar & Aſer & Neph-
thali, dimidiáque tribu Manaſſe in Baſan, ci-
vitates numero tredecim.
7 Et filiis Merari per cognationes ſuas de
tribubus Ruben & Gad & Zabulon, urbes
duodecim.
8 Dederúntque filij Iſraël Levitis civitates
& ſuburbana earum, ſicut præcepit Dominus
per manum Moyſi, ſingulis ſorte tribuentes.
9 De tribubus filiorum Juda & Simeon dedit B
Joſue civitates: * quarum iſta ſunt nomina. * 1.
10 Filiis Aaron per familias Caath Levitici Par.
generis (prima enim ſors illis egreſſa eſt.) 6. e.
11 Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur 55.
Hebron, in monte Juda, & ſuburbana ejus per
circuitum.
12 * Agros verò & villas ejus, dederat Ca- * Sup.
leb filio Jephone ad poſſidendum. 14. d.
13 Dedit ergo filiis Aaron ſacerdotis He- 14.
bron confugij civitatem, ac ſuburbana ejus: &
Lobnam cum ſuburbanis ſuis.
14 Et Jether, & Eſtemo,

15 Et Holon, & Dabir,
16 Et Ain, & Jeta, & Bethſames, cum ſuburbanis ſuis: civitates novem, de tribubus, ut dictum eſt, duabus.
17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, & Gabaë.
18 Et Anathoth, & Almon cum ſuburbanis ſuis: civitates quatuor.
19 Omnes ſimul civitates filiorum Aaron ſacerdotis, tredecim, cum ſuburbanis ſuis.
20 Reliquis verò per familias filiorum Caath Levitici generis, hæc eſt data poſſeſſio.
21 De tribu Ephraim urbes confugij, Sichem cum ſuburbanis ſuis in monte Ephraim, & Gazer.
22 Et Cibſaim & Beth horon, cum ſuburbanis ſuis, civitates quatuor.
23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabathon,
C 24 Et Aialon & Gethremmon, cum ſuburbanis ſuis, civitates quatuor.
25 Porrò de dimidia tribu Manaſſe, Thanach & Gethremmon, cum ſuburbanis ſuis civitates duæ.
26 Omnes civitates decem, & ſuburbana earum datæ ſunt filiis Caath inferioris gradus.
27 Filiis quoque Gerſon Levitici generis dedit de dimidia tribu Manaſſe confugij civitates, Gaulon in Baſan, & Boſram, cum ſuburbanis ſuis, civitates duas.
28 Porrò de tribu Iſſachar, Ceſion, & Dabereth,
29 Et Jaramoth, & Engannim, cum ſuburbanis ſuis, civitates quatuor.
30 De tribu autem Aſer, Maſal & Abdon,

31 Et Helcath & Rohob, cum ſuburbanis
ſuis, civitates quatuor.
32 De tribu quoque Nephthali civitates con-
fugij: Cedes in Galilæa, & Hammoth Dor, &
Carthan, cum ſuburbanis ſuis, civitates tres.
33 Omnes urbes familiarum Gerſon, tre-
decim, cum ſuburbanis ſuis.
34 Filiis autem Merari Levitis inferioris gra-
dus per familias ſuas data eſt de tribu Zabulon,
Jecnam & Cartha.
35 Et Damna & Naalol, civitates quatuor
cum ſuburbanis ſuis.
36 De tribu Ruben ultra Jordanem contra D
Jericho civitates refugij, Boſor in ſolitudine,
Miſor & Jaſer & Jethſon & Mephaath, civi-
tates quatuor cum ſuburbanis ſuis.
37 De tribu Gad civitates confugij, Ramoth
in Galaad, & Manaim & Heſebon & Jaſer, ci-
vitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.
38 Omnes urbes filiorum Merari per fami-
lias & cognationes ſuas, duodecim.
39 Itaque civitates univerſæ Levitarum in
medio poſſeſſionis filiorum Iſraël fuerunt qua-
draginta octo
40 Cum ſuburbanis ſuis, ſingulæ per fami-
lias diſtributæ.
41 Dedítque Dominus Deus Iſraëli omnem
Terram, quam traditurum ſe patribus eorum
juraverat: & poſſederunt illam, atque habita-
verunt in ea.
42 Dat́aque eſt ab eo pax in omnes per cir-
cuitum nationes: nullúſque eis hoſtium reſi-
ſtere auſus eſt, ſed cuncti in eorum ditionem
redacti ſunt.
43 Ne unum quidem verbum, quod illis

præſtiturum ſe eſſe promiſerat, irritum fuit,
ſed rebus expleta ſunt omnia.

Caput XXII.

Remiſſa ad ſuam poſſeſſionem trans Jordanem, tribus Ruben & Gad & dimidia Manaſſe, ſuſpicionem movent ceteris tribubus propter extructum ad Jordanem altare; ſed miſſi legati ſuſcipiunt juſtam eorum excuſationem.

A 1 EOdem tempore vocavit Joſue Rubenitas,
& Gaditas, & dimidiam tribum Manaſſe.
2 Dixítque ad eos: Feciſtis omnia quæ præ-
cepit vobis Moyſes famulus Domini: mihi
quoque in omnibus obediſtis.
3 Nec reliquiſtis fratres veſtros longo tem-
pore, uſque in præſentem diem, cuſtodientes
imperium Domini Dei veſtri.
4 Quia igitur dedit Dominus Deus veſter
fratribus veſtris quietem & pacem, ſicut polli-
citus eſt: revertimini, & ite in tabernacula ve-
ſtra, & in terram poſſeſſionis, * quam tradidit
vobis Moyſes famulus Domini trans Jordanem.
5 Ita dumtaxat, ut cuſtodiatis attentè, &
opere compleatis mandatum & legem quam
præcepit vobis Moyſes famulus Domini, ut di-
ligatis Dominum Deum veſtrum, & ambuletis
in omnibus viis ejus, & obſervetis mandata il-
lius, adhæreatíſque ei ac ſerviatis in omni cor-
de, & in omni anima veſtra.

Num. 32. f. 33. Supr. 13. b. 8.

B 6 Benedixítque eis Joſue, & dimiſit eos. Qui
reverſi ſunt in tabernacula ſua.
7 Dimidiæ autem tribui Manaſſe poſſeſſio-
nem Moyſes dederat in Baſan: & idcircò me-
diæ quæ ſuperfuit, dedit Joſue ſortem inter ce-
teros fratres ſuos trans Jordanem ad Occiden-
talem plagam. Cúmque dimitteret eos in ta-
bernacula ſua, & benedixiſſet eis,

8 Dixit ad eos: In multa ſubſtantia atque
divitiis revertimini ad ſedes veſtras, cum argen-
to & auro, ære ac ferro, & veſte multiplici: di-
vidite prædam hoſtium cum fratribus veſtris.
9 Reversíque ſunt, & abierunt filij Ruben,
& filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe, à filiis
Iſraël de Silo, quæ ſita eſt in Chanaan, ut intra-
rent Galaad Terram poſſeſſionis ſuæ, quam ob-
tinuerant juxta imperium Dñi in manu Moyſi.
10 Cúmque veniſſent ad tumulos Jordanis C
in Terram Chanaan, ædificaverunt juxta Jor-
danem altare infinitæ magnitudinis.
11 Quod cùm audiſſent filij Iſraël, & ad eos
certi nuntij detuliſſent, ædificaſſe filios Ruben,
& Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe, altare in
Terra Chanaan, ſuper Jordanis tumulos, con-
tra filios Iſraël:
12 Convenerunt omnes in Silo, ut aſcen-
derent & dimicarent contra eos.
13 Et interim miſerunt ad illos in Terram
Galaad Phinees filium Eleazari ſacerdotis.
14 Et decem principes cum eo, ſingulos de
ſingulis tribubus.
15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad,
& dimidiæ tribus Manaſſe, in Terram Galaad:
dixerúntque ad eos:
16 Hæc mandat omnis populus Domini: D
Quæ eſt iſta tranſgreſſio? Cur reliquiſtis Do-
minum Deum Iſraël, ædificantes altare ſacrile-
gum, & à cultu illius recedentes.
17 An parum vobis eſt * quòd peccaſtis in *
Beelphegor, & uſque in præſentem diem ma- *Num.*
cula hujus ſceleris in nobis permanet; multí- 25. *a.*
que de populo corruerunt. 3.
Deut.
18 Et vos hodie reliquiſtis Dominum, & 4. *a.* 3.

cras in univerſum Iſraël ira ejus deſæviet.

19 Quòd ſi putatis immundam eſſe terram poſſeſſionis veſtræ, tranſite ad Terram, in qua tabernaculum Domini eſt, & habitate inter nos: tantùm ut à Domino, & à noſtro conſortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei noſtri.

*Sup. 7. a. 1.
20 * Nónne Achan filius Zare præteriit mandatum Domini, & ſuper omnem populum Iſraël ira ejus incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam ſolus periiſſet in ſcelere ſuo.

21 Reſponderúntque filij Ruben & Gad, & dimidia tribus Manaſſe, principibus legationis Iſraël:

E
22 Fortiſſimus Deus Dominus, Fortiſſimus Deus Dominus, ipſe novit, & Iſraël ſimul intelliget: ſi prævaricationis animo hoc altare conſtruximus, non cuſtodiat nos, ſed puniat nos in præſenti:

23 Et ſi ea mente fecimus, ut holocauſta, & ſacrificium & pacificas victimas ſuper eo imponeremus, ipſe quærat & judicet:

24 Et non ea magis cogitatione atque tractatu, ut diceremus: Cras dicent filij veſtri filiis noſtris: Quid vobis & Domino Deo Iſraël?

25 Terminum poſuit Dominus inter nos & vos, ô filij Ruben & filij Gad, Jordanem fluviũ: & idcircò partem non habetis in Dño. Et per hanc occaſionem avertent filij veſtri filios noſtros à timore Domini: Putavimus itaque meliùs,

F
26 Et diximus. Extruamus nobis altare, non in holocauſta, neque ad victimas offerendas,

27 Sed in teſtimonium inter nos & vos, & ſobolem noſtram veſtrámque progeniem, ut ſerviamus Domino, & juris noſtri ſit offerre, &

holocauſta, & victimas, & pacificas hoſtias: & nequaquam dicant cras filij veſtri filiis noſtris: Non eſt vobis pars in Domino.

28 Quòd ſi voluerint dicere, reſpondebunt eis: Ecce altare Domini, quod fecerunt patres noſtri, non in holocauſta, neque in ſacrificium, ſed in teſtimonium noſtrum ac veſtrum.

29 Abſit à nobis hoc ſcelus, ut recedamus à Domino, & ejus veſtigia relinquamus, extructo altari ad holocauſta, & ſacrificia, & victimas offerendas, præter altare Domini Dei noſtri, quod extructum eſt ante tabernaculum ejus.

30 Quibus auditis, Phinees ſacerdos, & principes legationis Iſraël, qui erant cum eo, placati ſunt: & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe libentiſſimè ſuſceperunt.

31 Dixítque Phinees filius Eleazari ſacerdos G
ad eos: Nunc ſcimus quòd nobiſcum ſit Dominus, quoniam alieni eſtis à prævaricatione hac, & liberaſtis filios Iſraël de manu Domini.

32 Reverſúſque eſt cum principibus à filiis Ruben & Gad, de Terra Galaad, finium Chanaan, ad filios Iſraël, & retulit eis.

33 Placuítque ſermo cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filij Iſraël, & nequaquam ultrà dixerunt, ut adſcenderent contra eos, atque pugnarent, & delerent Terram poſſeſſionis eorum.

34 Vocaverúntque filij Ruben & filij Gad altare, quod extruxerant, Teſtimonium noſtrum quod Dominus ipſe ſit Deus.

Caput XXIII.

Joſue ſenex, jámque moribundus exhortatur filios Iſraël ad ſervanda Dei præcepta, & cavendam ſocietatem cum Gentibus.

A 1 EVoluto autem multo tempore, poſtquam
pacem dederat Dominus Iſraëli, ſubjectis
in gyro nationibus univerſis, & Joſue jam longævo, & perſenilis ætatis:

2 Vocavit Joſue omnem Iſraëlem, majoréſque
natu, & principes ac duces, & magiſtros, dixítque ad eos: Ego ſenui, & progreſſioris ætatis
ſum:

3 Vóſque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus veſter cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipſe pugnaverit:

4 Et nunc quia vobis ſorte diviſit omnem
Terram, ab Orientali parte Jordanis uſque ad
mare magnum, multæque adhuc ſuperſunt nationes:

B 5 Dominus Deus veſter diſperdet eas, & auferet à facie veſtra, & poſſidebitis Terram, ſicut
vobis pollicitus eſt.

6 Tantùm confortamini, & eſtote ſoliciti,
ut cuſtodiatis cuncta quæ ſcripta ſunt in volumine legis Moyſi: & non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad ſiniſtram:

7 Ne poſtquam intraveritis ad Gentes, quæ
inter vos futuræ ſunt, juretis in nomine deorum earum, & ſerviatis eis, & adoretis illos:

C 8 Sed adhæreatis Domino Deo veſtro: quod
feciſtis uſque in diem hanc.

9 Et tunc auferet Dominus Deus in conſpectu veſtro gentes magnas & robuſtiſſimas, &
nullus vobis reſiſtere poterit.

10 Unus è vobis perſequetur hoſtium mille

viros : quia Dominus Deus veſter pro vobis ip-
ſe pugnabit, ſicut pollicitus eſt.
11 Hoc tantùm diligentiſſimè præcavete,ut
diligatis Dominum Deum veſtrum.
12 Quòd ſi volueritis gentium harum, quæ
inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum
eis miſcere connubia, atque amicitias copulare:
13 Jam nunc ſcitote quòd Dominus Deus D
veſter non eas deleat ante faciem veſtram, ſed
ſint vobis in foveam ac laqueum, & offendicu-
lum ex latere veſtro, & ſudes in oculis veſtris,
donec vos auferat atque diſperdat de Terra hac
optima, quam tradidit vobis.
14 * En ego hodie ingredior viam univerſæ * 3. Reg. 2.a.2.
terræ, & toto animo cognoſcetis, quòd de om-
nibus verbis, quæ ſe Dñs præſtiturum vobis eſ-
ſe pollicitus eſt, unum non præterierit incaſſum.
15 Sicut ergo implevit opere quod promi-
ſit, & proſpera cuncta venerunt: ſic adducet
ſuper vos quidquid malorum comminatus eſt,
donec vos auferat atque diſperdat de Terra
hac optima, quam tradidit vobis,
16 Eò quòd prætereritis pactum Domini Dei
veſtri, quod pepigit vobiſcum, & ſervieritis diis
alienis, & adoraveritis eos: citò atque velociter
conſurget in vos furor Domini, & auferemini
ab hac Terra optima, quam tradidit vobis.

Caput XXIV.

Commemorantur beneficia Iſraëlitis à Deo exhibita, fœdus populi cum Domino, mors Ioſue, ſepultura oſſium Joſeph, & mors Eleazari ſacerdotis.

1 CONgregavítque Joſue omnes tribus Iſraël A
in Sichem, & vocavit majores natu, ac
principes, & judices, & magiſtros: ſteterúnt-
que in conſpectu Domini:

2 Et ad populum ſic locutus eſt: Hæc dicit
Dominus Deus Iſraël: Trans fluvium habitave-
Gen. runt patres veſtri ab initio, Thare pater Abra-
11. d. ham & Nachor: ſervierúntque diis alienis.
26.
*Gen. 3 * Tuli ergo patrem veſtrum Abraham de
11. d. Meſopotamiæ finibus: & adduxi eum in Ter-
31. ram Chanaan: multiplicavíque ſemen ejus,
*Gen. 4 * Et dedi ei Iſaac: * Illíque rurſum dedi
21. a. Jacob & Eſaü. * E quibus, Eſaü dedi montem
2. *Gen. Seir ad poſſidendum: * Jacob verò & filij ejus
25. d. deſcenderunt in Ægyptum.
26. 5 * Miſíque Moyſen & Aaron, & percuſſi
*Gen. Ægyptum multis ſignis atque portentis:
36. a. 8. 6 * Eduxíque vos & patres veſtros de Ægy-
*Gen. pto, & veniſtis ad mare: perſecutíque ſunt
46. a. * Ægyptij patres veſtros cum curribus & equi-
6. B tatu, uſque ad Mare rubrum.
* 7 Clamaverunt autem ad Dominum filij Iſraël
Exod. qui poſuit tenebras inter vos & Ægyptios, &
3. c. 10 adduxit ſuper eos mare, & operuit eos. Vide-
*Exod. runt oculi veſtri cuncta quæ in Ægypto fe-
12. f. cerim, & habitaſtis in ſolitudine multo tem-
37. pore:
*Exod. 8 Et introduxi vos in terram Amorrhæi, qui
14. b. habitabat trans Jordanem. * Cúmque pugna-
9. rent contra vos, tradidi eos in manus veſtras,
*Num. & poſſediſtis Terram eorum, atque interfe-
21. c. ciſtis eos.
24. 9 Surrexit autem Balac filius Sephor rex
*Num. Moab, & pugnavit contra Iſraëlem. * Miſít-
22. a. que & vocavit Balaam filium Beor, ut maledi-
5. C ceret vobis:
10 Et ego nolui audire eum, ſed è contra-
rio per illum benedixi vobis, & liberavi vos de
manu ejus.

11 * Tranſiſtíſque Jordanem, & veniſtis ad *Sup.
Jericho. Pugnaverúntque contra vos viri civi- 3.c.14.
tatis ejus, Amorrhæus, & Pherezæus, & Chana- 6.a.1.
næus, & Hethæus, & Gergezæus, & Hevæus, 11.a.3.
& Jebuſæus: & tradidi illos in manus veſtras, * Exod.
12 * Miſíque ante vos crabrones: & ejeci 33.f. 28.
eos de locis ſuis, duos reges Amorrhæorum, Deut.
non in gladio nec in arcu tuo. 7.c.20.
13 Dedíque vobis Terram, in qua non labo- Supr. 11.d.
raſtis, & urbes quas non ædificaſtis, ut habitare- 20.
tis in eis: vineas & oliveta, quæ non plantaſtis. *Reg.
14 * Nunc ergo timete Dominum, & ſervi- 7.a.3. Tob.
te ei perfecto corde atque veriſſimo: & auferte 14. b.
deos, quibus ſervierunt patres veſtri in Meſo- 10.
potamia & in Ægypto, ac ſervite Domino.
15 Sin autem malum vobis videtur ut Do- D
mino ſerviatis, optio vobis datur: eligite hodie
quod placet, cui ſervire potiſſimùm debeatis,
utrùm diis, quibus ſervierunt patres veſtri in
Meſopotamia, an diis Amorrhæorum, in quo-
rum Terra habitatis. ego autem & domus mea
ſerviemus Domino.
16 Reſpondítque populus, & ait: Abſit à
nobis ut relinquamus Dominum, & ſerviamus
diis alienis.
17 Dominus Deus noſter ipſe eduxit nos,
& patres noſtros, de Terra Ægypti, de domo
ſervitutis: fecítque videntibus nobis ſigna in-
gentia, & cuſtodivit nos in omni via, per quam
ambulavimus, & in cunctis populis, per quos
tranſivimus.
18 Et ejecit univerſas gentes, Amorrhæum E
habitatorem Terræ, quam nos intravimus.
Serviemus igitur Domino, quia ipſe eſt Deus
noſter.

19 Dixítque Joſue ad populum: Non poteritis ſervire Domino: Deus enim ſanctus, & fortis æmulator eſt, nec ignoſcet ſceleribus veſtris atque peccatis.

20 Si dimiſeritis Dominum, & ſervieritis diis alienis, convertet ſe, & affliget vos, atque ſubvertet poſtquam vobis præſtiterit bona.

21 Dixítque populus ad Joſue: Nequaquam ita ut loqueris, erit, ſed Domino ſerviemus.

22 Et Joſue ad populum, Teſtes, inquit, vos eſtis, quia ipſi elegeritis vobis Dominum ut ſerviatis ei. Reſponderúntque: Teſtes.

F 23 Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio veſtri, & inclinate corda veſtra ad Dominum Deum Iſraël.

24 Dixítque populus ad Joſue: Domino Deo noſtro ſerviemus, & obedientes erimus præceptis ejus.

25 Percuſſit ergo Joſue in die illo fœdus, & propoſuit populo præcepta atque judicia in Sichem.

26 Scripſit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem pergrandem, poſuítque eum ſubter quercum, quæ erat in Sanctuario Domini:

27 Et dixit ad omnem populum: En lapis
† nobis. iſte erit † vobis in teſtimonium, quòd † audierit omnia verba Domini quæ locutus eſt † vo-
† audierit. bis ne fortè poſteà negare velitis, & mentiri Domino Deo veſtro.

† nobis. 28 Dimiſítque populum: ſingulos in poſſeſſionem ſuam.

29 Et poſt hæc mortuus eſt Joſue filius Nun ſervus Domini, centum & decem annorum:

G 30 Sepelierúntque eum in finibus poſſeſſionis

ſuæ in Thamnathſare, quæ eſt ſita in monte
Ephraim, à Septemtrionali parte montis Gaas.
31 Servivítque Iſraël Domino cunctis die-
bus Joſue, & ſeniorum qui longo vixerunt
tempore poſt Joſue, & qui noverunt omnia
opera Domini quæ fecerat in Iſraël.
32 * Oſſa quoque Joſeph, quæ tulerant filij *Gen.
Iſraël de Ægypto, ſepelierunt in Sichem, in 50.d.
parte agri, * quem emerat Jacob à filiis He- 24.
mor patris Sichem, centum novellis ovibus, Exod. 13. d.
& fuit in poſſeſſionem filiorum Joſeph. 19.
33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus *Gen.
eſt: & ſepelierunt eum in Gabaath Phinees filij 33.d. 19.
ejus, quæ data eſt ei in monte Ephraim.

LIBER JUDICUM,

HEBRAICE SOPHETIM.

CAPUT PRIMUM.

Juda duce unà cum fratre ipſius Simeone plurimæ gentium civitates expugnantur: Othoniel obtenta Cariath Sepher ducit Axam filiam Caleb, addita terra irrigua: Chanan ei tributarij ſervantur.

1 POST mortem Joſue conſulue- A
runt filij Iſraël Dominum, di-
centes: Quis aſcendet ante nos
contra Chananæum, & erit
dux belli?
2 Dixítque Dominus: Judas
aſcendet: ecce tradidi Terram in manus ejus.
3 Et ait Judas Simeoni fratri ſuo: Aſcende
mecum in ſortem meam, & pugna contra Cha-
nanæum, ut & ego pergam tecum in ſortem
tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Aſcendítque Judas, & tradidit Dominus Chananæum ac Pherezæum in manus eorum: & percuſſerunt in Bezec decem millia virorum.

B 5 Invenerúntque Adonibeſec in Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac percuſſerunt Chananæum & Pherezæum.

6 Fugit autem Adonibeſec: quem perſecuti comprehenderunt, cæſis ſummitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixítque Adonibezec: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum ſummitatibus, colligebant ſub menſa mea ciborum reliquias: ſicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxerúntque eum in Jeruſalem, & ibi mortuus eſt.

8 Oppugnantes ergo filij Juda Jeruſalem, ceperunt eam, & percuſſerunt in ore gladij, tradentes cunctam incendio civitatem.

9 Et poſteà deſcendentes pugnaverunt contra Chananæum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem, & in campeſtribus.

* Ioſ. 15. d. 14. C 10 * Pergénſque Judas contra Chananæum, qui habitabat in Hebron (cujus nomen fuit antiquitus Cáriath Arbe) percuſſit Seſai, & Ahiman, & Tholmai:

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cujus nomen vetus erat Cariath Sepher, id eſt, civitas litterarum.

12 Dixítque Caleb: Qui percuſſerit Cariath Sepher, & vaſtaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cúmque cepiſſet eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam ſuam conjugem.

14 Quam pergentem in itinere monuit vir ſuus ut peteret à patre ſuo agrum: Quæ cùm

ſuſpiraſſet ſedens in Aſino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa reſpondit: Da mihi benedictio- D
nem; quia terram arentem dediſti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum ſuperius & irriguum inferius.

16 Filij autem Cinæi cognati Moyſi, aſcenderunt de civitate palmarum, cum filiis Juda, in deſertum ſortis ejus, quod eſt ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Judas cum Simeone fratre ſuo, & percuſſerunt ſimul Chananæũ qui habitabat in Sephaath, & interfecerũt eum. Vocatúmque eſt nomen urbis, Horma, id eſt, anathema.

18 Cepítque Judas Gazam cum finibus ſuis, & Aſcalonem, atque Accaron cum terminis ſuis.

19 Fuítque Dominus cum Juda, & montana E
poſſedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.

20 Dederúntque Caleb Hebron,* ſicut dixerat Moyſes, qui delevit ex ea tres filios Enac.

* *Num.* 14. *d.* 24.

21 Jebuſæum autem habitatorem Jeruſalem non deleverunt filij Benjamin: habitavítque Jebuſæus cum filiis Benjamin in Jeruſalem uſque in præſentem diem.

Ioſ. 15. *d.* 14.

22 Domus quoque Joſeph aſcendit in Bethel, fuítque Dominus cum eis.

23 Nam cùm obſiderent urbem quæ priùs Luza vocabatur,

24 Viderunt hominem egredientem de civitate, dixerúntque ad eum: Oſtende nobis introitum civitatis, & faciemus tecum miſericordiam.

25 Qui cùm oſtendiſſet eis, percuſſerunt urbem in ore gladij: hominem autem illum, & omnem cognationem ejus, dimiſerunt.

F 26 Qui dimiſſus, abiit in Terram Hetthim, & ædificavit ibi civitatem, vocavítq; eam Luzam: quæ ita appellatur uſque in præſentem diem.
27 Manaſſes quoque non delevit Bethſan, & Thanac cum viculis ſuis, & habitatores Dor, & Jeblaam, & Mageddo cum viculis ſuis, cœpítque Chananæus habitare cum eis.
28 Poſtquam autem confortatus eſt Iſraël, fecit eos tributarios, & delere noluit.
29 Ephraim etiam non interfecit Chananæũ, qui habitabat in Gazer, ſed habitavit cum eo.
G 30 Zabulon non delevit habitatores Cetron, & Naalol, ſed habitavit Chananæus in medio ejus, factúſque eſt ei tributarius.
31 Aſer quoque non delevit habitatores Accho, & Sidonis, & Ahalab & Achaſib, & Helba, & Aphec, & Rohob:
32 Habitavítque in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.
33 Nephthali quoque non delevit habitatores Bethſames & Bethanath: & habitavit inter Chananæum habitatorem Terræ, fuerúntque ei Bethſamitæ & Bethanitæ tributarij.
34 Arctavítque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora deſcenderent:
35 Habitavítque in monte Hares, quod interpretatur teſtaceo, in Aialon & Salebim. Et aggravata eſt manus domus Joſeph, factúſque eſt ei tributarius.
36 Fuit autem terminus Amorrhæi ab Aſcenſu Scorpionis, petra, & ſuperiora loca.

Angelus Dei beneficia refert; quo audito, flet populus: poſt mortem tamen Ioſue & coævorum, Iſraël frequenter liberatus, ſemper in pejora recidit.

1 ASCendítque Angelus Domini de Galgalis A
ad locum flentium, & ait: Eduxi vos
de Ægypto, & introduxi in Terram, pro qua
juravi patribus veſtris: & pollicitus ſum, ut
non facerem irritum pactum meum vobiſcum
in ſempiternum:

2 Ita dumtaxat ut non feriretis fœdus cum
habitatoribus Terræ hujus, ſed aras eorum ſubverteretis:
& noluiſtis audire vocem meam:
cur hoc feciſtis?

3 Quam ob rem nolui delere eos à facie veſtra:
ut habeatis hoſtes, & dij eorum ſint vobis
in ruinam.

4 Cúmque loqueretur Angelus Domini hæc
verba ad omnes filios Iſraël: elevaverunt ipſi
vocem ſuam, & fleverunt.

5 Et vocatum eſt nomen loci illius: Locus B
flentium, ſive lachrymarum: immolaverúntque
ibi hoſtias Domino.

6 * Dimiſit ergo Joſue populum, & abierunt * Ioſ.
filij Iſraël unuſquiſque in poſſeſſionem 14. 8.
ſuam, ut obtinerent eam: 28.

7 Serviéruntque Domino cunctis diebus
ejus, & ſeniorum qui longo poſt eum vixerunt
tempore, & noverant omnia opera Domini
quæ fecerat cum Iſraël:

8 Mortuus eſt autem Joſue filius Nun, famulus
Domini, centum & decem annorum.

9 Et ſepelierunt eum in finibus poſſeſſionis
ſuæ in Thamnathſare in monte Ephraim, à Septemtrionali
plaga montis Gaas.

10 Omníſque illa generatio congregata eſt ad

patres ſuos: & ſurrexerunt alij, qui non noverant Dominum, & opera quæ fecerat cum Iſraël.
11 Fecerúntque filij Iſraël malum in conſpectu Domini, & ſervierunt Baalim.
12 Ac dimiſerunt Dominum Deum patrum
C ſuorum, qui eduxerat eos de Terra Ægypti: & ſecuti ſunt deos alienos, deóſque populorum, qui habitabant in circuitu eorum: & adoraverunt eos: & ad iracundiam concitaverunt Dñm,
13 Dimittentes eum, & ſervientes Baal & Aſtaroth.
14 Iratúſque Dominus contra Iſraël, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & vendiderunt hoſtibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt reſiſtere adverſariis ſuis:
15 Sed quocumque pergere voluiſſent, manus Domini ſuper eos erat, ſicut locutus eſt, & juravit eis: & vehementer afflicti ſunt.
16 Suſcitavítque Dominus judices, qui liberarent eos de vaſtantium manibus: ſed nec eos audire voluerunt,
17 Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Citò deſeruerunt viam, per quam ingreſſi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria.
18 Cúmque Dominus judices ſuſcitaret, in
D diebus eorum flectebatur miſericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vaſtantium.
19 Poſtquam autem mortuus eſſet judex, revertebantur, & multò faciebant pejora quàm fecerant patres eorum, ſequentes deos alienos, ſervientes eis, & adorantes illos. Non dimiſerunt adinventiones ſuas, & viam duriſſimam, per quam ambulare conſueverunt.

20 Ira

20 Iratúſque eſt furor Domini in Iſraël, & ait: Quia irritum fecit gens iſta pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire contempſit:

21 Et ego non delebo gentes, quas dimiſit Joſue, & mortuus eſt:

22 Ut in ipſis experiar Iſraël, utrùm cuſtodiant viam Domini, & ambulent in ea, ſicut cuſtodierunt patres eorum, an non.

23 Dimiſit ergo Dominus omnes nationes has, & citò ſubvertere noluit, nec tradidit in manus Joſuë.

CAPUT III.

Iſraël dum ſociatur gentibus à Domino derelictis, ad ipſius exercitationem: earum ſceleribus contaminatus, ideò ſæpiùs per extraneos reges affligitur, ſed reſipiſcens, per Othoniel, Aod, & Samgar liberatur.

1 HÆ ſunt gentes quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Iſraëlem, & omnes qui non noverant bella Chananæorum: A

2 Ut poſteà diſcerent filij eorum certare cum hoſtibus, & habere conſuetudinem præliandi:

3 Quinque ſatrapas Philiſthinorum, omnémque Chananæum, & Sidonium, atque Hevæum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon uſque ad introitum Emath.

4 Dimiſitque eos, ut in ipſis experiretur Iſraëlem, utrùm audiret mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moyſi, an non.

5 Itaque filij Iſraël habitaverunt in medio Chananæi, & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Hevæi, & Jebuſæi:

6 Et duxerunt uxores filias eorum, ipſíque filias ſuas filiis eorum tradiderunt, & ſervierunt diis eorum.

7 Fecerúntque malum in conſpectu Dñi, & obliti ſunt Dei ſui, ſerviẽtes Baalim & Aſtaroth.

8 Iratúſque contra Iſraël Dominus, tradidit eos in manus Chuſan Raſathaim regis Meſopotamiæ, ſervierúntque ei octo annis.

B 9 Et clamaverunt ad Dominum: qui ſuſcitavit eis ſalvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

10 Fuítque in eo Spiritus Domini, & judicavit Iſraël. Egreſſúſque eſt ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chuſan Raſathaim regem Syriæ, & oppreſſit eum.

11 Quievítque terra quadraginta annis, & mortuus eſt Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filij Iſraël facere malum in conſpectu Domini: qui confortavit adverſum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conſpectu ejus.

13 Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec, abiítque & percuſſit Iſraël, atque poſſedit Urbem palmarum.

14 Servierúntque filij Iſraël Eglon regi Moab decem & octo annis:

C 15 Et poſteà clamaverunt ad Dominum: qui ſuſcitavit eis ſalvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filij Jemini, qui utraque manu pro dextera utebatur. Miſerúntque filij Iſraël per illum munera Eglon regi Moab:

16 Qui fecit ſibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus eſt eo ſubter ſagum in dextro femore.

17 Obtulítque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon craſſus nimis.

18 Cúmque obtuliſſet ei munera, proſecu-

tus eſt ſocios, qui cum eo venerant.
19 Et reverſus de Galgalis, ubi erant idola,
dixit ad regem: Verbum ſecretum habeo ad te
ô Rex. Et ille imperavit ſilentium: egreſsíſque
omnibus qui circa eum erant,
20 Ingreſſus eſt Aod ad eum: ſedebat autem
in æſtivo cœnaculo ſolus, dixítque: Verbum
Dei habeo ad te. Qui ſtatim ſurrexit de throno.
21 Extendítque Aod ſiniſtram manum, &
tulit ſicam de dextro femore ſuo, infixítque
eam in ventre ejus
22 Tam validè, ut capulus ſequeretur fer-
rum in vulnere, ac pinguiſſimo adipe ſtringe-
retur. Nec eduxit gladium, ſed ita ut percuſ-
ſerat, reliquit in corpore: ſtatímque per ſecre-
ta naturæ alvi ſtercora proruperunt.
23 Aod autem clauſis diligentiſſimè oſtiis
cœnaculi, & obfirmatis ſera,
24 Per poſticum egreſſus eſt. Servíque regis
ingreſſi viderunt clauſas fores cœnaculi, atque
dixerunt: Forſitan purgat alvum in æſtivo cu-
biculo.
25 Expectantéſque diu donec erubeſcerent, D
& videntes quòd nullus aperiret, tulerunt cla-
vem: & aperientes invenerunt dominum ſuum
in terra jacentem mortuum.
26 Aod autem, dum illi turbarentur, effu-
git, & pertranſiit Locum idolorum, unde re-
verſus fuerat. Venítque in Seirath:
27 Et ſtatim inſonuit buccina in monte
Ephraim: deſcenderúntque cum eo filij Iſraël,
ipſo in fronte gradiente.
28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit
enim Dominus inimicos noſtros Moabitas in
manus noſtras. Deſcenderúntque poſt eum, &

occupaverũt vada Jordanis quæ tranſmittunt in Moab: & non dimiſerunt tranſire quemquam;
29 Sed percuſſerunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robuſtos & fortes viros. nullus eorum evadere potuit.
30 Humiliatúſque eſt Moab in die illo ſub manu Iſraël: & quievit Terra octoginta annis.
31 Poſt hunc fuit Samgar filius Anath, qui percuſſit de Philiſthiim ſexcentos viros vomere, & ipſe quoque defendit Iſraël.

Caput IV.

Debbora propheteſſa & Barac adverſus Siſaram principem militiæ regis Jabin feliciter dimicant, quem profugum occidit Iahel uxor Haber Cinæi.

A 1 Addiderúntque filij Iſraël facere malum in conſpectu Domini poſt mortem Aod.
* 1. Reg. 12. b. 9. 2 * Et tradidit illos Dominus in manus Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Aſor: habuítque ducem exercitus ſui nomine Siſaram, ipſe autem habitabat in Haroſeth gentium.
3 Clamaverúntque filij Iſraël ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppreſſerat eos.
4 Erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo tempore.
5 Et ſedebat ſub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: aſcendebántque ad eam filij Iſraël in omne judicium.
B 6 Quæ miſit & vocavit Barac filium Abinoem de Cedes Nephthali: dixítque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Iſraël, vade, & duc exercitum in montem Thabor, tolléſque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon.

7 Ego autem adducam ad te in loco torren-
tis Ciſon, Siſaram principem exercitus Jabin,
& currus ejus, atque omnem multitudinem,
& tradam eos in manu tua.

8 Dixítque ad eam Barac: Si venis mecum,
vadam: ſi nolueris venire mecum, non per-
gam.

9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, ſed
in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia
in manu mulieris tradetur Siſara. Surrexit itaque
Debbora, & perrexit cum Barac in Cedes.

10 Qui accitis Zabulon & Nephthali, aſ-
cendit cum decem millibus pugnatorum, ha-
bens Debboram in comitatu ſuo.

11 Haber autem Cinæus receſſerat quondam
à ceteris Cinæis fratribus ſuis filiis Hobab co-
gnati Moyſi: & tetenderat tabernacula uſque
ad vallem, quæ vocatur Sennim, & erat juxta
Cedes.

12 Nuntiatúmque eſt Siſaræ, quòd aſcendiſ-
ſet Barac filius Abinoem in montem Thabor.

13 Et congregavit nongentos falcatos cur-
rus, & omnem exercitum de Haroſeth gentium
ad torrentem Ciſon.

14 Dixítque Debbora ad Barac: Surge, hæc C
eſt enim dies, in qua tradidit Dominus Siſaram
in manus tuas: en ipſe ductor eſt tuus. Deſcen-
dit itaque Barac de monte Thabor, & decem
millia pugnatorum cum eo.

15 * Perterruítque Dominus Siſaram, & om- *Pſal.
nes currus ejus, universámque multitudinem, 82. b.
in ore gladij, ad conſpectum Barac: in tantum, 10.
ut Siſara de curru deſiliens, pedibus fugeret,

16 Et Barac perſequeretur fugientes currus,
& exercitum uſque ad Haroſeth gentium, &

omnis hoſtium multitudo uſque ad interne-
cionem caderet.
17 Siſara autem fugiens pervenit ad tentorium
Jahel uxoris Haber Cinæi. Erat enim pax inter
Jabin regem Azor, & domum Haber Cinæi.
18 Egreſſa igitur Jahel in occurſum Siſaræ,
dixit ad eum: Intra ad me Domine mi: intra,
ne timeas. Qui ingreſſus tabernaculum ejus, &
opertus ab ea pallio,
19 Dixit ad eam: Da mihi, obſecro, pau-
lulum aquæ, quia ſitio valdè. Quæ aperuit
utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit illum.
D 20 Dixítque Siſara ad eam: Sta ante oſtium
tabernaculi: & cùm venerit aliquis interrogans
te, & dicens: Numquid hîc eſt aliquis? Reſ-
pondebis: Nullus eſt.
21 Tulit itaque Jahel uxor Haber clavum
tabernaculi, aſſumens pariter & malleum: &
ingreſſa abſconditè & cum ſilentio, poſuit ſu-
pra tempus capitis ejus clavum, percuſſúmque
malleo defixit in cerebrum uſque ad terram:
qui ſoporem morti conſocians defecit, & mor-
tuus eſt.
22 Et ecce Barac ſequens Siſaram veniebat:
egreſsáque Jahel in occurſum ejus, dixit ei:
Veni, & oſtendam tibi virum quem quæris. Qui
cùm intraſſet ad eam, vidit Siſaram jacentem
mortuum, & clavum infixum in tempore ejus.
23 Humiliavit ergo Deus in die illo Jabin
regem Chanaan coram filiis Iſraël:
24 Qui creſcebant quotidie, & forti manu
opprimebant Jabin regem Chanaan, donec de-
lerent eum.

Canticum triumphale & gratiarum actionis Debbora & Barac post victoriam.

1 CEcinerúntque Debbora & Barac filius A
Abinoem in illo die, dicentes:
2 Qui ſponte obtuliſtis de Iſraël animas ve-
ſtras ad periculum, benedicite Domino.
3 Audite reges, auribus percipite principes:
Ego ſum, ego ſum quæ Domino canam, pſal-
lam Domino Deo Iſraël.
4 Domine cùm exires de Seir, & tranſires
per regiones Edom, terra mota eſt, cælíque ac
nubes diſtillaverunt aquis.
5 Montes fluxerunt à facie Domini, & Sinai
à facie Domini Dei Iſraël.
6 In diebus Samgar filij Anath, in diebus
Jahel, quieverunt Semitæ: & qui ingredieban-
tur per eas, ambulaverunt per calles devios.
7 Ceſſaverunt fortes in Iſraël, & quieve-
runt: donec ſurgeret Debbora, ſurgeret mater
in Iſraël.
8 Nova bella elegit Dominus, & portas ho-
ſtium ipſe ſubvertit: clypeus & haſta ſi appa-
ruerint in quadraginta millibus Iſraël.
9 Cor meum diligit principes Iſraël: qui B
propria voluntate obtuliſtis vos diſcrimini, be-
nedicite Domino.
10 Qui aſcenditis ſuper nitentes aſinos, & ſe-
detis in judicio, & ambulatis in via, loquimini.
11 Ubi colliſi ſunt currus, & hoſtium ſuffoca-
tus eſt exercitus, ibi narrentur juſtitiæ Domini
& clementia in fortes Iſraël: tunc deſcendit po-
pulus Dñi ad portas, & obtinuit principatum.
12 Surge, ſurge Debbora, ſurge, ſurge, &
loquere canticum: ſurge Barac, & apprehende
captivos tuos fili Abinoem.

13 Salvatæ ſunt reliquiæ populi, Dominus in fortibus dimicavit.

14 Ex Ephraim delevit eos in Amalec,& poſt eum ex Benjamin in populos tuos ô Amalec: de Machir principes deſcenderunt,& de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

15 Duces Iſſachar fuere cum Debbora, & Barac veſtigia ſunt ſecuti, qui quaſi in præceps ac barathrum ſe diſcrimini dedit: diviſo contra ſe Ruben, magnanimorum reperta eſt contentio.

C 16 Quare habitas inter duos terminos,ut audias ſibilos gregum? diviſo contra ſe Ruben, magnanimorum reperta eſt contentio.

17 Galaad trans Jordanem quieſcebat, & Dan vacabat navibus: Aſer habitabat in littore maris, & in portubus morabatur.

18 Zabulon verò & Nephthali obtulerunt animas ſuas morti in regione Merome.

19 Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

20 De cælo dimicatum eſt contra eos: ſtellæ manentes in ordine & curſu ſuo, adverſus Siſaram pugnaverunt.

21 Torrens Ciſon traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Ciſon: conculca anima mea robuſtos.

22 Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, & per præceps ruentibus fortiſſimis hoſtium.

23 Maledicite terræ Meroz, dixit Angelus Domini: maledicite habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adjutorium fortiſſimorum ejus.

24 Benedicta inter mulieres Jahel uxor Ha- D
ber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo ſuo.

25 Aquam petenti lac dedit, & in phiala
principum obtulit butyrum.

26 Siniſtram manum miſit ad clavum, &
dexteram ad fabrorum malleos, percuſſítque
Siſaram quærens in capite vulneri locum, &
tempus validè perforans.

27 Inter pedes ejus ruit: defecit, & mor-
tuus eſt: volvebatur ante pedes ejus, & jace-
bat exanimis & miſerabilis.

28 Per feneſtram reſpiciens, ululabat mater
ejus: & de cœnaculo loquebatur: Cur mora-
tur regredi currus ejus? quare tardaverunt pe-
des quadrigarum illius?

29 Una ſapientior ceteris uxoribus ejus, hæc
ſocrui verba reſpondit:

30 Forſitan nunc dividit ſpolia, & pulcher-
rima feminarum eligitur ei: veſtes diverſorum
colorum Siſaræ traduntur in prædam, & ſup-
pellex varia ad ornanda colla congeritur.

31 Sic pereant omnes inimici tui Domine:
qui autem diligunt te, ſicut ſol in ortu ſuo
ſplendet, ita rutilent.

32 Quievítque Terra per quadraginta annos.

CAPUT VI.

Iſraëlitis à Madian oppreſſis Gedeon multis ſignis auxilio deſignatur, qui poſt ſacrificium & altare Deo erectum, deſtruxit aram Baal, eique rurſum datur ſignum in vellere.

1 Fecerunt autem filij Iſraël malum in con- A
ſpectu Domini: qui tradidit illos in manu
Madian ſeptem annis,

2 Et oppreſſi ſunt valdè ab eis. Fecerúntque
ſibi antra & ſpeluncas in montibus, & muni-
tiſſima ad repugnandum loca.

3 Cúmque ſeviſſet Iſraël,aſcendebat Madian
& Amalec, ceteríque Orientalium nationum:
4 Et apud eos figentes tentoria,ſicut erant in
herbis cuncta vaſtabant uſque ad introitum Ga-
zæ: nihílque omnino ad vitam pertinens relin-
quebāt in Iſraël,non oves,non boves,non aſinos.
5 Ipſi enim & univerſi greges eorum venie-
bant cum tabernaculis ſuis, & inſtar locuſta-
rum univerſa complebant, innumera multitu-
do hominum, & camelorum, quidquid tetige-
rant devaſtantes.
6 Humiliatúſque eſt Iſraël valdè in conſpe-
ctu Madian.
7 Et clamavit ad Dominum poſtulans auxi-
lium contra Madianitas.
B 8 Qui miſit ad eos virum prophetam, & lo-
cutus eſt: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël:
Ego vos feci conſcendere de Ægypto,& eduxi
vos de domo ſervitutis,
9 Et liberavi de manu Ægyptiorum, & om-
nium inimicorum, qui affligebant vos: ejecí-
que eos ad introitum veſtrum, & tradidi vo-
bis Terram eorum,
10 Et dixi: Ego Dominus Deus veſter, ne
timeatis Deos Amorrhæorum, in quorum terra
habitatis. Et noluiſtis audire vocem meam.
11 Venit autem Angelus Domini, & ſedit
ſub quercu, quæ erat in Ephra & pertinebat ad
Joas patrem familiæ Ezri. Cúmque Gedeon fi-
lius ejus excuteret atque purgaret frumenta in
torculari, ut fugeret Madian,
C 12 Apparuit ei Angelus Domini,& ait:Do-
minus tecum,virorum fortiſſime.
13 Dixítque ei Gedeon: Obſecro,mi domine,
ſi Dñs nobiſcum eſt, cur apprehenderunt nos

hæc omnia? ubi ſunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres noſtri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autẽ dereliquit nos Dominus, & tradidit in manu Madian.
14 Reſpexítque ad eum Dominus, & ait. * Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſraël de manu Madian: ſcito quòd miſerim te, *1. Reg. 12. b. 11.
15 Qui reſpondens ait: obſecro, mi domine, in quo liberabo Iſraël? ecce familia mea infima eſt in Manaſſe, & ego minimus in domo patris mei.
16 Dixítque ei Dominus: Ego ero tecum: & percuties Madian quaſi unum virum.
17 Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi ſignum quòd tu ſis qui loqueris ad me.
18 Nec recedas hinc, donec revertar ad te, portans ſacrificium, & offerens tibi. Qui reſpondit: Ego præſtolabor adventum tuum. D
19 Ingreſſus eſt itaque Gedeon & coxit hœdum, & de farinæ modio azymos panes: carnéſque ponens in caniſtro, & jus carnium mittens in ollam, tulit omnia ſub quercu, & obtulit ei.
20 Cui dixit Angelus Domini: Tolle carnes & azymos panes, & pone ſupra petram illam, & jus deſuper funde. Cúmque feciſſet ita,
21 Extendit Angelus Domini ſummitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos: aſcendítque ignis de petra, & carnes azymóſque panes conſumpſit: Angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus.
22 Vidénſque Gedeon quòd eſſet Angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.
23 Dixítque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas, non morieris.
24 Ædificavit ergo ibi Gedeon altare Domi- E

no, vocavítque illud, Domini pax, uſque in
præſentem diem. Cúmque adhuc eſſet in Ephra,
quæ eſt familiæ Ezri,
25 Nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle
taurum patris tui, & alterum taurum annorum
ſeptem, deſtruéſque aram Baal, quæ eſt patris
tui: & nemus, quod circa aram eſt, ſuccide:
26 Et ædificabis altare Domino Deo tuo in
ſummitate petræ hujus, ſuper quam antè ſacri-
ficium poſuiſti: tolléſque taurum ſecundum,
& offeres holocauſtum ſuper ſtruem lignorum,
quæ de nemore ſucciderìs.
27 Aſſumptis ergo Gedeon decem viris de
ſervis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Dominus.
Timens autem domum patris ſui, & homines
illius civitatis, per diem noluit id facere, ſed
omnia nocte complevit.
F 28 Cúmque ſurrexiſſent viri oppidi ejus ma-
nè, viderunt deſtructam aram Baal, lucúmque
ſucciſum, & taurum alterum impoſitum ſuper
altare, quod tunc ædificatum erat.
29 Dixerúntque ad invicem: Quis hoc fecit?
Cúmque perquirerent auctorem facti, dictum
eſt: Gedeon filius Joas fecit hæc omnia.
30 Et dixerunt ad Joas: produc filium
tuum huc, ut moriatur: quia deſtruxit aram
Baal, & ſuccidit nemus.
31 Quibus ille reſpondit: Numquid ulto-
res eſtis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adver-
ſarius eſt ejus, moriatur antequam lux craſtina
veniat: ſi Deus eſt, vindicet ſe de eo, qui ſuf-
fodit aram ejus.
32 Ex illo die vocatus eſt Gedeon, Jerobaal,
eò quòd dixiſſet Joas: Ulciſcatur ſe de eo Baal,
qui ſuffodit aram ejus.

33 Igitur omnis Madian, & Amalec, &
Orientales populi congregati ſunt ſimul: &
tranſeuntes Jordanem, caſtrametati ſunt in val-
le Jezraël.
34 Spiritus autem Domini induit Gedeon, G
qui clangens buccina convocavit domum
Abiezer, ut ſequeretur ſe.
35 Miſitque nuntios in univerſum Manaſ-
ſen, qui & ipſe ſecutus eſt eum: & alios nun-
tios in Aſer & Zabulon & Nephthali, qui oc-
currerunt ei.
36 Dixitque Gedeon ad Deum: Si ſalvum
facis per manum meam Iſraël: ſicut locutus es,
37 Ponam hóc vellus lanæ in area: ſi ros in
ſolo vellere fuerit: & in omni terra ſiccitas,
ſciam quòd per manum meam, ſicut locutus
es, liberabis Iſraël.
38 Factúmque eſt ita. Et de nocte conſur-
gens, expreſſo vellere, concham rore im-
plevit.
39 Dixitque rurſus ad Deum: Ne iraſcatur
furor tuus contra me, ſi adhuc ſemel tentave-
ro, ſignum quærens in vellere. Oro ut ſolum
vellus ſiccum ſit, & omnis terra rore madens.
40 Fecítque Deus nocte illa ut poſtulave-
rat: & fuit ſiccitas in ſolo vellere, & ros in
omni terra.

CAPUT VII.

*Probatis ad aquas his qui ad bellum eſſent progreſſu-
ri, Gedeon audito unius è caſtris Madianitarum ſom-
nio, in eos irruit, tubis, lagenis ac lucernis armatus,
quos cum Oreb & Zeb principibus eorum devicit.*

1 IGitur Jerobaal qui & Gedeon, de nocte A
conſurgens, & ómnis populus cum eo, ve-
nit ad fontem qui vocatur Harad. erant autem

caſtra Madian in valle ad Septemtrionalem plagam collis excelſi.

2 Dixítque Dominus ad Gedeon: Multus tecum eſt populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne glorietur contra me Iſraël, & dicat: Meis viribus liberatus ſum.

3 Loquere ad populum, & cunctis audientibus prædica: * qui formidoloſus & tumidus eſt, revertatur. Receſſerúntque de monte Galaad, & reverſi ſunt de populo viginti duo millia virorum, & tantùm decem millia remanſerunt.

* Deut. 20. b. 8. 1. Machab. 3. g. 56.

4 Dixítque Dominus ad Gedeon: Adhuc
B populus multus eſt, duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixero tibi ut tecũ vadat, ipſe pergat: quem ire prohibuero, revertatur.

5 Cúmque deſcendiſſet populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: † Qui lingua lambuerint aquas, ſicut ſolent canes lambere, ſeparabis eos ſeorſum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

† Qui manu & lingua, &c.

6 Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os projiciente lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

C 7 Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian: Omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum ſuum.

8 Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula ſua: & ipſe cum trecentis viris ſe certamini dedit. Caſtra autem Madian erant ſubter in valle.

9 Eadem nocte dixit Dominus ad eum:

Surge, & deſcende in caſtra: quia tradidi eos
in manu tua.
10 Sin autem ſolus ire formidas, deſcendat
tecum Phara puer tuus.
11 Et cùm audieris quid loquantur, tunc
confortabuntur manus tuæ, & ſecurior ad ho-
ſtium caſtra deſcendes. Deſcendit ergo ipſe &
Phara, puer ejus in partem caſtrorum, ubi erant
armatorum vigiliæ.
12 Madian auté & Amalec, & omnes Orien-
tales populi, fuſi jacebant in valle, ut locuſta-
rum multitudo: cameli quoque innumerabiles
erant, ſicut arena quæ jacet in littore maris.
13 Cúmque veniſſet Gedeon, narrabat ali-
quis ſomnium proximo ſuo: & in hunc modũ
referebat quod viderat: Vidi ſomniũ, & vide-
batur mihi quaſi ſubcinericius panis ex hordeo
volvi, & in caſtra Madian deſcendere: cúmque
perveniſſet ad tabernaculum, percuſſit illud,
atque ſubvertit, & terræ funditus coæquavit.
14 Reſpondit is, cui loquebatur: Non eſt D
hoc aliud, niſi gladius Gedeonis filij Joas viri
Iſraëlitæ.: tradidit enim Dominus in manus
ejus Madian & omnia caſtra ejus.
15 Cúmque audiſſet Gedeon ſomnium, &
interpretationem ejus, adoravit: & reverſus
eſt ad caſtra Iſraël, & ait: Surgite, tradidit enim
Dominus in manus noſtras caſtra Madian:
16 Diviſitque trecentos viros in tres partes,
& dedit tubas in manibus eorum, lagenáſque
vacuas ac lampades in medio lagenarum.
17 Et dixit ad eos: Quod me facere videri-
tis, hoc facite: ingrediar partem caſtrorum, &
quod fecero ſectamini.
18 Quando perſonuerit tuba in manu mea, E

vos quoque per caſtrorum circuitum clangite
& conclamate, Domino & Gedeoni.
19 Ingreſsúſque eſt Gedeon, & trecenti vi-
ri qui erant cum eo, in partem caſtrorum inci-
pientibus vigiliis noctis mediæ, & cuſtodibus
ſuſcitatis, cœperunt buccinis clangere, & com-
plodere inter ſe lagenas.
F 20 Cúmque per gyrum caſtrorum, in tribus
perſonarent locis, & hydrias confregiſſent, te-
nuerunt ſiniſtris manibus lampades, & dextris
ſonantes tubas, clamaverúntque: Gladius Do-
mini & Gedeonis:
21 Stantes ſinguli in loco ſuo per circuitum
caſtrorum hoſtilium. Omnia itaque caſtra tur-
bata ſunt, & vociferantes, ululantéſque fuge-
runt:
22 Et nihilominus inſiſtebant trecenti viri
* Pſ. buccinis perſonantes. * Immiſítque Dominus
82. c. gladium in omnibus caſtris, & mutua ſe cæde
10. truncabant,
G 23 Fugientes uſque ad Bethſetta, & crepidi-
nem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes
autem viri Iſraël de Nephthali, & Aſer, & om-
ni Manaſſe, perſequebantur Madian.
24 Miſítque Gedeon nuntios in omnem
montem Ephraim, dicens: Deſcendite in oc-
curſum Madian, & occupate aquas uſque
Bethbera atque Jordanem. Clamavítque om-
nis Ephraim, & præoccupavit aquas atque Jor-
danem uſque Bethbera.
* Pſ. 25 * Apprehenſóſque duos viros Madian,
82. c. Oreb & Zeb, interfecit Oreb in Petra Oreb,
12. Zeb verò in Torculari Zeb. Et perſecuti ſunt
Iſa. 10 Madian, capita Oreb & Zeb portantes ad Ge-
f. 26. deon trans fluenta Jordanis.

Tribus Ephraim inſurgit adverſus Gedeon; quod putaret ſe contemptam, quam blandis verbis compeſcit, & devictis Zebee & Salmana, viros Soccoth & Phanuel perdidit, & ex inauribus aliiſque populi donis fecit Ephod quod domui ſuæ & Iſraëli fuit in ruinam: poſtquam autem quadraginta annis præfuit, generatis 70. filiis ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina mortuus eſt, rediitque Iſraël ad idololatriam.

1 DIxerúntque ad eum viri Ephraim: Quid A
eſt hoc quod facere voluiſti, ut nos non
vocares, cùm ad pugnam pergeres contra Madian? jurgantes fortiter, & propè vim inferentes.
2 Quibus ille reſpondit: Quid enim tale facere potui, quale vos feciſtis? nónne melior eſt racemus Ephraim, vindemiis Abiezer:
3 In manus veſtras Dominus tradidit principes Madian, Oreb & Zeb: quid tale facere potui, quale vos feciſtis? Quod cùm locutus eſſet, requievit ſpiritus eorum, quo tumebant contra eum.
4 Cúmque veniſſet Gedeon ad Jordanem, tranſivit eum cum trecentis viris qui ſecum erant: & præ laſſitudine, fugientes perſequi non poterant.
5 Dixítque ad viros Soccoth: Date, obſecro, panes populo qui mecum eſt, quia valdè defecerunt, ut poſſimus perſequi Zebee & Salmana reges Madian.
6 Reſponderunt principes Soccoth: Forſi- B
tan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua ſunt, & idcircò poſtulas ut demus exercitui tuo panes.
7 Quibus ille ait: Cùm ergo tradiderit Dñs Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes veſtras cum ſpinis tribulíſque deſerti.
8 Et inde conſcendens, venit in Phanuel:

locutúſque eſt ad viros loci illius ſimilia. Cui & illi reſponderunt, ſicut reſponderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cùm reverſus fuero victor in pace, deſtruam turrim hanc:

C 10 Zebee autem & Salmana requieſcebant cum omni exercitu ſuo. Quindecim enim millia viri remanſerant ex omnibus turmis Orientalium populorum cæſis centum viginti millibus bellatorum educentium gladium.

*Oſee 10. d. 14. 11 * Aſcendénſque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partem Nobe & Jegbaa, percuſſit caſtra hoſtium, qui ſecuri erant, & nihil adverſi ſuſpicabantur.

12 Fugerúntque Zebee & Salmana, quos perſequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.

13 Reverténſque de bello ante ſolis ortum,

14 Apprehendit puerum de viris Soccoth: interrogavítque eum nomina principum & ſeniorum Soccoth, & deſcripſit ſeptuaginta ſeptem viros.

D 15 Venítque ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee & Salmana, ſuper quibus exprobraſtis mihi, dicentes: Forſitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis ſunt, & idcircò poſtulas ut demus viris, qui laſſi ſunt & defecerunt, panes.

16 Tulit ergo ſeniores civitatis & ſpinas deſerti ac tribulos, & contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.

17 Turrim quoque Phanuel ſubvertit, occiſis habitatoribus civitatis.

18 Dixítque ad Zebee & Salmana: Quales

fuerunt viri, quos occidiſtis in Thabor? Qui reſponderunt: ſimiles tui, & unus ex eis quaſi filius regis.

19 Quibus ille reſpondit: Fratres mei fuerunt, filij matris meæ. vivit Dominus, quia ſi ſervaſſetis eos, non vos occiderem.

20 Dixítque Jether primogenito ſuo: Surge, E
& interfice eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat.

21 Dixerúntque Zebee & Salmana: Tu ſurge, & irrue in nos: quia juxta ætatem robur eſt
hominis. Surrexit Gedeon, * & interfecit Zebee *Pſal.
& Salmana: & tulit ornamenta ac bullas, qui- 82. c.
bus colla regalium camelorum decorari ſolent. 12.

22 Dixerúntque omnes viri Iſraël ad Gedeon: Dominare noſtri tu, & filius tuus, & filius filij tui: quia liberaſti nos de manu Madian.

23 Quibus ille ait: Non dominabor veſtri, nec dominabitur in vos filius meus, ſed dominabitur vobis Dominus.

24 Dixítque ad eos: Unam petitionem poſtulo à vobis: Date mihi inaures ex præda veſtra. Inaures enim aureas Iſmaelitæ habere conſueverant.

25 Qui reſponderunt: Libentiſſimè dabi- F
mus. Expandentéſque ſuper terram pallium, projecerunt in eo inaures de præda:

26 Et fuit pondus poſtulatarum inaurium, mille ſeptingenti auri ſicli, abſque ornamentis, & monilibus, & veſte purpurea, quibus reges Madian uti ſoliti erant, & præter torques aureas camelorum.

27 Fecítque ex eo Gedeon Ephod, & poſuit illud in civitate ſua Ephra. Fornicatúſque eſt omnis Iſraël in eo, & factum eſt Gedeo-

ni & omni domui ejus in ruinam.

28 Humiliatus eſt autem Madian coram filiis Iſraël, nec potuerunt ultrà cervices elevare: ſed quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.

29 Abiit itaque Jerobaal filius Joas, & habitavit in domo ſua:

30 Habuítque ſeptuaginta filios, qui egreſſi ſunt de femore ejus: eò quòd plures haberet uxores.

G 31 Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32 Mortuúſque eſt Gedeon filius Joas in ſenectute bona, & ſepultus eſt in ſepulchro Joas patris ſui in Ephra de familia Ezri.

33 Poſtquam autem mortuus eſt Gedeon, averſi ſunt filij Iſraël, & fornicati ſunt cum Baalim. Percuſſerúntque cum Baal fœdus, ut eſſet eis in Deum.

34 Nec recordati ſunt Domini Dei ſui, qui eruit eos de manibus inimicorum ſuorum omnium per circuitum:

35 Nec fecerunt miſericordiam cum domo Jerobaal Gedeon, juxta omnia bona quæ fecerat Iſraëli.

CAPUT IX.

Abimelech occiſis 70. fratribus ſuis, imperium ſibi tyrannicè uſurpat; qui poſt parabolam Joatham fratris ejus qui ſervatus erat, exercitum Gaal devicit, turrimque Sichem exuſſit, & à muliere tandem fragmine molæ oppreſſus eſt.

A 1 ABiit autem Abimelech filius Jerobaal in Sichem ad fratres matris ſuæ, & locutus eſt ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris ſuæ, dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid

vobis eſt melius, ut dominentur veſtri ſeptuaginta viri omnes filij Jerobaal, an ut dominetur unus vir? ſimúlque conſiderate, quòd os veſtrum & caro veſtra ſum.

3 Locutíque ſunt fratres matris ejus de eo ad omnes viros Sichem univerſos ſermones iſtos, & inclinaverunt cor eorum poſt Abimelech, dicentes: Frater noſter eſt.

4 Dederúntque illi ſeptuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit ſibi ex eo viros inopes & vagos, ſecutíque ſunt eum.

5 Et venit in domum patris ſui in Ephra, & occidit fratres ſuos filios Jerobaal ſeptuaginta viros, ſuper lapidem unum: remanſítque Joatham filius Jerobaal minimus, & abſconditus eſt.

6 Congregati ſunt autem omnes viri Sichem, & univerſæ familiæ urbis Mello: abierúntque & conſtituerunt regem Abimelech, juxta quercum quæ ſtabat in Sichem.

7 Quod cùm nuntiatum eſſet Joatham, ivit, & ſtetit in vertice montis Garizim: elevatáque voce clamavit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Ierunt ligna, ut ungerent ſuper ſe regem: B
dixerúntque olivæ: Impera nobis.

9 Quæ reſpondit: Numquid poſſum deſerere pinguedinem meam, qua & dij utuntur & homines, & venire ut inter ligna promovear?

10 Dixerúntque ligna ad arborem ficum: Veni, & ſuper nos regnum accipe.

11 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructúſque ſuaviſſimos, & ire ut inter cetera ligna promovear?

12 Locutáque ſunt ligna ad vitem: Veni, & impera nobis.

13 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoveri?

14 Dixerúntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, & impera ſuper nos.

15 Quæ reſpondit eis: Si verè me regem vobis conſtituitis, venite, & ſub umbra mea requieſcite. ſi autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & devoret cedros Libani.

C 16 Nunc igitur, ſi rectè & abſque peccato conſtituiſtis ſuper vos regem Abimelech, & benè egiſtis cum Jerobaal, & cum domo ejus, & reddidiſtis vicem beneficiis ejus, qui pugnavit pro vobis,

17 Et animam ſuam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian,

18 Qui nunc ſurrexiſtis contra domum patris mei, & interfeciſtis filios ejus ſeptuaginta viros ſuper unum lapidem, & conſtituiſtis regem Abimelech filium ancillæ ejus ſuper habitatores Sichem, eò quòd frater veſter ſit.

19 Si ergo rectè & abſque vitio egiſtis cum Jerobaal, & domo ejus, hodie lætamini in Abimelech, & ille lætetur in vobis.

20 Sin autem perversè: egrediatur ignis ex eo, & conſumat habitatores Sichem, & oppidum Mello: egrediatúrque ignis de viris Sichem, & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21 Quæ cùm dixiſſet, fugit, & abiit in Bera: habitavítque ibi ob metum Abimelech fratris ſui.

22 Regnavit itaque Abimelech ſuper Iſraël tribus annis.

23 Miſítque Dominus ſpiritum peſſimum

inter Abimelech & habitatores Sichem: qui
cœperunt eum deteſtari.
24 Et ſcelus interfectionis ſeptuaginta filio-
rum Jerobaal, & effuſionem ſanguinis eorum
conferre in Abimelech fratrem ſuum, & in ce-
teros Sichimorum principes, qui eum adju-
verant.
25 Poſuerúntque inſidias adverſus eum in D
ſummitate montium: & dum illius præſtola-
bantur adventum, exercebant latrocinia, agen-
tes prædas de prætereuntibus. nuntiatúmque
eſt Abimelech.
26 Venit autem Gaal filius Obed cum fra-
tribus ſuis, & tranſivit in Sichimiam. Ad cujus
adventum erecti habitatores Sichem,
27 Egreſſi ſunt in agros, vaſtantes vineas,
uváſque calcantes: & factis cantantium choris,
ingreſſi ſunt fanum dei ſui, & inter epulas &
pocula maledicebant Abimelech,
28 Clamante Gaal filio Obed: Quis eſt
Abimelech, & quæ eſt Sichem, ut ſerviamus
ei? numquid non eſt filius Jerobaal, & conſtituit
principem Zebul ſervum ſuum ſuper viros
Emor patris Sichem? Cum ergo ſerviemus ei?
29 Utinam daret aliquis populum iſtum ſub
manu mea, ut auferrem de medio Abimelech.
Dictúmque eſt Abimelech: Congrega exerci-
tus multitudinem, & veni.
30 Zebul enim princeps civitatis, auditis
ſermonibus Gaal filij Obed, iratus eſt valdè,
31 Et miſit clàm ad Abimelech nuntios, di-
cens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichi-
mam cum fratribus ſuis, & oppugnat adver-
ſum te civitatem.
32 Surge itaque nocte cum populo qui

tecum eſt, & latitat in agro:
33 Et primo manè oriente ſole, irrue ſuper
civitatem. illo autem egrediente adverſùm te
cum populo ſuo, fac ei quod potueris.
E 34 Surrexit itaque Abimelech cum omni
exercitu ſuo nocte, & tetendit inſidias juxta
Sichimam in quatuor locis.
35 Egreſsúſque eſt Gaal filius Obed, & ſte-
tit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem
Abimelech, & omnis exercitus cum eo de inſi-
diarum loco.
36 Cúmque vidiſſet populum Gaal, dixit
ad Zebul: Ecce de montibus multitudo deſcen-
dit. Cui ille reſpondit: Umbras montium vides
quaſi capita hominum, & hoc errore deciperis.
37 Rursúmque Gaal ait: Ecce populus de
umbilico terræ deſcendit, & unus cuneus venit
per viam quæ reſpicit quercum.
38 Cui dixit Zebul: Ubi eſt nunc os tuum,
quo loquebaris: Quis eſt Abimelech ut ſervia-
mus ei? Nónne hic populus eſt, quem deſpi-
ciebas? Egredere, & pugna contra eum.
39 Abiit ergo Gaal, ſpectante Sichimorum
populo, & pugnavit contra Abimelech,
40 Qui perſecutus eſt eum fugientem, & in
urbem compulit: ceciderúntque ex parte ejus
plurimi, uſque ad portam civitatis:
41 Et Abimelech ſedit in Ruma: Zebul au-
tem, Gaal & ſocios ejus expulit de urbe, nec
in ea paſſus eſt commorari.
F 42 Sequenti ergo die egreſſus eſt populus
in campum. Quod cùm nuntiatum eſſet Abi-
melech,
43 Tulit exercitum ſuum, & diviſit in tres
turmas, tendens inſidias in agris. Vidénſque
quòd

quòd egrederetur populus de civitate, ſurrexit, & irruit in eos

44 Cum cuneo ſuo, oppugnans, & obſidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adverſarios perſequebantur.

45 Porrò Abimelech omni die illo oppugnabat urbem, quam cepit, interfectis habitatoribus ejus, ipsáque deſtructa, ita ut ſal in ea diſpergeret.

46 Quod cùm audiſſent qui habitabant in turre Sichimorũ, ingreſſi ſunt fanum dei ſui Berith, ubi fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valdè.

47 Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos,

48 Aſcendit in montem Selmon cum omni populo ſuo: & arrepta ſecuri, præcidit arboris ramum, impoſitúmque ferens humero, dixit ad ſocios: Quod me videtis facere, citò facite.

49 Igitur certatim ramos de arboribus præcidentes, ſequebantur ducem. Qui circumdantes præſidium, ſuccenderunt; atque ita factum eſt, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem. G

50 Abimelech autem inde proficiſcens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obſidebat exercitu.

51 Erat autem turris excelſa in media civitate, ad quam confugerant ſimul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clauſa firmiſſimè janua, & ſuper turris tectum ſtantes per propugnacula.

52 Accedénſque Abimelech juxta turrim, pugnabat fortiter: & appropinquans oſtio, ig-

nem ſupponere nitebatur :
*2. 53 * Et ecce una mulier fragmen molæ de-
Reg. ſuper jaciens, illiſit capiti Abimelech, & con-
11. c. fregit cerebrum ejus.
21.
*1. 54 * Qui vocavit citò armigerum ſuum, &
Reg. ait ad eum: Evagina gladium tuum,& percute
31. a. me: ne fortè dicatur quòd à femina interfectus
4. 1. Par. ſim. Qui juſſa perficiens, interfecit eum.
10. b. 55 Illóque mortuo,omnes qui cum eo erant
4. de Iſraël, reverſi ſunt in ſedes ſuas :
56 Et reddidit Deus malum, quod fecerat
Abimelech contra patrem ſuum, interfectis ſe-
ptuaginta fratribus ſuis.
57 Sichimitis quoque, quod operati erant,
retributum eſt, & venit ſuper eos maledictio
Joatham filij Jerobaal.

CAPUT X.

Thola dux creatur, huic vita functo, Jair ſuccedit: Iſraëlitæ verò in idololatriam lapſi traduntur Philiſthæis & Ammonitis; quibus pœnitentibus, Dominus ingratitudinem improperat, tandémq; eorum miſeretur.

A 1 POſt Abimelech ſurrexit dux in Iſraël
Thola filius Phua patrui Abimelech, vir
de Iſſachar, qui habitavit in Samir montis
Ephraim:
2 Et judicavit Iſraëlem viginti & tribus an-
nis, mortuúſque eſt, ac ſepultus in Samir.
3 Huic ſucceſſit Jair Galaadites, qui judica-
vit Iſraëlem per viginti & duos annos,
4 Habens triginta filios ſedentes ſuper tri-
ginta pullos aſinarum, & principes triginta ci-
vitatum, quæ ex nomine ejus ſunt appellatæ
Havoth Jair, id eſt oppida Jair, uſque in præ-
ſentem diem, in Terra Galaad.
B 5 Mortuúſque eſt Jair, ac ſepultus in loco
cui eſt vocabulum Camon.

6 Filij autem Iſraël peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum in conſpectu Domini, & ſervierunt idolis, Baalim & Aſtaroth, & diis Syriæ ac Sidonis & Moab & filiorum Ammon & Philiſthiim: dimiſeruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7 Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philiſthiim & filiorum Ammon.

8 Afflictique ſunt, & vehementer oppreſſi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Jordanem in Terra Amorrhæi, qui eſt in Galaad:

9 In tantum, ut filij Ammon, Jordane tranſmiſſo, vaſtarent Judam & Benjamin & Ephraim: afflictúſque eſt Iſraël nimis.

10 Et clamantes ad Dominum, dixerunt: C
Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum noſtrum, & ſervivimus Baalim.

11 Quibus locutus eſt Dominus: Numquid non Ægyptij & Amorrhæi, filiíque Ammon & Philiſthiim,

12 Sidonij quoque & Amalec & Chanaan, oppreſſerunt vos, & clamaſtis ad me, & erui vos de manu eorum.

13 Et tamen reliquiſtis me, & coluiſtis deos alienos, idcircò non addam ut ultrà vos liberem:

14 Ite, & invocate deos quos elegiſtis: ipſi vos liberent in tempore anguſtiæ.

15 Dixerúntque filij Iſraël ad Dominum: D
Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantùm nunc libera nos.

16 Quæ dicentes, omnia de finibus ſuis alienorum deorum idola projecerunt, & ſervierunt Domino Deo: qui doluit ſuper miſeriis eorum.

17 Itaque filij Ammon conclamantes in Ga-

laad fixere tentoria: contra quos congregati
filij Iſraël in Maſpha caſtrametati ſunt.
18 Dixerúntque principes Galaad ſinguli
ad proximos ſuos: Qui primus ex nobis contra
filios Ammon cœperit dimicare, erit dux
populi Galaad.

CAPUT XI.

Jephte judex factus, Dei ſpiritu accenſus, primùm ratione agit cum rege Ammonitarum; deinde ubi eos viciſſet, ob votum temerè factum filiam ſuam unicam Deo ſacrificat.

A 1 FUit illo tempore Jephte Galaadites vir
fortiſſimus atque pugnator, filius mulie-
ris meretricis, qui natus eſt de Galaad.
2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua
ſuſcepit filios: qui poſtquam creverant, ejece-
runt Jephte, dicentes: Heres in domo patris
noſtri eſſe non poteris, quia de altera matre
natus es.
3 Quos ille fugiens atque devitans, habita-
vit in Terra Tob: congregatíque ſunt ad eum
viri inopes, & latrocinantes, & quaſi princi-
pem ſequebantur.
4 In illis diebus pugnabant filij Ammon
contra Iſraël.
5 Quibus acriter inſtantibus, perrexerunt
majores natu de Galaad, ut tollerent in auxi-
lium ſui Jephte de Terra Tob:
6 Dixerúntque ad eum: Veni & eſto prin-
ceps noſter, & pugna contra filios Ammon.
*Gen. 7 Quibus ille reſpondit: * Nónne vos eſtis,
26. f. qui odiſtis me, & ejeciſtis de domo patris mei,
27. & nunc veniſtis ad me neceſſitate compulſi?
B 8 Dixerúntque principes Galaad ad Jephte:
Ob hanc igitur cauſam nunc ad te venimus, ut

proficiſcaris nobiſcum, & pugnes contra filios
Ammon, ſiſque dux omnium qui habitant in
Galaad.
9 Jephte quoque dixit eis: Si verè veniſtis
ad me, ut pugnem pro vobis contra filios
Ammon, tradideritque eos Dominus in ma-
nus meas, ego ero veſter princeps?
10 Qui reſponderunt ei: Dominus, qui hæc
audit, ipſe mediator ac teſtis eſt, quòd noſtra
promiſſa faciemus.
11 Abiit itaque Jephte cum principibus Ga-
laad, fecítque eum omnis populus principem
ſui. Locutúſque eſt Jephte omnes ſermones
ſuos coram Domino in Maſpha.
12 Et miſit nuntios ad regem filiorum Am-
mon, qui ex perſona ſua dicerent: Quid mihi
& tibi eſt, quia veniſti contra me, ut vaſtares
terram meam?
13 Quibus ille reſpondit: * Quia tulit Iſraël * *Num.*
terram meam, quando aſcendi de Ægypto, à 21. *c*
finibus Arnon uſque Jaboc atque Jordanem: 24.
nunc ergo cum pace redde mihi eam. C
14 Per quos rurſum mandavit Jephte, &
imperavit eis ut dicerent regi Ammon:
15 Hæc dicit Jephte: Non tulit Iſraël Ter-
ram Moab, nec Terram filiorum Ammon:
16 Sed quando de Ægypto conſcenderunt,
ambulavit per ſolitudinem uſque ad Mare ru-
brum, & venit in Cades.
17 * Miſitque nuntios ad regem Edom, di- *
cens: Dimitte me ut tranſeam per terram tuam. *Num.*
Qui noluit acquieſcere precibus ejus. Miſit 20. *c.*
quoque ad Regem Moab, qui & ipſe tranſitum 14.
præbere contempſit: Manſit itaque in Cades,
18 Et circuivit ex latere Terram Edom, & D

Terram Moab: venítque contra Orientalem
plagam Terræ Moab, & caſtrametatus eſt trans
* Arnon: nec voluit intrare terminos Moab:
Num. 21. c. * Arnon quippe confinium eſt Terræ Moab:
13. 19 Miſit itaque Iſraël nuntios ad Sehon re-
gem Amorrhæorum, qui habitabat in Heſe-
bon, & dixerunt ei. Dimitte ut tranſeam per
Terram tuam uſque ad fluvium.
20 Qui & ipſe Iſraël verba deſpiciens, non
dimiſit eum tranſire per terminos ſuos: ſed in-
finita multitudine congregata, egreſſus eſt con-
tra eum in Jaſa, & fortiter reſiſtebat.
21 Tradidítque eum Dominus in manus Iſ-
raël cum omni exercitu ſuo, qui percuſſit eum,
& poſſedit omnem Terram Amorrhæi habita-
toris regionis illius,
22 Et univerſos fines ejus de Arnon uſque
Jaboc, & de ſolitudine uſque ad Jordanem.
23 Dominus ergo Deus Iſraël ſubvertit
Amorrhæum, pugnante contra illum populo
ſuo Iſraël, & tu nunc vis poſſidere terram ejus?
24 Nónne ea quæ poſſidet Chamos Deus
tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Dominus
Deus noſter victor obtinuit, in noſtram cedent
poſſeſſionem:
* Num. 25 * Niſi fortè melior es Balac filio Sephor
22. a. rege Moab: aut docere potes, quòd jurgatus
2. ſit contra Iſraël, & pugnaverit contra eum,
E 26 Quando habitavit in Heſebon, & vicu-
lis ejus, & in Aroër, & villis illius, vel in cun-
ctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos
annos. Quare tanto tempore nihil ſuper hac
repetitione tentaſtis?
27 Igitur non ego pecco in te, ſed tu con-
tra me malè agis, indicens mihi bella non juſta.

Judicet Dominus arbiter hujus diei, inter Iſraël
& inter filios Ammon.
28 Noluítque acquieſcere rex filiorum Ammon
verbis Jephte, quæ per nuntios mandaverat.
29 Factus eſt ergo ſuper Jephte, Spiritus
Domini, & circuiens Galaad, & Manaſſe, Maſpha
quoque Galaad, & inde tranſiens ad filios
Ammon,
30 Votum vovit Domino dicens: Si tradideris F
filios Ammon in manus meas,
31 Quicumque primus fuerit egreſſus de
foribus domus meæ, mihíque occurrerit revertenti
cum pace à filiis Ammon, eum holocauſtum
offeram Domino.
32 Tranſivítque Jephte ad filios Ammon,
ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus
in manus ejus.
33 Percuſsítque ab Aroër uſque dum venias
in Mennith, viginti civitates, & uſque ad Abel,
quæ eſt vineis conſita, plaga magna nimis. humiliatíque
ſunt filij Ammon à filiis Iſraël.
34 Revertente autem Jephte in Maſpha domum
ſuam, occurrit ei unigenita filia ſua cum
tympanis & choris. non enim habebat alios liberos.
35 Qua viſa, ſcidit veſtimenta ſua, & ait:
Heu me, filia mea, decepiſti me, & ipſa decepta
es: aperui enim os meum ad Dominum,
& aliud facere non potero.
36 Cui illa reſpondit: Pater mi, ſi aperuiſti G
os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque
pollicitus es, conceſſa tibi ultione atque victoria
de hoſtibus tuis.
37 Dixítque ad patrem: Hoc ſolum mihi

præſta quod deprecor: Dimitte me ut duobus
menſibus circumeam montes, & plangam vir-
ginitatem meam cum ſodalibus meis.
38 Cui ille reſpondit: Vade. Et dimiſit eam
duobus menſibus. Cúmque abiiſſet cum ſociis
ac ſodalibus ſuis, flebat virginitatem ſuam in
montibus.
39 Expletíſque duobus menſibus, reverſa
eſt ad patrem ſuum, & fecit ei ſicut voverat,
† Increvit. quæ ignorabat virum. Exinde mos † increbruit
in Iſraël, & conſuetudo ſervata eſt:
40 Ut poſt anni circulum conveniant in
unum filiæ Iſraël, & plangant filiam Jephte
Galaaditæ diebus quatuor.

CAPUT XII.

Ephratai injuſtè adverſus Jephte inſurgentes ad vada Jordanis ad 42. millia occiduntur, cum vocem Scibboleth proferre non poſſent, quo vita functo, ſuccedunt duces Abeſan, Ahialon, & Abdon.

A 1 ECce autem in Ephraim orta eſt ſeditio.
nam tranſeuntes contra aquilonem, dixe-
runt ad Jephte: Quare vadens ad pugnam con-
tra filios Ammon vocare nos noluiſti, ut per-
geremus tecum? Igitur incendemus domum
tuam.
2 Quibus ille reſpondit: Diſceptatio erat
mihi & populo meo contra filios Ammon ve-
hemens: vocavíque vos, ut præberetis mihi au-
xilium, & facere noluiſtis.
B 3 Quod cernens poſui animam meam in
manibus meis, tranſivíque ad filios Ammon, &
tradidit eos Dñs in manus meas. Quid comme-
rui, ut adverſum me conſurgatis in prælium?
4 Vocatis itaque ad ſe cunctis viris Galaad,
pugnabat contra Ephraim: percuſſerúntque vi-
ri Galaad Ephraim, quia dixerat: Fugitivus eſt

Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manaſſe.

5 Occupaverúntque Galaaditæ vada Jordanis, per quæ Ephraim reverſurus erat. Cúmque veniſſet ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixiſſet: Obſecro ut me tranſire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephrathæus es? quo dicente: Non ſum:

6 Interrogabant eum: Dic ergo Scibboleth; C
quod interpretatur Spica. Qui reſpondebat, Sibboleth: eadem littera ſpicam exprimere non valens. Statímque apprehenſum jugulabant in ipſo Jordanis tranſitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7 Judicavit itaque Jephte Galaadites Iſraël ſex annis: & mortuus eſt, ac ſepultus in civitate ſua Galaad.

8 Poſt hunc judicavit Iſraël Abeſan de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, D
quas emittens foras, maritis dedit, & ejuſdem numeri filiis ſuis accepit uxores, introducens in domum ſuam. Qui ſeptem annis judicavit Iſraël,

10 Mortuúſque eſt, ac ſepultus in Bethlehem.

11 Cui ſucceſſit Ahialon Zabulonites: & judicavit Iſraël decem annis:

12 Mortuúſque eſt, ac ſepultus in Zabulon.

13 Poſt hunc judicavit Iſraël Abdon, filius Illel, Pharathonites:

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, aſcendẽtes ſuper ſeptuaginta pullos aſinarum, & judicavit Iſraël octo annis:

15 Mortuúſque eſt, ac ſepultus in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

Caput XIII.

Iſraëlitæ rurſum in idololatriam lapſi, Philiſthæis traduntur: Samſon naſciturus ab Angelo prædicitur matri, & deinde patri, natúſque à Domino benedicitur.

A 1 RUrſúmque * filij Iſraël fecerunt malum
* Sup. in conſpectu Domini: qui tradidit eos
10. b. 6. in manus Philiſthinorum quadraginta annis.
2 Erat autem quidam vir de Saraa,& de Stirpe Dan,nomine Manue,habens uxorem ſterilē.
3 Cui apparuit Angelus Domini,& dixit ad
*Gen. 16. c. eam: Sterilis es & abſque liberis: * ſed conci-
11. pies & paries filium:
1.Reg. 4 * Cave ergo ne bibas vinum ac ſiceram,
1.c.20 Luc.1. nec immundum quidquam comedas:
c.31. 5 Quia concipies, & paries filium,cujus non
* tanget caput novacula: erit enim nazaræus Dei
Num. ab infantia ſua, & ex matris utero, & ipſe inci-
6. a. 3.4. piet liberare Iſraël de manu Philiſthinorum.
B 6 Quæ cùm veniſſet ad maritum ſuum, dixit: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cùm interrogaſſem, quis eſſet, & unde veniſſet, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere:
7 Sed hoc reſpondit: Ecce concipies & paries filium: cave ne vinum bibas, nec ſiceram, & ne aliquo veſcaris immundo: erit enim puer nazaræus Dei ab infantia ſua, ex utero matris ſuæ uſque ad diem mortis ſuæ.
8 Oravit itaque Manue Dominum, & ait: Obſecro Domine, ut vir Dei, quem miſiſti, veniat iterùm,& doceat nos quid debeamus facere de puero, qui naſciturus eſt.
9 Exaudivítque Dominus deprecantem Manue, & apparuit rurſum Angelus Dei uxori ejus ſedenti in agro. Manue autem maritus ejus

on erat cum ea. Quæ cùm vidiſſet Angelum,
10 Feſtinavit, & cucurrit ad virum ſuum:
untiavítque ei, dicens: Ecce apparuit mihi
ir, quem antè videram.
11 Qui ſurrexit, & ſecutus eſt uxorem ſuam:
eniénſque ad virum, dixit ei: Tu es qui locu-
us es mulieri? Et ille reſpondit: Ego ſum.
12 Cui Manue: Quando, inquit, ſermo
uus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer?
aut à quo ſe obſervare debebit?
13 Dixítque Angelus Domini ad Manue: C
Ab omnibus, quæ locutus ſum uxori tuæ, ab-
ſtineat ſe:
14 Et quidquid ex vinea naſcitur, non co-
medat: vinum & ſiceram non bibat, nullo veſ-
catur immundo: & quod ei præcepi, impleat
atque cuſtodiat.
15 Dixítque Manue ad Angelum Domini:
Obſecro te ut acquieſcas precibus meis, & fa-
ciamus tibi hœdum de capris:
16 Cui reſpondit Angelus: Si me cogis, non
comedam panes tuos: ſi autem vis holocau-
ſtum facere, offer illud Domino. Et neſciebat
Manue quòd Angelus Domini eſſet.
17 Dixítque ad eum: Quod eſt tibi nomen,
ut ſi ſermo tuus fuerit expletus, honoremus te?
18 Cui ille reſpondit: * Cur quæris nomen *Gen.
meum quod eſt mirabile? 32. 29.
19 Tulit itaque Manue hœdum de capris,
& libamenta, & poſuit ſuper petram, offerens
Domino, qui facit mirabilia: ipſe autem &
uxor ejus intuebantur.
20 Cúmque aſcenderet flamma altaris in D
cælum, Angelus Domini pariter in flamma aſ-
cendit. Quod cùm vidiſſent Manue & uxor

ejus, proni ceciderunt in terram.
21 Et ultrà eis non apparuit Angelus Domini. Statímque intellexit Manue Angelum Domini eſſe.
22 Et dixit ad uxorem ſuam: Morte moriemur, quia vidimus Deum.
23 Cui reſpondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus noſtris holocauſtum & libamenta non ſuſcepiſſet, nec oſtendiſſet nobis hæc omnia, neque ea quæ ſunt ventura dixiſſet.
24 Peperit itaq; filium, & vocavit nomen ejus Samſon. Crevítque puer: & benedixit ei Dñs.
25 Cœpítque Spiritus Domini eſſe cum eo in caſtris Dan inter Saraa & Eſthaol.

CAPUT XIV.

Samſon uxorem ducit Philiſthæam; quam cùm viſeret, leonem laceravit, in cujus ore poſtmodùm reperto melle ſumpſit ab ea parabolam: quæ ſodalibus propoſita, illi interpretationem per Samſonis uxorem intellexerunt.

A 1 DEſcendit ergo Samſon in Thamnatha. vidénſque ibi mulierem de filiabus Philiſthiim,
2 Aſcendit, & nuntiavit patri ſuo, & matri ſuæ, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philiſthinorum: quam quæſo ut mihi accipiatis uxorem.
3 Cui dixerunt pater & mater ſua: Numquid non eſt mulier in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philiſthiim, qui incircumciſi ſunt: Dixítque Samſon ad patrem ſuum: Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis.
B 4 Parentes autem ejus neſciebant quòd res à Domino fieret, & quæreret occaſionem contra

Philiſthiim. Eo enim tempore Philiſthiim dominabantur Iſraëli.

5 Deſcendit itaque Samſon cum patre ſuo & matre in Thamnatha. Cúmque veniſſent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis ſævus, & rugiens, & occurrit ei.

6 Irruit autem ſpiritus Domini in Samſon, & dilaceravit leonem, quaſi hœdum in fruſta diſcerpens, nihil omnino habens in manu: & hoc patri & matri noluit indicare.

7 Deſcendítque & locutus eſt mulieri, quæ placuerat oculis ejus.

8 Et poſt aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, & ecce examen apum in ore leonis erat ac favus mellis.

9 Quem cùm ſumpſiſſet in manibus, comedebat in via: veniénſque ad patrem ſuum & matrem, dedit eis partem, qui & ipſi comederunt: nec tamen eis voluit indicare quòd mel de corpore leonis aſſumpſerat.

10 Deſcendit itaque pater ejus ad mulierem, & fecit filio ſuo Samſon convivium. Sic enim juvenes facere conſueverant. C

11 Cùm ergo cives loci illius vidiſſent eum, dederunt ei ſodales triginta ut eſſent cum eo.

12 Quibus locutus eſt Samſon: proponam vobis problema: quod ſi ſolveritis mihi intra ſeptem dies convivij, dabo vobis triginta ſindones, & totidem tunicas:

13 Sin autem non potueritis ſolvere, vos dabitis mihi triginta ſindones, & ejuſdem numeri tunicas. Qui reſponderunt ei: Propone problema, ut audiamus.

14 Dixítque eis: De comedente exivit ci-

bus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Nec potue-
runt per tres dies propoſitionem ſolvere.
15 Cúmque adeſſet dies ſeptimus, dixerunt
ad uxorem Samſon: Blandire viro tuo, & ſua-
de ei ut indicet tibi quid ſignificet problema,
quod ſi facere nolueris, incendemus te, & do-
mum patris tui. An idcircò vocaſtis nos ad nu-
ptias ut ſpoliaretis?
D 16 Quæ fundebat apud Samſon lacrymas, &
quærebatur dicens: Odiſti me, & non diligis:
idcircò problema, quod propoſuiſti filiis populi
mei, non vis mihi exponere. At ille reſpondit:
Patri meo & matri nolui dicere: & tibi indica-
re potero?
17 Septem igitur diebus convivij flebat ante
eum: tandémque die ſeptimo cùm ei eſſet mo-
leſta, expoſuit. Quæ ſtatim indicavit civibus ſuis.
18 Et illi dixerunt ei die ſeptimo ante ſolis
occubitum: Quid dulcius melle, & quid for-
tius leone? Qui ait ad eos: Si non araſſetis in vi-
tula mea, non inveniſſetis propoſitionem meam.
19 Irruit itaque in eum Spiritus Domini, deſ-
cendítque Aſcalonem. & percuſſit ibi triginta
viros. Quorum ablatas veſtes dedit iis qui pro-
blema ſolverant. Iratúſque nimis aſcendit in
domum patris ſui:
20 Uxor autem ejus accepit maritum unum
de amicis ejus & pronubis.

CAPUT XV.

Trecentis vulpibus & faculis Samſon Philiſthæorum, ſegetes incendit: & fractis funibus quibus ligatus erat, mille Philiſthæos aſini maxilla proſtravit, è cujus dente molari aqua ſitienti fluxerunt.

A 1 POſt aliquantulum autem temporis, cùm
dies triticeæ meſſis inſtarent, venit Sam-
ſon, inviſere volens uxorem ſuam, & attulit ei

ædum de capris. Cúmque cubiculum ejus ſo-
:o vellet intrare, prohibuit eum pater illius,
icens:
2 Putavi quòd odiſſes eam, & ideò tradidi
lam amico tuo: ſed habet ſororem, quæ ju-
ior & pulchrior illa eſt, ſit tibi pro ea uxor.
3 Cui Samſon reſpondit: Ab hac die non
:rit culpa in me contra Philiſthæos: faciam
:nim vobis mala.
4 Perrexítque & cepit trecentas vulpes, cau-
dáſque earum junxit ad caudas, & faces liga-
vit in medio:
5 Quas igne ſuccendens, dimiſit, ut huc il-
lúcque diſcurrerent. Quæ ſtatim perrexerunt
in ſegetes Philiſthinorum. Quibus ſuccenſis,
& comportatæ jam fruges, & adhuc ſtantes in
ſtipula, concrematæ ſunt, in tantum, ut vineas
quoque & oliveta flamma conſumeret.
6 Dixerúntque Philiſthiim: Quis fecit hanc B
rem? Quibus dictum eſt: Samſon gener Tham-
nathæi: quia tulit uxorem ejus, & alteri tra-
didit, hæc operatus eſt. Aſcenderúntque Phi-
liſthiim: & combuſſerunt tam mulierem quàm
patrem ejus.
7 Quibus ait Samſon: Licet hæc feceritis,
tamen adhuc ex vobis expetam ultionem, &
tunc quieſcam.
8 Percuſsítque eos ingenti plaga, ita ut ſtu-
pentes ſuram femori imponerent. Et deſcen-
dens habitavit in ſpelunca petræ Etam.
9 Igitur aſcendentes Philiſthiim in Terram
Juda, caſtrametati ſunt in loco qui poſteà vo-
catus eſt Lechi, id eſt, maxilla, ubi eorum ef-
fuſus eſt exercitus.
10 Dixerúntque ad eos de tribu Juda: Cur

aſcendiſtis adverſum nos? Qui reſponderunt: Ut ligemus Samſon, venimus, & reddamus ei quæ in nos operatus eſt.

C 11 Deſcenderunt ergo tria millia virorum de Juda ad ſpecum ſilicis Etam, dixerúntque ad Samſon: Neſcis quòd Philiſthiim imperent nobis? quare hoc facere voluiſti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, ſic feci eis.

12 Ligare, inquiunt, te venimus, & tradere in manus Philiſthinorum. Quibus Samſon, Jurate, ait, & ſpondete mihi quòd non occidatis me.

13 Dixerunt: Non te occidemus, ſed vinctum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, & tulerunt eum de petra Etam.

14 Qui cùm veniſſet ad locum Maxillæ, & Philiſthiim vociferantes occurriſſent ei, irruit Spiritus Domini in eum: & ſicut ſolent ad † ardorem ignis lina conſumi, ita vincula quibus ligatus erat, diſſipata ſunt & ſoluta.

† odore ignis ligna conſumi.

15 Inventámque maxillam, id eſt, mandibulam aſini, quæ jacebat, arripiens, interfecit

D in ea mille viros.

16 Et ait: In maxilla aſini, in mandibula pulli aſinarum, delevi eos, & percuſſi mille viros.

17 Cúmque hæc verba canens compleſſet, projecit mandibulam de manu, & vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur elevatio maxillæ.

18 Sitiénſque valdè, clamavit ad Dominum, & ait: Tu dediſti in manu ſervi tui ſalutem hanc maximam atque victoriam: en ſiti morior, incidámque in manus incircumciſorum.

19 Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla aſini, & egreſſæ ſunt ex eo aquæ.

[Q]uibus hauſtis, refocillavit ſpiritum, & vires [re]cepit. Idcircò appellatum eſt nomen loci il[li]us, Fons invocantis de maxilla, uſque in præ[ſe]ntem diem.

20 Judicavítque Iſraël in diebus Philiſthiim [v]iginti annis.

CAPUT XVI.

Samſon, obſervantibus eum cuſtodibus, portas Gazæ [u]rbis in montem detulit: à Dalila autem cui ſæpiùs il[l]uſerat, cognita cauſa fortitudinis, detonſus illuditur, & excæcatur ab hoſtibus; quos tandem unà ſecum in[t]eremit, videlicet 3000. Philiſthæorum.

1 ABiit quoque in Gazam, & vidit ibi mu- A
lierem meretricem, ingreſsúſque eſt ad
eam.

2 Quod cùm audiſſent Philiſthiim, & percrebruiſſet apud eos, intraſſe urbem Samſon, circumdederunt eum, poſitis in porta civitatis cuſtodibus: & ibi tota nocte cum ſilentio præſtolantes, ut facto manè exeuntem occiderent.

3 Dormivit autem Samſon uſque ad medium noctis: & inde conſurgens, apprehendit ambas portæ fores cum poſtibus ſuis & ſera, impoſitáſque humeris ſuis portavit ad verticem montis, qui reſpicit Hebron.

4 Poſt hæc amavit mulierem, quæ habitabat in Valle Sorec, & vocabatur Dalila.

5 Venerúntque ad eam principes Philiſthinorum, atque dixerunt: Decipe eum, & diſce ab illo, in quo habeat tantàm fortitudinem, & quo modo eum ſuperare valeamus, & vinctum affligere. Quod ſi feceris, dabimus tibi ſinguli mille & centum argenteos.

6 Locuta eſt ergo Dalila ad Samſon: Dic B
mihi, obſecro, in quo ſit tua maxima fortitudo, & quid ſit quo ligatus erumpere nequeas?

7 Cui reſpondit Samſon: Si ſeptem nerviceis funibus, necdum ſiccis & adhuc humentibus, ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines.

8 Attulerúntque ad eam ſatrapæ Philiſthinorum ſeptem funes, ut dixerat: quibus vinxit eum;

9 Latentibus apud ſe inſidiis, & in cubiculo finem rei expectantibus, clamavítque ad eum: Philiſthiim ſuper te Samſon. Qui rupit vincula, quo modo ſi rumpat quis filum de ſtuppæ
† Ar- tortum putamine, cùm † odorem ignis accedoré. perit: & non eſt cognitum in quo eſſet fortitudo ejus.

C 10 Dixítque ad eum Dalila: Ecce illuſiſti mihi, & falſum locutus es: ſaltem nunc indica mihi quo ligari debeas.

11 Cui ille reſpondit: Si ligatus fuero novis funibus, qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorum hominum ſimilis.

12 Quibus rurſum Dalila vinxit eum, & clamavit: Philiſthiim ſuper te Samſon, in cubiculo inſidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quaſi fila telarum.

13 Dixítque Dalila rurſum ad eum: Uſquequò decipis me, & falſum loqueris? oſtende quo vinciri debeas. Cui reſpondit Samſon: Si ſeptem crines capitis mei cum licio plexueris, & clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero.

14 Quod cùm feciſſet Dalila, dixit ad eum: Philiſthiim ſuper te Samſon. Qui conſurgens de ſomno extraxit clavum cum crinibus & licio.

D 15 Dixítque ad eum Dalila: Quomodo dicis quòd amas me, cùm animus tuus non ſit me-

m? Per tres vices mentitus es mihi, & noluidicere in quo ſit maxima fortitudo tua.
16 Cúmque moleſta eſſet ei, & per multos
es jugiter adhæreret, ſpatium ad quietem
on tribuens, defecit anima ejus, & ad mor-
m uſque laſſata eſt.
17 Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam:
errum numquam aſcendit ſuper caput meum,
uia nazaræus, id eſt, conſecratus Deo, ſum de
tero matris meæ: ſi raſum fuerit caput meum,
ecedet à me fortitudo mea, & deficiam, eró-
que ſicut ceteri homines.
18 Vidénſque illa quòd confeſſus ei eſſet
omnem animum ſuum, miſit ad principes Phi-
liſthinorum ac mandavit: Aſcendite adhuc ſe-
mel, quia nunc mihi aperuit cor ſuum. Qui
aſcenderunt, aſſumpta pecunia quam promi-
ſerant.
19 At illa dormire eum fecit ſuper genua ſua,
& in ſinu ſuo reclinare caput. Vocavítque ton-
ſorem, & raſit ſeptem crines ejus, & cœpit
abigere eum, & à ſe repellere: ſtatim enim ab
eo fortitudo diſceſſit:
20 Dixítque: Philiſthiim ſuper te Samſon.
Qui de ſomno conſurgens, dixit in animo ſuo:
Egrediar ſicut antè feci, & me excutiam, neſ-
ciens quòd receſſiſſet ab eo Dominus.
21 Quem cùm apprehendiſſent Philiſthiim,
ſtatim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Ga-
zam vinctum catenis, & clauſum in carcere
molere fecerunt.
22 Jámque capilli ejus renaſci cœperant,
23 Et principes Philiſthinorum convene-
runt in unum ut immolarent hoſtias magnificas
Dagon deo ſuo, & epularentur, dicentes: Tra-

didit deus noſter inimicum noſtrum Samſon in
manus noſtras.
F 24 Quod etiam populus videns, laudabat
deum ſuum, eadémque dicebat: Tradidit deus
noſter adverſarium noſtrum in manus noſtras,
qui delevit terram noſtram & occidit plurimos.
25 Lætantéſque per convivia, ſumptis jam
epulis, præceperunt ut vocaretur Samſon, &
ante eos luderet. Qui adductus de carcere lu-
debat ante eos, fecerúntque eum ſtare inter
duas columnas.
26 Qui dixit puero regenti greſſus ſuos:
Dimitte me, ut tangam columnas, quibus om-
nis imminet domus, & reclinet ſuper eas, &
paululum requieſcam.
27 Domus autem erat plena virorum ac
mulierum, & erant ibi omnes principes Phili-
ſthinorum, ac de tecto & ſolario circiter tria
millia utriuſque ſexus ſpectantes ludentem
Samſon.
G 28 At ille invocato Domino ait: Domine
Deus, memento mei, & redde mihi nunc for-
titudinem priſtinam Deus meus, ut ulciſcar me
de hoſtibus meis, & pro amiſſione duorum lu-
minum unam ultionem recipiam.
29 Et apprehendens ambas columnas, qui-
bus innitebatur domus, alterámque earum dex-
tera, & alteram læva tenens,
30 Ait: Moriatur anima mea cum Phili-
ſthiim. Concuſsíſque fortiter columnis, cecidit
domus ſuper omnes principes, & ceteram mul-
titudinem quæ ibi erat: multóque plures in-
terfecit moriens, quàm antè vivus occiderat.
31 Deſcendentes autem fratres ejus & uni-
verſa cognatio tulerunt corpus ejus, & ſepelie-

int inter Saraa & Eſthaol in ſepulchro patris
ıi Manue : judicavítque Iſraël viginti annis.

Caput XVII.

*Mater Michi conflavit ipſi de ſervato argento idc-
um ; cui ille primò filium ſuum, deinde Levitem Beth-
ehemiten præfecit ſacerdotem.*

1 FUit eo tempore vir quidam de monte A
Ephraim nomine Michas,

2 Qui dixit matri ſuæ : Mille & centum argenteos, quos ſeparaveras tibi, & ſuper quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, & apud me ſunt. Cui illa reſpondit : Benedictus filius meus Domino.

3 Reddidit ergo eos matri ſuæ, quæ dixerat B
ei : Conſecravi & vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea ſuſcipiat filius meus, & faciat ſculptile atque conflatile : & nunc trado illud tibi.

4 Reddidit igitur eos matri ſuæ : quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario, ut faceret ex eis ſculptile atque conflatile, quod fuit in domo Michæ.

5 Qui ædiculam quoque in ea Deo ſepara- C
vit, & fecit ephod, & theraphim, id eſt, veſtem ſacerdotalem, & idola : implevítque unius filiorum ſuorum manum, & factus eſt ei ſacerdos.

6 In diebus illis non erat rex in Iſraël, ſed unuſquiſque, quod ſibi rectum videbatur, hoc faciebat.

7 Fuit quoque alter adoleſcens de Bethlehem Juda, ex cognatione ejus : erátque ipſe Levites, & habitabat ibi.

8 Egreſſúſque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicumque ſibi commodum repeririſſet. Cúmque veniſſet in montem Ephraim,

iter faciens, & declinaſſet parumper in domum Michæ,

D 9 Interrogatus eſt ab eo unde veniſſet. Qui
reſpondit: Levita ſum de Bethlehem Juda, &
vado ut habitem ubi potuero, & utile mihi eſſe perſpexero.

10 Dixítque Michas: Mane apud me,& eſto
mihi parens ac ſacerdos: dabóque tibi per annos ſingulos decem argenteos, ac veſtem duplicem, & quæ ad victum ſunt neceſſaria.

11 Acquievit, & manſit apud hominem,
fuítque illi quaſi unus de filiis.

12 Implevítque Michas manum ejus,& habuit puerum ſacerdotem apud ſe.

13 Nunc ſcio, dicens, quòd benefaciet mihi
Deus habenti Levitici generis ſacerdotem.

Caput XVIII.

Miſſis primùm exploratoribus, ſecuti poſteà ſunt ſexcenti viri de tribu Dan, quærentes ſibi poſſeſſionem; & ablato Michæ idolo cum ſacerdote, urbem Lais vi capientes inhabitaverunt.

A 1 IN diebus illis non erat rex in Iſraël, & tribus Dan quærebat poſſeſſionem ſibi,ut habitaret in ea: uſque ad illum enim diem inter ceteras tribus ſortem non acceperat.

2 Miſerunt ergo filij Dan, ſtirpis & familiæ ſuæ quinque viros fortiſſimos de Saraa & Eſthaol, ut explorarent terram, & diligenter inſpicerent: dixerúntque eis: Ite, & conſiderate terram. Qui cùm pergentes veniſſent in montem Ephraim, & intraſſent domum Michæ, requieverunt ibi:

B 3 Et agnoſcentes vocem adoleſcentis Levitæ, utentéſque illius diverſorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hîc agis? quam ob cauſam huc venire voluiſti?

4 Qui reſpondit eis: Hæc & hæc præſtitit
mihi Michas, & me mercede conduxit, ut ſim
ei ſacerdos.

5 Rogaverunt autem eum, ut conſuleret C
Dominum, ut ſcire poſſent an proſpero itinere
pergerent, & res haberet effectum.

6 Qui reſpondit eis: Ite in pace: Dominus
reſpicit viam veſtram, & iter quò pergitis.

7 Euntes igitur quinque viri venerunt Lais:
vidérúntque populum habitantem in ea abſque
ullo timore, juxta conſuetudinem Sidoniorum,
ſecurum & quietum, nullo ei penitus reſiſten-
te, magnatúmque opum: & procul à Sidone
atque à cunctis hominibus ſeparatum.

8 Reverſíque ad fratres ſuos in Saraa &
Eſthaol, & quid egiſſent ſciſcitantibus reſpon-
derunt:

9 Surgite, aſcendamus ad eos: vidimus enim
terram valdè opulentam & uberem: nolite ne-
gligere, nolite ceſſare. Eamus, & poſſideamus
eam, nullus erit labor.

10 Intrabimus ad ſecuros, in regionem la- D
tiſſimam, tradétque nobis Dominus locum, in
quo nullius rei eſt penuria, eorum quæ gignun-
tur in terra.

11 Profecti igitur ſunt de cognatione Dan,
id eſt, de Saraa & Eſthaol, ſexcenti viri accin-
cti armis bellicis,

12 Adſcendentéſque manſerunt in Caria-
thiarim Judæ: qui locus, ex eo tempore, Ca-
ſtrorum Dan nomen accepit, & eſt poſt tergum
Cariathiarim.

13 Inde tranſierunt in montem Ephraim.
Cúmque veniſſent ad domum Michæ,

14 Dixerunt quinque viri, qui priùs miſſi

fuerant ad conſiderandam Terram Laïs, ceteris fratribus ſuis: Noſtis quòd in domibus iſtis ſit ephod, & theraphim, & ſculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cùm paululùm declinaſſent, ingreſſi ſunt domum adoleſcentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: ſalutaverúntque eum verbis pacificis.

16 Sexcenti autem viri ita ut erant armati, ſtabant ante oſtium.

17 At illi qui ingreſſi fuerant domum juvenis, ſculptile, & ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & ſacerdos ſtabat ante oſtium, ſexcentis viris fortiſſimis haud procul expectantibus.

E 18 Tulerunt igitur qui intraverant, ſculptile, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit ſacerdos: Quid facitis?

19 Cui reſponderunt: Tace, & pone digitum ſuper os tuum: veníque nobiſcum, ut habeamus te patrem, ac ſacerdotem. Quid tibi melius eſt, ut ſis ſacerdos in domo unius viri, an in una tribu & familia in Iſraël?

20 Quod cùm audiſſet, acquievit ſermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac ſculptile, & profectus eſt cum eis.

21 Qui cùm pergerent, & ante ſe ire feciſſent parvulos ac jumenta, & omne quod erat pretioſum,

22 Et jam à domo Michæ eſſent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ conclamantes ſecuti ſunt,

23 Et poſt tergum clamare cœperunt. Qui cùm reſpexiſſent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24 Qui

24 Qui reſpondit: Deos meos, quos mihi F
feci, tuliſtis, & ſacerdotem, & omnia quæ ha-
beo, & dicitis: Quid tibi eſt?
25 Dixerúntque ei filij Dan: Cave ne ultrà
loquaris ad nos,& veniant ad te viri animo con-
citati, & ipſe cum omni domo tua pereas.
26 Et ſic cœpto itinere perrexerunt. Vi-
dens autem Michas, quòd fortiores ſe eſſent,
reverſus eſt in domum ſuam.
27 Sexcenti autem viri tulerunt ſacerdotem,
& quæ ſuprà diximus: venerúntque in Lais ad
populum quieſcentem atque ſecurum, & per-
cuſſerunt eos in ore gladij: urbémque incen-
dio tradiderunt,
28 Nullo penitus ferente præſidium,eò quòd G
procul habitarent à Sidone,& cum nullo homi-
num haberent quidquam ſocietatis ac negotij.
Erat autem civitas ſita in regione Rohob:
quam rurſum exſtruentes habitaverunt in ea,
29 Vocato nomine civitatis Dan, juxta vo-
cabulum patris ſui, quem genuerat Iſraël,quæ
priùs Lais dicebatur.
30 Poſuerúntque ſibi ſculptile, & Jonatham
filium Gerſam filij Moyſi,ac filios ejus ſacerdo-
tes in tribu Dan,uſque ad diem captivitatis ſuæ.
31 Mansítque apud eos idolum Michæ om-
ni tempore, quo fuit domus Dei in Silo. In
diebus illis non erat rex in Iſraël.

CAPUT XIX.

*Cùm Levita ſuam uxorem à parentum domo redu-
cere, ipſa à Gabaonitis qui tribus erant Benjamin,pro-
digioſæ libidine extincta, maritus in duodecim partes
corpore ſecto,ad ſingulas tribus ſingulas portiones miſit,
ad infandum ſcelus ulciſcendū reliquas tribus evocans.*

1 FUit quidam vir Levites habitans in la- A
tere montis Ephraim, qui accepit uxo-

rem de Bethlehem Juda:
2 Quæ reliquit eum, & reverſa eſt in domum Patris ſui in Bethlehem, manſítque apud eum quatuor menſibus.
3 Secutúſque eſt eam vir ſuus, volens reconciliari ei, atque blandiri, & ſecum reducere, habens in comitatu puerum & duos aſinos: quæ ſuſcepit eum, & introduxit in domum patris ſui. Quod cùm audiſſet ſocer ejus, eúmque vidiſſet, occurrit ei lætus,
4 Et amplexatus eſt hominem. Manſítque gener in domo ſoceri tribus diebus, comedens cum eo & bibens familiariter.
5 Die autem quarto de nocte conſurgens, proficiſci voluit. Quem tenuit ſocer, & ait ad eum: Guſta priùs pauxillum panis, & conforta ſtomachum, & ſic proficiſcêris.
B 6 Sederúntque ſimul, ac comederunt & biberunt. Dixítque pater puellæ ad generum ſuum: Quæſo te ut hodie hîc maneas paritérque lætemur.
7 At ille conſurgens, cœpit velle proficiſci. Et nihilominus obnixè eum ſocer tenuit, & apud ſe fecit manere.
8 Manè autem facto parabat Levites iter. Cui ſocer rurſum: Oro te, inquit, ut paululũ cibi capias, & aſſumptis viribus, donec increſcat dies, poſteà proficiſcaris. Comederunt ergo ſimul.
9 Surrexítque adoleſcens, ut pergeret cum uxore ſua & puero. Cui rurſum locutus eſt ſocer: Conſidera quòd dies ad occaſum declivior ſit, & propinquat ad veſperum: mane apud me etiam hodie, & duc lætum diem, & cras proficiſcêris ut vadas in domum tuam.
C 10 Noluit gener acquieſcere ſermonibus ejus:

ſed ſtatim perrexit, & venit contra Jebus, quæ
altero nomine vocatur Jeruſalem, ducens ſecum
duos aſinos onuſtos, & concubinam.
11 Jámque erant juxta Jebus, & dies mutabatur in noctem: dixítque puer ad dominum ſuum: Veni, obſecro, declinemus ad urbem Jebuſæorum, & maneamus in ea.
12 Cui reſpondit Dominus: Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non eſt de filiis Iſraël, ſed tranſibo uſque Gabaa:
13 Et cùm illuc pervenero, manebimus in ea, aut certè in urbe Rama.
14 Tranſierunt ergo Jebus, & cœptum carpebant iter, occubuítque eis ſol juxta Gabaa, quæ eſt in tribu Benjamin:
15 Diverterúntque ad eam ut manerent ibi. Quò cùm intraſſent, ſedebant in platea civitatis, & nullus eos recipere voluit hoſpitio.
16 Et ecce, apparuit homo ſenex, revertens de agro & de opere ſuo veſperi, qui & ipſe de monte erat Ephraim, & peregrinus habitabat in Gabaa. Homines autem regionis illius erant filij Jemini. D
17 Elevatíſque oculis, vidit ſenex ſedentem hominem cum ſarcinulis ſuis in platea civitatis: & dixit ad eum: Unde venis? & quò vadis?
18 Qui reſpondit ei: Profecti ſumus de Bethlehem Juda, & pergimus ad locum noſtrum, qui eſt in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem, & nunc vadimus ad domum Dei, nullúſque ſub tectum ſuum nos vult recipere,
19 Habentes paleas & fœnum in Aſinorum pabulum, & panem ac vinum in meos & ancillæ tuæ uſus, & pueri qui mecum eſt: nulla re indigemus niſi hoſpitio.

E 20 Cui reſpondit ſenex: Pax tecum ſit, ego
præbebo omnia quæ neceſſaria ſunt: tantùm,
quæſo, ne in platea maneas.
21 Introduxítque eum in domum ſuam, &
pabulum aſinis præbuit: ac poſtquam laverunt
pedes ſuos, recepit eos in convivium.
22 Illis epulantibus, & poſt laborem itineris,
cibo & potu reficientibus corpora, venerunt
viri civitatis illius, filij Belial, (id eſt, abſque
jugo) & circumdantes domum ſenis, fores
pulſare cœperunt, clamantes ad dominum do-
*Gen. 19. a. 5. mus, atque dicentes: * Educ virum, qui in-
greſſus eſt domum tuam ut abutamur eo.
F 23 Egreſsúſque eſt ad eos ſenex, & ait: Nolite
fratres, nolite facere malum hoc, quia ingreſſus
eſt homo hoſpitium meum, & ceſſate
ab hac ſtultitia:
24 Habeo filiam virginem, & hic homo
habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis
eas, & veſtram libidinem compleatis:
tantùm obſecro, ne ſcelus hoc contra naturam
operemini in virum.
25 Nolebant acquieſcere ſermonibus illius.
Quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam
ſuam, & eis tradidit illudendam: qua cùm
tota nocte abuſi eſſent, dimiſerunt eam manè.
26 At mulier, recedentibus tenebris, venit
ad oſtium domus, ubi manebat dominus ſuus,
& ibi corruit.
G 27 Manè facto, ſurrexit homo, & aperuit
oſtium, ut cœptam expleret viam: & ecce
concubina ejus jacebat ante oſtium ſparſis in
limine manibus.
28 Cui ille, putans eam quieſcere, loquebatur:
Surge, & ambulemus. Qua nihil reſpondente,

intelligens quòd erat mortua; tulit eam,& impoſuit aſino, reverſúſque eſt in domum ſuam.
29 Quam cùm eſſet ingreſſus, arripuit gladium, & cadaver uxoris cum oſſibus ſuis in duodecim partes ac fruſta concidens, miſit in omnes terminos Iſraël.
30 Quod cùm vidiſſent ſinguli, conclamabant:Numquam res talis facta eſt in Iſraël,ex eo die quo aſcenderunt patres noſtri de Ægypto, uſque in præſens tempus: ferte ſententiam, & in commune decernite quid facto opus ſit.

CAPUT XX.

Ob hoc ſcelus pugnantes reliquæ tribus adverſus Benjamin ſemel atque iterùm bello inferiores, tertióque committentes juſſu Dñi prælium, tribum illam, præter ſexcentos qui in ſolitudinem fugerant, penitus deleverunt.

1 EGreſſi itaque ſunt omnes filij Iſraël, & A
pariter congregati, quaſi vir unus, * de * Oſe.
Dan uſque Berſabee, & Terra Galaad, ad Do- 9. c. 9.
minum in Maſpha:
2 Omnéſq; anguli populorum,& cunctæ tribus Iſraël in Eccleſiam populi Dei convenerunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.
3 (Nec latuit filios Benjamin, quòd aſcendiſſent filij Iſraël in Maſpha.) Interrogatúſque Levita, maritus mulieris interfectæ, quomodò tantum ſcelus perpetratum eſſet,
4 Reſpondit: Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illúcque diverti:
5 Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occidere, & uxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, deniq; mortua eſt.
6 Quam arreptam, in fruſta concidi, miſíque partes in omnes terminos poſſeſſionis veſtræ: quia numquam tantum nefas, & tam

grande piaculum factum eſt in Iſraël.
B 7 Adeſtis omnes filij Iſraël, decernite quid facere debeatis.
8 Stánſque omnis populus, quaſi unius hominis ſermone reſpondit: Non recedemus in tabernacula noſtra, nec ſuam quiſquam intrabit domum:
9 Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.
10 Decem viri eligantur è centum ex omnibus tribubus Iſraël, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, & poſſimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro ſcelere, quod meretur.
11 Convenítque univerſus Iſraël ad civitatem, quaſi homo unus, eadem mente, unóque conſilio.
12 Et miſerunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum eſt?
13 Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, & auferatur malum de Iſraël. Qui noluerunt fratrum ſuorum filiorum Iſraël audire mandatum:
14 Sed ex cunctis urbibus, quæ ſortis ſuæ erant, convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, & contra univerſum populum Iſraël dimicarent.
15 Inventíque ſunt viginti quinque millia de Benjamin educentium gladium, præter habitatores Gabaa,
C 16 Qui ſeptingenti erant viri fortiſſimi, ita ſiniſtra ut dextra præliantes: & ſic fundis lapides ad certum jacientes, ut capillum quoque

poſſent percutere, & nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur.

17 Virorum quoque Iſraël, abſque filiis Benjamin, inventa ſunt quadringenta millia educentium gladios, & paratorum ad pugnam.

18 Qui ſurgentes venerunt in domum Dei, hoc eſt, in Silo: conſuluerúntque Deum, atque dixerunt: Quis erit in exercitu noſtro princeps certaminis contra filios Benjamin? Quibus reſpondit Dominus: Judas ſit dux veſter.

19 Statímque filij Iſraël ſurgentes manè, caſtrametati ſunt juxta Gabaa:

20 Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare cœperunt.

21 Egreſsíque filij Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Iſraël die illo viginti duo millia virorum.

22 Rurſum filij Iſraël & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo priùs certaverant, aciem direxerunt:

23 Ita tamen ut priùs aſcenderent & flerent coram Domino uſque ad noctem: conſulerúntque eum, & dicerent: Debeo ultrà procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille reſpondit: Aſcendite ad eos, & inite certamen.

24 Cúmque filij Iſraël altera die contra filios Benjamin ad prælium proceſſiſſent, D

25 Eruperunt filij Benjamin de portis Gabaa: & occurrentes eis, tanta in illos cæde bacchati ſunt, ut decem & octo millia virorum educentium gladium proſternerent.

26 Quamobrem omnes filij Iſraël venerunt in domum Dei, & ſedentes flebant coram Domino: jejunaverúntque die illo uſque ad veſ-

peram, & obtulerunt ei holocauſta, atque pacificas victimas,

27 Et ſuper ſtatu ſuo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca fœderis Dei,

28 Et Phinees filius Eleazari filij Aaron præpoſitus domus. Conſuluerunt igitur Dominum, atque dixerunt. Exire ultrà debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres noſtros, an quieſcere? Quibus ait Dominus: Aſcendite, cras enim tradam eos in manus veſtras.

E 29 Poſuerúntque filij Iſraël inſidias per circuitum urbis Gabaa:

30 Et tertia vice, ſicut ſemel & bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31 Sed & filij Benjamin audacter eruperunt de civitate, & fugientes adverſarios longiùs perſecuti ſunt, ita ut vulnerarent ex eis ſicut primo die & ſecundo, & cæderent per duas ſemitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel, & altera in Gabaa, atque proſternerent triginta circiter viros:

32 Putaverunt enim ſolito eos more cædere. Qui fugam arte ſimulantes, inierunt conſilium ut abſtraherent eos de civitate, & quaſi fugientes ad ſupradictas ſemitas perducerent.

33 Omnes itaque filij Iſraël ſurgentes de ſedibus ſuis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baalthamar. Inſidiæ quoque, quæ circa urbem erant, paulatim ſe aperire cœperunt,

34 Et ab Occidentali urbis parte procedere. Sed & alia decem millia virorum de univerſo Iſraël, habitatores urbis ad certamina provocabant. Ingravatúmque eſt bellum contra filios Benjamin: & non intellexerunt quòd ex omni parte illis inſtaret interitus.

35 Percuſſitque eos Dominus in conſpectu F
filiorum Iſraël, & interfecerunt ex eis in illo
die viginti quinque millia & centum viros,
omnes bellatores & educentes gladium.

36 Filij autem Benjamin, cùm ſe inferiores
eſſe vidiſſent, cœperunt fugere. Quod cernentes
filij Iſraël, dederunt eis ad fugiendum locum,
ut ad præparatas inſidias devenirent,
quas juxta urbem poſuerant.

37 Qui cùm repentè de latibulis ſurrexiſſent,
& Benjamin terga cædētibus daret, ingreſſi ſunt
civitatem, & percuſſerunt eam in ore gladij.

38 Signum autem dederant filij Iſraël his quos
in inſidiis collocaverant, ut poſtquam urbem
cepiſſent, ignem accenderent: ut aſcendente in
altum fumo, captam urbem demonſtrarent.

39 Quod cùm cernerent filij Iſraël in ipſo
certamine poſiti, (putaverunt enim filij Benjamin
eos fugere, & inſtantiùs perſequebantur,
cæſis de exercitu eorum triginta viris.)

40 Et viderent quaſi columnam fumi de civitate
conſcendere; Benjamin quoque aſpiciens
retrò, cùm captam cerneret civitatem, & flammas
in ſublime ferri:

41 Qui priùs ſimulaverant fugam, verſa
facie fortiùs reſiſtebant. Quod cùm vidiſſent
filij Benjamin, in fugam verſi ſunt.

42 Et ad viam deſerti ire cœperunt, illuc G
quoque eos adverſariis perſequentibus. Sed &
hi qui urbem ſuccenderant, occurrerunt eis.

43 Atque ita factum eſt, ut ex utraque parte
ab hoſtibus cæderentur, nec erat ulla requies
morientium. Ceciderunt, atque proſtrati ſunt
ad Orientalem plagam urbis Gabaa.

44 Fuerunt autem qui in eodem loco in-

terfecti ſunt, decem & octo millia virorum, omnes robuſtiſſimi pugnatores.

45 Quod cùm vidiſſent qui remanſerant de Benjamin, fugerunt in ſolitudinem: & pergebant ad Petram, cujus vocabulum eſt Remmon. In illa quoque fuga palantes, & in diverſa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cùm ultrà tenderent, perſecuti ſunt eos, & interfecerunt etiam alia duo millia.

46 Et ſic factum eſt, ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diverſis locis, eſſent viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptiſſimi.

47 Remanſerunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in ſolitudinem potuerunt, ſexcenti viri: ſederúntque in Petra Remmon menſibus quatuor.

48 Regreſſi autem filij Iſraël, omnes reliquias civitatis à viris uſque ad jumenta, gladio percuſſerunt, cunctáſque urbes & viculos Benjamin vorax flamma conſumpſit.

Caput XXI.

Inſtauratur tribus Benjamin ex 400. virginibus in cæde habitatorum Iabes Galaad reſervatis, & ex raptis ducentium choros in Silo virginibus.

A 1 JUraverunt quoque filij Iſraël in Maſpha & dixerunt: Nullus noſtrûm dabit filiis Benjamin de filiabus ſuis uxorem.

2 Venerúntque omnes ad domum Dei in Silo, & in conſpectu ejus ſedentes uſque ad veſperam, levaverunt vocem, & magno ululatu cœperunt flere, dicentes:

3 Quare Domine Deus Iſraël factum eſt hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis?

4 Altera autem die diluculò conſurgentes, extruxerunt altare, obtulerúntque ibi holocauſta, & pacificas victimas, & dixerunt:

5 Quis non aſcendit in exercitu Domini de univerſis tribubus Iſraël? Grandi enim juramento ſe conſtrinxerant, cùm eſſent in Maſpha, interfici eos qui defuiſſent.

6 Ductíque pœnitentia filij Iſraël ſuper fratre ſuo Benjamin, cœperunt dicere: Ablata eſt tribus una de Iſraël.

7 Unde uxores accipient? omnes enim in B
commune juravimus, non daturos nos his filias noſtras.

8 Idcircò dixerunt: Quis eſt de univerſis tribubus Iſraël, qui non aſcendit ad Dominum in Maſpha? Et ecce inventi ſunt habitatores Jabes Galaad in illo exercitu non fuiſſe.

9 (Eo quoque tempore cùm eſſent in Silo, nullus ex eis ibi repertus eſt.)

10 Miſerunt itaque decem millia viros robuſtiſſimos, & præceperunt eis: Ite, & percutite habitatores Jabes Galaad in ore gladij, tam uxores quàm parvulos eorum.

11 Et hoc erit quod obſervare debebitis:
* Omne generis maſculini, & mulieres quæ * *Nu.*
cognoverunt viros, interficite, virgines autem 31. c.
reſervate. 17.18.

12 Inventæque ſunt de Jabes Galaad quadringentæ virgines, quæ neſcierunt viri torum, & adduxerunt eas ad caſtra in Silo, in Terram Chanaan.

13 Miſerúntque nuntios ad filios Benjamin, qui erant in Petra Remmon, & præceperunt eis, ut eos ſuſciperent in pace.

14 Venerúntque filij Benjamin in illo tem-

pore, & datæ ſunt eis uxores de filiabus Jabes
Galaad: alias autem non repererunt, quas ſimili modo traderent.

15 Univerſuſque Iſraël valdè doluit, & egit
pœnitentiam ſuper interfectione unius tribus
ex Iſraël:

16 Dixerúntque majores natu: Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin feminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentíque ſtudio
providendum eſt, ne una tribus deleatur ex
Iſraël.

C 18 Filias enim noſtras eis dare non poſſumus, conſtricti juramento & maledictione,
qua diximus: Maledictus qui dederit de filiabus ſuis uxorem Benjamin.

19 Ceperúntque conſilium, atque dixerunt:
Ecce ſolemnitas Domini eſt in Silo anniverſaria, quæ ſita eſt ad Septemtrionem urbis Bethel, & ad Orientalem plagam viæ, quæ de
Bethel tendit ad Sichimam, & ad Meridiem
oppidi Lebona.

D 20 Præceperúntque filiis Benjamin, atque
dixerunt: Ite, & latitate in vineis.

21 Cúmque videritis filias Silo ad ducendos
choros ex more procedere, exite repentè de vineis, & rapite ex eis ſinguli uxores ſingulas, &
pergite in Terram Benjamin.

22 Cúmque venerint patres earum, ac fratres, & adverſum vos queri cœperint, atque
jurgari, dicemus eis: Miſeremini eorum: non
enim rapuerunt eas jure bellantium atque victorum, ſed rogantibus ut acciperent, non dediſtis, & à veſtra parte peccatum eſt.

23 Fecerúntque Filij Benjamin, ut ſibi fue-

rat imperatum & juxta numerum ſuum, ra-
puerunt ſibi de his quæ ducebant choros,
uxores ſingulas: abierúntque in poſſeſſio-
nem ſuam ædificantes urbes, & habitantes
in eis.
24 Filij quoque Iſraël reverſi ſunt per tri-
bus & familias in tabernacula ſua. In diebus il-
lis non erat rex in Iſraël, ſed unuſquiſque, quod
ſibi rectum videbatur, hoc faciebat.

LIBER RUTH.

CAPUT PRIMUM.

Elimelech Bethlehemita præ nimia fame cum uxore Noëmi ac duobus filiis in terram Moab concedit: quo unà cum filiis mortuo, Noëmi cum Ruth nuru ſua in Bethlehem revertens, non vult vocari Noëmi, ſed Mara.

1 IN diebus unius judicis, quando A
judices præerant, facta eſt fames
in terra. Abiítque homo de Be-
thlehem Juda, ut peregrinaretur
in regione Moabitide, cum uxo-
re ſua ac duobus liberis.
2 Ipſe vocabatur Elimelech, & uxor ejus
Noëmi: & duo filij, alter Mahalon, & alter
Chelion, Ephrathæi de Bethlehem Juda. In-
greſsíque regionem Moabitidem, moraban-
tur ibi.
3 Et mortuus eſt Elimelech maritus Noë-
mi, remanſítque ipſa cum filiis.
4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, qua-
rum una vocabatur Orpha, altera verò Ruth.
Manſerúntque ibi decem annis.
5 Et ambo mortui ſunt, Mahalon videlicet

& Chelion: remanſítque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et ſurrexit ut in patriam pergeret, cum utraque nuru ſua, de regione Moabitide: audierat enim quòd reſpexiſſet Dominus populum ſuum, & dediſſet eis eſcas.

B 7 Egreſſa eſt itaque de loco peregrinationis ſuæ cum utraque nuru: & jam in via revertendi poſita in Terram Juda,

8 Dixit ad eas: Ite in domum matris veſtræ, faciat vobiſcum Dominus miſericordiam, ſicut feciſtis cum mortuis & mecum.

9 Det vobis invenire requiem in domibus virorum, quos ſortituræ eſtis. Et oſculata eſt eas. Quæ elevata voce flere cœperunt,

10 Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.

11 Quibus illa reſpondit: Revertimini filiæ meæ, cur venitis mecũ? num ultrà habeo filios in utero meo, ut viros ex me ſperare poſſitis.

12 Revertimini filiæ meæ, & abite: jam enim ſenectute confecta ſum, nec apta vinculo conjugali, etiam ſi poſſem hac nocte concipere, & parere filios.

13 Si eos expectare velitis, donec creſcant, & annos pubertatis impleant, antè eritis vetulæ quàm nubatis. Nolite quæſo filiæ meæ: quia veſtra anguſtia magis me premit, & egreſſa eſt manus Domini contra me.

C 14 Elevata igitur voce, rurſum flere cœperunt: Orpha oſculata eſt ſocrum, ac reverſa eſt: Ruth adhæſit ſocrui ſuæ.

15 Cui dixit Noëmi: En reverſa eſt cognata tua ad populum ſuum, & ad deos ſuos, vade cum ea.

16 Quæ reſpondit : Ne adverſeris mihi ut relinquam te & abeam : quocumque enim perrexeris, pergam : & ubi morata fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

17 Quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea moriar : ibique locum accipiam ſepulturæ. Hæc mihi faciat Dominus, & hæc addat, ſi non ſola mors me & te ſeparaverit.

18 Videns ergo Noëmi quòd obſtinato animo Ruth decreviſſet ſecum pergere, adverſari noluit, nec ad ſuos ultrà reditum perſuadere : D

19 Profectæque ſunt ſimul, & venerunt in Bethlehem. Quibus urbem ingreſſis, velox apud cunctos fama percrebruit : dicebántque mulieres : Hæc eſt illa Noëmi.

20 Quibus ait : Ne vocetis me Noëmi (id eſt, pulchram) ſed vocate me Mara (id eſt, amaram) quia amaritudine valdè replevit me Omnipotēs.

21 Egreſſa ſum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit & afflixit Omnipotens?

22 Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabitide nuru ſua, de terra peregrinationis ſuæ : ac reverſa eſt in Bethlehem, quando primùm hordea metebantur.

CAPUT II.

Ruth preſſa fame ſpicas in agro Booz, affinis ſui colligens, gratiam apud eum invenit, & læta veſperi ad ſocrum reverſa, multùm frumenti & de ciborum reliquiis ei affert.

1 Erat autem viro Elimelech conſanguineus, homo potens, & magnarum opum, nomine Booz. A

2 Dixítque Ruth Moabitis ad ſocrum ſuam : Si jubes, vadam in agrum, & colligam ſpicas,

quæ fugerint manus metentium, ubicumque
clementis in me patris familias repperero gra-
tiam. Cui illa reſpondit: Vade filia mea:
3 Abiit itaque & colligebat ſpicas poſt ter-
ga metentium. Accidit autem ut ager ille ha-
beret dominum nomine Booz, qui erat de cog-
natione Elimelech.
B 4 Et ecce ipſe veniebat de Bethlehem, dixít-
que meſſoribus: Dominus vobiſcum. Qui reſ-
ponderunt ei: Benedicat tibi Dominus.
5 Dixítque Booz juvenis, qui meſſoribus
præerat: Cujus eſt hæc puella?
6 Cui reſpondit: Hæc eſt Moabitis, quæ
venit cum Noëmi, de regione Moabitide,
7 Et rogavit ut ſpicas colligeret remanentes,
ſequens meſſorum veſtigia: & de manè uſque
nunc ſtat in agro, & ne ad momentum quidem
domum reverſa eſt.
8 Et ait Booz ad Ruth: Audi filia, ne vadas
in alterum agrum ad colligendum, nec recedas
ab hoc loco: ſed jungere puellis meis,
9 Et ubi meſſuerint, ſequere. Mandavi enim
pueris meis, ut nemo moleſtus ſit tibi: ſed etiam
ſi ſitieris, vade ad ſarcinulas, & bibe aquas, de
quibus & pueri bibunt.
10 Quæ cadens in faciem ſuam & adorans
ſuper terram, dixit ad eum: Unde mihi hoc, ut
invenirem gratiam ante oculos tuos, & noſſe me
dignareris peregrinam mulierem?
11 Cui ille reſpondit: Nuntiata ſunt mi-
hi omnia, quæ feceris ſocrui tuæ poſt mor-
tem viri tui: & quòd reliqueris parentes
tuos, & terram in qua nata es, & veneris
ad populum, quem anteà neſciebas.
C 12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, &

plenam mercedem recipias à Dño Deo Iſraël, ad quem veniſti, & ſub cujus confugiſti alas.

13 Quæ ait: Inveni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui conſolatus es me, & locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non ſum ſimilis unius puellarum tuarum.

14 Dixítque ad eam Booz: Quando hora veſcendi fuerit, veni huc, & comede panem, & intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad meſſorum latus, & congeſſit polentam ſibi, comedítque & ſaturata eſt, & tulit reliquias.

15 Atque inde ſurrexit ut ſpicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris ſuis, dicens: Etiamſi vobiſcum metere voluerit, ne prohibeatis eam:

16 Et de veſtris quoq; manipulis projicite de D
induſtria, & remanere permittite, ut abſque rubore colligat, & colligentem nemo corripiat.

17 Collegit ergo in agro uſque ad veſperam: & quæ collegerat virga cædens & excutiens, invenit hordei quaſi ephi menſuram, id eſt tres modios.

18 Quos portans reverſa eſt in civitatem, & oſtendit ſocrui ſuæ: inſuper protulit, & dedit ei de reliquiis cibi ſui, quo ſaturata fuerat.

19 Dixítque ei ſocrus ſua: Ubi hodie collegiſti, & ubi feciſti opus? ſit benedictus qui miſertus eſt tui. Indicavítq; ei apud quem fuiſſet operata: & nomen dixit viri, quòd Booz vocaretur.

20 Cui reſpondit Noëmi: Benedictus ſit à Domino: quoniam eamdem gratiam quam præbuerat vivis, ſervavit & mortuis. Rursúmque ait: Propinquus noſter eſt homo.

21 Et Ruth, Hoc quoque, inquit, præcepit mihi, ut tamdiu meſſoribus ejus jungerer, do-

nec omnes ſegetes meterentur.

22 Cui dixit ſocrus: Melius eſt, filia mea, ut cum puellis ejus exeas ad metendum, ne in alieno agro quiſpiam reſiſtat tibi.

23 Juncta eſt itaque puellis Booz: & tamdiu cum eis meſſuit, donec hordea & triticum in horreis conderentur.

Caput III.

Ruth ſocrus ſuæ conſilio obſecuta ad pedes Booz dormientis recumbens, nuptias verecundè poſtulat; accepto læto reſponſo, ſex hordei modios ad ſocrum defert.

A 1 POſtquam autem reverſa eſt ad ſocrum ſuam, audivit ab ea: Filia mea, quæram tibi requiem, & providebo ut benè ſit tibi.

2 Booz iſte, cujus puellis in agro juncta es, propinquus noſter eſt, & hac nocte aream hordei ventilat.

3 Lavare igitur, & ungere, & induere cultioribus veſtimentis, & deſcende in aream. Non te videat homo, donec eſum potúmque finierit.

4 Quando autem ierit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniéſque & diſcooperies pallium, quo operitur à parte pedum, & projicies te, & ibi jacebis: ipſe autem dicet tibi quid agere debeas.

5 Quæ reſpondit: Quidquid præceperis faciã.

B 6 Deſcendítque in aream, & fecit omnia quæ ſibi imperaverat ſocrus.

7 Cúmque comediſſet Booz, & bibiſſet, & factus eſſet hilarior, iſſétque ad dormiendũ juxta acervum manipulorum, venit abſconditè, & diſcooperto pallio à pedibus ejus, ſe projecit.

8 Et ecce, nocte jam media expavit homo, & conturbatus eſt: vidítque mulierem jacentem ad pedes ſuos,

9 Et ait illi: Quæ es? Illáque reſpondit:
Ego ſum Ruth ancilla tua: expande pallium
tuum ſuper famulam tuam,quia propinquus es.
10 Et ille benedicta, inquit, es à Dño filia,&
prioré miſericordiam poſteriore ſuperaſti: quia
non es ſecuta juvenes, pauperes ſive divites.
11 Noli ergo metuere, ſed quidquid dixeris C
mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus,
qui habitat intra portas urbis meæ, mulierem
te eſſe virtutis.
12 Nec abnuo me propinquum, ſed eſt alius
me propinquior.
13 Quieſce hac nocte: & facto manè, ſi te
voluerit propinquitatis jure retinere, benè res
acta eſt: ſin autem ille noluerit, ego te abſque
ulla dubitatione ſuſcipiam, vivit Dominus,
dormi uſque manè.
14 Dormivit itaque ad pedes ejus, uſque ad
noctis abſceſſum.Surrexit itaque antequam homines
ſe cognoſcerent mutuò, & dixit Booz:
Cave ne quis noverit quòd huc veneris.
15 Et rurſum, expande, inquit, pallium D
tuum quo operiris, & tene utraque manu.Qua
extendente, & tenente, menſus eſt ſex modios
hordei, & poſuit ſuper eam. Quæ portans ingreſſa
eſt civitatem,
16 Et venit ad ſocrum ſuam. Quæ dixit ei:
Quid egiſti filia? Narravítque ei omnia, quæ
ſibi feciſſet homo.
17 Et ait:Ecce ſex modios hordei dedit mihi,
& ait: Nolo vacuam te reverti ad ſocrum tuam.
18 Dixítque Noëmi: Expecta filia donec
videamus quem res exitum habeat.Neque enim
ceſſabit homo niſi compleverit quod locutus
eſt.

Caput IV.

Booz coram ſenioribus civitatis accipit poſſeſſionem Elimelech, & Ruth nurum defuncti in uxorem, cedente alio propinquiore juri propinquitatis, ex qua genuit Obed avum David regis.

A 1 Aſcendit ergo Booz ad portam, & ſedit ibi. Cúmque vidiſſet propinquum prætereire, de quo priùs ſermo habitus eſt, dixit ad eum: Declina pauliſper, & ſede hîc: vocans eum nomine ſuo. Qui divertit, & ſedit.

2 Tollens autem Booz decem viros de ſenioribus civitatis, dixit ad eos: Sedete hîc.

3 Quibus ſedentibus, locutus eſt ad propinquum: Partem agri fratris noſtri Elimelech vendet Noëmi, quæ reverſa eſt de regione Moabitide:

B 4 Quod audire te volui,& tibi dicere coram cunctis ſedentibus, & majoribus natu de populo meo. Si vis poſſidere jure propinquitatis: eme, & poſſide. Sin autem diſplicet tibi, hoc ipſum indica mihi, ut ſciam quid facere debeam. Nullus enim eſt propinquus, excepto te, qui prior es; & me, qui ſecundus ſum. At ille reſpondit: Ego agrum emam.

5 Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris,Ruth quoque Moabitidem,quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut ſuſcites nomen propinqui tui in hereditate ſua.

6 Qui reſpondit: Cedo juri propinquitatis: neque enim poſteritatem familiæ meæ delere debeo. Tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor.

* 7 * Hic autem erat mos antiquitus in Iſraël
Deut. inter propinquos, ut ſi quando alter alteri ſuo
25. b. juri cedebat, ut eſſet firma conceſſio, ſolvebat
7. homo calceamentum ſuum, & dabat proximo

ſuo. Hoc erat teſtimonium ceſſionis in Iſraël.
8 Dixit ergo propinquo ſuo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod ſtatim ſolvit de pede ſuo.
9 At ille majoribus natu, & univerſo populo, Teſtes vos, inquit, eſtis hodie, quòd poſſederim omnia quæ fuerunt Elimelech, & Chelion, & Mahalon, tradente Noëmi:
10 Et Ruth Moabitidem uxorem Mahalon, C
in conjugium ſumpſerim, ut ſuſcitem nomen defuncti in hereditate ſua, ne vocabulum ejus de familia ſua ac fratribus, & populo deleatur. Vos, inquam, hujus rei teſtes eſtis.
11 Reſpondit omnis populus, qui erat in porta, & majores natu: Nos teſtes ſumus: faciat Dñs hanc mulierem, quæ ingreditur domum tuam, ſicut Rachel & Liam, quæ ædificaverunt domum Iſraël: ut ſit exemplũ virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Bethlehem:
12 Fiátque domus tua, ſicut domus Phares,
* quem Thamar peperit Judæ, de ſemine quod *Gen.
tibi dederit Dominus ex hac puella. 38. g.
13 Tulit itaque Booz Ruth, & accepit uxo- 29.
rem: ingreſſúſque eſt ad eam, & dedit illi Do- D
minus ut conciperet & pareret filium.
14 Dixerúntque mulieres ad Noëmi: Benedictus Dominus, qui non eſt paſſus ut deficeret ſucceſſor familiæ tuæ, & vocaretur nomen ejus in Iſraël.
15 Et habeas qui conſoletur animam tuam, & enutriat ſenectutem. de nuru enim tua natus eſt, quæ te diliget: & multò tibi melior eſt, quàm ſi ſeptem haberes filios.
16 Suſceptúmque Noëmi puerum poſuit in ſinu ſuo, & nutricis ac gerulę fungebatur officio.

17 Vicinæ autem mulieres congratulantes
ei, & dicentes: Natus eſt filius Noëmi: voca-
verunt nomen ejus Obed: hic eſt pater Iſai,
patris David.
* 1. 18 Hæ ſunt generationes Phares: * Phares
Par. 2. genuit Eſron,
a. 5. 4. 19 Eſron genuit Aram, Aram genuit Ami-
a. 1. Matt. nadab.
1. a. 3. 20 Aminadab genuit Nahaſſon, Nahaſſon
genuit Salmon,
21 Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed.
22 Obed genuit Iſai, Iſai genuit David.

LIBER PRIMUS

SAMUELIS,

QUEM NOS PRIMUM REGUM DICIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Elcana habuit uxores Annam & Phenennan: quarum Anna diu ſterilis, & æmulæ improperio triſtis, fuſa in Silo coram Heli oratione ad Dominum, genuit Samuelem; quem ablactatum Domino obtulit, ut voverat.

A 1 FUIT vir unus de Ramathaimſo-
phim, de monte Ephraim, &
nomen ejus Elcana, filius Jeroham
filij Eliu, filij Thohu, filij Suph,
Ephrathæus:
2 Et habuit duas uxores, nomen uni Anna,
& nomen ſecundæ Phenenna. Fuerúntque

Phenennæ filij: Annæ autem non erant liberi:
3 Et aſcendebat vir ille de civitate ſua ſtatu-
tis diebus, ut adoraret & ſacrificaret Domino
exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filij
Heli, Ophni & Phinees, ſacerdotes Domini.
4 Venit ergo dies, & immolavit Elcana, de-
ditque Phenennæ uxori ſuæ, & cunctis filiis
ejus, & filiabus partes:
5 Annæ autem dedit partem unam triſtis, B
quia Annam diligebat. Dominus autem con-
cluſerat vulvam ejus.
6 Affligebat quoque eam æmula ejus, &
vehementer angebat, in tantum, ut exprobra-
ret quòd Dominus concluſiſſet vulvam ejus:
7 Sicque faciebat per ſingulos annos, cùm
redeunte tempore aſcenderent ad templum
Domini: & ſic provocabat eam. Porrò illa fle-
bat, & non capiebat cibum.
8 Dixit ergo ei Elcana vir ſuus: Anna, cur
fles? & quare non comedis? & quam ob rem
affligitur cor tuum? numquid non ego melior
tibi ſum, quàm decem filij?
9 Surrexit autem Anna poſtquam comede-
rat & biberat in Silo. Et Heli ſacerdote ſedente
ſuper Sellam ante poſtes templi Domini,
10 Cùm eſſet Anna amaro animo, oravit ad
Dominum, flens largiter,
11 Et votum vovit, dicens: Domine exer-
cituum, ſi reſpiciens videris afflictionem famu-
læ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus an-
cillæ tuæ, dederíſque ſervæ tuæ ſexum virilem:
dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus,
& novacula non aſcendet ſuper caput ejus.
12 Factum eſt autem, cùm illa multiplicaret
preces coram Dño, ut Heli obſervaret os ejus,

13 Porrò Anna loquebatur in corde ſuo, tantúmque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur. Æſtimavit ergo eam Heli temulentam.

C 14 Dixítque ei: Uſquequò ebria eris? digere pauliſper vinum quo mades.

15 Reſpondens Anna, Nequaquam, inquit, domine mi: nam mulier infelix nimis ego ſum, vinúmque & omne quod inebriare poteſt, non bibi, ſed effudi animam meam in conſpectu Domini.

16 Ne reputes ancillam tuam quaſi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris & mœroris mei locuta ſum uſque in præſens.

17 Tunc Heli ait ei: Vade in pace, & Deus Iſraël det tibi petitionem tuam, quam rogaſti eum.

18 Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam ſuam, & comedit, vultúſque illius non ſunt ampliùs in diverſa mutati.

19 Et ſurrexerunt manè, & adoraverunt coram Domino: reverſíque ſunt, & venerunt in domum ſuam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem ſuam: & recordatus eſt ejus Dominus.

D 20 Et factum eſt poſt circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium, vocavítque nomen ejus Samuel: eò quòd à Domino poſtulaſſet eum.

21 Aſcendit autem vir ejus Elcana, & omnis domus ejus, ut immolaret Domino hoſtiam ſolemnem, & votum ſuum,

22 Et Anna non aſcendit: dixit enim viro ſuo: Non vadam, donec ablactetur infans, &

ducam eum, ut appareat ante conſpectum Domini, & maneat ibi jugiter.

23 Et ait ei Elcana vir ſuus: Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum: precórque ut impleat Dominus verbum ſuum. Manſit ergo mulier, & lactavit filium ſuum, donec amoveret eum à lacte.

24 Et adduxit eum ſecum, poſtquam ablactaverat, in vitulis tribus, & tribus modiis farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus.

25 Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli.

26 Et ait Anna: Obſecro mi domine, vivit anima tua domine, ego ſum illa mulier, quæ ſteti coram te hîc orans Dominum.

27 Pro puero iſto oravi, & dedit mihi Dominus petitionem meam quam poſtulavi eum.

28 Idcircò & ego commodavi eum Domino, cunctis diebus quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait:

CAPUT II.

Anna canticum in gratiarum actionem; quæ rurſum tres filios & duas filias generavit: ob peccata autem filiorum Heli, & nimiam patris indulgentiam, fit illi & domui ejus comminatio, ac mors filiorum prædicitur.

1 EXultavit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo: dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos: quia lætata ſum in ſalutari tuo. A

2 Non eſt ſanctus, ut eſt Dominus: neque enim eſt alius extra te, & non eſt fortis ſicut Deus noſter.

3 Nolite multiplicare loqui ſublimia, glo-

riantes : recedant vetera de ore veſtro : quia
Deus ſcientiarum, Dominus eſt, & ipſi præpa-
rantur cogitationes.
4 Arcus fortium ſuperatus eſt, & infirmi ac-
cincti ſunt robore.
5 Repleti priùs, pro panibus ſe locaverunt:
& famelici ſaturati ſunt, donec ſterilis peperit
plurimos: & quæ multos habebat filios, infir-
mata eſt.
B 6 * Dominus mortificat & vivificat, dedu-
* cit ad inferos & reducit.
Deut. 32. f. 39. 7 Dominus pauperem facit & ditat, humi-
liat & ſublevat.
Tob. 13. a. 2. 8 Suſcitat de pulvere egenum, & de ſtercore
Sap. 16. b. 13. elevat pauperem: ut ſedeat cum principibus,
& ſolium gloriæ teneat. Domini enim ſunt car-
dines terræ, & poſuit ſuper eos orbem.
9 Pedes ſanctorum ſuorum ſervabit, & im-
pij in tenebris conticeſcent: quia non in forti-
tudine ſua roborabitur vir.
C 10 Dominum formidabunt adverſarij ejus, &
ſuper ipſos in cælis tonabit: Dominus judica-
bit fines Terræ, & dabit imperium regi ſuo, &
ſublimabit cornu Chriſti ſui.
11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum
ſuam: puer autem erat miniſter in conſpectu
Domini ante faciem Heli ſacerdotis.
12 Porrò filij Heli, filij Belial, neſcientes
Dominum,
13 Neque officium ſacerdotum ad populum:
ſed quicumque immolaſſet victimam, veniebat
puer ſacerdotis, dum coquerentur carnes, & ha-
bebat fuſcinulam tridentem in manu ſua,
14 Et mittebat eam in lebetem, vel in calda-
riam, aut in ollam, ſive in cacabum: & omne

quod levabat fuſcinula, tollebat ſacerdos ſibi.
Sic faciebant univerſo Iſraëli venientium in
Silo.
15 Etiam antequam adolerent adipem, veniebat puer ſacerdotis,& dicebat immolanti: Da
mihi carnem, ut coquam ſacerdoti: non enim
accipiam à te carnem coctam, ſed crudam.
16 Dicebátque illi immolans: Incendatur D
primùm juxta morem hodie adeps, & tolle tibi
quantumcumque deſiderat anima tua. Qui reſpondens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim
dabis, alioquin tollam vi.
17 Erat ergo peccatum puerorum grande
nimis coram Domino: quia retrahebant homines à ſacrificio Domini.
18 Samuel autem miniſtrabat ante faciem
Domini, puer, accinctus ephod lineo.
19 Et tunicam parvam faciebat ei mater ſua,
quam afferebat ſtatutis diebus, aſcendens cum
viro ſuo, ut immolaret hoſtiam ſolemnem.
20 Et benedixit Heli Elcanæ & uxori ejus:
dixítque ei: Reddat tibi Dominus ſemen de
muliere hac, pro fœnore quod commodaſti
Domino. Et abierunt in locum ſuum.
21 Viſitavit ergo Dominus Annam, & concepit,& peperit tres filios, & duas filias:& magnificatus eſt puer Samuel apud Dominum. E
22 Heli autem erat ſenex valdè, & audivit
omnia quæ faciebant filij ſui univerſo Iſraëli:
& quomodo dormiebant cum mulieribus quæ
obſervabant ad oſtium tabernaculi:
23 Et dixit eis: Quare facitis res hujuſcemodi, quas ego audio, res peſſimas, ab omni
populo?
24 Nolite filij mei: non enim eſt bona fa-

ma, quam ego audio, ut tranſgredi faciatis po-
pulum Domini.
25 Si peccaverit vir in virum, placari ei po-
teſt Deus: ſi autem in Dominum peccaverit
vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vo-
cem patris ſui: quia voluit Dñs occidere eos.
F 26 Puer autem Samuel proficiebat, atque
creſcebat, & placebat tam Domino quàm ho-
minibus.
27 Venit autem vir Dei ad Heli, & ait ad
eum: Hæc dicit Dominus: Numquid non
apertè revelatus ſum domui patris tui, cùm eſ-
ſent in Ægypto in domo Pharaonis?
28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Iſraël
mihi in ſacerdotem, ut aſcenderet ad altare
meum, & adoleret mihi incenſum, & portaret
ephod coram me: & dedi domui patris tui
omnia de ſacrificiis filiorum Iſraël.
29 Quare calce abjeciſtis victimam meam,
& munera mea quæ præcepi ut offerrentur in
templo: & magis honoraſti filios tuos quàm
me, ut comederetis primitias omnis ſacrificij
Iſraël populi mei,
*3. 30 Propterea ait Dñs Deus Iſraël: * Loquens
Reg. 2 locutus ſum, ut domus tua, & domus patris tui,
c. 27. miniſtraret in conſpectu meo, uſq; in ſempiter-
num. Nunc autem dicit Dñs: Abſit hoc à me:
ſed quicumque glorificaverit me, glorificabo eũ:
qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.
31 Ecce dies veniunt, & præcidam bra-
chium tuum, & brachium domus patris tui,
ut non ſit ſenex in domo tua.
32 Et videbis æmulum tuum in templo, in
univerſis proſperis Iſraël: & non erit ſenex in
domo tua omnibus diebus.

33 Veruntamen non auferam penitus virum G
ex te ab altari meo : ſed ut deficiant oculi tui,
& tabeſcat anima tua : & pars magna domus
tuæ morietur, cùm ad virilem ætatem venerit :
34 Hoc autem erit tibi ſignum , quod ven-
turum eſt duobus filiis tuis, Ophni & Phinees:
In die uno morientur ambo.
35 Et ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem,qui
juxta cor meum & animam meam faciet : &
ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit co-
ram Chriſto meo cunctis diebus.
36 Futurum eſt autem , ut quicumque re-
manſerit in domo tua, veniat ut oretur pro eo,
& offerat nummum argenteum , & tortam pa-
nis , dicátque : Dimitte me obſecro ad unam
partem ſacerdotalem , ut comedam buccel-
lam panis.

Caput III.

Samuel quater à Domino vocatus , revelationem ſibi adverſum Heli factam , ei refert : & paulatim toti Iſraëli ſuis prophetiis innoteſcit.

1 PUer autem Samuel miniſtrabat Domino A
coram Heli,& ſermo Domini erat pretio-
ſus in diebus illis, non erat viſio manifeſta.
2 Factum eſt ergo in die quadam , Heli ja-
cebat in loco ſuo , & oculi ejus caligaverant,
nec poterat videre : †
3 Lucerna Dei antequam extingueretur, Sa-
muel dormiebat in templo Domini , ubi erat
arca Dei.
4 Et vocavit Dominus Samuel. Qui reſpon-
dens, ait : Ecce ego.
5 Et cucurrit ad Heli , & dixit : Ecce ego :
vocaſti enim me. Qui dixit : Non vocavi : re-
vertere, & dormi. Et abiit, & dormivit.

† Lucernā Dei antequam extingueretur. Samuel autē, &c.

6 Et adjecit Dominus rurſum vocare Samue-
lem. Conſurgénſque Samuel, abiit ad Heli, &
dixit: Ecce ego: quia vocaſti me. Qui reſpon-
dit: Non vocavi te fili mi: revertere, & dormi.
B 7 Porrò Samuel necdum ſciebat Dominum,
neque revelatus fuerat ei ſermo Domini.
8 Et adjecit Dominus, & vocavit adhuc Sa-
muelem tertiò. Qui conſurgens, abiit ad Heli,
9 Et ait: Ecce ego: quia vocaſti me. Intel-
lexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum:
& ait ad Samuelem: Vade, & dormi: & ſi de-
inceps vocaverit te, dices: Loquere Domine,
quia audit ſervus tuus. Abiit ergo Samuel, &
dormivit in loco ſuo.
10 Et venit Dominus, & ſtetit: & vocavit,
ſicut vocaverat ſecundò, Samuel, Samuel. Et
ait Samuel: Loquere Domine, quia audit ſer-
vus tuus.
11 Et dixit Dominus ad Samuelem: Ecce
ego facio verbum in Iſraël: quod quicumque
audierit, tinnient ambæ aures ejus.
C 12 In die illa ſuſcitabo adverſum Heli om-
nia quæ locutus ſum ſuper domum ejus: inci-
piam, & complebo.
13 Prædixi enim ei quòd judicaturus eſſem
domum ejus in æternum, propter iniquitatem,
eò quòd noverat indignè agere filios ſuos, &
non corripuerit eos.
14 Idcircò juravi Domui Heli, quòd non
expietur iniquitas domus ejus victimis & mu-
neribus uſque in æternum.
15 Dormivit autem Samuel uſque manè,
aperuítque oſtia domus Domini. Et Samuel ti-
mebat indicare viſionem Heli.
16 Vocavit ergo Heli Samuelem, & dixit:

Samuel fili mi? Qui reſpondens, ait: Præſtò ſum.

17 Et interrogavit eum: Quis eſt ſermo, D
quem locutus eſt Dominus ad te? oro te ne celaveris me. Hæc faciat tibi Deus,& hæc addat, ſi abſconderis à me ſermonem,ex omnibus verbis quæ dicta ſunt tibi.

18 Indicavit itaque ei Samuel univerſos ſermones, & non abſcondit ab eo. Et ille reſpondit: Dominus eſt: quod bonum eſt in oculis ſuis faciat.

19 Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram.

20 Et cognovit univerſus Iſraël à Dan, uſque Berſabee, quòd fidelis Samuel propheta eſſet Domini.

21 Et addidit Dominus ut appareret in Silo,quoniam revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, juxta verbum Domini. Et evenit ſermo Samuelis univerſo Iſraëli.

CAPUT IV.

Caduntur Iſraëlitæ à Philiſthæis, rurſúmque adducta in caſtra arca caduntur, captáque arca duo filij Heli occiduntur; quibus auditis, Heli corruens occumbit, nuru ejus in partu moriente.

1 ET factum eſt in diebus illis, convenerunt Philiſthiim in pugnam: & egreſſus A
eſt Iſraël obviàm Philiſthiim in prælium,& caſtrametatus eſt juxta Lapidem adjutorij. Porrò Philiſthiim venerunt in Aphec,

2 Et inſtruxerunt aciem contra Iſraël. Inito autem certamine, terga vertit Iſraël Philiſthæis: & cæſa ſunt in illo certamine paſſim per agros, quaſi quatuor millia virorum.

3 Et reverſus eſt populus ad caſtra: dixe-

rúntque majores natu de Iſraël: Quare percuſ-
ſit nos Dominus hodie coram Philiſthiim? Af-
feramus ad nos de Silo arcam fœderis Domini,
& veniat in medium noſtri, ut ſalvet nos de
manu inimicorum noſtrorum.
4 Miſit ergo populus in Silo, & tulerunt
inde arcam fœderis Domini exercituum ſeden-
tis ſuper Cherubim: erántque duo filij Heli
cum arca fœderis Dei, Ophni & Phinees.
5 Cúmque veniſſet arca fœderis Domini in
caſtra, vociferatus eſt omnis Iſraël clamore
grandi, & perſonuit terra.
B 6 Et audierunt Philiſthiim vocem clamoris,
dixerúntque. Quænam eſt hæc vox clamoris
magni in caſtris Hebræorum? Et cognoverunt
quòd arca Domini veniſſet in caſtra.
7 Timuerúntque Philiſthiim, dicentes: Ve-
nit Deus in caſtra. Et ingemuerunt, dicentes:
8 Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio
heri & nudiuſtertius: væ nobis. quis nos ſal-
vabit de manu Deorum ſublimium iſtorum:
hi ſunt Dij, qui percuſſerunt Ægyptum omni
plaga, in deſerto.
9 Confortamini, & eſtote viri, Philiſthiim:
ne ſerviatis Hebræis, ſicut & illi ſervierunt vo-
bis: confortamini, & bellate.
10 Pugnaverunt ergo Philiſthiim, & cæſus
eſt Iſraël, & fugit unuſquiſque in tabernaculum
ſuum: & facta eſt plaga magna nimis: & ceci-
derunt de Iſraël triginta millia peditum.
C 11 Et arca Dei capta eſt: duo quoque filij
Heli mortui ſunt, Ophni & Phinees.
12 Currens autem vir de Benjamin ex acie,
venit in Silo in die illa, ſciſſa veſte, & conſper-
ſus pulvere caput.

13 Cúmque ille veniſſet, Heli ſedebat ſuper ſellam contra viam ſpectans. Erat enim cor ejus pavens pro arca Dei. Vir autem ille poſtquam ingreſſus eſt, nuntiavit urbi: & ululavit omnis civitas.

14 Et audivit Heli ſonitum clamoris, dixítque: Quis eſt hic ſonitus tumultus hujus? At ille feſtinavit, & venit, & nuntiavit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi ejus caligaverant, & videre non poterat.

16 Et dixit ad Heli: Ego ſum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum eſt fili mi?

17 Reſpondens autem ille, qui nuntiabat, Fugit, inquit, Iſraël coram Philiſthiim, & ruina magna facta eſt in populo: inſuper & duo filij tui mortui ſunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta eſt.

18 Cúmque ille nominaſſet arcam Dei, cecidit de Sella retrorſum juxta oſtium, & fractis cervicibus mortuus eſt. Senex enim erat vir & grandævus: & ipſe judicavit Iſraël quadraginta annis. D

19 Nurus autem ejus, uxor Phinees, prægnans erat, vicináque partui: & audito nuntio quòd capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer ſuus, & vir ſuus, incurvavit ſe & peperit: irruerant enim in eam dolores ſubiti.

20 In ipſo autem momento mortis ejus, dixerunt ei quæ ſtabant circa eam: Ne timeas, quia filium peperiſti. Quæ non reſpondit eis, neque animadvertit.

21 Et vocavit puerum, Ichabod, dicens: Tranſlata eſt gloria de Iſraël, quia capta eſt ar-

ca Dei, & pro ſocero ſuo & pro viro ſuo;
22 Et ait: Tranſlata eſt gloria ab Iſraël, eò
quòd capta eſſet arca Dei.

CAPUT V.

Dagon coram arca ſemel ac iterùm corruit, abſciſſis in limine, capite & manibus. Philiſthæi quoque mariſcis & muribus percuſſi, arcam à ſe repellunt.

A 1 PHiliſthiim autem tulerunt arcam Dei, &
aſportaverunt eam à Lapide adjutorij in
Azotum.

2 Tulerúntque Philiſthiim arcam Dei, &
intulerunt eam in templum Dagon, & ſtatuerunt
eam juxta Dagon.

3 Cúmque ſurrexiſſent diluculò Azotij altera
die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante
arcam Domini: & tulerunt Dagon, & reſtituerunt
eum in locum ſuum.

B 4 Rursúmque manè die altera conſurgentes,
invenerunt Dagon jacentem ſuper faciem ſuam
in terra coram arca Domini: caput autem Dagon,
& duæ palmæ manuum ejus abſciſſæ erant
ſuper limen:

5 Porrò Dagon ſolus truncus remanſerat in
loco ſuo. Propter hanc cauſam non calcant ſacerdotes
Dagon, & omnes qui ingrediuntur
templum ejus, ſuper limen Dagon in Azoto,
uſque in hodiernum diem.

6 Aggravata eſt autem manus Domini ſuper
* Pſ. Azotios, & demolitus eſt eos: * & percuſſit in
77. 8. ſecretiori parte natium Azotum, & fines ejus.
66. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis
illius, & nati ſunt mures, & facta eſt confuſio
mortis magnæ in civitate.

C 7 Videntes autem viri Azotij hujuſcemodi
plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Iſraël

apud nos : quoniam dura eſt manus ejus ſuper nos, & ſuper Dagon Deum noſtrum.

8 Et mittentes congregaverunt omnes ſatrapas Philiſthinorum ad ſe, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Iſraël? Reſponderúntque Gethæi: Circumducatur arca Dei Iſraël. Et circumduxerunt arcam Dei Iſraël.

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per ſingulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros uniuſcujuſque urbis, à parvo uſque ad majorem, & computreſcebant prominentes extales eorum. Inierúntque Gethæi conſilium, & fecerunt ſibi ſedes pelliceas.

10 Miſerunt ergo arcam Dei in Accaron. D
Cúmque veniſſet arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes: Adduxerunt ad nos arcam Dei Iſraël, ut interficiat nos & populum noſtrum.

11 Miſerunt itaque & congregaverunt omnes ſatrapas Philiſthinorum qui dixerunt: Dimittite arcam Dei Iſraël, & revertatur in locum ſuum, & non interficiat nos cum populo noſtro.

12 Fiebat enim pavor mortis in ſingulis urbibus, & graviſſima valdè manus Dei. viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in ſecretiori parte natium: & aſcendebat ululatus uniuſcujuſque civitatis in cælum.

CAPUT VI.

Philiſthai arcam cum vo ivis donariis, muribus & anis aureis, ſuorum ſacerdotum conſilio, à ſe remittunt per vaccas lactantes & novum plauſtrum uſque Bethſames: ubi vaccas ſuper ligna plauſtri Bethſamitæ immolaverunt, plurimis de populo ac plebe à Domino in-

teremptis, quòd arcam Dei non ſat reverenter conſpexiſſent.

A 1 FUit ergo arca Domini in regione Philiſthinorum ſeptem menſibus.

2 Et vocaverunt Philiſthiim ſacerdotes & divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum ſuum. Qui dixerunt:

3 Si remittitis arcam Dei Iſraël, nolite dimittere eam vacuam, ſed quod debetis, reddite ei pro peccato: & tunc curabimini, & ſcietis quare non recedat manus ejus à vobis.

4 Qui dixerunt: Quid eſt quod pro delicto reddere debeamus ei? Reſponderúntque illi.

5 Juxta numerum provinciarum Philiſthinorum, quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, & ſatrapis veſtris. Facietíſque ſimilitudines anorum veſtrorũ, & ſimilitudines murium, qui demoliti ſunt terram. & dabitis Deo Iſraël gloriam, ſi fortè relevet manum ſuam à vobis, & à diis veſtris, & à terra veſtra.

B 6 Quare aggravatis corda veſtra, ſicut aggravavit Ægyptus, & Pharao cor ſuum? * nonne poſtquam percuſſus eſt, tunc dimiſit eos, & abierunt?

* *Exod* 12. *c.* 31.

7 Nunc ergo arripite & facite plauſtrum novum unum: & duas vaccas fœtas, quibus non eſt impoſitum jugum, jungite in plauſtro, & recludite vitulos earum domi.

8 Tolletíſque arcam Domini, & ponetis in plauſtro, & vaſa aurea, quæ exſolviſtis ei pro delicto, ponetis in capſellam ad latus ejus: & dimittite eam ut vadat.

9 Et aſpicietis: & ſiquidem per viam finium

ſuorum aſcenderit contra Bethſames, ipſe fecit
nobis hoc malum grande: ſin autem, minimè:
ſciemus quia nequaquam manus ejus tetigit
nos, ſed caſu accidit.

10 Fecerunt ergo illi hoc modo: & tollen-
tes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, junxe-
runt ad plauſtrum, vitulóſque earum conclu-
ſerunt domi.

11 Et poſuerunt arcam Dei ſuper plau- C
ſtrum, & capſellam, quæ habebat mures au-
reos & ſimilitudines anorum.

12 Ibant autem in directum vaccæ, per viam
quæ ducit Bethſames, & itinere uno gradieban-
tur, pergentes & mugientes: & non declina-
bant neque ad dexteram neque ad ſiniſtram:
ſed & ſatrapæ Philiſthiim ſequebantur uſque
ad terminos Bethſames.

13 Porrò Bethſamitæ metebant triticum in
valle: & elevantes oculos ſuos, viderunt arcam,
& gaviſi ſunt cùm vidiſſent.

14 Et plauſtrum venit in agrum Joſue Bethſa-
mitæ, & ſtetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus,
& conciderunt ligna plauſtri, vaccáſque impo-
ſuerunt ſuper ea holocauſtum Domino.

15 Levitæ autem depoſuerunt arcam Dei,
& capſellam quæ erat juxta eam, in qua erant
vaſa aurea, & poſuerunt ſuper lapidem grandē.
Viri autem Bethſamitæ obtulerunt holocauſta,
& immolaverunt victimas in die illa Domino.

16 Et quinque ſatrapæ Philiſthinorum vide-
runt, & reverſi ſunt in Accaron in die illa.

17 Hi ſunt autem ani aurei, quos reddide- D
runt Philiſthiim pro delicto, Domino: Azotus
unum, Gaza unum, Aſcalon unum, Geth
unum, Accaron unum;

18 Et mures aureos ſecundùm numerum
urbium Philiſthiim, quinque provinciarum, ab
urbe murata uſque ad villam quæ erat abſque
muro, & uſque ad Abel magnum, ſuper quem
poſuerunt arcam Domini, quæ erat uſque in
illum diem in agro Joſue Bethſamitis.
19 Percuſſit autem de viris Bethſamitibus,
eò quòd vidiſſent arcam Domini: & percuſſit
de populo ſeptuaginta viros, & quinquaginta
millia plebis. Luxítque populus, eò quòd Do-
minus percuſſiſſet plebem plaga magna.
20 Et dixerunt viri Bethſamitæ: Quis po-
terit ſtare in conſpectu Domini Dei ſancti hu-
jus? & ad quem aſcendet à nobis?
21 Miſerúntque nuntios ad habitatores Ca-
riathiarim, dicentes: Reduxerunt Philiſthiim
arcam Domini, deſcendite, & reducite eam
ad vos.

CAPUT VII.

Reducitur arca in domum Abinadab in Gabaa, & Samuelis hortatu Iſraëlitæ ad Dominum converſi, Philiſthæos vicerunt, orante pro ipſis Samuele.

A 1 VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & redu-
xerunt arcam Domini, & intulerunt
eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleaza-
rum autem filium ejus ſanctificaverunt ut cu-
ſtodiret arcam Domini.
2 Et factum eſt, ex qua die manſit arca Do-
mini in Cariathiarim, multiplicati ſunt dies
(erat quippe jam annus vigeſimus) & requie-
vit omnis domus Iſraël poſt Dominum.
Deu. 6.b.13 Matt. 4.b.10. 3 Ait autem Samuel ad univerſam domum
Iſraël, dicens: * Si in toto corde veſtro rever-
timini ad Dominum, auferte deos alienos de
medio veſtri, Baalim & Aſtaroth: & præpa-

rate corda veſtra Domino, & ſervite ei ſoli, &
eruet vos de manu Philiſthiim.

4 Abſtulerunt ergo filij Iſraël Baalim & Aſta- B
roth, & ſervierunt Domino ſoli.

5 Dixit autem Samuel: Congregate univer-
ſum Iſraël in Maſphath, ut orem pro vobis
Dominum.

6 Et convenerunt in Maſphath: hauſerúnt-
que aquam, & effuderunt in conſpectu Domi-
ni, & jejunaverunt in die illa, atque dixerunt
ibi: Peccavimus Domino. Judicavítque Samuel
filios Iſraël in Maſphath.

7 Et audierunt Philiſthiim quòd congregati
eſſent filij Iſraël in Maſphath, & aſcenderunt
Satrapæ Philiſthinorum ad Iſraël. Quod cùm
audiſſent filij Iſraël, timuerunt à facie Phili-
ſthinorum.

8 Dixerúntque ad Samuelem: Ne ceſſes pro C
nobis clamare ad Dominum Deum noſtrum,
ut ſalvet nos de manu Philiſthinorum.

9 Tulit autem Samuel agnum lactentem
unum, & obtulit illum holocauſtum integrum
Domino: & clamavit Samuel ad Dominum
pro Iſraël, & exaudivit eum Dominus.

10 Factum eſt autem, cùm Samuel offerret
holocauſtum, Philiſthiim iniere prælium contra
Iſraël: * intonuit autem Dominus fragore ma- *
gno in die illa ſuper Philiſthiim, & exterruit *Eccli. 46. d. 20.*
eos, & cæſi ſunt à facie Iſraël.

11 * Egreſsíque viri Iſraël de Maſphath, *
perſecuti ſunt Philiſthæos, & percuſſerunt eos, *Eccli. 46. d. 21.*
uſque ad locum qui erat ſubter Bethchar.

12 Tulit autem Samuel lapidem unum, &
poſuit eum inter Maſphath & inter Sen: & vo-
cavit nomen loci illius, Lapis adjutorij. Dixit-

que: Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus.
D 13 Et humiliati ſunt Philiſthiim, nec appoſuerunt ultrà ut venirent in terminos Iſraël. Facta eſt itaque manus Domini ſuper Philiſthæos, cunctis diebus Samuelis.

14 Et redditæ ſunt urbes, quas tulerant Philiſthiim ab Iſraël Iſraëli, ab Accaron uſque Geth, & terminos ſuos: liberavítque Iſraël de manu Philiſthinorum, erátque pax inter Iſraël & Amorrhæum.

15 Judicabat quoque Samuel Iſraëlem cunctis diebus vitæ ſuæ:

16 Et ibat per ſingulos annos circuiens Bethel & Galgala & Maſphath, & judicabat Iſraëlem in ſupradictis locis.

17 Revertebatúrque in Ramatha: ibi enim erat domus ejus: & ibi judicabat Iſraëlem: ædificavit etiam ibi altare Domino.

CAPUT VIII.

Filiis Samuelis ad avaritiam declinantibus petit populus ſibi regem more Gentium; quibus Samuel, jubente Domino, durum jus regis prædicit, ſed non auditur.

A 1 FActum eſt autem cùm ſenuiſſet Samuel, poſuit filios ſuos judices Iſraël.

2 Fuítque nomen filij ejus primogeniti Joel: & nomen ſecundi Abia, judicum in Berſabee.

3 Et non ambulaverunt filij illius in viis ejus: ſed declinaverunt poſt avaritiam, acceperúntque munera, & perverterunt judicium.

4 Congregati ergo univerſi majores natu Iſraël, venerunt ad Samuelem in Ramatha.

* Oſe. 13. c. 10. Act. 13. c. 21.
5 Dixerúntque ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non ambulant in viis tuis: * conſtitue nobis regem, ut judicet nos, ſicut & univerſæ habent nationes.

6 Diſplicuit ſermo in oculis Samuelis, eò B
quòd dixiſſent: Da nobis regem, ut judicet
nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi. non enim te abjecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos.

8 Juxta omnia opera ſua, quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Ægypto uſque ad diem hanc: ſicut dereliquerunt me, & ſervierunt diis alienis, ſic faciunt etiam tibi.

9 Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen conteſtare eos, & prædic eis jus regis, qui regnaturus eſt ſuper eos.

10 Dixit itaque Samuel omnia verba Domi- C
ni ad populum, qui petierat à ſe regem,

11 Et ait: Hoc erit jus regis, qui imperaturus eſt vobis: Filios veſtros tollet, & ponet in curribus ſuis, faciétque ſibi equites & præcurſores quadrigarum ſuarum,

12 Et conſtituet ſibi tribunos, & centuriones, & aratores agrorum ſuorum, & meſſores ſegetum, & fabros armorum & curruum ſuorũ.

13 Filias quoque veſtras faciet ſibi unguentarias, & focarias, & panificas.

14 Agros quoque veſtros, & vineas, & oliveta optima tollet, & dabit ſervis ſuis.

15 Sed & ſegetes veſtras, & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & famulis ſuis.

16 Servos etiam veſtros, & ancillas, & juvenes optimos, & aſinos auferet, & ponet in opere ſuo.

17 Greges quoque veſtros addecimabit, vóſque eritis ei ſervi.

18 Et clamabitis in die illa à facie regis veſtri, D

quem elegiſtis vobis: & non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petiſtis vobis regem.

19 Noluit autem populus audire vocem Samuelis, ſed dixerunt: Nequaquam: rex enim erit ſuper nos.

20 Et erimus nos quoque ſicut omnes gentes: & judicabit nos rex noſter, & egredietur ante nos, & pugnabit bella noſtra pro nobis.

21 Et audivit Samuel omnia verba populi, & locutus eſt ea in auribus Domini.

22 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem eorum, & conſtitue ſuper eos regem. Et ait Samuel ad viros Iſraël: Vadat unuſquiſque in civitatem ſuam.

CAPUT IX.

Stirps Saülis, qui quærendo patris aſinas pervenit ad Samuelem, qui revelatur ungendus rex, cum quo pranſus eſt, ac nocte hoſpitio receptus.

A 1 ET erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filij Seror, filij Bechorath, filij Aphia, filij viri Jemini, fortis robore.

2 Et erat ei filius vocabulo Saül, electus & bonus: & non erat vir de filiis Iſraël melior illo. ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum.

3 Perierant autem aſinæ Cis patris Saul: & dixit Cis ad Saul filium ſuum: Tolle tecum unũ de pueris, & conſurgens vade, & quære aſinas. Qui cùm tranſiſſent per montem Ephraim,

4 Et per terram Saliſa, & non inveniſſent, tranſierunt etiam per Terram Salim, & non erant: ſed & per Terram Jemini, & minimè repererunt.

5 Cùm autem veniſſent in Terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni

& revertamur, ne fortè dimiſerit pater meus
aſinas, & ſolicitus ſit pro nobis.
6 Qui ait ei: Ecce vir Dei eſt in civitate hac,
vir nobilis: omne quod loquitur, ſine ambigui-
tate venit. nunc ergo eamus illuc, ſi fortè indicet
nobis de via noſtra, propter quam venimus.
7 Dixítque Saul ad puerum ſuum: Ecce ibi- B
mus: quid feremus ad virum Dei? panis defecit
in ſitarciis noſtris: & ſportulam non habemus,
ut demus homini Dei, nec quidquam aliud.
8 Rurſum puer reſpondit Sauli, & ait: Ec-
ce inventa eſt in manu mea quarta pars ſtatêris
argenti, demus homini Dei, ut indicet nobis
viam noſtram.
9 (Olim in Iſraël ſic loquebatur unuſquiſ-
que vadens conſulere Deum. Venite, & eamus
ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur ho-
die, vocabatur olim Videns.)
10 Et dixit Saül ad puerum ſuum: Opti-
mus ſermo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in ci-
vitatem, in qua erat vir Dei.
11 Cúmque aſcenderent clivum civitatis, in-
venerunt puellas egredientes ad hauriendam
aquam, & dixerunt eis; Num hic eſt Videns?
12 Quæ reſpondentes, dixerunt illis: Hic
eſt: ecce ante te, feſtina nunc: hodie enim ve-
nit in civitatem, quia ſacrificium eſt, hodie po-
puli in excelſo.
13 Ingredientes urbem, ſtatim invenietis eum
antequam aſcendat excelſum ad veſcendum.
neque enim comeſurus eſt populus donec ille
veniat: quia ipſe benedicit hoſtiæ, & deinceps
comedunt qui vocati ſunt. Nunc ergo conſcen-
dite, quia hodie reperietis eum.
14 Et aſcenderunt in civitatem. Cúmque illi C

ambularent in medio urbis, apparuit Samuël egrediens obviàm eis, ut aſcenderet in excelſum.

*Act. 13. c. 21. 15 * Dominus autem revelaverat auriculam Samuëlis ante unam diem quàm veniret Saül, dicens:

16 Hac ipſa hora, quæ nunc eſt, cras mittam virum ad te de Terra Benjamin, & unges eum ducem ſuper populum meum Iſraël: & ſalvabit populum meum de manu Philiſthinorum: quia reſpexi populum meum, venit enim clamor eorum ad me.

17 Cúmque aſpexiſſet Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram tibi, iſte dominabitur populo meo.

18 Acceſſit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait: Indica, oro, mihi, ubi eſt domus Videntis.

19 Et reſpondit Samuel Sauli dicens: Ego ſum Videns. aſcende ante me in excelſum: ut comedatis mecum hodie, & dimittam te manè: & omnia quæ ſunt in corde tuo, indicabo tibi.

20 Et de aſinis, quas nudiuſtertius perdidiſti, ne ſolicitus ſis, quia inventæ ſunt. Et cujus erunt optima quæque Iſraël? nónne tibi & omni domui patris tui?

21 Reſpondens autem Saul, ait: Numquid non filius Jemini ego ſum, de minima tribu Iſraël, & cognatio mea noviſſima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo locutus es mihi ſermonem iſtum?

D 22 Aſſumens itaque Samuel Saulem, & puerum ejus, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati. erant enim quaſi triginta viri.

23 Dixítque Samuel coco: Da partem, quam dedi tibi, & præcepi ut reponeres ſeorſum apud te.

24 Levavit autem cocus armum, & poſuit ante Saul. Dixítque Samuel: Ecce quod remanſit, pone ante te, & comede: quia de induſtria ſervatum eſt tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa:

25 Et deſcenderunt de excelſo in oppidum, & locutus eſt cum Saule in ſolario: ſtravítque Saul in ſolario, & dormivit.

26 Cúmque manè ſurrexiſſent, & jam eluceſceret, vocavit Samuel Saulem in ſolario, dicens: Surge, & dimittam te. Et ſurrexit Saul: egreſsíque ſunt ambo, ipſe videlicet, & Samuel.

27 Cúmque deſcenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puero ut anteçedat nos, & tranſeat: tu autem ſubſiſte pauliſper, ut indicem tibi verbum Domini.

CAPUT X.

Ungitur Saul in regem à Samuele, datis ac ſuccedentibus ſignis, prophetat inter prophetas: & miſſis fortibus à Samuele confirmatur in regem: lex regni in libro ſcripta, coram Domino reponitur.

1 TUlit * autem Samuel lenticulam olei, & A
effudit ſuper caput ejus, & deoſculatus * Act.
eſt eum: & ait: Ecce unxit te Dominus ſuper 13. c.
hereditatem ſuam in principem, & liberabis 21.
populum ſuum de manibus inimicorum ejus,
qui in circuitu ejus ſunt. Et hoc tibi ſignum,
quia unxit te Deus in principem.

2 Cùm abieris hodie à me, invenies duos viros juxta ſepulchrum Rachel in finibus Benjamin, in meridie, dicéntque tibi: Inventæ ſunt aſinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermiſſis pater tuus aſinis, ſolicitus eſt pro vo-

bis, & dicit: Quid faciam de filio meo?
3 Cúmque abieris inde,& ultrà tranſieris, &
veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi
tres viri aſcendentes ad Deum in Bethel, unus
portans tres hœdos, & alius tres tortas panis,
& alius portans lagenam vini.
4 Cúmque te ſalutaverint, dabunt tibi duos
panes, & accipies de manu eorum.
5 Poſt hæc venies in collem Dei, ubi eſt ſta-
tio Philiſthinorum: & cùm ingreſſus fueris ibi
urbem, obvium habebis gregem prophetarum
deſcendentium de excelſo, & ante eos pſalte-
rium & tympanum, & tibiam, & citharam,
ipsóſque prophetantes.
6 Et inſiliet in te Spiritus Domini,& prophe-
B tabis cum eis, & mutaberis in virum alium.
7 Quando ergo evenerint ſigna hæc omnia
tibi, fac quæcumque invenerit manus tua,quia
Dominus tecum eſt.
8 Et deſcendes ante me in Galgala, (ego
quippe deſcendam ad te) ut offeras oblationem,
& immoles victimas pacificas: ſeptem diebus
expectabis, donec veniam ad te, & oſtendam
tibi quid facias.
9 Itaque cùm avertiſſet humerum ſuum ut
abiret à Samuele, immutavit ei Deus cor aliud,
& venerunt omnia ſigna hæc in die illa.
10 Venerúntque ad prædictum collem, &
ecce cuneus prophetarum obvius ei: & inſiluit
ſuper eum ſpiritus Domini, & prophetavit in
medio eorum.
11 Videntes autem omnes qui noverant
eum heri & nudiuſtertius, quòd eſſet cum
prophetis, & prophetaret, dixerunt ad invi-
cem: Quænam res accidit filio Cis? num &
Saul inter prophetas?

12 Reſpondítque alius ad alterum, dicens: C
Et quis pater eorum? proptereà verſum eſt in
proverbium: * Num & Saul inter prophetas? * Inf.
13 Ceſſavit autem prophetare, & venit ad 19. d.
excelſum. 24.

14 Dixítque patruus Saul ad eum, & ad puerum ejus: Quò abiſtis? Qui reſponderunt: Quærere aſinas: quas cùm non reperiſſemus, venimus ad Samuelem.

15 Et dixit ei patruus ſuus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum ſuum: Indicavit nobis quia inventæ eſſent aſinæ. De ſermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maſpha:

18 Et ait ad filios Iſraël: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Ego eduxi Iſraël de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui affligebant vos.

19 Vos autem hodie projeciſtis Deum veſtrum, qui ſolus ſalvavit vos de univerſis malis
& tribulationibus veſtris: & dixiſtis: * Ne- * Sup.
quaquam: ſed regem conſtitue ſuper nos. Nunc 8. d.
ergo ſtate coram Domino per tribus veſtras, & 19.
per familias.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Iſraël, D
& cecidit ſors tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Metri, & pervenit uſque ad Saul filium Cis. Quæſierunt ergo eum, & non eſt inventus.

22 Et conſuluerunt poſt hæc Dominum, utrúmnam venturus eſſet illuc. Reſpondítque

Dominus: Ecce abſconditus eſt domi.

23 Cucurrerunt itaque & tulerunt eum inde: ſtetítque in medio populi, & altior fuit univerſo populo ab humero & ſurſum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certè videtis quem elegit Dominus, quoniam non ſit ſimilis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait: Vivat Rex.

25 Locutus eſt autem Samuel ad populum legem regni, & ſcripſit in libro, & repoſuit coram Domino: & dimiſit Samuel omnem populum, ſingulos in domum ſuam.

26 Sed & Saul abiit in domum ſuam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda.

27 Filij verò Belial dixerunt. Num ſalvare nos poterit iſte? Et deſpexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille verò diſſimulabat ſe audire.

Caput XI.

Saul, irruente in ipſum Spiritu Domini, diviſiſque ſuis bobus, populum ad bellum convocat, vincitque Naas regem Ammonitarum, liberatis viris Jabes Galaad, & regnum ejus inſtauratur in Galgala.

A 1 ET factum eſt quaſi poſt menſem, aſcendit Naas Ammonites, & pugnare cœpit adverſum Jabes Galaad. Dixerúntque omnes viri Jabes ad Naas: Habeto nos fœderatos, & ſerviemus tibi.

2 Et reſpondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiſcum fœdus, ut eruam omnium veſtrûm oculos dextros, ponámque vos opprobrium in univerſo Iſraël.

3 Et dixerunt ad eum ſeniores Jabes: Concede nobis ſeptem dies, ut mittamus nuntios

ad

ad univerſos terminos Iſraël: & ſi non fuerit
qui defendat nos, egrediemur ad te.
4 Venerunt ergo nuntij in Gabaa Saulis: & B
locuti ſunt verba hæc, audiente populo: & le-
vavit omnis populus vocem ſuam, & flevit.
5 Et ecce Saul veniebat, ſequens boves de
agro, & ait: Quid habet populus quòd plorat?
Et narraverunt ei verba virorum Jabes.
6 Et inſilivit Spiritus Domini in Saul, cùm
audiſſet verba hæc, & iratus eſt furor ejus nimis.
7 Et aſſumens utrumque bovem, concîdit
in fruſta, miſitque in omnes terminos Iſraël per
manum nuntiorum, dicens: Quicumque non
exierit, & ſecutus fuerit Saul & Samuel, ſic
fiet bobus ejus. Invaſit ergo timor Domini po-
pulum, & egreſſi ſunt quaſi vir unus.
8 Et recenſuit eos in Beſech: fuerúntque C
filiorum Iſraël trecenta millia: virorum autem
Juda triginta millia.
9 Et dixerunt nuntiis, qui venerant: Sic di-
cetis viris, qui ſunt in Jabes Galaad: Cras erit
vobis ſalus, cùm incaluerit ſol. Venerunt ergo
nuntij, & annuntiaverunt viris Jabes: qui læta-
ti ſunt.
10 Et dixerunt: Manè exibimus ad vos: &
facietis nobis omne quod placuerit vobis.
11 Et factum eſt, cùm dies craſtinus veniſſet, D
conſtituit Saul populum in tres partes: & in-
greſſus eſt media caſtra in vigilia matutina, &
percuſſit Ammon uſque dum incaleſceret dies:
reliqui autem diſperſi ſunt, ita ut non relinque-
rentur in eis duo pariter.
12 Et ait populus ad Samuelem: * Quis * Sup.
eſt iſte qui dixit: Saul num regnabit ſuper nos? 10. d.
Date viros, & interficiemus eos. 27.

13 Et ait Saul: Non occidetur quiſquam in die hac, quia hodie fecit Dñs ſalutem in Iſraël.
14 Dixit autem Samuel ad populum: Venite, & eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum.
15 Et perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, & immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus eſt ibi Saul, & cuncti viri Iſraël nimis.

Caput XII.

Samuel populi judicio probatus innocens, Iſraëlem ingratitudinis erga Deum arguit, datis è cælo ſignis, dicta ſua confirmat, hortatúrque ut Domino adhæreant, non ceſſans pro ipſis orare.

A 1 Dixit autem Samuel ad univerſum Iſraël: Ecce audivi vocem veſtram, juxta omnia quæ locuti eſtis ad me, & conſtitui ſuper vos regem.
2 Et nunc rex graditur ante vos. Ego autem ſenui, & incanui: porrò filij mei vobiſcum ſunt: itaque converſatus coram vobis ab adoleſcentia mea uſque ad hanc diem, ecce præſto ſum.
* Eccli. 46. d. 22. 3 * Loquimini de me coram Domino, & coram Christo ejus, utrùm bovem cujuſquam tulerim, aut aſinum: ſi quempiam calumniatus ſum, ſi oppreſſi aliquem, ſi de manu cujuſquam munus accepi: & contemnam illud hodie, reſtituámque vobis.
4 Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppreſſiſti, neque tuliſti de manu alicujus quippiam.
5 Dixítque ad eos: Teſtis eſt Dominus adverſum vos, & teſtis Chriſtus ejus in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Teſtis.

6 Et ait Samuel ad populum: Dominus,
qui fecit Moyſen & Aaron, & eduxit patres
noſtros de Terra Ægypti.

7 Nunc ergo ſtate, ut judicio contendam ad- B
verſum vos coram Domino, de omnibus miſe-
ricordiis Domini, quas fecit vobiſcum & cum
patribus veſtris:

8 * Quo modo Jacob ingreſſus eſt in Ægy- * *Gen.*
ptum, & clamaverunt patres veſtri ad Domi- *46. a.*
num: & miſit Dominus Moyſen & Aaron, & *5.*
eduxit patres veſtros de Ægypto: & colloca-
vit eos in loco hoc.

9 Qui obliti ſunt Domini Dei ſui, * & tra- * *Ju-*
didit eos in manu Siſaræ magiſtri militiæ Ha- *dic. 4.*
ſor, & in manu Philiſthinorum, & in manu re- *a. 2.*
gis Moab, & pugnaverunt adverſum eos.

10 Poſteà autem clamaverunt ad Dominum,
& dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus
Dominum, & ſervivimus Baalim & Aſtaroth:
nunc ergo erue nos de manu inimicorum no-
ſtrorum, & ſerviemus tibi.

11 * Et miſit Dominus Jerobaal & Badan, * *Ju-*
& Jephte, & Samuel, & eruit vos de manu *dic. 6.*
inimicorum veſtrorum per circuitum, & habi- *c. 14.*
taſtis confidenter.

12 Videntes autem quòd Naas rex filiorum C
Ammon veniſſet adverſum vos, dixiſtis mihi:
* Nequaquam, ſed rex imperabit nobis: cùm * *Sup.*
Dominus Deus veſter regnaret in vobis. *8. d.*

13 Nunc ergo præſto eſt rex veſter, quem *19. 10.*
elegiſtis & petiſtis: ecce dedit vobis Dominus *c. 19.*
regem.

14 Si timueritis Dominum, & ſervieritis ei,
& audieritis vocem ejus, & non exaſperaveri-
tis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat

vobis, ſequentes Dominum Deum veſtrum.

15 Si autem non audieritis vocem Domini, ſed exaſperaveritis ſermones ejus, erit manus Domini ſuper vos, & ſuper patres veſtros.

16 Sed & nunc ſtate, & videte rem iſtam grandem, quam facturus eſt Dominus in conſpectu veſtro.

17 Numquid non meſſis tritici eſt hodie? invocabo Dominum, & dabit voces & pluvias: & ſcietis, & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conſpectu Domini, petentes ſuper vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

D 19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit univerſus populus ad Samuelem: Ora pro ſervis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur. addidimus enim univerſis peccatis noſtris malum, ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos feciſtis univerſum malum hoc: verumtamen nolite recedere à tergo Domini, ſed ſervite Domino in omni corde veſtro,

21 Et nolite declinare poſt vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana ſunt.

22 Et non derelinquet Dominus populum ſuum propter nomen ſuum magnum: quia juravit Dominus facere vos ſibi populum.

23 Abſit autem à me hoc peccatum in Dominum, ut ceſſem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timete Dominum, & ſervite ei in veritate, & ex toto corde veſtro. vidiſtis enim

magnifica quæ in vobis geſſerit.
25 Quòd ſi perſeveraveritis in malitia: &
vos & rex veſter pariter peribitis.

Caput XIII.

Viſi à Saule Philiſthæi maximo apparatu adverſus Iſraëlem armantur; territi Hebræi in antris latitant: & Saul quia non expectato Samuelis adventu, obtulit holocauſtum, reprobatus à Domino dicitur: de cautela Philiſthinorum ut Iſraëlitæ armis ſpoliarentur.

1 Filius unius anni erat Saul cùm regnare A
cœpiſſet, duobus autem annis regnavit
ſuper Iſraël.
2 Et elegit ſibi Saul tria millia de Iſraël: &
erant cum Saul duo millia in Machmas, & in
monte Bethel: mille autem cum Jonatha in
Gabaa Benjamin. porrò ceterum populum re-
miſit unumquemque in tabernacula ſua.
3 Et percuſſit Jonathas ſtationem Philiſthi-
norum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audiſ-
ſent Philiſthiim, Saul cecinit buccina in omni
terra, dicens: Audiant Hebræi.
4 Et univerſus Iſraël audivit hujuſcemodi
famam: percuſſit Saul ſtationem Philiſthino-
rum: & erexit ſe Iſraël adverſus Philiſthiim.
Clamavit ergo populus poſt Saul in Galgala.
5 Et Philiſthiim congregati ſunt ad præliandum contra Iſraël, triginta millia curruum, &
ſex millia equitum, & reliquum vulgus, ſicut
arena quæ eſt in littore maris plurima. Et aſ-
cendentes caſtrametati ſunt in Machmas ad
Orientem Bethaven.
6 Quod cùm vidiſſent viri Iſraël ſe in arcto B
poſitos, (afflictus enim erat populus) abſcon-
derunt ſe in ſpeluncis, & in abditis, in petris
quoque & in antris, & in ciſternis.

7 Hebræi autem tranſierunt Jordanem in Terram Gad & Galaad. Cúmque adhuc eſſet Saul in Galgala, univerſus populus perterritus eſt, qui ſequebatur eum.

8 Et expectavit ſeptem diebus juxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapſúſque eſt populus ab eo.

9 Ait ergo Saul: Afferte mihi holocauſtum, & pacifica. Et obtulit holocauſtum.

10 Cúmque compleſſet offerens holocauſtum, ecce Samuel veniebat: & egreſſus eſt Saul obviàm ei ut ſalutaret eum.

11 Locutúſque eſt ad eum Samuel: Quid feciſti? Reſpondit Saul: Quia vidi quòd populus dilaberetur à me, & tu non veneras juxta placitos dies, porrò Philiſthiim congregati fuerant in Machmas.

C 12 Dixi: Nunc deſcendent Philiſthiim ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. Neceſſitate compulſus, obtuli holocauſtum.

13 Dixítque Samuel ad Saul: Stultè egiſti, nec cuſtodiſti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod ſi non feciſſes, jam nunc præparaſſet Dominus regnum tuum ſuper Iſraël in ſempiternum,

14 Sed nequaquam regnum tuum ultrà conſurget. * Quæſivit Dominus ſibi virum juxta cor ſuum: & præcepit ei Dominus ut eſſet dux ſuper populum ſuum, eò quòd non ſervaveris quæ præcepit Dominus.

* *Act.* 13. *d.* 22.

15 Surrexit autem Samuel, & aſcendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi aſcenderunt poſt Saul obviàm populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recenſuit Saul populum,

qui inventi fuerant cum eo, quaſi ſexcentos viros.

16 Et Saul & Jonathas filius ejus, populúſque qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porrò Philiſthiim conſederant in Machmas.

17 Et egreſſi ſunt ad prædandum de caſtris D
Philiſthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad Terram Sual.

18 Porrò alius ingrediebatur per viam Bethhoron. tertius autem verterat ſe ad iter termini imminentis valli Seboim contra deſertum.

19 Porrò faber ferrarius non inveniebatur in omni Terra Iſraël. Caverant enim Philiſthiim, ne fortè facerent Hebræi gladium aut lanceam.

20 Deſcendebat ergo omnis Iſraël ad Philiſthiim, ut exacueret unuſquiſque vomerem ſuum, & ligonem, & ſecurim, & ſarculum.

21 Retuſæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & ſecurium, uſque ad ſtimulum corrigendum.

22 Cúmque veniſſet dies prælij, non eſt inventus enſis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Jonatha, excepto Saul & Jonatha filio ejus.

23 Egreſſa eſt autem ſtatio Philiſthiim, ut tranſcenderet in Machmas.

Caput XIV.

Jonathas Domino fidens, cum armigero ſuo Philiſthaos diſperſit; verùm poſt victoriam, melle guſtato, contra patris prohibitionem quam ignorabat, populi auxilio vix mortem evaſit.

1 ET accidit quadam die ut diceret Jonathas A
filius Saul ad adoleſcentem armigerum ſuum: Veni, & tranſeamus ad ſtationem Philiſthinorum, quæ eſt trans locum illum: Patri

autem ſuo hoc ipſum non indicavit.

2 Porrò Saul morabatur in extrema parte Gabaa, ſub malogranato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quaſi ſexcentorum virorum.

3 Et Achias filius Achitob fratris Ichabod
* Sup. 4. d. 21. filij Phinees, * qui ortus fuerat ex Heli ſacerdote Domini in Silo, portabat ephod. Sed & populus ignorabat quò iſſet Jonathas.

4 Erant autem inter aſcenſus, per quos nitebatur Jonathas tranſire ad ſtationem Philiſthinorum, eminentes petræ ex utraque parte, & quaſi in modum dentium ſcopuli hinc & inde prærupti, nomen uni Boſes, & nomẽ alteri Sene:

5 Unus ſcopulus prominens ad Aquilonem ex adverſo Machmas, & alter ad Meridiem contra Gabaa.

B 6 Dixit autem Jonathas ad adoleſcentem armigerum ſuum: Veni, tranſeamus ad ſtationem incircumciſorum horum, ſi fortè faciat Dominus pro nobis: quia non eſt Domino difficile ſalvare, vel in multis, vel in paucis.

7 Dixítque ei armiger ſuus: Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quò cupis, & ero tecum ubicumque volueris.

8 Et ait Jonathas: Ecce nos tranſimus ad viros iſtos. Cúmque apparuerimus eis,

9 Si taliter locuti fuerint ad nos, manete donec veniamus ad vos: ſtemus in loco noſtro, nec aſcendamus ad eos.

10 Si autem dixerint: Aſcendite ad nos: aſcendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus noſtris: hoc erit nobis ſignum.

11 Apparuit igitur uterque ſtationi Philiſthinorum: dixeruntque Philiſthiim: En He-

bræi egrediuntur de cavernis, in quibus abſconditi fuerant.

12 Et locuti ſunt viri de ſtatione ad Jonathan, & ad armigerum ejus, dixerúntque: Aſcendite ad nos, & oſtendemus vobis rem. Et ait Jonathas ad armigerum ſuum: Aſcendamus, ſequere me: * tradidit enim Dominus eos in manus Iſraël.

13 Aſcendit autem Jonathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus poſt eum. Itaque alij cadebant ante Jonathan, alios armiger ejus interficiebat ſequens eum.

14 Et facta eſt plaga prima, qua percuſſit Jonathas & armiger ejus, quaſi viginti virorum, in media parte jugeri, quam par boum in die arare conſuevit.

15 Et factum eſt miraculum in caſtris, per agros: ſed & omnis populus ſtationis eorum, qui ierant ad prædandum, obſtupuit, & conturbata eſt terra: & accidit quaſi miraculum à Deo.

16 Et reſpexerunt ſpeculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, & ecce multitudo proſtrata, & huc illúcque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo: Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cúmque requiſiſſent, repertum eſt non adeſſe Jonathan, & armigerum ejus.

18 Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Iſraël.)

19 Cúmque loqueretur Saul ad ſacerdotem, tumultus magnus exortus eſt in caſtris Philiſthinorum: creſcebátque paulatim, & clariùs reſonabat. Et ait Saul ad ſacerdotem: Contrahe manum tuam:

20 Conclamavit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt uſque ad locum certaminis: & ecce verſus fuerat gladius uniuſcujuſque ad proximum ſuum, & cædes magna nimis.

D 21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philiſthiim heri & nudiuſtertius, aſcenderántque cum eis in caſtris, reverſi ſunt ut eſſent cum Iſraël, qui erant cum Saul & Jonatha.

22 Omnes quoque Iſraëlitæ qui ſe abſconderant in monte Ephraim, audientes quòd fugiſſent Philiſthęi, ſociaverunt ſe cum ſuis in prælio. Et erant cum Saul, quaſi decem millia virorum.

23 Et ſalvavit Dominus in die illa Iſraël. pugna autem pervenit uſque ad Bethaven.

24 Et viri Iſraël ſociati ſunt ſibi in die illa: adjuravit autem Saul populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem uſque ad veſperam, donec ulciſcar de inimicis meis. Et non manducavit univerſus populus panem:

25 Omnéque terræ vulgus venit in ſaltum, in quo erat mel ſuper faciem agri.

26 Ingreſſus eſt itaque populus ſaltum, & apparuit fluens mel, nullúſq; applicuit manum ad os ſuum. timebat enim populus juramentum.

27 Porrò Jonathas non audierat cùm adjuraret pater ejus populum: extendítque ſummitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in favum mellis: & convertit manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi ejus.

28 Reſpondénſque unus de populo, ait: Jurejurando conſtrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem hodie. (defecerat autem populus.)

E 29 Dixítque Jonathas: Turbavit pater meus

terram : vidiſtis ipſi quia illuminati ſunt oculi
mei, eò quòd guſtaverim paululum de mel-
le iſto :
30 Quantò magis ſi comediſſet populus de
præda inimicorum ſuorum, quam reperit? nón-
ne major plaga facta fuiſſet in Philiſthiim ?
31 Percuſſerunt ergo in die illa Philiſthæos
à Machmis uſque in Aialon. Defatigatus eſt
autem populus nimis :
32 Et verſus ad prædam, tulit oves, & bo-
ves, & vitulos, & mactaverunt in terra : come-
dítque populus cum ſanguine.
33 Nuntiaverunt autem Sauli dicentes,
quòd populus peccaſſet Domino, comedens
cum ſanguine. Qui ait : prævaricati eſtis : vol-
vite ad me jam nunc ſaxum grande.
34 Et dixit Saul : Diſpergimini in vulgus, &
dicite eis, ut adducat ad me unuſquiſque bo-
vem ſuum, & arietem, & occidite ſuper iſtud,
& veſcimini, & non peccabitis Domino come-
dentes cum ſanguine. Adduxit itaque omnis
populus unuſquiſque bovem in manu ſua uſ-
que ad noctem : & occiderunt ibi.
35 Ædificavit autem Saul altare Domino;
túncque primùm cœpit ædificare altare Dño.
36 Et dixit Saul : Irruamus ſuper Philiſthæos F
nocte, & vaſtemus eos uſque dum illuceſcat ma-
nè, nec relinquamus ex eis virum. Dixítque po-
pulus : Omne quod bonũ videtur in oculis tuis,
fac. Et ait ſacerdos : Accedamus huc ad Deum.
37 Et conſuluit Saul Dominum : Num per-
ſequar Philiſthiim ? ſi trades eos in manus Iſ-
raël ? & non reſpondit ei in die illa.
38 Dixítque Saul : Applicate huc univerſos
angulos populi : & ſcitote, & videte, per

quem acciderit peccatum hoc hodie.

39 Vivit Dominus ſalvator Iſraël, quia ſi per Jonathan filium meum factum eſt, abſque retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.

40 Et ait ad univerſum Iſraël: Separamini vos in partem unam, & ego cum Jonatha filio meo ero in parte altera. Reſponditq; populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.

41 Et dixit Saul ad Dominum Deum Iſraël: Domine Deus Iſraël da indicium: quid eſt quòd non reſponderis ſervo tuo hodie? Si in me, aut in Jonatha filio meo, eſt iniquitas hæc, da oſtenſionem: aut ſi hæc iniquitas eſt in populo tuo, da ſanctitatem. Et deprehenſus eſt Jonathas & Saul, populus autem exivit.

42 Et ait Saul: Mittite ſorté inter me & inter Jonathan filium meum. Et captus eſt Jonathas.

43 Dixit auté Saul ad Jonathan: Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei Jonathas, & ait: Guſtans guſtavi in ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.

44 Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Jonatha.

G 45 Dixítque populus ad Saul: Ergóne Jonathas morietur, qui fecit ſalutem hanc magnam in Iſraël? hoc nefas eſt: vivit Dominus, ſi ceciderit capillus de capite ejus in terram, quia cum Deo operatus eſt hodie: Liberavit ergo populus Jonathan, ut non moreretur.

46 Receſſítque Saul, nec perſecutus eſt Philiſthiim: porrò Philiſthiim abierunt in loca ſua.

47 Et Saul, confirmato regno ſuper Iſraël, pugnabat per circuitum adverſum omnes inimicos ejus, contra Moab, & filios Ammon, &

Edom, & reges Soba, & Philiſthæos: & quo-
cumque ſe verterat, ſuperabat.
48 Congregatóque exercitu, percuſſit Ama-
lec, & eruit Iſraël de manu vaſtatorum ejus.
49 Fuerunt autem filij Saul, Jonathas, & Jeſ-
ſui, & Melchiſua: & nomina duarum filiarum
ejus, nomen primogenitæ Merob, & nomen
minoris Michol.
50 Et nomen uxoris Saul, Achinoam filia
Achimaas: & nomen principis militiæ ejus
Abner, filius Ner, patruelis Saul.
51 Porrò Cis fuit pater Saul, & Ner pater
Abner, filius Abiel.
52 Erat autem bellum potens adverſum Phi-
liſthæos, omnibus diebus Saul. Nam quem-
cumque viderat Saul virum fortem, & aptum
ad prælium, ſociabat eum ſibi.

CAPUT XV.

Saul miſſus à Domino ad delendum funditus Amalec, Agag eorum regem multámque prædam reſervans; inobedientiæ arguitur, commendata obedientia, ideóque ſecundò reprobatus à regno rejicitur; interfectóque Agag, Saul reprobatus à Samuele lugetur.

1 ET dixit Samuel ad Saul: Me miſit Dñs, A
ut ungerem te in regem ſuper populum
ejus Iſraël: nunc ergo audi vocem Domini.
2 Hæc dicit Dominus exercituum: Recen-
ſui quæcumque fecit Amalec Iſraëli,* quomo- *
do reſtitit ei in via cùm aſcenderet de Ægypto. *Exod. 17. 8.*
3 Nunc ergo vade, & percute Amalec, &
demolire univerſa ejus: non parcas ei, & non
concupiſcas ex rebus ipſius aliquid: ſed inter-
fice à viro uſque ad mulierem, & parvulum
atque lactentem, bovem & ovem, camelum
& aſinum.
4 Præcepit itaque Saul populo, & recenſuit

eos quaſi agnos: ducenta millia peditum, & decem millia virorum Juda.

B 5 Cúmque veniſſet Saul uſque ad civitatem Amalec, tetendit inſidias in torrente.

6 Dixítque Saul Cinæo: Abite, recedite, atque deſcendite ab Amalec: ne fortè involvam te cum eo. tu enim feciſti miſericordiam cum omnibus filiis Iſraël, cùm aſcenderent de Ægypto. Et receſſit Cinæus de medio Amalec.

7 Percuſſítque Saul Amalec, ab Hevila, donec venias ad Sur, quæ eſt è regione Ægypti.

8 Et apprehendit Agag regē Amalec vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladij.

9 Et pepercit Saul, & populus, Agag, & optimis gregibus ovium & armentorum, & veſtibus & arietibus, & univerſis quæ pulchra erant, nec voluerunt diſperdere ea: quidquid verò vile fuit & reprobum, hoc demoliti ſunt.

C 10 Factum eſt autem verbum Domini ad Samuel, dicens:

11 Pœnitet me quòd conſtituerim Saul regem: quia dereliquit me, & verba mea opere non implevit. Contriſtatúſque eſt Samuel, & clamavit ad Dominum tota nocte.

12 Cúmque de nocte ſurrexiſſet Samuel, ut iret ad Saul manè, nuntiatum eſt Samueli, eò quòd veniſſet Saul in Carmelum, & erexiſſet ſibi fornicem triumphalem, & reverſus tranſiſſet, deſcendiſſétque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, & Saul offerebat holocauſtum Dño de initiis prædarum quæ attulerat ex Amalec.

13 Et cùm veniſſet Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini.

D 14 Dixítque Samuel: Et quæ eſt hæc vox

gregum, quæ reſonat in auribus meis, & armentorum, quam ego audio?

15 Et ait Saul: De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ovibus & armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo; reliqua verò occidimus.

16 Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi quæ locutus ſit Dominus ad me nocte. Dixítque ei: Loquere.

17 Et ait Samuel: Nónne cùm parvulus eſſes in oculis tuis, caput in tribubus Iſraël factus es? unxítque te Dominus in regem ſuper Iſraël,

18 Et miſit te Dominus in viam, & ait: Vade, & interfice peccatores Amalec, & pugnabis contra eos uſque ad internecionem eorum,

19 Quare ergo non audiſti vocem Domini: ſed verſus ad prædam es, & feciſti malum in oculis Domini?

20 Et ait Saul ad Samuelem: Immò audivi E
vocem Domini, & ambulavi in via per quam miſit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec interfeci.

21 Tulit autem de præda populus oves & boves, primitias eorum quæ cæſa ſunt, ut immolet Domino Deo ſuo in Galgalis.

22 Et ait Samuel: * Numquid vult Domi- *
nus holocauſta & victimas, & non potiùs ut Eccli.
obediatur voci Domini? Melior eſt enim 4. d. 17.
obedientia quàm victimæ: & auſcultare ma- Oſe. 6.
gis quàm offerre adipem arietum. c. 16. Mat.

23 Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, 9. b. 13
repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle 12. a.
acquieſcere. Pro eo ergo quòd abjeciſti ſermo- 7.
nem Domini, abjecit te Dominus ne ſis rex.

24 Dixítque Saul ad Samuelem: Peccavi,

quia prævaricatus ſum ſermonem Dñi,& verba
tua, timens populum, & obediens voci eorum.
F 25 Sed nunc porta,quæſo,peccatum meum,
& revertere mecum, ut adorem Dominum.
26 Et ait Samuel ad Saul: Non revertar te-
cum, quia projeciſti ſermonem Domini,& pro-
jecit te Dominus ne ſis rex ſuper Iſraël.
27 Et converſus eſt Samuel ut abiret: ille
autem apprehendit ſummitatem pallij ejus,
quæ & ſciſſa eſt.
* Inf 28 Et ait ad eum Samuel: * Scidit Dominus
28. regnum Iſraël à te hodie, & tradidit illud pro-
c.17. ximo tuo meliori te.
29 Porrò Triumphator in Iſraël non parcet,
& pœnitudine non flectetur: neque enim ho-
mo eſt ut agat pœnitentiam.
G 30 At ille ait: Peccavi: ſed nunc honora
me coram ſenioribus populi mei, & coram Iſ-
raël,& revertere mecum, ut adorem Dominum
Deum tuum.
31 Reverſus ergo Samuel ſecutus eſt Sau-
lem: & adoravit Saul Dominum.
32 Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag
regem Amalec. Et oblatus eſt ei Agag pinguiſ-
ſimus, & tremens. Et dixit Agag: Siccine ſe-
parat amara mors?
33 Et ait Samuel: Sicut fecit abſque liberis
mulieres gladius tuus, ſic abſque liberis erit in-
ter mulieres mater tua. Et in fruſta concìdit
eum Samuel coram Domino in Galgalis.
34 Abiit autem Samuel in Ramatha: Saul
verò aſcendit in domum ſuam in Gabaa.
35 Et non vidit Samuel ultrà Saul uſque ad
diem mortis ſuæ: verumtamen lugebat Samuel
Saulem, quoniam Dominum pœnitebat quòd
conſtituiſſet eum regem ſuper Iſraël.

Reprobato Saul, David inter fratres minimus in regem ungitur: quo cithara pſallente coram Saule agitato ſpiritu malo, ille leviùs habebat.

1 DIxítque Dominus ad Samuelem: Uſque- A
quò tu luges Saul, cùm ego projecerim
eum ne regnet ſuper Iſraël: Imple cornu tuum
oleo, & veni, ut mittam te ad Iſai Bethlehemitem:
providi enim in filiis ejus mihi regem.

2 Et ait Samuel: Quo modo vadam? audiet
enim Saul, & interficiet me. Et ait Dominus:
Vitulum de armento tolles in manu tua, &
dices: Ad immolandum Domino veni.

3 Et vocabis Iſai ad victimam, & ego oſtendam
tibi quid facias, & unges quemcumque
monſtravero tibi.

4 Fecit ergo Samuel, ſicut locutus eſt ei Dominus.
venítque in Bethlehem, & admirati
ſunt ſeniores civitatis, occurrentes ei, dixerúntque:
pacificúſne eſt ingreſſus tuus?

5 Et ait: Pacificus: ad immolandum Domino B
veni, ſanctificamini, & venite mecum ut
immolem. Sanctificavit ergo Iſai & filios ejus,
& vocavit eos ad ſacrificium.

6 Cúmque ingreſſi eſſent, vidit Eliab, & ait:
Num coram Domino eſt Chriſtus ejus?

7 Et dixit Dominus ad Samuelem: Ne reſpicias
vultum ejus, neque altitudinem ſtaturæ
ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum
hominis ego judico: homo enim videt ea quæ
parent, * Dominus autem intuetur cor. *Pſ.7.

8 Et vocavit Iſai Abinadab, & adduxit eum b.10.
coram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit
Dominus.

9 Adduxit autem Iſai Samma, de quo ait:
Etiam hunc non elegit Dominus.

quia prævaricatus ſum ſermonem Dñi,& verba
tua, timens populum, & obediens voci eorum.
F 25 Sed nunc porta,quæſo,peccatum meum,
& revertere mecum, ut adorem Dominum.
26 Et ait Samuel ad Saul: Non revertar te-
cum, quia projeciſti ſermonem Domini,& pro-
jecit te Dominus ne ſis rex ſuper Iſraël.
27 Et converſus eſt Samuel ut abiret: ille
autem apprehendit ſummitatem pallij ejus,
quæ & ſciſſa eſt.
* Inf 28. 6.17. 28 Et ait ad eum Samuel: * Scidit Dominus
regnum Iſraël à te hodie, & tradidit illud pro-
ximo tuo meliori te.
29 Porrò Triumphator in Iſraël non parcet,
& pœnitudine non flectetur: neque enim ho-
mo eſt ut agat pœnitentiam.
G 30 At ille ait: Peccavi: ſed nunc honora
me coram ſenioribus populi mei, & coram Iſ-
raël,& revertere mecum, ut adorem Dominum
Deum tuum.
31 Reverſus ergo Samuel ſecutus eſt Sau-
lem: & adoravit Saul Dominum.
32 Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag
regem Amalec. Et oblatus eſt ei Agag pinguiſ-
ſimus, & tremens. Et dixit Agag: Siccine ſe-
parat amara mors?
33 Et ait Samuel: Sicut fecit abſque liberis
mulieres gladius tuus, ſic abſque liberis erit in-
ter mulieres mater tua. Et in fruſta concîdit
eum Samuel coram Domino in Galgalis.
34 Abiit autem Samuel in Ramatha: Saul
verò aſcendit in domum ſuam in Gabaa.
35 Et non vidit Samuel ultrà Saul uſque ad
diem mortis ſuæ: verumtamen lugebat Samuel
Saulem, quoniam Dominum pœnitebat quòd
conſtituiſſet eum regem ſuper Iſraël.

Reprobato Saul, David inter fratres minimus in regem ungitur: quo cithara pſallente coram Saule agitato ſpiritu malo, ille leviùs habebat.

1 DIxítque Dominus ad Samuelem: Uſque- A
quò tu luges Saul, cùm ego projecerim
eum ne regnet ſuper Iſraël: Imple cornu tuum
oleo, & veni, ut mittam te ad Iſai Bethlehemitem:
providi enim in filiis ejus mihi regem.

2 Et ait Samuel: Quo modo vadam? audiet
enim Saul, & interficiet me. Et ait Dominus:
Vitulum de armento tolles in manu tua, &
dices: Ad immolandum Domino veni.

3 Et vocabis Iſai ad victimam, & ego oſtendam
tibi quid facias, & unges quemcumque
monſtravero tibi.

4 Fecit ergo Samuel, ſicut locutus eſt ei Dominus.
venítque in Bethlehem, & admirati
ſunt ſeniores civitatis, occurrentes ei, dixerúntque:
pacificúſnè eſt ingreſſus tuus?

5 Et ait: Pacificus: ad immolandum Domi- B
no veni, ſanctificamini, & venite mecum ut
immolem. Sanctificavit ergo Iſai & filios ejus,
& vocavit eos ad ſacrificium.

6 Cúmque ingreſſi eſſent, vidit Eliab, & ait:
Num coram Domino eſt Chriſtus ejus?

7 Et dixit Dominus ad Samuelem; Ne reſpicias
vultum ejus, neque altitudinem ſtaturæ
ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum
hominis ego judico: homo enim videt ea quæ
parent, * Dominus autem intuetur cor. *Pſ.7.

8 Et vocavit Iſai Abinadab, & adduxit eum b.10.
coram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit
Dominus.

9 Adduxit autem Iſai Samma, de quo ait:
Etiam hunc non elegit Dominus.

10 Adduxit itaque Iſai ſeptem filios ſuos
coram Samuele: & ait Samuel ad Iſai: Non
elegit Dominus ex iſtis.
11 Dixítque Samuel ad Iſai: Numquid jam
completi ſunt filij? Qui reſpondit: Adhuc reli-
quus eſt parvulus, & paſcit oves. Et ait Samuel
ad Iſai: Mitte, & adduc eum: nec enim diſ-
cumbemus priùs quàm huc ille veniat.
C 12 Miſit ergo, & adduxit eum. Erat autem
rufus, & pulcher aſpectu, decoráque facie, &
ait Dominus: Surge: unge eum, ipſe eſt enim.
* 2. 13 Tulit ergo Samuel cornu olei, * & unxit
Reg. 7 b. 8. eum in medio fratrum ejus: & directus eſt Spi-
Pſ. 77. ritus Domini à die illa in David, & deinceps:
e. 70. ſurgénſque Samuel abiit in Ramatha.
88. c. 14 Spiritus autem Domini receſſit à Saul, &
21. Act. 7 exagitabat eum ſpiritus nequam, à Domino.
f. 46. 15 Dixerúntque ſervi Saul ad eum: Ecce
13. d. ſpiritus Dei malus exagitat te.
22. 16 Jubeat Dominus noſter, & ſervi tui qui
coram te ſunt, quærent hominem ſcientem
pſallere cithara, ut quando arripuerit te ſpiritus
Dñi malus, pſallat manu ſua, & leviùs feras.
17 Et ait Saul ad ſervos ſuos: Providete er-
go mihi aliquem benè pſallentem, & adducite
eum ad me.
18 Et reſpondens unus de pueris, ait: Ecce
vidi filium Iſaï Bethlehemitem, ſcientem pſal-
lere, & fortiſſimum robore, & virum bellico-
ſum, & prudentem in verbis, & virum pul-
chrum: & Dominus eſt cum eo.
D 19 Miſit ergo Saul nuntios ad Iſaï, dicens:
Mitte ad me David filium tuum, qui eſt in
paſcuis.
20 Tulit itaque Iſaï aſinum plenum pani-

bus, & lagenam vini, & hœdum de capris
unum,& miſit per manum David filij ſui Sauli.
21 Et venit David ad Saul, & ſtetit coram
eo: at ille dilexit eum nimis, & factus eſt ejus
armiger.
22 Miſitque Saul ad Iſaï, dicens: Stet Da-
vid in conſpectu meo: invenit enim gratiam
in oculis meis.
23 Igitur quandocumque ſpiritus Domini
malus arripiebat Saul,David tollebat citharam,
& percutiebat manu ſua, & refocillabatur
Saul, & leviùs habebat. recedebat enim ab eo
ſpiritus malus.

CAPUT XVII.

Philiſthæis contra Iſraëlem ad pugnam congregatis, Goliath gigantem in armis & fortitudine confidentem, ſolâ fundâ David occidit, præciſúmque caput, diffu-ſis Philiſthæis, ad Saulem tulit.

1 CONgregantes autem Philiſthiim agmina A
ſua in prælium, convenerunt in Socho
Judæ, & caſtrametati ſunt inter Socho & Aze-
ca, in finibus Dommim.
2 Porrò Saul & filij Iſraël congregati vene-
runt in Vallem terebinthi, & direxerunt aciem
ad pugnandum contra Philiſthiim.
3 Et Philiſthiim ſtabant ſuper montem ex
parte hac, & Iſraël ſtabat ſupra montem ex al-
tera parte: vallíſque erat inter eos.
4 Et egreſſus eſt vir ſpurius de caſtris Phi-
liſthinorum, nomine Goliath, de Geth, altitu-
dinis ſex cubitorum & palmi:
5 Et caſſis ærea ſuper caput ejus, & lorica
ſquamata induebatur.porrò pondus loricæ ejus,
quinque millia ſiclorum æris erat.
6 Et ocreas æreas habebat in cruribus: &
clypeus æreus tegebat humeros ejus.

7 Haſtile autem haſtæ ejus, erat quaſi liciatorium texentium. ipſum autem ferrum haſtæ ejus, ſexcentos ſiclos habebat ferri: & armiger ejus antecedebat eum.

B 8 Stánſque clamabat adverſum phalangas Iſraël, & dicebat eis: Quare veniſtis parati ad prælium? Numquid ego non ſum Philiſthæus, & vos ſervi Saul? Eligite ex vobis virum, & deſcendat ad ſingulare certamen.

9 Si quiverit pugnare mecum, & percuſſerit me, erimus vobis ſervi: ſi autem ego prævaluero, & percuſſero eum, vos ſervi eritis, & ſervietis nobis.

10 Et aiebat Philiſthæus: Ego exprobravi agminibus Iſraël hodie: Date mihi virum, & ineat mecum ſingulare certamen.

11 Audiens autem Saul, & omnes Iſraëlitæ, ſermones Philiſthæi hujuſcemodi, ſtupebant, & metuebant nimis.

12 David autem erat filius viri Ephrathæi,
* Sup. de quo * ſuprà dictum eſt, de Bethlehem Ju-
16. a. da, cui nomen erat Iſai, qui habebat octo filios,
1. & erat vir in diebus Saul ſenex, & grandævus
inter viros.

13 Abierunt autem tres filii ejus majores poſt Saul in prælium: & nomina trium filiorum ejus, qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, & ſecundus Abinadab, tertiúſque Samma.

14 David autem erat minimus. Tribus ergo majoribus ſecutis Saulem,

15 Abiit David, & reverſus eſt à Saul ut paſceret gregem patris ſui in Bethlehem.

16 Procedebat verò Philiſthæus manè & veſpere, & ſtabat quadraginta diebus.

17 Dixit autem Iſai ad David filium ſuum:
Accipe fratribus tuis ephi polentæ, & decem
panes iſtos, & curre in caſtra ad fratres tuos,

18 Et decem formellas caſei has deferes ad
tribunum: & fratres tuos viſitabis, ſi rectè
agant: & cum quibus ordinati ſunt, diſce.

19 Saul autem, & illi, & omnes filij Iſraël
in Valle terebinthi pugnabant adverſum Phi-
liſthiim.

20 Surrexit itaque David manè, & commen- C
davit gregem cuſtodi: & onuſtus abiit, ſicut
præceperat ei Iſai. Et venit ad locum Magala,
& ad exercitum, qui egreſſus ad pugnam vo-
ciferatus erat in certamine.

21 Direxerat enim aciem Iſraël, ſed & Phi-
liſthiim ex adverſo fuerant præparati.

22 Derelinquens ergo David vaſa quæ at-
tulerat, ſub manu cuſtodis ad ſarcinas, cucurrit
ad locum certaminis, & interrogabat ſi omnia
rectè agerentur erga fratres ſuos.

23 Cúmque adhuc ille loqueretur eis, ap-
paruit vir ille ſpurius aſcendens, Goliath no-
mine, Philiſthæus, de Geth, de caſtris Phili-
ſthinorum: & loquente eo hæc eadem verba
audivit David.

24 Omnes autem Iſraëlitæ, cùm vidiſſent
virum, fugerunt à facie ejus, timentes eum
valdè.

25 Et dixit unus quiſpiam de Iſraël: Num
vidiſtis virum hunc qui aſcendit? ad expro-
brandum enim Iſraëli aſcendit. Virum ergo qui
percuſſerit eum, ditabit rex divitiis magnis,
& filiam ſuam dabit ei, & domum patris ejus
faciet abſque tributo in Iſraël.

26 Et ait David ad viros qui ſtabant ſecum, D

dicens : Quid dabitur viro, qui percuſſerit Phi-
liſthæum hunc , & tulerit opprobrium de Iſ-
raël ? quis enim eſt hic Philiſthæus incircumci-
ſus, qui exprobravit acies Dei viventis ?
27 Referebat autem ei populus eumdem
ſermonem, dicens : Hæc dabuntur viro , qui
percuſſerit eum.
28 Quod cùm audiſſet Eliab frater ejus,ma-
jor , loquente eo cum aliis, iratus eſt contra
David , & ait : Quare veniſti , & quare dereli-
quiſti pauculas oves illas in deſerto ? ego novi
ſuperbiam tuam, & nequitiam cordis tui : quia
ut videres prælium, deſcendiſti.
29 Et dixit David : Quid feci ? numquid
non verbum eſt ?
30 Et declinavit paululùm ab eo ad alium :
dixítque eumdem ſermonem. Et reſpondit ei
populus verbum ſicut priùs.
31 Audita ſunt autem verba , quæ locutus
eſt David , & annuntiata in conſpectu Saul.
32 Ad quem cùm fuiſſet adductus , locutus
eſt ei : Non concidat cor cujuſquam in eo : ego
ſervus tuus vadam , & pugnabo adverſus Phi-
liſthæum.
33 Et ait Saul ad David : Non vales reſiſte-
re Philiſthæo iſti , nec pugnare adverſus eum :
quia puer es, hic autem vir bellator eſt ab ado-
leſcentia ſua.
E 34 Dixítque David ad Saul : * Paſcebat ſer-
* vus tuus patris ſui gregem, & veniebat leo,vel
Eccli. urſus, & tollebat arietem de medio gregis :
47. a. 35 Et perſequebar eos , & percutiebam,
3. eruebámque de ore eorum: & illi conſurge-
bant adverſum me,& apprehendebam mentum
eorum, & ſuffocabam, interficiebámque eos.

36 Nam & leonem & urſum interfeci ego
ſervus tuus: erit igitur & Philiſthæus hic incir-
cumciſus, quaſi unus ex eis. Nunc vadam, &
auferam opprobrium populi: quoniam quis eſt
iſte Philiſthæus incircumciſus, qui auſus eſt
maledicere exercitui Dei viventis?

37 Et ait David: Dominus qui eripuit me
de manu leonis, & de manu urſi, ipſe me libe-
rabit de manu Philiſthæi hujus. Dixit autem
Saul ad David: Vade, & Dominus tecum ſit.

38 Et induit Saul David veſtimentis ſuis, &
impoſuit galeam æream ſuper caput ejus, &
veſtivit eum lorica.

39 Accinctus ergo David gladio ejus ſuper
veſtem ſuam, cœpit tentare ſi armatus poſſet
incedere: non enim habebat conſuetudinem.
Dixítque David ad Saul: Non poſſum ſic ince-
dere, quia non uſum habeo. Et depoſuit ea,

40 Et tulit baculum ſuum, quem ſemper
habebat in manibus, & elegit ſibi quinque lim-
pidiſſimos lapides de torrente, & miſit eos in
peram paſtoralem, quam habebat ſecum, &
fundam manu tulit: & proceſſit adverſum
Philiſthæum.

41 Ibat autem Philiſthæus incedens, & ap- F
propinquans adverſum David, & armiger ejus
ante eum.

42 Cúmque inſpexiſſet Philiſthæus, & vi-
diſſet David, deſpexit eum. Erat enim ado-
leſcens: rufus, & pulcher aſpectu.

43 Et dixit Philiſthæus ad David: Numquid
ego canis ſum, quòd tu venis ad me cum bacu-
lo? Et maledixit Philiſthæus David in diis ſuis:

44 Dixítque ad David: Veni ad me, & da-
bo carnes tuas volatilibus cæli & beſtiis terræ.

45 Dixit autem David ad Philiſthæum: Tu
venis ad me cum gladio, & haſta, & clypeo:
ego autem venio ad te in nomine Domini exer-
cituum, Dei agminum Iſraël, quibus expro-
braſti hodie,
46 Et dabit te Dominus in manu mea, &
percutiam te, & auferam caput tuum à te: &
dabo cadavera caſtrorum Philiſthiim hodie vo-
latilibus cæli, & beſtiis terræ: ut ſciat omnis
terra, quia eſt Deus in Iſraël.
47 Et noverit univerſa Eccleſia hæc, quia non
in gladio, nec in haſta ſalvat Dominus: ipſius
enim eſt bellum, & tradet vos in manus noſtras.
48 Cùm ergo ſurrexiſſet Philiſthæus, & ve-
niret, & appropinquaret contra David, feſti-
navit David, & cucurrit ad pugnam ex adver-
ſo Philiſthæi.
G 49 Et miſit manum ſuam in peram: tulít-
que unum lapidem, & funda jecit, & circum-
ducens percuſſit Philiſthæum in fronte: & in-
fixus eſt lapis in fronte ejus, & cecidit in faciem
ſuam ſuper terram.
* Eccli. 47. a. 4. 1 Machab. 4. d. 30.
50 * Prævaluítque David adverſum Phili-
ſthæum in funda & lapide, percuſſúmque Phi-
liſthæum interfecit. Cúmque gladium non ha-
beret in manu David,
51 Cucurrit, & ſtetit ſuper Philiſthæum, &
tulit gladíum ejus, & eduxit eum de vagina
ſua: & interfecit eum, præcidítque caput ejus.
Videntes autem Philiſthiim, quòd mortuus
eſſet fortiſſimus eorum, fugerunt.
52 Et conſurgentes viri Iſraël & Juda voci-
ferati ſunt, & perſecuti ſunt Philiſthæos uſque
dum venirent in vallem, & uſque ad portas
Accaron, cecideruntque vulnerati de Phili-
ſthiim

ſthiim in via Saraim, & uſque ad Geth, & uſque ad Accaron.

53 Et revertentes filij Iſraël poſtquam perſecuti fuerant Philiſthæos, invaſerũt caſtra eorum.

54 Aſſumens autem David caput Philiſthæi, attulit illud in Jeruſalem: arma verò ejus poſuit in tabernaculo ſuo.

55 Eo autem tempore, quo viderat Saul David egredientem contra Philiſthæum, ait ad Abner principem militiæ: De qua ſtirpe deſcendit hic adoleſcens, Abner? dixítque Abner: Vivit anima tua, rex, ſi novi.

56 Et ait rex: Interroga tu, cujus filius ſit iſte puer.

57 Cúmque regreſſus eſſet David, percuſſo Philiſthæo, tulit eum Abner: & introduxit coram Saule, caput Philiſthæi habentem in manu.

58 Et ait ad eum Saul: De qua progenie es, ô adoleſcens? Dixítque David: Filius ſervi tui Iſai Bethlehemitæ ego ſum.

CAPUT XVIII.

Inito David cum Jonatha fœdere, Saul audita ſui & David comparatione, peſſimè illum odit, unde malo ſpiritu agitatus nititur David configere; & Merob filiam, quam erat David i pollicitus, tradit alteri; Michol verò juniorem callidè mediantibus centum praputiis Philiſthaorum deſpondet David in uxorem.

1 ET factum eſt cùm compleſſet loqui ad Saul: anima Jonathæ conglutinata eſt animæ David, & dilexit eum Jonathas quaſi animam ſuam. A

2 Tulítque eum Saul in die illa, & non conceſſit ei ut reverteretur in domum patris ſui.

3 Inierunt autem David & Jonathas fœdus:

diligebat enim eum quaſi animam ſuam.
4 Nam expoliavit ſe Jonathas tunica, qua
erat indutus, & dedit eam David, & reliqua
veſtimenta ſua, uſque ad gladium & arcum
ſuum, & uſque ad balteum.
B 5 Egrediebatur quoque David ad omnia
quæcumque miſiſſet eum Saul, & prudenter ſe
agebat: poſuítque eum Saul ſuper viros belli,
& acceptus erat in oculis univerſi populi, ma-
ximéque in conſpectu famulorum Saul.
6 Porrò cùm reverteretur percuſſo Phili-
ſthæo David, egreſſæ ſunt mulieres de univer-
ſis urbibus Iſraël, cantantes, choróſque du-
centes in occurſum Saul regis in tympanis læ-
titiæ, & in ſiſtris.
7 Et præcinebant mulieres ludentes atque
* Inf. dicentes: * Percuſſit Saul mille, & David de-
21. f. cem millia.
11. Eccli. 47 a 7. 8 Iratus eſt autem Saul nimis, & diſplicuit
in oculis ejus ſermo iſte: dixítque: Dederunt
David decem millia, & mihi mille dederunt:
C quid ei ſupereſt, niſi ſolum regnum?
9 Non rectis ergo oculis Saul aſpiciebat Da-
vid à die illa, & deinceps.
10 Poſt diem autem alteram, invaſit ſpiritus
Dei malus Saul, & prophetabat in medio do-
mus ſuæ: David autem pſallebat manu ſua, ſicut
per ſingulos dies. tenebátque Saul lanceam,
11 Et miſit eam, putans quòd configere
poſſet David cum pariete: & declinavit David
à facie ejus ſecundò.
12 Et timuit Saul David, eò quòd Dominus
eſſet cum eo, & à ſe receſſiſſet.
13 Amovit ergo eum Saul à ſe, & fecit eum
tribunum ſuper mille viros: & egrediebatur,

& intrabat in conſpectu populi.
14 In omnibus quoque viis ſuis David pru-
denter agebat, & Dominus erat cum eo.
15 Vidit itaque Saul quòd prudens eſſet ni-
mis, & cœpit cavere eum.
16 Omnis autem Iſraël & Juda diligebat D
David: ipſe enim ingrediebatur & egredieba-
tur ante eos.
17 Dixítque Saul ad David: Ecce filia meà
major Merob, ipſam dabo tibi uxorem: tantum-
modò eſto vir fortis, & præliare bella Dñi. Saul
autem reputabat, dicens: Non ſit manus mea in
eum, ſed ſit ſuper eum manus Philiſthinorum.
18 Ait autem David ad Saul: Quis ego ſum,
aut quæ eſt vita mea, aut cognatio patris mei
in Iſraël, ut fiam gener regis?
19 Factum eſt autem tempus, cùm deberet
dari Merob filia Saul David, data eſt Hadrieli E
Molathitæ uxor.
20 Dilexit autem David Michol filia Saul
altera. Et nuntiatum eſt Saul, & placuit ei.
21 Dixítque Saul: Dabo eam illi, ut fiat ei
in ſcandalum, & ſit ſuper eum manus Phili-
ſthinorum. Dixítque Saul ad David: In dua-
bus rebus gener meus eris hodie.
22 Et mandavit Saul ſervis ſuis: Loquimini
ad David clam me, dicentes: Ecce places regi,
& omnes ſervi ejus diligunt te. Nunc ergo eſto
gener regis.
23 Et locuti ſunt ſervi Saul in auribus Da-
vid omnia verba hæc. Et ait David: Num pa-
rum videtur vobis, generum eſſe regis? Ego
autem ſum vir pauper & tenuis.
24 Et renuntiaverunt ſervi Saul, dicentes: F
Hujuſcemodi verba locutus eſt David.

25 Dixit autem Saul: Sic loquimini ad David: Non habet rex ſponſalia neceſſe, niſi tantùm centum præputia Philiſthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porrò Saul cogitabat tradere David in manus Philiſthinorum.

26 Cúmque renuntiaſſent ſervi ejus David, verba quæ dixerat Saul, placuit ſermo in oculis David, ut fieret gener regis.

G 27 Et poſt paucos dies ſurgens David, abiit cum viris, qui ſub eo erant. Et percuſſit ex Philiſthiim ducentos viros, & attulit eorum præputia, & annumeravit ea regi, ut eſſet gener ejus. Dedit itaque Saul ei Michol filiam ſuam uxorem.

28 Et vidit Saul, & intellexit quòd Dominus eſſet cum David. Michol autem filia Saul diligebat eum.

29 Et Saul magis cœpit timere David: factúſque eſt Saul inimicus David cunctis diebus.

30 Et egreſſi ſunt principes Philiſthinorum. à principio autem egreſſionis eorum, prudentiùs ſe gerebat David, quàm omnes ſervi Saul, & celebre factum eſt nomen ejus nimis.

CAPUT XIX.

Saul David occidere volens, voce Jonathæ placatur: quem coram ſe citharizantem, iterùm transfigere tentat, & fugientem induſtria Michol in Naioth apud Samuelem perſecutus, poſt ternos nuntios prophetantes etiam ipſe prophetat.

A 1 Locutus eſt autem Saul ad Jonathan filium ſuum, & ad omnes ſervos ſuos, ut occiderent David. Porrò Jonathas filius Saul diligebat David valdè.

2 Et indicavit Jonathas David, dicens: Quærit Saul pater meus occidere te: quapropter obſerva te, quæſo, manè, & manebis clàm, & abſconderis.

3 Ego autem egrediens ſtabo juxta patrem meum, in agro ubicunque fueris: & ego loquar de te ad patrem meum: & quodcumque videro, nuntiabo tibi.

4 Locutus eſt ergo Jonathas de David bona ad Saul patrem ſuum: dixítque ad eum: Ne pecces rex in ſervum tuum David, quia non peccavit tibi, & opera ejus bona ſunt tibi valdè.

5 Et poſuit animam ſuam in manu ſua, & percuſſit Philiſthæum, & fecit Dominus ſalutem magnam univerſo Iſraëli: vidiſti, & lætatus es. Quare ergo peccas in ſanguine innoxio, interficiens David, qui eſt abſque culpa?

6 Quod cùm audiſſet Saul, placatus voce B
Jonathæ, juravit: Vivit Dominus, quia non occidetur.

7 Vocavit itaque Jonathas David, & indicavit ei omnia verba hæc: & introduxit Jonathas David ad Saul, & fuit ante eum, ſicut fuerat heri & nudiuſtertius.

8 Motum eſt autem rurſum bellum: & egreſſus David, pugnavit adverſum Philiſthiim: percuſsítque eos plaga magna, & fugerunt à facie ejus.

9 Et factus eſt Spiritus Domini malus in Saul. ſedebat autem in domo ſua, & tenebat lanceam: porrò David pſallebat manu ſua.

10 Nisúſque eſt Saul configere David lancea in pariete, & declinavit David à facie Saul: lancea autem caſſo vulnere perlata eſt in parietem, & David fugit, & ſalvatus eſt nocte illa.

11 Miſit ergo Saul ſatellites ſuos in domum David, ut cuſtodirent eum, & interficeretur manè. Quod cùm annuntiaſſet David Michol uxor ſua, dicens: Niſi ſalvaveris te nocte hac, cras morieris:

C 12 Depoſuit eum per feneſtram. Porrò ille abiit & aufugit, atque ſalvatus eſt.

13 Tulit autem Michol ſtatuam, & poſuit eam ſuper lectum, & pellem piloſam caprarum poſuit ad caput ejus, & operuit eam veſtimentis.

14 Miſit autem Saul apparitores, qui raperent David: & reſponſum eſt quòd ægrotaret.

15 Rursúmque miſit Saul nuntios ut viderent David, dicens: Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur.

16 Cúmque veniſſent nuntij, inventum eſt ſimulacrum ſuper lectum, & pellis caprarum ad caput ejus.

17 Dixítque Saul ad Michol: Quare ſic illuſiſti mihi, & dimiſiſti inimicum meum ut fugeret? Et reſpondit Michol ad Saul: Quia ipſe locutus eſt mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te.

18 David autem fugiens, ſalvatus eſt, & venit ad Samuel in Ramatha, & nuntiavit ei omnia quæ fecerat ſibi Saul: & abierunt ipſe & Samuel, & morati ſunt in Naioth.

D 19 Nuntiatum eſt autem Sauli à dicentibus: Ecce David in Naioth in Ramatha.

20 Miſit ergo Saul lictores, ut raperent David: qui cùm vidiſſent cuneum prophetarum vaticinantium, & Samuelem ſtantem ſuper eos, factus eſt etiam Spiritus Domini in illis, & prophetare cœperunt etiam ipſi.

21 Quod cùm nuntiatum eſſet Sauli, miſit & alios nuntios: prophetaverunt autem & illi. Et rurſum miſit Saul tertios nuntios: qui & ipſi prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul,

22 Abiit etiam ipſe in Ramatha, & venit

uſque ad ciſternam magnam, quæ eſt in Socho, & interrogavit, & dixit: In quo loco ſunt Samuel & David? Dictúmque eſt ei: Ecce in Naioth ſunt in Ramatha.
23 Et abiit in Naioth in Ramatha, & factus eſt etiam ſuper eum Spiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat uſque dum veniret in Naioth in Ramatha.
24 Et expoliavit etiam ipſe ſe veſtimentis ſuis, & prophetavit cum ceteris coram Samuele, & cecidit nudus tota die illa & nocte. Unde & exivit proverbium*: Num & Saul inter prophetas? *Sup. 10. c. 11.

Caput XX.

Jonathas poſt repetitum cum David fœdus, ipſum cum patre reconciliare fruſtrà conatur, illum tamen è manibus ejus trium ſagittarum ſigno liberat.

1 Fugit autem David de Naioth, quæ eſt in Ramatha, veniénſque locutus eſt coram Jonatha: Quid feci? quæ eſt iniquitas mea, & quod peccatum meum in patrem tuum, quia quærit animam meam? A
2 Qui dixit ei: Abſit, non morieris: neque enim faciet pater meus quidquam grande vel parvum, niſi priùs indicaverit mihi: hunc ergo celavit me pater meus ſermonem tantummodò? nequaquam erit iſtud.
3 Et juravit rurſum Davidi. Et ille ait: Scit profectò pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, & dicet: Neſciat hoc Jonathas, ne fortè triſtetur. Quinimmò vivit Dominus, & vivit anima tua, quia uno tantùm (ut ita dicam) gradu, ego mórſque dividimur.
4 Et ait Jonathas ad David: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi.

5 Dixit autem David ad Jonathan: Ecce calendæ ſunt craſtino, & ego ex more ſedere ſoleo juxta regem ad veſcendum: dimitte ergo me ut abſcondar in agro uſque ad veſperam diei tertiæ.

6 Si reſpiciens requiſierit me pater tuus, reſpondebis ei: Rogavit me David, ut iret celeriter in Bethlehem civitatem ſuam: quia victimæ ſolemnes ibi ſunt univerſis contribulibus ſuis.

B 7 Si dixerit, Benè: pax erit ſervo tuo. Si autem fuerit iratus, ſcito quia completa eſt malitia ejus.

8 Fac ergo miſericordiam in ſervum tuum: quia fœdus Domini me famulum tuum tecum inire feciſti. ſi autem eſt iniquitas aliqua in me, tu me interfice, & ad patrem tuum ne introducas me.

9 Et ait Jonathas: Abſit hoc à te: neque enim fieri poteſt, ut ſi certè cognovero completam eſſe patris mei malitiam contra te, non annuntiem tibi.

10 Reſponditque David ad Jonathan: Quis renuntiabit mihi, ſi quid fortè reſponderit tibi pater tuus durè de me?

11 Et ait Jonathas ad David: Veni, & egrediamur foras in agrum. Cúmque exiſſent ambo in agrum,

12 Ait Jonathas ad David: Domine Deus Iſraël, ſi inveſtigavero ſententiam patris mei craſtino vel perendie: & aliquid boni fuerit ſuper David, & non ſtatim miſero ad te, & notum tibi fecero,

C 13 Hæc faciat Dominus Jonathæ, & hæc addat. Si autem perſeveraverit patris mei ma-

litia adverſum te, revelabo aurem tuam, & dimittam te, ut vadas in pace, & ſit Dominus tecum, ſicut fuit cum patre meo.
14 Et ſi vixero, facies mihi miſericordiam Domini: ſi verò mortuus fuero,
15 Non auferes miſericordiam tuam à domo mea uſque in ſempiternum, quando eradicaverit Dominus inimicos David, unumquemque de terra: auferat Jonathan de domo ſua, & requirat Dominus de manu inimicorum David.
16 Pepigit ergo Jonathas fœdus cum domo David: & requiſivit Dominus de manu inimicorum David.
17 Et addidit Jonathas dejerare David, eò quòd diligeret illum: ſicut enim animam ſuam, ita diligebat eum.
18 Dixítque ad eum Jonathas: Cras calendæ ſunt, & requirêris? D
19 Requiretur enim ſeſſio tua uſque perendie. Deſcendes ergo feſtinus, & venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet, & ſedebis juxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.
20 Et ego tres ſagittas mittam juxta eum, & jaciam quaſi exercens me ad ſignum.
21 Mittam quoque & puerum, dicens ei: Vade, & affer mihi ſagittas.
22 Si dixero puero: Ecce ſagittæ intra te ſunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi eſt, & nihil eſt mali, vivit Dominus. Si autem ſic locutus fuero puero: Ecce ſagittæ ultrà te ſunt: vade in pace, quia dimiſit te Dominus.
23 De verbo autem quod locuti ſumus ego & tu, ſit Dominus inter me & te uſque in ſempiternum.

24 Abſconditus eſt ergo David in agro, & venerunt calendæ, & ſedit rex ad comedendum panem.
E 25 Cúmque ſediſſet rex ſuper cathedram ſuam (ſecundùm conſuetudinem) quæ erat juxta parietem, ſurrexit Jonathas, & ſedit Abner ex latere Saul, vacuúſque apparuit locus David.
26 Et non eſt locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quòd fortè eveniſſet ei, ut non eſſet mundus, nec purificatus.
27 Cúmque illuxiſſet dies ſecunda poſt calendas, rurſus apparuit vacuus locus David. Dixítque Saul ad Jonathan filium ſuum: Cur non venit filius Iſai, nec heri, nec hodie, ad veſcendum?
28 Reſpondítque Jonathas Sauli: Rogavit me obnixè, ut iret in Bethlehem,
29 Et ait: dimitte me, quoniam ſacrificium ſolemne eſt in civitate, unus de fratribus meis accerſivit me: nunc ergo ſi inveni gratiam in oculis tuis, vadam citò: & videbo fratres meos. Ob hanc cauſam non venit ad menſam regis.
30 Iratus autem Saul adverſum Jonathan, dixit ei: Fili mulieris virum ultrò rapientis, numquid ignoro quia diligis filium Iſai, in confuſionem tuam & in confuſionem ignominioſæ matris tuæ?
F 31 Omnibus enim diebus, quibus filius Iſai vixerit ſuper terram; non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque jam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis eſt.
32 Reſpondens autem Jonathas Sauli patri ſuo, ait: Quare morietur? quid fecit?
33 Et arripuit Saul lanceam ut percuteret

eum. Et intellexit Jonathas quòd definitum eſſet à patre ſuo, ut interficeret David.

34 Surrexit ergo Jonathas à menſa in ira furoris, & non comedit in die calendarum ſecunda panem. Contriſtatus eſt enim ſuper David, eò quòd confudiſſet eum pater ſuus.

35 Cúmque illuxiſſet manè, venit Jonathas in agrum juxta placitum David, & puer parvulus cum eo,

36 Et ait ad puerum ſuum: Vade, & affer mihi ſagittas, quas ego jacio. Cúmque puer cucurriſſet, jecit aliam ſagittam trans puerum.

37 Venit itaque puer ad locum jaculi, quod miſerat Jonathas: & clamavit Jonathas poſt tergum pueri, & ait: Ecce ibi eſt ſagitta porrò ultrà te. G

38 Clamavítque iterùm Jonathas poſt tergum pueri, dicens: Feſtina velociter, ne ſteteris. Collegit autem puer Jonathæ ſagittas, & attulit ad dominum ſuum:

39 Et quid ageretur, penitus ignorabat: tantummodò enim Jonathas & David rem noverant.

40 Dedit ergo Jonathas arma ſua puero, & dixit ei: Vade, & defer in civitatem.

41 Cúmque abiiſſet puer, ſurrexit David de loco, qui vergebat ad Auſtrum, & cadens pronus in terram, adoravit tertiò: & oſculantes ſe alterutrum, fleverunt pariter, David autem ampliùs.

42 Dixit ergo Jonathas ad David: Vade in pace: quæcumque juravimus ambo in nomine Domini, dicentes: Dominus ſit inter me & te, & inter ſemen meum & ſemen tuum uſque in ſempiternum.

43 Et ſurrexit David, & abiit: ſed & Jonathas ingreſſus eſt civitatem.

CAPUT XXI.

Profugus David in Nobe urbem ſacerdotalem, fame compulſus panes ſanctificatos comedit datos ab Achimelech præſente ibidem Doeg Idumæo; & Goliath gladio accepto, apud Achis regem Geth dementiam præ timore ſimulat.

A 1 VEnit autem David in Nobe ad Achimelech ſacerdotem: & obſtupuit Achimelech, eò quòd veniſſet David. Et dixit ei: Quare tu ſolus, & nullus eſt tecum?

2 Et ait David ad Achimelech ſacerdotem: Rex præcepit mihi ſermonem, & dixit: Nemo ſciat rem, propter quam miſſus es à me, & cujuſmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris condixi in illum & illum locum.

3 Nunc ergo ſi quid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inveneris.

4 Et reſpondens ſacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, ſed tantùm panem ſanctum: ſi mundi ſunt pueri, maximè à mulieribus?

B 5 Et reſpondit David ſacerdoti, & dixit ei: Equidem ſi de mulieribus agitur: continuimus nos ab heri & nudiuſtertius, quando egrediebamur, & fuerunt vaſa puerorum ſancta. Porrò via hæc polluta eſt, ſed & ipſa hodie ſanctificabitur in vaſis.

6 * Dedit ergo ei ſacerdos ſanctificatum panem, neque enim erat ibi panis, niſi tantùm panes propoſitionis, qui ſublati fuerant à facie Domini, ut ponerentur panes calidi.

* Matt. 12. a. 3. 4.

7 Erat autem ibi vir quidam de ſervis Saul,

in die illa, intus in tabernaculo Domini : & no-
men ejus Doeg Idumæus, potentiſſimus pa-
ſtorum Saul.
8 Dixit autem David ad Achimelech : Si ha- C
bes hîc ad manum haſtam, aut gladium ? quia
gladium meum, & arma mea non tuli mecum.
ſermo enim regis urgebat.
9 Et dixit ſacerdos : Ecce hic gladius Go-
liath Philiſthæi, quem percuſſiſti in Valle tere-
binthi, eſt involutus pallio poſt ephod : ſi iſtum
vis tollere, tolle. neque enim hîc eſt alius abſ-
que eo. Et ait David : Non eſt huic alter ſimi-
lis, da mihi eum.
10 Surrexit itaque David, & fugit in die il-
la à facie Saul : & venit ad Achis regem Geth :
11 Dixerúntque ſervi Achis ad eum cùm D
vidiſſent David : Numquid non iſte eſt David
rex terræ ? nónne huic cantabant per choros,
dicentes : * Percuſſit Saul mille, & David de- *Sup.
cem millia ? 18. b.
12 Poſuit autem David ſermones iſtos in 7. Eccli.
corde ſuo, & extimuit valdè à facie Achis re- 47. a.
gis Geth. 7.
13 Et immutavit os ſuum coram eis, & colla-
bebatur inter manus eorum, & impingebat in
oſtia portæ, defluebántq; ſalivæ ejus in barbam.
14 Et ait Achis ad ſervos ſuos : Vidiſtis ho-
minem inſanum : quare adduxiſtis eum ad me ?
15 An deſunt nobis furioſi, quòd introdu-
xiſtis iſtum, ut fureret me præſente ? híccine
ingredietur domum meam ?

CAPUT XXII.

*David cum plurimis ad ſe in ſpeluncam Odollam ſuſ-
ceptis, inde ad regem Moab proficiſcitur, unde conſilio
Gad prophetæ in terram Juda revertitur. Saul verò*

omnes ſacerdotes Nobe, præter Abiathar qui ad David confugit, per Doeg Idumæum juſſit interimi.

1 ABiit ergo David inde, & fugit in ſpeluncam Odollam. Quod cùm audiſſent fra-
A tres ejus, & omnis domus patris ejus, deſcenderunt ad eum illuc.

2 Et convenerunt ad eum omnes, qui erant in anguſtia conſtituti, & oppreſſi ære alieno, & amaro animo: & factus eſt eorum princeps, fuerúntque cum eo quaſi quadringenti viri.

3 Et profectus eſt David inde in Maſpha, quæ eſt Moab: & dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater meus & mater mea vobiſcum, donec ſciam quid faciat mihi Deus.

4 Et reliquit eos ante faciem regis Moab: Manſerúntque apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in præſidio.

5 Dixítque Gad propheta ad David: Noli manere in præſidio, proficiſcere, & vade in Terram Juda. Et profectus eſt David: & venit in ſaltum Haret.

6 Et audivit Saul quòd apparuiſſet David, & viri qui erant cum eo. Saul autem cùm maneret in Gabaa, & eſſet in nemore, quod eſt in Rama, haſtam manu tenens, cunctíque ſervi ejus circumſtarent eum,

B 7 Ait ad ſervos ſuos qui aſſiſtebant ei: Audite nunc filij Jemini: numquid omnibus vobis dabit filius Iſaï agros & vineas, & univerſos vos faciet tribunos, & centuriones:

8 Quoniam conjuraſtis omnes adverſum me, & non eſt qui mihi renuntiet, maximè cùm & filius meus fœdus inierit cum filio Iſaï? Non eſt qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi: eò quòd ſuſcitaverit filius meus

ſervum meum adverſum me inſidiantem mihi
uſque hodie.
9 Reſpondens autem Doeg Idumæus, qui
aſſiſtebat, & erat primus inter ſervos Saul; Vidi,
inquit, filium Iſaï in Nobe, apud Achimelech
filium Achitob ſacerdotem.
10 Qui conſuluit pro eo Dominum, & cibaria
dedit ei: ſed & gladium Goliath Philiſthæi
dedit illi.
11 Miſit ergo rex ad accerſendum Achimelech
ſacerdotem filium Achitob, & omnem
domum patris ejus, ſacerdotum, qui erant in
Nobe, qui univerſi venerunt ad regem.
12 Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili C
Achitob. Qui reſpondit: Præſtò ſum domine.
13 Dixítque ad eum Saul: Quare conjuraſtis
adverſum me, tu & filius Iſaï, & dediſti ei panes
& gladium, & conſuluiſti pro eo Deum,
ut conſurgeret adverſum me, inſidiator uſque
hodie permanens?
14 Reſpondénſque Achimelech regi, ait:
Et quis in omnibus ſervis tuis, ſicut David fidelis,
& gener regis, & pergens ad imperium
tuum, & glorioſus in domo tua?
15 Num hodie cœpi pro eo conſulere Deum?
abſit hoc à me: ne ſuſpicetur rex adverſus ſervum
ſuum rem hujuſcemodi, in univerſa domo
patris mei: non enim ſcivit ſervus tuus quidquã
ſuper hoc negotio, vel modicum vel grande.
16 Dixítque rex: Morte morieris Achimelech,
tu, & omnis domus patris tui.
17 Et ait rex emiſſariis, qui circumſtabant D
eum: Convertimini, & interficite ſacerdotes
Domini: nam manus eorum cum David eſt:
ſcientes quòd fugiſſet, & non indicaverunt

mihi. Noluerunt autem ſervi regis extendere manus ſuas in ſacerdotes Domini.

18 Et ait rex ad Doeg: Convertere tu,& irrue in ſacerdotes. Converſuſq; Doeg Idumæus, irruit in ſacerdotes,& trucidavit in die illa octogintaquinque viros veſtitos ephod lineo.

19 Nobe autem civitatem ſacerdotum percuſſit in ore gladij, viros & mulieres, & parvulos, & lactentes, bovémque & aſinum, & ovem in ore gladij.

20 Evadens autem unus filius Achimelech, filij Achitob, cujus nomen erat Abiathar, fugit ad David,

21 Et annuntiavit ei quòd occidiſſet Saul ſacerdotes Domini.

22 Et ait David ad Abiathar: Sciebam in die illa, quòd cùm ibi eſſet Doeg Idumæus, proculdubiò annuntiaret Sauli: ego ſum reus omnium animarum patris tui.

23 Mane mecum, ne timeas: ſi quis quæſierit animam meam, quæret & animam tuam, mecúmque ſervaberis.

Caput XXIII.

Cùm David Ceilam à Philiſthæis liberaſſet, ne in manus Saul à viris Ceilæ traderetur, profugus in deſertum Ziph proditur à Ziphæis: fœdere autem inter David & Jonathan renovato, Saul eum perſequitur, ſed propter ſubitam Philiſthæorum irruptionem liberatur.

A 1 ET annuntiaverunt David, dicentes: Ecce Philiſthiim oppugnant Ceilam, & diripiunt areas.

2 Conſuluit ergo David Dominum, dicens: Num vadam, & percutiam Philiſthæos iſtos? Et ait Dominus ad David: Vade, & percuties Philiſthæos,& Ceilam ſalvabis.

3 Et dixerunt viri, qui erant cum David, ad
eum: Ecce nos hîc in Judæa conſiſtentes timemus:
quantò magis ſi ierimus in Ceilam adverſum
agmina Philiſthinorum?
4 Rurſum ergo David conſuluit Dominum.
Qui reſpondens, ait ei: Surge, & vade in Ceilam:
ego enim tradam Philiſthæos in manu tua.
5 Abiit ergo David, & viri ejus, in Ceilam,
& pugnavit adverſum Philiſthæos, & abegit
jumenta eorum, & percuſſit eos plaga magna:
& ſalvavit David habitatores Ceilæ.
6 Porrò eo tempore, quo fugiebat Abiathar
filius Achimelech ad David in Ceilam, ephod
ſecum habens deſcenderat.
7 Nuntiatum eſt autem Sauli quòd veniſſet
David in Ceilam: & ait Saul: Tradidit eum
Deus in manus meas, concluſúſque eſt, introgreſſus
urbem in qua portæ & ſeræ ſunt.
8 Et præcepit Saul omni populo ut ad pugnam
deſcenderet in Ceilam: & obſideret
David, & viros ejus.
9 Quod cùm David reſciſſet, quia præpararet B
ei Saul clàm malum, dixit ad Abiathar ſacerdotem:
Applica ephod.
10 Et ait David: Domine Deus Iſraël, audivit
famam ſervus tuus, quòd diſponat Saul
venire in Ceilam, ut evertat urbem propter me:
11 Si tradent me viri Ceilæ in manus ejus?
& ſi deſcendet Saul, ſicut audivit ſervus tuus?
Domine Deus Iſraël indica ſervo tuo. Et ait
Dominus: Deſcendet.
12 Dixítque David: Si tradent me viri Ceilæ,
& viros qui ſunt mecum, in manus Saul?
Et dixit Dominus: Tradent.
13 Surrexit ergo David & viri ejus quaſi

ſexcenti, & egreſſi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti: nuntiatúmque eſt Sauli quòd fugiſſet David de Ceila, & ſalvatus eſſet: quam ob rem diſſimulavit exire.

14 Morabatur autem David in deſerto in locis firmiſſimis, mansítque in monte ſolitudinis Ziph, in monte opaco: quærebat eum tamen Saul cunctis diebus: & non tradidit eum Deus in manus ejus.

C 15 Et vidit David quòd egreſſus eſſet Saul ut quæreret animam ejus. Porrò David erat in deſerto Ziph in ſilva.

16 Et ſurrexit Jonathas filius Saul, & abiit ad David in ſilvam, & confortavit manus ejus in Deo: dixítque ei:

17 Ne timeas: neque enim inveniet te manus Saul patris mei, & tu regnabis ſuper Iſraël, & ego ero tibi ſecundus, ſed & Saul pater meus ſcit hoc.

18 Percuſſit ergo uterque fœdus coram Domino: mansítque David in ſilva: Jonathas autem reverſus eſt in domum ſuam.

* *Inf.* 19 * Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saul in
26. a. Gabaa, dicentes: Nónne ecce David latitat
1. apud nos in locis tutiſſimis ſilvæ, in Colle Hachila, quæ eſt ad dexteram deſerti?

20 Nunc ergo, ſicut deſideravit anima tua ut deſcenderes, deſcende: noſtrum autem erit ut tradamus eum in manus regis.

21 Dixítque Saul: Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam.

D 22 Abire ergo, oro, & diligentiùs præparate, & curioſiùs agite, & conſiderate locum ubi ſit pes ejus, vel quis viderit eum ibi: recogitat enim de me, quòd callidè inſidier ei.

23 Conſiderate & videte omnia latibula
ejus, in quibus abſconditur: & revertimini ad
me ad rem certam, ut vadam vobiſcum. Quòd
ſi etiam in terram ſe abſtruſerit, perſcrutabor
eum in cunctis millibus Juda.

24 At illi ſurgentes abierunt in Ziph ante
Saul: David autem & viri ejus erant in deſerto
Maon, in campeſtribus, ad dexteram Jeſimon.

25 Ivit ergo Saul & ſocij ejus ad quærendum
eum: & nuntiatum eſt David, ſtatímque deſ-
cendit ad petram, & verſabatur in deſerto
Maon. quod cùm audiſſet Saul, perſecutus eſt
David in deſerto Maon.

26 Et ibat Saul ad latus montis ex parte una:
David autem & viri ejus erant in latere montis
ex parte altera: porrò David deſperabat ſe poſ-
ſe evadere à facie Saul: itaque Saul & viri ejus,
in modum coronæ cingebant David & viros
ejus, ut caperent eos.

27 Et nuntius venit ad Saul, dicens: Feſtina,
& veni, quoniam infuderunt ſe Philiſthiim ſu-
per terram.

28 Reverſus eſt ergo Saul deſiſtens perſequi
David, & perrexit in occurſum Philiſthinorum.
Propter hoc vocaverunt locum illum, Petram
dividentem.

CAPUT XXIV.

David in ſpelunca Engaddi latitans oram chlamydis Saul perſequentis abſcidit, & ne occideretur, ipſum liberavit: quare Saul culpam agnoſcit, & ſciens David regnaturum, ſuſcepto ab ipſo juramento de non exſcindenda Saulis familia, ei reconciliatur.

1 ASCendit ergo David inde: & habitavit in A
locis tutiſſimis Engaddi.

2 Cúmque reverſus eſſet Saul, poſtquam
perſecutus eſt Philiſthæos, nuntiaverunt ei, di-

centes: Ecce, David in deſerto eſt Engaddi.

3 Aſſumens ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni Iſraël, perrexit ad inveſtigandum David & viros ejus, etiam ſuper abruptiſſimas petras, quæ ſolis ibicibus perviæ ſunt.

4 Et venit ad caulas ovium, quæ ſe offerebant vianti. erátque ibi ſpelunca quam ingreſſus eſt Saul, ut purgaret ventrem: porrò David & viri ejus in interiore parte ſpeluncæ latebant.

5 Et dixerunt ſervi David ad eum: Ecce dies, de qua locutus eſt Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei ſicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo David, & præcidit oram chlamydis Saul ſilenter.

6 Poſt hæc percuſſit cor ſuum David, eò quòd abſcidiſſet oram chlamydis Saul.

B 7 Dixítque ad viros ſuos: Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, Chriſto Domini, ut mittam manum meam in eum, quia Chriſtus Domini eſt.

8 Et confregit David viros ſuos ſermonibus, & non permiſit eos ut conſurgerent in Saul: porrò Saul exurgens de ſpelunca, pergebat cœpto itinere.

9 Surrexit autem & David poſt eum: & egreſſus de ſpelunca, clamavit poſt tergum Saul, dicens: Dñe mi rex. Et reſpexit Saul poſt ſe: & inclinans ſe David pronus in terram, adoravit.

10 Dixítque ad Saul: Quare audis verba hominum loquentium, David quærit malum adverſum te:

11 Ecce hodie viderunt oculi tui, quòd tradiderit te Dominus in manu mea in ſpelunca: & cogitavi ut occiderem te, ſed pepercit tibi oculus meus. dixi enim: Non extendam manum meam

in dominum meum, quia Chriſtus Domini eſt.

12 Quin potiùs pater mi, vide, & cognoſce oram chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cùm præſcinderem ſummitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meam in te. animadverte, & vide, quoniam non eſt in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccavi in te: tu autem inſidiaris animæ meæ ut auferas eam. C

13 Judicet Dominus inter me & te, & ulciſcatur me Dominus ex te: manus autem mea non ſit in te.

14 Sicut & in proverbio antiquo dicitur: AB IMPIIS egredietur impietas: manus ergo mea non ſit in te.

15 Quem perſequeris, rex Iſraël? quem perſequeris? canem mortuum perſequeris, & pulicem unum.

16 Sit Dominus judex, & judicet inter me & te: & videat, & judicet cauſam meam, & eruat me de manu tua.

17 Cùm autem compleſſet David loquens ſermones hujuſcemodi ad Saul, dixit Saul: Numquid vox hæc tua eſt fili mi David? Et levavit Saul vocem ſuam, & flevit: D

18 Dixítque ad David: Juſtior tu es quàm ego: tu enim tribuiſti mihi bona: ego autem reddidi tibi mala.

19 Et tu indicaſti hodie quæ feceris mihi bona: quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, & non occideris me.

20 Quis enim cùm invenerit inimicum ſuum, dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi viciſſitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me.

21 Et nunc quia ſcio quòd certiſſimè regnaturus ſis, & habiturus in manu tua regnum Iſraël:

22 Jura mihi in Domino, ne deleas ſemen meum poſt me, neque auferas nomen meum de domo patris mei.

23 Et juravit David Sauli. Abiit ergo Saul in domum ſuam: & David & viri ejus aſcenderunt ad tutiora loca.

CAPUT XXV.

Mortuus Samuel plangitur: David Nabal victum neganti mortem minatus, egregia Abigail oratione placatur, quam mortuo Nabal in connubium accipit, ſimul & Achinoam, Saul verò filiam Michol Phalti tradit.

A 1 MOrtuus * eſt autem Samuel, & congregatus eſt univerſus Iſraël, & planxerunt
* *Inf.* 28. *a.* 3. eum & ſepelierunt eum in domo ſua in Ramatha. Conſurgénſque David deſcendit in deſertum Pharan.
Eccli. 46. *d.* 23.

2 Erat autem vir quiſpiam in ſolitudine Maon, & poſſeſſio ejus in Carmelo, & homo ille magnus nimis: eràntque ei oves tria millia, & mille capræ: & accidit ut tonderetur grex ejus in Carmelo.

3 Nomen autem viri illius erat Nabal: & nomen uxoris ejus Abigail. erátque mulier illa prudentiſſima & ſpecioſa: porrò vir ejus durus, & peſſimus, & malitioſus: erat autem de genere Caleb.

4 Cùm ergo audiſſet David in deſerto quòd tonderet Nabal gregem ſuum,

5 Miſit decem juvenes, & dixit eis: Aſcendite in Carmelum, & venietis ad Nabal, & ſalutabitis eum ex nomine meo pacificè.

6 Et dicetis: Sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus, quæcumque habes ſit pax.

7 Audivi quòd tonderent paſtores tui, qui
erant nobiſcum in deſerto: numquam eis moleſti
fuimus, nec aliquando defuit quidquam
eis de grege, omni tempore quo fuerunt nobiſcum
in Carmelo.

8 Interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. B
Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis
tuis: in die enim bona venimus. quodcumque
invenerit manus tua, da ſervis tuis, & filio
tuo David.

9 Cúmque veniſſent pueri David, locuti
ſunt ad Nabal omnia verba hæc ex nomine David:
& ſiluerunt.

10 Reſpondens autem Nabal pueris David,
ait: Quis eſt David? & quis eſt filius Iſaï? hodie
increverunt ſervi qui fugiunt dominos ſuos.

11 Tollam ergo panes meos, & aquas meas,
& carnes pecorum, quæ occidi tonſoribus
meis, & dabo viris quos neſcio unde ſint?

12 Regreſſi ſunt itaque pueri David per
viam ſuam, & reverſi venerunt, & nuntiaverunt
ei omnia verba quæ dixerat.

13 Tunc ait David pueris ſuis: Accingatur C
unuſquiſque gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli
gladiis ſuis, accinctúſque eſt & David enſe ſuo:
& ſecuti ſunt David quaſi quadringenti viri:
porrò ducenti remanſerunt ad ſarcinas.

14 Abigail autem uxori Nabal nuntiavit
unus de pueris ſuis, dicens: Ecce David miſit
nuntios de deſerto, ut benedicerent domino
noſtro: & averſatus eſt eos.

15 Homines iſti, boni ſatis fuerunt nobis, &
non moleſti: nec quidquam aliquando periit
omni tempore, quo fuimus converſati cum eis
in deſerto:

& venit in Therſa: cúmque illa ingrederetur li-
men domus, puer mortuus eſt,
18 Et ſepelierunt eum. Et planxit cum om-
nis Iſraël juxta ſermonem Domini, quem locu-
tus eſt in manu ſervi ſui Ahiæ prophetæ.
19 Reliqua autem verborum Jeroboam, E
quomodo pugnaverit, & quomodo regna-
verit, ecce ſcripta ſunt in Libro verborum
dierum regum Iſraël.
20 Dies autem, quibus regnavit Jeroboam,
viginti duo anni ſunt: & dormivit cum patri-
bus ſuis: regnavítque Nadab filius ejus pro eo.
21 * Porrò Roboam filius Salomonis regna- * 2.
vit in Juda. Quadraginta & unius anni erat Ro- Par.
boam, cùm regnare cœpiſſet: decem & ſeptem 12. d.
annos regnavit in Jeruſalem civitate, quam ele- 13.
git Dominus ut poneret nomen ſuum ibi, ex
omnibus tribubus Iſraël. Nomen autem matris
ejus Naama Ammanitis.
22 Et fecit Judas malum coram Domino, & F
irritaverunt eum ſuper omnibus, quæ fecerant
patres eorum in peccatis ſuis quæ peccaverunt.
23 Ædificaverunt enim & ipſi ſibi aras, &
ſtatuas, & lucos, ſuper omnem collem excel-
ſum, & ſubter omnem arborem frondoſam:
24 Sed & effeminati fuerunt in terra, fecerúnt-
que omnes abominationes gentium, quas attri-
vit Dominus ante faciem filiorum Iſraël.
25 In quinto autem anno regni Roboam, aſ-
cendit Seſac rex Ægypti in Jeruſalem,
26 Et tulit theſauros domus Domini, & the-
ſauros regios, & univerſa diripuit: ſcuta quo-
que aurea, quæ * fecerat Salomon: * Sup.
27 Pro quibus fecit rex Roboam ſcuta ærea, 10. c.
& tradidit ea in manum ducum ſcutariorum, & 16.

eorum qui excubabant ante oſtium domus regis.

G 28 Cúmque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: & poſteà reportabant ad armamentarium ſcutariorum.

29 Reliqua autem ſermonum Roboam, & omnia quæ fecit, ecce ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda.

30 Fuítque bellum inter Roboam & Jeroboam cunctis diebus.

31 Dormivítque Roboam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in civitate David: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis: & regnavit Abiam filius ejus pro eo.

CAPUT XV.

Impio Abiæ regi Judæ ſuccedit pius filius Aſa, qui adverſus Baſan regem Iſraël præliatur, impetrato à Benadad rege Syriæ auxilio. Aſa morienti ſuccedit filius Joſaphat: at Baaſa, Nadab filium Jeroboam cum univerſa cognatione occidit, & pro eo regnat ſuper Iſraël viginti quatuor annis, impius poſt impium.

A 1 IGitur in octavo decimo anno regni Jeroboã filij Nabat, regnavit Abiam ſuper Judam.

*2. 2 Tribus annis regnavit in Jeruſalem: * no-
Par. men matris ejus Maacha filia Abeſſalom.
13. a. 3 Ambulavítque in omnibus peccatis patris
2. ſui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor David patris ejus.

4 Sed propter David dedit ei Dominus Deus ſuus lucernam in Jeruſalem, ut ſuſcitaret filium ejus poſt eum, & ſtatueret Jeruſalem:

B 5 Eò quòd feciſſet David rectum in oculis
*2. Domini, & non declinaſſet ab omnibus, quæ
Reg. præceperat ei cunctis diebus vitæ ſuæ, * exce-
11. a. pto ſermone Uriæ Hethæi.
4.

6 Attamen bellum fuit inter Roboam & Jeroboam, omni tempore vitæ ejus.
7 Reliqua autem ſermonum Abiam, & omnia quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Juda? Fuítque * prælium inter Abiam & inter Jeroboam. * 2. Par. 13. a. 3.
8 Et dormivit Abiam cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in civitate David: * regnavítque Aſa filius ejus pro eo. * 2. Par. 14. a. 1.
9 In anno ergo vigeſimo Jeroboam regis Iſraël regnavit Aſa rex Juda,
10 Et quadraginta & uno anno regnavit in Jeruſalem. Nomen matris ejus Maacha, filia Abeſſalom.
11 Et fecit Aſa rectum ante conſpectum Domini, ſicut David pater ejus:
12 Et abſtulit effeminatos de terra, purgavítque univerſas ſordes idolorum, quæ fecerant patres ejus.
13 Inſuper & Maacham matrem ſuam amovit, ne eſſet princeps in ſacris Priapi, & in luco ejus, quem conſecraverat: ſubvertítque ſpecum ejus, & confregit ſimulachrum turpiſſimum, & combuſſit in Torrente Cedron: C
14 Excelſa autem non abſtulit. Veruntamen cor Aſa perfectum erat cum Domino cunctis diebus ſuis:
15 Et intulit ea, quæ ſanctificaverat pater ſuus, & voverat, in domum Domini, argentum & aurum, & vaſa.
16 Bellum autem erat inter Aſa, & Baaſa regem Iſraël, cunctis diebus eorum.
17 * Aſcendit quoque Baaſa rex Iſraël in Judam, & ædificavit Ramas ut non poſſet quiſpiam egredi vel ingredi de parte Aſa regis Juda. * 2. Par. 16. a. 1.

18 Tollens itaque Aſa omne argentum & aurum, quod remanſerat in theſauris domus Domini, & in theſauris domus regiæ, dedit illud in manus ſervorum ſuorum: & miſit ad Benadad filium Tabremon filij Heſion, regem Syriæ, qui habitabat in Damaſco, dicens:
D 19 Fœdus eſt inter me & te, & inter patrem meum & patrem tuum: ideò miſi tibi munera, argentum & aurum: & peto ut venias, & irritum facias fœdus, quod habes cum Baaſa rege Iſraël, & recedat à me.
20 Acquieſcens Benadad regi Aſa, miſit principes exercitus ſui in civitates Iſraël, & percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abeldomum Maacha, & univerſam Cenneroth, omnem ſcilicet Terram Nephthali.
21 Quod cùm audiſſet Baaſa, intermiſit ædificare Rama, & reverſus eſt in Therſa.
E 22 Rex autem Aſa nuntium miſit in omnem Judam, dicens: Nemo ſit excuſatus. Et tulerunt lapides de Rama, & ligna ejus, quibus ædificaverat Baaſa, & extruxit de eis rex Aſa Gabaa Benjamin, & Maſpha.
23 Reliqua autem omnium ſermonum Aſa, & univerſæ fortitudines ejus, & cuncta quæ fecit, & civitates quas extruxit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda? Verumtamen in tempore ſenectutis ſuæ doluit pedes.
24 Et dormivit cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in Civitate David patris ſui.
* 2. Par. 17 a. 1. * Regnavítque Joſaphat filius ejus pro eo.
25 Nadab verò filius Jeroboam regnavit ſuper Iſraël anno ſecundo Aſa regis Juda: regnavítque ſuper Iſraël duobus annis.

26 Et fecit quod malum eſt in conſpectu Do- F
mini, & ambulavit in viis patris ſui, & in pec-
catis ejus, quibus peccare fecit Iſraël.
27 Inſidiatus eſt autem ei Baaſa filius Ahiæ
de domo Iſſachar, & percuſſit eum in Gebbe-
thon, quæ eſt urbs Philiſthinorum: ſiquidem
Nadab & omnis Iſraël obſidebant Gebbethon.
28 Interfecit ergo illum Baaſa in anno tertio
Aſa regis Juda, & regnavit pro eo.
29 Cúmque regnaſſet, * percuſſit omnem * *Inf.*
domum Jeroboam: non dimiſit ne unam qui- *21. f.*
dem animam de ſemine ejus, donec deleret eum, *22.*
juxta verbum Domini, * quod locutus fuerat * *Sup.*
in manu ſervi ſui Ahiæ Silonitis: *14. c. 10.*
30 Propter peccata Jeroboam, quæ peccave-
rat, & quibus peccare fecerat Iſraël: & propter G
delictum, quo irritaverat Dñm Deum Iſraël.
31 Reliqua autem ſermonum Nadab, & om-
nia quæ operatus eſt, nónne hæc ſcripta ſunt in
Libro verborum dierum regum Iſraël?
32 Fuítque bellum inter Aſa, & Baaſa regem
Iſraël, cunctis diebus eorum.
33 Anno tertio Aſa regis Juda, regnavit
Baaſa filius Ahiæ, ſuper omnem Iſraël, in Ther-
ſa, viginti quatuor annis.
34 Et fecit malum coram Domino, ambula-
vítque in via Jeroboam, & in peccatis ejus, qui-
bus peccare fecit Iſraël.

CAPUT XVI.

Jehu prophetat regis Baaſa & domus ipſius ſubverſionem; cui mortuo ſuccedit filius Ela, quem impius Zambri occidit, eóque regnum invadente, elegit Iſraël Amri; quo impio regnum obtinente, Zambri ſe cum domo regia ſuccendit: mortuo autem Amri ſuccedit filius

impiiſſimus Achab, qui Jezabel duxit uxorem, & ejus tempore readificatur Iericho, ſed non impunè.

A 1 FActus eſt autem ſermo Domini ad Jehu filium Hanani contra Baaſa, dicens:

2 Pro eo quòd exaltavi te de pulvere, & poſui te ducem ſuper populum meum Iſraël, tu autem ambulaſti in via Jeroboam, & peccare feciſti populum meum Iſraël, ut me irritares in peccatis eorum:

3 Ecce ego demetam poſteriora Baaſa, & poſteriora domus ejus: & faciam domum tuam ſicut domum Jeroboam filij Nabat.

* Sup. 14. c. 11. 4 * Qui mortuus fuerit de Baaſa in civitate, comedent eum canes: & qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres cæli.

* 2. Par. 16. a. 1. 5 * Reliqua autem ſermonum Baaſa, & quæcumque fecit, & prælia ejus, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraël?

6 Dormivit ergo Baaſa cum patribus ſuis, ſepultúſque eſt in Therſa: & regnavit Ela filius ejus pro eo.

7 Cùm autem in manu Jehu filij Hanani prophetæ verbum Dñi factum eſſet contra Baaſa, & contra domum ejus: & contra omne malum, quod fecerat coram Domino, ad irritandum eum in operibus manuum ſuarum, ut fieret ſicut domus Jeroboam: ob hanc cauſam occidit eum, hoc eſt, Jehu filium Hanani, prophetam.

B 8 Anno vigeſimo ſexto Aſa regis Juda, regnavit Ela filius Baaſa ſuper Iſraël in Therſa duobus annis.

9 Et rebellavit contra eum ſervus ſuus Zambri, dux mediæ partis equitum: erat autem Ela in Therſa bibens & temulentus, in domo Arſa præfecti Therſa.

10 * Irruens ergo Zambri, percuſſit & occi- * 4.
dit eum anno vigeſimo ſeptimo Aſa regis Juda, Reg.
& regnavit pro eo. 9. f.
11 Cúmque regnaſſet, & ſediſſet ſuper ſo- 31.
lium ejus, percuſſit omnem domum Baaſa, & C
non dereliquit ex ea mingentem ad parietem,
& propinquos & amicos ejus.
12 Delevítque Zambri omnem domum Baa-
ſa, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat
ad Baaſa in manu Jehu prophetæ,
13 Propter univerſa peccata Baaſa, & pec-
cata Ela filij ejus, qui peccaverunt, & peccare
fecerunt Iſraël, provocantes Dominum Deum
Iſraël in vanitatibus ſuis.
14 Reliqua autem ſermonum Ela, & omnia D
quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ver-
borum dierum regum Iſraël?
15 Anno vigeſimo ſeptimo Aſa regis Juda,
regnavit Zambri ſeptem diebus in Therſa: por-
rò exercitus obſidebat Gebbethon urbem Phili-
ſthinorum.
16 Cúmque audiſſet rebellaſſe Zambri, &
occidiſſe regem, fecit ſibi regem omnis Iſraël
Amri, qui erat princeps militiæ ſuper Iſraël in
die illa in caſtris.
17 Aſcendit ergo Amri, & omnis Iſraël cum
eo, de Gebbethon, & obſidebant Therſa.
18 Videns autem Zambri quòd expugnanda
eſſet civitas, ingreſſus eſt palatium, & ſuccen-
dit ſe cum domo regia: & mortuus eſt
19 In peccatis ſuis, quæ peccaverat faciens
malũ coram Dño, & ambulans in via Jeroboam,
& in peccato ejus, quo fecit peccare Iſraël.
20 Reliqua autem ſermonum Zambri, & in- E
ſidiarum ejus, & tyrannidis, nónne hæc ſcripta

ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraël?
21 Tunc diviſus eſt populus Iſraël in duas
partes: media pars populi ſequebatur Thebni
filium Gineth, ut conſtitueret eum regem: &
media pars Amri.
22 Prævaluit autem populus qui erat cum
Amri, populo qui ſequebatur Thebni filium
Gineth: mortuúſque eſt Thebni, & regnavit
Amri.
23 Anno trigeſimo primo Aſa regis Juda, regnavit
Amri ſuper Iſraël, duodecim annis: in
Therſa regnavit ſex annis.
24 Emítque montem Samariæ à Somer duobus
talentis argenti: & ædificavit eum, & vocavit
nomen civitatis, quam extruxerat, nomine
Somer domini montis, Samariam.
F 25 Fecit autem Amri malum in conſpectu
Domini, & operatus eſt nequiter, ſuper omnes
qui fuerunt ante eum.
26 Ambulavítque in omni via Jeroboam filij
Nabat, & in peccatis ejus quibus peccare fecerat
Iſraël: ut irritaret Dominum Deum Iſraël
in vanitatibus ſuis.
27 Reliqua autem ſermonum Amri, & prælia
ejus quæ geſſit, nónne hæc ſcripta ſunt in
Libro verborum dierum regum Iſraël?
28 Dormivítque Amri cum patribus ſuis,
& ſepultus eſt in Samaria: regnavítque Achab
filius ejus pro eo.
29 Achab verò filius Amri regnavit ſuper
Iſraël anno trigeſimo octavo Aſa regis Juda. Et
regnavit Achab filius Amri ſuper Iſraël in Samaria
viginti & duobus annis.
G 30 Et fecit Achab filius Amri malum in
conſpectu Domini, ſuper omnes qui fuerunt
ante eum.

31 Nec ſuffecit ei ut ambularet in peccatis
Jeroboam filij Nabat: inſuper duxit uxorem Ie-
zabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit,
& ſervivit Baal, & adoravit eum.
32 Et poſuit aram Baal in templo Baal, quod
ædificaverat in Samaria,
33 Et plantavit lucum: & addidit Achab in
opere ſuo, irritans Dominum Deum Iſraël, ſu-
per omnes reges Iſraël qui fuerunt ante eum.
34 * In diebus ejus ædificavit Hiel de Be- * Ioſ.
thel, Jericho: in Abiram primitivo ſuo funda- 6. d.
vit eam, & in Segub noviſſimo ſuo poſuit por- 26.
tas ejus: juxta verbum Domini quod locutus
fuerat in manu Joſue filij Nun.

CAPUT XVII.

Elias cælum triennio claudit, primúmque paſcitur à corvis, deinde à muliere Sarephthana; cujus hydria farinæ & lecythus olei non minuuntur; filius autem ipſius, oratione Eliæ reſuſcitatur.

1 ET dixit Elias Theſbites de habitatoribus A
Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Eccli.
Iſraël, in cujus conſpectu ſto, ſi erit annis his 48. a.
ros & pluvia, niſi juxta oris mei verba. 1.
Iac. 5.
2 Et factum eſt verbum Domini ad eum, d. 17.
dicens:
3 Recede hinc, & vade contra Orientem,
& abſcondere in Torrente carith, qui eſt con-
tra Jordanem;
4 Et ibi de torrente bibes: corvíſque præce-
pi ut paſcant te ibi.
5 Abiit ergo, & fecit juxta verbum Domini:
cúmque abiiſſet, ſedit in Torrente carith, qui
eſt contra Jordanem.
6 Corvi quoque deferebant ei panem & car-
nes manè, ſimiliter panem & carnes veſperi,

& bibebat de torrente.
7 Poſt dies autem ſiccatus eſt torrens: non
enim pluerat ſuper terram.
8 Factus eſt ergo ſermo Dñi ad eum, dicens:
9 Surge, & vade in Sarephta Sidoniorum,
& manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri vi-
duæ ut paſcat te.
B 10 * Surrexit, & abiit in Sarephta. Cúmque
*Luc. veniſſet ad portam civitatis, apparuit ei mulier
4. d. vidua colligens ligna, & vocavit eam, dixítque
26. ei: Da mihi paululum aquæ in vaſe, ut bibam.
11 Cúmque illa pergeret ut afferret, clama-
vit poſt tergum ejus, dicens: Affer mihi, obſe-
cro, & buccellam panis in manu tua.
12 Quæ reſpondit: Vivit Dominus Deus
tuus, quia non habeo panem, niſi quantum pu-
gillus capere poteſt farinæ in hydria, & paulu-
lum olei in lecytho: en colligo duo ligna, ut
ingrediar, & faciam illum mihi & filio meo, ut
comedamus, & moriamur.
C 13 Ad quam Elias ait: Noli timere, ſed vade,
& fac ſicut dixiſti: verumtamen mihi primùm
fac de ipſa farinula ſubcinericium panem parvu-
lum, & affer ad me: tibi autem & filio tuo fa-
cies poſteà.
14 Hæc autem dicit Dominus Deus Iſraël:
Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei
minuetur, uſque ad diem in qua Dominus da-
turus eſt pluviam ſuper faciem terræ.
15 Quæ abiit, & fecit juxta verbum Eliæ:
& comedit ipſe, & illa, & domus ejus: & ex
illa die
16 Hydria farinæ non defecit, & lecythus
olei non eſt imminutus, juxta verbum Domini,
quod locutus fuerat in manu Eliæ.

17 Factum eſt autem poſt hæc, ægrotavit
filius mulieris matris familias, & erat languor
fortiſſimus, ita ut non remaneret in eo halitus.
18 Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi & tibi D
vir Dei? ingreſſus es ad me, ut rememorarentur
iniquitates meæ, & interficeres filium meum?
19 Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum.
Tulitque eum de ſinu ejus, & portavit in cœna-
culum ubi ipſe manebat, & poſuit ſuper lectu-
lum ſuum.
20 Et clamavit ad Dominum, & dixit: Do-
mine Deus meus, etiámne viduam, apud quam
ego utcumque ſuſtentor, afflixiſti ut interficé-
res filium ejus?
21 Et expandit ſe, atque menſus eſt ſuper
puerum tribus vicibus, & clamavit ad Domi-
num, & ait: Domine Deus meus, revertatur ob-
ſecro anima pueri hujus in viſcera ejus.
22 Et exaudivit Dominus vocem Eliæ: &
reverſa eſt anima pueri intra eum, & revixit.
23 Tulitque Elias puerum, & depoſuit eum
de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit
matri ſuæ, & ait illi: En vivit filius tuus.
24 Dixítque mulier ad Eliam: Nunc in iſto
cognovi, quoniam vir Dei es tu, & verbum Do-
mini in ore tuo verum eſt.

CAPUT XVIII.

*Increſcente fame, Elias Abdiæ herbam pecoribus quæ-
renti occurrit; cui ægrè perſuadet ut nuntiet Achab ſe
adeſſe, qui occurrens Eliæ ab ipſo corripitur: Dei zelo
Elias 850. pſeudoprophetas occidi jubet, dato de cælo ig-
ne ad conſummationem holocauſti, & pluviam à Deo
impetrat.*

1 POſt dies multos factum eſt verbum Do- A
mini ad Eliam, in anno tertio dicens: Va-
de, & oſtende te Achab, ut dem pluviam ſuper

faciem terræ.

2 Ivit ergo Elias, ut oſtenderet ſe Achab: erat autem fames vehemens in Samaria.

3 Vocavítque Achab Abdiam diſpenſatorem domus ſuæ: Abdias autem timebat Dominum valdè.

4 Nam cùm interficeret Jezabel prophetas Domini, tulit ille centum prophetas, & abſcondit eos quinquagenos & quinquagenos in ſpeluncis, & pavit eos pane & aqua.

5 Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in terram ad univerſos fontes aquarum, & in cunctas valles, ſi fortè poſſimus invenire herbam, & ſalvare equos & mulos, & non penitus jumenta intereant.

B 6 Diviſerúntque ſibi regiones, ut circuirent eas: Achab ibat per viam unam, & Abdias per viam alteram ſeorſum.

7 Cúmque eſſet Abdias in via, Elias occurrit ei: qui cùm cognoviſſet eum, cecidit ſuper faciem ſuam, & ait: Num tu es, domine mi, Elias?

8 Cui ille reſpondit: Ego. Vade, & dic domino tuo: Adeſt Elias.

9 Et ille, Quid peccavi, inquit: quoniam tradis me ſervum tuum in manu Achab, ut interficiat me?

10 Vivit Dominus Deus tuus, quia non eſt gens, aut regnum, quò non miſerit dominus meus te requirens: & reſpondentibus cunctis: Non eſt hîc: adjuravit regna ſingula & gentes, eò quòd minimè reperireris.

11 Et nunc tu dicis mihi: Vade, & dic domino tuo: Adeſt Elias.

12 Cúmque receſſero à te, Spiritus Domini aſportabit te, in locum quem ego ignoro: &

ingreſſus nuntiabo Achab, & non inveniens te, interficiet me, ſervus autem tuus timet Dominum ab infantia ſua.

13 Numquid non indicatum eſt tibi domino C
meo, quid fecerim cùm interficeret Jezabel prophetas Domini, quòd abſconderim de prophetis Domini centum viros, quinquagenos & quinquagenos, in ſpeluncis, & paverim eos pane & aqua?

14 Et nunc tu dicis: Vade, & dic domino tuo: Adeſt Elias: ut interficiat me?

15 Et dixit Elias: Vivit Dominus exercituum, ante cujus vultum ſto, quia hodie apparebo ei.

16 Abiit ergo Abdias in occurſum Achab, & indicavit ei: venítque Achab in occurſum Eliæ.

17 Et cùm vidiſſet eum, ait: Túne es ille, qui conturbas Iſraël?

18 Et ille ait: Non ego turbavi Iſraël, ſed tu, & domus patris tui, qui dereliquiſtis mandata Domini: & ſecuti eſtis Baalim.

19 Verumtamen nunc mitte, & congrega ad me univerſum Iſraël in monte Carmeli, & prophetas Baal quadringentos quinquaginta, prophetáſque lucorum quadringentos, qui comedunt de menſa Jezabel.

20 Miſit Achab ad omnes filios Iſraël, & congregavit prophetas in monte Carmeli.

21 Accedens autem Elias ad omnem popu- D
lum, ait: Uſquequò claudicatis in duas partes? ſi Dominus eſt Deus, ſequimini eum: ſi autem Baal, ſequimini illum. Et non reſpondit ei populus verbum.

22 Et ait rurſus Elias ad populum: Ego remanſi propheta Domini ſolus: prophetæ autem

Baal quadringenti & quinquaginta viri ſunt.

23 Dentur nobis duo boves, & illi eligant ſibi bovem unum, & in fruſta cædentes, ponant ſuper ligna, ignem autem non ſupponant: & ego faciam bovem alterum, & imponam ſuper ligna, ignem autem non ſupponam.

24 Invocate nomina deorum veſtrorum, & ego invocabo nomen Domini mei: & Deus qui exaudierit per ignem, ipſe ſit Deus. Reſpondens omnis populus ait: Optima propoſitio.

E 25 Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum, & facite primi, quia vos plures eſtis: & invocate nomina deorum veſtrorum, ignémque non ſupponatis.

26 Qui cùm tuliſſent bovem, quem dederat eis, fecerunt: & invocabant nomen Baal de manè uſque ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui reſponderet: tranſiliebántque altare quod fecerant.

27 Cúmque eſſet jam meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce majore: Deus enim eſt, & forſitan loquitur, aut in diverſorio eſt, aut in itinere, aut certè dormit, ut excitetur.

28 Clamabant ergo voce magna, & incidebant ſe juxta ritum ſuum cultris & lanceolis, donec perfunderentur ſanguine.

29 Poſtquam autem tranſiit meridies, & illis prophetantibus venerat tempus quo ſacrificium offerri ſolet, nec audiebatur vox, nec aliquis reſpondebat, nec attendebat orantes:

30 Dixit Elias omni populo: Venite ad me. Et accedente ad ſe populo, curavit altare Domini, quod deſtructum fuerat.

31 Et tulit duodecim lapides juxta numerum tribuum filiorum Jacob, ad quem factus eſt ſer-

mio Domini, dicens: * Iſraël erit nomen tuum. *Gen. 32. ſ. 28.
32 Et ædificavit de lapidibus altare in nomine Domini: fecítque aquæductum, quaſi per F
duas aratiunculas, in circuitu altaris,
33 Et compoſuit ligna: divisítque per membra bovem, & poſuit ſuper ligna,
34 Et ait: Implete quatuor hydrias aqua, & fundite ſuper holocauſtum, & ſuper ligna. Rurſúmque dixit: Etiam ſecundò hoc facite. Qui cùm feciſſent ſecundò, ait: Etiam tertiò idipſum facite. Fecerúntque tertiò,
35 Et currebant aquæ circum altare, & foſſa aquæductus repleta eſt.
36 Cúmque jam tempus eſſet ut offerretur holocauſtum, accedens Elias propheta, ait: Dñe Deus Abraham, & Iſaac, & Iſraël, oſtende hodie quia tu es Deus Iſraël, & ego ſervus tuus, & juxta præceptum tuum feci omnia verba hæc.
37 Exaudi me Domine, exaudi me: ut diſcat populus iſte, quia tu es Dominus Deus, & tu convertiſti cor eorum iterùm.
38 Cecidit autem ignis Domini, & voravit holocauſtum, & ligna, & lapides, pulverem quoque, & aquam, quæ erat in aquæductu lambens.
39 Quod cùm vidiſſet omnis populus, cecidit in faciem ſuam, & ait: Dominus ipſe eſt Deus, Dominus ipſe eſt Deus.
40 Dixítque Elias ad eos: Apprehendite prophetas Baal, & ne unus quidem effugiat ex eis. G
Quos cùm apprehendiſſent, duxit eos Elias ad Torrentem Ciſon, & interfecit eos ibi.
41 Et ait Elias ad Achab: Aſcende, comede, & bibe: quia ſonus multæ pluviæ eſt.
42 Aſcendit Achab ut comederet & bibe-

ret : Elias autem aſcendit in verticem Carmeli,
& pronus in terram poſuit faciem ſuam inter
genua ſua,
43 Et dixit ad puerum ſuum : Aſcende, &
proſpice contra mare. Qui cùm aſcendiſſet, &
contemplatus eſſet, ait : Non eſt quidquam. Et
rurſum ait illi : Revertere ſeptem vicibus.
44 In ſeptima autem vice, Ecce nebecula
parva quaſi veſtigium hominis aſcendebat de
mari. Qui ait : Aſcende, & dic Achab : Junge
currum tuum & deſcende, ne occupet te pluvia.
45 Cúmque ſe verteret huc atque illuc, ec-
ce cæli contenebrati ſunt, & nubes, & ventus,
& facta eſt pluvia grandis. Aſcendens itaque
Achab abiit in Jezrahel :
46 Et manus Domini facta eſt ſuper Eliam,
accinctíſque lumbis currebat ante Achab, do-
nec veniret in Jezrahel.

CAPUT XIX.

Elias fugiens Jezabel in deſerto, à ſomno excitatus, panem divinitus miſſum edit, aquámque bibit, & ita ad montem Horeb pervenit; ibíque in ſpelunca quærens ſe ſolum Domini prophetam relictum, audit ſeptem millia eſſe relicta: mittitúrque ad ungendum Hazael in regem Syriæ, Jehu in regem Iſraël, & Eliſeum in prophetam.

A 1 NUntiavit autem Achab Jezabel omnia
quæ fecerat Elias, & quomodò occidiſ-
ſet univerſos prophetas gladio.
2 Miſítque Jezabel nuntium ad Eliam, di-
cens : Hæc mihi faciant dii, & hæc addant, niſi
hac hora cras poſtero animam tuam ſicut ani-
mam unius ex illis.
3 Timuit ergo Elias, & ſurgens abiit quo-
cumque eum ferebat voluntas : venítque in Ber-
ſabee Juda, & dimiſit ibi puerum ſuum,

4 Et perrexit in deſertum, viam unius diei. Cúmque veniſſet, & ſederet ſubter unam juniperum, petivit animæ ſuæ ut moreretur, & ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neque enim melior ſum, quàm patres mei.

5 Projecítque ſe, & obdormivit in umbra juniperi: & ecce Angelus Domini tetigit eum, & dixit illi: Surge, & comede.

6 Reſpexit, & ecce ad caput ſuum ſubcinericius panis, & vas aquæ: comedit ergo, & bibit, & rurſum obdormivit. B

7 Reverſúſque eſt Angelus Domini ſecundò, & tetigit eum, dixítque illi: Surge, comede: grandis enim tibi reſtat via.

8 Qui cùm ſurrexiſſet, comedit & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta noctibus, uſque ad montem Dei Horeb.

9 Cúmque veniſſet illuc, manſit in ſpelunca: & ecce ſermo Domini ad eum, dixítque illi: Quid hîc agis Elia?

10 At ille reſpondit: Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſraël: altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam ut auferant eam.

11 Et ait ei: Egredere, & ſta in monte coram Domino: & ecce Dominus tranſit, & ſpiritus grandis & fortis ſubvertens montes, & conterens petras ante Dominum: non in ſpiritu Dominus, & poſt ſpiritum commotio: non in commotione Dominus. C

12 Et poſt commotionem ignis: non in igne Dominus, & poſt ignem ſibilus auræ tenuis.

13 Quod cùm audiſſet Elias, operuit vultum ſuum pallio, & egreſſus ſtetit in oſtio ſpeluncæ, & ecce vox ad eum dicens: Quid hîc agis Elia? Et ille reſpondit.

14 Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum: * quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſraël: altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam ut auferant eam.

* Rom. 11. a. 3.

15 Et ait Dominus ad eum: Vade, & revertere in viam tuam per deſertum in Damaſcum: cúmque perveneris illuc, unges Hazael regem ſuper Syriam,

16 * Et Jehu filium Namſi unges regem ſuper Iſraël: Eliſeum autem filium Saphat, qui eſt de Abelmeüla, unges prophetam pro te.

* 4. Reg. 9 a. 2.

D

17 Et erit quicumque fugerit gladium Hazael, occidet eum Jehu: & quicumque fugerit gladium Jehu, interficiet eum Eliſeus.

18 * Et derelinquam mihi in Iſraël ſeptem millia virorum, quorum genua non ſunt incurvata ante Baal, & omne os, quod non adoravit eum oſculans manus.

* Rom. 11. a. 4.

19 Profectus ergo inde Elias, reperit Eliſeum filium Saphat, arantem in duodecim jugis boum, & ipſe in duodecim jugis boum arantibus unus erat: cúmque veniſſet Elias ad eum, miſit pallium ſuum ſuper illum.

20 Qui ſtatim relictis bobus cucurrit poſt Eliam, & ait: Oſculer, oro, patrem meum, & matrem meam, & ſic ſequar te. Dixítque ei: Vade, & revertere: quod enim meum erat, feci tibi.

21 Reverſus autem ab eo, tulit par boum, & mactavit illud, & in aratro boum coxit carnes,

& dedit populo,& comederunt: conſurgénſque abiit, & ſecutus eſt Eliam, & miniſtrabat ei.

CAPUT XX.

Syri Samariam obſidentes cæduntur à pueris principum provinciarum, rursúmque anno altero in campeſtribus cæduntur: rex autem Achab à propheta reprehenditur, quòd fœdus cum Benadad rege Syriæ inierit, illúmque vivum demiſerit.

1 PORrò Benadad rex Syriæ congregavit omnem exercitum ſuum, & triginta duos reges ſecum, & equos, & currus: & aſcendens pugnabat contra Samariam, & obſidebat eam. A

2 Mitténſque nuntios ad Achab regem Iſraël in civitatem,

3 Ait: Hæc dicit Benadad: Argentum tuum, & aurum tuum meum eſt, & uxores tuæ, & filij tui optimi, mei ſunt.

4 Reſpondítque rex Iſraël: juxta verbum tuum, dñe mi rex, tuus ſum ego,& omnia mea.

5 Revertentéſque nuntij, dixerunt: Hæc dicit Benadad, qui miſit nos ad te: Argentum tuum, & aurum tuum, & uxores tuas,& filios tuos dabis mihi.

6 Cras igitur hac eadem hora mittam ſervos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domum ſervorum tuorum: & omne quod eis placuerit, ponent in manibus ſuis, & auferent.

7 Vocavit autem rex Iſraël omnes ſeniores terræ, & ait: Animadvertite, & videte, quoniam inſidietur nobis. miſit enim ad me pro uxoribus meis, & filiis, & pro argento & auro: & non abnui.

8 Dixerúntque omnes majores natu, & univerſus populus, ad eum: Non audias, neque acquieſcas illi. B

9 Reſpondit itaque nuntiis Benadad: Dicite

domino meo regi: Omnia propter quæ miſiſti
ad me ſervum tuum in initio, faciam: hanc au-
tem rem facere non poſſum.
10 Reverſique nuntij retulerunt ei. Qui re-
miſit, & ait: Hæc faciant mihi dij, & hæc ad-
dant, ſi ſufficerit pulvis Samariæ pugillis omnis
populi qui ſequitur me.
11 Et reſpondens rex Iſraël, ait: Dicite ei:
Ne glorietur accinctus æquè ut diſcinctus.
12 Factum eſt autem, cùm audiſſet Benadad
verbum iſtud, bibebat ipſe & reges in umbra-
culis, & ait ſervis ſuis: Circumdate civitatem.
Et circumdederunt eam.
13 Et ecce propheta unus accedens ad Achab
regem Iſraël, ait ei: Hæc dicit Dominus: Cer-
tè vidiſti omnem multitudinem hanc nimiam?
ecce, ego tradam eam in manu tua hodie: ut
ſcias, quia ego ſum Dominus.
C 14 Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei:
Hæc dicit Dominus: Per pediſſequos princi-
pum provinciarum. Et ait: Quis incipiet præ-
liari? Et ille dixit: Tu.
15 Recenſuit ergo pueros principum pro-
vinciarum, & reperit numerum ducentorum
triginta duorum: & recenſuit poſt eos popu-
lum, omnes filios Iſraël, ſeptem millia:
16 Et egreſſi ſunt meridie. Benadad autem
bibebat temulentus in umbraculo ſuo, & re-
ges triginta duo cum eo, qui ad auxilium ejus
venerant.
17 Egreſſi ſunt autem pueri principum pro-
vinciarum in prima fronte. miſit itaque Bena-
dad. Qui nuntiaverunt ei, dicentes: Viri egreſſi
ſunt de Samaria.
18 Et ille ait: Sive pro pace veniunt, appre-

hendite eos vivos : ſive ut prælientur, vivos eos
capite.
19 Egreſſi ſunt ergo pueri principum provin-
ciarum, ac reliquus exercitus ſequebatur :
20 Et percuſſit unuſquiſque virum,qui con- D
tra ſe veniebat : fugerúntque Syri, & perſecutus
eſt eos Iſraël. Fugit quoque Benadad Rex Syriæ
in equo cum equitibus ſuis.
21 Necnon egreſſus rex Iſraël percuſſit equos
& currus, & percuſſit Syriam plaga magna.
22 (Accedens autem propheta ad regem Iſ-
raël, dixit ei : Vade, & confortare, & ſcito, &
vide quid facias : ſequenti enim anno rex Syriæ
aſcendet contra te.)
23 Servi verò regis Syriæ dixerunt ei : Dij
montium ſunt dij eorum,ideò ſuperaverunt nos:
ſed melius eſt ut pugnemus contra eos in cam-
peſtribus, & obtinebimus eos.
24 Tu ergo verbum hoc fac : Amove reges
ſingulos ab exercitu tuo, & pone principes
pro eis;
25 Et inſtaura numerum militum qui cecide-
runt de tuis, & equos ſecundùm equos priſti-
nos, & currus ſecundùm currus quos ante ha-
buiſti : & pugnabimus contra eos in campeſtri-
bus, & videbis quòd obtinebimus eos. Credi-
dit conſilio eorum, & fecit ita.
26 Igitur poſtquam annus tranſierat, recen- E
ſuit Benadad Syros, & aſcendit in Aphec, ut
pugnaret contra Iſraël.
27 Porrò filij Iſraël recenſiti ſunt, & acce-
ptis cibariis profecti ex adverſo, caſtráque me-
tati ſunt contra eos, quaſi duo parvi greges ca-
prarum : Syri autem repleverunt terram.
28 (Et accedens unus vir Dei, dixit ad re-

gem Iſraël: Hæc dicit Dominus: Quia dixerunt Syri: Deus montium eſt Dominus, & non eſt Deus vallium: dabo omnem multitudinem hanc grandem in manu tua, & ſcietis quia ego ſum Dominus.)

29 Dirigebántque ſeptem diebus ex adverſo hi atque illi acies, ſeptima autem die commiſſum eſt bellum: percuſſerúntque filij Iſraël de Syris centum millia peditum in die una.

30 Fugerunt autem qui remanſerant in Aphec, in civitatem: & cecidit murus ſuper viginti ſeptem millia hominum qui remanſerant. Porrò Benadad fugiens ingreſſus eſt civitatem, in cubiculum quod erat intra cubiculum.

31 Dixerúntque ei ſervi ſui: Ecce, audivimus quòd reges domus Iſraël clementes ſint: ponamus itaque ſaccos in lumbis noſtris, & funiculos in capitibus noſtris, & egrediamur ad regem Iſraël: forſitan ſalvabit animas noſtras.

F 32 Accinxerunt ſaccis lumbos ſuos, & poſuerunt funiculos in capitibus ſuis, veneruntque ad regem Iſraël, & dixerunt ei: Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus eſt.

33 Quòd acceperunt viri pro omine: & feſtinantes rapuerunt verbum ex ore ejus, atque dixerunt: Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite, & adducite eum ad me. Egreſſus eſt ergo ad eum Benadad, & levavit eum in currum ſuum.

34 Qui dixit ei: Civitates, quas tulit pater meus à patre tuo, reddam: & plateas fac tibi in Damaſco, ſicut fecit pater meus in Samaria, & ego fœderatus recedam à te. Pepigit ergo fœdus, & dimiſit eum.

35 Tunc vir quidam de filiis prophetarum

dixit ad ſocium ſuum in ſermone Domini: Percute me. At ille noluit percutere.

36 Cui ait: Quia noluiſti audire vocem Domini, ecce recedes à me, & percutiet te leo. Cúmque paululum receſſiſſet ab eo, invenit eum leo, atque percuſſit.

37 Sed & alterum inveniens virum, dixit ad eum: Percute me. Qui percuſſit eum, & vulneravit.

38 Abiit ergo propheta, & occurrit regi in via, & mutavit aſperſione pulveris os & oculos ſuos. G

39 Cúmque rex tranſiſſet, clamavit ad regem, & ait: Servus tuus egreſſus eſt ad præliandum cominus: cúmque fugiſſet vir unus, adduxit eum quidam ad me, & ait: Cuſtodi virum iſtum: qui ſi lapſus fuerit, erit anima tua pro anima ejus, aut talentum argenti appendes.

40 Dum autem ego turbatus huc illúcque me verterem, ſubitò non comparuit. Et ait rex Iſraël ad eum: Hoc eſt judicium tuum, quod ipſe decreviſti.

41 At ille ſtatim abſterſit pulverem de facie ſua, & cognovit eum rex Iſraël, quòd eſſet de prophetis.

42 Qui ait ad eum: Hæc dicit Dominus: * Quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo ejus. * Inf. 22. 38. f.

43 Reverſus eſt igitur rex Iſraël in domum ſuam, audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

Caput XXI.

Naboth ob negatam regi Achab vineam à falſis teſtibus juſſu Jezabel accuſatus lapidatur, quo facto, ipſi Achab ad occupandam vineam properanti Elias plurima comminatur mala, quæ tamen Achab ſe humiliando evadit.

A 1 POſt verba autem hæc, tempore illo vinea
erat Naboth Jezrahelitæ, qui erat in Jezrahel, juxta palatium Achab regis Samariæ.
2 Locutus eſt ergo Achab ad Naboth, dicens. Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina eſt, & prope domum meam, dabóque tibi pro ea vineam meliorem: aut ſi commodius tibi putas, argenti pretium, quanto digna eſt.
3 Cui reſpondit Naboth: propitius ſit mihi Dominus, ne dem hereditatem patrum meorum tibi.
4 Venit ergo Achab in domum ſuam indignans, & frendens ſuper verbo, quod locutus fuerat ad eum Naboth Jezrahelites, dicens: Non dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et projiciens ſe in lectulum ſuum, avertit faciem ſuam ad parietem, & non comedit panem.
B 5 Ingreſſa eſt autem ad eum Jezabel uxor ſua, dixítque ei: Quid eſt hoc, unde anima tua contriſtata eſt? & quare non comedis panem?
6 Qui reſpondit ei: Locutus ſum Naboth Jezrahelitæ, & dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecunia: aut, ſi tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam.
7 Dixit ergo ad eum Jezabel uxor ejus: Grandis auctoritatis es, & benè regis regnum Iſraël. Surge, & comede panem, & æquo animo eſto, ego dabo tibi vineam Naboth Jezrahelitæ.

8 Scripſit

8 Scripſit itaque litteras ex nomine Achab, & ſignavit eas annulo ejus, & miſit ad majores natu & optimates, qui erant in civitate ejus, & habitabant cum Naboth.

9 Litterarum autem hæc erat ſententia: Prædicate jejunium, & ſedere facite Naboth inter primos populi; C

10 Et ſubmittite duos viros filios Belial contra eum, & falſum teſtimonium dicant: Benedixit Deum & regem: & educite eum, & lapidate, ſicque moriatur.

11 Fecerunt ergo cives ejus majores natu & optimates, qui habitabant cum eo in urbe, ſicut præceperat eis Jezabel, & ſicut ſcriptum erat in litteris quas miſerat ad eos:

12 Prædicaverunt jejunium, & ſedere fecerunt Naboth inter primos populi.

13 Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos ſedere contra eum: at illi, ſcilicet ut viri diabolici, dixerunt contra eum teſtimonium coram multitudine: Benedixit Naboth Deum & regem: quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, & lapidibus interfecerunt. D

14 Miſerúntque ad Jezabel, dicentes: Lapidatus eſt Naboth, & mortuus eſt.

15 Factum eſt autem, cùm audiſſet Jezabel lapidatum Naboth, & mortuum, locuta eſt ad Achab: Surge, & poſſide vineam Naboth Jezrahelitæ, qui noluit tibi acquieſcere, & dare eam accepta pecunia: non enim vivit Naboth, ſed mortuus eſt.

16 Quod cùm audiſſet Achab, mortuum videlicet Naboth, ſurrexit, & deſcendebat in vineam Naboth Jezrahelitæ, ut poſſideret eam.

17 Factus eſt igitur ſermo Domini ad Eliam

Theſbiten, dicens:
18 Surge & deſcende in occurſum Achab
regis Iſraël, qui eſt in Samaria: ecce ad vineam
Naboth deſcendit, ut poſſideat eam:
E 19 Et loquêris ad eum, dicens: Hæc dicit
Dominus: Occidiſti, inſuper & poſſediſti. Et
* *Inf.* poſt hæc addes: Hæc dicit Dominus: * In loco
22. *f.* hoc, in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth,
38. lambent quoque ſanguinem tuum.
20 Et ait Achab ad Eliam: Num inveniſti
me inimicum tibi? Qui dixit: Inveni eò quòd
venumdatus ſis, ut faceres malum in conſpectu
Domini.
* 4. 21. * Ecce ego inducam ſuper te malum, &
Reg. demetam poſteriora tua, & interficiam de
9. *b.* 8. Achab mingentem ad parietem, & clauſum &
* *Sup.* ultimum in Iſraël.
15. *f.* 22 Et dabo domum tuam ſicut * domum
29. * *Sup.* Jeroboam filij Nabat, & ſicut domum * Baaſa
16. *a.* 3 filij Ahia: quia egiſti, ut me ad iracundiam provocares,
& peccare feciſti Iſraël.
* 4. 23 * Sed & de Jezabel locutus eſt Dominus,
Reg. 9 dicens: Canes comedent Jezabel in agro Jez-
g. 36. rahel.
F 24 Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent
eum canes: ſi autem mortuus fuerit in
agro, comedent eum volucres cæli:
25 Igitur non fuit alter talis ſicut Achab, qui
venumdatus eſt ut faceret malum in conſpectu
Domini: concitavit enim eum Jezabel uxor ſua,
26 Et abominabilis factus eſt, in tantum ut
ſequeretur idola, quæ fecerant Amorrhæi, quos
conſumpſit Dominus à facie filiorum Iſraël.
G 27 Itaque cùm audiſſet Achab ſermones
iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio

carnem ſuam, jejunavítque & dormivit in ſac-
co, & ambulavit demiſſo capite.
28 Et factus eſt ſermo Domini ad Eliam
Theſbiten, dicens:
29 Nónne vidiſti humiliatum Achab coram
me? quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non
inducam malum in diebus ejus, ſed * in diebus * 4.
filij ſui inferam malum domui ejus. Reg. 9. f. 26.

CAPUT XXII.

Achab & Joſaphat reges, pſeudoprophetarum vaticinio decepti ad pugnam procedunt adverſùs Syros pro Ramoth Galaad, ac vincuntur, occiſo Achab, qui Micheam vera prophetantem carcere incluſerat: imòio Achab ſuccedit filius impius Ochozias, pio autem Joſaphat ſuccedit impius filius Joram.

1 TRanſierunt igitur tres anni abſque bello A
inter Syriam & Iſraël. 2.Par.
2 In anno autem tertio, deſcendit Joſaphat 18. a. 1.
rex Juda ad regem Iſraël.
3 (Dixítque rex Iſraël ad ſervos ſuos: Ignoratis quòd noſtra ſit Ramoth Galaad, & negligimus tollere eam de manu regis Syriæ?
4 Et ait ad Joſaphat: Veniéſne mecum ad præliandum in Ramoth Galaad?
5 Dixítque Joſaphat ad regem Iſraël: Sicut ego ſum, ita & tu: populus meus, & populus tuus unum ſunt: & equites mei, equites tui. Dixítque Joſaphat ad regem Iſraël: Quære, oro te, hodie ſermonem Domini.
6 Congregavit ergo rex Iſraël prophetas, quadringentos circiter viros, & ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quieſcere? Qui reſponderunt: Aſcende, & dabit eam Dominus in manu regis.
7 Dixit autem Joſaphat: Non eſt hîc prophe-

ta Domini quiſpiam, ut interrogemus per eum?
B 8 Et ait rex Iſraël ad Joſaphat: Remanſit
vir unus, per quem poſſumus interrogare Dominum: ſed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, ſed malum, Michæas filius Jemla. Cui Joſaphat ait: Ne loquaris ita rex.

9 Vocavit ergo rex Iſraël eunuchum quemdam, & dixit ei: Feſtina adducere Michæam filium Jemla.

10 Rex autem Iſraël, & Joſaphat rex Juda, ſedebant unuſquiſque in ſolio ſuo, veſtiti cultu regio, in area juxta oſtium portæ Samariæ, & univerſi prophetæ prophetabant in conſpectu eorum.

11 Fecit quoque ſibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam.

12 Omnéſque prophetæ ſimiliter prophetabant, dicentes: Aſcende in Ramoth Galaad, & vade proſperè, & tradet Dominus in manus regis.

13 Nuntius verò, qui ierat ut vocaret Michæam, locutus eſt ad eum, dicens: Ecce ſermones prophetarum ore uno regi bona prædicant: ſit ergo ſermo tuus ſimilis eorum, & loquere bona.

14 Cui Michæas ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Dñs, hoc loquar.

15 Venit itaque ad regem, & ait illi rex: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad præliandum, an ceſſare? Cui ille reſpondit: Aſcende, & vade proſperè, & tradet eam Dominus in manus regis.

C 16 Dixit autem rex ad eum: Iterùm atque iterùm adjuro te, ut non loquaris mihi niſi quod

verum eſt, in nomine Domini.

17 Et ille ait: Vidi cunctum Iſraël diſperſum in montibus, quaſi oves non habentes paſtorem. & ait Dominus: Non habent iſti dominum: revertatur unuſquiſque in domum ſuam in pace.

18 (Dixit ergo rex Iſraël ad Joſaphat: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, ſed ſemper malum?)

19 Ille verò addens, ait: Propterea audi ſermonem Domini: Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium ſuum, & omnem exercitum cæli aſſiſtentem ei à dextris & à ſiniſtris:

20 Et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Iſraël, ut aſcendat & cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus verba hujuſcemodi, & alius aliter.

21 Egreſſus eſt autem ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum. Cui locutus eſt Dominus: In quo?

22 Et ille ait: Egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Et dixit Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita. D

23 Nunc igitur ecce dedit Dominus ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum, qui hîc ſunt: & Dominus locutus eſt contra te malum.

24 Acceſſit autem Sedecias filius Chanaana, & percuſſit Michæam in maxillam, & dixit: Méne ergo dimiſit Spiritus Domini, & locutus eſt tibi?

25 Et ait Michæas: Viſurus es in die illa, quando ingredieris cubiculum, intra cubiculum ut abſcondaris.

26 Et ait rex Iſraël : Tollite Michæam , & maneat apud Amon principem civitatis , & apud Joas filium Amelech.
27 Et dicite eis : Hæc dicit rex : Mittite virum iſtum in carcerem , & ſuſtentate eum pane tribulationis , & aqua anguſtiæ donec revertar in pace.
28 Dixítque Michæas : Si reverſus fueris in pace , non eſt locutus in me Dominus. Et ait : Audite populi omnes.
29 Aſcendit itaque rex Iſraël , & Joſaphat rex Juda, in Ramoth Galaad.
30 Dixit itaque rex Iſraël ad Joſaphat : Sume arma, & ingredere prælium, & induere veſtibus tuis. Porrò rex Iſraël mutavit habitum ſuum, & ingreſſus eſt bellum.
E 31 Rex autem Syriæ præceperat principibus curruum triginta duobus , dicens : Non pugnabitis contra minorem & majorem quempiam, niſi contra regem Iſraël ſolum.
32 Cùm ergo vidiſſent principes curruum Joſaphat , ſuſpicati ſunt quòd ipſe eſſet rex Iſraël , & impetu facto pugnabant contra eum : & exclamavit Joſaphat.
33 Intellexerúntq; principes curruum quòd non eſſet rex Iſraël, & ceſſaverunt ab eo.
34 Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum ſagittam dirigens , & caſu percuſſit regem Iſraël inter pulmonem & ſtomachum. At ille dixit aurigæ ſuo : Verte manum tuam , & ejice me de exercitu , quia graviter vulneratus ſum.
35 Commiſſum eſt ergo prælium in die illa, & rex Iſraël ſtabat iu curru ſuo contra Syros , & mortuus eſt veſperè : fluebat autem ſanguis pla-

gæ in ſinum currus,
36 Et præco inſonuit in univerſo exercitu antequam ſol occumberet, dicens: Unuſquiſque revertatur in civitatem, & in terram ſuam.
37 Mortuus eſt autem rex, & perlatus eſt in Samariam, ſepelierúntque regem in Samaria.
38 Et * laverunt currum ejus in piſcina Samariæ, & linxerunt canes ſanguinem ejus, & habenas laverunt, juxta verbum Domini quod locutus fuerat. *Sup. 21. c. 19. F
39 Reliqua autem ſermonum Achab, & univerſa quæ fecit, & domus eburnea quam ædificavit, cunctarúmque urbium quas extruxit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?
40 Dormivit ergo Achab cum patribus ſuis, & regnavit Ochozias filius ejus pro eo.
41 Joſaphat verò filius Aſa regnare cœperat ſuper Judam anno quarto Achab regis Iſraël.
42 Triginta quinque annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & viginti quinque annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Azuba filia Salai.
43 Et ambulavit in omni via Aſa patris ſui, & non declinavit ex ea: fecítque quod rectum erat in conſpectu Domini.
44 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc enim populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in excelſis.
45 Pacémque habuit Joſaphat cum rege Iſraël.
46 Reliqua autem verborum Joſaphat, & opera ejus, quæ geſſit, & prælia, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda?

47 Sed & reliquias effeminatorum, qui remanſerant in diebus Aſa patris ejus, abſtulit de terra.

48 Nec erat tunc rex conſtitutus in Edom.

G 49 Rex verò Joſaphat fecerat claſſes in mari, quæ navigarent in Ophir propter aurum: & ire non potuerunt, quia confractæ ſunt in Aſiongaber.

50 Tunc ait Ochozias filius Achab ad Joſaphat: Vadant ſervi mei cum ſervis tuis in navibus. Et noluit Joſaphat.

51 Dormivítque Joſaphat cum patribus ſuis; & ſepultus eſt cum eis in Civitate David patris ſui: regnavítque Joram filius ejus pro eo.

52 Ochozias autem filius Achab regnare cœperat ſuper Iſraël in Samaria, anno ſeptimodecimo Joſaphat regis Juda, regnavítque ſuper Iſraël duobus annis.

53 Et fecit malum in conſpectu Dñi, & ambulavit in via patris ſui & matris ſuæ, & in via Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

54 Servivit quoque Baal, & adoravit eum, & irritavit Dominum Deum Iſraël, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

LIBER REGUM QUARTUS,

SECUNDUM HEBRÆOS

MALACHIM SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

Ochozias rex Iſraël ſuper ægritudine ſua Beelzebub conſulere volens ab Elia increpatur, ac moriturus prædicitur: duos quinquagenarios principes ad Eliam miſſos ignis cæleſtis devorat cum ipſorum militibus, tertio principe ſua modeſtia ſervato, cum quo Elias ad Ochoziam deſcendit: cui mortuo, ſuccedit frater Joram.

1 PRÆVARICATUS eſt autem Moab in Iſraël, poſtquam A
mortuus eſt Achab.
2 Ceciditque Ochozias per cancellos cœnaculi ſui, quod
habebat in Samaria, & ægrotavit: miſitque nuntios, dicens ad eos: Ite, conſulite Beelzebub deum Accaron, utrùm vivere
queam de infirmitate mea hac.
3 Angelus autem Dñi locutus eſt ad Eliam
Theſbiten, dicens: Surge, & aſcende in occurſum nuntiorum regis Samariæ, & dices ad eos:
Numquid non eſt Deus in Iſraël, ut eatis ad
conſulendum Beelzebub deum Accaron?
4 Quam ob rem hæc dicit Dominus: De lectulo, ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes, ſed
morte morieris. Et abiit Elias.
5 Reverſique ſunt nuntij ad Ochoziam. Qui
dixit eis: Quare reverſi eſtis?

B 6 At illi reſponderunt ei: Vir occurrit nobis, & dixit ad nos: Ite, & revertimini ad regem, qui miſit vos, & dicetis ei: Hæc dicit Dominus: Numquid, quia non erat Deus in Iſraël, mittis ut conſulatur Beelzebub deus Accaron? Idcircò de lectulo, ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes, ſed morte morieris.

7 Qui dixit eis: Cujus figuræ & habitus eſt vir ille, qui occurrit vobis, & locutus eſt verba hæc?

8 At illi dixerunt: Vir piloſus, & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Theſbites eſt.

9 Miſitque ad eum quinquagenarium principem, & quinquaginta qui erant ſub eo. Qui aſcendit ad eum: ſedentique in vertice montis, ait: Homo Dei, rex præcepit ut deſcendas.

10 Reſpondénſque Elias, dixit quinquagenario: Si homo Dei ſum, deſcendat ignis de cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Deſcendit itaque ignis de cælo, & devoravit eum, & quinquaginta qui erant cum eo.

C 11 Rurſumque miſit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus eſt illi: Homo Dei, hæc dicit rex: Feſtina, deſcende.

12 Reſpondens Elias ait: Si homo Dei ego ſum, deſcendat ignis de cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Deſcendit ergo ignis de cælo, & devoravit illum, & quinquaginta ejus.

13 Iterùm miſit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cùm veniſſet, curvavit genua contra Eliam, & precatus eſt eum, & ait: Homo Dei, noli deſpicere animam meam, & animas ſervorum tuorum qui mecum ſunt.

14 Ecce deſcendit ignis de cælo, & devora- D
vit duos principes quinquagenarios primos, &
quinquagenos qui cum eis erant: ſed nunc
obſecro ut miſerearis animæ meæ.
15 Locutus eſt autem Angelus Domini ad
Eliam, dicens: Deſcende cum eo, ne timeas. Sur-
rexit igitur, & deſcendit cum eo ad regem,
16 Et locutus eſt ei: Hæc dicit Dominus:
Quia miſiſti nuntios ad conſulendum Beelzebub
deum Accaron, quaſi non eſſet Deus in Iſraël,
à quo poſſes interrogare ſermonem, ideò de le-
ctulo, ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes,
ſed morte morieris.
17 Mortuus eſt ergo juxta ſermonem Domi-
ni, quem locutus eſt Elias, & regnavit Joram
frater ejus pro eo, anno ſecundo Joram filij Jo-
ſaphat regis Judæ: non enim habebat filium.
18 Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ
operatus eſt, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro
ſermonum dierum regum Iſraël?

CAPUT II.

Eliſeus individuus Eliæ comes, Jordanem, aqua Eliæ pallio diviſa, cum illo tranſit; Elia autem in cælum igneo curru rapto, duplicem ejus ſpiritum accipit, ac pallio Eliæ rurſum Iordanis aquas dividit. Elias quæſitus non invenitur: aquæ Iericho ac terræ ſterilitas immiſſo per Eliſeum ſale ſanantur: puerique Eliſeum irridentes, ab urſis lacerantur.

1 FActum eſt autem, cùm levare vellet Do- A
minus Eliam per turbinem in cælum,
ibant Elias & Eliſeus de Galgalis.
2 Dixítque Elias ad Eliſeum: Sede hîc, quia
Dominus miſit me uſque in Bethel. Cui ait
Eliſeus: Vivit Dominus, & vivit anima tua,
quia non derelinquam te. Cúmque deſcendiſ-
ſent Bethel,

3 Egreſſi ſunt filij prophetarum, qui erant in
Bethel, ad Eliſeum, & dixerunt ei: Numquid
noſti, quia hodie Dominus tollet dominum
tuum à te? Qui reſpondit: Et ego novi: ſilete.
4 Dixit autem Elias ad Eliſeum: Sede hîc,
quia Dominus miſit me in Jericho. Et ille ait:
Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non
derelinquam te. Cúmque veniſſent Jericho,
5 Acceſſerunt filij prophetarum, qui erant in
Jericho, ad Eliſeum, & dixerunt ei: Numquid
noſti quia Dominus hodie tollet dominum tuum
à te? Et ait: Et ego novi: ſilete.
B 6 Dixit autem ei Elias: Sede hîc, quia Dominus
miſit me uſque ad Jordanem. Qui ait:
Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non
derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter,
7 Et quinquaginta viri de filiis prophetarum
ſecuti ſunt eos, qui & ſteterunt è contra, longè:
illi autem ambo ſtabant ſuper Jordanem.
8 Tulítque Elias pallium ſuum, & involvit illud,
& percuſſit aquas, quæ diviſæ ſunt in utramque
partem, & tranſierunt ambo per ſiccum.
9 Cúmque tranſiſſent, Elias dixit ad Eliſeum:
Poſtula quod vis ut faciam tibi, antequam
tollar à te. Dixítque Eliſeus: Obſecro ut fiat in
me duplex ſpiritus tuus.
10 Qui reſpondit: Rem difficilem poſtulaſti:
attamen ſi videris me, quando tollar à te, erit
tibi quod petiſti: ſi autem non videris, non erit.
11 Cúmque pergerent, & incedentes ſermocinarentur,
ecce currus igneus, & equi ignei
diviſerunt utrumque: & * aſcendit Elias per
turbinem in cælum,
12 Eliſeus autem videbat, & clamabat: Pater
mi, pater mi, currus Iſraël, & auriga ejus. Et

*Eccl. 48. b 13. 1. Machab. 2. g. 58.

non vidit eum ampliùs: apprehendítque veſti-
menta ſua, & ſcidit illa in duas partes.
13 Et levavit pallium Eliæ, quod ceciderat C
ei: reverſúſque ſtetit ſuper ripam Jordanis,
14 Et pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percuſſit
aquas, & non ſunt diviſæ. & dixit: Ubi eſt Deus
Eliæ etiam nunc? Percuſsítque aquas, & diviſæ
ſunt huc atque illuc, & tranſiit Eliſeus.
15 Videntes autem filij prophetarum, qui
erant in Jericho econtrà dixerunt: Requievit
ſpiritus Eliæ ſuper Eliſeum. Et venientes in oc-
curſum ejus, adoraverunt eum proni in terram,
16 Dixerúntque illi: Ecce, cum ſervis tuis
ſunt quinquaginta viri fortes, qui poſſunt ire,
& quærere dominum tuum, ne fortè tulerit
eum Spiritus Domini, & projecerit eum in
unum montium, aut in unam vallium. Qui ait:
Nolite mittere.
17 Coëgerúntque eum, donec acquieſceret,
& diceret: Mittite. Et miſerunt quinquaginta
viros: qui cùm quæſiſſent tribus diebus, non
invenerunt.
18 Et reverſi ſunt ad eum: at ille habitabat
in Jericho, & dixit eis: Numquid non dixi vo-
bis: Nolite mittere?
19 Dixerunt quoque viri civitatis ad Eli- D
ſeum: Ecce habitatio civitatis hujus optima eſt,
ſicut tu ipſe domine perſpicis: ſed aquæ peſſi-
mæ ſunt, & terra ſterilis.
20 At ille ait: Afferte mihi vas novum, &
mittite in illud ſal. Quod cùm attuliſſent,
21 Egreſſus ad fontem aquarum, miſit in illum
ſal, & ait: Hæc dicit Dñs: Sanavi aquas has, &
non erit ultrà in eis mors, neque ſterilitas.
22 Sanatæ ſunt ergo aquæ uſque in diem

hanc, juxta verbum Eliſei, quod locutus eſt.
23 Aſcendit autem inde in Bethel: cúmque
aſcenderet per viam, pueri parvi egreſſi ſunt de
civitate, & illudebant ei, dicentes: Aſcende
calve, aſcende calve.
24 Qui cùm reſpexiſſet, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini: egreſsíque ſunt
duo urſi de ſaltu, & laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros.
25 Abiit autem inde in montem Carmeli, &
inde reverſus eſt in Samariam.

Caput III.

Ob prævaricatum à rege Moab fœdus quod cum rege Iſraël habebat, aſcendunt adverſus illum rex Iſraël, rex Juda, & rex Edom; quibus ſiti penè enectis Dominus per Eliſeum aquam ſine pluvia promittit, & victoriam de rege Moab, qui ſuo primogenito immolato urbis excidium arcet.

A 1 JOram verò filius Achab regnavit ſuper Iſraël in Samaria anno decimo octavo Joſaphat
regis Judæ. Regnavítque duodecim annis.
2 Et fecit malum coram Domino, ſed non
ſicut pater ſuus & mater: tulit enim ſtatuas
Baal, quas fecerat pater ejus.
3 Verumtamen in peccatis Jeroboam filii
Nabat, qui peccare fecit Iſraël, adhæſit, nec receſſit ab eis.
4 Porrò Meſa rex Moab, nutriebat pecora
multa, & ſolvebat regi Iſraël centum millia agnorum, & centum millia arietum, cum velleribus ſuis.
5 Cúmque mortuus fuiſſet Achab, prævaricatus eſt fœdus, quod habebat cum rege Iſraël.
6 Egreſſus eſt igitur rex Joram in die illa de
Samaria, & recenſuit univerſum Iſraël.
7 Miſítque ad Joſaphat regem Juda, dicens:

Rex Moab receſſit à me, veni mecum contra
eum ad prælium. Qui reſpondit: Aſcendam:
qui meus eſt, tuus eſt: populus meus, populus
tuus; & equi mei, equi tui.
8 Dixítque: per quam viam aſcendemus? At
ille reſpondit: Per deſertum Idumææ.
9 Perrexerunt igitur, rex Iſraël, & rex Juda, B
& rex Edom, & circuierunt per viam ſeptem
dierum, nec erat aqua exercitui, & jumentis
quæ ſequebantur eos.
10 Dixítque rex Iſraël: Heu heu heu, congregavit nos Dominus tres reges, ut traderet in
manus Moab.
11 Et ait Joſaphat: Eſtne hîc propheta Domini, ut deprecemur Dominum per eum? Et
reſpondit unus de ſervis Regis Iſraël: Eſt hîc
Eliſeus filius Saphat, qui fundebat aquam ſuper
manus Eliæ.
12 Et ait Joſaphat: Eſt apud eum ſermo
Domini. Deſcendítque ad eum rex Iſraël, & Joſaphat rex Juda, & rex Edom.
13 Dixit autem Eliſeus ad regem Iſraël:
Quid mihi & tibi eſt? vade ad prophetas patris
tui, & matris tuæ. Et ait illi rex Iſraël: Quare
congregavit Dominus tres reges hos, ut traderet eos in manus Moab?
14 Dixítque ad eum Eliſeus: Vivit Dominus
exercituum, in cujus conſpectu ſto, quòd ſi non
vultum Joſaphat regis Judæ erubeſcerem, non
attendiſſem quidem te, nec reſpexiſſem.
15 Nunc autem adducite mihi pſaltem. C
Cúmque caneret pſaltes, facta eſt ſuper eum
manus Domini, & ait:
16 Hæc dicit Dominus: Facite alveum torrentis hujus foſſas & foſſas.

17 Hæc enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam: & alveus iſte replebitur aquis, & bibetis vos, & familiæ veſtræ, & jumenta veſtra.
18 Parúmque eſt hoc in conſpectu Domini: inſuper tradet etiam Moab in manus veſtras.
19 Et percutietis omnem civitatem munitam, & omnem urbem electam, & univerſum lignum fructiferum ſuccidetis, cunctóſque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregium operietis lapidibus.
20 Factum eſt igitur manè, quando ſacrificium offerri ſolet, & ecce, aquæ veniebant per viam Edom, & repleta eſt terra aquis.
21 Univerſi autem Moabitæ, audientes quòd aſcendiſſent reges ut pugnarent adverſum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo deſuper, & ſteterunt in terminis.
22 Primóque manè ſurgentes, & orto jam ſole ex adverſo aquarum, viderunt Moabitæ econtrà aquas rubras quaſi ſanguinem,
D 23 Dixerúntque: Sanguis gladij eſt: pugnaverunt reges contra ſe, & cæſi ſunt mutuò: nunc perge ad prædam Moab.
24 Perrexerúntque in caſtra Iſraël: porrò conſurgens Iſraël, percuſſit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, & percuſſerunt Moab,
25 Et civitates deſtruxerunt: & omnem agrum optimum, mittentes ſinguli lapides, repleverunt: & univerſos fontes aquarum obturaverunt: & omnia ligna fructifera ſucciderunt, ita ut muri tantùm fictiles remanerent: & circumdata eſt civitas à fundibulariis, & magna ex parte percuſſa.

26 Quod cùm vidiſſet rex Moab, prævaluiſ- E
ſe ſcilicet hoſtes, tulit ſecum ſeptingentos viros
educentes gladium, ut irrumperent ad regem
Edom: & non potuerunt.

27 Arripiénſque filium ſuum primogenitum,
qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocauſtum
ſuper murum: & facta eſt indignatio magna in
Iſraël, ſtatímque receſſerunt ab eo, & reverſi
ſunt in terram ſuam.

CAPUT IV.

Eliſeus viduæ pauperculæ debitis oppreſſæ oleum impetrat, quo ſolvat creditoribus; Sunamitidis hoſpitæ ſuæ filium, quem poſteà mortuum ſuſcitat; farina quoque pulmento infuſa, ipſius aufert amaritudinem, & paucis panibus multos ſatiat.

1 Mulier autem quædam de uxoribus pro- A
phetarum clamabat ad Eliſeum, dicens:
Servus tuus vir meus mortuus eſt, & tu noſti
quia ſervus tuus fuit timens Dominum: & ec-
ce creditor venit ut tollat duos filios meos ad
ſerviendum ſibi.

2 Cui dixit Eliſeus: Quid vis ut faciam tibi?
Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa reſ-
pondit: Non habeo ancilla tua quidquam in
domo mea, niſi parum olei, quo ungar.

3 Cui ait: Vade, pete mutuò ab omnibus
vicinis tuis vaſa vacua non pauca.

4 Et ingredere, & claude oſtium tuum, cùm
intrinſecus fueris tu, & filij tui: & mitte inde
in omnia vaſa hæc: & cùm plena fuerint, tolles.

5 Ivit itaque mulier, & clauſit oſtium ſuper
ſe, & ſuper filios ſuos: illi offerebant vaſa, & il-
la infundebat.

6 Cúmque plena fuiſſent vaſa, dixit ad filium
ſuum: Affer mihi adhuc vas. Et ille reſpondit:
Non habeo. Stetítque oleum.

B 7 Venit autem illa, & indicavit homini Dei. Et ille, Vade, inquit, vende oleum, & redde creditori tuo: tu autem, & filij tui vivite de reliquo.

8 Facta eſt autem quædam dies, & tranſibat Eliſeus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum ut comederet panem: cúmque frequenter inde tranſiret, divertebat ad eam ut comederet panem.

9 Quæ dixit ad virum ſuum: Animadverto quòd vir Dei ſanctus eſt iſte, qui tranſit per nos frequenter.

10 Faciamus ergo ei cœnaculum parvum, & ponamus ei in eo lectulum, & menſam, & ſellam, & candelabrum, ut cùm venerit ad nos, maneat ibi.

11 Facta eſt ergo dies quædam, & veniens divertit in cœnaculum, & requievit ibi.

12 Dixítque ad Giezi puerum ſuum: Voca Sunamitidem iſtam. Qui cùm vocaſſet eam, & illa ſtetiſſet coram eo,

13 Dixit ad puerum ſuum: Loquere ad eam: Ecce, ſedulè in omnibus miniſtraſti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, & vis ut loquar regi, ſive principi militiæ: Quæ reſpondit: In medio populi mei habito.

C 14 Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixítque Giezi: Ne quæras; filium enim non habet, & vir ejus ſenex eſt.

15 Præcepit itaque ut vocaret eam: quæ cùm vocata fuiſſet, & ſtetiſſet ante oſtium,

16 Dixit ad eam: In tempore iſto, & in hac eadem hora, ſi vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa reſpondit: Noli quæſo domine mi, vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ.

17 Et concepit mulier, & peperit filium, in
tempore, & in hora eadem, qua dixerat Eliſeus.
18 Crevit autem puer. Et cùm eſſet quædam
dies, & egreſſus iſſet ad patrem ſuum, ad meſ-
ſores,
19 Ait patri ſuo: Caput meum doleo, caput D
meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, & duc
eum ad matrem ſuam.
20 Qui cùm tuliſſet, & duxiſſet eum ad ma-
trem ſuam, poſuit eum illa ſuper genua ſua uſ-
que ad meridiem, & mortuus eſt.
21 Aſcendit autem, & collocavit eum ſuper
lectulum hominis Dei, & clauſit oſtium: &
egreſſa,
22 Vocavit virum ſuum, & ait: Mitte me-
cum, obſecro, unum de pueris, & aſinam, ut ex-
curram uſque ad hominem Dei, & revertar.
23 Qui ait illi: Quam ob cauſam vadis ad
eum? hodie non ſunt Calendæ, neque Sabba-
tum. Quæ reſpondit: Vadam.
24 Stravítque aſinam, & præcepit puero:
Mina, & propera, ne mihi moram facias in eun-
do: & hoc age quod præcipio tibi.
25 Profecta eſt igitur, & venit ad virum Dei
n montem Carmeli: cúmque vidiſſet eam vir
Dei econtrà, ait ad Giezi puerum ſuum: Ecce
unamitis illa.
26 Vade ergo in occurſum ejus, & dic ei:
ecténe agitur circa te, & circa virum tuum,
circa filium tuum? Quæ reſpondit: Rectè.
27 Cúmque veniſſet ad virum Dei in mon- E
m, apprehendit pedes ejus: & acceſſit Giezi
amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte il-
n: anima enim ejus in amaritudine eſt, &
minus celavit à me, & non indicavit mihi.

28 Quæ dixit illi: Numquid petivi filium
à domino meo? numquid non dixi tibi: Ne
illudas me?
29 Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos,
& tolle baculum meum in manu tua, & vade.
Si occurrerit tibi homo, non ſalutes eum: & ſi
ſalutaverit te quiſpiam, non reſpondeas illi: &
pones baculum meum ſuper faciem pueri.
30 Porrò mater pueri ait: Vivit Dominus,
& vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit
ergo, & ſecutus eſt eam.
31 Giezi autem præceſſerat ante eos, & po-
ſuerat baculum ſuper faciem pueri, & non erat
vox neque ſenſus: reverſúſque eſt in occurſum
ejus, & nuntiavit ei, dicens: Non ſurrexit puer.
F 32 Ingreſſus eſt ergo Eliſeus domum, & ecce
puer mortuus jacebat in lectulo ejus:
33 Ingreſſúſque clauſit oſtium ſuper ſe, &
ſuper puerum: & oravit ad Dominum.
34 Et aſcendit, & incubuit ſuper puerum:
poſuítque os ſuum ſuper os ejus, & oculos ſuos
ſuper oculos ejus, & manus ſuas ſuper manus
ejus: & incurvavit ſe ſuper eum, & calefacta eſt
caro pueri.
35 At ille reverſus, deambulavit in domo, ſe-
mel huc atque illuc: & aſcendit, & incubuit
ſuper eum: & oſcitavit puer ſepties, aperuít-
que oculos.
36 At ille vocavit Giezi, & dixit ei: Voca
Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingreſſa eſt ad
eum. Qui ait: Tolle filium tuum.
37 Venit illa, & corruit ad pedes ejus, &
adoravit ſuper terram: tulítque filium ſuum,
& egreſſa eſt.
38 Et Eliſeus reverſus eſt in Galgala. Erat

autem fames in terra, & filij prophetarum ha-
bitabant coram eo, dixítque uni de pueris ſuis:
Pone ollam grandem, & coque pulmentum
filiis prophetarum.
39 Et egreſſus eſt unus in agrum ut collige- G
ret herbas agreſtes: invenítque quaſi vitem ſil-
veſtrem, & collegit ex ea colocynthidas agri, &
implevit pallium ſuum, & reverſus concidit in
ollam pulmenti: neſciebat enim quid eſſet.
40 Infuderunt ergo ſociis, ut comederent:
cúmque guſtaſſent de coctione, clamaverunt,
dicentes: Mors in olla vir Dei. Et non potue-
runt comedere.
41 At ille, Afferte, inquit, farinam. Cúmque
tuliſſent, miſit in ollam, & ait: Infunde turbæ,
ut comedant. Et non fuit ampliùs quidquam
amaritudinis in olla.
42 Vir autem quidam venit de Baalſaliſa de-
ferens viro Dei panes primitiarum, viginti pa-
nes hordeaceos, & frumentum novum, in pera
ſua. At ille dixit: Da populo, ut comedat.
43 Reſpondítque ei miniſter ejus: Quantum
eſt hoc, ut apponam centum viris? Rurſum ille
ait: Da populo, ut comedat: hæc enim dicit
Dominus: Comedent, & ſupererit.
44 Poſuit itaque coram eis: qui comederunt,
& ſuperfuit juxta verbum Domini.

Caput V.

Scidit rex Iſraël veſtimenta ſua, quòd juſſiſſet rex yriæ ut Naaman leproſum curaret; quem Eliſæus ſepte- a in Jordane lotione mundat à lepra, quæ Giezi pro- ter munera mendacio extorta ab Eliſeo ſpreta, perpetuò dhæſit.

NAaman princeps militiæ regis Syriæ, erat A
vir magnus apud dominum ſuum, &
onoratus: per illum enim dedit Dominus ſa-

lutem Syriæ: erat autem vir fortis & dives, ſed
leproſus.
2 Porrò de Syria egreſſi fuerant latrunculi, &
captivam duxerant de Terra Iſraël puellam par-
vulam, quæ erat in obſequio uxoris Naaman,
3 Quæ ait ad dominam ſuam: Utinam fuiſſet
dominus meus ad prophetam, qui eſt in Sama-
ria: profectò curaſſet eum à lepra, quam habet.
4 Ingreſſus eſt itaque Naaman ad dominum
ſuum, & nuntiavit ei, dicens: Sic & ſic locuta
eſt puella de Terra Iſraël.
B 5 Dixítque ei rex Syriæ: Vade, & mittam
litteras ad regem Iſraël. Qui cùm profectus eſ-
ſet, & tuliſſet ſecum decem talenta argenti, &
ſex millia aureos, & decem mutatoria veſti-
mentorum,
6 Detulit litteras ad regem Iſraël, in hæc
verba: Cùm acceperis epiſtolam hanc, ſcito
quòd miſerim ad te Naaman ſervum meum, ut
cures eum à lepra ſua.
7 Cúmque legiſſet rex Iſraël litteras, ſcidit
veſtimenta ſua, & ait: Numquid Deus ego ſum,
ut occidere poſſim, & vivificare, quia iſte miſit
ad me, ut curem hominem à lepra ſua? animad-
vertite, & videte quòd occaſiones quærat ad-
verſum me.
C 8 Quod cùm audiſſet Eliſeus vir Dei, ſcidiſ-
ſe videlicet regem Iſraël veſtimenta ſua, miſit
ad eum, dicens: Quare ſcidiſti veſtimenta tua?
veniat ad me, & ſciat eſſe prophetam in Iſraël.
9 Venit ergo Naaman cum equis & curri-
bus, & ſtetit ad oſtium domus Eliſei:
10 Miſítque ad eum Eliſeus nuntium, dicens:
Vade, & lavare ſepties in Jordane, & recipiet
ſanitatem caro tua, atque mundaberis.

11 Iratus Naaman recedebat, dicens: Puta-
n quòd egrederetur ad me, & ſtans invoca-
nomen Domini Dei ſui, & tangeret manu
locum lepræ, & curaret me.
2 Numquid non meliores ſunt Abana & D
rphar, fluvij Damaſci, omnibus aquis Iſraël,
aver in eis, & munder? Cùm ergo vertiſſet
& abiret indignans,
3 Acceſſerunt ad eum ſervi ſui, & locuti
ei: Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi
pheta, certè facere debueras: quantò magis
a nunc dixit tibi: Lavare, & mundaberis?
4 * Deſcendit, & lavit in Jordane ſepties *
a ſermonem viri Dei, & reſtituta eſt caro *Luca* 4. *c.* 27.
, ſicut caro pueri parvuli, & mundatus eſt.
5 Reverſúſque ad virum Dei cum univerſo
itatu ſuo, venit, & ſtetit coram eo, & ait:
è ſcio quòd non ſit alius Deus in univerſa
, niſi tantùm in Iſraël. Obſecro itaque ut
ipias benedictionem à ſervo tuo.
6 At ille reſpondit: Vivit Dominus, ante E
n ſto, quia non accipiam. Cúmque vim fa-
t, penitùs non acquievit.
7 Dixítque Naaman: Ut vis: ſed, obſecro,
ede mihi ſervo tuo, ut tollam onus duo-
burdonum de terra: non enim faciet ultrà
s tuus holocauſtum aut victimam diis alie-
niſi Domino.
8 Hoc autem ſolum eſt, de quo depreceris
inum pro ſervo tuo, quando ingredietur
inus meus templum Remmon, ut adoret,
o innitente ſuper manum meam, ſi adora-
in templo Remmon, adorante eo in eodem
, ut ignoſcat mihi Dominus ſervo tuo pro
e.

19 Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo
ab eo electo terræ tempore.
F 20 Dixítque Giezi puer viri Dei: Pepercit
dominus meus Naaman Syro iſti, ut non acci-
peret ab eo quæ attulit: vivit Dominus, quia
curram poſt eum, & accipiam ab eo aliquid.
21 Et ſecutus eſt Giezi poſt tergum Naaman:
quem cùm vidiſſet ille currentem ad ſe, deſiliit
de curru in occurſum ejus, & ait: Recténe ſunt
omnia?
22 Et ille ait: Rectè. dominus meus miſit
me ad te, dicens: Modò venerunt ad me duo
adoleſcentes de monte Ephraim, ex filiis Pro-
phetarum: da eis talentum argenti, & veſtes
mutatorias duplices.
23 Dixítque Naaman: Melius eſt ut accipias
duo talenta. Et coëgit eum, ligavítque duo ta-
lenta argenti in duobus ſaccis, & duplicia veſti-
menta, & impoſuit duobus pueris ſuis, qui &
portaverunt coram eo.
G 24 Cúmque veniſſet jam veſperi, tulit de
manu eorum, & repoſuit in domo, dimiſítque
viros, & abierunt.
25 Ipſe autem ingreſſus, ſtetit coram domino
ſuo. Et dixit Eliſeus: Unde venis Giezi? Qui
reſpondit: Non ivit ſervus tuus quóquam.
26 At ille ait: Nónne cor meum in præſenti
erat, quando reverſus eſt homo de curru ſuo in
occurſum tui: Nunc igitur accepiſti argentum,
& accepiſti veſtes, ut emas oliveta & vineas, &
oves, & boves, & ſervos, & ancillas.
27 Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, &
ſemini tuo, uſque in ſempiternum. Et egreſſus
eſt ab eo leproſus quaſi nix.

CAPUT

'iſeus ferrum ſecuris natare facit: regis Syriæ mili-
ducuntur quaſi excæcati in Samariam ab Eliſeo,
n ob regis ſui ſecreta regi Iſraël patefacta capere ni-
ntur: at poſtmodum Syris obſidentibus Samariam,
res ob inediam filios ſuos comedunt, propter quod
us à rege jubetur occidi.

DIxerunt autem filij prophetarum ad Eli- A
ſeum: Ecce locus, in quo habitamus co-
te, anguſtus eſt nobis.

Eamus uſque ad Jordanem, & tollant ſin-
de ſilva materias ſingulas, ut ædificemus
is ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite.

Et ait unus ex illis: Veni ergo & tu cum
is tuis. Reſpondit: Ego veniam.

Et abiit cum eis. Cúmque veniſſent ad
anem, cædebant ligna.

Accidit autem, ut cùm unus materiam ſuc-
ſet, caderet ferrum ſecuris in aquam: ex-
lavítque ille, & ait: Heu heu heu domine
& hoc ipſum mutuò acceperam.

Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At B
nonſtravit ei locum. Præcidit ergo lignum,
iſit illuc: natavítque ferrum,

Et ait: Tolle. Qui extendit manum, &
illud.

Rex autem Syriæ pugnabat contra Iſraël,
iliúmque iniit cum ſervis ſuis, dicens: In
illo & illo ponamus inſidias.

Miſit itaque vir Dei ad regem Iſraël, di-
: Cave ne tranſeas in locum illum: quia
yri in inſidiis ſunt.

Miſit itaque rex Iſraël ad locum quem
rat ei vir Dei, & præoccupavit eum, &
rvavit ſe ibi non ſemel neque bis.

Conturbatúmque eſt cor regis Syriæ pro
re: & convocatis ſervis ſuis, ait: Quare

non indicatis mihi quis proditor mei ſit apud regem Iſraël?

C 12 Dixítque unus ſervorum ejus: Nequaquam Domine mi rex, ſed Eliſeus propheta, qui eſt in Iſraël, indicat regi Iſraël omnia verba quæcumque locutus fueris in conclavi tuo.

13 Dixítque eis: Ite, & videte ubi ſit: ut mittam, & capiam eum. Annuntiaverúntque ei, dicentes: Ecce in Dothan.

14 Miſit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus: qui cùm veniſſent nocte, circumdederunt civitatem.

15 Conſurgens autem diluculò miniſter viri Dei, egreſſus, vidit exercitum in circuitu civitatis, & equos & currus: nuntiavítque ei, dicens: Heu heu heu domine mi, quid faciemus?

16 At ille reſpondit: Noli timere: plures enim nobiſcum ſunt, quàm cum illis.

D 17 Cúmque oraſſet Eliſeus, ait: Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit: & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum, in circuitu Eliſei.

18 Hoſtes verò deſcenderunt ad eum: porrò Eliſeus oravit ad Dominum, dicens: percute, obſecro, gentem hanc cæcitate. Percuſsítque eos Dominus, ne viderent, juxta verbum Eliſei.

19 Dixit autem ad eos Eliſeus: Non eſt hæc via, neque iſta eſt civitas, ſequimini me, & oſtendam vobis virum quem quæritis. Duxit ergo eos in Samariam:

20 Cúmque ingreſſi fuiſſent in Samariam, dixit Eliſeus: Domine aperi oculos iſtorum, ut videant. Aperuítque Dominus oculos eorum, & viderunt ſe eſſe in medio Samariæ.

1 Dixítque rex Iſraël ad Eliſeum, cùm vi-
ít eos: Numquid percutiam eos, pater mi?
.2 At ille ait: Non percuties: neque enim E
iſti eos gladio & arcu tuo, ut percutias: ſed
e panem & aquam coram eis, ut comedant
ibant, & vadant ad dominum ſuum.
3 Appoſitáque eſt eis ciborum magna præ-
atio, & comederunt, & biberunt, & dimiſit
, abierúntque ad dominum ſuum, & ultrà
venerunt latrones Syriæ in Terram Iſraël.
4 Factum eſt autem poſt hæc, congregavit
adad rex Syriæ, univerſum exercitum ſuum,
ſcendit, & obſidebat Samariam.
; Factáque eſt fames magna in Samaria: &
diu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput
. octoginta argenteis, & quarta pars cabi
:oris columbarum quinque argenteis.
6 Cúmque rex Iſraël tranſiret per murum, F
ier quædam exclamavit ad eum, dicens:
a me domine mi rex.
7 Qui ait: Non te ſalvat Dominus: unde te
im ſalvare? de area, vel de torculari? Di-
ue ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ reſ-
dit:
; Mulier iſta dixit mihi: Da filium tuum,
omedamus eum hodie, & filium meum co-
emus cras.
) Coximus ergo filium meum, & comedi-
. Dixítque ei die altera: Da filium tuum, ut
edamus eum. Quæ abſcondit filium ſuum.
o Quod cùm audiſſet rex, ſcidit veſtimenta
& tranſibat per murum. Vidítque omnis
ulus cilicium, quo veſtitus erat ad carnem
nſecus.
Et ait rex: Hæc mihi faciat Deus, & hæc G

addat, ſi ſteterit caput Eliſei filij Saphat ſuper ipſum hodie.

32 Eliſeus autem ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant cum eo. Præmiſit itaque virum: & antequam veniret nuntius ille, dixit ad ſenes: Numquid ſcitis quòd miſerit filius homicidæ hic, ut præcidatur caput meum? videte ergo, cùm venerit nuntius, claudite oſtium, & non ſinatis eum introire: ecce enim ſonitus pedum domini ejus poſt eum eſt.

33 Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce, tantum malum à Domino eſt: quid amplius expectabo à Domino?

Caput VII.

Eliſeus in Samaria prædicit fore frumenti abundantiam; quam leproſi quatuor in Samaria annuntiant, territis à Deo Syris, ac omnibus relictis obſidionem ſolventibus: dux autem Eliſei verbo incredulus, à turba conculcatur in porta Samariæ.

A 1 Dixit autem Eliſeus: Audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus: In tempore hoc cras modius ſimilæ uno ſtatere erit, & duo modij hordei ſtatere uno, in porta Samariæ.

2 Reſpondens unus de ducibus, ſuper cujus manum rex incumbebat, homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in cælo, numquid poterit eſſe quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, & inde non comedes.

3 Quatuor ergo viri erant leproſi juxta introitum portæ: qui dixerunt ad invicem: Quid hîc eſſe volumus donec moriamur?

B 4 Sive ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur: ſive manſerimus hîc, moriendum nobis eſt: venite ergo, & transfugiamus ad caſtra Syriæ. ſi pepercerint nobis, vivemus: ſi au-

tem occidere voluerint, nihilominus moriemur.

5 Surrexerunt ergo veſperi, ut venirent ad caſtra Syriæ. Cúmque veniſſent ad principium caſtrorum Syriæ, nullum ibidem repererunt.

6 Siquidem Dominus ſonitum audiri fecerat in caſtris Syriæ curruum & equorum, & exercitus plurimi: dixerúntque ad invicem: Ecce mercede conduxit adverſum nos rex Iſraël reges Hethæorum & Ægyptiorum, & venerunt ſuper nos.

7 Surrexerunt ergo, & fugerunt in tenebris, & dereliquerunt tentoria ſua, & equos & aſinos, in caſtris, fugerúntque, animas tantùm ſuas ſalvare cupientes.

8 Igitur cùm veniſſent leproſi illi ad principium caſtrorum, ingreſſi ſunt unum tabernaculum, & comederunt, & biberunt: tulerúntque inde argentum & aurum, & veſtes, & abierunt, & abſconderunt: & rurſum reverſi ſunt ad aliud tabernaculum, & inde ſimilitèr auferentes abſconderunt.

9 Dixerúntque ad invicem: Non rectè facimus: hæc enim dies boni nuntij eſt. Si tacuerimus, & noluerimus nuntiare uſque manè, ſceleris arguemur: venite, eamus, & nuntiemus in aula regis. C

10 Cúmque veniſſent ad portam civitatis, narraverunt eis: dicentes: Ivimus ad caſtra Syriæ, & nullum ibidem reperimus hominem, niſi equos & aſinos alligatos, & fixa tentoria.

11 Ierunt ergo portarij, & nuntiaverunt in palatio regis intrinſecus.

12 Qui ſurrexit nocte, & ait ad ſervos ſuos: Dico vobis quid fecerint nobis Syri: Sciunt

quia fame laboramus, & idcircò egreſſi ſunt de
caſtris, & latitant in agris, dicentes: Cùm egreſ-
ſi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, &
tunc civitatem ingredi poterimus.
13 Reſpondit autem unus ſervorum ejus:
Tollamus quinque equos, qui remanſerunt in
urbe (quia ipſi tantùm ſunt in univerſa multi-
tudine Iſraël, alij enim conſumpti ſunt) & mit-
tentes, explorare poterimus.
D 14 Adduxerunt ergo duos equos, miſítque
rex in caſtra Syrorum, dicens: Ite, & videte.
15 Qui abierunt poſt eos uſque ad Jordanem:
ecce autem omnis via plena erat veſtibus & va-
ſis, quæ projecerant Syri cùm turbarentur: re-
verſíque nuntij indicaverunt regi.
16 Et egreſſus populus diripuit caſtra Syriæ,
factúſque eſt modius ſimilæ ſtatere uno, & duo
modij hordei ſtatere uno, juxta verbum Dñi.
17 Porrò rex ducem illum in cujus manu
incumbebat, conſtituit ad portam: quem con-
culcavit turba in introitu portæ, & mortuus eſt,
juxta quod locutus fuerat vir Dei, quando deſ-
cenderat rex ad eum.
18 Factúmque eſt ſecundùm ſermonem viri
Dei, quem dixerat regi, quando ait: Duo modij
hordei ſtatere uno erunt, & modius ſimilæ ſta-
tere uno, hoc eodem tempore cras in porta Sa-
mariæ.
19 Quando reſponderat dux ille viro Dei, &
dixerat: Etiamſi Dñs fecerit cataractas in cælo,
numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit
ei: Videbis oculis tuis, & inde non comedes.
20 Evenit ergo ei ſicut prædictum fuerat, &
conculcavit eũ populus in porta, & mortuus eſt.

*oſt ſeptennem famem ab Eliſeo prædictam, Sunami-
quæ ipſius conſilio peregrinata erat, reverſa ſuos
os cum fructibus recuperat: Eliſeus Benadad ægro-
tem prædicit moriturum, & impium Azahel regna-
um: Ioram rex Iuda, percuſsit Idumæos, quòd à ſe
ſiſſent; cui impio ſuccedit Ochozias filius impius.*

1 Liſeus autem locutus eſt ad mulierem, A
* cujus vivere fecerat filium, dicens: Sur- * Sup. 4. ſ. 35.
, vade tu & domus tua, & peregrinare ubi-
nque repereris: vocavit enim Dominus fa-
m, & veniet ſuper terram ſeptem annis.
2 Quæ ſurrexit, & fecit juxta verbum ho-
iis Dei: & vadens cum domo ſua, peregri-
a eſt in Terra Philiſthiim diebus multis.
3 Cúmque finiti eſſent anni ſeptem, reverſa
mulier de Terra Philiſthiim: & egreſſa eſt
nterpellaret regem pro domo ſua, & pro
is ſuis.
4 Rex autem loquebatur cum Giezi puero
i Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia
e fecit Eliſeus.
Cúmque ille narraret regi quo modo mor- B
im ſuſcitaſſet, apparuit mulier, cujus vivifi-
erat filium, clamans ad regem pro domo ſua,
pro agris ſuis. Dixítque Giezi: Domine mi
, hæc eſt mulier, & hic eſt filius ejus, quem
citavit Eliſeus.
6 Et interrogavit rex mulierem: quæ narra-
ei. Dedítque ei rex eunuchum unum, dicens:
ſtitue ei omnia quæ ſua ſunt, & univerſos
itus agrorum, à die qua reliquit terram uſ-
e ad præſens.
7 Venit quoque Eliſeus Damaſcum, & Be-
lad rex Syriæ ægrotabat: nuntiaverúntque
dicentes: Venit vir Dei huc.
8 Et ait rex ad Hazaël: Tolle tecum munera, C

& vade in occurſum viri Dei, & conſule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac?

9 Ivit igitur Hazaël in occurſum ejus, habens ſecum munera, & omnia bona Damaſci, onera quadraginta camelorum. Cúmque ſtetiſſet coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriæ miſit me ad te, dicens: Si ſanari potero de infirmitate mea hac?

10 Dixítque ei Eliſeus: Vade, dic ei: Sanaberis: porrò oſtendit mihi Dominus quia morte morietur.

11 Stetítque cum eo, & conturbatus eſt uſque ad ſuffuſionem vultus: flevítque vir Dei.

D 12 Cui Hazaël ait: Quare dominus meus flet? At ille dixit: Quia ſcio quæ facturus ſis filiis Iſraël mala. Civitates eorum munitas igne ſuccendes, & juvenes eorum interficies gladio, & parvulos eorum elides, & prægnantes divides.

13 Dixítque Hazaël: Quid enim ſum ſervus tuus canis, ut faciam rem iſtam magnam? Et ait Eliſeus: Oſtendit mihi Dominus te regem Syriæ fore.

14 Qui cùm receſſiſſet ab Eliſeo, venit ad dñm ſuum. Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliſeus? At ille reſpondit: Dixit mihi: Recipies ſanitatem.

15 Cúmque veniſſet dies altera, tulit ſtragulum, & infudit aquam, & expandit ſuper faciem ejus: quo mortuo, regnavit Hazaël pro eo.

E 16 Anno quinto Joram filij Achab regis Iſraël, & Joſaphat regis Juda, regnavit Joram filius Joſaphat rex Juda.

17 * Triginta duorum annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & octo annis regnavit in Jeruſalem.

* 2. Par. 21. b. 5.

18 Ambulavítque in viis regum Iſraël, ſicut
ambulaverat domus Achab: filia enim Achab
erat uxor ejus: & fecit quod malum eſt in con-
ſpectu Domini.
19 * Noluit autem Dominus diſperdere Ju- * 2.
dam, propter David ſervum ſuum, ſicut pro- Reg. 7.
miſerat ei, ut daret illi lucernam, & filiis ejus c. 16.
cunctis diebus.
20 * In diebus ejus receſſit Edom, ne eſſet * 2. Par.
ſub Juda, & conſtituit ſibi regem. 21. b.
21 Venítque Joram Seira, & omnes currus 8.
cum eo: & ſurrexit nocte, percuſsítque Idu-
mæos, qui eum circumdederant, & principes
curruum, populus autẽ fugit in tabernacula ſua.
22 Receſſit ergo Edom ne eſſet ſub Juda uſ- F
que ad diem hanc. Tunc receſſit & Lobna in
tempore illo.
23 Reliqua autem ſermonum Joram, & uni-
verſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro
verborum dierum regum Juda?
24 Et dormivit Joram cum patribus ſuis, ſe-
pultúſque eſt cum eis in Civitate David, & re-
gnavit Ochozias filius ejus pro eo.
25 * Anno duodecimo Joram filij Achab regis * 2.
Iſraël, regnavit Ochoſias filius Joram regis Judæ. Par.
26 Viginti duorum annorum erat Ochoſias 22. a.
cùm regnare cœpiſſet, & uno anno regnavit in 1. G
Jeruſalem: nomen matris ejus Athalia filia Am-
ri regis Iſraël.
27 Et ambulavit in viis domus Achab: & fe-
cit quod malum eſt coram Domino, ſicut do-
mus Achab: gener enim domus Achab fuit.
28 Abiit quoque cum Joram filio Achab, ad
præliandum contra Hazaël regem Syriæ in Ra-
moth Galaad, & vulneraverunt Syri Joram:

29 Qui reverſus eſt ut curaretur, in Jezra-
hel: quia vulneraverant eum Syri in Ramoth,
præliantem contra Hazaël regem Syriæ. Porrò
Ochoſias filius Joram rex Juda, deſcendit invi-
ſere Joram filium Achab in Jezrahel, quia ægro-
tabat ibi.

CAPUT IX.

Jehu in regem Iſraël uncto per prophetam mandat Dominus ut deleat domum Achab: occidit ergo Ioram unà cum Ochoſia rege Iuda, & corpus Iezabel à feneſtra ipſius juſſu præcipitata canes devorant, juxta Eliæ vaticinium.

A 1 ELiſeus autem prophetes vocavit unum de
filiis prophetarum, & ait illi: Accinge
lumbos tuos, & tolle lenticulam olei hanc in ma-
nu tua, & vade in Ramoth Galaad.

* 3. 2 * Cúmque veneris illuc, videbis Jehu filium
Reg. Joſaphat filij Namſi: & ingreſſus ſuſcitabis eum
19. c. de medio fratrum ſuorum, & introduces in in-
16. terius cubiculum.

3 Tenénſque lenticulam olei, fundes ſuper
caput ejus, & dices: Hæc dicit Dominus: Unxi
te regem ſuper Iſraël. Aperiéſque oſtium, &
fugies, & non ibi ſubſiſtes.

4 Abiit ergo adoleſcens puer prophetæ in
Ramoth Galaad,

5 Et ingreſſus eſt illuc; ecce autem principes
exercitus ſedebant, & ait: Verbum mihi ad te,
ô princeps. Dixítque Jehu: ad quem ex omni-
bus nobis? At ille dixit: Ad te, ô princeps.

B 6 Et ſurrexit & ingreſſus eſt cubiculum: at
ille fudit oleum ſuper caput ejus, & ait: Hæc
dicit Dominus Deus Iſraël: Unxi te regem ſu-
per populum Domini Iſraël.

7 Et percuties domum Achab domini tui: &
ulciſcar ſanguinem ſervorum meorum prophe-

rum, & ſanguinem omnium ſervorum Domi-
, de manu Jezabel.
8 * Perdámque omnem domum Achab: & * 3.
terficiam de Achab mingentem ad parietem, Reg.
: clauſum & noviſſimum in Iſraël. 21. e. 21.
9 Et dabo domum Achab, ſicut * domum * 3.
roboam filij Nabat, & ſicut domum * Baaſa Reg.
ij Ahia. 15. f. 29.
10 Jezabel quoque comedent canes in agro * 3.
zrahel, nec erit qui ſepeliat eam. Aperuítque Reg.
tium, & fugit. 16. a. 3.
11 Jehu autem egreſſus eſt ad ſervos domini
i: qui dixerunt ei: Recténe ſunt omnia? quid
nit inſanus iſte ad te? Qui ait eis: Noſtis ho-
inem, & quid locutus ſit.
12 At illi reſponderunt: Falſum eſt, ſed ma- C
s narra nobis. Qui ait eis: Hæc & hæc locu-
s eſt mihi, & ait: Hæc dicit Dominus: Unxi
regem ſuper Iſraël.
13 Feſtinaverunt itaque, & unuſquiſque tol-
is pallium ſuum poſuerunt ſub pedibus ejus
ſimilitudinem tribunalis, & cecinerunt tuba,
que dixerunt: Regnavit Jehu.
14 Conjuravit ergo Jehu filius Joſaphat filij
mſi contra Joram: * porrò Joram obſederat * Sup.
moth Galaad, ipſe & omnis Iſraël, contra 8. g.
zaël regem Syriæ: 28.
15 Et reverſus fuerat ut curaretur in Jezra-
l propter vulnera, quia percuſſerant eum Syri,
eliantem contra Hazaël regem Syriæ. Dixít-
e Jehu: Si placet vobis, nemo egrediatur pro-
us de civitate, ne vadat, & nuntiet in Jez-
el.
16 Et aſcendit, & profectus eſt in Jezrahel:
am enim ægrotabat ibi, & Ochozias rex Ju-

da deſcenderat ad viſitandum Joram.
D 17 Igitur ſpeculator qui ſtabat ſuper turrim Jezrahel, vidit globum Jehu venientis, & ait: Video ego globum. Dixítque Joram: Tolle currum, & mitte in occurſum eorum, & dicat vadens: Recténe ſunt omnia?
18 Abiit ergo, qui aſcenderat currum, in occurſum ejus, & ait: Hæc dicit rex: Pacatáne ſunt omnia? Dixítque Jehu: Quid tibi & paci? tranſi, & ſequere me. Nuntiavit quoque ſpeculator, dicens: Venit nuntius ad eos, & non revertitur.
19 Miſit etiam currum equorum ſecundum: venítque ad eos, & ait: Hæc dicit rex: Numquid pax eſt? Et ait Jehu: Quid tibi & paci? tranſi, & ſequere me.
E 20 Nuntiavit autem ſpeculator, dicens: Venit uſque ad eos, & non revertitur: eſt autem inceſſus quaſi inceſſus Jehu filij Namſi, præceps enim graditur.
21 Et ait Joram: Junge currum. Junxerúntque currum ejus, & egreſſus eſt Joram rex Iſraël, & Ochozias rex Juda, ſinguli in curribus ſuis, egreſſíque ſunt in occurſum Jehu, & invenerunt eum in agro Naboth Jezrahelitæ.
22 Cúmque vidiſſet Joram Jehu, dixit: Pax eſt Jehu? At ille reſpondit: Quæ pax? adhuc fornicationes Jezabel matris tuæ, & veneficia ejus multa vigent.
23 Convertit autem Joram manum ſuam, & fugiens ait ad Ochoziam: Inſidiæ Ochozia.
24 Porrò Jehu tetendit arcum manu, & percuſſit Joram inter ſcapulas: & egreſſa eſt ſagitta per cor ejus, ſtatímque corruit in curru ſuo.
25 Dixítque Jehu ad Badacer ducem: Tolle:

jice eum in agro Naboth Jezrahelitæ: memi-
nim quando ego & tu ſedentes in curru ſe-
bamur Achab patrem hujus, quòd Domi-
onus hoc levaverit ſuper eum, dicens:
26 * Si non pro ſanguine Naboth, & pro * 3.
guine filiorum ejus, quem vidi heri, ait Do- Reg.
ius, reddam tibi in agro iſto, dicit Dominus. 21. f.
nc ergo tolle, & projice eum in agrum, 22. F
ta verbum Domini:
27 Ochoſias autem rex Juda videns hoc, fu-
per viam domus horti: perſecutúſque eſt
n Jehu, & ait: Etiam hunc percutite in cur-
uo. & percuſſerunt eum in aſcenſu Gaver,
eſt juxta Jeblaam: qui fugit in Mageddo,
nortuus eſt ibi.
8 Et impoſuerunt eum ſervi ejus ſuper cur-
n ſuum, & tulerunt in Jeruſalem: ſepelie-
tque eum in ſepulchro cum patribus ſuis in
itate David.
29 Anno undecimo Joram filij Achab, re-
vit Ochozias ſuper Judam,
o Venítq; Jehu in Jezrahel. Porrò Jezabel in-
tu ejus audito, depinxit oculos ſuos ſtibio, &
avit caput ſuum, & reſpexit per feneſtram
31 Ingredientem Jehu per portam, & ait:
Numquid pax poteſt eſſe Zambri, qui inter- * 3.
it dominum ſuum? Reg.
32 Levavítque Jehu faciem ſuam ad fene- 16. c.
m, & ait: Quæ eſt iſta? & inclinaverunt ſe 10. G
eum duo vel tres eunuchi.
33 At ille dixit eis: Præcipitate eam deorſum.
præcipitaverunt eam, aſperſúſque eſt ſan-
ne paries, & equorum ungulæ conculcave-
it eam.
34 Cúmque introgreſſus eſſet, ut comederet,

biberétque, ait: Ite, & videte maledictam illam, & ſepelite eam: quia filia regis eſt.

35 Cúmque iſſent, ut ſepelirent eam, non invenerunt niſi calvariam, & pedes, & ſummas manus.

36 Reverſíque nuntiaverunt ei. Et ait Jehu:
* 3. Reg. 21. f. 23. * Sermo Domini eſt, quem locutus eſt per ſervum ſuum Eliam Theſbiten, dicens: In agro Jezrahel comedent canes carnes Jezabel,

37 Et erunt carnes Jezabel ſicut ſtercus ſuper faciem terræ in agro Jezrahel, ita ut prætereuntes dicant: Hæccine eſt illa Jezabel?

CAPUT X.

Jehu 70. filios Achab & 42. fratres Ochoziæ necari jubet, totámque Achab progeniem delet, & omnes ſacerdotes Baal callidè convocatos occidit, exuſta illius ſtatua, & templo in cloacam verſo; attamen in cultu vitulorum aureorum perſeverat Iehu, ideo vehementer caſus eſt Iſraël ab Hazael: mortuo autem Iehu, ſuccedit filius ejus Ioachaz.

A 1 ERant autem Achab ſeptuaginta filij in Samaria: ſcripſit ergo Jehu litteras, & miſit in Samariam, ad optimates civitatis, & ad majores natu, & ad nutritios Achab, dicens.

2 Statim ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini veſtri, & currus, & equos, & civitates firmas, & arma,

3 Eligite meliorem, & eum qui vobis placuerit de filiis domini veſtri, & eum ponite ſuper ſolium patris ſui, & pugnate pro domo domini veſtri.

4 Timuerunt illi vehementer, & dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt ſtare coram eo, & quomodo nos valebimus reſiſtere?

5 Miſerunt ergo præpoſiti domus, & præfecti civitatis, & majores natu, & nutritij, ad Je-

hu, dicentes: Servi tui ſumus, quæcumque juſ-
ſeris faciemus, nec conſtituemus nobis regem:
quæcumque tibi placent, fac.
6 Reſcripſit autē eis litteras ſecundò, dicens: B
Si mei eſtis, & obeditis mihi, tollite capita filio-
rum domini veſtri, & venite ad me hac eadem
hora cras in Jezrahel. Porrò filij regis, ſeptuagin-
ta viri, apud optimates civitatis nutriebantur.
7 Cúmque veniſſent litteræ ad eos, tulerunt
filios regis, & occiderunt ſeptuaginta viros, &
poſuerunt capita eorum in cophinis, & miſe-
runt ad eum in Jezrahel.
8 Venit autem nuntius, & indicavit, ei di-
cens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui reſ-
pondit: Ponite ea ad duos acervos juxta introi-
tum portæ uſque manè.
9 Cúmque diluxiſſet, egreſſus eſt, & ſtans
dixit ad omnem populum: Juſti eſtis: ſi ego
conjuravi contra dominum meum, & interfeci
eum, quis percuſſit omnes hos?
10 * Videte ergo nunc quoniam non cecidit * 3.
de ſermonibus Domini in terram, quos locutus Reg.
eſt Dominus ſuper domum Achab, & Dominus 21. g.
fecit quod locutus eſt in manu ſervi ſui Eliæ. 29. C
11 Percuſſit igitur Jehu, omnes qui reliqui
erant de domo Achab in Jezrahel, & univerſos
optimates ejus, & notos, & ſacerdotes, donec
non remanerent ex eo reliquiæ.
12 Et ſurrexit, & venit in Samariam: cúm-
que veniſſet ad Cameram paſtorum in via,
13 Invenit fratres Ochoziæ regis Juda, di-
xítque ad eos: Quinam eſtis vos? Qui reſpon-
derunt: Fratres Ochoziæ ſumus, & deſcendi-
mus ad ſalutandos filios regis, & filios reginæ.
14 Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos

cùm comprehendiſſent vivos, jugulaverunt eos
in ciſterna juxta Cameram, quadraginta duos
viros, & non reliquit ex eis quemquam.

15 Cúmque abiiſſet inde, invenit Jonadab
filium Rechab in occurſum ſibi, & benedixit
ei. Et ait ad eum: Numquid eſt cor tuum re-
ctum, ſicut cor meum cum corde tuo? Et ait
Jonadab: Eſt. Si eſt, inquit, da manum tuam.
Qui dedit ei manum ſuam. At ille levavit eum
ad ſe in currum:

D 16 Dixítq; ad eum: Veni mecum,& vide ze-
lum meum pro Domino. Et impoſitum in cur-
ru ſuo

17 Duxit in Samariam. Et percuſſit omnes
qui reliqui fuerant de Achab in Samaria uſque
ad unum, juxta verbum Domini, quod locutus
eſt per Eliam.

* 3. Reg. 16. g. 31. 18 Congregavit ergo Jehu omnem populum,
& dixit ad eos: * Achab coluit Baal parum,ego
autem colam eum amplius.

19 Nunc igitur omnes prophetas Baal, &
univerſos ſervos ejus & cunctos ſacerdotes ip-
ſius, vocate ad me: nullus ſit qui non veniat,
ſacrificium enim grande eſt mihi Baal: qui-
cumque defuerit,non vivet.Porrò Jehu faciebat
hoc inſidioſè, ut diſperderet cultores Baal.

20 Et dixit: Sanctificate diem ſolemnem
Baal. Vocavítque,

E 21 Et miſit in univerſos terminos Iſraël, &
venerunt cuncti ſervi Baal: non fuit reſiduus
ne unus quidem qui non veniret. Et ingreſſi
ſunt templum Baal: & repleta eſt domus Baal,
à ſummo uſque ad ſummum.

22 Dixítque his qui erant ſuper veſtes. Pro-
ferte veſtimenta univerſis ſervis Baal. Et protu-
lerunt eis veſtes.

23 Ingreſſúſque Jehu, & Jonadab filius Re-
b,templum Baal,ait cultoribus Baal: Perqui-
, & videte,ne quis fortè vobiſcum ſit de ſer-
Domini, ſed ut ſint ſervi Baal ſoli.
24 Ingreſſi ſunt igitur ut facerent victimas
holocauſta: Jehu autem præparaverat ſibi
s octoginta viros, & dixerat eis: Quicum-
: fugerit de hominibus his, quos ego addu-
o in manus veſtras, anima ejus erit pro ani-
illius.
25 Factum eſt autem, cùm completum eſſet F
ocauſtum, præcepit Jehu militibus, & du-
.ıs ſuis: Ingredimini, & percutite eos, nul-
evadat. Percuſſerúntque eos in ore gladij,&
jecerunt milites & duces: & ierunt in civi-
:m templi Baal.
26 Et protulerunt ſtatuam de fano Baal, &
ıbuſſerunt,
27 Et comminuerunt eam. Deſtruxerunt
ɔque ædem Baal, & fecerunt pro ea latrinas
ue in diem hanc.
28 Delevit itaque Jehu Baal de Iſraël.
29 Verumtamen à peccatis Jeroboã filij Nabat,
peccare fecit Iſraël, non receſſit, nec dereli-
t vitulos aureos,qui erãt in Bethel,& in Dan.
30 Dixit autem Dominus ad Jehu: Quia
liosè egiſti quod rectum erat, & placebat
ɔculis meis, & omnia quæ erant in corde
ɔ feciſti contra domum Achab: * filij tui uſ- * *Inf.*
: ad quartam generationem ſedebunt ſuper 15. c.
ɔnum Iſraël. 12.
31 Porrò Jehu non cuſtodivit ut ambularet G
ege Domini Dei Iſraël in toto corde ſuo:
ı enim receſſit à peccatis Jeroboam, qui pec-
: fecerat Iſraël.

32 In diebus illis cœpit Dominus tædere ſuper Iſraël: percuſsítque eos Hazael in univerſis finibus Iſraël,

33 A Jordane contra Orientalem plagam, omnem terram Galaad, & Gad, & Ruben, & Manaſſe, ab Aroër, quæ eſt ſuper Torrentem Arnon, & Galaad, & Baſan.

34 Reliqua autem verborum Jehu, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraël?

35 Et dormivit Jehu cum patribus ſuis, ſepeliérúntque eum in Samaria: & regnavit Joachaz filius ejus pro eo.

36 Dies autem, quos regnavit Jehu ſuper Iſraël, viginti & octo anni ſunt, in Samaria.

CAPUT XI.

Athalia audita filij morte, omne ſemen regium præter Joas ferro extinguit, & regnum ſibi uſurpat; ſed præcipiente Joiada ſacerdote occiditur, & Joas rex Juda conſtituitur, deſtructis aris & imaginibus Baal.

A 1 Athalia verò mater Ochoziæ, videns mor-
2. Par. tuum filium ſuum, ſurrexit, & interfecit
22. d. omne ſemen regium.
10.
2 Tollens autem Joſaba filia regis Joram, ſoror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata eſt eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem ejus, de triclinio: & abſcondit eum à facie Athaliæ, ut non interficeretur.

3 Erátque cum ea ſex annis clàm in domo Domini: porrò Athalia regnavit ſuper terram.

4 * Anno autem ſeptimo miſit Joiada, &
* 2. Par. aſſumens centuriones & milites, introduxit ad
23. a. 1. ſe in templum Domini, pepigítque cum eis fœdus: & adjurans eos in domo Domini, oſtendit eis filium regis:

5 Et præcepit illis, dicens: Iſte eſt ſermo, quem facere debetis:

6 Tertia pars veſtrûm introëat ſabbato, & B
obſervet excubias domus regis. Tertia autem
pars ſit ad portam Sur: & tertia pars ſit ad por-
tam, quæ eſt poſt habitaculum ſcutariorum:
& cuſtodietis excubias domus Meſſa.

7 Duæ verò partes è vobis, omnes egre-
dientes ſabbato, cuſtodiant excubias domus Do-
mini circa regem.

8 Et vallabitis eum, habentes arma in mani-
bus veſtris: ſi quis autem ingreſſus fuerit ſe-
ptum templi, interficiatur: eritíſque cum rege
introëunte & egrediente.

9 Et fecerunt centuriones, juxta omnia quæ
præceperat eis Joiada ſacerdos: & aſſumentes
ſinguli viros ſuos, qui ingrediebantur ſabbatum,
cum his qui egrediebantur ſabbato, venerunt
ad Joiadam ſacerdotem.

10 Qui dedit eis haſtas, & arma regis David,
quæ erant in domo Domini.

11 Et ſteterunt ſinguli habentes arma in ma- C
nu ſua, à parte templi dextera, uſque ad par-
tem ſiniſtram altaris & ædis circum regem.

12 Produxítque filium regis, & poſuit ſuper
eum diadema, teſtimonium: fecerúntque eum
regem, & unxerunt: & plaudentes manu, di-
xerunt: Vivat rex.

13 Audivit autem Athalia vocem populi cur-
rentis: & ingreſſa ad turbas in templum Dñi,

14 Vidit regem ſtantem ſuper tribunal jux-
ta morem, & cantores & tubas prope eum, om-
némque populum terræ lætantem, & canentem
tubis: & ſcidit veſtimenta ſua, clamavítque:
Conjuratio, conjuratio.

15 Præcepit autem Joiada centurionibus, qui
erant ſuper exercitum, & ait eis: Educite eam

extra ſepta templi, & quicumque eam ſecutus
fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim ſacerdos:
Non occidatur in templo Domini.
16 Impoſuerúntque ei manus,& impegerunt
eam per viam introitus equorum, juxta pala-
tium, & interfecta eſt ibi.
D 17 Pepigit ergo Joiadas fœdus inter Domi-
num, & inter regem, & inter populum, ut eſſet
populus Domini, & inter regem & populum.
18 Ingreſſúſque eſt omnis populus terræ
templum Baal, & deſtruxerunt aras ejus,& ima-
gines contriverunt validè: Mathan quoque ſa-
cerdotem Baal occiderunt coram altari. Et po-
ſuit ſacerdos cuſtodias in domo Domini.
19 Tulítque centuriones, & Cerethi & Phe-
lethi legiones, & omnem populum terræ, de-
duxerúntque regem de domo Domini: & ve-
nerunt per viam portæ ſcutariorum in palatium,
& ſedit ſuper thronum regum.
20 Lætatúſque eſt omnis populus terræ, &
civitas conquievit: Athalia autem occiſa eſt
gladio in domo regis.
21 Septémque annorum erat Joas, cùm re-
gnare cœpiſſet.

Caput XII.

*Joas gazophylacij pecuniam ad ſartatecta templi in-
ſtauranda expendit, Hazaëli autem regi Syriæ bellum
contra Jeruſalem paranti mittit omnes templi & pala-
tij theſauros; tandémque à ſervis ſuis occiditur: cui
ſuccedit filius ejus Amaſias.*

A 1 ANno ſeptimo Jehu,regnavit Joas: & qua-
draginta annis regnavit in Jeruſalem. no-
men matris ejus Sebia de Berſabee.
2 Fecítque Joas rectum coram Dño cunctis
diebus, quibus docuit eum Joiada ſacerdos.
3 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc

enim populus immolabat, & adolebat in excelſis incenſum.

4 Dixítque Joas ad ſacerdotes: Omnem pecuniam ſanctorum,quæ illata fuerit in templum Domini à prætereuntibus,quæ offertur pro pretio animæ, & quam ſponte & arbitrio cordis ſui inferunt in templum Domini:

5 Accipiant illam ſacerdotes juxta ordinem ſuum, & inſtaurent ſartatecta domus, ſi quid neceſſarium viderint inſtauratione.

6 Igitur uſque ad vigeſimum tertium annum regis Joas, non inſtauraverunt ſacerdotes ſartatecta templi.

7 Vocavítque rex Joas Joiadam pontificem B
& ſacerdotes, dicens eis: Quare ſartatecta non inſtauratis templi? nolite ergo ampliùs accipere pecuniam juxta ordinem veſtrum, ſed ad inſtaurationem templi reddite eam.

8 Prohibitíque ſunt ſacerdotes ultrà accipere pecuniam à populo, & inſtaurare ſartatecta domus.

9 Et tulit Joiada pontifex gazophylacium unum, aperuítque foramen deſuper, & poſuit illud juxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini,mittebántque in eo ſacerdotes, qui cuſtodiebant oſtia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad templum Domini.

10 Cúmque viderent nimiam pecuniam eſſe in gazophylacio, aſcendebat ſcriba regis, & pontifex, effundebántque & numerabant pecuniam, quæ inveniebatur in domo Domini.

11 Et dabant eam juxta numerum atque C
menſuram, in manu eorum qui præerant cæmentariis domus Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum, & in cæmentariis iis,

qui operabantur in domo Domini.

12 Et ſartatecta faciebant: & in iis, qui cædebant ſaxa, & ut emerent ligna, & lapides, qui excidebantur, ita ut impleretur inſtauratio domus Domini, in univerſis quæ indigebant expenſa ad muniendam domum.

13 Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydriæ templi Domini, & fuſcinulæ, & thuribula, & tubæ, & omne vas aureum & argenteum, de pecunia quæ inferebatur in templum Domini.

14 Iis enim qui faciebant opus, dabatur ut inſtauraretur templum Domini:

15 Et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniam, ut diſtribuerent eam artificibus, ſed in fide tractabant eam.

16 Pecuniam verò pro delicto, & pecuniam pro peccatis, non inferebant in templum Domini, quia ſacerdotum erat.

D 17 Tunc aſcendit Hazaël rex Syriæ, & pugnabat contra Geth, cepítque eam: & direxit faciem ſuam ut aſcenderet in Jeruſalem.

18 Quamobrem tulit Joas rex Juda omnia ſanctificata, quæ conſecraverant Joſaphat & Joram & Ochozias, patres ejus reges Juda, & quæ ipſe obtulerat: & univerſum argentum, quod inveniri potuit in theſauris templi Domini, & in palatio regis: miſítque Hazaëli regi Syriæ, & receſſit ab Jeruſalem.

19 Reliqua autem ſermonum Joas, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda?

20 Surrexerunt autem ſervi ejus, & conjuraverunt inter ſe, percuſſerúntque Joas in Domo Mello in deſcenſu Sella.

21 Joſachar namque filius Semaath, & Jozabad filius Somer, ſervi ejus, percuſſerunt eum, & mortuus eſt, & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in Civitate David, regnavítque Amaſias filius ejus pro eo.

CAPUT XIII.

Ioachaz rex Iſraël propter peccata ſua graviſſimè afflictus à rege Syriæ, converſus ad Dominum liberatur; cui mortuo ſuccedit filius Ioas, qui juxta Eliſei morientis vaticinium Syros ter devicit: mortui autem Eliſei ſepulchro injectus quidam mortuus ſuſcitatur.

1 ANno vigeſimo tertio Joas filij Ochoziæ A
regis Juda, regnavit Joachaz filius Jehu
ſuper Iſraël in Samaria decem & ſeptem annis.
2 Et fecit malum coram Domino, ſecutúſque eſt peccata Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël, & non declinavit ab eis.
3 Iratúſque eſt furor Domini contra Iſraël, & tradidit eos in manu Hazaël regis Syriæ, & in manu Benadad filij Hazaël, cunctis diebus.
4 Deprecatus eſt autem Joachaz faciem Domini, & audivit eum Dominus: vidit enim anguſtiam Iſraël, quia attriverat eos rex Syriæ:
5 Et dedit Dominus ſalvatorem Iſraëli, & liberatus eſt de manu regis Syriæ: habitaverúntque filij Iſraël in tabernaculis ſuis ſicut heri & nudiuſtertius.
6 Verumtamen non receſſerunt à peccatis B
domus Jeroboam, qui peccare fecit Iſraël, ſed in ipſis ambulaverunt: ſiquidem & lucus permanſit in Samaria.
7 Et non ſunt derelicti Joachaz de populo niſi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: interfecerat enim eos rex Syriæ, & redegerat quaſi pulverem in tritura areæ.

8 Reliqua autem ſermonum Joachaz, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

9 Dormivítque Joachaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Samaria: regnavítque Joas filius ejus pro eo.

10 Anno trigeſimo ſeptimo Joas regis Juda,
C regnavit Joas filius Joachaz ſuper Iſraël in Samaria ſedecim annis,

11 Et fecit quod malum eſt in conſpectu Domini: non declinavit ab omnibus peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël, ſed in ipſis ambulavit.

12 Reliqua autem ſermonum Joas, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus, quomodo pugnaverit contra Amaſiam regem Juda, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

13 Et dormivit Joas cum patribus ſuis: Jeroboam autem ſedit ſuper ſolium ejus. Porrò Joas ſepultus in Samaria cum regibus Iſraël.

D 14 Eliſeus autem ægrotabat infirmitate, qua & mortuus eſt: deſcendítque ad eum Joas rex Iſraël, & flebat coram eo, dicebátque: Pater mi, pater mi, currus Iſraël, & auriga ejus.

15 Et ait illi Eliſeus: Affer arcum, & ſagittas. Cúmque attuliſſet ad eum arcum, & ſagittas,

16 Dixit ad regem Iſraël: Pone manum tuam ſuper arcum. Et cùm poſuiſſet ille manum ſuam, ſuperpoſuit Eliſeus manus ſuas manibus regis,

17 Et ait: Aperi feneſtram orientalem. Cúmque aperuiſſet, dixit Eliſeus: Jace ſagittam. Et jecit. Et ait Eliſeus: Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta ſalutis contra Syriam: percutiéſque

Syriam

Syriam in Aphec, donec conſumas eam.

18. Et ait: Tolle ſagittas. Qui cùm tuliſſet, rurſum dixit ei: Percute jaculo terram. Et cùm percuſſiſſet tribus vicibus, & ſtetiſſet,

19 Iratus eſt vir Dei contra eum, & ait: Si percuſſiſſes quinquies, aut ſexies, ſive ſepties, percuſſiſſes Syriam uſque ad conſumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.

20 Mortuus eſt ergo Eliſeus, & ſepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipſo anno. D

21 * Quidam autem ſepelientes hominem, viderunt latrunculos, & projecerunt cadaver in ſepulchro Eliſei. Quod cùm tetigiſſet oſſa Eliſei, revixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos. *Eccl. 48. b. 14.

22 Igitur Hazaël rex Syriæ afflixit Iſraël cunctis diebus Joachaz:

23 Et miſertus eſt Dominus eorum, & reverſus eſt ad eos propter pactum ſuum, quod habebat cum Abraham, & Iſaac, & Jacob: & noluit diſperdere eos, neque projicere penitus, uſque in præſens tempus.

24 Mortuus eſt autem Hazaël rex Syriæ, & regnavit Benadad filius ejus pro eo.

25 Porrò Joas filius Joachaz tulit urbes de manu Benadad filij Hazaël, quas tulerat de manu Joachaz patris ſui jure prælij, tribus vicibus percuſſit eum Joas, & reddidit civitates Iſraël.

CAPUT XIV.

Amaſias interfectis occiſoribus patris ſui Joas, percutit Edom; ſed hac victoria factus elatior, provocans ad bellum Joas regem Iſraël, ab eo capitur, & Jeruſalem diripitur: at Joas regi Iſraël ſuccedit filius Jeroboam, qui ab anguſtiis liberat Iſraël, cui ſuccedit filius Zacharias: porrò facta conjuratione adverſus Amaſiam re-

gem Juda à ſuis occiditur: cui ſuccedit filius Azarias impius.

A 1 IN anno ſecundo Joas filij Joachaz regis Iſraël, regnavit Amaſias filius Joas regis Juda.

* 2. Par. 25. a. 1. 2 * Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpiſſet: viginti autem & novem annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Joadan de Jeruſalem.

3 Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater ejus. Juxta omnia, quæ fecit Joas pater ſuus, fecit:

4 Niſi hoc tantùm, quòd excelſa non abſtulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat incenſum in excelſis.

5 Cúmque obtinuiſſet regnum, percuſſit ſervos ſuos, qui interfecerant regem patrem ſuum:

B 6 Filios autem eorum qui occiderant, non occidit, juxta quod ſcriptum eſt in libro legis

* Deut. 24. c. 16. Ezec. 18. e. 20. Moyſi, ſicut præcepit Dominus, dicens: * Non morientur patres pro filiis, neque filij morientur pro patribus: ſed unuſquiſque in peccato ſuo morietur.

7 Ipſe percuſſit Edom in Valle Salinarum decem millia, & apprehendit petram in prælio, vocavítque nomen ejus Jectehel, uſque in præſentem diem.

8 Tunc miſit Amaſias nuntios ad Joas filium Joachaz, filij Jehu regis Iſraël, dicens: Veni, & videamus nos.

C 9 Remiſítque Joas rex Iſraël ad Amaſiam regem Juda, dicens: Carduus Libani miſit ad cedrum quæ eſt in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Tranſierúntque beſtiæ ſaltus quæ ſunt in Libano, & conculcaverunt carduum.

10 Percutiens invaluiſti ſuper Edom, & ſublevavit te cor tuum: contentus eſto gloria, & ſede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu & Judas tecum?

11 Et non acquievit Amaſias: aſcendítque Joas rex Iſraël, & viderunt ſe, ipſe & Amaſias rex Juda, in Bethſames oppido Judæ.

12 Percuſſúſque eſt Juda coram Iſraël, & fugerunt unuſquiſque in tabernacula ſua.

13 Amaſiam verò regem Juda, filium Joas filij Ochoziæ, cepit Joas rex Iſraël in Bethſames, & adduxit eum in Jeruſalem: & interrupit murum Jeruſalem, à porta Ephraim uſque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

14 Tulítque omne aurum, & argentum, & D
univerſa vaſa, quæ inventa ſunt in domo Domini, & in theſauris regis, & obſides, & reverſus eſt in Samariam.

15 Reliqua autem verborum Joas quæ fecit, & fortitudo ejus qua pugnavit contra Amaſiam regem Juda, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

16 Dormivítque Joas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſraël: & regnavit Jeroboam filius ejus pro eo.

17 Vixit autem Amaſias, filius Joas, rex Ju- E
da, poſtquam mortuus eſt Joas filius Joachaz regis Iſraël, quindecim annis.

18 Reliqua autem ſermonum Amaſiæ, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda?

19 Factáque eſt contra eum conjuratio in Jeruſalem: at ille fugit in Lachis. Miſerúntque poſt eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

20 Et aſportaverunt in equis, ſepultúſque

eſt in Jeruſalem cum patribus ſuis in Civitate
David.

F 21 * Tulit autem univerſus populus Judæ
* 2. Azariam annos natum ſedecim, & conſtitue-
Par. runt eum regem pro patre ejus Amaſia.
26. a.
1. 22 Ipſe ædificavit Ælath, & reſtituit eam Judæ, poſtquam dormivit rex cum patribus ſuis.

23 Anno quintodecimo Amaſiæ filii Joas regis Juda, regnavit Jeroboam filius Joas regis Iſraël in Samaria, quadraginta & uno anno:

24 Et fecit quod malum eſt coram Domino. Non receſſit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

25 Ipſe reſtituit terminos Iſraël, ab introitu Emath, uſque ad mare ſolitudinis, juxta ſermonem Domini Dei Iſraël, quem locutus eſt per
* Ion. ſervum ſuum * Jonam filium Amathi prophe-
1. a. 1. tam, qui erat de Geth, quæ eſt in Opher.

G 26 Vidit enim Dominus afflictionem Iſraël amaram nimis, & quòd conſumpti eſſent uſque ad clauſos carcere, & extremos, & non eſſet qui auxiliaretur Iſraëli.

27 Nec locutus eſt Dominus ut deleret nomen Iſraël de ſub cælo, ſed ſalvavit eos in manu Jeroboam filii Joas.

28 Reliqua autem ſermonum Jeroboam, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus qua præliatus eſt, & quomodo reſtituit Damaſcum & Emath Judæ in Iſraël, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

29 Dormivítque Jeroboam cum patribus ſuis regibus Iſraël, & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

Azaria leproſo ſuccedit filius Joathan in Juda, Zacharia autem in Iſraël ſuccedit Sellum, & huic Manahem qui fit tributarius regi Aſſyriorum, & huic Phaceia, & huic Phacee; cujus temporibus Theglathphalaſar devictam magnam partem Iſraëlitarum tranſtulit in Aſſyrios: huic ſuccedit Oſee: in Juda autem mortuo Joathan, ſuccedit filius Achaz.

1 ANno vigeſimo ſeptimo Jeroboam regis Iſraël, regnavit Azarias filius Amaſiæ regis Juda. A

2 Sedecim annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Jechelia de Jeruſalem.

3 Fecítque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ fecit Amaſias pater ejus.

4 Verumtamen excelſa non eſt demolitus: adhuc populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in excelſis.

5 * Percuſſit autem Dominus regem, & fuit leproſus uſque in diem mortis ſuæ, & habitabat in domo libera ſeorſum: Joathan verò filius regis gubernabat palatium, & judicabat populum terræ. *2. Par. 26. d. 21.

6 Reliqua autem ſermonum Azariæ, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda? B

7 Et dormivit Azarias cum patribus ſuis: ſepelierúntque eum cum majoribus ſuis in Civitate David, & regnavit Joathan filius ejus pro eo.

8 Anno trigeſimo octavo Azariæ regis Juda, regnavit Zacharias filius Jeroboam ſuper Iſraël in Samaria ſex menſibus:

9 Et fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut fecerant patres ejus: non receſſit à peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

eſt in Jeruſalem cum patribus ſuis in Civitate
David.
F 21 * Tulit autem univerſus populus Judæ
* 2. Par. 26. a. 1. Azariam annos natum ſedecim, & conſtituerunt eum regem pro patre ejus Amaſia.
22 Ipſe ædificavit Ælath, & reſtituit eam Judæ, poſtquam dormivit rex cum patribus ſuis.
23 Anno quintodecimo Amaſiæ filij Joas regis Juda, regnavit Jeroboam filius Joas regis Iſraël in Samaria, quadraginta & uno anno:
24 Et fecit quod malum eſt coram Domino. Non receſſit ab omnibus peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.
25 Ipſe reſtituit terminos Iſraël, ab introitu Emath, uſque ad mare ſolitudinis, juxta ſermonem Domini Dei Iſraël, quem locutus eſt per
* Ion. 1. a. 1. ſervum ſuum * Jonam filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ eſt in Opher.
G 26 Vidit enim Dominus afflictionem Iſraël amaram nimis, & quòd conſumpti eſſent uſque ad clauſos carcere, & extremos, & non eſſet qui auxiliaretur Iſraëli.
27 Nec locutus eſt Dominus ut deleret nomen Iſraël de ſub cælo, ſed ſalvavit eos in manu Jeroboam filij Joas.
28 Reliqua autem ſermonum Jeroboam, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus qua præliatus eſt, & quomodo reſtituit Damaſcum & Emath Judæ in Iſraël, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?
29 Dormivítque Jeroboam cum patribus ſuis regibus Iſraël, & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

Azaria lebroſo ſuccedit filius Joathan in Juda, Zachariæ autem in Iſraël ſuccedit Sellum, & huic Manahem qui fit tributarius regi Aſſyriorum, & huic Phaceia, & huic Phacee; cujus temporibus Theglathphalaſar devictam magnam partem Iſraëlitarum tranſtulit in Aſſyrios: huic ſuccedit Oſee: in Juda autem mortuo Joathan, ſuccedit filius Achaz.

1 ANno vigeſimo ſeptimo Jeroboam regis Iſ- A
raël, regnavit Azarias filius Amaſiæ regis
Juda.

2 Sedecim annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Jechelia de Jeruſalem.

3 Fecítque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ fecit Amaſias pater ejus.

4 Verumtamen excelſa non eſt demolitus: adhuc populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in excelſis.

5 * Percuſſit autem Dominus regem, & fuit * 2.
leproſus uſque in diem mortis ſuæ, & habita- Par.
bat in domo libera ſeorſum: Joathan verò filius 26. d. 21.
regis gubernabat palatium, & judicabat populum terræ.

6 Reliqua autem ſermonum Azariæ, & uni- B
verſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda?

7 Et dormivit Azarias cum patribus ſuis: ſepeliérúntque eum cum majoribus ſuis in Civitate David, & regnavit Joathan filius ejus pro eo.

8 Anno trigeſimo octavo Azariæ regis Juda, regnavit Zacharias filius Jeroboam ſuper Iſraël in Samaria ſex menſibus:

9 Et fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut fecerant patres ejus: non receſſit à peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

10 Conjuravit autem contra eum Sellum filius Jabes: percuſsítque eum palàm, & interfecit, regnavítque pro eo.

11 Reliqua autem verborum Zachariæ, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

* Sup. 10. f. 30. 12 * Iſte eſt ſermo Domini, quem locutus eſt ad Jehu, dicens: Filij tui uſque ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſraël. Factúmque eſt ita.

C 13 Sellum filius Jabes regnavit trigeſimo nono anno Azariæ regis Juda: regnavit autem uno menſe in Samaria.

14 Et aſcendit Manahem filius Gadi de Therſa, venítque in Samariam, & percuſſit Sellum filium Jabes in Samaria, & interfecit eum, regnavítque pro eo.

15 Reliqua autem verborum Sellum, & conjuratio ejus, per quam tetendit inſidias, nónne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum Iſraël?

16 Tunc percuſſit Manahem Thapſam, & omnes qui erant in ea, & terminos ejus de Therſa. noluerant enim aperire ei: & interfecit omnes prægnantes ejus, & ſcidit eas.

D 17 Anno trigeſimo nono Azariæ regis Juda, regnavit Manahem filius Gadi ſuper Iſraël decem annis in Samaria.

18 Fecítque quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël cunctis diebus ejus.

19 Veniebat Phul rex Aſſyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut eſſet ei in auxilium, & firmaret regnum ejus.

20 Indixítque Manahem argentum ſuper Iſ-

raël cunctis potentibus & divitibus, ut daret regi Aſſyriorum, quinquaginta ſiclos argenti per ſingulos: reverſúſque eſt rex Aſſyriorum, & non eſt moratus in terra.

21 Reliqua autem ſermonum Manahem, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

22 Et dormivit Manahem cum patribus ſuis: regnavítque Phaceia filius ejus pro eo.

23 Anno quinquageſimo Azariæ regis Juda, E
regnavit Phaceia filius Manahem ſuper Iſraël in Samaria biennio:

24 Et fecit quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

25 Conjuravit autem adverſus eum Phacee filius Romeliæ, dux ejus, & percuſſit eum in Samaria in turre domus regiæ, juxta Argob, & juxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, regnavítque pro eo.

26 Reliqua autem ſermonum Phaceia, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſraël?

27 Anno quinquageſimo ſecundo Azariæ F
regis Juda, regnavit Phacee filius Romeliæ ſuper Iſraël in Samaria viginti annis.

28 Et fecit quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Jeroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſraël.

29 In diebus Phacee regis Iſraël venit Theglathphalaſar rex Aſſur, & cepit Aion, & Abel Domum, Maacha & Janoë, & Cedes, & Aſor, & Galaad, & Galilæam, & univerſam Terram Nephthali: & tranſtulit eos in Aſſyrios.

30 Conjuravit autem, & tetendit inſidias
Oſee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ,
& percuſſit eum, & interfecit: regnavítque
pro eo vigeſimo anno Joatham filij Oziæ.

31 Reliqua autem ſermonum Phacee,& univerſa
quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro
ſermonum dierum regum Iſraël?

* 2. Par. 27. a. 1. 32 * Anno ſecundo Phacee, filij Romeliæ re-
gis Iſraël, regnavit Joathã filius Oziæ regis Juda.
33 Viginti quinque annorum erat cùm re-
G gnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnavit in
Jeruſalem: nomen matris ejus Jeruſa, filia Sadoc.

34 Fecítque quod erat placitum coram Domino:
juxta omnia quæ fecerat Ozias pater
ſuus, operatus eſt.

35 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc
populus immolabat, & adolebat incenſum in
excelſis: ipſe ædificavit portam domus Domini
ſublimiſſimam.

36 Reliqua autem ſermonum Joatham, &
univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in
Libro verborum dierum regum Juda?

37 In diebus illis cœpit Dominus mittere in
Judam, Raſin regem Syriæ, & Phacee filium
Romeliæ.

38 Et dormivit Joatham cum patribus ſuis,
ſepultúſque eſt cum eis in Civitate David patris
ſui, & regnavit Achaz filius ejus pro eo.

CAPUT XVI.

Achaz filium ſuum per ignem conſecrat idolis: regibus quoque Iſraël & Syriæ Jeruſalem obſidentibus, auxilium à rege Aſſyriorum miſſis muneribus obtinet; in cujus gratiam, ablato Dei cultu, diis Aſſyriorum ſacrificat; cui ſuccedit pius filius Ezechias.

A 1 ANno decimo ſeptimo Phacee filij Romeliæ
regnavit Achaz filius Joatham regis
Juda.

2 * Viginti annorum erat Achaz cùm regna- * 2.
re cœpiſſet, & ſedecim annis regnavit in Jeru- Par.
ſalem: non fecit quod erat placitum in conſpe- 28. a.
ctu Domini Dei ſui, ſicut David pater ejus. 1.
3 Sed ambulavit in via regum Iſraël: inſu-
per & filium ſuum conſecravit, transferens per
ignem ſecundùm idola Gentium: quæ diſſipa-
vit Dominus coram filiis Iſraël.
4 Immolabat quoque victimas, & adolebat
incenſum in excelſis, & in collibus, & ſub om-
ni ligno frondoſo.
5 * Tunc aſcendit Raſin rex Syriæ, & Pha- * Iſai.
cee filius Romeliæ rex Iſraël, in Jeruſalem ad 7. a. 1.
præliandum. cúmque obſiderent Achaz, non
valuerunt ſuperare eum.
6 In tempore illo reſtituit Raſin rex Syriæ, B
Ailam Syriæ, & ejecit Judæos de Aila: & Idu-
mæi venerunt in Ailam, & habitaverunt ibi uſ-
que in diem hanc.
7 Miſit autem Achaz nuntios ad Theglath-
phalaſar regem Aſſyriorum, dicens: Servus
tuus, & filius tuus ego ſum: aſcende, & ſalvum
me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis
Iſraël, qui conſurrexerunt adverſum me.
8 Et cùm collegiſſet argentum & aurum,
quod inveniri potuit in domo Domini, & in
theſauris regis, miſit regi Aſſyriorum munera.
9 Qui & acquievit voluntati ejus: aſcendit
enim rex Aſſyriorum in Damaſcum, & vaſtavit
eam: & tranſtulit habitatores ejus Cyrenen,
Raſin autem interfecit.
10 Perrexítque rex Achaz in occurſum The-
glathphalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum.
cúmque vidiſſet altare Damaſci, miſit rex Achaz
ad Uriam ſacerdotem exemplar ejus, & ſimili-

tudinem juxta omne opus ejus.
C 11 Extruxítque Urias ſacerdos altare: juxta
omnia quæ præceperat rex Achaz de Damaſco,
ita fecit ſacerdos Urias, donec veniret rex Achaz
de Damaſco.
12 Cúmque veniſſet rex de Damaſco, vidit
altare, & veneratus eſt illud: aſcendítque &
immolavit holocauſta, & ſacrificium ſuum,
13 Et libavit libamina, & fudit ſanguinem
pacificorum, quæ obtulerat ſuper altare.
14 Porrò altare æreum, quod erat coram Do-
mino, tranſtulit de facie templi, & de loco alta-
ris, & de loco templi Domini: poſuítque illud
ex latere altaris ad Aquilonem.
D 15 Præcepit quoque rex Achaz Uriæ ſacer-
doti, dicens: Super altare majus offer holocau-
ſtum matutinum, & ſacrificium veſpertinum,
& holocauſtum regis, & ſacrificium ejus, &
holocauſtum univerſi populi terræ, & ſacrificia
eorum, & libamina eorum: & omnem ſangui-
nem holocauſti, & univerſum ſanguinem victi-
mæ ſuper illud effundes: altare verò æreum erit
paratum ad voluntatem meam.
16 Fecit igitur Urias ſacerdos juxta omnia
quæ præceperat rex Achaz.
17 Tulit autem rex Achaz cælatas baſes, &
luterem, qui erat deſuper: & mare depoſuit de
bobus æreis, qui ſuſtentabant illud, & poſuit
ſuper pavimentum ſtratum lapide.
18 Muſach quoque ſabbati, quod ædificaverat
in templo, & ingreſſum regis exteriùs, convertit
in templum Dñi, propter regem Aſſyriorum.
19 Reliqua autem verborum Achaz, quæ fe-
cit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum
dierum regum Juda?
20 Dormivítque Achaz cum patribus ſuis,

& ſepultus eſt cum eis in Civitate David, &
regnavit Ezechias filius ejus pro eo.

CAPUT XVII.

Poſt multa filiorum Iſraël quæ commemorantur facinora, Salmanaſar ſub Oſee recuſante antiquum Aſſyrio pendere tributum, transfert Iſraël in Aſſyrios: & quia Aſſyrij in Samariam miſſi cultum Dei ignorantes devorabantur à leonibus, mittitur eis ſacerdos Iſraëliticus qui ipſos inſtituat; ſicque factum eſt, ut & Deo & idolis ſervirent.

1 ANno duodecimo Achaz regis Juda, reg- A
navit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſ-
raël novem annis.
2 Fecítque malum coram Domino: ſed non
ſicut reges Iſraël, qui ante eum fuerant.
3 * Contra hunc aſcendit Salmanaſar rex Aſ- * Inf.
ſyriorum, & factus eſt ei Oſee ſervus, reddebát- 18. b.
que illi tributa. 9.
4 Cúmque deprehendiſſet rex Aſſyriorum Tob. 1. a. 2.
Oſee, quòd rebellare nitens miſiſſet nuntios ad
Sua regem Ægypti, ne præſtaret tributa regi
Aſſyriorum, ſicut ſingulis annis ſolitus erat, ob-
ſedit eum, & vinctum miſit in carcerem.
5 Pervagatúſque eſt omnem terram, & aſ-
cendens Samariam, obſedit eam tribus annis.
6 * Anno autem nono Oſee, cepit rex Aſ- * Infr.
ſyriorum Samariam, & tranſtulit Iſraël in Aſſy- 18. b.
rios: poſuítque eos in Hala, & in Habor juxta 10.
fluvium Gozan, in civitatibus Medorum. B
7 Factum eſt enim, cùm peccaſſent filij Iſraël
Domino Deo ſuo, qui eduxerat eos de Terra
Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, co-
luerunt deos alienos.
8 Et ambulaverunt juxta ritum Gentium,
quas conſumpſerat Dñs in conſpectu filiorum
Iſraël, & regum Iſraël: quia ſimiliter fecerant.

Digitized by Google

9 Et offenderunt filij Iſraël verbis non rectis
Dominum Deum ſuum: & ædificaverunt ſibi
excelſa in cunctis urbibus ſuis, à Turre cuſto-
dum uſque ad Civitatem munitam.

10 Fecerúntque ſibi ſtatuas, & lucos, in omni
colle ſublimi, & ſubter omne lignũ nemoroſum:

11 Et adolebant ibi incenſum ſuper aras in
morem Gentium, quas tranſtulerat Dominus à
facie eorum: fecerúntque verba peſſima irri-
tantes Dominum.

12 Et coluerunt immunditias, de quibus præ-
cepit eis Dominus ne facerent verbum hoc.

C 13 Et teſtificatus eſt Dominus in Iſraël & in
Juda, per manum omnium prophetarum & Vi-
*Iere. dentium, dicens: * Revertimini à viis veſtris
25. a. peſſimis, & cuſtodite præcepta mea, & ceremo-
5. nias, juxta omnem legem quam præcepi patri-
bus veſtris: & ſicut miſi ad vos in manu ſervo-
rum meorum Prophetarum.

14 Qui non audierunt, ſed induraverunt cer-
vicem ſuam juxta cervicem patrum ſuorum, qui
noluerunt obedire Domino Deo ſuo.

15 Et abjecerunt legitima ejus, & pactum,
quod pepigit cum patribus eorum, & teſtifica-
tiones, quibus conteſtatus eſt eos: ſecutique
ſunt vanitates, & vanè egerunt: & ſecuti ſunt
Gentes, quæ erant per circuitum eorum, ſuper
quibus præceperat Dominus eis, ut non facerent
ſicut & illæ faciebant.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domi-
ni Dei ſui: fecerúntque ſibi conflatiles duos vi-
tulos & lucos, & adoraverunt univerſam mili-
tiam cæli: ſervierúntque Baal,

17 Et conſecraverunt filios ſuos, & filias
ſuas, per ignem: & divinationibus inſerviebant

& auguriis : & tradiderunt ſe ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum.
18 Iratúſque eſt Dominus vehementer Iſraëli, & abſtulit eos à conſpectu ſuo, & non remanſit niſi tribus Juda tantummodò.
19 Sed nec ipſe Juda cuſtodivit mandata Domini Dei ſui : verùm ambulavit in erroribus Iſraël, quos operatus fuerat:
20 Projecítque Dominus omne ſemen Iſraël, D
& afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec projiceret eos à facie ſua :
21 * Ex eo jam tempore, quo ſciſſus eſt Iſraël à * 3.
domo David, & conſtituerunt ſibi regem Jero- Reg.
boam filium Nabat : ſeparavit enim Jeroboam 12. e.
Iſraël à Domino, & peccare eos fecit peccatum 19.
magnum.
22 Et ambulaverunt filij Iſraël in univerſis peccatis Jeroboam quæ fecerat : & non receſſerunt ab eis,
23 * Uſquequò Dñs auferret Iſraël à facie ſua, * Iere.
ſicut locutus fuerat in manu omnium ſervorum 25. b.
ſuorum Prophetarum : tranſlatúſque eſt Iſraël 9.
de terra ſua in Aſſyrios, uſque in diem hanc.
24 Adduxit autem rex Aſſyriorum de Babylone, & de Cutha, & de Avah, & de Emath, & de Sepharuaim : & collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Iſraël : qui poſſederunt Samariam : & habitaverunt in urbibus ejus.
25 Cúmque ibi habitare cœpiſſent, non timebant Dominum : & immiſit in eos Dominus leones qui interficiebant eos.
26 Nuntiatúmque eſt regi Aſſyriorum, & di- E
ctum : Gentes, quas tranſtuliſti, & habitare feciſti in civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ : & immiſit in eos Dominus leones,

& ecce interficiunt eos, eò quòd ignorent ritum Dei terræ.

27 Præcepit autem rex Aſſyriorum, dicens: Ducite illuc unum de ſacerdotibus, quos inde captivos adduxiſtis, & vadat, & habitet cum eis: & doceat eos legitima Dei terræ.

28 Igitur cùm veniſſet unus de ſacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, & docebat eos quomodo colerent Dominum.

29 Et unaquæque Gens fabricata eſt Deum ſuum: poſuerúntque eos in fanis excelſis, quæ
F fecerant Samaritæ, Gens & Gens in urbibus ſuis, in quibus habitabat.

30 Viri enim Babylonij fecerunt Sochothbenoth: viri autem Chutæi fecerunt Nergel: & viri de Emath fecerunt Aſima.

31 Porrò Hevæi fecerunt Nebahaz & Tharthac. Hi autem qui erant de Sepharuaim, comburebant filios ſuos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharuaim,

32 Et nihilominùs colebant Dominum. Fecerunt autem ſibi de noviſſimis ſacerdotes excelſorum, & ponebant eos in fanis ſublimibus.

33 Et cùm Dominum colerent, diis quoque ſuis ſerviebant juxta conſuetudinem Gentium, de quibus tranſlati fuerant Samariam:

34 Uſque in præſentem diem morem ſequuntur antiquum: non timent Dominum, neque cuſtodiunt ceremonias ejus, judicia, & legem, & mandatum, quod præceperat Dominus
*Gen. 32. f. 28. filiis Jacob, * quem cognominavit Iſraël:

35 Et percuſſerat cum eis pactum, & mandaverat eis, dicens: Nolite timere deos alienos, & non adoretis eos, neque colatis eos, & non immoletis eis:

36 Sed Dominum Deum veſtrum, qui edu- G
xit vos de Terra Ægypti in fortitudine magna,
& in brachio extento, ipſum timete, & illum
adorate, & ipſi immolate.
37 Ceremonias quoq; & judicia, & legem,&
mandatũ,quod ſcripſit vobis,cuſtodite ut facia-
tis cunctis diebus: & non timeatis deos alienos.
38 Et pactum, quod percuſſit vobiſcum,
nolite obliviſci: nec colatis deos alienos,
39 Sed Dominum Deum veſtrum timete,&
ipſe eruet vos de manu omnium inimicorum
veſtrorum.
40 Illi verò non audierunt, ſed juxta con-
ſuetudinem ſuam priſtinam perpetrabant.
41 Fuerunt igitur Gentes iſtæ timentes qui-
dem Dominum, ſed nihilominùs & idolis ſuis
ſervientes: nam & filij eorum, & nepotes, ſicut
fecerunt patres ſui, ita faciunt uſque in præ-
ſentem diem.

Caput XVIII.

Ezechias pietate eximius, diſſipatis idolorum delubris, ac æneo Moyſi ſerpente confracto, percutit Edom; & cùm Aſſyriis rebellaſſet, rex Aſſyriorum expugnatis civitatibus Juda, Ezechiæ veniam precanti, magnam pecuniæ vim imponit, miſſa quoque manu valida Jeruſalem obſidet, multis probris in Ezechiam & blaſphemiis in Deum per Rabſacem jactatis.

1 ANno * tertio Oſee filij Ela regis Iſraël,re- A
gnavit Ezechias filius Achaz regis Juda. * 2.
2 Vigintiquinque annorum erat,cùm regnâre Par.
cœpiſſet:& vigintinovem annis regnavit in Jeru- 28. d.
ſalem: nomen matris ejus Abi filia Zachariæ. 27.29. a.1.
3 Fecítque quod erat bonum coram Domi-
no, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus.
4 Ipſe diſſipavit excelſa, & contrivit ſtatuas,
& ſuccîdit lucos, confregítque ſerpentem

* æneum, * quem fecerat Moyſes: ſiquidem uſ-
Num. que ad illud tempus filij Iſraël adolebant ei in
21.c.9. cenſum: vocavítque nomen ejus Noheſtan.
5 In Domino Deo Iſraël ſperavit: itaque poſt
eum non fuit ſimilis ei de cunctis regibus Juda,
ſed neque in his qui ante eum fuerunt:
6 Et adhæſit Domino, & non receſſit à ve-
ſtigiis ejus, fecítque mandata ejus, quæ præce-
perat Dominus Moyſi.
B 7 Unde & erat Dominus cum eo, & in cun-
ctis, ad quæ procedebat, ſapienter ſe agebat.
Rebellavit quoque contra regem Aſſyriorum,
& non ſervivit ei.
8 Ipſe percuſſit Philiſthæos uſque ad Gazam,
& omnes terminos eorum, à Turre cuſtodum
uſque ad Civitatem munitam.
9 Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat an-
nus ſeptimus Oſee filij Ela regis Iſraël, aſcendit
Salmanaſar rex Aſſyriorum in Samariam, & op-
pugnavit eam,
10 Et cepit. Nam poſt annos tres, anno ſex-
* *Sup.* to Ezechiæ, id eſt * nono anno Oſee regis Iſ-
17.*a*.6 raël, capta eſt Samaria:
*Tob.*1. *a*.2. 11 Et tranſtulit rex Aſſyriorum Iſraël in Aſ-
ſyrios, collocavítque eos in Hala & in Habor
fluviis Gozan in civitatibus Medorum:
C 12 Quia non audierunt vocem Domini Dei
ſui, ſed prætergreſſi ſunt pactum ejus: omnia
quæ præceperat Moyſes ſervus Domini, non
* 2. audierunt, neque fecerunt.
Par. 13 * Anno quartodecimo regis Ezechiæ, aſ-
32.*a*.1 cendit Sennacherib rex Aſſyriorum ad univerſas
Iſai. 36.*a*.1 civitates Juda munitas: & cepit eas.
Eccl. 14 Tunc miſit Ezechias rex Juda nuntios ad
48. *c*. 20. regem Aſſyriorum in Lachis, dicens: Peccavi,

recede à me: & omne, quod impoſueris mihi, feram. Indixit itaque rex Aſſyriorum Ezechiæ regi Judæ trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

15 Dedítque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in theſauris regis.

16 In tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini, & laminas auri, quas ipſe affixerat, & dedit eas regi Aſſyriorum.

17 Miſit autem rex Aſſyriorum Tharthan, & Rabſaris, & Rabſacen de Lachis ad regem Ezechiam, cum manu valida, Jeruſalem, qui cùm aſcendiſſent, venerunt Jeruſalem, & ſteterunt juxta aquæ ductum piſcinæ ſuperioris, quæ eſt in via Agrifullonis.

18 Vocaverúntque regem: egreſſus eſt autem ad eos Eliacim filius Helciæ præpoſitus domus, & Sobna ſcriba, & Joahe filius Aſaph à commentariis. D

19 Dixítque ad eos Rabſaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus, rex Aſſyriorum: quæ eſt iſta fiducia qua niteris?

20 Forſitan iniſti conſilium, ut præpares te ad prælium. In quo confidis, ut audeas rebellare?

21 An ſperas in baculo arundineo atque confracto Ægypto, ſuper quem, ſi incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, & perforabit eam? ſic eſt Pharao rex Ægypti, omnibus qui confidunt in ſe.

22 Quòd ſi dixeritis mihi: In Domino Deo noſtro habemus fiduciam, nónne iſte eſt, cujus abſtulit Ezechias excelſa & altaria: & præcepit Judæ & Jeruſalem: Ante altare hoc adorabitis in Jeruſalem?

E 23 Nunc igitur tranſite ad dominum meum
regem Aſſyriorum, & dabo vobis duo millia
equorum, & videte an habere valeatis aſcenſo-
res eorum.
24 Et quo modo poteſtis reſiſtere ante unum
ſatrapam de ſervis domini mei minimis? An
fiduciam habes in Ægypto propter currus &
equites?
25 Numquid ſine Domini voluntate aſcendi
ad locum iſtum, ut demolirer eum? Dominus
dixit mihi: Aſcende ad terram hanc, & demo-
lire eam.
26 Dixerunt autem, Eliacim filius Helciæ,
& Sobna, & Joahe, Rabſaci: Precamur ut lo-
quaris nobis ſervis tuis Syriacè: ſiquidem in-
telligimus hanc linguam: & non loquaris nobis
Judaicè, audiente populo, qui eſt ſuper mu-
rum.
F 27 Reſpondítque eis Rabſaces, dicens:
Numquid ad dominum tuum, & ad te miſit
me dominus meus, ut loquerer ſermones hos,
& non potiùs ad viros, qui ſedent ſuper mu-
rum, ut comedant ſtercora ſua, & bibant uri-
nam ſuam vobiſcum?
28 Stetit itaque Rabſaces, & exclama-
vit voce magna Judaicè, & ait: Audite ver-
ba regis magni, regis Aſſyriorum.
29 Hæc dicit rex: Non vos ſeducat Ezechias:
non enim poterit eruere vos de manu mea.
30 Neque fiduciam vobis tribuat ſuper Do-
minum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus,
& non tradetur civitas hæc in manu regis Aſ-
ſyriorum.
31 Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit
rex Aſſyriorum: Facite mecum quod vobis eſt

utile, & egredimini ad me: & comedet unuſquiſque de vinea ſua, & de ficu ſua; & bibetis aquas de ciſternis veſtris:

32 Donec veniam, & transferam vos in terram, quæ ſimilis eſt terræ veſtræ, in terram fructiferam, & fertilem vini, terram panis & vinearum, terram olivarum, & olei ac mellis, & vivetis, & non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos. G.

33 Numquid liberaverunt dij Gentium terram ſuam de manu regis Aſſyriorum?

34 Ubi eſt Deus Emath, & Arphad? ubi eſt Deus Sepharuaim, Ana, & Ava? numquid liberaverunt Samariam de manu mea?

35 Quinam illi ſunt in univerſis diis terrarum, qui eruerunt regionem ſuam de manu mea, ut poſſit eruere Dñs Jeruſalem de manu mea?

36 Tacuit itaque populus, & non reſpondit ei quidquam: ſiquidem præceptum regis acceperant, ut non reſponderent ei.

37 Venítque Eliacim filius Helciæ, præpoſitus domus, & Sobna ſcriba, & Joahe filius Aſaph à commentariis, ad Ezechiam, ſciſſis veſtibus, & nuntiaverunt ei verba Rabſacis.

CAPUT XIX.

Ezechia & Iſaia converſis ad Dominum, & pro liberatione precantibus, propter Rabſacis blaſphemias, percutit Angelus Domini 185000. Aſſyriorum; Quare fugiens Sennacherib in templo idolorum ſuorum à filiis ſuis occiditur.

1 QUæ cùm audiſſet Ezechias rex, ſcidit veſtimenta ſua, & opertus eſt ſacco, ingreſſúſque eſt domum Domini. A *Iſai.* 37. a. 1.

2 Et miſit Eliacim præpoſitum domus, & Sobnam ſcribam, & ſenes de ſacerdotibus, oper-

tos ſaccis, ad Iſaiam prophetam filium Amos.

3 Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, & increpationis, & blaſphemiæ, dies iſte: venerunt filij uſque ad partum, & vires non habet parturiens.

4 Si fortè audiat Dominus Deus tuus univerſa verba Rabſacis, quem miſit rex Aſſyriorum dominus ſuus, ut exprobraret Deum viventem, & argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus: & fac orationem pro reliquiis, quæ repertæ ſunt.

5 Venerunt ergo ſervi regis Ezechiæ ad Iſaiam.

B 6 Dixitque eis Iſaias: Hæc dicetis domino veſtro: Hæc dicit Dominus: Noli timere à facie ſermonum, quos audiſti, quibus blaſphemaverunt pueri regis Aſſyriorum me.

7 Ecce, ego immittam ei ſpiritum, & audiet nuntium, & revertetur in terram ſuam, & dejiciam eum gladio in terra ſua.

8 Reverſus eſt ergo Rabſaces, & invenit regem Aſſyriorum expugnantem Lobnam: Audierat enim quòd receſſiſſet de Lachis.

9 Cúmque audiſſet de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Ecce, egreſſus eſt ut pugnet adverſum te: & iret contra eum, miſit nuntios ad Ezechiam, dicens:

10 Hæc dicite Ezechiæ regi Juda: Non te ſeducat Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non tradetur Jeruſalem in manus regis Aſſyriorum.

C 11 Tu enim ipſe audiſti quæ fecerunt reges Aſſyriorum univerſis terris, quo modo vaſtaverunt eas: num ergo ſolus poteris liberari?

12 Numquid liberaverunt dij Gentium ſin-

gulos, quos vaſtaverunt patres mei, Gozan videlicet, & Haran, & Reſeph,& filios Eden,qui erant in Thelaſſar?

13 Ubi eſt rex Emath, & rex Arphad, & rex civitatis Sepharuaim, Ana, & Ava?

14 Itaque cùm accepiſſet Ezechias litteras de manu nuntiorum, & legiſſet eas, aſcendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino,

15 Et oravit in conſpectu ejus, dicens: Domine Deus Iſraël, qui ſedes ſuper cherubim, tu es Deus ſolus regum omnium terræ: tu feciſti cælum & terram.

16 Inclina aurem tuam, & audi: aperi Domine oculos tuos, & vide: audi omnia verba Sennacherib, qui miſit ut exprobraret nobis Deum viventem.

17 Verè Domine diſſipaverunt reges Aſſyriorum Gentes, & terras omnium. D

18 Et miſerunt deos eorum in ignem: non enim erant dij,ſed opera manuum hominum ex ligno & lapide, & perdiderunt eos.

19 Nunc igitur Domine Deus noſter, ſalvos nos fac de manu ejus, ut ſciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus ſolus.

20 Miſit autem Iſaias filius Amos ad Ezechiam,dicens: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Quæ deprecatus es me ſuper Sennacherib rege Aſſyriorum, audivi.

21 Iſte eſt ſermo, quem locutus eſt Dominus de eô: Sprevit te, & ſubſannavit te, virgo filia Sion: poſt tergum tuum caput movit, filia Jeruſalem.

22 Cui exprobraſti, & quem blaſphemaſti? contra quem exaltaſti vocem tuam, & ele-

vaſti in excelſum oculos tuos? contra ſanctum
Iſraël.

E 23 Per manum ſervorum tuorum exprobraſti Domino, & dixiſti: In multitudine curruum meorum aſcendi excelſa montium in ſummitate Libani, & ſuccîdi ſublimes cedros ejus, & electas abietes illius. Et ingreſſus ſum uſque ad terminos ejus, & ſaltum carmeli ejus.

24 Ego ſuccîdi. Et bibi aquas alienas, & ſiccavi veſtigiis pedum meorum omnes aquas clauſas.

25 Numquid non audiſti quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plaſmavi illud, & nunc adduxi: erúntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ.

F 26 Et qui ſedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confuſi ſunt, facti ſunt velut fœnum agri, & virens herba tectorum, quæ areſacta eſt antequam veniret ad maturitatem.

27 Habitaculum tuum, & egreſſum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præſcivi & furorem tuum, contra me.

28 Inſaniſti in me, & ſuperbia tua aſcendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam veniſti.

29 Tibi autem Ezechia hoc erit ſignum: Comede hoc anno quæ repereris: in ſecundo autem anno, quæ ſponte naſcuntur: porrò in tertio anno ſeminate & metite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Juda, mittet radicem deorſum, & faciet fructum ſurſum.

31 De Jeruſalem quippe egredientur reli-

quiæ, & quod ſalvetur de monte Sion: zelus
Domini exercituum faciet hoc.

32 Quamobrem hæc dicit Dominus de rege
Aſſyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec
mittet in eam ſagittam, nec occupabit eam cly-
peus, nec circumdabit eam munitio:

33 Per viam, qua venit, revertetur: & civi- G
tatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Protegámque urbem hanc, & ſalvabo
eam propter me, & propter David ſervum
meum.

35 * Factum eſt igitur in nocte illa venit *Tob.
Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyrio- 1.d.21
rum centum octoginta quinque millia. Cúm- Eccl.
que diluculo ſurrexiſſet, vidit omnia corpora 48. d. 24.
mortuorum: & recedens abiit, Iſai.

36 Et reverſus eſt Sennacherib rex Aſſyrio- 37. g. 36.
rum, & manſit in Ninive. 1.Ma-

37 Cúmque adoraret in templo Neſroch chab.
deum ſuum, Adramelech & Sarazar filij ejus 7 f 41.
percuſſerunt eum gladio, fugerúntque in ter- 2. ..a. chab.
ram Armeniorum, & regnavit Aſarhaddon filius 8.e 19.
ejus pro eo. *Tob. 1. d. 24.

Caput XX.

Iſaias ægrotantem Ezechiam moriturum denuntiat; at ille ſua oratione ſanitatem cum prorogatione vitæ ad quindecim annos à Deo impetrat, dato ſanitatis ſigno per ſolis regreſſum: Aſſyriis autem munera deferentibus theſauros oſtendit, & ob id per Iſaiam reprehenſo, captivitas Babylonica denuntiatur: cui impius ſuccedit filius Manaſſes.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias uſque A
ad mortem: & venit ad eum Iſaias filius 2.Par.
Amos, propheta, dixítque ei: Hæc dicit Do- 32. f. 24.
minus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris Iſai.
enim tu, & non vives. 38. a. 1.

ſuum ſuper virum iſtum iniquum Nabal: quo-
niam ſecundùm nomen ſuum ſtultus eſt,& ſtul-
titia eſt cum eo:ego autem ancilla tua non vidi
pueros tuos, domine mi, quos miſiſti.
26 Nunc ergo domine mi, vivit Dominus, E
& vivit anima tua, qui prohibuit te ne venires
in ſanguinem, & ſalvavit manum tuam tibi:
& nunc fiant ſicut Nabal inimici tui, & qui
quærunt domino meo malum.
27 Quapropter ſuſcipe benedictionem hanc,
quam attulit ancilla tua tibi domino meo: &
da pueris qui ſequuntur te dominum meum.
28 Aufer iniquitatem famulæ tuæ: faciens
enim faciet Dominus tibi domino meo domum
fidelem, quia prælia Domini, domine mi, tu
præliaris: malitia ergo non inveniatur in te om-
nibus diebus vitæ tuæ.
29 Si enim ſurrexerit aliquando homo per-
ſequens te, & quærens animam tuam, erit ani-
ma domini mei cuſtodita, quaſi in faſciculo vi-
ventium, apud Dominum Deum tuum: por-
rò inimicorum tuorum anima rotabitur, quaſi
in impetu & circulo fundæ.
30 Cùm ergo fecerit Dominus tibi domino
meo omnia quæ locutus eſt bona de te, & con-
ſtituerit te ducem ſuper Iſraël,
31 Non erit tibi hoc in ſingultum,& in ſcru-
pulum cordis domino meo, quòd effuderis ſan-
guinem innoxium, aut ipſe te ultus fueris: &
cùm benefecerit Dominus domino meo, recor-
daberis ancillæ tuæ.
32 Et ait David ad Abigail: Benedictus Do- F
minus Deus Iſraël, qui miſit hodie te in occur-
ſum meum, & benedictum eloquium tuum,
33 Et Benedicta tu, quæ prohibuiſti me

hodie ne irem ad ſanguinem, & ulciſcerer me manu mea.

34 Alioquin vivit Dominus Deus Iſraël, qui prohibuit me ne malum facerem tibi: niſi citò veniſſes in occurſum mihi, non remanſiſſet Nabal uſque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.

35 Suſcepit ergo David de manu ejus omnia quæ attulerat ei, dixítque ei: Vade pacificè in domum tuam, ecce audivi vocem tuam, & honoravi faciem tuam.

36 Venit autem Abigail ad Nabal: & ecce erat ei convivium in domo ejus, quaſi convivium regis, & cor Nabal jucundum: erat enim ebrius nimis: & non indicavit ei verbum puſillum aut grande uſque manè.

G 37 Diluculò autem cùm digeſſiſſet vinum Nabal, indicavit ei uxor ſua verba hæc, & emortuum eſt cor ejus intrinſecus, & factus eſt quaſi lapis.

38 Cúmque pertranſiſſent decem dies, percuſſit Dominus Nabal, & mortuus eſt.

39 Quod cùm audiſſet David mortuum Nabal, ait: Benedictus Dominus, qui judicavit cauſam opprobrij mei de manu Nabal, & ſervum ſuum cuſtodivit à malo, & malitiam Nabal reddidit Dominus in caput ejus. Miſit ergo David, & locutus eſt ad Abigail, ut ſumeret eam ſibi in uxorem.

40 Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelũ,& locuti ſunt ad eam,dicentes: David miſit nos ad te, ut accipiat te ſibi in uxorem.

41 Quæ conſurgens adoravit prona in terram, & ait: Ecce famula tua ſit in ancillam, ut lavet pedes ſervorum domini mei.

42 Et feſtinavit, & ſurrexit Abigail, & aſ-
cendit ſuper aſinum, & quinque puellæ ierunt
cum ea, pediſſequæ ejus, & ſecuta eſt nuntios
David: & facta eſt illi uxor.
43 Sed & Achinoam accepit David de Jez-
raël: & fuit utraque uxor ejus.
44 Saul autē dedit Michol filiam ſuam, uxo-
rem David, Phalti filio Lais, qui erat deGalim.

CAPUT XXVI.

David iterum à Ziphæis apud Saul proditus, haſtam & ſcyphum dormienti Saul abſtulit: quod agnoſcens Saul, culpam fatetur, revocatóque Davidi ſecuritatem pollicetur.

1 ET * venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa, A
dicentes: Ecce David abſconditus eſt in * Sup.
colle Hachila, quæ eſt ex adverſo ſolitudinis. 23. c.
2 Et ſurrexit Saul, & deſcendit in deſertum 19.
Ziph, & cum eo tria millia virorum de electis
Iſraël, ut quæreret David in deſerto Ziph.
3 Et caſtrametatus eſt Saul in Gabaa Hachi-
la, quæ erat ex adverſo ſolitudinis in via: Da-
vid autem habitabat in deſerto. Videns autem
quòd veniſſet Saul poſt ſe in deſertum,
4 Miſit exploratores, & didicit quòd illuc
veniſſet certiſſimè.
5 Et ſurrexit David clàm, & venit ad locum
ubi erat Saul: cúmque vidiſſet locum, in quo
dormiebat Saul, & Abner filius Ner, princeps
militiæ ejus, & Saulem dormientem in tento-
rio, & reliquum vulgus per circuitum ejus,
6 Ait David ad Achimelech Hethæum, &
Abiſai filium Sarviæ, fratrem Joab, dicens:
Quis deſcendet mecum ad Saul in caſtra? Di-
xítque Abiſaï: Ego deſcendam tecum.
7 Venerunt ergo David & Abiſaï ad popu- B
lum nocte, & invenerunt Saul jacentem & dor-

mientem in tentorio: & haſtam fixam in terra
ad caput ejus: Abner autem & populum dor-
mientes in circuitu ejus.
8 Dixítque Abiſaï ad David: Concluſit
Deus inimicum tuum hodie in manus tuas:
nunc ergo perfodiam eum lancea in terra, ſe-
mel,& ſecundò opus non erit.
9 Et dixit David ad Abiſaï: Ne interficias
eum: quis enim extendet manum ſuam in
Chriſtum Domini, & innocens erit?
10 Et dixit David: Vivit Dominus,quia niſi
Dominus percuſſerit eum, aut dies ejus venerit
ut moriatur,aut in prælium deſcendẽs perierit:
11 Propitius ſit mihi Dominus ne extendam
manum meam in Chriſtum Domini. nunc igi-
tur tolle haſtam, quæ eſt ad caput ejus, & ſcy-
phum aquæ, & abeamus.
12 Tulit igitur David haſtam, & ſcyphum
aquæ, qui erat ad caput Saul, & abierunt: &
non erat quiſquam, qui videret & intelligeret,
& evigilaret, ſed omnes dormiebant, quia ſo-
por Domini irruerat ſuper eos.
C 13 Cúmque tranſiſſet David ex adverſo, &
ſtetiſſet in vertice montis de longè, & eſſet
grande intervallum inter eos:
14 Clamavit David ad populum, & ad Ab-
ner filium Ner, dicens: Nónne reſpondebis
Abner? Et reſpondens Abner, ait: Quis es tu,
qui clamas & inquietas regem?
15 Et ait David ad Abner: Numquid non
vir tu es? & quis alius ſimilis tui in Iſraël? qua-
re ergo non cuſtodiſti dominum tuum regem?
ingreſſus eſt enim unus de turba, ut interfice-
ret regem, dominum tuum.
16 Non eſt bonum hoc, quod feciſti: vivit

Dominus,quoniam filij mortis eſtis vos,qui non cuſtodiſtis dominum veſtrum, Chriſtum Domini. nunc ergo vide ubi ſit haſta regis, & ubi ſit ſcyphus aquæ, qui erat ad caput ejus.

17 Cognovit autem Saul vocem David, & dixit: Numquid vox hæc tua, fili mi David? & ait David: Vox mea, domine mi rex.

18 Et ait: Quam ob cauſam dominus meus perſequitur ſervum ſuum? Quid feci? aut quod eſt malum in manu mea?

19 Nunc ergo audi, oro, domine mi rex, verba ſervi tui: Si Dominus incitat te adverſum me, odoretur ſacrificium: ſi autem filij hominum, maledicti ſunt in conſpectu Domini: qui ejecerunt me hodie, ut non habitem in hereditate Domini, dicentes: Vade, ſervi diis alienis.

20 Et nunc non effundatur ſanguis meus in terram coram Domino: quia egreſſus eſt rex Iſraël ut quærat pulicem unum, ſicut perſequitur perdix in montibus.

21 Et ait Saul: Peccavi, revertere fili mi David: nequaquam enim ultrà tibi malefaciam, eò quòd pretioſa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: apparet enim quòd ſtultè egerim, & ignoraverim multa nimis. D

22 Et reſpondens David, ait: Ecce haſta regis: tranſeat unus de pueris regis, & tollat eam.

23 Dominus autem retribuet unicuique ſecundùm juſtitiam ſuam & fidem: tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, & nolui extendere manum meam in Chriſtum Domini.

24 Et ſicut magnificata eſt anima tua hodie in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni anguſtia.

25 Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu

fili mi David: & quidem faciens facies, & potens poteris. Abiit autem David in viam ſuam, & Saul reverſus eſt in locum ſuum.

CAPUT XXVII.

David inconſtantiæ Saulis fidere non auſus, apud Achis profugus, à quo urbem Siceleg obtinuit, quæ ex eo facta eſt in hereditatem regum Juda, unde plurimas ex Amalecitis & vicinis locis agebat prædas imponens regi Achis.

A 1 ET ait David in corde ſuo: Aliquando incidam una die in manus Saul: nónne melius eſt ut fugiam, & ſalver in Terra Philiſthinorum, ut deſperet Saul, ceſsétque me quærere in cunctis finibus Iſraël? fugiam ergo manus ejus.

2 Et ſurrexit David, & abiit ipſe & ſexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regẽ Geth.

3 Et habitavit David cum Achis in Geth: ipſe & viri ejus, vir & domus ejus; & David, & duæ uxores ejus, Achinoam Jezrahelitis, & Abigail uxor Nabal Carmeli.

B 4 Et nuntiatum eſt Sauli quòd fugiſſet David in Geth: & non addidit ultrà quærere eum.

5 Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis hujus, ut habitem ibi: cur enim manet ſervus tuus in civitate regis tecum?

6 Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: propter quam cauſam facta eſt Siceleg regum Juda, uſque in diem hanc.

7 Fuit autem numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philiſthinorum, quatuor menſium.

C 8 Et aſcendit David, & viri ejus, & agebant prædas de Geſſuri, & de Gerzi, & de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur uſque ad Terram Ægypti.

9 Et percutiebat David omnem terram,nec
relinquebat viventem virum & mulierem: tol-
lénſque oves, & boves, & aſinos, & camelos,&
veſtes, revertebatur & veniebat ad Achis.

10 Dicebat autem ei Achis: In quem irruiſti
hodie? Reſpondebat David: Contra meridiem
Judæ, & contra meridiem Jerameel, & contra
meridiem Ceni.

11 Virum & mulierem non vivificabat Da- D
vid, nec adducebat in Geth, dicens: Ne fortè
loquantur adverſum nos: Hæc fecit David: &
hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus
habitavit in regione Philiſthinorum.

12 Credidit ergo Achis David,dicens: Mul-
ta mala operatus eſt contra populum ſuum Iſ-
raël: erit igitur mihi ſervus ſempiternus.

CAPUT XXVIII.

Philiſthæi contra Saul armantur, ad quod bellum David pollicetur fidem Regi Achis. Saul occiſis Magis, Pythoniſſam conſulit, ſuſcitari jubens Samuelem, à quo ſuam ſuorúmque proximam mortem didicit.

1 FActum eſt autem in diebus illis, congre- A
gaverunt Philiſthiim agmina ſua, ut præ-
pararentur ad bellum contra Iſraël: dixítque
Achis ad David: Sciens nunc ſcito, quoniam
mecum egredieris in caſtris tu, & viri tui.

2 Dixítque David ad Achis: Nunc ſcies
quæ facturus eſt ſervus tuus. Et ait Achis ad
David: Et ego cuſtodem capitis mei ponam te
cunctis diebus.

3 * Samuel autem mortuus eſt,planxítq;eum * *Sup.*
omnis Iſraël,& ſepelierũt eum in Ramatha urbe 25. *a.*
ſua. Et Saul abſtulit magos & ariolos de terra. 1.

4 Congregatíque ſunt Philiſthiim, & vene- *Eccli.* 46. *d.*
runt, & caſtrametati ſunt in Sunam: congre- 23.

gavit autem & Saul univerſum Iſraël, & venit
in Gelboë.

5 Et vidit Saul caſtra Philiſthiim, & timuit,
& expavit cor ejus nimis.

6 Conſuluítque Dominum, & non reſpon-
dit ei neque per ſomnia, neque per ſacerdotes,
neque per prophetas.

B 7 Dixítque Saul ſervis ſuis: Quærite mihi
*Lev. mulierem habentem * pythonem, & vadam ad
20. e. eam, & ſciſcitabor per illam. Et dixerunt ſervi
27. ejus ad eum: Eſt mulier pythonem habens in
Deut. Endor.
18. b.
11. 8 Mutavit ergo habitum ſuum, veſtitúſque
Act. eſt aliis veſtimentis, & abiit ipſe, & duo viri
16. c. cum eo, venerúntque ad mulierem nocte, &
16. ait illi: Divina mihi in pythone, & ſuſcita mihi
quem dixero tibi.

9 Et ait mulier ad eum: Ecce, tu noſti quan-
ta fecerit Saul, & quo modo eraſerit magos &
ariolos de terra: quare ergo inſidiaris animæ
meæ, ut occidar?

10 Et juravit ei Saul in Domino, dicens:
Vivit Dominus, quia non eveniet tibi quid-
quam mali propter hanc rem.

11 Dixítque ei mulier: Quem ſuſcitabo tibi?
Qui ait: Samuelem mihi ſuſcita.

12 Cùm autem vidiſſet mulier Samuelem,
exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Qua-
re impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul.

13 Dixítque ei rex: Noli timere: quid vidi-
ſti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi aſcenden-
tes de terra.

C 14 Dixítque ei: Qualis eſt forma ejus? Quæ
ait: Vir ſenex aſcendit, & ipſe amictus eſt pallio.
Et intellexit Saul quòd Samuel eſſet, & inclina-

vit ſe ſuper faciem ſuam in terra, & adoravit.
15 Dixit autem Samuel ad Saul: * Quare in- * Eccli. 46. d. 23.
quietaſti me ut ſuſcitarer? Et ait Saul: Coar-
ctor nimis: ſiquidem Philiſthiim pugnant ad-
verſum me, & Deus receſſit à me, & exaudi-
re me noluit, neque in manu prophetarum,
neque per ſomnia: vocavi ergo te, ut oſtende-
res mihi quid faciam.
16 Et ait Samuel: Quid interrogas me,cùm
Dominus receſſerit à te, & tranſierit ad æmu-
lum tuum?
17 Faciet enim tibi Dominus ſicut locutus
eſt in manu mea, & ſcindet regnum tuum de
manu tua, & dabit illud proximo tuo David:
18 Quia non obediſti voci Domini, neque
feciſti iram furoris ejus in Amalech. idcircò
quod pateris, fecit tibi Dominus hodie.
19 Et dabit Dominus etiam Iſraël tecum in D
manus Philiſthiim: cras autem tu & filij tui
mecum eritis: ſed & caſtra Iſraël tradet Domi-
nus in manus Philiſthiim.
20 Statímque Saul cecidit porrectus in ter-
ram: extimuerat enim verba Samuelis, & ro-
bur non erat in eo, quia non comederat panem
tota die illa.
21 Ingreſſa eſt itaque mulier illa ad Saul,
(conturbatus enim erat valdè)dixítque ad eum:
Ecce obedivit ancilla tua voci tuæ, & poſui
animam meam in manu mea: & audivi ſermo-
nes tuos, quos locutus es ad me.
22 Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ
tuæ,& ponam coram te buccellam panis ut co-
medens convaleſcas, & poſſis iter agere.
23 Qui renuit, & ait: Non comedam. Coë-
gerunt autem eum ſervi ſui & mulier, & tan-

dem audita voce eorum ſurrexit de terra, & ſe-
dit ſuper lectum.
24 Mulier autem illa habebat vitulum paſcua-
lem in domo, & feſtinavit, & occidit eum: tol-
lénſque farinam, miſcuit eam, & coxit azyma,
25 Et poſuit ante Saul & ante ſervos ejus.
Qui cùm comediſſent, ſurrexerunt, & ambu-
laverunt per totam noctem illam.

CAPUT XXIX.

David cum Philiſthæis adverſus Iſraël proficiſcens remittitur: quia metuebant principes ne in prælio fieret ipſis adverſarius, jubetúrque in Siceleg reverti.

A 1 Congregata ſunt ergo Philiſthiim univer-
ſa agmina in Aphec: ſed & Iſraël caſtra-
metatus eſt ſuper fontem, qui erat in Jezrahel.
2 Et ſatrapæ quidem Philiſthiim incedebant
in centuriis & millibus: David autem & viri
ejus erant in noviſſimo agmine cùm Achis.
3 Dixerúntque principes Philiſthiim ad
Achis: Quid ſibi volunt Hebræi iſti? Et ait
Achis ad principes Philiſthiim: Num ignoratis
David, qui fuit ſervus Saul regis Iſraël, & eſt
apud me multis diebus, vel annis, & non inve-
ni in eo quidquam, ex die qua transfugit ad
me, uſque ad diem hanc?
* 1. 4 * Irati ſunt autem adverſus eum principes
Par. Philiſthiim, & dixerunt ei: Revertatur vir iſte,
12. c. & ſedeat in loco ſuo, in quo conſtituiſti eum,
39. B & non deſcendat nobiſcum in prælium, ne fiat
nobis adverſarius, cùm præliari cœperimus:
quomodo enim aliter poterit placare dominum
ſuum, niſi in capitibus noſtris?
5 Nónne iſte eſt David cui cantabant in
choris, dicentes: Percuſſit Saul in millibus ſuis,
& David in decem millibus ſuis?

6 Vocavit ergo Achis David, & ait ei: Vi- C
vit Dominus: quia rectus es tu, & bonus in
conſpectu meo: & exitus tuus, & introitus tuus
mecum eſt in caſtris: & non inveni in te quid-
quam mali, ex die qua veniſti ad me, uſque in
diem hanc: ſed ſatrapis non places.
7 Revertere ergo, & vade in pace, & non
offendas oculos ſatraparum Philiſthiim.
8 Dixitque David ad Achis: Quid enim fe-
ci, & quid inveniſti in me ſervo tuo, à die qua
fui in conſpectu tuo uſque in diem hanc, ut non
veniam, & pugnem contra inimicos domini
mei regis?
9 Reſpondens autem Achis, locutus eſt ad D
David: Scio quia bonus es tu in oculis meis,
ſicut Angelus Dei, ſed principes Philiſthinorum
dixerunt: Non aſcendet nobiſcum in prælium.
10 Igitur conſurge manè tu, & ſervi domini
tui, qui venerunt tecum: & cùm de nocte ſur-
rexeritis, & cœperit diluceſcere, pergite.
11 Surrexit itaque de nocte David ipſe &
viri ejus, ut proficiſcerentur manè, & reverte-
rentur ad Terram Philiſthiim: Philiſthiim au-
tem aſcenderunt in Jezrahel.

CAPUT XXX.

*Abſente cum ſuis David, Amalecitæ Siceleg incende-
rant ablata præda, quos David perſequens occidit, re-
cepta præda, quam ſingulis ſociis ex æquo diviſit etiam
iis qui ad ſarcinas laſſi remanſerant.*

1 CUmque * veniſſent David & viri ejus in A
Siceleg die tertia, Amalecitæ impetum * 1.
fecerant ex parte auſtrali in Siceleg, & percuſ- *Par.*
ſerant Siceleg, & ſuccenderant eam igni. 12. &
20.
2 Et captivas duxerant mulieres ex ea, à
minimo uſque ad magnum: & non interfece-

rant quemquam, ſed ſecum duxerant, & pergebant itinere ſuo.
3 Cùm ergo veniſſent David & viri ejus ad civitatem, & inveniſſent eam ſuccenſam igni, & uxores ſuas, & filios ſuos, & filias ductas eſſe captivas,
4 Levaverunt David & populus qui erat cum eo voces ſuas, & planxerunt donec deficerent in eis lacrymæ.
5 Siquidem & duæ uxores David captivæ ductæ fuerant, Achinoam Jezrahelites, & Abigail uxor Nabal Carmeli.
6 Et contriſtatus eſt David valdè: volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima uniuſcujuſque viri ſuper filiis ſuis & filiabus: confortatus eſt autem David in Domino Deo ſuo.
7 Et ait ad Abiathar ſacerdotem filium Achimelec: Applica ad me ephod. Et applicavit Abiathar ephod ad David,
C 8 Et conſuluit David Dominum, dicens: Perſequar latrunculos hos, & comprehendam eos, an non? Dixítque ei Dominus: Perſequere: abſque dubio enim comprehendes eos, & excuties prædam.
9 Abiit ergo David ipſe, & ſexcenti viri qui erant cum eo, & venerunt uſque ad Torrentem Beſor: & laſſi quidam ſubſtiterunt.
10 Perſecutus eſt autem David ipſe, & quadringenti viri: ſubſtiterant enim ducenti, qui laſſi tranſire non poterant Torrentem Beſor.
11 Et invenerunt virum Ægyptium in agro, & adduxerunt eum ad David: dederúntque ei panem ut comederet, & biberet aquam.
12 Sed & fragmen maſſæ caricarum, & duas

ligaturas uvæ paſſæ. Quæ cùm comediſſet, reverſus eſt ſpiritus ejus, & refocillatus eſt: non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus & tribus noctibus.

13 Dixit itaque ei David: Cujus es tu? vel unde? & quò pergis? Qui ait: puer Ægyptius ego ſum, ſervus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus, quia ægrotare cœpi nudiuſtertius.

14 Siquidem nos erupimus ad auſtralem plagam Cerethi, & contra Judam, & ad meridiem Caleb, & Siceleg ſuccendimus igni.

15 Dixítque ei David: Potes me ducere ad D
cuneum iſtum? Qui ait: Jura mihi per Deum, quòd non occidas me, & non tradas me in manus domini mei, & ego ducam te ad cuneum iſtum. Et juravit ei David.

16 Qui cùm duxiſſet eum, ecce illi diſcumbebant ſuper faciem univerſæ terræ, comedentes & bibentes, & quaſi feſtum celebrantes diem, pro cuncta præda, & ſpoliis quæ ceperant de Terra Philiſthiim, & de Terra Juda.

17 Et percuſſit eos David à veſpere uſque ad veſperam alterius diei, & non evaſit ex eis quiſquam, niſi quadringenti viri adoleſcentes, qui aſcenderant camelos, & fugerant.

18 Eruit ergo David omnia quæ tulerant Amalecitæ, & duas uxores ſuas eruit.

19 Nec defuit quidquam à parvo uſque ad magnum, tam de filiis quàm de filiabus, & de ſpoliis, & quæcumque rapuerant, omnia reduxit David.

20 Et tulit univerſos greges & armenta, & E
minavit ante faciem ſuam: dixerúntque: Hæc eſt præda David.

21 Venit autem David ad ducentos viros,
qui laſſi ſubſtiterant, nec ſequi potuerant David,
& reſidere eos juſſerat in Torrente Beſor:
qui egreſſi ſunt obviàm David & populo qui
erat cum eo. Accedens autem David ad populum,
ſalutavit eos pacificè.
F 22 Reſpondénſque omnis vir peſſimus &
iniquus, de viris qui ierant cum David, dixit:
Quia non venerunt nobiſcum, non dabimus
eis quidquam de præda, quam eruimus: ſed
ſufficiat unicuique uxor ſua & filij: quos cùm
acceperint, recedant.
23 Dixit autem David: Non ſic facietis fratres
mei, de his quæ tradidit nobis Dominus,
& cuſtodivit nos, & dedit latrunculos, qui eruperant
adverſum nos in manus noſtras:
24 Nec audiet vos quiſquam ſuper ſermone
hoc. æqua enim pars erit deſcendentis ad prælium,
& remanentis ad ſarcinas, & ſimiliter
divident.
25 Et factum eſt hoc ex die illa, & deinceps
conſtitutum & præfinitum, & quaſi lex
in Iſraël uſque in diem hanc.
G 26 Venit ergo David in Siceleg, & miſit
dona de præda ſenioribus Juda proximis ſuis,
dicens: Accipite benedictionem de præda hoſtium
Domini:
27 His qui erant in Bethel, & qui in Ramoth,
ad Meridiem, & qui in Jether,
28 Et qui in Aroër, & qui in Sephamoth,
& qui in Eſthamo,
29 Et qui in Rachel, & qui in urbibus Jerameel,
& qui in urbibus Ceni,
30 Et qui in Aarama, & qui in lacu Aſan,
& qui in Atach,

31 Et qui in Hebron, & reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipſe & viri ejus.

CAPUT XXXI.

Saulis cum filiis in pugna caſi, corpus truncato capite in muro Bethſan ſuſpenditur, armáque ejus in templo Aſtaroth: viri autem Jabes, ablatis Saul ac filiorum ejus corporibus, juxta Jabes ea ſepelierunt.

1 PHiliſthiim autem pugnabant adverſum A
Iſraël: & fugerunt viri Iſraël ante faciem
Philiſthiim, & ceciderunt interfecti in monte
Gelboë.

2 * Irruerúntque Philiſthiim in Saul, & in * 1.
filios ejus, & percuſſerunt Jonathan, & Abina- Par.
dab, & Melchiſua, filios Saul, 10 a.
2. 3.

3 Totúmque pondus prælij verſum eſt in
Saul: & conſecuti ſunt eum viri ſagittarij, &
vulneratus eſt vehementer à ſagittariis:

4 * Dixítque Saul ad armigerum ſuum: * 1.
Evagina gladium tuum, & percute me: ne Par.
fortè veniant incircumciſi iſti, & interficiant 10. b.
me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: 4.
fuerat enim nimio terrore perterritus. arripuit
itaque Saul gladium, & irruit ſuper eum.

5 Quod cùm vidiſſet armiger ejus, videlicet B
quòd mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper
gladium ſuum, & mortuus eſt cum eo.

6 Mortuus eſt ergo Saul, & tres filij ejus,
& armiger illius, & univerſi viri ejus in die
illa pariter.

7 Videntes autem viri Iſraël, qui erant trans
vallem, & trans Jordanem, quòd fugiſſent viri
Iſraëlitæ, & quòd mortuus eſſet Saul, & filij
ejus, reliquerunt civitates ſuas, & fugerunt: venerúntque
Philiſthiim, & habitaverunt ibi.

8 Facta autem die altera, venerunt Phili- C

ſthiim, ut ſpoliarent interfectos, & invenerunt Saul & tres filios ejus jacentes in monte Gelboë.

9 Et præciderunt caput Saul, & ſpoliaverunt eum armis: & miſerunt in Terram Philiſthinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, & in populis.

10 Et poſuerunt arma ejus in templo Aſtaroth, corpus verò ejus ſuſpenderunt in muro Bethſan.

D 11 * Quod cùm audiſſent habitatores Jabes
* 2. Reg. 2. 4. Galaad, quæcumque fecerant Philiſthiim Saul,
12 Surrexerunt omnes viri fortiſſimi, & ambulaverunt tota nocte, & tulerunt cadaver Saul, & cadavera filiorum ejus, de muro Bethſan: veneruntque Jabes Galaad, & combuſſerunt ea ibi:
13 Et tulerunt oſſa eorum, & ſepelierunt in nemore Jabes, & jejunaverunt ſeptem diebus.

LIBER SECUNDUS SAMUELIS, QUEM NOS SECUNDUM REGUM DICIMUS.

CAPUT PRIMUM.

David occiſo nuntio, qui ſe Saulem occidiſſe dicebat, ſciſſis veſtibus fle[n]t eum cum cæteris occiſis, jejunans ac præcipiens ut filios Juda docerent arcum.

A 1 FACTUM eſt autem poſtquam mortuus eſt Saul, ut David reverteretur à cæde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies.

2 In die autem tertia, apparuit homo veniens de caſtris Saul, veſte conſciſſa, & pulvere
conſperſus caput: & ut venit ad David, cecidit
ſuper faciem ſuam, & adoravit.
3 Dixítque ad eum David: Unde venis?
Qui ait ad eum: De caſtris Iſraël fugi.
4 Et dixit ad eum David: Quod eſt verbum
quod factum eſt? Indica mihi. Qui ait: Fugit
populus ex prælio, & multi corruentes è populo mortui ſunt: ſed & Saul & Jonathas filius
ejus interierunt.
5 Dixítque David ad adoleſcentem, qui
nuntiabat ei: Unde ſcis quia mortuus eſt Saul,
& Jonathas filius ejus?
6 Et ait adoleſcens, qui nuntiabat ei: Caſu
veni in montem Gelboë, & Saul incumbebat
ſuper haſtam ſuam: porrò currus & equites
appropinquabant ei,
7 Et converſus poſt tergum ſuum, vidénſque B
me vocavit. Cui cùm reſpondiſſem: Adſum:
8 Dixit mihi: Quiſnam es tu? Et aio ad eum:
Amalecites ego ſum.
9 Et locutus eſt mihi: Sta ſuper me, & interfice me: quoniam tenent me anguſtiæ, &
adhuc tota anima mea in me eſt.
10 Stánſque ſuper eum, occidi illum: ſciebam enim quòd vivere non poterat poſt ruinam: & tuli diadema quod erat in capite ejus,
& armillam de brachio illius, & attuli ad te
dominum meum huc.
11 Apprehendens autem David veſtimenta
ſua ſcidit, omnéſque viri qui erant cum eo,
12 Et planxerunt, & fleverunt, & jejunaverunt uſque ad veſperam, ſuper Saul, & ſuper
Jonathan filium ejus, & ſuper populum Domi-

ni, & ſuper domum Iſraël, eò quòd corruiſſent gladio.

13 Dixítque David ad juvenem qui nuntiaverat ei: Unde es tu? Qui reſpondit: Filius hominis advenæ Amalecitæ ego ſum.

C 14 Et ait ad eum David: * Quare non ti-
* Pſ. muiſti mittere manum tuam ut occideres Chri-
104. ſtum Domini?
b. 15. 15 Vocánſque David unum de pueris ſuis, ait: Accedens irrue in eum. Qui percuſſit illum, & mortuus eſt.

16 Et ait ad eum David: Sanguis tuus ſuper caput tuum: os enim tuum locutum eſt adverſum te, dicens: Ego interfeci Chriſtum Domini.

17 Planxit autem David planctum hujuſcemodi ſuper Saul, & ſuper Jonathan filium ejus,

18 (Et præcepit ut docerent filios Juda arcum, ſicut ſcriptum eſt in Libro juſtorum.) Et ait: Conſidera Iſraël, pro his qui mortui ſunt ſuper excelſa tua vulnerati.

19 Inclyti, Iſraël, ſuper montes tuos interfecti ſunt: quo modo ceciderunt fortes?

D 20 Nolite annuntiare in Geth, neque annuntietis in compitis Aſcalonis: ne fortè lætentur filiæ Philiſthiim, ne exultent filiæ incircumciſorum.

21 Montes Gelboë, nec ros neç pluvia veniant ſuper vos, neque ſint agri primitiarum: quia ibi abjectus eſt clypeus fortium, clypeus Saul, quaſi non eſſet unctus oleo.

22 A ſanguine interfectorum, ab adipe fortium, ſagitta Jonathæ numquam rediit retrorſum, & gladius Saul non eſt reverſus inanis.

23 Saul & Jonathas amabiles, & decori in

vita ſua, in morte quoque non ſunt diviſi: aquilis velociores, leonibus fortiores.

24 Filiæ Iſraël ſuper Saul flete, qui veſtiebat vos coccino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cultui veſtro.

25 Quomodo ceciderunt fortes in prælio? Jonathas in excelſis tuis occiſus eſt?

26 Doleo ſuper te frater mi Jonatha decore nimis, & amabilis ſuper amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium ſuum, ita ego te diligebam.

27 Quo modo ceciderunt robuſti, & perierunt arma bellica?

Caput II.

David Dei oraculo juſſus aſcendere in Hebron, ibi ſuper Juda in regem unctus, viros Jabes Galaad ob Saul ſepulturam commendat: Isboſeth verò in regem ſuper Iſraël unctio, gravem peperit ſeditionem ac pugnam inter utramque domum.

1 IGitur poſt hæc conſuluit David Dominum, A
dicens: Num aſcendam in unam de civitatibus Juda? Et ait Dominus ad eum: Aſcende. Dixítque David: Quò aſcendam? Et reſpondit ei: In Hebron.

2 Aſcendit ergo David, & duæ uxores ejus, Achinoam Jezraëlites, & Abigail uxor Nabal Carmeli:

3 Sed & viros, qui erant cum eo, duxit David ſingulos cum domo ſua: & manſerunt in oppidis Hebron.

4 * Venerúntque viri Juda, & unxerunt ibi * 1.
David, ut regnaret ſuper domum Juda. Et *Mac.*
nuntiatum eſt David, quòd viri Jabes Galaad 2. *f.*
ſepeliſſent Saul. 57.

5 Miſit ergo David nuntios ad viros Jabes Galaad, dixítque ad eos: Benedicti vos Domi-

no, qui feciſtis miſericordiam hanc cum domino veſtro Saul, & ſepeliſtis eum.

6 Et nunc retribuet vobis quidem Dominus miſericordiam & veritatem : ſed & ego reddam gratiam, eò quòd feciſtis verbum iſtud.

B 7 Confortentur manus veſtræ, & eſtote filij fortitudinis : licet enim mortuus ſit dominus veſter Saul, tamen me unxit domus Juda in regem ſibi.

8 Abner autem filius Ner, princeps exercitus Saul, tulit Iſboſeth filium Saul, & circumduxit eum per caſtra,

9 Regémque conſtituit ſuper Galaad & ſuper Geſſuri, & ſuper Jezrael, & ſuper Ephraim, & ſuper Benjamin, & ſuper Iſraël univerſum.

10 Quadraginta annorum erat Iſboſeth filius Saul, cùm regnare cœpiſſet ſuper Iſraël, & duobus annis regnavit : ſola autem domus Juda ſequebatur David.

11 Et fuit numerus dierum, quos commoratus eſt David, imperans in Hebron ſuper domum Juda, ſeptem annorum, & ſex menſium.

C 12 Egreſsúſque eſt Abner filius Ner, & pueri Iſboſeth filij Saul, de caſtris in Gabaon.

13 Porrò Joab filius Sarviæ, & pueri David egreſſi ſunt, & occurrerunt eis juxta piſcinam Gabaon. Et cùm in unum conveniſſent, è regione ſederunt : hi ex una parte piſcinæ, & illi ex altera.

14 Dixítque Abner ad Joab : Surgant pueri, & ludant coram nobis. Et reſpondit Joab : Surgant.

15 Surrexerunt ergo, & tranſierunt numero duodecim de Benjamin, ex parte Iſboſeth filij Saul, & duodecim de pueris David.

16 Apprehenſóque unuſquiſque capite comparis ſui, defixit gladium in latus contrarij, & ceciderunt ſimul: vocatúmque eſt nomen loci illius: Ager robuſtorum, in Gabaon.
17 Et ortum eſt bellum durum ſatis in die illa: fugatúſque eſt Abner, & viri Iſraël, à pueris David. D
18 Erant autem ibi tres filij Sarviæ, Joab, & Abiſaï, & Aſaël: porrò Aſaël curſor velociſſimus fuit, quaſi unus de capreis quæ morantur in ſilvis.
19 Perſequebatur autem Aſaël Abner, & non declinavit ad dexteram neque ad ſiniſtram omittens perſequi Abner.
20 Reſpexit itaque Abner poſt tergum ſuum, & ait: Túne es Aſaël? Qui reſpondit: Ego ſum.
21 Dixítque ei Abner: Vade ad dexteram, ſive ad ſiniſtram, & apprehende unum de adoleſcentibus, & tolle tibi ſpolia ejus. Noluit autem Aſaël omittere quin urgeret eum.
22 Rurſúmque locutus eſt Abner ad Aſaël: Recéde, noli me ſequi, ne compellar confodere te in terram, & levare non potero faciem meam ad Joab fratrem tuum. E
23 Qui audire contempſit, & noluit declinare: percuſſit ergo eum Abner averſa haſta in inguine, & transfodit, & mortuus eſt in eodem loco: omnéſque qui tranſibant per locum illum, in quo ceciderat Aſaël, & mortuus erat, ſubſiſtebant.
24 Perſequentibus autem Joab & Abiſai fugientem Abner, ſol occubuit: & venerunt uſque ad Collem aquæ ductus, qui eſt ex adverſo vallis itineris deſerti in Gabaon.
25 Congregatíque ſunt filij Benjamin ad

Abner: & conglobati in unum cuneum, ſteterunt in ſummitate tumuli unius.

26 Et exclamavit Abner ad Joab, & ait: Num uſque ad internecionem tuus mucro deſæviet? an ignoras quòd periculoſa ſit deſperatio? uſquequò non dicis populo ut omittat perſequi fratres ſuos?

27 Et ait Joab: Vivit Dominus, ſi locutus fuiſſes, manè receſſiſſet populus perſequens fratrem ſuum.

G 28 Inſonuit ergo Joab buccina, & ſtetit omnis exercitus, nec perſecuti ſunt ultrà Iſraël, neque iniere certamen.

29 Abner autem & viri ejus abierunt per campeſtria, tota nocte illa: & tranſierunt Jordanem, & luſtrata omni Beth horon, venerunt ad caſtra.

30 Porrò Joab reverſus, omiſſo Abner, congregavit omnem populum: & defuerunt de pueris David decem & novem viri, excepto Aſaële.

31 Servi autem David percuſſerunt de Benjamin, & de viris qui erant cum Abner, trecentos ſexaginta, qui & mortui ſunt.

32 Tulerúntque Aſaël, & ſepelierunt eum in ſepulchro patris ſui in Bethlehem: & ambulaverunt tota nocte Joab & viri qui erant cum eo, & in ipſo crepuſculo pervenerunt in Hebron.

CAPUT III.

Abner reprehenſus ob concubinam iratus regi Isboſeth fœdus init cum David, & reducta Michol, dum congregaret Iſraëlitas ad David, occiditur à Joab, cui David iratus amarè deflet Abner.

A 1 FActa eſt ergo longa concertatio inter domum Saul, & inter domum David: David proficiſcens, & ſemper ſeipſo robuſtior, domus autem Saul decreſcens quotidie.

2 * Natíque ſunt filij David in Hebron: fuítque primogenitus ejus Amnon de Achinoam Jezraëlitide. * 1. Par. 3. a. 1.

3 Et poſt eum Cheleab de Abigail uxore Nabal Carmeli: porrò tertius Abſalom, filius Maacha filiæ Tholmai regis Geſſur.

4 Quartus autem Adonias, filius Haggith: & quintus Saphathia, filius Abital.

5 Sextus quoque Jethraam, de Egla uxore David. hi nati ſunt David in Hebron.

6 Cùm ergo eſſet prælium inter domum Saul & domum David, Abner filius Ner regebat domum Saul.

7 Fuerat autem Sauli concubina nomine Reſpha, filia Aia. Dixítque Iſboſeth ad Abner:

8 Quare ingreſſus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Iſboſeth, ait: Numquid caput canis ego ſum adverſum Judam hodie, qui fecerim miſericordiam ſuper domum Saul patris tui, & ſuper fratres & proximos ejus, & non tradidi te in manus David, & tu requiſiſti in me quod argueres pro muliere hodie? B

9 Hæc faciat Deus Abner, & hæc addat ei, niſi quomodo juravit Dominus David, ſic faciam cum eo,

10 Ut transferatur regnum de domo Saul, & elevetur thronus David ſuper Iſraël, & ſuper Judam, à Dan uſque Berſabee.

11 Et non potuit reſpondere ei quidquam: quia metuebat illum.

12 Miſit ergo Abner nuntios ad David pro ſe dicentes: cujus eſt terra? Et ut loquerentur: Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum, & reducam ad te univerſum Iſraël.

13 Qui ait: Optimè: ego faciam tecum amicitias: ſed unam rem peto à te, dicens: Non videbis faciem meam, antequam adduxeris Michol filiam Saul: & ſic venies, & videbis me.

C 14 Miſit autem David nuntios ad Iſboſeth filium Saul, dicens: * Redde uxorem meam Michol, quam deſpondi mihi centum præputiis Philiſthiim.

* 1. Reg. 18. g. 27.

15 Miſit ergo Iſboſeth, & tulit eam à viro ſuo Phaltiel filio Lais.

16 Sequebatúrque eam vir ſuus, plorans uſque Bahurim: & dixit ad eum Abner: Vade, & revertere. Qui reverſus eſt.

17 Sermonem quoque intulit Abner ad ſeniores Iſraël, dicens: Tam heri quàm nudiuſtertius quærebatis David ut regnaret ſuper vos.

18 Nunc ergo facite: quoniam Dominus locutus eſt ad David, dicens: In manu ſervi mei David ſervabo populum meum Iſraël de manu Philiſthiim, & omnium inimicorum ejus.

D 19 Locutus eſt autem Abner etiam ad Benjamin. Et abiit ut loqueretur ad David in Hebron, omnia quæ placuerant Iſraëli & univerſo Benjamin.

20 Venítque ad David in Hebron cum viginti viris: & fecit David Abner, & viris ejus qui venerant cum eo, convivium.

21 Et dixit Abner ad David: Surgam, ut congregem ad te dominum meum regem omnem Iſraël, & ineam tecum fœdus, & imperes omnibus, ſicut deſiderat anima tua. Cùm ergo deduxiſſet David Abner, & ille iſſet in pace,

22 Statim pueri David & Joab venerunt, cæſis latronibus, cum præda magna nimis: Abner autem non erat cum David in Hebron, quia jam

jam dimiſerat eum, & profectus fuerat in pace.

23 Et Joab,& omnis exercitus qui erat cum eo, poſteà venerunt: nuntiatum eſt itaque Joab à narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimiſit eum, & abiit in pace.

24 Et ingreſſus eſt Joab ad regem, & ait: Quid feciſti? Ecce venit Abner ad te: quare dimiſiſti eum, & abiit & receſſit? E

25 Ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc venit ad te, ut deciperet te, & ſciret exitum tuum & introitum tuum, & noſſet omnia quæ agis?

26 Egreſſus itaque Joab à David, miſit nuntios poſt Abner, & reduxit eum à ciſterna Sira, ignorante David.

27 Cúmque rediiſſet * Abner in Hebron, ſeorſum adduxit eum Joab ad medium portæ, ut loqueretur ei, in dolo: & percuſſit illum ibi in inguine, & mortuus eſt in ultionem ſanguinis Aſael fratris ejus. * 3. Reg. 2. a. 5.

28 Quod cùm audiſſet David rem jam geſtam, ait: Mundus ego ſum, & regnum meum, apud Dominum uſque in ſempiternum, à ſanguine Abner filij Ner;

29 Et veniat ſuper caput Joab, & ſuper omnem domum patris ejus: nec deficiat de domo Joab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſum,& cadens gladio,& indigens pane. F

30 Igitur Joab & Abiſaï frater ejus interfecerunt Abner, eò quòd occidiſſet Aſaël fratrem eorum in Gabaon, in prælio.

31 Dixit autem David ad Joab, & ad omnem populum, qui erat cum eo: Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite

ante exequias Abner. porrò rex David ſequebatur feretrum.

32 Cúmque ſepeliſſent Abner in Hebron, levavit rex David vocem ſuam, & flevit ſuper tumulum Abner: flevit autem & omnis populus.

33 Plangénſque rex & lugens Abner, ait: Nequaquam ut mori ſolent ignavi, mortuus eſt Abner.

34 Manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui non ſunt compedibus aggravati: ſed ſicut ſolent cadere coram filiis iniquitatis, ſic corruiſti. Congeminánſque omnis populus flevit ſuper eum.

35 Cúmque veniſſet univerſa multitudo cibum capere cum David, clara adhuc die juravit
G David, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, ſi ante occaſum ſolis guſtavero panem vel aliud quidquam.

36 Omníſque populus audivit, & placuerunt eis cuncta quæ fecit rex in conſpectu totius populi.

37 Et cognovit omne vulgus & univerſus Iſraël in die illa, quoniam non actum fuiſſet à rege ut occideretur Abner filius Ner.

38 Dixit quoque rex ad ſervos ſuos: Num ignoratis quoniam princeps & maximus cecidit hodie in Iſraël?

39 Ego autem adhuc delicatus, & unctus rex: porrò viri iſti filij Sarviæ duri ſunt mihi: retribuat Dominus facienti malum juxta malitiam ſuam.

CAPUT IV.

Baana & Rechab militum præfecti caput Isboſeth quem dormientem occiderant, ad David attulerunt, quos pro mercede juſſit interimi.

A 1 AUdivit autem Iſboſeth filius Saul, quòd cecidiſſet Abner in Hebron: & diſſolutæ

ſunt manus ejus, omníſq; Iſraël perturbatus eſt.
2 Duo autem viri principes latronum erant
filio Saul, nomen uni Baana, & nomen alteri Re-
chab filij Remmon Berothitæ de filiis Benjamin:
ſiquidem & Beroth reputata eſt in Benjamin.
3 Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fue-
rúntque ibi advenæ uſque ad tempus illud.
4 Erat autem Jonathæ filio Saul filius debilis B
pedibus: quinquennis enim fuit, quando venit
nuntius de Saul & Jonatha ex Jezrael. tollens
itaque eum nutrix ſua, fugit: cúmque feſtinaret
ut fugeret, cecidit, & claudus effectus eſt, ha-
buítque vocabulum Miphiboſeth.
5 Venientes igitur filij Remmon Berothitæ,
Rechab & Baana, ingreſſi ſunt fervente die do-
mum Iſboſeth: qui dormiebat ſuper ſtratum
ſuum meridie. Et oſtiaria domus purgans triti-
cum, obdormivit.
6 Ingreſſi ſunt autem domum latenter aſſu- C
mentes ſpicas tritici, & percuſſerunt eum in in-
guine Rechab & Baana frater ejus, & fugerunt.
7 Cùm autem ingreſſi fuiſſent domum, ille
dormiebat ſuper lectum ſuum in conclavi, &
percutientes interfecerunt eum: ſublatóque ca-
pite ejus, abierunt per viam deſerti tota nocte,
8 Et attulerunt caput Iſboſeth ad David in
Hebron: dixerúntque ad regem: Ecce caput
Iſboſeth filij Saul inimici tui, qui quærebat ani-
mam tuam: & dedit Dominus domino meo re-
gi ultionem hodie de Saul, & de ſemine ejus.
9 Reſpondens autem David Rechab, &
Baana fratri ejus, filiis Remmon Berothitæ, di-
xit ad eos: vivit Dominus, qui eruit animam *Sup.
meam de omni anguſtia: 1. c.
10 * Quoniam eum, qui annuntiaverat mi- 14. D

hi, & dixerat: Mortuus eſt Saul: qui putabat
ſe proſpera nuntiare, tenui, & occidi eum in Siceleg,
cui oportebat mercedem dare pro nuntio.
11 Quantò magis nunc, cùm homines impij
interfecerunt virum innoxium, in domo ſua,
ſuper lectum ſuum, non quæram ſanguinem
ejus de manu veſtra, & auferam vos de terra?
12 Præcepit itaque David pueris ſuis, & interfecerunt
eos: præcidentéſque manus & pedes
eorum, ſuſpenderunt eos ſuper piſcinam in
Hebron: caput autem Iſboſeth tulerunt, & ſepelierunt
in ſepulchro Abner in Hebron.

Caput V.

David unctus ſuper totum Iſraël, pulſis Jebuſæis arcem Sion cepit; ubi extructa domo habitavit, alias ſuperinducens uxores, filióſque procreans, & Philiſthæos bis proſternens.

A 1 Et venerunt univerſæ tribus Iſraël ad David
in Hebron, dicentes: * Ecce nos, os
tuum & caro tua ſumus.

* 1. Par. 11. a. 1.

2 Sed & heri & nudiuſtertius, cùm eſſet Saul
rex ſuper nos, tu eras educens & reducens Iſraël:
dixit autem Dominus ad te: Tu paſces
populũ meum Iſraël, & tu eris dux ſuper Iſraël.
3 Venerunt quoque & ſeniores Iſraël ad regem
in Hebron, & percuſſit cum eis rex David
fœdus in Hebron coram Domino: unxerúntque
David in regem ſuper Iſraël.
4 Filius triginta annorum erat David, cùm
regnare cœpiſſet, * & quadraginta annis regnavit.

* 3. Reg. 2. b. 11.

5 In Hebron regnavit ſuper Judam ſeptem
annis & ſex menſibus: in Jeruſalem autem regnavit
triginta tribus annis ſuper omnem Iſraël
& Judam.
6 Et abiit rex, & omnes viri qui erant cum

eo, in Jeruſalem, ad Jebuſæum habitatorem terræ: dictúmque eſt David ab eis: Non ingredieris huc, niſi abſtuleris cæcos & claudos dicentes: Non ingredietur David huc.
7 Cepit autem David arcem Sion, hæc eſt B
civitas David.
8 Propoſuerat enim David in die illa præmium, qui percuſſiſſet Jebuſæum, & tetigiſſet domatum fiſtulas, & abſtuliſſet cæcos & claudos odientes animam David. idcircò dicitur in proverbio: Cæcus & claudus non intrabunt in templum.
9 Habitavit autem David in arce, & vocavit eam, Civitatem David: & ædificavit per gyrum à Mello & intrinſecus.
10 Et ingrediebatur proficiens atque ſucceſcens, & Dominus Deus exercituum erat cum eo.
11 * Miſit quoque Hiram rex Tyri nuntios * 1.
ad David, & ligna cedrina, & artifices ligno- Par.
rum, artificéſque lapidum ad parietes: & ædi- 14.a.1.
ficaverunt domum David.
12 Et cognovit David quoniam confirmaſ- C
ſet eum Dominus regem ſuper Iſraël, & quoniam exaltaſſet regnum ejus ſuper populum ſuum Iſraël.
13 * Accepit ergo David adhuc concubinas * 1.
& uxores de Jeruſalem, poſtquam venerat de Par.
Hebron: natique ſunt David & alij filij & filiæ. 3.a.
1.2.
14 Et hæc nomina eorum qui nati ſunt ei in Jeruſalem, Samua, & Sobab, & Nathan, & Salomon.
15 Et Jebahar, & Eliſua, & Nepheg,
16 Et Japhia, & Eliſama, & Elioda, & Eliphaleth.

17 Audierunt ergo Philiſthiim quòd unxiſſent David in regem ſuper Iſraël: & aſcenderunt univerſi ut quærerent David: quod cùm audiſſet David, deſcendit in præſidium.
* 1. Par. 14. b. 9. 18 * Philiſthiim autem venientes diffuſi ſunt in Valle Raphaim.
19 Et conſuluit David Dominum, dicens: Si aſcendam ad Philiſthiim? & ſi dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Aſcende, quia tradens dabo Philiſthiim in manu tua.
* Iſai. 28. f. 21. 20 * Venit ergo David in Baal Pharaſim; & percuſſit eos ibi, & dixit: Diviſit Dominus inimicos meos coram me ſicut dividuntur aquæ. Propterea vocatum eſt nomen loci illius, Baal Pharaſim.
D
21 Et reliquerunt ibi ſculptilia ſua: quæ tulit David, & viri ejus.
22 Et addiderunt adhuc Philiſthiim ut aſcenderent, & diffuſi ſunt in Valle Raphaim.
23 Conſuluit autem David Dominum: Si aſcendam contra Philiſthæos, & tradas eos in manus meas? Qui reſpondit: Non aſcendas contra eos, ſed gyra poſt tergum eorum, & venies ad eos ex adverſo pyrorum.
24 Et cùm audieris ſonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prælium: quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat caſtra Philiſthiim.
25 Fecit itaque David ſicut præceperat ei Dominus, & percuſſit Philiſthiim, de Gabaa, uſque dum venias Gezer.

Caput VI.

Reducente David arcam à domo Abinadab, Oza à Domino occiſus eſt, quòd illam attigiſſet; quare eam in domo Obededom reliquit: poſtmodum verò in Jeruſalem

reducens, & ante eam ludens, à Michol uxore ridetur: in cujus pœnam numquam illa deinceps peperit.

1 Congregavit autem rurſum David omnes A
electos ex Iſraël triginta millia.

2 * Surrexitque David, & abiit, & univer- *
ſus populus qui erat cum eo de viris Juda, ut 1. Par.
adducerent arcam Dei ſuper quam invocatum 13. b.
eſt nomen Domini exercituum, ſedentis in Che- 5.
rubim ſuper eam.

3 Et impoſuerunt arcam Dei ſuper plau-
ſtrum novum: tulerúntque eam de domo Abi-
nadab, qui erat in Gabaa: Oza autem & Ahio
filij Abinadab, minabant plauſtrum novum.

4 * Cúmque tuliſſent eam de domo Abina- *
dab, qui erat in Gabaa, cuſtodiens arcam Dei 1. Reg.
Ahio præcedebat arcam. 7. a. 1.

5 David autem & omnis Iſraël ludebant co-
ram Domino, in omnibus lignis fabrefactis, &
citharis & lyris & tympanis & ſiſtris & cym-
balis.

6 Poſtquam autem venerunt ad Aream Na-
chon, extendit Oza manum ad arcam Dei, &
tenuit eam: quoniam calcitrabant boves, & de-
clinaverunt eam.

7 Iratúſque eſt indignatione Dominus con- B
tra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate:
qui mortuus eſt ibi juxta arcam Dei.

8 * Contriſtatus eſt autem David, eò quòd *
percuſſiſſet Dñs Ozam, & vocatum eſt nomen 1. Par.
loci illius, Percuſſio Ozæ, uſque in diem hanc. 13. d.
11.

9 Et extimuit David Dominum in die illa,
dicens: Quo modo ingredietur ad me arca Dñi?

10 Et noluit divertere ad ſe arcam Domini
in civitatem David: ſed divertit eam in domum
Obededom Gethæi.

11 Et habitavit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus menſibus: & benedixit Dominus Obededom, & omnem domum ejus.

12 Nuntiatúmque eſt regi David quòd benedixiſſet Dominus Obededom, & omnia ejus,
* 1.Par. 15. d. 25. propter arcam Dei. * Abiit ergo David, & adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio: & erant cum David ſeptem chori, & victima vituli.

* 1.Par. 15.d. 26. 13 * Cúmque tranſcendiſſent qui portabant arcam Domini ſex paſſus, immolabat bovem & arietem,

C 14 Et David ſaltabat totis viribus ante Dominum. porrò David erat accinctus ephod lineo.

15 Et David & omnis domus Iſraël ducebant arcam teſtamenti Domini, in jubilo, & in clangore buccinæ.

16 Cúmque intraſſet arca Domini in civitatem David, Michol filia Saul proſpiciens per feneſtram, vidit regem David ſubſilientem, atque ſaltantem coram Domino: & deſpexit eum in corde ſuo.

17 Et introduxerunt arcam Domini, & impoſuerunt eam in loco ſuo, in medio tabernaculi quod tetenderat ei David: & obtulit David holocauſta, & pacifica coram Domino.

18 Cúmque compleſſet offerens holocauſta & pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituum.

D 19 Et partitus eſt univerſæ multitudini Iſraël, tam viro quàm mulieri, ſingulis colliridam panis unam, & aſſaturam bubulæ carnis unam, & ſimilam frixam oleo: & abiit omnis populus, unuſquiſque in domum ſuam.

20 Reverſúſque eſt David ut benediceret

domui ſuæ: & egreſſa Michol filia Saul in occurſum David, ait: Quàm glorioſus fuit hodie rex Iſraël, diſcooperiens ſe ante ancillas ſervorum ſuorum, & nudatus eſt quaſi ſi nudetur unus de ſcurris.
21 Dixítque David ad Michol: Ante Dominum, qui elegit me potiùs quàm patrem
tuum, & quàm omnem domum ejus, & præcepit mihi ut eſſem dux ſuper populum Domini in Iſraël,
22 Et ludam, & vilior fiam plus quàm factus ſum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis, de quibus locuta es, glorioſior apparebo.
23 Igitur Michol filiæ Saul non eſt natus filius uſque in diem mortis ſuæ.

Caput VII.

David proponens ædificare domum Domino, à Nathan propheta primùm collaudatur, poſtmodum jubente Domino prohibetur, ſed filius ei promittitur illam ædificaturus. unde Domino gratias agit.

1 FActum eſt autem cùm ſediſſet rex in domo ſua, & Dominus dediſſet ei requiem A
undique ab univerſis inimicis ſuis,
2 Dixit ad Nathan prophetam: * Vidéſne *
quòd ego habitem in domo cedrina, & arca 1.Par. 17. a. 1.
Dei poſita ſit in medio pellium?
3 Dixítque Nathan ad regem: Omne quod
eſt in corde tuo, vade, fac: quia Dominus tecum eſt.
4 Factum eſt autem in illa nocte: & ecce
ſermo Domini ad Nathan, dicens:
5 Vade, & loquere ad ſervum meum David:
Hæc dicit Dominus: Numquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum?
6 Neque enim habitavi in domo ex die illa

qua eduxi filios Iſraël de Terra Ægypti, uſque
B in diem hanc: ſed ambulabam in tabernaculo,
& in tentorio.

7 Per cuncta loca, quæ tranſivi cum omnibus filiis Iſraël; numquid loquens locutus ſum ad unam de tribubus Iſraël, cui præcepi, ut paſceret populum meum Iſraël, dicens: Quare non ædificaſtis mihi domum cedrinam?

8 Et nunc hæc dices ſervo meo David: Hæc dicit Dominus exercituum: * Ego tuli te de paſcuis ſequentem greges, ut eſſes dux ſuper populum meum Iſraël:

*1. Reg. 16. c. 11. Pſal. 77. g. 70.

9 Et fui tecum in omnibus ubicumque ambulaſti, & interfeci univerſos inimicos tuos à facie tua: fecíque tibi nomen grande, juxta nomen magnorum qui ſunt in terra.

10 Et ponam locum populo meo Iſraël, & plantabo eum, & habitabit ſub eo, & non turbabitur ampliùs: nec addent filij iniquitatis ut affligant eum ſicut priùs,

11 Ex die qua conſtitui judices ſuper populum meum Iſraël: & requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. prædicítque tibi Dominus, quòd domum faciat tibi Dominus.

*3. Reg. b. 19.

12 * Cúmque completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod egredietur de utero tuo, & firmabo regnum ejus.

*3. Reg. 5. a. 5.

13 * Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ſtabiliam thronum regni ejus uſque in ſempiternum.

*1. Par. 22. b. 10. Hebr. 1. b. 5.

14 * Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium: qui ſi iniquè aliquid geſſerit, arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum.

15 * Miſericordiam autem meam non aufe- *Pſal.
ram ab eo, ſicut abſtuli à Saul, quem amovi à 88.a.4
facie mea. e.37.
C
16 Et fidelis erit domus tua,& regnum tuum
uſque in æternum ante faciem tuam, & * thro- *Heb.
nus tuus erit firmus jugiter. 1.c.8.

17 Secundùm omnia verba hæc, & juxta univerſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad David.

18 Ingreſſus eſt autem rex David, & ſedit coram Domino,& dixit: Quis ego ſum Domine Deus, & quæ domus mea, quia adduxiſti me hucuſque?

19 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo Domine Deus, niſi loqueris etiam de domo ſervi tui in longinquum: iſta eſt enim lex Adam, Domine Deus.

20 Quid ergo addere poterit adhuc David, ut loquatur ad te? tu enim ſcis ſervum tuum Domine Deus.

21 Propter verbum tuum, & ſecundùm cor tuum feciſti omnia magnalia hæc, ita ut notum faceres ſervo tuo.

22 Idcircò magnificatus es Dñe Deus, quia non eſt ſimilis tui, neque eſt Deus extra te, in omnibus quæ audivimus auribus noſtris.

23 Quæ eſt autem, ut populus tuus Iſraël, D
gens in terra, propter quam ivit Deus, ut redimeret eam ſibi in populum, & poneret ſibi nomen, facerétque eis magnalia, & horribilia ſuper terram, à facie populi tui, quem redemiſti tibi ex Ægypto, gentem, & deum ejus.

24 Firmaſti enim tibi populum tuum Iſraël in populum ſempiternum: & tu Domine Deus, factus es eis in Deum.

25 Nunc ergo Domine Deus, verbum, quod locutus es ſuper ſervum tuum, & ſuper domum ejus, ſuſcita in ſempiternum: & fac ſicut locutus es,

26 Ut magnificetur nomen tuum uſque in ſempiternum, atque dicatur: Dominus exercituum, Deus ſuper Iſraël. Et domus ſervi tui David erit ſtabilita coram Domino,

27 Quia tu Domine exercituum Deus Iſraël revelaſti aurem ſervi tui, dicens: domum ædificabo tibi: propterea invenit ſervus tuus cor ſuum ut oraret te oratione hac.

28 Nunc ergo Domine Deus, tu es Deus, & verba tua erunt vera: locutus es enim ad ſervum tuum bona hæc.

29 Incipe ergo, & benedic domui ſervi tui, ut ſit in ſempiternum coram te: quia tu Domine Deus locutus es, & benedictione tua benedicetur domus ſervi tui in ſempiternum.

CAPUT VIII.

Victoria varia David, qui multos fecit tributarios quibus ſolebant Iſraëlitæ pendere tributa: congratulatio Thou regis Emath de rege Adarezere devicto, à quo multa ſpolia David abſtulit: officiarij quos habebat David recenſentur.

A 1 FActum eſt autem poſt hæc, percuſſit David Philiſthiim, & humiliavit eos, * & tulit David Frenum tributi de manu Philiſthiim.

* 1. Par. 18. a. 1.

2 Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo, coæquans terræ: menſus eſt autem duos funiculos, unum ad occidendum, & unum ad vivificandum: factúſque eſt Moab David ſerviens ſub tributo.

3 Et percuſſit David Adarezer filium Rohob regem Soba, quando profectus eſt ut dominaretur ſuper flumen Euphraten.

4 Et captis David ex parte ejus mille ſeptin- B
gentis equitibus, & viginti millibus peditum,
ſubnervavit omnes jugales curruum: dereliquit
autem ex eis centum currus.

5 Venit quoque Syria Damaſci, ut præſidium
ferret Adarezer regi Soba: & percuſſit David
de Syria viginti duo millia virorum.

6 Et poſuit David præſidium in Syria Da-
maſci: factáque eſt Syria David ſerviens ſub
tributo: ſervavítque Dominus David in omni-
bus ad quæcumque profectus eſt.

7 Et tulit David arma aurea, quæ habebant
ſervi Adarezer, & detulit ea in Jeruſalem.

8 Et de Bete & de Beroth, civitatibus Ada- C
rezer tulit rex David æs multum nimis.

9 Audivit autem Thou rex Emath, quòd
percuſſiſſet David omne robur Adarezer,

10 Et miſit Thou Joram filium ſuum ad re-
gem David, ut ſalutaret eum congratulans, &
gratias ageret, eò quòd expugnaſſet Adarezer,
& percuſſiſſet eum. Hoſtis quippe erat Thou
Adarezer, & in manu ejus erant vaſa aurea, &
vaſa argentea, & vaſa ærea:

11 Quæ & ipſa ſanctificavit rex David Do-
mino cum argento & auro, quæ ſanctificaverat
de univerſis gentibus quas ſubegerat,

12 De Syria, & Moab, & filiis Ammon, & D
Philiſthiim, & Amalec, & de manubiis Adare-
zer filij Rohob regis Soba.

13 Fecit quoque ſibi David nomen, cùm re-
verteretur capta Syria in Valle Salinarum, cæſis
decem & octo millibus.

14 Et poſuit in Idumæa cuſtodes, ſtatuítque
præſidium: & facta eſt univerſa Idumæa ſer-
viens David. & ſervavit Dominus David in om-

nibus ad quæcumque profectus eſt.

15 Et regnavit David ſuper omnem Iſraël: faciebat quoque David judicium & juſtitiam omni populo ſuo.

16 Joab autem filius Sarviæ erat ſuper exercitum: porrò Joſaphat filius Ahilud erat à commentariis:

17 Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar, erant ſacerdotes: & Saraias, ſcriba:

18 Banaias autem filius Joiadæ, ſuper Cerethi & Phelethi: filij autem David ſacerdotes erant.

CAPUT IX.

Quantum pietatis exhibuerit David Miphiboſeth filio Jonathæ claudo, redditis omnibus agris Saul, quos colebat Siba cum filiis ac ſervis ſuis, Miphiboſeth ad menſam David recepto.

A 1 ET dixit David: Putáſne eſt aliquis qui remanſerit de domo Saul, ut faciam cum eo miſericordiam propter Jonathan?

2 Erat autem de domo Saul, ſervus nomine Siba: quem cùm vocaſſet rex ad ſe, dixit ei, Túne es Siba? & ille reſpondit: Ego ſum ſervus tuus.

3 Et ait rex: Numquid ſupereſt aliquis de domo Saul, ut faciam cum eo miſericordiam Dei? Dixítque Siba regi: Supereſt filius Jonathæ, debilis pedibus.

4 Ubi, inquit, eſt? Et Siba ad regem, Ecce, ait, in domo eſt Machir filij Ammiel in Lodabar.

5 Miſit ergo rex David, & tulit eum de domo Machir filij Ammiel de Lodabar.

B 6 Cùm autem veniſſet Miphiboſeth filius Jonathæ filij Saul ad David, corruit in faciem ſuam, & adoravit. Dixítque David: Miphibo-

ſeth? Qui reſpondit: Adſum ſervus tuus.
7 Et ait ei David: Ne timeas, quia faciens faciam in te miſericordiam propter Jonathan patrem tuum, & reſtituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in menſa mea ſemper.
8 Qui adorans eum, dixit: Quis ego ſum C
ſervus tuus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mei?
9 Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, & dixit ei: Omnia quæcumque fuerunt Saul, & univerſam domum ejus, dedi filio domini tui.
10 Operare igitur ei terram tu, & filij tui, & ſervi tui: & inferes filio domini tui cibos ut alatur: Miphiboſeth autem filius domini tui comedet ſemper panem ſuper menſam meam. Erant autem Sibæ quindecim filij, & viginti ſervi.
11 Dixítque Siba ad regem: Sicut juſſiſti D
domine mi rex ſervo tuo, ſic faciet ſervus tuus: & Miphiboſeth comedet ſuper menſam meam, quaſi unus de filiis regis.
12 Habebat autem Miphiboſeth filium parvulum nomine Micha: omnis verò cognatio domus Sibæ ſerviebat Miphiboſeth.
13 Porrò Miphiboſeth habitabat in Jeruſalem: quia de menſa regis jugiter veſcebatur: & erat claudus utroque pede.

CAPUT X.

Hanon rex Ammonitarum, poſt illatam legatis David injuriam, quos ad conſolandum de patris morte miſerat, contractis quinque regum Syriæ copiis, adverſus Davidem ab eo profligatur ſemel ac iterum.

1 FActum eſt autem poſt hæc, ut moreretur A
rex filiorum Ammon, & regnavit Hanon filius ejus pro eo.

* 1. 2 Dixítque David: * Faciam miſericordiam
Par. cum Hanon filio Naas, ſicut fecit pater ejus me-
19. a. cum miſericordiam. Miſit ergo David, conſo-
2. lans eum per ſervos ſuos ſuper patris interitu.
Cùm autem veniſſent ſervi David in terram
filiorum Ammon,

B 3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon dominum ſuum: Putas quòd propter honorem patris tui miſerit David ad te conſolatores, & non ideò ut inveſtigaret, & exploraret civitatem, & everteret eam, miſit David ſervos ſuos ad te?

4 Tulit itaque Hanon ſervos David, raſítque dimidiam partem barbæ eorum, & præſcidit veſtes eorum medias uſque ad nates, & dimiſit eos.

5 Quod cùm nuntiatum eſſet David, miſit in occurſum eorum: erant enim viri confuſi turpiter valdè, & mandavit eis David: Manete in Jericho, donec creſcat barba veſtra, & tunc revertimini.

6 Videntes autem filij Ammon quòd injuriam feciſſent David, miſerunt, & conduxerunt mercede Syrum Rohob, & Syrum Soba, viginti millia peditum, & à rege Maacha mille viros, & ab Iſtob duodecim millia virorum.

7 Quod cùm audiſſet David, miſit Joab & omnem exercitum bellatorum.

8 Egreſſi ſunt ergo filij Ammon, & direxerunt aciem ante ipſum introitum portæ: Syrus autem Soba, & Rohob, & Iſtob, & Maacha, ſeorſum erant in campo.

C 9 Videns igitur Joab quòd præparatum eſſet adverſum ſe prælium, & ex adverſo & poſt tergum, elegit ex omnibus electis Iſraël, & inſtruxit aciem contra Syrum;

10 Reliquam autem partem populi tradidit Abiſaï fratri ſuo, qui direxit aciem adverſus filios Ammon.

11 Et ait Joab: Si prævaluerint adverſum me Syri, eris mihi in adjutorium: ſi autem filij Ammon prævaluerint adverſum te, auxiliabor tibi.

12 Eſto vir fortis, & pugnemus pro populo noſtro, & civitate Dei noſtri: Dominus autem faciet quod bonum eſt in conſpectu ſuo.

13 Iniit itaque Joab, & populus qui erat cum eo, certamen contra Syros: qui ſtatim fugerunt à facie ejus.

14 Filij autem Ammon videntes quia fugiſſent Syri, fugerunt & ipſi à facie Abiſaï, & ingreſſi ſunt civitatem: reversúſque eſt Joab à filiis Ammon, & venit Jeruſalem:

15. Videntes igitur Syri quoniam corruiſſent coram Iſraël, congregati ſunt pariter. D

16 Miſítque Adarezer, & eduxit Syros qui erant trans fluvium, & adduxit eorum exercitum: Sobach autem, magiſter militiæ Adarezer, erat princeps eorum.

17 Quod cùm nuntiatum eſſet David, contraxit omnem Iſraëlem, & tranſivit Jordanem, venítque in Helam: & direxerunt aciem Syri ex adverſo David, & pugnaverunt contra eum.

18 Fugerúntque Syri à facie Iſraël, & occidit David de Syris ſeptingentos currus, & quadraginta millia equitum: & Sobach principem militiæ percuſſit: qui ſtatim mortuus eſt.

19 Videntes autem univerſi reges, qui erant in præſidio Adarezer, ſe victos eſſe ab Iſraël, expaverunt & fugerunt quinquaginta & octo millia coram Iſraël. Et fecerunt pacem cum Iſraël: & ſervierunt eis, timuerúntque Syri auxilium præbere ultrà filiis Ammon.

CAPUT XI.

Dum Ioab obſidet Rabba civitatem Ammonitarum, David domi reſidens adulterio Bethſabee adjunxit, ad id celandum, homicidium viri illius Vriæ, acceptáque illa in uxorem, & nato ex ea filio, Dominum commovit ad iram.

A 1 FActum eſt autem, * vertente anno, eo tempore quo ſolent reges ad bella procedere, miſit David Joab, & ſervos ſuos cum eo, & univerſum Iſraël, & vaſtaverunt filios Ammon, & obſederunt Rabba: David autem remanſit in Jeruſalem.

** 1. Par. 20. a. 1.*

2 Dum hæc agerentur, accidit ut ſurgeret David de ſtrato ſuo poſt meridiem, & deambularet in ſolario domus regiæ: vidítque mulierem ſe lavantem, ex adverſo ſuper ſolarium ſuum: erat autem mulier pulchra valdè.

3 Miſit ergo rex, & requiſivit quæ eſſet mulier. Nuntiatúmque eſt ei, quòd ipſa eſſet Bethſabee filia Eliam, uxor Uriæ Hethæi.

4 Miſſis itaque David nuntiis, tulit eam. quæ cùm ingreſſa eſſet ad illum, dormivit cum ea: * ſtatímque ſanctificata eſt ab immunditia ſua:

**Lev. 15. c. 18.*

5 Et reverſa eſt in domum ſuam concepto fetu. Mitténſque nuntiavit David, & ait: Concepi.

6 Miſit autem David ad Joab, dicens: Mitte ad me Uriam Hethæum. Miſítque Joab Uriam ad David.

B 7 Et venit Urias ad David. Quæſivítque David quàm rectè ageret Joab, & populus, & quomodo adminiſtraretur bellum.

8 Et dixit David ad Uriam: Vade in domum tuam, & lava pedes tuos. Et egreſſus eſt Urias de domo regis, ſecutúſque eſt eum cibus regius.

9 Dormivit autem Urias ante portam domus
regiæ cum aliis ſervis domini ſui, & non deſ-
cendit ad domum ſuam.

10 Nuntiatúmque eſt David à dicentibus:
Non ivit Urias in domum ſuam. Et ait David
ad Uriam: Numquid non de via veniſti? qua-
re non deſcendiſti in domum tuam?

11 Et ait Urias ad David: Arca Dei & Iſraël
& Juda habitant in papilionibus, & dominus
meus Joab, & ſervi domini mei ſuper faciem
terræ manent: & ego ingrediar domum meam,
ut comedam, & bibam, & dormiam cum uxo-
re mea? per ſalutem tuam, & per ſalutem ani-
mæ tuæ, non faciam rem hanc.

12 Ait ergo David ad Uriam: Mane hîc
etiam hodie, & cras dimittam te. Manſit Urias
in Jeruſalem in die illa & altera:

13 Et vocavit eum David ut comederet co-
ram ſe & biberet, & inebriavit eum: qui egreſ-
ſus veſpere, dormivit in ſtrato ſuo cum ſervis
domini ſui, & in domum ſuam non deſcendit.

14 Factum eſt ergo manè, & ſcripſit David C
epiſtolam ad Joab: miſítque per manum Uriæ,

15 Scribens in epiſtola: Ponite Uriam ex ad-
verſo belli, ubi fortiſſimum eſt prælium: & dere-
linquite eum, ut percuſſus intereat.

16 Igitur cùm Joab obſideret urbem, poſuit
Uriam in loco ubi ſciebat viros eſſe fortiſſimos.

17 Egreſſíque viri de civitate, bellabant ad-
verſum Joab, & ceciderunt de populo ſervorum
David, & mortuus eſt etiam Urias Hethæus.

18 Miſit itaque Joab, & nuntiavit David
omnia verba prælij.

19 Præcepítque nuntio, dicens: Cùm com-
pleveris univerſos ſermones belli ad regem,

20 Si eum videris indignari, & dixerit: Quare acceſſiſtis ad murum, ut præliaremini? an ignorabatis quòd multa deſuper ex muro tela mittantur?
* Iud. 9. 53. 21 Quis percuſſit Abimelech filium Jerobaal?* nónne mulier miſit ſuper eum fragmen molæ de muro, & interfecit eum in Thebes: quare juxta murum acceſſiſtis? dices: Etiam ſervus tuus Urias Hethæus occubuit.
D 22 Abiit ergo nuntius, & venit, & narravit David omnia quæ ei præceperat Joab.
23 Et dixit nuntius ad David: Prævaluerunt adverſum nos viri, & egreſſi ſunt ad nos in agrum: nos autem facto impetu perſecuti eos ſumus uſque ad portam civitatis.
24 Et direxerunt jacula ſagittarij ad ſervos tuos ex muro deſuper: mortuíque ſunt de ſervis regis, quinetiam ſervus tuus Urias Hethæus mortuus eſt.
25 Et dixit David ad nuntium: Hæc dices Joab: Non te frangat iſta res: varius enim eventus eſt belli; nunc hunc, & nunc illum conſumit gladius: conforta bellatores tuos adverſus urbem, ut deſtruas eam, & exhortare eos.
26 Audivit autem uxor Uriæ, quòd mortuus eſſet Urias vir ſuus, & planxit eum.
27 Tranſacto autem luctu, miſit David, & introduxit eam in domum ſuam, & facta eſt ei uxor, peperítque ei filium: & diſplicuit verbum hoc, quod fecerat David, coram Domino.

Caput XII.

David ſub parabola à Nathan propoſita correptus, in ſe ipſum tulit ſententiam: unde Nathan multa illi minatur incommoda; quibus compuncto culpa condonatur, manente pœna: & mortuo puero, naſcitur Salomon; ac

civitas Rabbath cum magna ultione diruitur, accepto diademate pretioſiſſimo regis ipſius. In Ammonitas graviter advertitur.

1 Miſit ergo Dominus Nathan ad David: A
qui cùm veniſſet ad eum, dixit ei: Duo
viri erant in civitate una, unus dives, & alter
pauper.
2 Dives habebat oves, & boves plurimos
valdè.
3 Pauper autem nihil habebat omnino, præter
ovem unam parvulam, quam emerat & nutrierat,
& quæ creverat apud eum cum filiis
ejus ſimul, de pane illius comedens, & de calice
ejus bibens, & in ſinu illius dormiens: erátque
illi ſicut filia.
4 Cùm autem peregrinus quidam veniſſet ad
divitem, parcens ille ſumere de ovibus & de
bobus ſuis, ut exhiberet convivium peregrino
illi qui venerat ad ſe, tulit ovem viri pauperis,
& præparavit cibos homini qui venerat ad ſe.
5 Iratus autem indignatione David adverſus B
hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Vivit
Dominus, quoniam filius mortis eſt vir qui fecit
hoc.
6 * Ovem reddet in quadruplum, eò quòd * Exod. 22. a. 1.
fecerit verbum iſtud, & non pepercerit:
7 Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir:
Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Ego unxi te in
regem ſuper Iſraël, & ego erui te de manu Saul.
8 Et dedi tibi domum domini tui, & uxores
domini tui in ſinu tuo, dedíque tibi domum
Iſraël & Juda: & ſi parva ſunt iſta, adjiciam
tibi multò majora.
9 Quare ergo contempſiſti verbum Domini, C
ut faceres malum in conſpectu meo? Uriam He-

thæum percuſſiſti gladio, & uxorem illius accepiſti in uxorem tibi, & interfeciſti eum gladio filiorum Ammon.

10 Quamobrem non recedet gladius de domo tua uſque in ſempiternum, eò quòd deſpexeris me, & tuleris uxorem Uriæ Hethæi, ut eſſet uxor tua.

11 Itaque hæc dicit Dominus: Ecce, ego
ſuſcitabo ſuper te malum de domo tua, & tol-
* *Inf.* lam uxores tuas in oculis tuis, & * dabo proxi-
16. d. mo tuo, & dormiet cum uxoribus tuis in ocu-
22. lis Solis hujus.

12 Tu enim feciſti abſconditè: ego autem faciam verbum iſtud in conſpectu omnis Iſraël, & in conſpectu Solis.

13 Et dixit David ad Nathan: Peccavi Domi-
no. Dixítque Nathan ad David: * Dominus quó-
* *Eccl.* que tranſtulit peccatum tuum: non morieris.
47. b. 14 Veruntamen, quoniam blaſphemare fe-
13. ciſti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus eſt tibi, morte morietur.

D 15 Et reverſus eſt Nathan in domum ſuam. Percuſſit quoque Dominus parvulum, quem pepererat uxor Uriæ David, & deſperatus eſt.

16 Deprecatúſque eſt David Dominum pro parvulo: & jejunavit David jejunio, & ingreſſus ſeorſum, jacuit ſuper terram.

17 Venerunt autem ſeniores domus ejus, cogentes eum ut ſurgeret de terra: qui noluit, nec comêdit cum eis cibum.

18 Accidit autem die ſeptima ut moreretur infans: timuerúntque ſervi David nuntiare ei quòd mortuus eſſet parvulus. dixerunt enim: Ecce cùm parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum, & non audiebat vocem noſtram: quan-

tò magis ſi dixerimus, Mortuus eſt puer, ſe affliget?

19 Cùm ergo David vidiſſet ſervos ſuos muſſitantes, intellexit quòd mortuus eſſet infantulus: dixítque ad ſervos ſuos: Num mortuus eſt puer? Qui reſponderunt ei: Mortuus eſt. E

20 Surrexit ergo David de terra: & lotus unctúſque eſt: cúmque mutaſſet veſtem, ingreſſus eſt domum Domini: & adoravit, & venit in domum ſuam, petivítque ut ponerent ei panem, & comedit.

21 Dixerunt autem ei ſervi ſui: Quis eſt ſermo, quem feciſti? propter infantem, cùm adhuc viveret, jejunaſti & flebas: mortuo autem puero, ſurrexiſti, & comediſti panem.

22 Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, jejunavi & flevi: dicebam enim: Quis ſcit ſi fortè donet eum mihi Dominus, & vivat infans? F

23 Nunc autem quia mortuus eſt, quare jejunem? Numquid potero revocare eum ampliùs? ego vadam magis ad eum: ille verò non revertetur ad me.

24 Et conſolatus eſt David Bethſabee uxorem ſuam, ingreſſúſque ad eam dormivit cum ea: quæ genuit filium, & vocavit nomen ejus Salomon, & Dominus dilexit eum.

25 Miſítque in manu Nathan prophetæ, & vocavit nomen ejus, Amabilis Domino, eò quòd diligeret eum Dominus.

26 * Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, & expugnabat urbem regiam. * 1. Par. 20. a. 1.

27 Miſítque Joab nuntios ad David, dicens: Dimicavi adverſum Rabbath, & capienda eſt Urbs aquarum.

G 28 Nunc igitur congrega reliquam partem
populi, & obſide civitatem, & cape eam: ne,
cùm à me vaſtata fuerit urbs, nomini meo ad-
ſcribatur victoria.
29 Congregavit itaque David omnem po-
pulum, & profectus eſt adverſum Rabbath:
cúmque dimicaſſet, cepit eam.
30 Et tulit diadema regis eorum de capite
ejus, pondo auri talentum, habens gemmas
pretioſiſſimas, & impoſitum eſt ſuper caput
David. Sed & prædam civitatis aſportavit mul-
tam valdè:
31 Populum quoque ejus adducens ſerravit,
& circumegit ſuper eos ferrata carpenta: divi-
ſitque cultris, & traduxit in typo laterum: ſic
fecit univerſis civitatibus filiorum Ammon. Et
reverſus eſt David, & omnis exercitus in Je-
ruſalem.

CAPUT XIII.

Abſalom, propter inceſtum cum Sorore Thamar, fratrem Amnon inter epulas occidit; iratóque patre profugus ad regem Geſſur, tribus annis ibi permanſit.

A 1 FActum eſt autem poſt hæc, ut Abſalom
filij David ſororem ſpecioſiſſimam, voca-
bulo Thamar, adamaret Amnon filius David,
2 Et deperiret eam valdè, ita ut propter
amorem ejus ægrotaret: quia cùm eſſet virgo,
difficile ei videbatur ut quippiam inhoneſtè
ageret cum ea.
3 Erat autem Amnon amicus, nomine Jona-
dab, filius Semmaa fratris David, vir prudens
valdè.
4 Qui dixit ad eum: Quare ſic attenuaris
macie fili regis per ſingulos dies? cur non indi-
cas mihi? Dixítque ei Amnon: Thamar ſoro-
rem fratris mei Abſalom amo. 5 Cu

5 Cui reſpondit Jonadab: Cuba ſuper le-
ctum tuum, & languorem ſimula: cúmque ve-
nerit pater tuus ut viſitet te, dic ei: Veniat, oro,
Thamar ſoror mea, ut det mihi cibum, & fa-
ciat pulmentum ut comedam de manu ejus.
6 Accubuit itaque Amnon, & quaſi ægrota- B
re cœpit: cúmque veniſſet rex ad viſitandum
eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obſecro,
Thamar ſoror mea, ut faciat in oculis meis duas
ſorbitiunculas, & cibum capiam de manu ejus.
7 Miſit ergo David ad Thamar domum, di-
cens: Veni in domum Amnon fratris tui, &
fac ei pulmentum.
8 Venítque Thamar in domum Amnon fra-
tris ſui: ille autem jacebat: quæ tollens farinam
commiſcuit: & liquefaciens, in oculis ejus co-
xit ſorbitiunculas:
9 Tollénſque quod coxerat, effudit, & po-
ſuit coram eo, & noluit comedere: dixítque
Amnon: Ejicite univerſos à me. Cúmque eje-
ciſſent omnes,
10 Dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in
conclave, ut veſcar de manu tua. Tulit ergo
Thamar ſorbitiunculas, quas fecerat, & tulit ad
Amnon fratrem ſuum in conclave.
11 Cúmque obtuliſſet ei cibum, apprehen- C
dit eam, & ait: Veni, cuba mecum ſoror mea.
12 Quæ reſpondit ei: Noli frater mi, noli op-
primere me, neque enim hoc fas eſt in Iſraël:
noli facere ſtultitiam hanc.
13 Ego enim ferre non potero opprobrium
meum, & tu eris quaſi unus de inſipientibus in
Iſraël: quin potiùs loquere ad regem, & non
negabit me tibi.
14 Noluit autem acquieſcere precibus ejus,

ſed prævalens viribus oppreſſit eam, & cubavit cum ea.

15 Et exoſam eam habuit Amnon odio magno nimis: ita ut majus eſſet odium quo oderat eam, amore quo antè dilexerat. Dixítque ei Amnon: Surge, & vade.

D 16 Quæ reſpondit ei: Majus eſt hoc malum, quod nunc agis adverſum me, quàm quod antè feciſti, expellens me. Et noluit audire eam:

17 Sed vocato puero, qui miniſtrabat ei, dixit: Ejice hanc à me foras, & claude oſtium poſt eam.

18 Quæ induta erat talari tunica: hujuſcemodi enim filiæ regis virgines veſtibus utebantur. Ejecit itaque eam miniſter illius foras: clauſítque fores poſt eam.

19 Quæ aſpergens cinerem capiti ſuo, ſciſſa talari tunica, impoſitíſque manibus ſuper caput ſuum, ibat ingrediens, & clamans.

20 Dixit autem ei Abſalom frater ſuus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? ſed nunc ſoror tace, frater tuus eſt: neque affligas cor tuum pro hac re. Manſit itaque Thamar contabeſcens in domo Abſalom fratris ſui.

E 21 Cùm autem audiſſet rex David verba hæc, contriſtatus eſt valdè, & noluit contriſtare ſpiritum Amnon filij ſui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei.

22 Porrò non eſt locutus Abſalom ad Amnon, nec malum, nec bonum: oderat enim Abſalom Amnon, eò quòd violaſſet Thamar ſororem ſuam.

23 Factum eſt autem poſt tempus biennij, ut tonderentur oves Abſalom in Baalhaſor, quæ eſt juxta Ephraim: & vocavit Abſalom omnes filios regis.

24 Venítque ad regem, & ait ad eum: Ecce tondentur oves ſervi tui: veniat, oro, rex cum ſervis ſuis ad ſervum ſuum.
25 Dixítque rex ad Abſalom: Noli fili mi, noli rogare ut veniamus omnes, & gravemus té. Cùm autem cogeret eum, & noluiſſet ire, benedixit ei.
26 Et ait Abſalom: Si non vis venire, veniat, obſecro, nobiſcum ſaltem Amnon frater meus. dixítque ad eum rex: Non eſt neceſſe ut vadat tecum.
27 Coëgit itaq; Abſalom eum, & dimiſit cum eo Amnon & univerſos filios regis. Fecerátque Abſalom convivium quaſi convivium regis.
28 Præceperat autem Abſalom pueris ſuis, F
dicens: Obſervate cùm temulentus fuerit Amnon vino, & dixero vobis: Percutite eum, & interficite: nolite timere: ego enim ſum qui præcipio vobis: roboramini, & eſtote viri fortes.
29 Fecerunt ergo pueri Abſalom adverſum Amnon, ſicut præceperat eis Abſalom. Surgentéſque omnes filij regis aſcenderunt ſinguli mulas ſuas, & fugerunt.
30 Cúmque adhuc pergerent in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percuſſit Abſalom omnes filios regis, & non remanſit ex eis ſaltem unus.
31 Surrexit itaque rex, & ſcidit veſtimenta ſua: & cecidit ſuper terram, & omnes ſervi illius, qui aſſiſtebant ei, ſciderunt veſtimenta ſua.
32 Reſpondens autem Jonadab filius Semmaa fratris David, dixit: Ne æſtimet Dominus meus rex, quòd omnes pueri filij regis, occiſi ſint: Amnon ſolus mortuus eſt, quoniam in ore

Abſalom erat poſitus,ex die qua oppreſſit Tha-
mar ſororem ejus.
G 33 Nunc ergo ne ponat dominus meus rex
ſuper cor ſuum verbum iſtud, dicens: Omnes
filij regis occiſi ſunt: quoniam Amnon ſolus
mortuus eſt.
34 Fugit autem Abſalom: & elevavit puer
ſpeculator oculos ſuos, & aſpexit: & ecce po-
pulus multus veniebat per iter devium ex late-
re montis.
35 Dixit autem Jonadab ad regem: Ecce
filij regis adſunt: juxta verbum ſervi tui ſic fa-
ctum eſt.
36 Cúmque ceſſaſſet loqui, apparuerunt &
filij regis: & intrantes levaverunt vocem ſuam,
& fleverunt: ſed & rex & omnes ſervi ejus fle-
verunt ploratu magno nimis.
37 Porrò Abſalom fugiens, abiit ad Tho-
lomai filium Ammiud regem Geſſur. Luxit er-
go David filium ſuum cunctis diebus.
38 Abſalom autem cùm fugiſſet, & veniſſet
in Geſſur, fuit ibi tribus annis.
39 Ceſſavítque rex David perſequi Abſa-
lom, eò quòd conſolatus eſſet ſuper Amnon in-
teritu.

Caput XIV.

Abſalom mulieris Thecuitæ ſolertia revocari curat Joab à Geſſur in Jeruſalem: de pulchritudine & filiis Abſalom, qui biennio poſt reditum faciem patris non vidit, donec meſſem Joab incendi juſſit.

A 1 INtelligens autem Joab filius Sarviæ, quòd
cor regis verſum eſſet ad Abſalom,
2 Miſit Thecuam, & tulit inde mulierem
ſapientem: dixítque ad eam: Lugere te ſimula,
& induere veſte lugubri, & ne ungaris oleo, ut
ſis quaſi mulier jam plurimo tempore lugens
mortuum:

3 Et ingredieris ad regem, & loquêris ad eum ſermones hujuſcemodi. Poſuit autem Joab verba in ore ejus.

4 Itaque cùm ingreſſa fuiſſet mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo ſuper terram, & adoravit, & dixit: Serva me rex.

5 Et ait ad eam rex: Quid cauſæ habes? Quæ reſpondit: Heu, mulier vidua ego ſum: mortuus eſt enim vir meus.

6 Et ancillæ tuæ erant duo filij: qui rixati B
ſunt adverſum ſe in agro, nullúſque erat qui eos prohibere poſſet: & percuſſit alter alterum, & interfecit eum.

7 Et ecce conſurgens univerſa cognatio adverſum ancillam tuam, dicit: Trade eum qui percuſſit fratrem ſuum, ut occidamus eum pro anima fratris ſui quem interfecit, & deleamus heredem: & quærunt extinguere ſcintillam meam, quæ relicta eſt, ut non ſuperſit viro meo nomen, & reliquiæ ſuper terram.

8 Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam, & ego jubebo pro te.

9 Dixitq; mulier Thecuitis ad regem: In me, domine mi rex, ſit iniquitas, & in domum patris mei: rex autem & thronus ejus ſit innocens.

10 Et ait rex: Qui contradixerit tibi, adduc C
eum ad me, & ultrà non addet ut tangat te.

11 Quæ ait: Recordetur rex Domini Dei ſui, ut non multiplicentur proximi ſanguinis ad ulciſcendum, & nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filij tui ſuper terram.

12 Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere.

13 Dixítque mulier: Quare cogitaſti hujuſcemodi rem contra populum Dei, & locutus eſt rex verbum iſtud, ut peccet, & non reducat ejectum ſuum?

14 Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: * nec vult Deus perire animam, ſed retractat cogitans ne penitus pereat qui abjectus eſt.

* Ezec. 18. g. 32-33. c. 11.

15 Nunc igitur veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, præſente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, ſi quo modo faciat rex verbum ancillæ ſuæ.

D 16 Et audivit rex, ut liberaret ancillam ſuam de manu omnium, qui volebant de hereditate Dei delere me, & filium meum ſimul.

17 Dicat ergo ancilla tua ut fiat verbum domini mei regis ſicut ſacrificium. Sicut enim Angelus Dei, ſic eſt dominus meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur: unde & Dominus Deus tuus eſt tecum.

18 Et reſpondens rex, dixit ad mulierem: Ne abſcondas à me verbum, quod te interrogo. Dixítque ei mulier: Loquere domine mi rex.

E 19 Et ait rex: Numquid manus Joab tecum eſt in omnibus iſtis? Reſpondit mulier, & ait: Per ſalutem animæ tuæ, domine mi rex, nec ad ſiniſtram, nec ad dexteram eſt, ex omnibus his, quæ locutus eſt dominus meus rex: ſervus enim tuus Joab, ipſe præcepit mihi, & ipſe poſuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc.

20 Ut verterem figuram ſermonis hujus, ſervus tuus Joab præcepit iſtud: tu autem domine mi rex, ſapiens es, ſicut habet ſapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia ſuper terram.

21 Et ait rex ad Joab: Ecce placatus feci verbū

tuum: vade ergo,& revoca puerum Abſalom.
22 Cadénſque Joab ſuper faciem ſuam in
terram, adoravit & benedixit regi: & dixit
Joab: Hodie intellexit ſervus tuus, quia inveni
gratiam in oculis tuis, domine mi rex: feciſti
enim ſermonem ſervi tui.
23 Surrexit ergo Joab & abiit in Geſſur, &
adduxit Abſalom in Jeruſalem.
24 Dixit autem rex: Revertatur in domum
ſuam, & faciem meam non videat. Reverſus eſt
itaque Abſalom in domum ſuam, & faciem re-
gis non vidit.
25 Porrò ſicut Abſalom, vir non erat pulcher
in omni Iſraël,& decorus nimis: à veſtigio pedis
uſque ad verticem non erat in eo ulla macula.
26 Et quando tondebat capillum (ſemel au-
tem in anno tondebatur, quia gravabat eum
cæſaries) ponderabat capillos capitis ſui ducen-
tis ſiclis, pondere publico.
27 Nati ſunt autem Abſalom filij tres: & F
filia una nomine Thamar, elegantis formæ.
28 Manſítque Abſalom in Jeruſalem duobus
annis, & faciem regis non vidit.
29 Miſit itaque ad Joab, ut mitteret eum ad
regem: qui noluit venire ad eum. Cúmque ſe-
cundò miſiſſet, & ille noluiſſet venire ad eum,
30 Dixit ſervis ſuis: Scitis agrum Joab jux-
ta agrum meum, habentem meſſem hordei: ite
igitur, & ſuccendite eum igni. Succenderunt
ergo ſervi Abſalom ſegetem igni. Et venientes
ſervi Joab, ſciſſis veſtibus ſuis, dixerunt: Suc-
cenderunt ſervi Abſalom partem agri igni?
31 Surrexítque Joab, & venit ad Abſalom
in domum ejus, & dixit: Quare ſuccenderunt
ſervi tui ſegetem meam igni.

G 32 Et reſpondit Abſalom ad Joab: Miſi ad te obſecrans ut venires ad me,& mitterem te ad regem, & diceres ei: Quare veni de Geſſur? melius mihi erat ibi eſſe: obſecro ergo ut videam faciem regis: quòd ſi memor eſt iniquitatis meæ, interficiat me.

33 Ingreſſus itaque Joab ad regem, nuntiavit ei omnia: vocatúſque eſt Abſalom, & intravit ad regem, & adoravit ſuper faciem terræ coram eo: oſculatúſque eſt rex Abſalom.

Caput XV.

Abſalom conciliato ſibi populi favore, adverſus patrem conjurat in Hebron, quem pater fugit, paucis cum Arca remiſſis, & inter alios Chuſai remittitur, diſſipaturus conſilium Achitophel.

A 1 IGitur poſt hæc fecit ſibi Abſalom currus, & equites, & quinquaginta viros qui præcederent eum.

2 Et manè conſurgens Abſalom, ſtabat juxta introitum portæ, & omnem virum, qui habebat negotium ut veniret ad regis judicium, vocabat Abſalom ad ſe, & dicebat: De qua civitate es tu? Qui reſpondens aiebat: Ex una tribu Iſraël ego ſum ſervus tuus.

3 Reſpondebátque ei Abſalom: Videntur mihi ſermones tui boni & juſti. Sed non eſt qui te audiat conſtitutus à rege. dicebátque Abſalom:

4 Quis me conſtituat judicem ſuper terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & juſtè judicem?

B 5 Sed & cùm accederet ad eum homo ut ſalutaret illum, extendebat manum ſuam, & apprehendens, oſculabatur eum.

6 Faciebátque hoc omni Iſraël venienti ad judicium, ut audiretur à rege, & ſolicitabat corda virorum Iſraël.

7 Poſt quadraginta autem annos, dixit Abſalom ad regem David: Vadam, & reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron.

8 Vovens enim vovit ſervus tuus, cùm eſſet in Geſſur Syriæ, dicens: Si reduxerit me Dominus in Jeruſalem, ſacrificabo Domino.

9 Dixítque ei rex David: Vade in pace. Et ſurrexit, & abiit in Hebron.

10 Miſit autem Abſalom exploratores in univerſas tribus Iſraël, dicens: ſtatim ut audieritis clangorem buccinæ, dicite: Regnavit Abſalom in Hebron.

11 Porrò cum Abſalom ierunt ducenti viri de Jeruſalem vocati, euntes ſimplici corde, & cauſam penitus ignorantes.

12 Accerſivit quoque Abſalom Achitophel Gilonitem conſiliarium David, de civitate ſua Gilo. Cúmque immolaret victimas, facta eſt conjuratio valida, populúſque concurrens augebatur cum Abſalom. C

13 Venit igitur nuntius ad David, dicens: Toto corde univerſus Iſraël ſequitur Abſalom.

14 Et ait David ſervis ſuis, qui erant cum eo in Jeruſalem: Surgite, fugiamus: neque enim erit nobis effugium à facie Abſalom: feſtinate egredi, ne fortè veniens occupet nos, & impellat ſuper nos ruinam, & percutiat civitatem in ore gladij.

15 Dixerúntque ſervi regis ad eum: Omnia quæcumque præceperit dominus noſter rex, libenter exequemur ſervi tui.

16 Egreſſus eſt ergo rex, & univerſa domus ejus, pedibus ſuis: & dereliquit rex decem mulieres concubinas ad cuſtodiendam domum.

17 Egreſsúſque rex & omnis Iſraël pedibus

ſuis, ſtetit procul à domo.
D 18 Et univerſi ſervi ejus ambulabant juxta eum, & legiones Cerethi & Phelethi, & omnes Gethæi, pugnatores validi, ſexcenti viri, qui ſecuti eum fuerant de Geth pedites, præcedebant regem.
19 Dixit autem rex ad Ethai Gethæum: Cur venis nobiſcum? revertere, & habita cum rege, quia peregrinus es, & egreſſus es de loco tuo.
20 Heri veniſti, & hodie compellêris nobiſcum egredi? ego autem vadam quò iturus ſum: revertere, & reduc tecum fratres tuos, & Dominus faciet tecum miſericordiam & veritatem, quia oſtendiſti gratiam & fidem.
21 Et reſpondit Ethai regi, dicens: Vivit Dominus, & vivit dominus meus rex: quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex, ſive in morte, ſive in vita, ibi erit ſervus tuus.
22 Et ait David Ethai: Veni, & tranſi. Et tranſivit Ethai Gethæus, & omnes viri qui cum eo erant, & reliqua multitudo.
E 23 Omnéſque flebant voce magna, & univerſus populus tranſibat: rex quoq; tranſgrediebatur Torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam, quæ reſpicit ad deſertum.
24 Venit autem & Sadoc ſacerdos, & univerſi Levitæ cum eo, portantes arcam fœderis Dei, & depoſuerunt arcam Dei: & aſcendit Abiathar, donec expletus eſſet omnis populus, qui egreſſus fuerat de civitate.
25 Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem: ſi invenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & oſtendet mihi eam, & tabernaculum ſuum.
26 Si autem dixerit mihi: Non places: præ-

ſtò ſum, faciat quod bonum eſt coram ſe.
27 Et dixit rex ad Sadoc ſacerdotem: O vi- F
dens revertere in civitatem in pace: & Achimaas filius tuus, & Jonathas filius Abiathar, duo filij veſtri, ſint vobiſcum.
28 Ecce ego abſcondar in campeſtribus deſerti, donec veniat ſermo à vobis indicans mihi.
29 Reportaverunt ergo Sadoc & Abiathar arcam Dei in Jeruſalem: & manſerunt ibi.
30 Porrò David aſcendebat Clivum olivarum, ſcandens & flens, nudis pedibus incedens, & operto capite: ſed & omnis populus, qui erat cum eo operto capite, aſcendebat plorans.
31 Nuntiatum eſt autem David, quòd & Achitophel eſſet in conjuratione cum Abſalom: dixítque David: Infatua, quæſo, Domine conſilium Achitophel.
32 Cúmque aſcenderet David ſummitatem G
montis, in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit ei Chuſai Arachites, ſciſſa veſte, & terra pleno capite.
33 Et dixit ei David: Si veneris mecum, eris mihi oneri.
34 Si autem in civitatem revertaris, & dixeris Abſalom: Servus tuus ſum, rex: ſicut fui ſervus patris tui, ſic ero ſervus tuus: diſſipabis conſilium Achitophel.
35 Habes autem tecum Sadoc & Abiathar ſacerdotes: & omne verbum quodcumque audieris de domo regis, indicabis Sadoc & Abiathar ſacerdotibus.
36 Sunt autem cum eis duo filij eorum, Achimaas filius Sadoc, & Jonathas filius Abiathar: & mitteris per eos ad me omne verbum quod audieritis.

37 Veniente ergo Chuſai amico David in
civitatem, Abſalom quoque ingreſſus eſt Jeru-
ſalem.

Caput XVI.

Siba cibaria adferenti ac detractori confert bona Miphiboſeth. Semei maledicentem occidi vetat. Abſalom Ieruſalem ingreſſus, conſilio Achitophel ad concubinas patris ſui publicè ingreditur.

A 1 CUmque David tranſiſſet paululùm mon-
tis verticem, apparuit Siba puer Miphi-
boſeth in occurſum ejus, cum duobus aſinis,
qui onerati erant ducentis panibus, & centum
alligaturis uvæ paſſæ, & centum maſſis palatha-
rum, & utre vini.
2 Et dixit rex Sibæ: Quid ſibi volunt hæc?
Reſpondítque Siba: Aſini, domeſticis regis ut
ſedeant: panes & palathæ, ad veſcendum pue-
ris tuis: vinum autem, ut bibat ſi quis defecerit
in deſerto.
* *Inf.* 3 Et ait rex: Ubi eſt filius domini tui? * Reſ-
19. c. ponditque Siba regi: Remanſit in Jeruſalem,
27. dicens: Hodie reſtituet mihi domus Iſraël re-
gnum patris mei.
4 Et ait rex Sibæ: Tua ſint omnia quæ fue-
runt Miphiboſeth. Dixítque Siba: Oro, ut in-
veniam gratiam coram te, domine mi rex.
5 Venit ergo rex David uſque ad Bahurim:
& ecce egrediebatur inde vir de cognatione do-
mus Saul, nomine Semei, filius Gera, procede-
* *3.* bátque egrediens, & * maledicebat,
Reg. 6 Mittebátque lapides contra David, & con-
2. b. 8. tra univerſos ſervos regis David: omnis autem
B populus, & univerſi bellatores, à dextro & à
ſiniſtro latere regis incedebant.
7 Ita autem loquebatur Semei cùm maledi-

ceret regi: Egredere, egredere vir ſanguinum,
& vir Belial.
8 Reddidit tibi Dominus univerſum ſangui-
nem domus Saul: quoniam invaſiſti regnum
pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Ab-
ſalom filij tui: & ecce premunt te mala tua,
quoniam vir ſanguinum es.
9 Dixit autem Abiſaï filius Sarviæ regi: Qua-
re maledicit canis hic mortuus domino meo re-
gi? vadam, & amputabo caput ejus.
10 Et ait rex: Quid mihi & vobis eſt filij
Sarviæ? dimittit eum, ut maledicat: Dominus
enim præcepit ei ut malediceret David: & quis
eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit?
11 Et ait rex Abiſaï, & univerſis ſervis ſuis: C
Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de utero meo,
quærit animam meam: quantò magis nunc fi-
lius Jemini? dimittite eum, ut maledicat juxta
præceptum Domini.
12 Si fortè reſpiciat Dñs afflictionem meam:
& reddat mihi Dominus bonum pro maledi-
ctione hac hodierna.
13 Ambulabat itaque David & ſocij ejus per
viam cum eo. Semei autem per jugum montis
ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens,
& mittens lapides adverſum eum, terrámque
ſpargens.
14 Venit itaque rex, & univerſus populus
cum eo laſſus, & refocillati ſunt ibi.
15 Abſalom autem & omnis populus ejus in-
greſſi ſunt Jeruſalem, ſed & Achitophel cum eo.
16 Cùm autem veniſſet Chuſai Arachites
amicus David ad Abſalom, locutus eſt ad eum:
Salve rex, ſalve rex.
17 Ad quem Abſalom, Hæc eſt, inquit, gra- D

tia tua ad amicum tuum? quare non iviſti cum amico tuo?

18 Reſpondítque Chuſai ad Abſalom: Nequaquam: quia illius ero, quem elegit Dominus, & omnis hic populus, & univerſus Iſraël, & cum eo manebo.

19 Sed ut & hoc inferam, cui ego ſerviturus ſum? nónne filio regis? ſicut parui patri tuo, ita parebo & tibi.

20 Dixit autem Abſalom ad Achitophel: Inite conſilium quid agere debeamus.

21 Et ait Achitophel ad Abſalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimiſit ad cuſtodiendam domum: ut cùm audierit omnis Iſraël quòd fœdaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum.

*Sup. 12. c. 11. 22 * Tetenderunt ergo Abſalom tabernaculum in ſolario, ingreſſúſque eſt ad concubinas patris ſui coram univerſo Iſraël.

23 Conſilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quaſi ſi quis conſuleret Deum: ſic erat omne conſilium Achitophel, & cùm eſſet cum David, & cùm eſſet cum Abſalom.

CAPUT XVII.

Chuſai diſſipat conſilium Achitophel, de obruendo ſtatim Davide, idque per nuntios indicat David, qui conſilio Chuſai tranſit Jordanem, quare ſe ſuſpendit Achitophel: tres amici David munera adferunt, ne ejus populus neceſſariis egens deficeret.

A 1 DIxit ergo Achitophel ad Abſalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, & conſurgens perſequar David hac nocte.

2 Et irruens ſuper eum (quippe qui laſſus eſt, & ſolutis manibus) percutiam eum: cúmque fugerit omnis populus qui cum eo eſt, percutiam regem deſolatum.

3 Et reducam univerſum populum, quomodo unus homo reverti ſolet: unum enim virum tu quæris: & omnis populus erit in pace.

4 Placuítque ſermo ejus Abſalom, & cunctis majoribus natu Iſraël.

5 Ait autem Abſalom: vocate Chuſai Arachiten, & audiamus quid etiam ipſe dicat.

6 Cúmque veniſſet Chuſai ad Abſalom, ait Abſalom ad eum: Hujuſcemodi ſermonem locutus eſt Achitophel: facere debemus an non? quod das conſilium?

7 Et dixit Chuſai ad Abſalom: Non eſt bonum conſilium, quod dedit Achitophel hac vice. B.

8 Et rurſum intulit Chuſai: Tu noſti patrem tuum & viros qui cum eo ſunt, eſſe fortiſſimos & amaro animo, veluti ſi urſa raptis catulis in ſaltu ſæviat: ſed & pater tuus vir bellator eſt, nec morabitur cum populo.

9 Forſitan nunc latitat in foveis, aut in uno, quo voluerit, loco: & cùm ceciderit unus quilibet in principio, audiet quicumque audierit, & dicet: Facta eſt plaga in populo qui ſequebatur Abſalom.

10 Et fortiſſimus quiſque, cujus cor eſt C. quaſi leonis, pavore ſolvetur: ſcit enim omnis populus Iſraël, fortem eſſe patrem tuum, & robuſtos omnes qui cum eo ſunt.

11 Sed hoc mihi videtur rectum eſſe conſilium: Congregetur ad te univerſus Iſraël, à Dan uſque Berſabee, quaſi arena maris innumerabilis: & tu eris in medio eorum.

12 Et irruemus ſuper eum in quocumque loco inventus fuerit: & operiemus eum, ſicut cadere ſolet ros ſuper terram: & non relinquemus de viris, qui cum eo ſunt, ne unum quidem.

13 Quòd ſi urbem aliquam fuerit ingreſſus, circumdabit omnis Iſraël civitati illi funes, & trahemus eam in torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem ex ea.

D 14 Dixítque Abſalom, & omnes viri Iſraël: Melius eſt conſilium Chuſai Arachitæ, conſilio Achitophel: Domini autem nutu diſſipatum eſt conſilium Achitophel utile, ut induceret Dominus ſuper Abſalom malum.

15 Et ait Chuſai Sadoc & Abiathar ſacerdotibus: Hoc & hoc modo conſilium dedit Achitophel Abſalom, & ſenioribus Iſraël: & ego tale & tale dedi conſilium.

16 Nunc ergo mittite citò, & nuntiate David, dicentes: Ne morêris nocte hac in campeſtribus deſerti, ſed abſque dilatione tranſgredere: ne fortè abſorbeatur rex, & omnis populus qui cum eo eſt.

E 17 Jonathas autem & Achimaas ſtabant juxta fontem rogel: Abiit ancilla & nuntiavit eis: & illi profecti ſunt, ut referrent ad regem David nuntium: non enim poterant videri, aut introire civitatem.

18 Vidit autem eos quidam puer, & indicavit Abſalom: illi verò concito gradu ingreſſi ſunt domum cujuſdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in veſtibulo ſuo, & deſcenderunt in eum.

19 Tulit autem mulier, & expandit velamen ſuper os putei, quaſi ſiccans ptiſanas: & ſic latuit res.

20 Cúmque veniſſent ſervi Abſalom in domum, ad mulierem dixerunt: Ubi eſt Achimaas & Jonathas? Et reſpondit eis mulier: Tranſierunt feſtinanter, guſtata paululùm aqua. At hi

qui quærebant cùm non reperiſſent, reverſi ſunt
in Jeruſalem.

21 Cúmque abiiſſent, aſcenderunt illi de F
puteo, & pergentes nuntiaverunt regi David,
& dixerunt: Surgite, & tranſite citò fluvium:
quoniam hujuſcemodi dedit conſilium contra
vos Achitophel.

22 Surrexit ergo David, & omnis populus
qui cum eo erat, & tranſierunt Jordanem, do-
nec diluceſceret: & ne unus quidem reſiduus
fuit, qui non tranſiſſet fluvium.

23 Porrò Achitophel videns quòd non fuiſ- G
ſet factum conſilium ſuum, ſtravit aſinum ſuum;
ſurrexítque & abiit in domum ſuam & in civi-
tatem ſuam: & diſpoſita domo ſua, ſuſpendio
interiit, & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui.

24 David autem venit in Caſtra, & Abſalom
tranſivit Jordanem, ipſe & omnes viri Iſraël
cum eo.

25 Amaſam verò conſtituit Abſalom pro Joab
ſuper exercitum: Amaſa autem erat filius viri,
qui vocabatur Jethra de Jezraeli, qui ingreſſus
eſt ad Abigail filiam Naas, ſororem Sarviæ, quæ
fuit mater Joab.

26 Et caſtrametatus eſt Iſraël cum Abſalom
in Terra Galaad.

27 Cúmque veniſſet David in Caſtra, Sobi
filius Naas de Rabbath filiorum Ammon, &
Machir filius Ammihel de Lodabar, & Berzel-
lai Galaadites de Rogelim,

28 Obtulerunt ei ſtratoria, & tapetia, & va-
ſa fictilia, frumentum, & hordeum, & fari-
nam, & polentam, & fabam, & lentem, &
frixum cicer.

29 Et mel, & butyrum, oves, & pingues

vitulos, dederúntque David, & populo qui cum
eo erat, ad veſcendum: ſuſpicati enim ſunt, populum fame & ſiti fatigari in deſerto.

Caput XVIII.

Abſalom victus prælio, quercúque pendens ab Joab transfoditur; quod audiens David, amarè eum flevit.

A 1 Igitur conſiderato David populo ſuo, conſtituit ſuper eos tribunos & centuriones,

2 Et dedit populi tertiam partem ſub manu Joab, & tertiam partem ſub manu Abiſaï filii Sarviæ fratris Joab, & tertiam partem ſub manu Ethai, qui erat de Geth, dixítque rex ad populum: Egrediar & ego vobiſcum.

3 Et reſpondit populus: Non exibis: ſive enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit: ſive media pars ceciderit è nobis, non ſatis curabunt: quia tu unus pro decem millibus computaris: melius eſt igitur ut ſis nobis in urbe præſidio.

4 Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex juxta portam: egrediebatúrque populus per turmas ſuas, centeni, & milleni.

B 5 Et præcepit rex Joab, & Abiſai, & Ethaï, dicens: Servate mihi puerum Abſalom. Et omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Abſalom.

6 Itaque egreſſus eſt populus in campum contra Iſraël, & factum eſt prælium in ſaltu Ephraim.

7 Et cæſus eſt ibi populus Iſraël ab exercitu David, factáque eſt plaga magna in die illa viginti millium.

8 Fuit autem ibi prælium diſperſum ſuper faciem omnis terræ, & multò plures erant quos

ſaltus conſumpſerat de populo, quàm hi quos voraverat gladius in die illa.

9 Accidit autem ut occurreret Abſalom ſervis David, ſedens mulo: cúmque ingreſſus fuiſſet mulus ſubter condenſam quercum & magnam, adhæſit caput ejus quercui: & illo ſuſpenſo inter cælum & terram, mulus, cui inſederat, pertranſivit.

10 Vidit autem hoc quiſpiam, & nuntiavit Joab, dicens: Vidi Abſalom pendere de quercu.

11 Et ait Joab viro, qui nuntiaverat ei: Si vidiſti, quare non confodiſti eum cum terra, & ego dediſſem tibi decem argenti ſiclos, & unum balteum? C

12 Qui dixit ad Joab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis: audientibus enim nobis præcepit rex tibi, & Abiſaï, & Ethai, dicens: Cuſtodite mihi puerum Abſalom.

13 Sed & ſi feciſſem contra animam meam audacter, nequaquam hoc regem latere potuiſſet, & tu ſtares ex adverſo?

14 Et ait Joab: Non ſicut tu vis, ſed aggrediar eum coram te. Tulit ergo tres lanceas in manu ſua, & infixit eas in corde Abſalom: cúmque adhuc palpitaret hærens in quercu,

15 Cucurrerunt decem juvenes armigeri Joab, & percutientes interfecerunt eum. D

16 Cecinit autem Joab buccina, & retinuit populum, ne perſequeretur fugientem Iſraël, volens parcere multitudini.

17 Et tulerunt Abſalom, & projecerunt eum in ſaltu, in foveam grandem, & comportaverunt ſuper eum acervum lapidum magnum nimis: omnis autem Iſraël fugit in tabernacula ſua.

18 Porrò Abſalom erexerat ſibi, cùm adhuc
viveret, titulum qui eſt in Valle regis: dixerat
enim: Non habeo filium, & hoc erit monu-
mentum nominis mei. Vocavítque titulum no-
mine ſuo, & appellatur Manus Abſalom, uſque
ad hanc diem.
19 Achimaas autem filius Sadoc, ait: Cur-
ram, & nuntiabo regi, quia judicium fecerit ei
Dominus de manu inimicorum ejus.
E 20 Ad quem Joab dixit: Non eris nuntius in
hac die, ſed nuntiabis in alia: hodie nolo te nun-
tiare, filius enim regis eſt mortuus.
21 Et ait Joab Chuſi: Vade, & nuntia regi
quæ vidiſti. Adoravit Chuſi Joab, & cucurrit.
22 Rurſus autem Achimaas filius Sadoc di-
xit ad Joab: Quid impedit ſi etiam ego curram
poſt Chuſi? Dixítque ei Joab: Quid vis curre-
re fili mi? non eris boni nuntij bajulus.
23 Qui reſpondit: Quid enim ſi cucurrero?
& ait ei: Curre. Currens ergo Achimaas per
viam compendij, tranſivit Chuſi.
24 David autem ſedebat inter duas portas:
ſpeculator verò, qui erat in faſtigio portæ ſuper
murum, elevans oculos, vidit hominem cur-
rentem ſolum.
25 Et exclamans indicavit regi: dixítque
rex: Si ſolus eſt, bonus eſt nuntius in ore ejus.
Properante autem illo, & accedente propiùs,
F 26 Vidit ſpeculator hominem alterum cur-
rentem, & vociferans in culmine, ait: Apparet
mihi alter homo currens ſolus. Dixítque rex:
Et iſte bonus eſt nuntius.
27 Speculator autem, Contemplor, ait,
curſum prioris, quaſi curſum Achimaas filij
Sadoc. Et ait rex: Vir bonus eſt: & nuntium
portans bonum, venit.

28 Clamans autem Achimaas, dixit ad regem: Salve rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram, ait: Benedictus Dominus Deus tuus, qui concluſit homines qui levaverunt manus ſuas contra dominum meum regē.
29 Et ait rex: Eſtne pax puero Abſalom? Dixitque Achimaas: Vidi tumultum magnum, cùm mitteret Joab ſervus tuus, ô rex, me ſervum tuum: neſcio aliud.
30 Ad quem rex: Tranſi, ait, & ſta hîc. G
Cúmque ille tranſiſſet, & ſtaret,
31 Apparuit Chuſi: & veniens ait: Bonum apporto nuntium, domine mi rex: judicavit enim pro te Dominus hodie de manu omnium qui ſurrexerunt contra te.
32 Dixit autem rex ad Chuſi: Eſtne pax puero Abſalom? Cui reſpondens Chuſi, Fiant, inquit, ſicut puer, inimici domini mei regis, & univerſi qui conſurgunt adverſus eum in malum.
33 Contriſtatus itaque rex, aſcendit cœnaculum portæ, & flevit. Et ſic loquebatur, vadens: * Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi: quis * Inf.
mihi tribuat ut ego moriar pro te, Abſalom fili 19. a.
mi, fili mi Abſalom? 4.

CAPUT XIX.

David Joab verbis commotus, ceſſat plangere Abſalom, & ſuos conſpiratores ſibi reconciliat, & à viris Juda in Jeruſalem reducitur, ac Semei veniam precanti, ignoſcit, & Miphiboſeth recipit, jubens ut agros cum Siba dividat: valedicit ipſi Berzellai retinens ſecum Chamaam. Iſraël autem cum Juda pro David acriter contendit.

1 NUntiatum eſt autem Joab quòd rex fleret & lugeret filium ſuum: A
2 Et verſa eſt victoria in luctum in die illa

omni populo : audivit enim populus in die illa
dici : Dolet rex ſuper filio ſuo.
3 Et declinavit populus in die illa ingredi
civitatem , quomodo declinare ſolet populus
verſus & fugiens de prælio.
4 Porrò rex operuit caput ſuum , & clamabat, voce magna : Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi, fili mi.
5 Ingreſſus ergo Joab ad regem in domum,
dixit : Confudiſti hodie vultus omnium ſervorum tuorum , qui ſalvam fecerunt animam
tuam, & animam filiorum tuorum , & filiarum
tuarum , & animam uxorum tuarum , & animam concubinarum tuarum.
6 Diligis odientes te , & odio habes diligentes te : & oſtendiſti hodie , quia non curas de
ducibus tuis , & de ſervis tuis : & verè cognovi
modò , quia ſi Abſalom viveret , & omnes nos
occubuiſſemus, tunc placeret tibi.
B 7 Nunc igitur ſurge , & procede , & alloquens ſatisfac ſervis tuis : juro enim tibi per
Dominum , quòd ſi non exieris , ne unus quidem remanſurus ſit tecum nocte hac : & pejus
erit hoc tibi , quàm omnia mala quæ venerunt
ſuper te, ab adoleſcentia tua uſque in præſens.
8 Surrexit ergo rex & ſedit in porta : & omni populo nuntiatum eſt quòd rex ſederet in
porta : venítque univerſa multitudo coram rege : Iſraël autem fugit in tabernacula ſua.
9 Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Iſraël , dicens : Rex liberavit nos
de manu inimicorum noſtrorum, ipſe ſalvavit
nos de manu Philiſthinorum : & nunc fugit de
terra propter Abſalom.
10 Abſalom autem , quem unximus ſuper

nos, mortuus eſt in bello: uſquequò ſiletis, & non reducitis regem?

11 Rex verò David miſit ad Sadoc & Abiathar ſacerdotes, dicens: Loquimini ad majores natu Juda, dicentes: Cur venitis noviſſimi ad reducendum regem in domum ſuam? (Sermo autem omnis Iſraël pervenerat ad regem in domo ejus.) C

12 Fratres mei vos, os meum, & caro mea vos, quare noviſſimi reducitis regem?

13 Et Amaſæ dicite: Nónne os meum, & caro mea es? Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, ſi non magiſter militiæ fueris coram me omni tempore pro Joab.

14 Et inclinavit cor omnium virorum Juda, quaſi viri unius: miſerúntque ad regem, dicentes: Revertere tu, & omnes ſervi tui.

15 Et reverſus eſt rex: & venit uſque ad Jordanem, & omnis Juda venit uſque in Galgalam, ut occurreret regi, & traduceret eum Jordanem.

16 * Feſtinavit autem Semei filius Gera filij Jemini de Bahurim, & deſcendit cum viris Juda in occurſum regis David * 3. Reg. 2. b 8.

17 Cum mille viris de Benjamin, & Siba puer de domo Saul: & quindecim filij ejus, ac viginti ſervi erant cum eo: & irrumpentes Jordanem, ante regem D

18 Tranſierunt vada, ut traducerent domum regis, & facerent juxta juſſionem ejus: Semei autem filius Gera proſtratus coram rege, cùm jam tranſiſſet Jordanem,

19 Dixit ad eum: Ne reputes mihi domine mi iniquitatem, neque memineris injuriarum ſervi tui in die qua egreſſus es domine mi rex de

Jeruſalem, neque ponas rex in corde tuo.

20 Agnoſco enim ſervus tuus peccatum
meum : & idcircò hodie primus veni de omni
domo Joſeph, deſcendíque in occurſum domi-
ni mei regis.

21 Reſpondens verò Abiſaï filius Sarviæ, di-
xit: Numquid pro his verbis non occidetur Se-
mei, quia maledixit Chriſto Domini ?

22 Et ait David : Quid mihi, & vobis filij
Sarviæ ? cur efficimini mihi hodie in ſatan ? er-
góne hodie interficietur vir in Iſraël ? an ignoro
hodie me factum regem ſuper Iſraël ?

E 23 Et ait rex Semei : Non morieris. Juravít-
que ei.

24 Miphiboſeth quoque filius Saul deſcen-
dit in occurſum regis, illotis pedibus, & intonſa barba : veſtéſque ſuas non laverat à die qua
egreſſus fuerat rex, uſque ad diem reverſionis
ejus in pace.

25 Cúmque Jeruſalem occurriſſet regi, dixit
ei rex : Quare non veniſti mecum Miphiboſeth?

26 Et reſpondens ait : Domine mi rex, ſer-
vus meus contempſit me : dixíque ei ego fa-
mulus tuus, ut ſterneret mihi aſinum, & aſcen-
dens abirem cum rege : claudus enim ſum ſer-
vus tuus.

*Sup. 16. a. 3. 27 * Inſuper & accuſavit me ſervum tuum
ad te dominum meum regem : tu autem Domi-
ne mi rex, ſicut angelus Dei es, fac quod pla-
citum eſt tibi.

28 Neque enim fuit domus patris mei, niſi
morti obnoxia domino meo regi : tu autem po-
ſuiſti me ſervum tuum inter convivas menſæ
tuæ : quid ergo habeo juſtæ querelæ : aut quid
poſſum ultrà vociferari ad regem ?

29 Ait

ergo ei rex: Quid ultrà loqueris?
quod locutus ſum: tu & Siba dividi-
tiones.

30 Reſponditque Miphiboſeth regi: Etiam
cuncta accipiat, poſtquam reverſus eſt domi-
nus meus rex pacificè in domum ſuam.

31 Berzellai quoque Galaadites, deſcendens F
de Rogelim, traduxit regem Jordanem, paratus
etiam ultra fluvium proſequi eum.

32 * Erat autem Berzellai Galaadites ſenex * Sup.
valdè, id eſt, octogenarius, & ipſe præbuit ali- 17. 8.
menta regi, cùm moraretur in Caſtris: fuit 28.
quippe vir dives nimis. 3. Reg. 2.

33 Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni me-
cum: ut requieſcas ſecurus mecum in Jeruſalem.

34 Et ait Berzellai ad regem: Quot ſunt dies
annorum vitæ meæ, ut aſcendam cum rege in
Jeruſalem?

35 Octogenarius ſum hodie: numquid vi-
gent ſenſus mei ad diſcernendum ſuave, aut
amarum? aut delectare poteſt ſervum tuum ci-
bus & potus? vel audire poſſum ultrà vocem
cantorum, atque cantatricum? quare ſervus
tuus ſit oneri domino meo regi?

36 Paululum procedam famulus tuus ab Jor-
dane tecum: non indigeo hac viciſſitudine,

37 Sed obſecro ut revertar ſervus tuus, &
moriar in civitate mea, & ſepeliar juxta ſepul-
chrum patris mei, & matris meæ. Eſt autem ſer-
vus tuus Chamaam, ipſe vadat tecum domine
mi rex, & fac ei quidquid tibi bonum videtur.

38 Dixit itaque ei rex: Mecum tranſeat G
Chamaam, & ego faciam ei quidquid tibi pla-
cuerit, & omne, quod petieris à me, impe-
trabis.

39 Cúmque tranſiſſet univerſus p
rex Jordanem, oſculatus eſt rex Be
benedixit ei: & ille reverſus eſt in locu
40 Tranſivit ergo rex in Galgalam, & C
maam cum eo. omnis autem populus Juda tra-
duxerat regem, & media tantùm pars adfuerat
de populo Iſraël.
41 Itaque omnes viri Iſraël concurrentes ad
regem dixerunt ei: Quare te furati ſunt fratres
noſtri viri Juda, & traduxerunt regem & do-
mum ejus Jordanem, omnéſque viros David
cum eo?
42 Et reſpondit omnis vir Juda ad viros Iſ-
raël: Quia mihi propior eſt rex: cur iraſceris ſu-
per hac re? numquid comedimus aliquid ex
rege, aut munera nobis data ſunt?
43 Et reſpondit vir Iſraël ad viros Juda, &
ait: Decem partibus major ego ſum apud regem,
magíſque ad me pertinet David quàm ad te:
cur feciſti mihi injuriam, & non mihi nuntia-
tum eſt, priori, ut reducerem regem meum? Du-
riùs autem reſponderunt viri Juda viris Iſraël.

Caput XX.

Joab cum fratre Abiſaï perſequens Sebam filium Bochri moventem contra David ſeditionem in Iſraël, Amaſam in via occidit, tandémque ab obſidione Abela, miſſo Sebæ per murum capite, diſcedit.

A 1 Accidit quoque ut ibi eſſet vir Belial, no-
mine Seba, filius Bochri, vir Jemineus:
& cecinit buccina, & ait: Non eſt nobis pars in
David, neque hereditas in filio Iſaï, revertere in
tabernacula tua Iſraël.
2 Et ſeparatus eſt omnis Iſraël à David, ſecu-
túſque eſt Seba filium Bochri: viri autem Juda
adhæſerunt regi ſuo, à Jordane uſque Jeruſalem.

3 Cúmque veniſſet rex in domum ſuam in Jeruſalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum, & tradidit eas in cuſtodiam, alimenta eis præbens: & non eſt ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ uſque in diem mortis ſuæ in viduitate viventes.

4 Dixit autem rex Amaſæ: Convoca mihi omnes viros Juda in diem tertium, & tu adeſto præſens. B

5 Abiit ergo Amaſa ut convocaret Judam, & moratus eſt extra placitum quod ei conſtituerat rex.

6 Ait autem David ad Abiſaï: Nunc magis afflicturus eſt nos Seba filius Bochri quàm Abſalom: tolle igitur ſervos domini tui, & perſequere eum, ne fortè inveniat civitates munitas, & effugiat nos.

7 Egreſſi ſunt ergo cum eo viri Joab, Cerethi quoque & Phelethi: & omnes robuſti exierunt de Jeruſalem ad perſequendum Seba filium Bochri. C

8 Cúmque illi eſſent juxta lapidem grandem, qui eſt in Gabaon, Amaſa veniens occurrit eis. Porrò Joab veſtitus erat tunica ſtricta ad menſuram habitus ſui, & deſuper accinctus gladio dependente uſque ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu egredi poterat, & percutere.

9 Dixit itaque Joab ad Amaſam: Salve mi frater. * Et tenuit manu dextera mentum Amaſæ, quaſi oſculans eum. *3. Reg. 2.a.5.

10 Porrò Amaſa non obſervavit gladium quem habebat Joab, qui percuſſit eum in latere, & effudit inteſtina ejus in terram, nec ſecundum vulnus appoſuit, & mortuus eſt. Joab autem, & Abiſai frater ejus, perſecuti ſunt Seba filium Bochri.

D 11 Intereà quidam viri, cùm ſtetiſſent juxta
cadaver Amaſæ, de ſociis Joab, dixerunt: Ecce
qui eſſe voluit pro Joab comes David.

12 Amaſa autem conſperſus ſanguine, jacebat
in media via. Vidit hoc quidam vir quòd
ſubſiſteret omnis populus ad videndum eum,
& amovit Amaſam de via in agrum, operuítque
eum veſtimento, ne ſubſiſterent tranſeuntes
propter eum.

13 Amoto ergo illo de via, [illegible]nſibat omnis
vir ſequens Joab ad perſequen[illegible] [illegible]ba filium
Bochri.

14 Porrò ille tranſierat per omnes tribus Iſraël
in Abelam, & Bethmaacha: omnéſque viri
electi congregati fuerant ad eum.

E 15 Venerunt itaque & oppugnabant eum
in Abela, & in Bethmaacha, & circumdederunt
munitionibus civitatem, & obſeſſa eſt urbs:
omnis autem turba, quæ erat cum Joab, moliebatur
deſtruere muros.

16 Et exclamavit mulier ſapiens de civitate:
Audite, audite, dicite Joab: Appropinqua huc,
& loquar tecum.

17 Qui cùm acceſſiſſet ad eam, ait illi: Tu
es Joab? Et ille reſpondit: Ego. Ad quem ſic
locuta eſt: Audi ſermones ancillæ tuæ. Qui
reſpondit: Audio.

18 Rursúmque illa, Sermo, inquit, dicebatur
in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent
in Abela: & ſic perficiebant.

19 Nónne ego ſum quæ reſpondeo veritatem
in Iſraël, & tu quæris ſubvertere civitatem,
& evertere matrem in Iſraël? Quare præcipitas
hereditatem Domini?

20 Reſpondénſque Joab, ait: Abſit, abſit

hoc à me : non præcipito, neque demolior.
21 Non ſic ſe habet res, ſed homo de monte G
Ephraim Seba, filius Bochri cognomine, levavit
manum ſuam contra regem David : tradite il-
lum ſolum, & recedemus à civitate. Et ait mu-
lier ad Joab : Ecce caput ejus mittetur ad te per
murum.
22 Ingreſſa eſt ergo ad omnem populum, &
locuta eſt eis ſapienter : qui abſciſſum caput Se-
ba filij Bochri projecerunt ad Joab. & ille ceci-
nit tuba, & receſſerunt ab urbe, unuſquiſque
in tabernacula ſua : Joab autem reverſus eſt Je-
ruſalem ad regem.
23 * Fuit ergo Joab ſuper omnem exerci- * Sup. 8. d. 16.
tum Iſraël : Banaias autem filius Joiadæ ſuper
Cerethæos & Phelethæos.
24 Aduram verò ſuper tributa : porrò Joſa-
phat filius Ahilud, à commentariis.
25 Siva autem, ſcriba : Sadoc verò & Abia-
thar, ſacerdotes.
26 Ira autem Jairites erat ſacerdos David.

CAPUT XXI.

Immiſſa propter Saulis in Gabaonitas injuſtam ſævitiam ſame triennali, cui divertendæ ad illorum petitionem David Saulis reliquias, præter Miphiboſeth tradit, ut crucifigerentur; quorum oſſa unà cum Saulis & Jonathæ oſſibus jubet ſepulturæ tradi : narrantur & quatuor bella David adverſus Philiſthæos.

1 FActa eſt quoque fames in diebus David A
tribus annis jugiter : & conſuluit David
oraculum Domini. Dixítque Dominus : Pro-
pter Saul, & domum ejus ſanguinum, quia oc-
cidit Gabaonitas.
2 Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos.
(Porrò Gabaonitæ non erant de filiis Iſraël, ſed *
reliquiæ Amorrhæorum : * filij quippe Iſraël Jos. 9. c. 25

juraverant eis, & voluit Saul percutere eos ze-
lo, quaſi pro filiis Iſraël & Juda.)
3 Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid
faciam vobis? & quod erit veſtri piaculum, ut
benedicatis hereditati Domini?
4 Dixerúntque ei Gabaonitæ: Non eſt nobis
ſuper argento & auro quæſtio, ſed contra Saul,
& contra domum ejus: neque volumus ut in-
terficiatur homo de Iſraël. Ad quos rex ait:
Quid ergo vultis ut faciam vobis?
5 Qui dixerunt regi: Virum qui attrivit nos
& oppreſſit iniquè, ita delere debemus, ut ne
unus quidem reſiduus ſit de ſtirpe ejus in cun-
ctis finibus Iſraël.
6 Dentur nobis ſeptem viri de filiis ejus, ut
crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul, quon-
dam electi Domini. Et ait rex: Ego dabo.
B 7 Pepercítque rex Miphiboſeth filio Jonathæ
* 1. filij Saul,* propter jusjurandum Dñi, quod fue-
Reg. rat inter David & inter Jonathan filium Saul.
18. *a.* 8 Tulit itaq; rex duos filios Reſpha filiæ Aia,
3. quos peperit Sauli, Armoni & Miphiboſeth: &
quinque filios Michol filiæ Saul, quos genuerat
Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de Molathi,
9 Et dedit eos in manus Gabaonitarum: qui
crucifixerunt eos in monte coram Domino: &
ceciderunt hi ſeptem ſimul occiſi in diebus
meſſis primis, incipiente meſſione hordei.
10 Tollens autem Reſpha filia Aia cilicium,
ſubſtravit ſibi ſupra petram, ab initio meſſis,
donec ſtillaret aqua ſuper eos de cælo: & non
dimiſit aves lacerare eos per diem, neque be-
ſtias per noctem.
C 11 Et nuntiata ſunt David quæ fecerat Reſ-
pha, filia Aia, concubina Saul.

12 Et abiit David, & tulit oſſa Saul, & oſſa
Jonathæ filij ejus à viris Jabes Galaad, * qui fu- * 1.
rati fuerant ea de platea Bethſan, in qua ſuſ- Reg.
penderant eos Philiſthiim cùm interfeciſſent 31. d.
Saul in Gelboë. 12.

13 Et aſportavit inde oſſa Saul, & oſſa Jo-
nathæ filij ejus: & colligentes oſſa eorum qui
affixi fuerant,

14 Sepelierunt ea cum oſſibus Saul & Jona-
thæ filij ejus in Terra Benjamin, in latere, in
ſepulchro Cis patris ejus: feceruntque omnia,
quæ præceperat rex, & repropitiatus eſt Deus
terræ poſt hæc.

15 Factum eſt autem rurſum prælium Phili-
ſthinorum adverſum Iſraël, & deſcendit David,
& ſervi ejus cum eo, & pugnabant contra Phi-
liſthiim. Deficiente autem David,

16 Jesbibenob, qui fuit de genere arapha, * * 1.
cujus ferrum haſtæ trecentas uncias appende- Reg.
bat, & accinctus erat enſe novo, niſus eſt per- 17. a.
cutere David. 7.

17 Præſidióque ei fuit Abiſai filius Sarviæ, D
& percuſſum Philiſthæum interfecit. Tunc ju-
raverunt viri David, dicentes: Jam non egre-
dieris nobiſcum in bellum, ne extinguas lucer-
nam Iſraël:

18 * Secundum quoque bellum fuit in Gob * 1.
contra Philiſthæos: tunc percuſſit Sobochai de Par.
Huſati, Saph de ſtirpe arapha de genere gi- 20. c.
gantum. 4.

19 Tertium quoque fuit bellum in Gob con-
tra Philiſthæos, in quo percuſſit Adeodatus fi-
lius Saltus polymitarius Bethlehemites Goliath
Gethæum, cujus haſtile haſtæ erat quaſi liciato-
rium texentium.

20 Quartum bellum fuit in Geth: in quo vir fuit excelſus, qui ſenos in manibus pedibúſque habebat digitos, id eſt, viginti quatuor, & erat de origine arapha.
21 Et blaſphemavit Iſraël: percuſſit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David.
22 Hi quatuor nati ſunt de arapha in Geth, & ceciderunt in manu David, & ſervorum ejus.

Caput XXII.

Canticum gratiarum actionis David pro ſua ab omnibus inimicis liberatione.

A 1 Locutus eſt autem David Domino verba carminis hujus, in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum ſuorum, & de manu Saul.

* Pſ. 2 Et ait: * Dominus petra mea, & robur
17. a. meum, & ſalvator meus.
3. 3 Deus fortis meus, ſperabo in eum: ſcutum meum, & cornu ſalutis meæ: elevator meus, & refugium meum: ſalvator meus, de iniquitate liberabis me.

* Pſ. 4 * Laudabilem invocabo Dominum: & ab
17. a. inimicis meis ſalvus ero.
4. 5 Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me.

6 Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis.

7 In tribulatione mea invocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo: & exaudiet de templo ſuo vocem meam, & clamor meus veniet ad aures ejus.

8 Commota eſt & contremuit terra: fundamenta montium concuſſa ſunt, & conquaſſata, quoniam iratus eſt eis.

9 Aſcendit fumus de naribus ejus, & ignis

de ore ejus vorabit:carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
10 Inclinavit cælos, & deſcendit: & caligo
ſub pedibus ejus.
11 Et aſcendit ſuper cherubim, & volavit: B
& lapſus eſt ſuper pennas venti.
12 Poſuit tenebras in circuitu ſuo latibulum
cribrans aquas de nubibus cælorum.
13 Præ fulgore in conſpectu ejus, ſuccenſi
ſunt carbones ignis.
14 Tonabit de cælo Dominus: & excelſus
dabit vocem ſuam.
15 Miſit ſagittas, & diſſipavit eos; fulgur,&
conſumpſit eos.
16 Et apparuerunt effuſiones maris, & reve-
lata ſunt fundamenta orbis, ab increpatione Do-
mini, ab inſpiratione ſpiritus furoris ejus.
17 Miſit de excelſo, & aſſumpſit me: & ex-
traxit me de aquis multis.
18 Liberavit me ab inimico meo potentiſſi-
mo, & ab his qui oderant me, quoniam robu-
ſtiores me erant.
19 Prævenit me in die afflictionis meæ, &
factus eſt Dominus firmamentum meum.
20 Et eduxit me in latitudinem: liberavit
me, quia complacui ei.
21 Retribuet mihi Dominus ſecundùm ju-
ſtitiam meam: & ſecundùm munditiam ma-
nuum mearum reddet mihi.
22 Quia cuſtodivi vias Domini, & non egi
impiè, à Deo meo.
23 Omnia enim judicia ejus in conſpectu
meo: & præcepta ejus non amovi à me.
24 Et ero perfectus cum eo: & cuſtodiam C
me ab iniquitate mea.
25 Et reſtituet mihi Dñs ſecundùm juſtitiam

meam: & ſecundùm munditiam manuum mearum, in conſpectu oculorum ſuorum.
26 Cum ſancto ſanctus eris, & cum robuſto perfectus.
27 Cum electo electus eris: & cum perverſo pervertêris.
28 Et populum pauperem ſalvum facies: oculíſque tuis excelſos humiliabis.
29 Quia tu lucerna mea Domine: & tu Domine illuminabis tenebras meas.
30 In te enim curram accinctus:in Deo meo tranſiliam murum.
31 Deus, immaculata via ejus, eloquium Domini igne examinatum: ſcutum eſt omnium ſperantium in ſe.
32 Quis eſt Deus præter Dominum: & quis fortis præter Deum noſtrum?
33 Deus qui accinxit me fortitudine: & complanavit perfectam viam meam.
34 Coæquans pedes meos cervis, & ſuper excelſa mea ſtatuens me.
* Pſ. 143. a. 1. 35 * Docens manus meas ad prælium, & componens quaſi arcum æreum brachia mea.
36 Dediſti mihi clypeum ſalutis tuæ: & manſuetudo tua multiplicavit me.
37 Dilatabis greſſus meos ſubtus me: & non deficient tali mei.
D 38 Perſequar inimicos meos, & conteram: & non convertar donec conſumam eos.
39 Conſumam eos & confringam, ut non conſurgant: cadent ſub pedibus meis.
40 Accinxiſti me fortitudine ad prælium: incurvaſti reſiſtentes mihi ſubtus me.
41 Inimicos meos dediſti mihi dorſum, odientes me, & diſpèrdam eos.

42 Clamabunt, & non erit qui ſalvet: ad
Dominum, & non exaudiet eos.
43 Delebo eos ut pulverem terræ: quaſi lu-
tum platearum comminuam eos atque con-
fringam.
44 Salvabis me à contradictionibus populi
mei: cuſtodies me in caput Gentium: popu-
lus, quem ignoro, ſerviet mihi.
45 Filij alieni reſiſtent mihi, auditu auris
obedient mihi.
46 Filij alieni defluxerunt, & contrahentur
in anguſtiis ſuis.
47 Vivit Dominus, & benedictus Deus
meus: & exaltabitur Deus fortis ſalutis meæ.
48 Deus qui das vindictas mihi, & dejicis
populos ſub me.
49 Qui educis me ab inimicis meis, & à re-
ſiſtentibus mihi elevas me *, à viro iniquo libe- * *Pſ.*
rabis me. 17. *d.*
50 * Propterea confitebor tibi Domine in 49. *
gentibus: & nomini tuo cantabo. *Rom.*
51 Magnificans ſalutes regis ſui, & faciens 15. c.
miſericordiam chriſto ſuo David, & ſemini ejus 9.
in ſempiternum.

CAPUT XXIII.

Verba noviſſima David, & catalogus virorum ipſius illuſtrium.

1 HÆc autem ſunt verba David noviſſima. A
Dixit David filius Iſaï: Dixit vir, cui
conſtitutum eſt de Chriſto Dei Jacob, egregius
pſaltes Iſraël:
2 Spiritus Domini locutus eſt per me, &
ſermo ejus per linguam meam.
3 Dixit Deus Iſraël mihi, locutus eſt fortis
Iſraël, Dominator hominum, juſtus dominator
in timore Dei.

4 Sicut lux auroræ, oriente ſole, manè abſque nubibus rutilat, & ſicut pluviis germinat herba de terra.
5 Nec tanta eſt domus mea apud Deum, ut pactum æternum iniret mecum, firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim ſalus mea, & omnis voluntas: nec eſt quidquam ex ea quod non germinet.
6 Prævaricatores autem quaſi ſpinæ evellentur univerſi: quæ non tolluntur manibus.
7 Et ſi quis tangere voluerit eas, armabitur ferro & ligno lanceato, ignéque ſuccenſæ comburentur uſque ad nihilum.
* 1. Par. 11. c. 10. 8 * Hæc nomina fortium David. Sedens in cathedra ſapientiſſimus princeps inter tres, ipſe eſt quaſi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno.
9 Poſt hunc, Eleazar filius patrui ejus Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David quando exprobraverunt Philiſthiim, & congregati ſunt illuc in prælium.
B 10 Cúmque aſcendiſſent viri Iſraël, ipſe ſtetit & percuſſit Philiſthæos, donec deficeret manus ejus, & obrigeſceret cum gladio: fecítque Dominus ſalutem magnam in die illa: & populus qui fugerat, reverſus eſt ad cæſorum ſpolia detrahenda.
11 Et poſt hunc, Semma filius Age de Arari. & congregati ſunt Philiſthiim in ſtatione: erat quippe ibi ager lente plenus. Cúmque fugiſſet populus à facie Philiſthiim,
12 Stetit ille in medio agri, & tuitus eſt eum, percuſſítque Philiſthæos: & fecit Dominus ſalutem magnam.
13 Nec non & antè deſcenderant tres qui

erant principes inter triginta, & venerant tempore meſſis ad David in ſpeluncam Odollam: caſtra autem Philiſthinorum erant poſita in Valle gigantum.

14 Et David erat in præſidio: porrò ſtatio Philiſthinorum tunc erat in Bethlehem.

15 Deſideravit ergo David, & ait: O ſi quis C
mihi daret potum aquæ, de ciſterna quæ eſt in Bethlehem juxta portam!

16 Irruperunt ergo tres fortes caſtra Philiſthinorum, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlehem: quæ erat juxta portam, & attulerunt ad David: at ille noluit bibere, ſed libavit eam Domino,

17 Dicens: Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam hoc: num ſanguinem hominum iſtorum, qui profecti ſunt, & animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.

18 Abiſaï quoque frater Joab filius Sarviæ, princeps erat de tribus: ipſe eſt qui levavit haſtam ſuam contra trecentos, quos interfecit, nominatus in tribus.

19 Et inter tres nobilior, erátque eorum princeps, ſed uſque ad tres primos non pervenerat.

20 Et Banaias filius Joiadæ viri fortiſſimi, magnorum operum, de Cabſeel: ipſe percuſſit duos leones Moab, & ipſe deſcendit, & percuſſit leonem in media ciſterna in diebus nivis.

21 Ipſe quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum ſpectaculo, habentem in manu haſtam: itaque cùm deſcendiſſet ad eum in virga, vi extorſit haſtam de manu Ægyptij, & interfecit eum haſta ſua.

22 Hæc fecit Banaias filius Joiadæ.

D 23 Et ipſe nominatus inter tres robuſtos, qui erant inter triginta nobiliores: verumtamen uſque ad tres non pervenerat: fecitque eum ſibi David auricularium, à ſecreto.
24 Aſaël frater Joab inter triginta, Elehanan filius patrui ejus de Bethlehem,
25 Semma de Harodi, Elica de Harodi.
26 Heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua,
27 Abiezer de Anathoth, Mobonnai de Huſati,
28 Selmon Ahohites Maharai Netophathites.
29 Heled filius Baana, & ipſe Netophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin,
30 Banaia Pharathonites, Heddai de Torrente Gaas,
31 Abialbon Arbathites, Azmaveth de Beromi,
32 Eliaba de Salaboni. Filij Jaſſen, Jónathan.
33 Semma de Orori, Aiam filius Sarar Arorites,
34 Eliphelet filius Aaſbai filij Machati, Eliam filius Achitophel Gelonites.
35 Heſrai de Carmelo, Pharai de Arbi,
36 Igaal filius Nathan de Soba, Bonni de Gadi,
37 Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger Joab filij Sarviæ,
38 Ita Jethrites, Gareb & ipſe Jethrites,
39 Urias Hethæus. Omnes triginta ſeptem.

CAPUT XXIV.

David ob numeratum populum à Gad propheta correptus, ex tribus flagellis oblatis peſtem triduanam eligit; qua in populum ſæviente, ac 70000. interemptis, orat David Dominum, & à Gad propheta admonitus,

in area Areuna, dato pretio, altare erigit, ceſſatque peſtis.

1 ET * addidit furor Domini iraſci contra A
Iſraël, commovítque David in eis dicen- * 1.
tem: Vade, numera Iſraël & Judam. Par.
2 Dixítque rex ad Joab principem exercitus 21. a.
ſui: Perambula omnes tribus Iſraël à Dan uſ- 1.
que Berſabee, & numerate populum, ut ſciam
numerum ejus.
3 Dixítque Joab regi: Adaugeat Dominus
Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc
eſt, iterúmque centuplicet in conſpectu domi-
ni mei regis: ſed quid ſibi dominus meus rex
vult in re hujuſcemodi?
4 Obtinuit autem ſermo regis verba Joab &
principum exercitus: egreſſúſque eſt Joab, &
principes militum, à facie regis, ut numerarent
populum Iſraël.
5 Cúmque pertranſiſſent Jordanem, vene-
runt in Aroër ad dexteram urbis, quæ eſt in
valle Gad:
6 Et per Jazer tranſierunt in Galaad, & in
terram inferiorem Hodſi, & venerunt in Dan
ſilveſtria. Circumeuntéſque juxta Sidonem,
7 Tranſierunt prope mœnia Tyri, & omnem
terram Hevæi & Chananæi, venerúntque ad
meridiem Juda in Berſabee:
8 Et luſtrata univerſa terra, adfuerunt poſt B
novem menſes & viginti dies in Jeruſalem.
9 Dedit ergo Joab numerum deſcriptionis
populi regi, & inventa ſunt de Iſraël octingen-
ta millia virorum fortium, qui educerent gla-
dium: & de Juda quingēta millia pugnatorum.
10 Percuſſit autem cor David eum, poſt-
quam numeratus eſt populus: & dixit David

ad Dominum : peccavi valdè in hoc facto : ſed
precor Domine, ut transferas iniquitatem ſervi
tui, quia ſtultè egi nimis.
11 Surrexit itaque David manè, & ſermo
Domini factus eſt ad Gad prophetam & Vi-
dentem David, dicens :
12 Vade, & loquere ad David : Hæc dicit
Dominus : Trium tibi datur optio, elige unum
quod volueris ex his, ut faciàm tibi.
C 13 Cúmque veniſſet Gad ad David, nuntia-
vit ei, dicens : Aut ſeptem annis veniet tibi fa-
mes in terra tua : aut tribus menſibus fugies ad-
verſarios tuos, & illi te perſequentur : aut certè
tribus diebus erit peſtilentia in terra tua : Nunc
ergo delibera, & vide quem reſpondeam ei,
qui me miſit, ſermonem.
14 Dixit autem David ad Gad : Coarctor ni-
* mis : * ſed melius eſt ut incidam in manus Do-
1.Par. mini (multæ enim miſericordiæ ejus ſunt) quàm
21. b. in manus hominum.
13. Dan. 15 Immiſítque Dominus peſtilentiam in Iſ-
13. c. raël, de manè uſque ad tempus conſtitutum, &
23. mortui ſunt ex populo, à Dan uſque ad Berſa-
bee, ſeptuaginta millia virorum.
16 Cúmque extendiſſet manum ſuam Ange-
lus Domini ſuper Jeruſalem ut diſperderet eam,
miſertus eſt Dominus ſuper afflictione, & ait
Angelo percutienti populum : ſufficit : nunc
contine manum tuam. erat autem Angelus Do-
mini juxta aream Areuna Jebuſæi.
17 Dixítque David ad Dominum, cùm vi-
diſſet Angelum cædentem populum : Ego ſum
qui peccavi, ego iniquè egi : iſti qui oves ſunt,
quid fecerunt ? vertatur, obſecro, manus tua
contra me, & contra domum patris mei.

18 Venit autem Gad ad David in die illa, &
dixit ei: Aſcende, & conſtitue altare Domino
in area Areuna Jebuſæi.
19 Et aſcendit David juxta ſermonem Gad, D
quem præceperat ei Dominus.
20 Conſpicienſque Areuna, animadvertit
regem & ſervos ejus tranſire ad ſe:
21 Et egreſſus adoravit regem prono vultu
in terram, & ait: Quid cauſæ eſt ut veniat dominus
meus rex ad ſervum ſuum? Cui David
ait: Ut emam à te aream, & ædificem altare
Domino, & ceſſet interfectio quæ graſſatur in
populo.
22 Et ait Areuna ad David. Accipiat, & offerat
dominus meus rex, ſicut placet ei: habes
boves in holocauſtum, & plauſtrum & juga
boum in uſum lignorum.
23 Omnia dedit Areuna rex regi: dixítque
Areuna ad regem: Dominus Deus tuus ſuſcipiat
votum tuum.
24 Cui reſpondens rex, ait: Nequaquam ut
vis, ſed emam pretio à te, & non offeram Dño
Deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo David
aream, & boves, argenti ſiclis quinquaginta:
25 Et ædificavit ibi David altare Domino,
& obtulit holocauſta & pacifica: & propitiatus
eſt Dominus terræ, & cohibita eſt plaga ab
Iſraël.

LIBER REGUM TERTIUS,

SECUNDUM HEBRÆOS PRIMUS MALACHIM.

Caput Primum.

David ſenio confectum puella Abiſag calefacit, caſta manens: Adonia verò regnum occupante, Bethſabee directa conſilio Nathan impetravit à David ungi Salomonem in regem, quo audito, fugit Adonias.

A 1 ET rex David ſenuerat, habebát-
que ætatis plurimos dies: cúm-
que operiretur veſtibus, non ca-
leſiebat.
2 Dixerunt ergo ei ſervi ſui:
Quæramus domino noſtro regi
adoleſcentulam virginem, & ſtet coram rege,
& foveat eum, dormiátque in ſinu ſuo, & ca-
leſaciat dominum noſtrum regem.
3 Quæſierunt igitur adoleſcentulam ſpecio-
ſam in omnibus finibus Iſraël: & invenerunt
Abiſag Sunamitidem, & adduxerunt eam ad
regem.
4 Erat autem puella pulchra nimis, dormie-
bátque cum rege, & miniſtrabat ei, rex verò
non cognovit eam.
5 Adonias autem filius Haggith elevabatur
dicens: Ego regnabo. Fecítque ſibi currus &
equites, & quinquaginta viros qui currerent
ante eum.
6 Nec corripuit eum pater ſuus aliquando,

dicens: Quare hoc feciſti? Erat autem & ipſe
pulcher valdè, ſecundus natu poſt Abſalom.
7 Et ſermo ei cum Joab filio Sarviæ, & cum
Abiathar ſacerdote, qui adjuvabant partes
Adoniæ.
8 Sadoc verò ſacerdos, & Banaias filius Joiadæ, & Nathan propheta, & Semei & Rei, &
robur exercitus David, non erat cum Adonia.
9 Immolatis ergo Adonias arietibus & vitulis, & univerſis pinguibus, juxta lapidem zoheleth, qui erat vicinus Fonti rogel, vocavit univerſos fratres ſuos filios regis, & omnes viros
Juda ſervos regis.
10 Nathan autem prophetam, & Banaian,
& robuſtos quoſque, & Salomonem fratrem
ſuum, non vocavit.
11 Dixit itaque Nathan ad Bethſabee matrem Salomonis: Num audiſti, quòd regnaverit Adonias filius Haggith, & dominus noſter
David hoc ignorat?
12 Nunc ergo veni, accipe conſilium à me,
& ſalva animam tuam, filiíque tui Salomonis.
13 Vade, & ingredere ad regem David, &
dic ei: Nónne tu domine mi rex juraſti mihi ancillæ tuæ, dicens: Salomon filius tuus regnabit
poſt me, & ipſe ſedebit in ſolio meo? quare ergo regnat Adonias?
14 Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego B
veniam poſt te, & complebo ſermones tuos.
15 Ingreſſa eſt itaque Bethſabee ad regem in
cubiculum: rex autem ſenuerat nimis, & Abiſag Sunamitis miniſtrabat ei.
16 Inclinavit ſe Bethſabee, & adoravit regem. Ad quam rex, Quid tibi, inquit vis?
17 Qui reſpondens, ait: Domine mi, tu ju-

raſti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit in ſolio meo.

C 18 Et ecce nunc Adonias regnat, te, domine mi rex, ignorante.

19 Mactavit boves, & pinguia quæque, & arietes plurimos, & vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque ſacerdotem, & Joab principem militiæ: Salomonem autem ſervum tuum non vocavit.

20 Verumtamen domine mi rex, in te oculi reſpiciunt totius Iſraël, ut indices eis, quis ſedere debeat in ſolio tuo, domine mi rex, poſt te.

21 Eritque cùm dormierit dominus meus rex cum patribus ſuis, erimus ego & filius meus Salomon peccatores.

22 Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta venit.

23 Et nuntiaverunt regi, dicentes: Adeſt Nathan propheta. Cúmque introiſſet in conſpectu regis, & adoraſſet eum pronus in terram,

D 24 Dixit Nathan: Domine mi rex: tu dixiſti: Adonias regnet poſt me, & ipſe ſedeat ſuper thronum meum?

25 Quia deſcendit hodie, & immolavit boves, & pinguia, & arietes plurimos, & vocavit univerſos filios regis, & principes exercitus, Abiathar quoque ſacerdotem: illiſque veſcentibus, & bibentibus coram eo, & dicentibus: Vivat rex Adonias:

26 Me ſervum tuum, & Sadoc ſacerdotem, & Banaiam filium Joiadæ, & Salomonem famulum tuum, non vocavit.

27 Numquid à domino meo rege exivit hoc verbum, & mihi non indicaſti ſervo tuo, quis

ſeſſurus eſſet ſuper thronum domini mei regis
poſt eum?

28 Et reſpondit rex David, dicens: Vocate
ad me Bethſabee. Quæ cùm fuiſſet ingreſſa co-
ram rege, & ſtetiſſet ante eum,

29 Juravit rex, & ait: Vivit Dominus qui
eruit animam meam de omni anguſtia,

30 Quia ſicut juravi tibi per Dominum Deum
Iſraël, dicens: Salomon filius tuus regnabit poſt
me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium meum pro me:
ſic faciam hodie.

31 Summiſſóque Bethſabee in terram vultu, E
adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus
David in æternum.

32 Dixit quoque rex David: Vocate mihi
Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, &
Banaiam filium Joiadæ. Qui cùm ingreſſi fuiſ-
ſent coram rege,

33 Dixit ad eos: Tollite vobiſcum ſervos do-
mini veſtri, & imponite Salomonem filium meũ
ſuper mulam meam: & ducite eum in Gihon.

34 Et ungat eum ibi Sadoc ſacerdos, & Na-
than propheta, in regem ſuper Iſraël: & canetis
buccina, atque dicetis: Vivat rex Salomon.

35 Et aſcendetis poſt eum, & veniet, & ſe-
debit ſuper ſolium meum, & ipſe regnabit pro
me: illique præcipiam ut ſit dux ſuper Iſraël:
& ſuper Judam.

36 Et reſpondit Banaias filius Joiadæ, regi,
dicens: Amen: ſic loquatur Dominus Deus do-
mini mei regis.

37 Quomodo fuit Dñs cum domino meo re-
ge, ſic ſit cum Salomone, & ſublimius faciat
ſolium ejus à ſolio domini mei regis David.

38 Deſcendit ergo Sadoc ſacerdos, & Na-

than propheta, & Banaias filius Joiadæ, & Cerethi, & Phelethi: & impoſuerunt Salomonem ſuper mulam regis David, & adduxerunt eum in Gihon.

39 Sumpſítque Sadoc ſacerdos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem: & cecinerunt buccina, & dixit omnis populus: Vivat rex Salomon.

F 40 Et aſcendit univerſa multitudo poſt eum, & populus canentium tibiis, & lætantium gaudio magno, & inſonuit terra à clamore eorum.

41 Audivit autem Adonias, & omnes qui invitati fuerant ab eo, jámque convivium finitum erat: ſed & Joab, audita voce tubæ, ait: Quid ſibi vult clamor civitatis tumultuantis?

42 Adhuc illo loquente, Jonathas filius Abiathar ſacerdotis venit: cui dixit Adonias: ingredere, quia vir fortis es, & bona nuntians.

43 Reſpondítque Jonathas Adoniæ: Nequaquam: Dominus enim noſter rex David regem conſtituit Salomonem:

44 Miſítque cum eo Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Banaiam filium Joiadæ, & Cerethi & Phelethi, & impoſuerunt eum ſuper mulam regis.

45 Unxerúntque eum Sadoc ſacerdos & Nathan propheta regem in Gihon: & aſcenderunt inde lætantes, & inſonuit civitas: hæc eſt vox, quam audiſtis.

46 Sed & Salomon ſedet ſuper ſolium regni.

G 47 Et ingreſſi ſervi regis benedixerunt domino noſtro regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis ſuper nomen tuum, & magnificet thronum ejus ſuper thronum tuum. Et adoravit rex in lectulo ſuo:

48 Et locutus eſt: Benedictus Dominus
Deus Iſraël, qui dedit hodie ſedentem in ſolio
meo, videntibus oculis meis.
49 Territi ſunt ergo, & ſurrexerunt omnes
qui invitati fuerant ab Adonia, & ivit unuſ-
quiſque in viam ſuam.
50 Adonias autem timens Salomonem, ſur-
rexit, & abiit, tenuítque cornu altaris.
51 Et nuntiaverunt Salomoni, dicentes: Ecce
Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu
altaris, dicens: Juret mihi rex Salomon hodie,
quòd non interficiat ſervum ſuum gladio.
52 Dixítque Salomon: Si fuerit vir bonus,
non cadet ne unus quidem capillus ejus in ter-
ram: ſin autem malum inventum fuerit in eo,
morietur.
53 Miſit ergo rex Salomon, & eduxit eum ab
altari: & ingreſſus adoravit regem Salomonem:
dixítque ei Salomon: Vade in domum tuam.

Caput II.

David datis Salomoni variis præceptis moritur. Adonias petens Abiſag in uxorem, occidi à Salomone jubetur: Abiathar ſacerdotio privatur, & tandem Joab in tabernaculo interficitur: Semei quoque, quia contra præſcriptũ egreſſus eſt Jeruſalem, triennio poſt occiditur

1 Appropinquaverunt autem dies David ut A
moreretur, præcepítque Salomoni filio
ſuo, dicens:
2 Ego ingredior viam univerſæ terræ: con-
fortare, & eſto vir.
3 Et obſerva cuſtodias Domini Dei tui, ut am-
bules in viis ejus, ut cuſtodias cæremonias ejus,
& præcepta ejus, & judicia, & teſtimonia, * ſicut *
ſcriptum eſt in lege Moyſi: ut intelligas uni- Deut.
verſa quæ facis, & quocumque te verteris: 17. d.
4 Ut confirmet Dominus ſermones ſuos, quos 29.

locutus eſt de me, dicens: Si cuſtodierint filij
tui vias ſuas, & ambulaverint coram me in ve-
ritate, in omni corde ſuo, & in omni anima ſua,
non auferetur tibi vir de ſolio Iſraël.

5 Tu quoque noſti quæ fecerit mihi Joab
filius Sarviæ, quæ fecerit duobus principibus
* 2. exercitus Iſraël, Abner filio Ner, & * Amaſæ
Reg. filio Jether, quos occidit, & effudit ſanguinem
3. e. belli in pace, & poſuit cruorem prælij in balteo
17. * 2. ſuo, qui erat circa lumbos ejus, & in calceamen-
Reg. to ſuo, quod erat in pedibus ejus.
20. c. 6 Facies ergo juxta ſapientiam tuam, & non
10. deduces canitiem ejus pacifice ad inferos.
B 7 Sed & filiis Berzellai Galaaditis reddes gra-
* 2. tiam, erúntque comedentes in menſa tua: * oc-
Reg. currerunt enim mihi quando fugiebam à facie
19. f. Abſalom fratris tui.
31. * 2. 8 * Habes quoque apud te Semei filium Ge-
Reg. ra filij Jemini de Bahurim, qui maledixit mi-
16. a. hi maledictione peſſima, quando ibam ad Ca-
5. 19. d. 19. ſtra: ſed quia deſcendit mihi in occurſum cùm
tranſirem Jordanem, & juravi ei per Dominum,
dicens: Non te interficiam gladio:

9 Tu noli pati eum eſſe innoxium. Vir autem
ſapiens es, ut ſcias quæ facies ei, deducéſque
canos ejus cum ſanguine ad inferos.

*Act. 2. d. 10 * Dormivit igitur David cum patribus
29. ſuis, & ſepultus eſt in civitate David.

* 1. 11 * Dies autem quibus regnavit David ſu-
Par. per Iſraël, quadraginta anni ſunt: in Hebron
29. g. regnavit ſeptem annis: in Jeruſalem, triginta
27. tribus.

12 Salomon autem ſedit ſuper thronum Da-
vid patris ſui, & firmatū eſt regnum ejus nimis.

13 Et ingreſſus eſt Adonias filius Haggith
ad

ad Bethſabee matrem Salomonis. Quæ dixit ei:
pacificúſne eſt ingreſſus tuus? Qui reſpondit:
Pacificus.
14 Addidítque: Sermo mihi eſt ad te. Cui C
ait: Loquere. Et ille:
15 Tu, inquit, noſti, quia meum erat re-
gnum, & me præpoſuerat omnis Iſraël ſibi in
regem: ſed tranſlatum eſt regnum, & factum
eſt fratris mei: à Dño enim conſtitutum eſt ei.
16 Nunc ergo petitionem unam precor à te;
ne confundas faciem meam. Quæ dixit ad eum:
Loquere.
17 Et ille ait: Precor ut dicas Salomoni regi
(neque enim negare tibi quidquam poteſt) ut
det mihi Abiſag Sunamitidem uxorem.
18 Et ait Bethſabee: Benè, ego loquar pro
te regi.
19 Venit ergo Bethſabee ad regem Salomo-
nem, ut loqueretur ei pro Adonia: & ſurrexit
rex in occurſum ejus, adoravítque eam, & ſedit
ſuper thronum ſuum: poſitúſque eſt thronus
matri regis: quæ ſedit ad dexteram ejus.
20 Dixítque ei: petitionem unam parvulam D
ego deprecor à te; ne confundas faciem meam.
Et dixit ei rex: Pete mater mea: neque enim
fas eſt ut avertam faciem tuam.
21 Quæ ait: Detur Abiſag Sunamitis Ado-
niæ fratri tuo uxor.
22 Reſpondítque rex Salomon, & dixit ma-
tri ſuæ: Quare poſtulas Abiſag Sunamitidem
Adoniæ? poſtula ei & regnum: ipſe eſt enim
frater meus major me, & habet Abiathar ſacer-
dotem, & Joab filium Sarviæ.
23 Juravit itaque rex Salomon per Domi-
num, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc

caput ejus, quia interfecit duos viros juſtos, me-
lioréſque ſe : & occidit eos gladio, patre meo
David ignorante, * Abner filium Ner princi- * 2.
pem militiæ Iſraël, * & Amaſam filium Jether Reg. 3
principem exercitus Juda. c. 27. F
33 Et revertetur ſanguis illorum in caput * 2.
Joab, & in caput ſeminis ejus in ſempiternum. Reg.
David autem & ſemini ejus, & domui & thro- 20. c.
no illius, ſit pax uſque in æternum à Domino. 10.
34 Aſcendit itaque Banaias filius Joiadæ, &
aggreſſus eum interfecit : ſepultúſque eſt in do-
mo ſua in deſerto.
35 Et conſtituit rex Banaiam filium Joiadæ
pro eo ſuper exercitum, & Sadoc ſacerdotem
poſuit pro Abiathar.
36 Miſit quoque rex, & vocavit Semei, di-
xítque ei : Ædifica tibi domum in Jeruſalem, &
habita ibi : & non egredieris inde huc atque
illuc.
37 Quacumque autem die egreſſus fueris, &
tranſieris Torrentem Cedron, ſcito te interfi-
ciendum : ſanguis tuus erit ſuper caput tuum.
38 Dixítque Semei regi : Bonus ſermo. ſicut G
locutus eſt dominus meus rex, ſic faciet ſervus
tuus. Habitavit itaque Semei in Jeruſalem die-
bus multis.
39 Factum eſt autem poſt annos tres, ut fuge-
rent ſervi Semei ad Achis filium Maacha regem
Geth : nuntiatúmque eſt Semei, quòd ſervi ejus
iſſent in Geth.
40 Et ſurrexit Semei, & ſtravit aſinum ſuum :
ivítque ad Achis in Geth ad requirendum ſer-
vos ſuos, & adduxit eos de Geth.
41 Nuntiatum eſt autem Salomoni, quòd
iſſet Semei in Geth de Jeruſalem, & rediiſſet.

5 Apparuit autem Dominus Salomoni per ſomnium nocte, dicens: Poſtula quod vis ut dem tibi.

6 Et ait Salomon: Tu feciſti cum ſervo tuo David patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulavit in conſpectu tuo in veritate,& juſtitia, & recto corde tecum: cuſtodiſti ei miſericordiam tuam grandem, & dediſti ei filium ſedentem ſuper thronum ejus, ſicut eſt hodie.

7 Et nunc Domine Deus, tu regnare feciſti B
ſervum tuum pro David patre meo: ego autem ſum puer parvulus, & ignorans egreſſum & introitum meum.

8 Et ſervus tuus in medio eſt populi, quem elegiſti, populi infiniti, qui numerari & ſupputari non poteſt præ multitudine.

9 * Dabis ergo ſervo tuo cor docile, ut populum tuum judicare poſſit, & diſcernere inter bonum & malum. quis enim poterit judicare populum iſtum, populum tuum hunc multum.

* 2. Par. 1. c. 10.

10 Placuit ergo ſermo coram Domino, quòd Salomon poſtulaſſet hujuſcemodi rem.

11 Et dixit Dominus Salomoni: Quia poſtulaſti verbum hoc, & non petiſti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi ſapientiam ad diſcernendum judicium:

12 Ecce feci tibi ſecundùm ſermones tuos, & dedi tibi cor ſapiens & intelligens, in tantum ut nullus ante te ſimilis tui fuerit, nec poſt te ſurrecturus ſit.

13 * Sed & hæc, quæ non poſtulaſti, dedi tibi: divitias ſcilicet, & gloriam, ut nemo fuerit ſimilis tui in regibus cunctis retrò diebus.

* Sap. 7. b. 11 Matt. 6. d 29.

Cúmque attuliſſent gladium coram rege,
25 Dividite, inquit, infantem vivum in
duas partes, & date dimidiam partem uni, &
dimidiam partem alteri.
26 Dixit autem mulier, cujus filius erat vi-
vus, ad regem: (commota ſunt quippe viſcera
ejus ſuper filio ſuo) Obſecro domine, date illi
infantem vivum, & nolite interficere eum.
Econtrariò illa dicebat: Nec mihi, nec tibi ſit,
ſed dividatur.
27 Reſpondit rex, & ait: Date huic infan-
tem vivum, & non occidatur: hæc eſt enim
mater ejus.
28 Audivit itaque omnis Iſraël judicium
quod judicaſſet rex, & timuerunt regem, vi-
dentes ſapientiam Dei eſſe in eo ad faciendum
judicium.

CAPUT IV.

Numerantur principes & præfecti Salomonis, apparatus ciborum ipſius, pacíſque ſecuritas eo regnante, & numerus parabolarum atque carminum ejus.

1 ERat autem rex Salomon regnans ſuper A
omnem Iſraël.
2 Et hi principes quos habebat: Azarias fi-
lius Sadoc ſacerdotis:
3 Elihoreph & Ahia filij Siſa ſcribæ: Joſa-
phat filius Ahilud à commentariis.
4 Banaias filius Joiadæ ſuper exercitum: Sa-
doc autem, & Abiathar ſacerdotes.
5 Azarias filius Nathan, ſuper eos qui aſſiſte-
bant regi: Zabud filius Nathan, ſacerdos, ami-
cus regis:
6 Et Ahiſar præpoſitus domus: & Adoni-
ram filius Abda ſuper tributa.
7 Habebat autem Salomon duodecim præfe-

uſque ad terminum Ægypti: offerentium ſibi
munera, & ſervientium ei cunctis diebus vitæ ejus.
22 Erat autem cibus Salomonis per dies ſingulos, triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ,
23 Decem boves pingues, & viginti boves paſcuales, & centum arietes, excepta venatione cervorum, caprearum atque bubalorum & avium altilium.
24 Ipſe enim obtinebat omnem regionem quæ erat trans flumen, à Thaphſa uſque ad Gazan, & cunctos reges illarum regionum: & habebat pacem ex omni parte in circuitu.
25 Habitabátque Juda & Iſraël abſque timore ullo, unuſquiſque ſub vite ſua, & ſub ficu ſua, à Dan uſque Berſabee, cunctis diebus Salomonis.
26 * Et habebat Salomon quadraginta millia præſepia equorum currilium, & duodecim millia equeſtrium. *2. Par. 9. f 25.
27 Nutriebántque eos ſupradicti regis præfecti: ſed & neceſſaria menſæ regis Salomonis, cum ingenti cura præbebant in tempore ſuo.
28 Hordeum quoque & paleas equorum & jumentorum, deferébant in locum ubi erat rex, juxta conſtitutum ſibi. D
29 Dedit quoque Deus ſapientiam Salomoni, & prudentiam multam nimis, & latitudinem cordis, quaſi arenam quæ eſt in littore maris.
30 Et præcedebat ſapientia Salomonis ſapientiam omnium Orientalium & Ægyptiorum,
31 * Et erat ſapientior cunctis hominibus: ſapientior Ethan, Ezrahita, & Heman, & Chalcol, & Dorda, filiis Mahol: & erat nominatus *Eccli. 47. b. 16.

tuis : mercedem autem ſervorum tuorum dabo
tibi quamcumque petieris : ſcis enim quomo-
do non eſt in populo meo vir qui noverit ligna
cædere ſicut Sidonij.
7 Cùm ergo audiſſet Hiram verba Salomo-
nis, lætatus eſt valdè,& ait : Benedictus Domi-
nus Deus hodie, qui dedit David filium ſapien-
tiſſimum ſuper populum hunc plurimum.
8 Et miſit Hiram ad Salomonem, dicens :
Audivi quæcumque mandaſti mihi : ego fa-
ciam omnem voluntatem tuam in lignis cedri-
nis & abiegnis.
9 Servi mei deponent ea de Libano ad mare:
& ego componam ea in ratibus in mari, uſque
ad locum quem ſignificaveris mihi ; & applica-
bo ea ibi, & tu tolles ea: præbebíſque neceſſa-
ria mihi, ut detur cibus domui meæ.
10 Itaque Hiram dabat Salomoni ligna ce- C
drina, & ligna abiegna, juxta omnem volun-
tatem ejus.
11 Salomon autem præbebat Hiram, coros
tritici viginti millia, in cibum domui ejus, &
viginti coros puriſſimi olei : hæc tribuebat Salo-
mon Hiram per ſingulos annos.
12 * Dedit quoque Dominus ſapientiam Sa- * Sup.
lomoni, ſicut locutus eſt ei: & erat pax inter 3. 12.
Hiram & Salomonem, & percuſſerunt ambo
fœdus.
13 Elegítque rex Salomon operarios de omni D
Iſraël, & erat indictio triginta millia virorum.
14 Mittebátque eos in Libanum, decem mil-
lia per menſes ſingulos viciſſim, ita ut duobus
menſibus eſſent in domibus ſuis : & Adoniram
erat ſuper hujuſcemodi indictione.
15 Fuerúntque Salomoni ſeptuaginta millia

ſeptem habens cubitos latitudinis. Trabes autem poſuit in domo per circuitum forinſecus, ut non hærerent muris templi.

7 Domus autem cùm ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata eſt: & malleus, & ſecuris, & omne ferramentum, non ſunt audita in domo cùm ædificaretur.

8 Oſtium lateris medij in parte erat domus B
dexteræ: & per cochleam aſcendebant in medium cœnaculum, & à medio in tertium.

9 Et ædificavit domum, & conſummavit eam: texit quoque domum laquearibus cedrinis.

10 Et ædificavit tabulatum ſuper omnem domum quinque cubitis altitudinis, & operuit domum lignis cedrinis.

11 Et factus eſt ſermo Domini ad Salomonem, dicens:

12 Domus hæc, quam ædificas, ſi ambulaveris in præceptis meis, & judicia mea feceris, & cuſtodieris omnia mandata mea, gradiens per
ea: firmabo ſermonem meum tibi, * quem lo- * 2.
cutus ſum ad David patrem tuum. Reg.
13 * Et habitabo in medio filiorum Iſraël, & 7.c.16 * 1.
non derelinquam populum meum Iſraël. Par.
14 Igitur ædificavit Salomon domum, & 22. b.
conſummavit eam. 9.

15 Et ædificavit parietes domus intrinſecus tabulatis cedrinis, à pavimento domus uſque ad ſummitatem parietum, & uſque ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinſecus: & texit pavimentum domus tabulis abiegnis.

16 Ædificavítque viginti cubitorum ad poſteriorem partem templi tabulata cedrina, à pavimento uſque ad ſuperiora: & fecit interiorem domum oraculi in Sanctum ſanctorum.

alteræ in media parte templi ſe invicem contingebant.

28 Texit quoque cherubim auro.

29 Et omnes parietes templi per circuitum ſculpſit variis cælaturis & torno: & fecit in eis cherubim, & palmas, & picturas varias, quaſi prominentes de pariete, & egredientes.

30 Sed & pavimentum domus texit auro intrinſecus & extrinſecus.

31 Et in ingreſſu oraculi fecit oſtiola de lignis olivarum, poſtéſque angulorum quinque.

32 Et duo oſtia de lignis olivarum: & ſculpſit in eis picturam cherubim, & palmarum ſpecies, & anaglypha valdè prominentia: & texit ea auro: & operuit tam cherubim quàm palmas, & cætera, auro.

33 Fecítque in introitu templi poſtes de lignis olivarum quadrangulatos:

34 Et duo oſtia de lignis abiegnis altrinſecus: & utrumque oſtium duplex erat, & ſe invicem tenens aperiebatur.

35 Et ſculpſit cherubim, & palmas, & cælaturas valdè eminentes: operuítque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam.

36 Et ædificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, & uno ordine lignorum cedri.

37 Anno quarto fundata eſt domus Domini in menſe Zio:

38 Et in anno undecimo, menſe Bul (ipſe eſt menſis octavus) perfecta eſt domus in omni opere ſuo, & in univerſis utenſilibus ſuis: ædificavítque eam annis ſeptem.

cus quàm extrinſecus ſerrati erant à fundamento uſque ad ſummitatem parietum, & extrinſecus uſque ad atrium majus.

10 Fundamenta autem de lapidibus pretioſis, lapidibus magnis decem ſive octo cubitorum.

11 Et deſuper lapides pretioſi æqualis menſuræ ſecti erant, ſimilitérque de cedro.

12 Et atrium majus rotundum, trium ordinum de lapidibus ſectis, & unius ordinis de dolata cedro: necnon & in atrio domus Domini interjori, & in porticu domus.

13 Miſit quoque rex Salomon, & tulit Hiram de Tyro,

14 Filium mulieris viduæ de tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem ærarium, & plenum ſapientia, & intelligentia, & doctrina ad faciendum omne opus ex ære. Qui cùm veniſſet ad regem Salomonem, fecit omne opus ejus.

15 Et finxit duas columnas æreas, decem & octo cubitorum altitudinis columnam unam, * & linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque. *Jer. 52. d. 21.

C

16 Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur ſuper capita columnarum, fuſilia ex ære: quinque cubitorum altitudinis capitellum unum, & quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum:

17 Et quaſi in modum retis, & catenarum ſibi invicem miro opere contextarum. Utrumque capitellum columnarum fuſile erat: ſeptena verſuum retiacula in capitello uno, & ſeptena retiacula in capitello altero.

18 Et perfecit columnas, & duos ordines per circuitum retiaculorum ſingulorum, ut tege-

bitorum longitudinis baſes ſingulas, & quatuor cubitorum latitudinis, & trium cubitorum altitudinis.

28 Et ipſum opus baſium, interraſile erat: & ſculpturæ inter juncturas.

29 Et inter coronulas & plectas, leones & boves & cherubim: & in juncturis ſimiliter deſuper: & ſubter leones & boves, quaſi lora ex ære dependentia.

30 Et quatuor rotæ per baſes ſingulas, & axes ærei: & per quatuor partes quaſi humeruli ſubter luterem fuſiles, contra ſe invicem reſpectantes.

31 Os quoque luteris intrinſecus erat in capitis ſummitate: & quod forinſecus apparebat, unius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat unum cubitum & dimidium: in angulis autem columnarum variæ cælaturæ erant: & media intercolumnia, quadrata non rotunda. E

32 Quatuor quoque rotæ, quæ per quatuor angulos baſis erant, cohærebant ſibi ſubter baſim: una rota habebat altitudinis cubitum & ſemis.

33 Tales autem rotæ erant, quales ſolent in curru fieri: & axes earum, & radij, & canthi, & modioli, omnia fuſilia.

34 Nam & humeruli illi quatuor per ſingulos angulos baſis unius, ex ipſa baſi fuſiles & conjuncti erant.

35 In ſummitate autem baſis erat quædam rotunditas dimidij cubiti, ita fabrefacta, ut luter deſuper poſſet imponi, habens cælaturas ſuas, variáſque ſculpturas ex ſemetipſa.

36 Sculpſit quoque in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in angulis, cherubim, & leones, F

48 Fecítque Salomon omnia vaſa in domo
Domini :altare aureum, & menſam, ſuper quam
ponerentur panes propoſitionis, auream:

49 Et candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad ſiniſtram, contra oraculum, ex auro puro: & quaſi lilij flores, & lucernas deſuper aureas: & forcipes aureos,

50 Et hydrias, & fuſcinulas, & phialas, & mortariola, & thuribula, de auro puriſſimo: & cardines oſtiorum, domus interioris Sancti ſanctorum; & oſtiorum domus templi, ex auro erant.

51 * Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, & intulit quæ ſanctificaverat David pater ſuus, argentum & aurum, & vaſa, repoſuítque in theſauris domus Domini. * 2. Par. 5. a. 1.

Caput VIII.

Templum, introducta in ipſum arca, dedicatur, nebula illud implente, Salomon poſt longam orationem populo benedicit: numerus boum & ovium immolatarum hac celebri feſtivitate.

1 TUnc * congregati ſunt omnes majores natu Iſraël cum principibus tribuum, & duces familiarum filiorum Iſraël, ad regem Salomonem in Jeruſalem: ut deferrent arcam fœderis Domini, de civitate David, id eſt, de Sion. A * 2. Par. 5. a. 2.

2 Convenítque ad regem Salomonem univerſus Iſraël in menſe Ethanim, in ſolemni die, ipſe eſt menſis ſeptimus.

3 Venerúntque cuncti ſenes de Iſraël, & tulerunt arcam ſacerdotes.

4 Et portaverunt arcam Domini, & tabernaculum fœderis, & omnia vaſa Sanctuarij, quæ erant in tabernaculo: & ferebant ea ſacerdotes & Levitæ.

de Ægypto, non elegi civitatem de univerſis
tribubus Iſraël, ut ædificaretur domus, & eſſet
nomen meum ibi: ſed elegi David ut eſſet ſu-
per populum meum Iſraël.

17 * Voluitque David pater meus ædifica- * 2.
re domum nomini Domini Dei Iſraël: Reg.

18 Et ait Dominus ad David patrem meum: 7. a. 5.
Quod cogitaſti in corde tuo ædificare domum
nomini meo, benè feciſti, hoc ipſum mente tra-
ctans.

19 Verumtamen tu non ædificabis mihi do-
mum, ſed filius tuus, qui egredietur de renibus
tuis, ipſe ædificabit domum nomini meo.

20 Confirmavit Dominus ſermonem ſuum,
quem locutus eſt: ſtetique pro David patre
meo, & ſedi ſuper thronum Iſraël, ſicut locu-
tus eſt Dominus: & ædificavi domum nomini
Domini Dei Iſraël.

21 Et conſtitui ibi locum arcæ, in qua fœ-
dus Domini eſt, quod percuſſit cum patribus
noſtris, quando egreſſi ſunt de Terra Ægypti.

22 Stetit autem Salomon ante altare Domini C
in conſpectu eccleſiæ Iſraël, & expandit manus
ſuas in cælum,

23 Et ait: Domine Deus Iſraël, non eſt ſimi-
lis tui Deus in cælo deſuper, & ſuper terram
deorſum: qui cuſtodis pactum & miſericor-
diam ſervis tuis, qui ambulabant coram te in
toto corde ſuo.

24 Qui cuſtodiſti ſervo tuo David patri meo
quæ locutus es ei: ore locutus es, & manibus
perfeciſti, ut hæc dies probat.

25 Nunc igitur Domine Deus Iſraël, conſer- * 2.
va famulo tuo David patri meo quæ locutus es Reg.
ei, dicens: * Non auferetur de te vir coram 7. b.
12.

34 Exaudi in cælo, & dimitte peccatum populi tui Iſraël, & reduces eos in terram, quam dediſti patribus eorum.

35 Si clauſum fuerit cælum, & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco iſto, pœnitentiã egerint nomini tuo,& à peccatis ſuis converſi fuerint propter afflictionem ſuam:

36 Exaudi eos in cælo, & dimitte peccata ſervorum tuorum,& populi tui Iſraël:& oſtende eis viam bonam per quam ambulent, & da pluviam ſuper terram tuam, quam dediſti populo tuo in poſſeſſionem.

37 Fames ſi oborta fuerit in terra, aut peſtilentia, aut corruptus aër,aut ærugo,aut locuſta, vel rubigo,& afflixerit eum inimicus ejus portas obſidens, omnis plaga, univerſa infirmitas,

38 Cuncta devotatio, & imprecatio, quæ acciderit omni homini de populo tuo Iſraël: ſi quis cognoverit plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in domo hac,

39 Tu exaudies in cælo in loco habitationis tuæ, & repropitiaberis, & facies ut des unicuique ſecundùm omnes vias ſuas, ſicut videris cor ejus (quia tu noſti ſolus cor omnium filiorum hominum.)

40 Ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris. E

41 Inſuper & alienigena, qui non eſt de populo tuo Iſraël, cùm venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum

42 Extentum, ubique) cùm venerit ergo, & oraverit in hoc loco,

43 Tu exaudies in cælo in firmamento habitaculi tui, & facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena: ut diſcant univerſi populi terrarum nomē tuum timere, ſicut populus tuus Iſraël, & probent quia nomen tuum invocatum eſt ſuper domum hanc, quam ædificavi.

44 Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos ſuos, per viam, quocumque miſeris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegiſti, & contra domum, quam ædificavi nomini tuo,

45 Et exaudies in cælo orationes eorum, & preces eorum, & facies judicium eorum.

*2. Par. 6. f. 36. Eccli. 7. c. 21. 1. Joã. 1. d. 8.

46 Quòd ſi peccaverint tibi (* non eſt enim homo qui non peccet) & iratus tradideris eos inimicis ſuis, & captivi ducti fuerint in terram inimicorum longè vel propè,

47 Et egerint pœnitentiam in corde ſuo in loco captivitatis, & converſi deprecati te fuerint in captivitate ſua, dicentes: Peccavimus, iniquè egimus, impiè geſſimus:

F 48 Et reverſi fuerint ad te in univerſo corde ſuo, & tota anima ſua in terra inimicorum ſuorum, ad quam captivi ducti fuerint: & oraverint te contra viam terræ ſuæ, quam dediſti patribus eorum, & civitatis quam elegiſti, & templi quod ædificavi nomini tuo:

49 Exaudies in cælo, in firmamento ſolij tui, orationes eorum, & preces eorum, & facies judicium eorum:

50 Et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatibus eorum, quibus prævaricati ſunt in te: & dabis miſericordiam coram eis qui eos captivos habuerint, ut miſereantur eis.

51 Populus enim tuus eſt, & hereditas tua, quos eduxiſti de Terra Ægypti, de medio fornacis ferreæ.

52 Ut ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſervi tui, & populi tui Iſraël, & exaudias eos in univerſis pro quibus invocaverint te.

53 Tu enim ſeparaſti eos tibi in hereditatem de univerſis populis terræ, ſicut locutus es per Moyſen ſervum tuum, quando eduxiſti patres noſtros de Ægypto, Domine Deus.

54 Factum eſt autem, cùm compleſſet Salomon orans Dominum omnem orationem & deprecationem hanç, ſurrexit de conſpectu altaris Domini: utrumque enim genu in terram fixerat, & manus expanderat in cælum.

55 Stetit ergo, & benedixit omni eccleſiæ Iſraël voce magna, dicens:

56 Benedictus Dn̄s, qui dedit requiem populo ſuo Iſraël, juxta omnia quæ locutus eſt: non cecidit ne unus quidem ſermo, ex omnibus bonis quæ locutus eſt per Moyſen ſervum ſuum.

57 Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum patribus noſtris, non derelinquens nos, neque projiciens.

58 Sed inclinet corda noſtra ad ſe, ut ambulemus in univerſis viis ejus, & cuſtodiamus mandata ejus, & ceremonias ejus, & judicas quæcumque mandavit patribus noſtris.

59 Et ſint ſermones mei iſti, quibus deprecatus ſum coram Domino, appropinquantes Dn̄o Deo noſtro die ac nocte, ut faciat judicium ſervo ſuo, & populo ſuo Iſraël per ſingulos dies: G

60 Ut ſciant omnes populi terræ, quia Dn̄s ipſe eſt Deus, & non eſt ultrà abſque eo.

61 Sit quoque cor noſtrum perfectum cum

Dño Deo noſtro, ut ambulemus in decretis ejus, & cuſtodiamus mandata ejus, ſicut & hodie.

62 Igitur rex, & omnis Iſraël cum eo, immolabant victimas coram Domino.

63 Mactavítque Salomon hoſtias pacificas, quas immolavit Domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia: & dedicaverunt templum Domini rex & filij Iſraël.

64 In die illa ſanctificavit rex medium atrij, quod erat ante domum Domini: fecit quippe holocauſtum ibi, & ſacrificium, & adipem pacificorum: quoniam altare æreum, quod erat coram Domino, minus erat, & capere non poterat holocauſtum, & ſacrificium, & adipem pacificorum.

65 Fecit ergo Salomon in tempore illo feſtivitatem celebrem, & omnis Iſraël cum eo, multitudo magna ab introitu Emath uſque ad Rivum Ægypti, coram Domino Deo noſtro, ſeptem diebus, & ſeptem diebus, id eſt, quatuordecim diebus.

66 Et in die octava dimiſit populos: qui benedicentes regi profecti ſunt in tabernacula ſua lætantes, & alacri corde ſuper omnibus bonis, quæ fecerat Dominus David ſervo ſuo, & Iſraël populo ſuo.

Caput IX.

Dominus Salomoni ſecundò apparens, jubet ſua ſervare præcepta, addita comminatione niſi ſervata fuerint. Salomon plures ædificat civitates, gentes ſibi facit tributarias, & claſſe in Ophir miſſa plurimum auri recipit.

A 1 FActum eſt autem cùm perfeciſſet Salomon ædificium domus Dñi, & ædificium regis, & omne quod optaverat & voluerat facere,

2 Apparuit ei Dominus ſecundò, * ſicut ap- *Sup.
paruerat ei in Gabaon. 3. 2. 5.
3 Dixítque Dominus ad eum: Exaudivi ora- 2. Par.
tionem tuam & deprecationem tuam, quam 7. c. 12.
deprecatus es coram me: ſanctificavi domum
hanc, quam ædificaſti, ut ponerem nomen
meum ibi in ſempiternum, & erunt oculi mei
& cor meum ibi cunctis diebus.
4 Tu quoque ſi ambulaveris coram me ſicut
ambulavit pater tuus, in ſimplicitate cordis, &
in æquitate: & feceris omnia, quæ præcepi tibi,
& legitima mea & judicia mea ſervaveris, *2.
5 * Ponam thronum regni tui ſuper Iſraël in Reg.
ſempiternum, ſicut locutus ſum David patri 7. b. 12
tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de c. 16.
ſolio Iſraël.
6 Si autem averſione averſi fueritis vos & fi-
lij veſtri, non ſequentes me, nec cuſtodientes
mandata mea, & cæremonias meas, quas pro-
poſui vobis, ſed abieritis & colueritis deos alie-
nos, & adoraveritis eos:
7 Auferam Iſraël de ſuperficie terræ, quam B
dedi eis: & templum, quod ſanctificavi nomi-
ni meo, projiciam à conſpectu meo, eritque
Iſraël in proverbium, & in fabulam cunctis
populis.
8 Et domus hæc erit in exemplum: omnis
qui tranſierit per eam, ſtupebit, & ſibilabit, &
dicet: * Quare fecit Dominus ſic terræ huic, & *
domui huic? Deut.
9 Et reſpondebunt: Quia dereliquerunt Do- 29. d. 24.
minum Deum ſuum, qui eduxit patres eorum Ier.
de Terra Ægypti, & ſecuti ſunt deos alienos, & 22. c.
adoraverunt eos, & coluerunt eos: idcircò in- 8.
duxit Dominus ſuper eos omne malum hoc.

* 2 Reg. 8. a. 1. 10 * Expletis autem annis viginti poſtquam ædificaverat Salomon duas domos, id eſt, domum Domini, & domum regis,

11 (Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina & abiegna, & aurum juxta omne quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in Terra Galilææ.

C 12 Et egreſſus eſt Hiram de Tyro, ut videret oppida quæ dederat ei Salomon: & non placuerunt ei,

13 Et ait: Hæcine ſunt civitates, quas dediſti mihi, frater? Et appellavit eas Terram chabul, uſque in diem hanc.

14 Miſit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri.

15 Hæc eſt ſumma expenſarum, quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini & domum ſuam, & Mello, & murum Jeruſalem, & Heſer, & Mageddo, & Gazer.

16 Pharao rex Ægypti aſcendit, & cepit Gazer, ſuccendítque eam igni: & Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit, & dedit eam in dotem filiæ ſuæ uxori Salomonis.

17 Ædificavit ergo Salomon Gazer, & Bethoron inferiorem.

18 Et Baalath, & Palmiram in Terra ſolitudinis.

19 Et omnes vicos, qui ad ſe pertinebant, & erant abſque muro, munivit, & civitates curruum & civitates equitum, & quodcumque ei placuit ut ædificaret in Jeruſalem, & in Libano, & in omni terra poteſtatis ſuæ.

D 20 Univerſum populum, qui remanſerat de Amorrhæis, & Hethæis, & Pherezæis, & Hevæis, & Jebuſæis, qui non ſunt de filiis Iſraël:

21 Horum filios, qui remanſerant in terra, quos ſcilicet non potuerant filij Iſraël exterminare: fecit Salomon tributarios, uſque in diem hanc.

22 De filiis autem Iſraël non conſtituit Salomon ſervire quemquam, ſed erant viri bellatores, & miniſtri ejus, & principes, & duces, & præfecti curruum & equorum.

23 Erant autem principes ſuper omnia opera Salomonis præpoſiti quingenti quinquaginta, qui habebant ſubjectum populum, & ſtatutis operibus imperabant.

24 * Filia autem Pharaonis aſcendit de civitate David in domum ſuam, quam ædificaverat ei Salomon: tunc ædificavit Mello. * 2. Par. 8. b. 11.

25 Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos ſingulos holocauſta, & pacificas victimas, ſuper altare quod ædificaverat Domino, & adolebat thymiama coram Domino: perfectúmque eſt templum.

26 Claſſem quoque fecit rex Salomon in Aſiongaber, quæ eſt juxta Ailat in littore Maris rubri, in Terra Idumææ.

27 Miſítque Hiram in claſſe illa ſervos ſuos viros nauticos & gnaros maris, cum ſervis Salomonis.

28 Qui cùm veniſſent in Ophir, ſumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAPUT X.

Venit regina Saba ad regem Salomonem: quæ ejus mirata ſapientiam, magnificentiam & gubernationem, datis acceptiſque amplis muneribus, diſceſſit: Salomon multum tributum ac aurum aliunde accipit; vaſa & ſcuta, magnificúmque thronum conſtruit; multam ac

pretioſam habet ſupellectilem in vaſis, curribus & equis, in abundantia argenti ac cedrorum.

A 1 SEd * & regina Saba, audita fama Salomo-
* 2. nis in nomine Domini, venit tentare eum
Par. 9. in ænigmatibus.
a. 1. 2 Et ingreſſa Jeruſalem multo cum comitatu,
Mat. 12. d. & divitiis, camelis portantibus aromata, & au-
42. rum infinitum nimis, & gemmas pretioſas, ve-
Luc. 11. d. nit ad regem Salomonem, & locuta eſt ei uni-
31. verſa quæ habebat in corde ſuo.
3 Et docuit eam Salomon omnia verba quæ
propoſuerat: non fuit ſermo, qui regem poſſet
latêre, & non reſponderet ei.
4 Videns autem regina Saba omnem ſapien-
tiam Salomonis, & domum quam ædificaverat,
5 Et cibos menſæ ejus, & habitacula ſervo-
rum, & ordines miniſtrantium, veſtéſque eo-
rum, & pincernas, & holocauſta quæ offerebat
in domo Domini: non habebat ultrà ſpiritum.
6 Dixítque ad regem: Verus eſt ſermo,
quem audivi in terra mea,
7 Super ſermonibus tuis, & ſuper ſapientia
tua: & non credebam narrantibus mihi, donec
ipſa veni, & vidi oculis meis, & probavi
quòd media pars mihi nuntiata non fuerit: ma-
jor eſt ſapientia & opera tua, quàm rumor
quem audivi.
8 Beati viri tui, & beati ſervi tui, qui ſtant
coram te ſemper, & audiunt ſapientiam tuam.
B 9 Sit Dominus Deus tuus benedictus, cui
complacuiſti, & poſuit te ſuper thronum Iſraël,
eò quòd dilexerit Dominus Iſraël in ſempiter-
num, & conſtituit te regem, ut faceres judi-
cium & juſtitiam.
10 Dedit ergo regi centum viginti talenta

auri, & aromata multa nimis, & gemmas pre-
tioſas: non ſunt allata ultrà aromata tam multa,
quàm ea quæ dedit regina Saba regi Salomoni.
11 (Sed & * claſſis Hiram, quæ portabat * 2.
aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina Par 9.
multa nimis, & gemmas pretioſas. c. 10.
12 Fecítque rex de lignis thyinis fulcra domus
Dñi, & domus regiæ, & citharas lyráſque can-
toribus: non ſunt allata hujuſcemodi ligna thyi-
na, neque viſa uſque in præſentem diem.)
13 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba om-
nia quæ voluit & petivit ab eo: exceptis his,
quæ ultrò obtulerat ei munere regio. Quæ rever-
ſa eſt, & abiit in terram ſuam cum ſervis ſuis.
14 Erat autem pondus auri, quod afferéba- C
tur Salomoni per annos ſingulos, ſexcentorum
ſexaginta ſex talentorum auri:
15 Excepto eo, quod afferebant viri qui ſu-
per vectigalia erant, & negotiatores, univerſí-
que ſcruta vendentes, & omnes reges Arabiæ,
ducéſque terræ.
16 Fecit quoque rex Salomon ducenta ſcu-
ta de auro puriſſimo, ſexcentos auri ſiclos dedit
in laminas ſcuti unius.
17 Et trecentas peltas ex auro probato: tre-
centæ minæ auri unam peltam veſtiebant: po-
ſuítque eas rex in domo ſaltus Libani.
18 Fecit etiam rex Salomon thronum de ebo-
re grandem: & veſtivit eum auro fulvo nimis.
19 Qui habebat ſex gradus: & ſummitas
throni rotunda erat in parte poſteriori: & duæ
manus hinc atque inde tenentes ſedile: & duo
leones ſtabant juxta manus ſingulas.
20 Et duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex
gradus hinc atque inde: non eſt factum tale

opus in univerſis regnis.
21 Sed & omnia vaſa, quibus potabat rex
Salomon, erant aurea: & univerſa ſupellex do-
mus ſaltus Libani de auro puriſſimo: non erat
argentum, nec alicujus pretij putabatur in die-
bus Salomonis,
D 22 Quia claſſis regis per mare cum claſſe
Hiram ſemel per tres annos ibat in Tharſis, de-
ferens inde aurum, & argentum, & dentes ele-
phantorum, & ſimias, & pavos.
23 Magnificatus eſt ergo rex Salomon ſuper
omnes reges terræ, divitiis, & ſapientia.
24 Et univerſa terra deſiderabat vultum Sa-
lomonis, ut audiret ſapientiam ejus, quam de-
derat Deus in corde ejus.
25 Et ſinguli deferebāt ei munera, vaſa argen-
tea & aurea, veſtes & arma bellica, aromata
quoque, & equos & mulos, per annos ſingulos.
* 2 Par. 1. d. 14. 26 * Congregavítque Salomon currus &
equites, & facti ſunt ei mille quadringenti cur-
rus, & duodecim millia equitum: & diſpo-
ſuit eos per civitates munitas, & cum rege in
Jeruſalem.
27 Fecítque ut tanta eſſet abundantia argen-
ti in Jeruſalem, quanta & lapidum: & cedro-
rum præbuit multitudinem, quaſi ſycomoros
quæ naſcuntur in campeſtribus.
28 Et educebantur equi Salomoni de Ægy-
pto, & de Coa. Negotiatores enim regis eme-
bant de Coa, & ſtatuto pretio perducebant.
29 Egrediebatur autem quadriga ex Ægypto
ſexcentis ſiclis argenti, & equus centum quin-
quaginta. Atque in hunc modum cuncti reges
Hethæorum & Syriæ equos venumdabant.

CAPUT XI.

Salomon plurimis jungitur mulieribus alienigenis, & ab ipſis infatuatus ad ipſarum idola convertitur: in quem iratus Dominus, ſuſcitat ei adverſarios Adad, Razon, & Jeroboam, cui per prophetam Abiam promittit regnum Iſraël, ſervata una tribu Salomonis filio: moritur Salomon poſt quadraginta regni annos, cui ſuccedit filius Roboam.

1 REx autem Salomon * adamavit mulieres A
alienigenas multas, filiam quoque Pha- *
raonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, Idu- Deut.
mæas, & Sidonias, & Hethæas: 17. d. 17.
2 De gentibus ſuper quibus dixit Dominus Eccl.
filiis Iſraël: * Non ingrediemini ad eas, neque 47. c. 21.
de illis ingredientur ad veſtras: certiſſimè enim *
avertent corda veſtra ut ſequamini deos earum. Exod.
His itaque copulatus eſt Salomon ardentiſſimo 34. b. 16.
amore.
3 Fuerúntque ei uxores quaſi reginæ ſeptingentæ, & concubinæ trecentæ: & averterunt mulieres cor ejus.
4 Cúmque jam eſſet ſenex, depravatum eſt cor ejus per mulieres, ut ſequeretur deos alienos: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor David patris ejus.
5 Sed colebat Salomon Aſtarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum.
6 Fecítque Salomon quod non placuerat co- B
ram Domino, & non adimplevit ut ſequeretur Dominum, ſicut David pater ejus.
7 Tunc ædificavit Salomon fanum, Chamos idolo Moab, in monte qui eſt contra Jeruſalem, & Moloch idolo filiorum Ammon.
8 Atque in hunc modum fecit univerſis uxoribus ſuis alienigenis, quæ adolebant thura, & immolabant diis ſuis.

9 Igitur iratus eſt Dominus Salomoni, quòd averſa eſſet mens ejus à Domino Deo Iſraël, qui
* Sup. * apparuerat ei ſecundò,
9. a.2. 10 Et præceperat de verbo hoc ne ſequeretur deos alienos, & non cuſtodivit quæ mandavit ei Dominus.

11 Dixit itaque Dominus Salomoni: quia habuiſti hoc apud te, & non cuſtodiſti pactum meum, & præcepta mea quæ mandavi tibi, diſrumpens ſcindam regnum tuum, & dabo illud ſervo tuo.

* Inf. 12 * Verumtamen in diebus tuis non faciam,
12. d. propter David patrem tuum: de manu filij tui
15. ſcindam illud,

C 13 Nec totum regnum auferam, ſed tribum unam dabo filio tuo, propter David ſervum meum, & Jeruſalem quam elegi.

14 Suſcitavit autem Dominus adverſarium Salomoni, Adad Idumæum de ſemine regio, qui erat in Edom.

* 2. 15 * Cùm enim eſſet David in Idumæa, &
Reg 8. aſcendiſſet Joab princeps militiæ ad ſepelien-
d. 14. dum eos qui fuerant interfecti, & occidiſſet omne maſculinum in Idumæa.

16 (Sex enim menſibus ibi moratus eſt Joab, & omnis Iſraël, donec interimeret omne maſculinum in Idumæa)

17 Fugit Adad ipſe, & viri Idumæi de ſervis patris ejus cum eo, ut ingrederetur Ægyptum: erat autem Adad puer parvulus:

18 Cúmque ſurrexiſſent de Madian, venerunt in pharan, tulerúntque ſecum viros de Pharan, & introierunt Ægyptum ad Pharaonem regem Ægypti: qui dedit ei domum, & cibos conſtituit, & terram delegavit.

19 Et invenit Adad gratiam coram Pharaone D
valdè, in tantum ut daret ei uxorem, ſororem
uxoris ſuæ germanam Taphnes reginæ.

20 Genuítque ei ſoror Taphnes Genubath filium, & nutrivit eum Taphnes in domo Pharaonis: erátque Genubath habitans apud Pharaonem cum filiis ejus.

21 Cúmque audiſſet Adad in Ægypto, dormiſſe David cum patribus ſuis, & mortuum eſſe Joab principem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me, ut vadam in terram meam.

22 Dixítque ei Pharao: Qua enim re apud me indiges: ut quæras ire ad terram tuam? At ille reſpondit: Nulla: ſed obſecro te ut dimittas me.

23 Suſcitavit quoque ei Deus adverſarium
Razon filium Eliada, qui fugerat Adarezer re- E
gem Soba dominum ſuum:

24 Et congregavit contra eum viros, & factus eſt princeps latronum cùm interficeret eos David: abierúntque Damaſcum, & habitaverunt ibi, & conſtituerunt eum regem in Damaſco,

25 Erátque adverſarius Iſraëli cunctis diebus Salomonis: & hoc eſt malum Adad, & odium contra Iſraël, regnavítque in Syria.

26 * Jeroboam quoque filius Nabath, Ephra- * 2.
thæus, de Sareda, ſervus Salomonis, cujus ma- Par.
ter erat nomine Sarva, mulier vidua: levavit 13. 6.
manum contra regem.

27 Et hæc eſt cauſa rebellionis adverſus eum, quia Salomon ædificavit Mello, & coæquavit voraginem civitatis David patris ſui.

28 Erat autem Jeroboam vir fortis & potens: vidénſque Salomon adoleſcentem bonæ indolis & induſtrium, conſtituerat eum præfectum ſu-

Digitized by Google

per tributa univerſæ domus Joſeph.

* 2. Par. 10. d. 15. 29 * Factum eſt igitur in tempore illo, ut Jeroboam egrederetur de Jeruſalem, & inveniret eum Ahias Silonites propheta in via opertus pallio novo: erant autem duo tantùm in agro.

30 Apprehendénſque Ahias pallium ſuum novum, quo coopertus erat, ſcidit in duodecim partes.

F 31 Et ait ad Jeroboam: Tolle tibi decem ſciſſuras: hæc enim dicit Dominus Deus Iſraël: Ecce ego ſcindam regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus.

32 Porrò una tribus remanebit ei, propter ſervum meum David, & Jeruſalem civitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Iſraël:

33 Eò quòd dereliquerit me, & adoraverit Aſtarthen deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloch deum filiorum Ammon: & non ambulaverit in viis meis, ut faceret juſtitiam coram me, & præcepta mea, & judicia ſicut David pater ejus.

34 Nec auferam omne regnum de manu ejus, ſed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ ſuæ: propter David ſervum meum, quem elegi, qui cuſtodivit mandata mea & præcepta mea.

35 Auferam autem regnum de manu filij ejus, & dabo tibi decem tribus:

36 Filio autem ejus dabo tribum unam, ut remaneat lucerna David ſervo meo cunctis diebus coram me in Jeruſalem civitate, quam elegi ut eſſet nomen meum ibi.

G 37 Te autem aſſumam, & regnabis ſuper omnia quæ deſiderat anima tua, eriſque rex ſuper Iſraël.

38 Si igitur audieris omnia, quæ præcepero

tibi, & ambulaveris in viis meis, & feceris quod
rectum eſt coram me, cuſtodiens mandata mea
& præcepta mea, ſicut fecit David ſervus meus:
ero tecum; & ædificabo tibi domum fidelem,
quomodo ædificavi David domum, & tradam
tibi Iſraël:
39 Et affligam ſemen David ſuper hoc, ve-
rumtamen non cunctis diebus.
40 Voluit ergo Salomon interficere Jero-
boam: qui ſurrexit, & aufugit in Ægyptum ad
Seſac regem Ægypti, & fuit in Ægypto uſque
ad mortem Salomonis.
41 Reliquum autem verborum Salomonis,
& omnia quæ fecit, & ſapientia ejus: ecce uni-
verſa ſcripta ſunt in Libro verborum dierum
Salomonis.
42 Dies autem, quos regnavit Salomon in
Jeruſalem ſuper omnem Iſraël, quadraginta
anni ſunt.
43 Dormivítque Salomon cum patribus ſuis,
& ſepultus eſt in Civitate David patris ſui, reg-
navítque Roboam filius ejus pro eo.

CAPUT XII.

Roboam juvenum ſecutus conſilium patitur regni divisionē, & Jeroboam rex ſuper decem tribubus conſtituitur, exercitum quoque Roboam adverſus Jeroboam Dominus per Semeiam prophetam diſſipat. Jeroboam verò aureos erexit vitulos in Dan & Bethel adorandos, conſtitutis ſolemnitate, altari, ac ſacerdotibus.

1 VEnit autem Roboam in Sichem: illuc A
enim congregatus erat omnis Iſraël ad 2 *Par.*
conſtituendum eum regem. 10. *a.* 1.
2 At verò Jeroboam filius Nabat, cùm adhuc
eſſet in Ægypto profugus à facie regis Salomo-
nis, audita morte ejus, reverſus eſt de Ægypto.
3 Miſerúntque & vocaverunt eum: venit er-

go Jeroboam, & omnis multitudo Iſraël, & locuti ſunt ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus duriſſimum jugum impoſuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui duriſſimo, & de jugo graviſſimo quod impoſuit nobis, & ſerviemus tibi.

5 Qui ait eis: Ite uſque ad tertium diem, & revertimini ad me. Cúmque abiiſſet populus,

B 6 Iniit conſilium rex Roboam cum ſenioribus, qui aſſiſtebant coram Salomone patre ejus cùm adhuc viveret, & ait: Quod datis mihi conſilium, ut reſpondeam populo huic?

7 Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, & ſervieris, & petitioni eorum ceſſeris, locutúſque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi ſervi cunctis diebus.

8 Qui dereliquit conſilium ſenum, quod dederant ei, & adhibuit adoleſcentes, qui nutriti fuerant cum eo, & aſſiſtebant illi,

9 Dixítque ad eos: Quod mihi datis conſilium, ut reſpondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac jugum quod impoſuit pater tuus ſuper nos?

C 10 Et dixerunt ei juvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loquêris populo huic, qui locuti ſunt ad te, dicentes: Pater tuus aggravavit jugum noſtrum, tu releva nos. Sic loquêris ad eos: Minimus digitus meus groſſior eſt dorſo patris mei.

11 Et nunc pater meus poſuit ſuper vos jugum grave, ego autem addam ſuper jugum veſtrum: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos ſcorpionibus.

12 Venit ergo Jeroboam, & omnis populus ad Roboam die tertia, ſicut locutus fuerat rex,

dicens: Revertimini ad me die tertia.
13 Reſpondítque rex populo dura, derelicto
conſilio ſeniorum, quod ei dederant,
14 Et locutus eſt eis ſecundum conſilium ju- D
venum, dicens: Pater meus aggravavit jugum
veſtrum, ego autem addam jugo veſtro: pater
meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam
vos ſcorpionibus.
15 Et non acquievit rex populo: quoniam
averſatus fuerat eum Dominus, ut ſuſcitaret
verbum ſuum, * quod locutus fuerat in manu *Sup.
Ahiæ Silonitæ, ad Jeroboam filium Nabat. 11. f.
16 Videns itaque populus quod noluiſſet eos 31.
audire rex, reſpondit ei dicens: Quæ nobis pars
in David? vel quæ hereditas in filio Iſaï? Vade
in tabernacula tua Iſraël, nunc vide domum
tuam David. Et abiit Iſraël in tabernacula ſua.
17 Super filios autem Iſraël, quicumque ha-
bitabant in civitatibus Juda, regnavit Ro-
boam.
18 Miſit ergo rex Roboam Aduram, qui erat E
ſuper tributa: & lapidavit eum omnis Iſraël, &
mortuus eſt. Porrò rex Roboam feſtinus aſcen-
dit currum, & fugit in Jeruſalem:
19 Receſsítque Iſraël à domo David, uſque
in præſentem diem.
20 Factum eſt autem cùm audiſſet omnis Iſ-
raël, quòd reverſus eſſet Jeroboam, miſerunt,
& vocaverunt eum congregato cœtu, & con-
ſtituerunt eum regem ſuper omnem Iſraël, nec
ſecutus eſt quiſquam domum David præter
tribum Juda ſolam.
21 Venit autem Roboam Jeruſalem, & con-
gregavit univerſam domum Juda, & tribum
Benjamin, centum octoginta millia electorum

virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Iſraël, & reducerent regnum Roboam filio Salomonis.
* 2. Par 11. a. 2 22 * Factus eſt autem ſermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens:
23 Loquere ad Roboam filium Salomonis
F regem Juda, & ad omnem domum Juda, & Benjamin, & reliquos de populo, dicens:
24 Hæc dicit Dominus: Non aſcendetis, neque bellabitis contra fratres veſtros filios Iſraël: revertatur vir in domum ſuam, à me enim factum eſt verbum hoc. Audierunt ſermonem Domini, & reverſi ſunt de itinere, ſicut eis præceperat Dominus.
25 Ædificavit autem Jeroboam Sichem in monte Ephraim, & habitavit ibi: & egreſſus inde ædificavit Phanuel.
26 Dixítque Jeroboam in corde ſuo: Nunc revertetur regnum ad domum David.
27 Si aſcenderit populus iſte ut faciat ſacrificia in domo Domini in Jeruſalem: & convertetur cor populi hujus ad dominum ſuum Roboam regem Juda, interficiéntque me, & revertentur ad eum.
* Tob. 1. a. 5 28 * Et excogitato conſilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis: nolite ultrà aſcendere in
* Exod. 32. b. 8. Jeruſalem: * Ecce dij tui Iſraël, qui te eduxerunt de Terra Ægypti.
29 Poſuítque unum in Bethel, & alterum
G in Dan:
30 Et factum eſt verbum hoc in peccatum: ibat enim populus ad adorandum vitulum uſque in Dan.
* 2. Par. 11. c. 15. 31 Et fecit fana in excelſis, & * ſacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Levi.

32 Conſtituítque diem ſolemnem in menſe
octavo, quintadecima die menſis, in ſimilitu-
dinem ſolemnitatis, quæ celebrabatur in Juda.
Et aſcendens altare, ſimiliter fecit in Bethel,
ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat:
conſtituítque in Bethel ſacerdotes excelſorum,
quæ fecerat.
33 Et aſcendit ſuper altare quod extruxerat
in Bethel, quintadecima die menſis octavi,
quem finxerat de corde ſuo: & fecit ſolemni-
tatem filiis Iſraël, & aſcendit ſuper altare, ut
adoleret incenſum.

Caput XIII.

Miſſus propheta de Juda ad Jeroboam, de altaris ſubverſione & nativitate Joſiæ regis prophetat: quo orante, manus Jeroboam, quæ exaruerat, ſanitati reſtituitur; rediens autē propheta à leone occiditur, quod Dei verbo inobediens fuiſſet, & Jeroboam ſuam auget impietatem.

1 ET ecce vir Dei venit de Juda in ſermone A
Domini in Bethel, Jeroboam ſtante ſuper
altare, & thus jaciente.
2 Et exclamavit contra altare in ſermone Do-
mini, & ait: Altare, altare, hæc dicit Dominus:
* Ecce filius naſcetur domui David, Joſias no- * 4.
mine, & immolabit ſuper te ſacerdotes excelſo- Reg.
rum, qui nunc in te thura ſuccendunt, & oſſa 23. d.
hominum ſuper te incendet. 16.
3 Dedítque in illa die ſignum, dicens: Hoc
erit ſignum quod locutus eſt Dominus: Ecce al-
tare ſcindetur, & effundetur cinis qui in eo eſt.
4 Cúmque audiſſet rex ſermonem hominis
Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel,
extendit manum ſuam de altari, dicens: Ap-
prehendite eum. Et exaruit manus ejus, quam
extenderat contra eum: nec valuit retrahere
eam ad ſe.

B 5 Altare quoque ſciſſum eſt, & effuſus eſt
cinis de altari, juxta ſignum quod prædixerat
vir Dei in ſermone Domini.

6 Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem
Domini Dei tui, & ora pro me, ut reſtituatur
manus mea mihi. Oravítque vir Dei faciem Domini, & reverſa eſt manus regis ad eum, & facta eſt ſicut priùs fuerat.

7 Locutus eſt autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum ut prandeas, & dabo tibi munera.

8 Reſpondítque vir Dei ad regem: Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non veniam tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco iſto:

9 Sic enim mandatum eſt mihi in ſermone
Domini præcipientis: Non comedes panem, neque bibes aquam, nec revertêris per viam qua veniſti.

C 10 Abiit ergo per aliam viam, & non eſt reverſus per iter, quo venerat in Bethel.

11 Prophetes autem quidam ſenex habitabat in Bethel, ad quem venerunt filij ſui, & narraverunt ei omnia opera, quæ fecerat vir Dei illa die in Bethel: & verba quæ locutus fuerat ad regem, narraverunt patri ſuo.

12 Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit? Oſtenderunt ei filij ſui viam, per quam abierat vir Dei, qui venerat de Juda.

13 Et ait filiis ſuis: Sternite mihi aſinum. Qui cùm ſtraviſſent, aſcendit,

14 Et abiit poſt virum Dei, & invenit eum ſedentem ſubtus terebinthum: & ait illi: Túne es vir Dei qui veniſti de Juda? Reſpondit ille: Ego ſum.

15 Dixítque ad eum: Veni mecum domum, D
ut comedas panem.

16 Qui ait: Non poſſum reverti, neque venire tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco iſto:

17 Quia locutus eſt Dominus ad me in ſermone Domini, dicens: Non comedes panem, & non bibes aquam ibi, nec reverteris per viam qua ieris.

18 Qui ait illi: Et ego propheta ſum ſimilis tui: & angelus locutus eſt mihi in ſermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam ut comedat panem, & bibat aquam. Fefellit eum,

19 Et reduxit ſecum: comedit ergo panem in domo ejus, & bibit aquam.

20 Cúmque ſederent ad menſam, factus eſt E
ſermo Dñi ad prophetam, qui reduxerat eum.

21 Et exclamavit ad virum Dei, qui venerat de Juda, dicens: Hæc dicit Dominus: Quia non obediens fuiſti ori Domini, & non cuſtodiſti mandatum quod præcepit tibi Dominus Deus tuus,

22 Et reverſus es, & comediſti panem, & bibiſti aquam, in loco in quo præcepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum, in ſepulchrum patrum tuorum.

23 Cúmque comediſſet & bibiſſet, ſtravit aſinum ſuum prophetæ, quem reduxerat.

24 Qui cùm abiiſſet, invenit eum leo in via, & occidit, & erat cadaver ejus projectum in itinere: aſinus autem ſtabat juxta illum, & leo ſtabat juxta cadaver.

25 Et ecce, viri tranſeuntes viderunt cada-

ver projectum in via, & leonem ſtantem juxta cadaver. Et venerunt & divulgaverunt in civitate, in qua prophetes ille ſenex habitabat.

F 26 Quod cùm audiſſet propheta ille, qui reduxerat eum de via, ait: Vir Dei eſt, qui inobediens fuit ori Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & confregit eum, & occidit juxta verbum Domini, quod locutus eſt ei.

27 Dixítque ad filios ſuos: Sternite mihi aſinum. Qui cùm ſtraviſſent,

28 Et ille abiiſſet, invenit cadaver ejus projectum in via, & aſinum & leonem ſtantes juxta cadaver: non comedit leo de cadavere, nec læſit aſinum.

29 Tulit ergo prophetes cadaver viri Dei, & poſuit illud ſuper aſinum, & reverſus intulit in civitatem prophetæ ſenis ut plangeret eum.

30 Et poſuit cadaver ejus in ſepulchro ſuo: & planxerunt eum: Heu heu mi frater.

G 31 Cúmque planxiſſent eum, dixit ad filios ſuos: Cùm mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro, in quo vir Dei ſepultus eſt: juxta oſſa ejus ponite oſſa mea.

32 Profectò enim veniet ſermo, quem prædixit in ſermone Domini contra altare quod eſt in Bethel, & contra omnia fana excelſorum, quæ ſunt in urbibus Samariæ.

33 Poſt verba hæc non eſt reverſus Jeroboam de via ſua peſſima, ſed è contrario fecit de noviſſimis populi ſacerdotes excelſorum: quicumque volebat implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos excelſorum.

34 Et propter hanc cauſam peccavit domus Jeroboam, & everſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.

Ahias propheta ab uxore Jeroboam ſuper filio Abia ægrotante interrogatus, prædicit filium moriturum, & domum Jeroboam penitus evertendam; quo mortuo, ſuccedit filius Nadab: rex autem Ægypti diripit domum Domini in Jeruſalem; & mortuo Roboam, ſuccedit filius Abia.

1 IN tempore illo, ægrotavit Abia filius Jero- A
boam.
2 Dixítque Jeroboam uxori ſuæ: Surge, &
commuta habitum, ne cognoſcaris quòd ſis
uxor Jeroboam: & vade in Silo, ubi eſt Ahias
propheta, * qui locutus eſt mihi, quòd regna- * Sup.
turus eſſem ſuper populum hunc. 11. f.
3 Tolle quoque in manu tua decem panes, 31.
& cruſtulam, & vas mellis, & vade ad illum:
ipſe enim indicabit tibi quid eventurum ſit
puero huic.
4 Fecit ut dixerat, uxor Jeroboam: & con-
ſurgens abiit in Silo, & venit in domum Ahiæ:
at ille non poterat videre, quia caligaverant ocu-
li ejus præ ſenectute.
5 Dixit autem Dñs ad Ahiam: Ecce uxor Je- B
roboam ingreditur ut conſulat te ſuper filio ſuo
qui ægrotat. hæc & hæc loquêris ei. Cùm ergo
illa intraret, & diſſimularet ſe eſſe quæ erat,
6 Audivit Ahias ſonitum pedum ejus intro-
euntis per oſtium, & ait: Ingredere uxor Jero-
boam: quare aliam te eſſe ſimulas? ego autem
miſſus ſum ad te durus nuntius.
7 Vade, & dic Jeroboam: Hæc dicit Domi-
nus Deus Iſraël: Quia exaltavi te de medio po-
puli, & dedi te ducem ſuper populum meum
Iſraël:
8 Et ſcidi regnum domus David, & dedi il-
lud tibi, & non fuiſti ſicut ſervus meus David,
qui cuſtodivit mandata mea, & ſecutus eſt me

12 * In tempore illo miſit Berodach Baladan, *Iſai.
filius Baladan, rex Babyloniorum, litteras & mu- 39. a.
nera ad Ezechiam: audierat enim quòd ægro- 1.
taſſet Ezechias.

13 Lætatus eſt autem in adventu eorum Ezechias, & oſtendit eis domum aromatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, unguenta quoque, & domum vaſorum ſuorum, & omnia quæ habere poterat in theſauris ſuis. Non fuit quod non monſtraret eis Ezechias in domo ſua, & in omni poteſtate ſua.

14 Venit autem Iſaias propheta ad regem Ezechiam, dixítque ei: Quid dixerunt viri iſti? aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.

15 At ille reſpondit: Quid viderunt in domo D
tua? Ait Ezechias: Omnia quæcumque ſunt in domo mea, viderunt: nihil eſt quod non monſtraverim eis in theſauris meis.

16 Dixit itaque Iſaias Ezechiæ: Audi ſermonem Domini:

17 Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ ſunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui uſque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus.

18 Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis.

19 Dixit Ezechias ad Iſaiam: Bonus ſermo Domini, quem locutus es: ſit pax & veritas in diebus meis.

20 Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo ejus, & quomodo fecerit piſcinam, & aquæ ductum, & introduxerit aquas in civitatem, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro

ſermonum dierum regum Juda?

21 Dormivítque Ezechias cum patribus ſuis, & regnavit Manaſſes filius ejus pro eo.

CAPUT XXI.

Propter abominandam Manaſſis impietatem prædicit Dominus ſe Judam ac Jeruſalem deleturum: cui mortuo ſuccedit impius filius Amon; & hoc à ſervis occiſo, regnat ſuper Judam pius filius Joſias.

A 1 DUodecim annorum erat Manaſſes cùm
2. Par. regnare cœpiſſet, & quinquaginta quin-
33. a. que annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris
1. ejus Haphſiba.

2 Fecítque malum in conſpectu Domini, juxta idola Gentium, quas delevit Dominus à facie filiorum Iſraël.

* 2. 3 * Converſúſque eſt, & ædificavit excelſa,
Par. quæ diſſipaverat Ezechias pater ejus: & erexit
33. a. aras Baal, & fecit lucos ſicut fecerat Achab rex
3. Iſraël, & adoravit omnem militiam cæli, & coluit eam.

4 Extruxítque aras in domo Domini, de
* 2. qua dixit Dominus: * In Jeruſalem ponam no-
Reg. 7 men meum.
b. 10. 5 Et extruxit altaria univerſæ militiæ cæli in duobus atriis templi Domini.

6 Et traduxit filium ſuum per ignem: & ariolatus eſt, & obſervavit auguria, & fecit pythones, & aruſpices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, & irritaret eum.

B 7 Poſuit quoque idolum luci, quem fecerat
* 2. in templo Domini; * ſuper quod locutus eſt
Reg. 7 Dominus ad David, & ad Salomonem filium
d. 26. 3. Re- ejus: In templo hoc, & in Jeruſalem, quam
gũ 8. elegi de cunctis tribubus Iſraël, ponam nomen
b. 16. meum in ſempiternum.
9. a. 5. 8 Et ultrà non faciam commoveri pedem Iſ-

raël de terra, quam dedi patribus eorum : ſi tamen cuſtodierint opere omnia quæ præcepi eis, & univerſam legem, quam mandavit eis ſervus meus Moyſes.
9 Illi verò non audierunt : ſed ſeducti ſunt à Manaſſe, ut facerent malum ſuper gentes, quas contrivit Dominus à facie filiorum Iſraël.
10 Locutúſque eſt Dominus in manu ſervorum ſuorum Prophetarum, dicens :
11 * Quia fecit Manaſſes rex Juda abominationes iſtas peſſimas, ſuper omnia quæ fecerunt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Judam in immunditiis ſuis : * *Jerem.* 15. *&* 4.
12 Propterea hæc dicit Dominus Deus Iſraël : Ecce ego inducam mala ſuper Jeruſalem & Judam : ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures ejus. C
13 Et extendam ſuper Jeruſalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab : & delebo Jeruſalem, ſicut deleri ſolent tabulæ : & delens vertam, & ducam crebriùs ſtylum ſuper faciem ejus.
14 Dimittam verò reliquias hereditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum ejus : eruntque in vaſtitatem, & in rapinam cunctis adverſariis ſuis :
15 Eò quòd fecerint malum coram me, & perſeveraverint irritantes me, ex die qua egreſſi ſunt patres eorum ex Ægypto, uſque ad hanc diem.
16 Inſuper & ſanguinem innoxium fudit Manaſſes multum nimis, donec impleret Jeruſalem uſque ad os : abſque peccatis ſuis, quibus peccare fecit Judam, ut faceret malum coram Dño.
17 Reliqua autem ſermonum Manaſſe, &

univerſa quæ fecit, & peccatum ejus quod peccavit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda?

18 Dormivítque Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ, in horto Oza: & regnavit Amon filius ejus pro eo.

D 19 Viginti duorum annorum erat Amon cùm regnare cœpiſſet: duobus quoque annis regnavit in Jeruſalem. nomen matris ejus Meſſalemeth filia Harus de Jeteba.

20 Fecítque malum in conſpectu Domini, ſicut fecerat Manaſſes pater ejus.

21 Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater ejus: ſervivítque immunditiis, quibus ſervierat pater ejus, & adoravit eas.

22 Et dereliquit Dominum Deum patrum ſuorum, & non ambulavit in via Domini.

23 Tetenderúntque ei inſidias ſervi ſui, & interfecerunt regem in domo ſua.

24 Percuſſit autem populus terræ, omnes qui conjuraverant contra regem Amon: & conſtituerunt ſibi regem Joſiam filium ejus pro eo.

25 Reliqua autem ſermonum Amon quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda?

26 Sepelierúntque eum in ſepulchro ſuo, in horto Oza: & regnavit Joſias filius ejus pro eo.

CAPUT XXII.

Joſias templum ac Dei cultum inſtaurat; Dominum ſuper reperto Deuteronomij libro conſulens, prædictis in eo minis & pœnis exterritus, reſponſum ex prophetide accipit, inducenda ſuper Judam ſcripta in eo mala propter neglectum à patribus Dei cultum, ipſum tamen priùs in pace moriturum.

A 1 OCto annorum erat Joſias cùm regnare cœpiſſet, triginta & uno anno regnavit

2. Par. 34. 1.

in Jeruſalem: nomen matris ejus Idida, filia Hadaia de Beſecath.

2 Fecítque quod placitum erat coram Dño, & ambulavit per omnes vias David patris ſui: non declinavit ad dexteram, ſive ad ſiniſtram.

3 Anno autem octavo decimo regis Joſiæ, miſit rex Saphan filium Aſlia, filij Meſſulam, ſcribam templi Domini, dicens ei:

4 Vade ad Helciam ſacerdotem magnum, ut confletur pecunia, quæ illata eſt in templũ Dñi, quam collegerunt janitores templi à populo,

5 Detúrque fabris per præpoſitos domus Domini: qui & diſtribuant eam his qui operantur in templo Domini, ad inſtauranda ſartatecta templi:

6 Tignariis videlicet & cæmentariis, & iis qui interrupta componunt: & ut emantur ligna, & lapides de lapicidinis ad inſtaurandum templum Domini. B

7 Verumtamen non ſupputetur eis argentum quod accipiunt, ſed in poteſtate habeant, & in fide.

8 Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan ſcribam: Librum Legis reperi in domo Domini: dedítque Helcias volumen Saphan, qui & legit illud.

9 Venit quoque Saphan ſcriba ad regem, & renuntiavit ei quod præceperat; & ait: Conflaverunt ſervi tui pecuniam, quæ reperta eſt in domo Domini: & dederunt ut diſtribueretur fabris à præfectis operum templi Domini.

10 Narravit quoque Saphan ſcriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias ſacerdos. Quem cùm legiſſet Saphan coram rege,

11 Et audiſſet rex verba Libri Legis Domini,

ſcidit veſtimenta ſua.
C 12 Et præcepit Helciæ ſacerdoti, & Ahicam
filio Saphan, & Achobor filio Micha, & Saphan
ſcribæ, & Aſaiæ ſervo regis, dicens:
13 Ite & conſulite Dominum ſuper me, &
ſuper populo, & ſuper omni Juda, de verbis
voluminis iſtius, quod inventum eſt: magna
enim ira Domini ſuccenſa eſt contra nos: quia
non audierunt patres noſtri verba Libri hujus,
ut facerent omne quod ſcriptum eſt nobis.
14 Ierunt itaque, Helcias ſacerdos, & Ahicam, & Achobor, & Saphan, & Aſaia, ad Holdam prophetidem, uxorem Sellum, filij Thecuæ, filij Araas cuſtodis veſtium, quæ habitabat in Jeruſalem in ſecunda: locutique ſunt ad eam.
15 Et illa reſpondit eis: Hæc dicit Dominus
Deus Iſraël: Dicite viro, qui miſit vos ad me.
D 16 Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam
mala ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores
ejus, omnia verba Legis quæ legit rex Juda:
17 Quia dereliquerunt me, & ſacrificaverunt
diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum ſuarum: & ſuccendetur indignatio mea in loco hoc, & non extinguetur.
18 Regi autem Juda qui miſit vos ut conſuleretis Dñm, ſic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Pro eo quòd audiſti verba voluminis,
19 Et perterritum eſt cor tuum, & humiliatus es coram Domino, auditis ſermonibus contra locum iſtum, & habitatores ejus quòd videlicet fierent in ſtuporem & in maledictum: & ſcidiſti veſtimenta tua, & fleviſti coram me, & ego audivi, ait Dominus:
20 Idcircò colligam te ad patres tuos, & colligêris ad ſepulchrum tuum in pace, ut non vi-

deant oculi tui omnia mala quæ inducturus ſum
ſuper locum iſtum.

CAPUT XXIII.

Ioſias Deuteronomium coram populo legit, percuſſóque cum Domino fœdere, ac deſtructis abominationibus, præcipit Paſcha celebrari: quo in Mageddo occiſo, ſuccedit impius filius Ioachaz, quem Pharao captum ducit in Ægyptum, ſubſtituto Eliacim quem Ioakim nominat, & ei gravem multam imponit.

1 ET renuntiaverunt regi quod dixerat. Qui A
miſit: & congregati ſunt ad eum omnes 2 Par.
ſenes Juda & Jeruſalem. 34. f.
2 Aſcendítque rex templum Domini, & om- 28.
nes viri Juda, universíque qui habitabant in
Jeruſalem cum eo ſacerdotes & prophetæ, &
omnis populus à parvo uſque ad magnum: le-
gitque cunctis audientibus omnia verba libri
fœderis, qui inventus eſt in domo Domini.
3 Stetítque rex ſuper gradum: & fœdus
percuſſit coram Domino, ut ambularent poſt
Dominum, & cuſtodirent præcepta ejus, & te-
ſtimonia, & ceremonias, in omni corde, & in
tota anima, & ſuſcitarent verba fœderis hujus,
quæ ſcripta erant in libro illo: acquievítque
populus pacto.
4 Et præcepit rex Helciæ pontifici & ſacer-
dotibus ſecundi ordinis, & janitoribus, * ut *
projicerent de templo Domini omnia vaſa, quæ Eccl.
facta fuerant Baal, & in luco, & univerſæ mi- 49. a.
litiæ cæli: & combuſſit ea foris Jeruſalem in 3. B
Convalle cedron, & tulit pulverem eorum in
Bethel.
5 Et delevit aruſpices, quos poſuerant reges
Juda ad ſacrificandum in excelſis per civitates
Juda, & in circuitu Jeruſalem: & eos, qui ado-
lebant incenſum Baal, & Soli, & Lunæ, & duo-

decim ſignis, & omni militiæ cæli.
6 Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Jeruſalem in Convalle cedron, & combuſſit eum ibi, & redegit in pulverem, & projecit ſuper ſepulchra vulgi.
7 Deſtruxit quoque ædiculas effeminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quaſi domunculas luci.
8 Congregavítque omnes ſacerdotes de civitatibus Juda: & contaminavit excelſa, ubi ſacrificabant ſacerdotes, de Gabaa uſque Berſabee: & deſtruxit aras portarum in introitu oſtij Joſue principis civitatis, quod erat ad ſiniſtram portæ civitatis.
9 Verumtamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Jeruſalem: ſed tantùm comedebant azyma in medio fratrum ſuorum.
C 10 Contaminavit quoque Topheth, quod eſt in Convalle filij Ennom: ut nemo conſecraret filium ſuum aut filiam per ignem, Moloch.
11 Abſtulit quoque equos, quos dederant reges Juda, Soli, in introitu templi Domini juxta exedram Nathammelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combuſſit igni.
12 Altaria quoque, quæ erant ſuper tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Juda, & altaria quæ fecerat Manaſſes in duobus atriis templi Dñi, deſtruxit rex: & cucurrit inde, & diſperſit cinerem eorum in Torrentem cedron.
13 Excelſa quoque quæ erant in Jeruſalem ad dexteram partem Montis offenſionis, * quæ ædificaverat Salomon rex Iſraël Aſtaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offenſioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex.

14 Et contrivit ſtatuas, & ſuccidit lucos: replevítque loca eorum oſſibus mortuorum.

15 * Inſuper & altare, quod erat in Bethel, * 3.
& excelſum, quod fecerat Jeroboam filius Na- Reg.
bat, qui peccare fecit Iſraël: & altare illud, 11. b.
& excelſum deſtruxit, atque combuſſit, & 7.
comminuit in pulverem, ſuccendítque etiam
lucum.

16 Et converſus Joſias, vidit ibi ſepulchra, D
quæ erant in monte: miſítque & tulit oſſa de * 3.
ſepulchris, & combuſſit ea ſuper altare, & pol- Reg.
luit illud juxta verbum Domini, quod locutus 13. g.
eſt vir Dei, qui prædixerat verba hæc. 32.

17 * Et ait: Quis eſt titulus ille, quem vi- * 3.
deo? Reſponderúntque ei cives urbis illius: Se- Reg.
pulchrum eſt hominis Dei, qui venit de Juda, 13. a.
& prædixit verba hæc, quæ feciſti ſuper altare 2.
Bethel.

18 Et ait: Dimitte eum, nemo commoveat oſſa ejus. Et intacta manſerunt oſſa illius, cum oſſibus prophetæ qui venerat de Samaria.

19 Inſuper & omnia fana excelſorum quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Iſraël ad irritandum Dominum, abſtulit Joſias: & fecit eis, ſecundùm omnia opera quæ fecerat in Bethel.

20 Et occidit univerſos ſacerdotes excelſo- E
rum, qui erant ibi ſuper altaria: & combuſſit oſſa humana ſuper ea: reverſúſque eſt Jeruſalem.

21 * Et præcepit omni populo, dicens: Fa- * 2.
cite Phaſe Domino Deo veſtro, ſecundùm quod Par.
ſcriptum eſt in libro fœderis hujus. 35. a. 1.

22 Nec enim factum eſt Phaſe tale à diebus judicum, qui judicaverunt Iſraël, & omnium dierum regum Iſraël, & regum Juda,

23 Sicut in octavo decimo anno regis Joſiæ
factum eſt Phaſe iſtud Domino in Jeruſalem.
24 Sed & pythones, & ariolos, & figuras
idolorum, & immunditias, & abominationes,
quæ fuerant in terra Juda & Jeruſalem, abſtulit
Joſias: ut ſtatueret verba legis, quæ ſcripta ſunt
in Libro, quem invenit Helcias ſacerdos in tem-
plo Domini.
F 25 Similis illi non fuit ante eum rex, qui re-
verteretur ad Dominum in omni corde ſuo, &
in tota anima ſua, & in univerſa virtute ſua,
juxta omnem legem Moyſi: neque poſt eum
ſurrexit ſimilis illi.
26 Verumtamen non eſt averſus Dominus ab
ira furoris ſui magni, quo iratus eſt furor ejus
contra Judam: propter irritationes, quibus pro-
vocaverat eum Manaſſes.
* *Inf.* 27 * Dixit itaque Dominus: Etiam Judam
24. *a.* auferam à facie mea, ſicut abſtuli Iſraël: &
2. projiciam civitatem hanc, quam elegi, Jeruſa-
lem, & domum de qua dixi: Erit nomen
meum ibi.
28 Reliqua autem ſermonum Joſiæ, & uni-
verſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Libro
verborum dierum regum Juda?
* 2. 29 * In diebus ejus aſcendit Pharao Nechao
Par. rex Ægypti, contra regem Aſſyriorum, ad flu-
35. *c.* men Euphratem: & abiit Joſias rex in occur-
20. ſum ejus: & occiſus eſt in Mageddo, cùm vi-
diſſet eum.
30 Et portaverunt eum ſervi ſui mortuum de
Mageddo: & pertulerunt in Jeruſalem, & ſepe-
lierunt eum in ſepulchro ſuo. Tulitque populus
terræ Joachaz filium Joſiæ: & unxerunt eum,
& conſtituerunt eum regem pro patre ſuo.

31 * Viginti trium annorum erat Joachaz, * 2.
cùm regnare cœpiſſet, & tribus menſibus re- Par.
gnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Amital, 36. a.
filia Jeremiæ, de Lobna. 2.

32 Et fecit malum coram Domino, juxta G
omnia quæ fecerant patres ejus.

33 Vinxítque eum Pharao Nechao in Rebla,
quæ eſt in terra Emath, ne regnaret in Jeruſa-
lem: & impoſuit mulctam terræ, centum talen-
tis argenti, & talento auri.

34 Regémque conſtituit Pharao Nechao
Eliacim filium Joſiæ pro Joſia patre ejus: vertít-
que nomen ejus Joakim. Porrò Joachaz tulit, &
duxit in Ægyptum, & mortuus eſt ibi.

35 Argentum autem & aurum dedit Joakim
Pharaoni, cùm indixiſſet terræ per ſingulos, ut
conferretur juxta præceptum Pharaonis: &
unumquemque juxta vires ſuas exegit, tam ar-
gentum quàm aurum de populo terræ, ut daret
Pharaoni Nechao.

36 Vigintiquinque annorum erat Joakim
cùm regnare cœpiſſet: & undecim annis re-
gnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Zebida
filia Phadaia de Ruma.

37 Et fecit malum coram Domino, juxta
omnia quæ fecerant patres ejus.

CAPUT XXIV.

Joakim triennio ſervit regi Babylonis: deinde varios patitur latrunculos: quo mortuo, ſuccedit filius Joachin; quem cum theſauris templi ac domus regiæ univerſóque robore habitatorum Jeruſalem ducit Nabuchodonoſor in Babylonem, ſuffecto in regem illius patruo Matthania quem vocavit Sedeciam.

1 IN diebus ejus aſcendit Nabuchodonoſor A
rex Babylonis, & factus eſt ei Joakim ſervus
tribus annis: & rurſum rebellavit contra eum.

2 Immiſitque ei Dominus latrunculos Chal-
dæorum, & latrunculos Syriæ, & latrunculos
Moab, & latrunculos filiorum Ammon: & im-
* *Sup.* miſit eos in Judam, ut diſperderent eum, * jux-
23. *f.* ta verbum Domini, quod locutus fuerat per
27. ſervos ſuos prophetas.
3 Factum eſt autem hoc per verbum Domini
contra Judam, ut auferret eum coram ſe, pro-
pter peccata Manaſſe univerſa quæ fecit,
4 Et propter ſanguinem innoxium, quem ef-
fudit, & implevit Jeruſalem cruore innocentium:
& ob hanc rem noluit Dominus propitiari.
5 Reliqua autem ſermonum Joakim, & uni-
verſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in Li-
bro ſermonum dierum regum Juda? Et dormi-
vit Joakim cum patribus ſuis:
B 6 Et regnavit Joachin filius ejus pro eo.
7 Et ultrà non addidit rex Ægypti, ut egre-
deretur de terra ſua: tulerat enim rex Babylo-
nis, à rivo Ægypti uſque ad fluvium Euphra-
ten, omnia quæ fuerant regis Ægypti.
8 Decem & octo annorum erat Joachin cùm
regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit
in Jeruſalem: nomen matris ejus Noheſta filia
Elnathan de Jeruſalem.
9 Et fecit malum coram Domino, juxta om-
nia quæ fecerat pater ejus.
a 10 * In tempore illo aſcenderunt ſervi Na-
Dan. buchodonoſor regis Babylonis in Jeruſalem, &
1. *a.* 1. circumdata eſt urbs munitionibus.
C 11 Venítque Nabuchodonoſor rex Babylo-
nis ad civitatem cum ſervis ſuis, ut oppugna-
rent eam.
12 Egreſſúſque eſt Joachin rex Juda ad regem
Babylonis, ipſe & mater ejus, & ſervi ejus, &

principes ejus, & eunuchi ejus: & ſuſcepit eum
rex Babylonis anno octavo regni ſui.
13 Et protulit inde omnes theſauros domus
Dñi,& theſauros domus regiæ: & concîdit uni-
verſa vaſa aurea quæ fecerat Salomon rex Iſraël
in templo Domini juxta verbum Domini.
14 Et tranſtulit omnem Jeruſalem, & uni-
verſos principes, & omnes fortes exercitus, de-
cem millia, in captivitatem, & omnem artifi-
cem & cluſorem: nihílque relictum eſt, exce-
ptis pauperibus populi terræ.
15 * Tranſtulit quoque Joachin in Babylo- D
nem, & matrem regis, & uxores regis, & eunu- * 2.
chos ejus:& judices terræ duxit in captivitatem Par.
de Jeruſalem in Babylonem: 36. b. 10.
16 Et omnes viros robuſtos, ſeptem millia, Eſth.
& artifices, & cluſores mille, omnes viros for- 2. a 6.
tes & bellatores: duxítque eos rex Babylonis 11. b. 4.
captivos in Babylonem.
17 * Et conſtituit Matthaniam patruum ejus *Iere.
pro eo: impoſuítque nomen ei Sedeciam. 37. a.
18 Vigeſimum & primum annum ætatis ha- 1. 52.
bebat Sedecias cùm regnare cœpiſſet, & unde- a.1.
cim annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris
ejus erat Amital, filia Jeremiæ, de Lobna.
19 Et fecit malum coram Domino, juxta
omnia quæ fecerat Joakim.
20 Iraſcebatur enim Dñs contra Jeruſalem
& contra Judam, donec projiceret eos à facie
ſua: receſsítque Sedecias à rege Babylonis.

CAPUT XXV.

Obſeſſa à Nabuchodonoſor Jeruſalem, Sedecias cæcus ac vinctus, necatis coram ſe filiis, in Babylonem ducitur cum reliquo populo: quibuſdam tamen ad exercendam terram relictis: poſt exuſta unà cum templo omnia magnifica ædificia, præfecit Nabuchodonoſor Godoliam, quo

ab Iſmaële interempto, fugit populus in Babylonem; Joachin autem in captivitate ſublimatur à rege Babylonis.

A 1 FActum eſt autem anno nono regni ejus,
Iere. menſe decimo, decima die menſis, venit
39. *a.* Nabuchodonoſor rex Babylonis, ipſe & omnis
1. 52. *a.* 4. exercitus ejus, in Jeruſalem, & circumdederunt eam: & extruxerunt in circuitu ejus munitiones.

2 Et clauſa eſt civitas atque vallata, uſque ad undecimum annum regis Sedeciæ,

3 Nona die menſis, prævaluítque fames in civitate, nec erat panis populo terræ.

4 Et interrupta eſt civitas: & omnes viri bellatores nocte fugerunt, per viam portæ, quæ eſt inter duplicem murum ad hortum (regis porrò Chaldæi obſidebant in circuitu civitatem) fugit itaque Sedecias per viam quæ ducit ad campeſtria ſolitudinis.

B 5 Et perſecutus eſt exercitus Chaldæorum regem, comprehendítque eum in planitie Jericho & omnes bellatores, qui erant cum eo, diſperſi ſunt, & reliquerunt eum.

6 Apprehenſum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui locutus eſt cum eo judicium.

7 Filios autem Sedeciæ occidit coram eo, & oculos ejus effodit, vinxítque eum catenis, & adduxit in Babylonem.

8 Menſe quinto, ſeptima die menſis, ipſe eſt annus nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps exercitus, ſervus regis Babylonis, in Jeruſalem.

* *Pſal.* 9 * Et ſuccendit domum Domini, & domum
73. *a.* regis: & domos Jeruſalem, omnémque domum
7. combuſſit igni.

10 Et muros Jeruſalem in circuitu deſtruxit C
omnis exercitus Chaldæorum, qui erat cum
principe militum.

11 Reliquam autem populi partem, quæ re-
manſerat in civitate, & perfugas qui transfuge-
rant ad regem Babylonis, & reliquum vulgus,
tranſtulit Nabuzardan princeps militiæ.

12 Et de pauperibus terræ reliquit vinitores
& agricolas.

13 * Columnas autem æreas, quæ erant in *Iere.
templo Domini, & baſes, & mare æreum, quod 27. d.
erat in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & 19.
tranſtulerunt æs omne in Babylonem.

14 Ollas quoque æreas, & trullas, & triden-
tes, & ſcyphos, & mortariola, & omnia vaſa
ærea, in quibus miniſtrabant, tulerunt.

15 Necnon & thuribula, & phialas; quæ au- D
rea, aurea; & quæ argentea, argentea; tulit
princeps militiæ:

16 Id eſt, columnas duas, mare unum, & ba-
ſes quas fecerat Salomon in templo Domini:
non erat pondus æris omnium vaſorum.

17 * Decem & octo cubitos altitudinis ha- * 3.
bebat columna una: & capitellum æreum ſu- Reg.
per ſe altitudinis trium cubitorum: & retiacu- 7. b.
lum, & malogranata ſuper capitellum colum- 15. 2. Par.
næ, omnia ærea: ſimilem & columna ſecunda 3. d. 15
habebat ornatum. Iere.

18 Tulit quoque princeps militiæ Saraiam 52. d. 21.
ſacerdotem primum, & Sophoniam ſacerdo-
tem ſecundum, & tres janitores.

19 Et de civitate eunuchum unum, qui erat E
præfectus ſuper bellatores viros: & quinque
viros de his qui ſteterant coram rege, quos re-
perit in civitate: & Sopher principem exerci-

tus, qui probabat tyrones de populo terræ: & ſexaginta viros è vulgo, qui inventi fuerant in civitate.

20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21 Percuſsítque eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & tranſlatus eſt Juda de terra ſua.

22 Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiſerat Nabuchodonoſor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filij Saphan.

F 23 Quod cùm audiſſent omnes duces militum, ipſi & viri qui erant cum eis, videlicet quòd conſtituiſſet rex Babylonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Maſpha, Iſmahel filius Nathaniæ, & Johanan filius Caree, & Saraia filius Thanehumeth Netophathites, & Jezonias filius Maachathi, ipſi & ſocij eorum.

24 Juravítque Godolias ipſis & ſociis eorum, dicens: Nolite timere ſervire Chaldæis: manete in terra, & ſervite regi Babylonis, & benè erit vobis.

25 Factum eſt autem in menſe ſeptimo, venit Iſmahel filius Nathaniæ, filij Eliſama de ſemine regio, & decem viri cum eo: percuſſerúntque Godoliam, qui & mortuus eſt: ſed & Judæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Maſpha.

26 Conſurgénſque omnis populus à parvo uſque ad magnum & principes militum, venerunt in Ægyptum, timentes Chaldæos.

G 27 Factum eſt verò in anno trigeſimo ſeptimo tranſmigrationis Joachin regis Juda, menſe duodecimo, vigeſima ſeptima die menſis ſublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno

quo regnare cœperat, caput Joachin regis Juda
de carcere.
28 Et locutus eſt ei benignè : & poſuit thro-
num ejus, ſuper thronum regum, qui erant
cum eo in Babylone.
29 Et mutavit veſtes ejus, quas habuerat in
carcere,& comedebat panem ſemper in conſpe-
ctu ejus cunctis diebus vitæ ſuæ.
30 Annonam quoque conſtituit ei ſine in-
termiſſione, quæ & dabatur ei à rege per ſingu-
los dies omnibus diebus vitæ ſuæ.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON, HEBRAICE DIBRE HAIAMIM.

Caput Primum.

Genealogia ab Adam uſque ad Abraham, & generationes filiorum Abrahæ una cum filiis ac poſteris Eſaü, & regibus ac ducibus terræ Edom, antequam eſſent reges ſuper filios Iſraël.

1 ADAM, Seth, Enos, A
2 Cainam, Malaleel, Jared, *Gen.*
3 Henoch, Mathuſale, La- *2.a.7.*
mech, *4.d.25*
4 Noë, Sem, Cham, & Ja- *5.a.6.* *b.9.*
pheth.
5 Filij Japheth, Gomer, & Magog, & Ma-
dai, & Javan, Thubal, Moſoch, Thiras.
6 Porrò filij Gomer : Aſcenez, & Riphath,
& Thogorma.

7 Filij autem Javan: Eliſa & Tharſis, Cethim & Dodanim.

8 Filij Cham: Chus, & Meſrahim, & Phut, & Chanaan.

9 Filij autem Chus: Saba, & Hevila, Sabatha, & Regma, & Sabathacha. Porrò filij Regma: Saba, & Dadan.

*Gen. 10 Chus autem genuit * Nemrod: iſte cœ-
10. b. pit eſſe potens in terra.
8. 11 Meſraim verò genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Nephthuim,

12 Phetruſim quoque & Caſluim: de quibus egreſſi ſunt Philiſthiim, & Caphtorim,

B 13 Chanaan verò genuit Sidonem primogenitum ſuum, Hethæum quoque,

14 Et Jebuſæum, & Amorrhæum, & Gergæſeum,

15 Hevæúmque & Aracæum, & Sinæum;

16 Aradium quoque, & Samaræum, & Hamathæum.

*Gen. 17 Filij * Sem: Ælam, & Aſſur, & Arpha-
10. d. xad, & Lud, & Aram, & Hus, & Hul, & Ge-
11. 11. ther, & Moſoch.
b. 10. 18 Arphaxad autem genuit Sale, qui & ipſe genuit Heber.

19 Porrò Heber nati ſunt duo filij, nomen uni Phaleg, quia in diebus ejus diviſa eſt terra; & nomen fratris ejus Jectan.

20 Jectan autem genuit Elmodad, & Saleph & Aſarmoth, & Jare,

21 Adoram quoque, & Huzal, & Decla,

22 Hebal etiam, & Abimaël, & Saba, necnon

23 Et Ophir, & Hevila, & Jobab. omnes iſti filij Jectan.

24 Sem, Arphaxad, Sale,
25 Heber, Phaleg, Ragau,
26 Serug, Nachor, Thare,
27 Abram, * iſte eſt Abraham. *Gen.
28 Filij autem Abraham, Iſaac & Iſmahel. 11. d.
29 Et hæ generationes eorum. Primogeni- 26.
tus * Iſmahelis, Nabaioth, & Cedar, & Ab- *Gen.
deel, & Mabſam, 25. b.
30 Et Maſma, & Duma, Maſſa, Hadad, & 13.
Thema,
31 Jetur, Naphis, Cedma. hi ſunt filij Iſ-
mahelis.
32 Filij autem Ceturæ concubinæ Abraham,
quos genuit: Zamran, Jecſan, Madan, Ma-
dian, Jesboc & Sue. Porrò filij Jecſan: Saba, &
Dadan. Filij autem Dadan: Aſſurim, & Latu-
ſim & Laomim.
33 Filij * autem Madian: Epha, & Epher, C
& Henoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi, filij *Gen.
Ceturæ. 25. a.
34 Genuit * autem Abraham Iſaac: cujus 4.
fuerunt filij, Eſau & Iſraël. *Gen. 25. c.
35 Filij * Eſau: Eliphaz, Rahuel, Jehus, 19.
Ihelom, & Core. *Gen.
36 Filij Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, 36. b. 10.
Gathan, Cenez, Thamna, Amalec.
37 Filij Rahuel: Nahath, Zara, Samma,
Meza.
38 Filij Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana,
Diſon, Eſer, Diſan.
39 Filij Lotan: Hori, Homam. Soror autem
Lotan fuit Thamna.
40 Filij Sobal: Alian, & Manahath, & Ebal,
Sephi, & Onam. Filij Sebeon: Aia & Ana. Filij
Ana: Diſon:

41 Filij Diſon: Hamram, & Eſeban, & Jethran, & Charan.

42 Filij Eſer: Balaan, & Zavan, & Jacan. Filij Diſan: Hus & Aran.

D 43 Iſti ſunt reges, qui imperaverunt in Terra Edom, antequam eſſet rex ſuper filios Iſraël: Bale Filius Beor: & nomen civitatis ejus, Denaba.

44 Mortuus eſt autem Bale, & regnavit pro eo Jobab filius Zare de Boſra.

45 Cúmque & Jobab fuiſſet mortuus, regnavit pro eo Huſam de Terra Themanorum.

46 Obiit quoque & Huſam, & regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percuſſit Madian in Terra Moab: & nomen civitatis ejus Avith.

47 Cúmque & Adad fuiſſet mortuus, regnavit pro eo Semla de Maſreca.

48 Sed & Semla mortuus eſt, & regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quæ juxta amnem ſita eſt.

49 Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor.

50 Sed & hic mortuus eſt, & regnavit pro eo Adad: cujus urbis nomen fuit Phau, & appellata eſt uxor ejus Meetabel filia Matred filiæ Mezaab.

51 Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom eſſe cœperunt: dux Thamna, dux Alva, dux Jetheth.

52 Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon,

53 Dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar,

54 Dux Magdiel, dux Hiram. hi duces Edom.

Caput II.

A *Genealogia Juda Patriarchæ uſque ad Iſai patrem David, fratrúmque ac ſororum ejus.*

Gen. 29. *d.* 32. 30. *a.* 35. *d.* 22.

1 Filij autem Iſraël: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Iſſachar, & Zabulon,

2 Dan, Joſeph, Benjamin, Nephthali, Gad,
& Azer.
3 Filij * Juda: Her, Onan, & Sela. hi tres *Gen.
nati ſunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit autem 38.a.3
Her primogenitus Juda, malus coram Domino; 46. b.
& occidit eum. 12.
4 * Thamar autem nurus ejus peperit ei Pha- *Infr.
res & Zara. omnes ergo filij Juda, quinque. 4.a.1.
Matt. 1.a.3.
5 Filij autem Phares: Heſron & Hamul.
6 Filij quoque Zaræ: Zamri, & Ethan, &
Eman, Chalchal quoq; & Dara, ſimul quinque.
7 Filij * Charmi: Achar, qui turbavit Iſraël, * Ioſ.
& peccavit in furto anathematis. 7.a.1.
8 Filij Ethan: Azarias.
9 Filij * autem Heſron qui nati ſunt ei: Je- *Ruth.
rameel, & Ram, & Calubi. 4. d.
10 Porrò Ram genuit Aminadab. Aminadab 19.
autem genuit Nahaſſon, principẽ filiorum Juda. B
11 Nahaſſon quoque genuit Salma, de quo
ortus eſt Booz.
12 Booz verò genuit Obed, qui & ipſe ge-
nuit Iſai.
13 * Iſai autem genuit primogenitum Eliab, * 1. Reg.
ſecundum Abinadab, tertium Simaa, 16. b.
14 Quartum Nathanaël, quintum Raddai, 6. 8 9.
15 Sextum Aſom, ſeptimum David. 17. b. 12.
16 Quorum ſorores fuerunt, Sarvia, & Abi- C
gail. Filij Sarviæ: Abiſai, Joab, & Aſaël, tres.
17 Abigail autem genuit Amáſa, cujus pater
fuit Jether Iſmahelites.
18 Caleb verò filius Heſron accepit uxorem
nomine Azuba, de qua genuit Jerioth: fuerúnt-
que filij ejus Jaſer, & Sobab, & Ardon.
19 Cúmque mortua fuiſſet Azuba, accepit
uxorem Caleb, Ephrata: quæ peperit ei Hur.

20 Porrò Hur genuit Uri: & Uri genuit Be-
zeleel.
21 Poſt hæc ingreſſus eſt Heſron ad filiam
Machir patris Galaad, & accepit eam cùm eſſet
annorum ſexaginta: quæ peperit ei Segub.
22 Sed & Segub genuit Jair, & poſſedit vi-
ginti tres civitates in Terra Galaad.
23 Cepítque Geſſur, & Aram, oppida Jair;
& Canath, & viculos ejus ſexaginta civitatum.
omnes iſti, filij Machir patris Galaad.
D 24 Cùm autem mortuus eſſet Heſron, in-
greſſus eſt Caleb ad Ephrata. Habuit quoque
Heſron uxorem Abia, quæ peperit ei Aſſur pa-
trem Thecuæ.
25 Nati ſunt autem filij Jerameel primoge-
niti Heſron, Ram primogenitus ejus, & Buna,
& Aram, & Aſom, & Achia.
26 Duxit quoque uxorem alteram Jerameel,
nomine Atara, quæ fuit mater Onam.
27 Sed & filij Ram primogeniti Jerameel,
fuerunt Moos, Jamin, & Achar.
28 Onam autem habuit filios, Semei, & Jada.
Filij autem Semei: Nadab, & Abiſur.
29 Nomen verò uxoris Abiſur, Abihail, quæ
peperit ei Ahobban, & Molid.
30 Filij autem Nadab fuerunt, Saled, & Ap-
phaim. Mortuus eſt autem Saled abſque liberis.
31 Filius verò Apphaim, Jeſi: qui Jeſi ge-
nuit Seſan. Porrò Seſan genuit Oholai.
E 32 Filij autem Jada fratris Semei: Jether, &
Jonathan. Sed & Jether mortuus eſt abſque
liberis.
33 Porrò Jonathan genuit Phaleth, & Ziza.
Iſti fuerunt filij Jerameel.
34 Seſan autem non habuit filios, ſed filias;

& ſervum Ægyptium nomine Jeraa.
35 Deditque ei filiam ſuam uxorem: quæ
peperit ei Ethei.
36 Ethei autem genuit Nathan, & Nathan
genuit Zabad.
37 Zabad quoque genuit Ophlal,& Ophlal
genuit Obed,
38 Obed genuit Jehu,Jehu genuit Azariam,
39 Azarias genuit Helles, & Helles genuit
Elaſa,
40 Elaſa genuit Siſamoi, Siſamoi genuit
Sellum.
41 Sellum genuit Icamiam, Icamia autem
genuit Eliſama.
42 Filij autem Caleb fratris Jerameel: Meſa
primogenitus ejus, ipſe eſt pater Ziph: & filij
Mareſa patris Hebron.
43 Porrò filij Hebron, Core, & Taphua; &
Recem, & Samma.
44 Samma autem genuit Raham, patrem F
Jercaam, & Recem genuit Sammai.
45 Filius Sammai, Maon: & Maon pater
Bethſur.
46 Epha autem concubina Caleb peperit
Haran, & Moſa, & Gezez. Porrò Haran genuit
Gezez.
47 Filij autem Jahaddai,Regom,& Joathan,
& Geſan, & Phalet, & Epha, & Saaph.
48 Concubina Caleb Maacha, peperit Sa-
ber, & Tharana.
49 Genuit autem Saaph pater Madmena,
Sue patrem Machbena, & patrem Gabaa. Filia
verò Caleb, fuit Achſa.
50 Hi erant filij Caleb, filij Hur primogeniti G
Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.

51 Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader.

52 Fuerunt autem filij Sobar patris Cariathiarim, Qui videbat dimidium requietionum.

53 Et de cognatione Cariathiarim, Jethrei, & Aphuthei, & Semathei, & Maſerei: Ex his egreſſi ſunt Saraitæ, & Eſthaolitæ.

54 Filij Salma, Bethlehem, & Netophathi, Coronæ domus Joab, & dimidium requietionis Sarai:

55 Cognationes quoque ſcribarum habitantium in Jabes, Canentes atque Reſonantes, & in tabernaculis commorantes. Hi ſunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domus Rechab.

CAPUT III.

Generationes David & regum Iuda ex progenie David, cum filiis ac filiabus eorum.

A 1 DAvid verò hos habuit filios, qui ei nati
2. Regum 3. a. 2. ſunt in Hebron; primogenitum Amnon
& Achinoam Jezrahelitide, ſecundum Daniel
de Abigail Carmelitide,

2 Tertium Abſalom filium Maacha filiæ Tholmai regis Geſſur, quartum Adoniam filium Aggith.

3 Quintum Saphatiam ex Abital, ſextum Jethraham de Egla uxore ſua.

4 Sex ergo nati ſunt ei in Hebron, ubi regnavit ſeptem annis, & ſex menſibus. Triginta autem & tribus annis regnavit in Jeruſalem.

B 5 * Porrò in Jeruſalem nati ſunt ei filij, Simmaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor de Bethſabee filia Ammiel,
* 2. Reg. 5. c. 14.

6 Jebaar quoque, & Eliſama,

7 Et Eliphaleth, & Noge, & Nepheg, & Japhia,

8 Necnon Eliſama,& Eliada, & Elipheleth, novem:
9 Omnes hi, filij David, abſque filiis concubinarum: habuerúntque ſororem Thamar.
10 Filius autem Salomonis, Roboam: cujus Abia filius genuit Aſa. De hoc quoque natus eſt Joſaphat,
11 Pater Joram: qui Joram genuit Ochoziam, ex quo ortus eſt Joas:
12 Et hujus Amaſias filius genuit Azariam. Porrò Azariæ filius Joathan:
13 Procreavit Achaz patrem Ezechiæ, de quo natus eſt Manaſſes. C
14 Sed & Manaſſes genuit Amon patrē Joſiæ.
15 Filij autem Joſiæ fuerunt, primogenitus Johanan, ſecundus Joakim, tertius Sedecias, quartus Sellum:
16 * De Joakim natus eſt Jechonias,& Sedecias.
17 Filij Jechoniæ fuerunt, Aſir, Salathiel. *Matt. 1. b. 11.*
18 Melchiram, Phadaia, Senneſer, & Jecemia, Sama, & Nadabia.
19 De Phadaia orti ſunt Zorobabel & Semei. Zorobabel genuit Moſollam, Hananiam, & Salomith ſororem eorum:
20 Haſaban quoque, & Ohol, & Barachian, & Haſadian, Joſabheſed, quinque.
21 Filius autem Hananiæ, Phaltias pater Jeſeiæ, cujus filius Raphaia. hujus quoque filius, Arnan, de quo natus eſt Obdia, cujus filius fuit Sechenias. D
22 Filius Secheniæ, Semeia: cujus filij, Hattus, & Jegaal, & Baria, & Naaria & Saphat, ſex numero.
23 Filius Naariæ, Elioënai, & Ezechias, & Ezricam, tres.

24 Filij Elioënai, Odüia, & Eliaſub, & Pheleia, & Accub, & Johanan, & Dalaia, & Anani ſeptem.

CAPUT IV.

Rurſum poſteritas Iudæ ac Simeonis, & habitationes eorum: ſtirps Cham deletur à filiis Simeonis, Amalecitæ quoque ab ipſis percutiuntur.

A *Gen. 38. a. 3. 46. b. 12. Sup. 2. a 4. Matt. 1. a. 3.*

1 Filij Juda: Phares, Heſron, & Charmi, & Hur, & Sobal.
2 Raia verò filius Sobal genuit Jahat, de quo
nati ſunt Ahumai & Laad. hæ cognationes Sa-
rathi.
3 Iſta quoque ſtirps Etam: Jezrahel, & Je-
ſema, & Jedebos. Nomen quoque ſororis eo-
rum, Aſalelphuni.
4 Phanuel autem pater Gedor, & Ezer pater Hoſa. iſti ſunt filij Hur primogeniti Ephratha patris Bethlehem:
5 Aſſur verò patri Thecuæ erant duæ uxores, Halaa, & Naara:
6 Peperit autem ei Naara, Oozam, & Hepher, & Themani, & Ahaſthari. iſti ſunt filij Naara.
7 Porrò filij Halaa, Sereth, Iſaar, & Ethnan.
8 Cos autem genuit Anob, & Soboba, & cognationem Aharehel filij Arum.

B 9 Fuit autem Jabes inclytus præ fratribus ſuis, & mater ejus vocavit nomen illius Jabes, dicens: Quia peperi eum in dolore.
10 Invocavit verò Jabes Deum Iſraël, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, & dilataveris terminos meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris me à malitia non opprimi. Et præſtitit Deus quæ precatus eſt.
11 Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Eſthon.

12 Porrò Eſthon genuit Bethrapha, & Pheſ-
ſe, & Tehinna patrem urbis Naas: hi ſunt viri
Recha.
13 Filij autem Cenez, Othoniel, & Saraia. C
Porrò filij Othoniel, Hathath, & Maonathi.
14 Maonathi genuit Ophra, Saraia autem
genuit Joab patrem Vallis artificum: ibi quip-
pe artifices erant.
15 Filij verò Caleb filij Jephone, Hir, & Ela,
& Naham. Filij quoque Ela: Cenez.
16 Filij quoque Jaleleel: Ziph, & Zipha,
Thiria, & Aſraël.
17 Et filij Ezra, Jether, & Mered, & Epher,
& Jalon, genuítque Mariam, & Sammai, &
Jesba patrem Eſthamo.
18 Uxor quoque ejus Judaia, peperit Jared
patrem Gedor, & Heber patrem Socho, & Icu-
thiel patrem Zanoë. hi autem filij Bethiæ filiæ
Pharaonis, quam accepit Mered.
19 Et filij uxoris Odaiæ ſororis Naham patris D
Ceila, Garmi, & Eſthamo, qui fuit de Machathi.
20 Filij quoque Simon, Amnon & Rinna
filius Hanan, & Thilon. Et filij Jeſi, Zoheth,
& Benzoheth.
21 Filij * Sela, filij Juda: Her pater Lecha, *Gen.
& Laada pater Mareſa, & cognationes domus 38. a.
operantium biſſum in domo juramenti. 5.
22 Et qui ſtare fecit Solem, viríque Menda-
cij, & Securus, & Incendens, qui principes fue-
runt in Moab, & qui reverſi ſunt in Lahem, hæc
autem verba vetera.
23 Hi ſunt figuli habitantes in Plantationi-
bus, & in Sepibus, apud regem in operibus ejus,
commoratíque ſunt ibi. *Gen.
24 Filij * Simeon: Namuel & Jamim, Jarib, 46. b.
Zara, Saul. 10.

25 Sellum filius ejus, Mapſam filius eju
Maſma filius ejus.
E 26 Filij Maſma: Hamuel filius ejus, Zach
filius ejus, Semei filius ejus.
27 Filij Semei ſedecim, & filiæ ſex: fratr
autem ejus non habuerunt filios multos, & un
verſa cognatio non potuit adæquare ſummai
filiorum Juda.
28 Habitaverunt autem in Berſabee, & Mo
lada, & Haſarſuhal,
29 Et in Bala, & in Aſom, & in Tholad,
30 Et in Bathuel, & in Horma, & in Siceleg
31 Et in Bethmarchaboth, & in Haſarſuſim
& in bethberai, & in Saarim. hæ civitates eo-
rum uſque ad regem David.
32 Villæ quoque eorum: Etam, & Aen, Rem-
mon, & Thochen, & Aſan, civitates quinque.
F 33 Et univerſi viculi eorum per circuitum
civitatum iſtarum uſque ad Baal. hæc eſt habi-
tatio eorum, & ſedium diſtributio.
34 Moſobab quoque & Jemlech, & Joſa
filius Amaſiæ,
35 Et Joël, & Jehu filius Joſabiæ filij Saraiæ
filij Aſiel,
36 Et Elioënai, & Jacoba, & Iſuhaia, & Aſaia,
& Adiel, & Iſmiel, & Banaia.
37 Ziza quoque filius Sephei filij Allon filij
Idaia filij Semri filij Samaia.
38 Iſti ſunt nominati principes in cognatio-
nibus ſuis, & in domo affinitatum ſuarum mul-
tiplicati ſunt vehementer.
39 Et profecti ſunt ut ingrederentur in Ga-
dor uſque ad Orientem vallis, & ut quærerent
paſcua gregibus ſuis.
G 40 Inveneruntque paſcuas uberes, & valdè

bonas,& terram latiſſimam & quietam & fertilem,in qua antè habitaverant de ſtirpe Cham.

41 Hi ergo venerunt, quos ſuprà deſcripſimus nominatim, in diebus Ezechiæ regis Juda: & percuſſerunt tabernacula eorum, & habitatores qui inventi fuerant ibi, & deleverunt eos uſque in præſentem diem: habitaverúntque pro eis, quoniam uberrimas paſcuas ibidem reperetunt.

42 De filiis quoque Simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes principes Phalthiam & Naariam & Raphaiam & Oziel filios Jeſi:

43 Et percuſſerunt reliquias, quæ evadere potuerant, Amalecitarum, & habitaverunt ibi pro eis uſque ad diem hanc.

CAPUT V.

Catalogus filiorum Ruben, Gad & dimidia tribus Manaſſe,& habitatio eorum qui percuſſerunt Agarenos, ſed tandem ducti ſunt ad Aſſyrios ob idololatriam ipſorum in captivitatem.

1 Filij quoque Ruben primogeniti Iſraël (ipſe A
quippe fuit primogenitus ejus: ſed cùm
* violaſſet thorum patris ſui, data ſunt primo- *Gen.
genita ejus filiis Joſeph filij Iſraël, & non eſt il- 35. d.
le reputatus in primogenitum. 22.49.
a.4.

2 Porrò Judas, qui erat fortiſſimus inter fratres ſuos,de ſtirpe ejus principes germinati ſunt: primogenita autem reputata ſunt Joſeph.)

3 Filij * ergo Ruben primogeniti Iſraël: *Gen.
Enoch, & Phallu, Eſron, & Carmi. 46 b.9

4 Filij Joël: Samia filius ejus, Gog filius ejus, Exod.
Semei filius ejus. 6.c.14.
Num.

5 Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal 26. a.
filius ejus, 5.

6 Beera filius ejus, quem captivum duxit

Thelgathphalnaſar rex Aſſyriorum,& fuit princeps in tribu Ruben.

7 Fratres autem ejus, & univerſa cognatio ejus, quando numerabantur per familias ſuas, habuerunt principes, Jehiel & Zachariam.

B 8 Porrò Bala filius Azaz, filij Samma, filij Joël, ipſe habitavit in Aroër uſque ad Nebo & Beelmeon.

9 Contra Orientalem quoque plagam habitavit uſque ad introitum eremi, & flumen Euphratem. multum quippe jumentorum numerum poſſidebant in Terra Galaad,

10 In diebus autem Saul præliati ſunt contra Agarenos, & interfecerunt illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga, quæ reſpicit ad Orientem Galaad.

11 Filij verò Gad è regione eorum habitaverunt in Terra Baſan uſque Selcha:

12 Joël in capite,& Saphan ſecundus: Janai autem, & Saphat, in Baſan.

13 Fratres verò eorum ſecundùm domos cognationum ſuarum, Michaël, & Moſollam, & Sebe, & Jorai, & Zachan, & Zie, & Heber, ſeptem.

14 Hi filij Abihail, filij Huri, filij Jara, filij Galaad, filij Michaël, filij Jeſeſi, filij Jeddo, filij Buz.

15 Fratres quoque filij Abdiel, filij Guni, princeps domus in familiis ſuis.

16 Et habitaverunt in Galaad, & in Baſan,& in viculis ejus, & in cunctis ſuburbanis Saron, uſque ad terminos.

C 17 Omnes hi numerati ſunt in diebus Joathan regis Juda, & in diebus Jeroboam regis Iſraël,

18 Filij Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe, viri bellatores, ſcuta portantes & gladios, & tendentes arcum, eruditíque ad prælia quadraginta quatuor millia & ſeptingenti ſexaginta, procedentes ad pugnam.

19 Dimicaverunt contra Agareos: Ituræi verò, & Naphis, & Nodab,

20 Præbuerunt eis auxilium. Traditíque ſunt in manus eorum Agarei, & univerſi qui fuerant cum eis, quia Deum invocaverunt cùm prælia-rentur: & exaudivit eos, eò quòd credidiſſent in eum.

21 Ceperúntque omnia quæ poſſederánt, camelorum quinquaginta millia, & ovium ducenta quinquaginta millia, & aſinos duo millia, & animas hominum centum millia.

22 Vulnerati autem multi corruerunt: fuit D
enim bellum Domini. Habitaverúntque pro eis uſque ad tranſmigrationem.

23 Filij quoque dimidiæ tribus Manaſſe, poſſederunt terram à finibus Baſan uſque Baal, Hermon, & Sanir, & montem Hermon, ingens quippe numerus erat.

24 Et hi fuerunt principes domus cognationis eorum, Epher, & Jeſi, & Eliel, & Ezriel, & Jeremia, & Odoia, & Jediel, viri fortiſſimi & potentes, & nominati duces in familiis ſuis.

25 Reliquerunt autem Deum patrum ſuorum, & fornicati ſunt poſt deos populorum terræ, quos abſtulit Deus coram eis.

26 Et ſuſcitavit Deus Iſraël ſpiritum Phul regis Aſſyriorum, & ſpiritum Thelgathphalnaſar regis Aſſur: & tranſtulit Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Manaſſe, & adduxit eos in Lahela, & in Habor, & Ara, & fluvium Gozan, uſque ad diem hanc. X 4

CAPUT VI.

Genealogia filiorum Levi, & quos ex eis conſtituerit David cantores ac miniſtros in domo Domini: item generatio filiorum Aaron cum urbibus ſuis in ſingulis tribubus Iſraël, & quæ fuerint civitates refugij.

A 1 Filij Levi: Gerſon, Caath, & Merari.

Gen. 46. b. 11. 2 Filij Caath: Amram, Iſaar, Hebron, & Oziel.

Inf. 23. a. 6. 3 Filij Amram: Aaron, Moyſes, & Maria: Filij Aaron: Nadab & Abiu, Eleazar & Ithamar.

4 Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abiſue.

5 Abiſue verò genuit Bocci, & Bocci genuit Ozi.

6 Ozi genuit Zaraiam, & Zaraias genuit Maraioth.

7 Porrò Maraioth genuit Amariam, & Amarias genuit Achitob.

8 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Achimaas,

9 Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Johanan,

10 Johanan genuit Azariam. ipſe eſt qui ſacerdotio functus eſt, in domo quam ædificavit Salomon in Jeruſalem.

11 Genuit autem Azarias Amariam, & Amarias genuit Achitob,

12 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Sellum,

13 Sellum genuit Helciam, & Helcias genuit Azariam,

14 Azarias genuit Saraiam, & Saraias genuit Joſedec.

15 Porrò Joſedec egreſſus eſt, quando tranſtulit Dominus Judam & Jeruſalem per manus Nabuchodonoſor.

16 Filij * ergo Levi: Gerſon, Caath, & Merari. *Exo.
17 Et hæc nomina filiorum Gerſon: Lobni, 6.c.16.
& Semei.
18 Filij Caath: Amram, & Iſaar, & Hebron,
& Oziel.
19 Filij Merari: Moholi & Muſi. Hæ autem
cognationes Levi ſecundùm familias eorum.
20 Gerſon, Lobni filius ejus, Jahath filius
ejus, Zamma filius ejus,
21 Joah filius ejus, Addo filius ejus, Zara
filius ejus, Jethrai filius ejus.
22 Filij Caath, Aminadab filius ejus, Core
filius ejus, Aſir filius ejus,
23 Elcana filius ejus, Abiaſaph filius ejus,
Aſir filius ejus.
24 Thahath filius ejus: Uriel filius ejus,
Ozias filius ejus, Saul filius ejus.
25 Filij Elcana, Amaſai & Achimoth C
26 Et Elcana: Filij Elcana: Sophai filius
ejus, Nahath filius ejus.
27 Eliab filius ejus, Jeroham filius ejus, El-
cana filius ejus.
28 Filij Samuel, primogenitus Vaſſeni, &
Abia.
29 Filij autem Merari, Moholi: Lobni filius
ejus, Semei filius ejus, Oza filius ejus,
30 Sammaa filius ejus, Haggia filius ejus, C
Aſaia filius ejus.
31 Iſti ſunt, quos conſtituit David ſuper can-
tores domus Domini, ex quo collocata eſt arca:
32 Et miniſtrabant coram tabernaculo teſti-
monij, canentes donec ædificaret Salomon do-
mum Domini in Jeruſalem: ſtabant autem jux-
ta ordinem ſuum in miniſterio.
33 Hi verò ſunt, qui aſſiſtebant cum filiis

ſuis, de filiis Caath, Heman cantor filius Johel, filij Samuel,
34 Filij Elcana, filij Jeroboam, filij Eliel, filij Thohu,
35 Filij Suph, filij Elcana, filij Mahath, filij Amaſai,
36 Filij Elcana, filij Johel, filij Azariæ, filij Sophoniæ,
37 Filij Thahath, filij Aſir, filij Abiaſaph, filij Core,
38 Filij Iſaar, filij Caath, filij Levi, filij Iſraël.
39 Et frater ejus Aſaph, qui ſtabat à dextris ejus, Aſaph filius Barachiæ, filij Samaa,
40 Filij Michaël, filij Baſaiæ, filij Melchiæ,
41 Filij Athanai, filij Zara, filij Adaia,
42 Filij Ethan, filij Zamma, filij Semei,
43 Filij Jeth, filij Gerſon, filij Levi.
D 44 Filij autem Merari fratres eorum, ad ſiniſtram, Ethan filius Cuſi, filij Abdi, filij Maloch.
45 Filij Haſabiæ, filij Amaſiæ, filij Helciæ,
46 Filij Amaſai, filij Boni, filij Somer,
47 Filij Moholi, filij Muſi, filij Merari, filij Levi.
48 Fratres quoque eorum Levitæ, qui ordinati ſunt in cunctum miniſterium tabernaculi domus Domini.
49 Aaron verò, & filij ejus adolebant incenſum ſuper altare holocauſti, & ſuper altare thymiamatis, in omne opus Sancti ſanctorum; & ut precarentur pro Iſraël, juxta omnia quæ præceperat Moyſes ſervus Dei.
50 Hi ſunt autem filij Aaron: Eleazar filius ejus, Phinees filius ejus, Abiſue filius ejus,
51 Bocci filius ejus, Ozi filius ejus, Zarahia filius ejus,

52 Meraioth filius ejus, Amarias filius ejus, Achitob filius ejus,

53 Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus.

54 Et hæc habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum ſcilicet Aaron, juxta cognationes Caathitarum: ipſis enim ſorte contigerant.

55 Dederunt igitur eis Hebron in terra Juda, E
& ſuburbana ejus per circuitum:

56 * Agros autem civitatis, & villas, Caleb, * Ioſ. 21. b. 12.
filio Jephone.

57 Porrò filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum, Hebron, & Lobna & ſuburbana ejus,

58 Jether quoq; & Eſthemo cum ſuburbanis ſuis, ſed & Helon & Dabir cum ſuburbanis ſuis,

59 Aſan quoque & Bethſemes & ſuburbana earum.

60 De tribu autem Benjamin, Gabee, & ſuburbana ejus, & Almath cum ſuburbanis ſuis, Anathoth quoque cum ſuburbanis ſuis. omnes civitates, tredecim, per cognationes ſuas.

61 Filiis autem Caath reſiduis de cognatione ſua, dederunt ex dimidia tribu Manaſſe in poſſeſſionem urbes decem.

62 Porrò filiis Gerſom per cognationes ſuas, de tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Nephthali, & de Tribu Manaſſe in Baſan, urbes tredecim.

63 Filiis autem Merari per cognationes ſuas, F
de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon, dederunt ſorte civitates duodecim.

64 Dederunt quoque filij Iſraël Levitis civitates, & ſuburbana earum:

65 Dederúntque per ſortem, ex tribu filio-

rum Juda, & ex tribu filiorum Simeon, & ex
tribu filiorum Benjamin, urbes has quas vocaverunt nominibus ſuis,
66 Et his qui erant de cognatione filiorum
* Ioſ. 21. b. 21. Caath,* fueruntque civitates in terminis eorum
de tribu Ephraim.
67 Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, Sichem cum Suburbanis ſuis in monte
Ephraim, & Gazer cum ſuburbanis ſuis,
68 Jecmaan quoque cum ſuburbanis ſuis, &
Bethoron ſimiliter,
69 Necnon & Helon cum ſuburbanis ſuis,
& Gethremmon in eumdem modum.
70 Porrò ex dimidia tribu Manaſſe, Aner,
& ſuburbana ejus, Baalam & ſuburbana ejus:
his videlicet, qui de cognatione filiorum Caath
reliqui erant.
71 Filiis autem Gerſom, de cognatione dimidiæ tribus Manaſſe, Gaulon in Baſan & ſuburbana ejus, & Aſtharoth cum ſuburbanis ſuis.
G 72 De tribu Iſſachar, Cedes & ſuburbana
ejus, & Dabereth cum ſuburbanis ſuis.
73 Ramoth quoque & ſuburbana ejus, &
Anem cum ſuburbanis ſuis.
74 De tribu verò Aſer: Maſal cum ſuburbanis ſuis. & Abdon ſimiliter,
75 Hucac quoque & ſuburbana ejus, &
Rohob cum ſuburbanis ſuis.
76 Porrò de tribu Nephthali Cedes in Galilæa & ſuburbana ejus, Hamon cum ſuburbanis
ſuis, & Cariathaim & ſuburbana ejus,
77 Filiis autem Merari reſiduis: de tribu
Zabulon, Remmono & ſuburbana ejus, & Thabor cum ſuburbanis ſuis:
78 Trans Jordanem quoque ex adverſo Je-

richo contra Orientem Jordanis, de tribu Ruben, Boſor in ſolitudine cum ſuburbanis ſuis, & Jaſſa cum ſuburbanis ſuis,

79 Cademoth quoque & ſuburbana ejus, & Mephaat cum ſuburbanis ſuis.

80 Necnon & de tribu Gad, Ramoth in Galaad & ſuburbana ejus, & Manaim cum ſuburbanis ſuis,

81 Sed & Heſebon cum ſuburbanis ſuis, & Jezer cum ſuburbanis ſuis.

CAPUT VII.

Genealogia Iſſachar, Benjamin, Nephthali, Manaſſe, Ephraim, & Aſer.

1 PORrò filij Iſſachar: Thola, & Phua, Jaſub, & Simeron, quatuor. A Gen.

2 Filij Thola: Ozi & Raphaia, & Jeriel, & Jemai, & Jebſen, & Samuel, principes per domos cognationum ſuarum. De ſtirpe Thola viri fortiſſimi numerati ſunt in diebus David, viginti duo millia ſexcenti. 45. b. 13.

3 Filij Ozi: Izrahia, de quo nati ſunt Michaël, & Obadia, & Johel, & Jeſia, quinque omnes principes.

4 Cúmque eis per familias & populos ſuos, accincti ad prælium, viri fortiſſimi, triginta ſex millia: multas enim habuerunt uxores, & filios.

5 Fratres quoque eorum per omnem cognationem Iſſachar, robuſtiſſimi ad pugnandum, octoginta ſeptem millia numerati ſunt.

6 Filij * Benjamin: Bela, & Bechor, & Jadiel, tres. B *Gen.

7 Filij Bela: Eſbon, & Ozi, & Oziel, & Jerimoth, & Urai, quinque principes familiarum, & ad pugnandum robuſtiſſimi: numerus autem eorum, viginti duo millia & triginta quatuor. 46. c. 21.

8 Porrò filij Bechor: Zamira, & Joas, &
Eliezer, & Elioënai, & Amri, & Jerimoth, &
Abia, & Anathoth, & Almath: omnes hi, filij
Bechor.
C 9 Numerati ſunt autem per familias ſuas
principes cognationum ſuarum, ad bella fortiſ-
ſimi, viginti millia & ducenti.
10 Porrò filij Jadihel: Balan. Filij autem Ba-
lan: Jehus, & Benjamin, & Aod, & Chanana,
& Zethan, & Tharſis, & Ahiſahar.
11 Omnes hi filij Jadihel, principes cognatio-
num ſuarum, viri fortiſſimi, decem & ſeptem
millia & ducenti, ad prælium procedentes.
12 Sepham quoque & Hapham filij Hur: &
Haſim filij Aher.
*Gen. 13 * Filij autem Nephthali: Jaſiel, & Guni,
46. c. & Jeſer, & Sellum, filij Bala.
23. 14 Porrò filius Manaſſe, Eſriel: concubiná-
que ejus Syra peperit Machir patrem Galaad.
15 Machir autem accepit uxores filiis ſuis
Haphim & Saphan: & habuit ſororem nomine
Maacha: nomen autem ſecundi, Salphaad, na-
tæque ſunt Salphaad filiæ.
16 Et peperit Maacha uxor Machir filium,
vocavítque nomen ejus Phares: porrò nomen
fratris ejus, Sares: & filij ejus, Ulam, & Recen.
D 17 Filius autem Ulam, Badan. hi ſunt filij
Galaad, filij Machir, filij Manaſſe.
18 Soror autem ejus Regina peperit Virum
decorum, & Abiezer, & Mohola.
19 Erant autem filij Semida, Ahin, & Se-
chem, & Leci, & Aniam.
20 Filij autem Ephraim: Suthala, Bared
filius ejus, Thahath filius ejus, Elada filius ejus,
Thahath filius ejus, hujus filius Zabad.

21 Et hujus filius Suthala, & hujus filius
Ezer & Elad: occiderunt autem eos viri Geth
indigenæ, quia deſcenderant ut invaderent poſ-
ſeſſiones eorum.

22 Luxit igitur Ephraim pater eorum mul-
tis diebus, & venerunt fratres ejus ut conſola-
rentur eum.

23 Ingreſſúſque eſt ad uxorē ſuam: quæ con- E
cepit, & peperit filium, & vocavit nomen ejus
Beria, eò quòd in malis domus ejus ortus eſſet:

24 Filia autem ejus fuit Sara, quæ ædificavit
Bethoron inferiorem & ſuperiorem, & Ozen-
ſara.

25 Porrò filius ejus Rapha, & Reſeph, &
Thale, de quo natus eſt Thaan,

26 Qui genuit Laadan: hujus quoque filius
Ammiud, qui genuit Elizama,

27 De quo ortus eſt Nun, qui habuit
filium Joſue.

28 Poſſeſſio autem eorum & habitatio, Be-
thel cum filiabus ſuis, & contra Orientem No-
ran, ac Occidentalem plagam Gazer & filiæ
ejus, Sichem quoque cum filiabus ſuis, uſque
ad Aza cum filiabus ejus.

29 Juxta filios quoque Manaſſe, Bethſan & F
filias ejus, Thanach & filias ejus, Mageddo &
filias ejus: Dor & filias ejus: in his habitave-
runt filij Joſeph, filij Iſraël.

30 Filij * Aſer: Jemna, & Jeſua, & Jeſſui, *Gen.
& Baria, & Sara ſoror eorum. 46. b.

31 Filij autem Baria: Heber, & Melchiel: 17.
ipſe eſt pater Barſaith.

32 Heber autem genuit Jephlat, & Somer,
& Hothan, & Suaa ſororem eorum.

33 Filij Jephlat: Phoſech, & Chamaal, &

Aſoth: hi filij Jephlat.
34 Porrò filij Somer: Ahi, & Roaga, & Haba, & Aram.
35 Filij autem Helem fratris ejus: Supha, & Jemna, & Selles, & Amal.
36 Filij Supha: Sue, Harnapher, & Sual, & Beri, & Jamra,
G 37 Boſor, & Hod, & Samma, & Saluſa, & Jethran, & Bera.
38 Filij Jether: Jephone, & Phaſpha, & Ara.
39 Filij autem Olla: Aree, & Haniel, & Reſia.
40 Omnes hi filij Aſer, principes cognationum, electi atque fortiſſimi duces ducum: numerus autem eorum ætatis quæ apta eſſet ad bellum, viginti ſex millia.

Caput VIII.

Rurſum genealogia Benjamin & Saul, filiorúmque ipſius.

A 1 Benjamin autem genuit Bale primogenitum ſuum, Aſbel ſecundum, Ahara tertium.
Gen. 46. c. 21. Sup. 7. b. 6.
2 Nohaa quartum, & Rapha quintum.
3 Fuerúntque filij Bale: Addar, & Gera, & Abiud,
4 Abiſue quoque & Naaman, & Ahoë,
5 Sed & Gera, & Sephuphan, & Huram.
6 Hi ſunt filij Ahod, principes cognationum habitantium in Gabaa, qui tranſlati ſunt in Manahath.
7 Naaman autem, & Achia, & Gera ipſe tranſtulit eos, & genuit Oza, & Ahiud.
8 Porrò Saharaim genuit in regione Moab, poſtquam dimiſit Huſim & Bara uxores ſuas.
9 Genuit autem de Hodes uxore ſua Jobab, & Sebia, & Moſa, & Molchom,
10 Jehus quoque, & Sechia, & Marma. hi

ſunt filij ejus, principes in familiis ſuis.
11 Mehuſim verò genuit Abitob, & Elphaal. B
12 Porrò filij Elphaal: Heber, & Miſaam,& Samad:hic ædificavit Ono,& Lod,& filias ejus.
13 Baria autem & Sama, principes cognationum habitantium in Aialon: hi fugaverunt habitatores Geth.
14 Et Ahio, & Seſac, & Jerimoth,
15 Et Zabadia, & Arod, & Heder,
16 Michaël quoque, & Jeſpha, & Joha, filij Baria.
17 Et Zabadia, & Moſollam, & Hezeci, & Heber,
18 Et Jeſamari, & Jezlia, & Jobab, filij Elphaal,
19 Et Jacim, & Zechri, & Zabdi,
20 Et Elioënai, & Selethai, & Eliel.
21 Et Adaia, & Baraia, & Samarath filij Semei.
22 Et Jeſphaam, & Heber, & Eliel,
23 Et Abdon, & Zechri, & Hanan,
24 Et Hanania, & Ælam, & Anathothia,
25 Et Jephdaia, & Phanuel filij Seſac,
26 Et Samſari, & Sohoria, & Otholia.
27 Et Jerſia,& Elia, & Zechri,filij Jeroham.
28 Hi patriarchæ, & cognationum principes, qui habitaverunt in Jeruſalem. C
29 In * Gabaon autem habitaverunt Abigabaon, & nomen uxoris ejus Maacha: * Inf. 9.f.35.
30 Filiúſque ejus primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.
31 Gedor quoque, & Ahio, & Zacher, & Macelloth:
32 Et Macelloth genuit Samaa: habitaveruntque ex adverſo fratrum ſuorum in Jeruſa-

lem cum fratribus ſuis.

* 1. Reg. 14. g. 51. Inf 9. g. 39. 33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul. Porrò Saul genuit Jonathan, & Melchiſua, & Abinadab, & Eſbaal.

34 Filius autem Jonathan, Meribbaal: & Meribbaal genuit Micha.

35 Filij Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz.

D 36 Et Ahaz genuit Joada: & Joada genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri: porrò Zamri genuit Moſa,

37 Et Moſa genuit Banaa, cujus filius fuit Rapha, de quo ortus eſt Elaſa, qui genuit Aſel.

38 Porrò Aſel ſex filij fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocru, Iſmaël, Saria, Obdia, & Hanan. omnes hi filij Aſel.

39 Filij autem Eſec fratris ejus, Ulam primogenitus, & Jehus ſecundus, & Eliphalet tertius.

40 Fuerúntque filij Ulam viri robuſtiſſimi, & magno robore tendentes arcum: & multos habentes filios ac nepotes, uſque ad centum quinquaginta. Omnes hi, filij Benjamin.

CAPUT IX.

Qui primi filiorum Iſraël habitaverint in Jeruſalem, & officia ſacerdotum ac Levitarum, generationes quoque Saul ac filiorum ejus repetuntur.

A 1 Univerſus ergo Iſraël dinumeratus eſt: & ſumma eorum ſcripta eſt in Libro regum Iſraël, & Juda: tranſlatíque ſunt in Babylonem propter delictum ſuum.

2 Qui autem habitaverunt primi in poſſeſſionibus, & in urbibus ſuis: Iſraël, & Sacerdotes, & Levitæ, & Nathinæi.

3 Commorati ſunt in Jeruſalem de filiis Juda, & de filiis Benjamin, de filiis quoque

Ephraim, & Manaſſe.

4 Othei filius Ammiud, filij Amri, filij Omrai, filij Bonni, de filiis Phares filij Juda.

5 Et de Siloni: Aſaia primogenitus, & filij ejus.

6 De filiis autem Zara: Jehuel, & fratres eorum, ſexcenti nonaginta.

7 Porrò de filiis Benjamin: Salo filius Moſollam, filij Oduia, filij Aſana:

8 Et Jobania filius Jeroham: & Ela filius Ozi filij Mochori: & Moſollam filius Saphatiæ, filij Rahuel, filij Jebaniæ, B

9 Et fratres eorum per familias ſuas, nongenti quinquaginta ſex. Omnes hi, principes cognationum per domos patrum ſuorum.

10 De ſacerdotibus autem: Jedaia, Joiarib, & Jachin:

11 Azarias quoque filius Helciæ, filij Moſollam, filij Sadoc, filij Maraioth, filij Achitob, pontifex domus Dei.

12 Porrò Adaias, filius Jeroham, filij Phaſſur, filij Melchiæ: & Maaſai filius Adiel, filij Iezra, filij Moſollam, filij Moſollamith, filij Emmer.

13 Fratres quoque eorum principes per familias ſuas, mille ſeptingenti ſexaginta, fortiſſimi robore ad faciendum opus miniſterij in domo Dei.

14 De Levitis autem: Semeia filius Haſſub, filij Ezricam, filij Haſebia, de filiis Merari. C

15 Bacbacar quoque carpentarius, & Galal, & Mathania filius Micha, filij Zechri, filij Aſaph:

16 Et Obdia filius Semeiæ, filij Galal, filij Idithun: & Barachia filius Aſa, filij Elcana, qui habitavit in atriis Netophati.

17 Janitores autem: Sellum, & Accub, & Tel-

mon,& Ahimam,& frater eorũ Sellum princeps.
18 Uſque ad illud tempus, in porta regis ad Orientem, obſervabant per vices ſuas de filiis Levi.
D 19 Sellum verò filius Core, filij Abiaſaph, filij Core cum fratribus ſuis, & domo patris ſui, hi ſunt Coritæ ſuper opera miniſterij, cuſtodes veſtibulorum tabernaculi: & familiæ eorum per vices caſtrorum Domini cuſtodientes introitum.
20 Phinees autem filius Eleazari, erat dux eorum coram Domino.
21 Porrò Zacharias filius Moſollamia, janitor portæ tabernaculi teſtimonij.
22 Omnes hi electi in oſtiarios per portas, ducenti duodecim: & deſcripti in villis propriis: quos conſtituerunt David, & Samuel Videns, in fide ſua,
23 Tam ipſos,quàm filios eorum,in oſtiis domus Domini,& in tabernaculo, vicibus ſuis.
24 Per quatuor ventos erant oſtiarij: id eſt ad Orientem, & ad Occidentem, & ad Aquilonem, & ad Auſtrum.
25 Fratres autem eorum in viculis morabantur, & veniebant in ſabbatis ſuis de tempore uſque ad tempus.
E 26 His quatuor Levitis creditus erat omnis numerus janitorum, & erant ſuper exedras, & theſauros domus Domini.
27 Per gyrum quoque templi Domini morabantur in cuſtodiis ſuis: ut cùm tempus fuiſſet, ipſi manè aperirent fores.
28 De horum genere erant & ſuper vaſa miniſterij: ad numerum enim & inferebantur vaſa, & efferebantur.
29 De ipſis, & qui credita habebant utenſi-

lia ſanctuarij, præerant ſimilæ, & vino, & oleo, & thuri, & aromatibus.

30 Filij autem ſacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant.

31 Et Mathathias Levites primogenitus Sellum Coritæ, præfectus erat eorum quæ in ſartagine frigebantur.

32 Porrò de filiis Caath fratribus eorum, ſuper panes erant propoſitionis, ut ſemper novos per ſingula ſabbata præpararent.

33 Hi ſunt principes cantorum per familias F
Levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter ſuo miniſterio deſervirent.

34 Capita Levitarum, per familias ſuas principes, manſerunt in Jeruſalem.

35 In * Gabaon autem commorati ſunt, pater * Sup.
Gabaon Jehiel, & nomen uxoris ejus Maacha. 8. c.

36 Filius primogenitus ejus Abdon, & Sur, 29.
& Cis, & Baal, & Ner, & Nadab,

37 Gedor quoque, & Ahio, & Zacharias, & Macelloth.

38 Porrò Macelloth genuit Samaan: iſti habitaverunt è regione fratrum ſuorum in Jeruſalem, cum fratribus ſuis.

39 * Ner autem genuit Cis: & Cis genuit G
Saul: & Saul genuit Jonathan, & Melchiſua, & * Sup.
Abinadab, & Eſbaal. 8. c.

40 Filius autem Jonathan, Meribbaal: & 33.
Meribbaal genuit Micha.

41 Porrò filij Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz.

42 Ahaz autem genuit Jara, & Jara genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri. Zamri autem genuit Moſa.

43 Moſa verò genuit Banaa: cujus filius Ra-

phaia, genuit Elaſa: de quo ortus eſt Aſel.

44 Porrò Aſel ſex filios habuit his nominibus, Ezricam, Bocru, Iſmahel, Saria, Obdia, Hanan. hi ſunt filij Aſel.

Caput X.

Saul reprobatus à Deo propter varias iniquitates à Philiſthæis occiditur cum filiis; ejúſque capite à Philiſthæis amputato, reliquum corpus cum filiis ſepelitur à viris Jabes Galaad.

A 1 PHiliſthiim autem pugnabant contra Iſraël,
1. *Regum* fugerúntque viri Iſraël Palæſthinos, &
31. a. 1. ceciderunt vulnerati in monte Gelboë.

2 Cúmque appropinquaſſent Philiſthæi perſequentes Saul, & filios ejus, percuſſerunt Jonathan, & Abinadab, & Melchiſua, filios Saul.

3 Et aggravatum eſt prælium contra Saul, invenerúntque eum ſagittarij, & vulneraverunt jaculis.

B 4 Et dixit Saul ad armigerum ſuum: Evagina gladium tuum, & interfice me: ne fortè veniant incircumciſi iſti, & illudant mihi. Noluit autem armiger ejus hoc facere, timore perterritus: arripuit ergo Saul enſem, & irruit in eum.

5 Quod cùm vidiſſet armiger ejus, videlicet mortuum eſſe Saul, irruit etiam ipſe in gladium ſuum, & mortuus eſt.

6 Interiit ergo Saul, & tres filij ejus, & omnis domus illius pariter concidit.

C 7 Quod cùm vidiſſent viri Iſraël, qui habitabant in campeſtribus, fugerunt: & Saul ac filiis ejus mortuis, dereliquerunt urbes ſuas, & huc illúcque diſperſi ſunt: veneruntque Philiſthiim, & habitaverunt in eis.

8 Die igitur altero detrahentes Philiſthiim ſpolia cæſorum, invenerunt Saul, & filios ejus jacentes in monte Gelboë.

9 Cúmque ſpoliaſſent eum, & amputaſſent
caput, armiſque nudaſſent, miſerunt in terram
ſuam, ut circumferretur, & oſtenderetur ido-
lorum templis, & populis:
10 Arma autem ejus conſecraverunt in fano
dei ſui, & caput affixerunt in templo Dagon.
11 Hoc cùm audiſſent viri Jabes Galaad
omnia ſcilicet quæ Philiſthiim fecerant ſuper
Saul,
12 Conſurrexerunt ſinguli virorum fortium, D
& tulerunt cadavera Saul & filiorum ejus: at-
tulerúntque ea in Jabes, & ſepelierunt oſſa eo-
rum ſubter quercum, quæ erat in Jabes, & je-
junaverunt ſeptem diebus.
13 Mortuus eſt ergo Saul propter iniquitates
ſuas, eò quòd prævaricatus ſit * mandatum Dñi
quod præceperat, & non cuſtodierit illud: ſed
* inſuper etiam pythoniſſam conſuluerit, *Exo.
14 Nec ſperaverit in Domino: propter quod 17. d.
interfecit eum, & tranſtulit regnum ejus ad Da- 14.
vid filium Iſai. 1. Regum

CAPUT XI. 15. a. 3.

*Unctus David in regem, expulſis ex arce Sionis Jebu-
ſæis habitavit in Jeruſalem, ſtipatus potentiſſimis ac
ſtrenuiſſimis militibus, quorum heroica geſta narran-
tur: noluit David deſideratam bibere aquam, eò quòd
cum fortium ſuorum periculo allata eſſet.* * 1. Reg. 13. b. 8.

1 CONgregatus eſt igitur omnis Iſraël ad A
David in Hebron, dicens: Os tuum ſu- 2. Re-
mus, & caro tua. gum
2 Heri quoque, & nudiuſtertius, cùm adhuc 5. a. 1.
regnaret Saul, tu eras qui educebas, & introdu-
cebas Iſraël: tibi enim dixit Dominus Deus
tuus: Tu paſces populum meum Iſraël, & tu
eris princeps ſuper eum.
3 Venerunt ergo omnes majores natu Iſraël

ad regem in Hebron, & iniit David cum eis fœdus coram Domino: unxerúntque eum regem ſuper Iſraël, juxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu Samuel.

B 4 Abiit quoque David, & omnis Iſraël, in Jeruſalem. hæc eſt Jebus, ubi erant Jebuſæi habitatores terræ.

5 Dixerúntque qui habitabant in Jebus ad David: Non ingredieris huc. Porrò David cepit arcem Sion, quæ eſt Civitas David,

6 Dixítque: Omnis qui percuſſerit Jebuſæum in primis, erit princeps & dux. Aſcendit igitur primus Joab filius Sarviæ, & factus eſt princeps.

7 Habitavit autem David in arce, & idcircò appellata eſt Civitas David.

8 Ædificavítque urbem in circuitu à Mello uſque ad gyrum, Joab autẽ reliqua urbis extruxit.

9 Proficiebátque David vadens & creſcens, & Dominus exercituum erat cum eo.

C 10 * Hi principes virorum fortium David, qui adjuverunt eum ut rex fieret ſuper omnem Iſraël, juxta verbum Domini, quod locutus eſt ad Iſraël.

* 2. Reg. 23. a. 8.

11 Et iſte numerus robuſtorum David: Jesbaam filius Achamoni princeps inter triginta: iſte levavit haſtam ſuam ſuper trecentos vulneratos una vice.

12 Et poſt eum Eleazar filius patrui ejus Ahohites, qui erat inter tres potentes.

13 Iſte fuit cum David in Pheſdomim, quando Philiſthiim congregati ſunt ad locum illum in prælium: & erat ager regionis illius plenus hordeo, fugerátque populus à facie Philiſthinorum.

14 Hi

14 Hi ſteterunt in medio agri,& defenderunt
eum : cúmque percuſſiſſent Philiſthæos, dedit
Dominus ſalutem magnam populo ſuo.
15 Deſcenderunt autem tres de triginta prin- D
cipibus ad petram, in qua erat David, ad ſpe-
luncam Odollam, quando Philiſthiim fuerant
caſtrametati in Valle raphaim.
16 * Porrò David erat in præſidio, & ſtatio * 2.
Philiſthinorum in Bethlehem. Reg.
17 Deſideravit igitur David, & dixit: O ſi 23. b.
quis daret mihi aquam de ciſterna Bethlehem, 14.
quæ eſt in porta.
18 Tres ergo iſti per media caſtra Philiſthi-
norum perrexerunt, & hauſerunt aquam de
ciſterna Bethlehem,quæ erat in porta,& attule-
runt ad David ut biberet: qui noluit, ſed ma-
gis libavit illam Domino,
19 Dicens: Abſit ut in conſpectu Dei mei E
hoc faciam, & ſanguinem iſtorum virorum bi-
bam: quia in periculo animarum ſuarum attu-
lerunt mihi aquam. Et ob hanc cauſam noluit
bibere. hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.
20 Abiſai quoque frater Joab ipſe erat prin-
ceps trium, & ipſe levavit haſtam ſuam contra
trecentos vulneratos, & ipſe erat inter tres no-
minatiſſimus.
21 Et inter tres ſecundos inclytus & prin-
ceps eorum: verumtamen uſque ad tres pri-
mos non pervenerat.
22 Banaias filius Joiadæ viri robuſtiſſimi,
qui multa opera perpetrarat, de Cabſeel: ipſe
percuſſit duos ariel Moab: & ipſe deſcendit,
& interfecit leonem in media ciſterna tempore
nivis.
23 Et ipſe percuſſit virum Ægyptium, cu-

jus ſtatura erat quinque cubitorum, & habebat lanceam ut liciatorium texentium: deſcendit igitur ad eum cum virga, & rapuit haſtam, quam tenebat manu, & interfecit eum haſta ſua.

F 24 Hæc fecit Banaias filius Joiadæ, qui erat inter tres robuſtos nominatiſſimus,

25 Inter triginta primus. verumtamen ad tres uſque non pervenerat: poſuit autem eum David ad auriculam ſuam.

26 Porrò fortiſſimi viri in exercitu, Aſahel frater Joab, & Elchanaan filius patrui ejus de Bethlehem,

27 Sammoth Arorites, Helles Phalonites,

28 Ira filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites,

29 Sobbochai Huſathites, Ilai Ahohithes,

30 Maharai Netophatites, Heled filius Baana Netophatites,

G 31 Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, Banaia Pharatonites,

32 Hurai de Torrente Gaas, Abiel Arbathites, Azmoth Baüramites, Eliaba Salabonites.

33 Filij Aſſem Gezonites, Jonathan filius Sage Ararites,

34 Ahiam filius Sachar Ararites,

35 Eliphar filius Ur,

36 Hepher Mecherathites, Ahia Phelonites,

37 Heſro Carmelites, Naarai filius Aſbai.

38 Joel frater Nathan, Mibahar filius Agarai.

39 Selec Ammonites, Naarai Berothites armiger Joab filij Sarviæ.

40 Ira Jethræus, Gareb Jethræus,

41 Urias Hethæus, Zabad filius Oholi,

42 Adina filius Siza Rubenites princeps Rubenitarum, & cum eo triginta:

43 Hanan filius Maacha, & Joſaphat Mathanites,

44 Ozia Aſtarothites, Samma & Jehiel filij Hotham Arorites,

45 Jedihel filius Samri, & Joha frater ejus Thoſaites,

46 Eliel Mahumites, & Jeribai, & Joſaia filij Elnaëm, & Jethma Moabites, Eliel, & Obed, & Jaſiel de Maſobia.

CAPUT XII.

Qui David fuerant ſecuti fugientem Saul, & qui poſteà ex omnibus tribubus venerunt ut eum regem conſtituerent in Hebron.

1 HI quoque venerunt ad David in Siceleg, A
cùm adhuc fugeret Saul filium Cis, qui
erant fortiſſimi & egregij pugnatores,

2 Tendentes arcum, & utraque manu fundis ſaxa jacientes, & dirigentes ſagittas: de fratribus Saul ex Benjamin.

3 Princeps Ahiezer, & Joas, filij Samaa, Gabaathites, & Jaziel, & Phallet filij Azmoth, & Baracha, & Jehu Anathotites.

4 Samaias quoque Gabaonites fortiſſimus inter triginta & ſuper triginta. Jeremias, & Jeheziel, & Johanan, & Jezabad Gaderothites.

5 Et Eluzai & Jerimuth, & Baalia, & Samaria, & Saphatia Haruphites.

6 Elcana, & Jeſia, & Azareel, & Joëzer, & Jesbaam de Carehim:

7 Joëla quoque, & Zabadia, filij Jeroham de B
Gedor.

8 Sed & de Gaddi transfugerunt ad David, cùm lateret in deſerto, viri robuſtiſſimi, & pugnatores optimi, tenentes clypeum & haſtam: facies eorum quaſi facies leonis, & ve-

loces quaſi capreæ in montibus:
9 Ezer princeps, Obdias ſecundus, Eliab
tertius.
10 Maſmana quartus, Jeremias quintus,
11 Ethi ſextus, Eliel ſeptimus,
12 Johanan octavus, Elzebad nonus,
13 Jeremias decimus, Machbanai undeci-
mus.
14 Hi de filiis Gad principes exercitus: no-
viſſimus centum militibus præerat, & maximus
mille.
15 Iſti ſunt qui tranſierunt Jordanem menſe
primo, quando inundare conſuevit ſuper ripas
ſuas: & omnes fugaverunt qui morabantur in
vallibus ad Orientalem plagam, & Occiden-
talem.
C 16 Venerunt autem & de Benjamin, & de
Juda, ad præſidium in quo morabatur David.
17 Egreſſuſque eſt David obviàm eis, & ait:
Si pacificè veniſtis ad me ut auxiliemini mihi,
cor meum jungatur vobis: ſi autem inſidiamini
mihi pro adverſariis meis, cùm ego iniquitatem
in manibus non habeam, videat Deus patrum
noſtrorum, & judicet.
18 Spiritus verò induit Amaſai principem
inter triginta, & ait: Tui ſumus ô David, &
tecum fili Iſai: pax, pax tibi, & pax adjutori-
bus tuis. te enim adjuvat Deus tuus. Suſcepit
ergo eos David, & conſtituit principes turmæ.
19 Porrò de Manaſſe transfugerunt ad Da-
vid, quando veniebat cum Philiſthiim adverſus
Saul, ut pugnaret: & non dimicavit cum eis;
* 1. Reg. 29. b. 4. * quia inito conſilio remiſerunt eum principes
Philiſthinorum, dicentes: Periculo capitis no-
ſtri revertetur ad dominum ſuum Saul.

20 Quando igitur reverſus eſt in Siceleg, D
transfugerunt ad eum de Manaſſe, Ednas, &
Jozabad, & Jedihel, & Michaël, & Ednas, &
Jozabad, & Eliu, & Salathi, principes millium
in Manaſſe.

21 Hi præbuerunt auxilium David adverſus
latrunculos: omnes enim erant viri fortiſſimi,
& facti ſunt principes in exercitu.

22 Sed & per ſingulos dies veniebant ad Da-
vid ad auxiliandum ei, uſque dum fieret gran-
dis numerus, quaſi exercitus Dei.

23 Iſte quoque eſt numerus principum exer-
citus, qui venerunt ad David, cùm eſſet in He-
bron, ut transferrent regnum Saul ad eum, jux-
ta verbum Domini.

24 Filij Juda portantes clypeum & haſtam,
ſex millia octingenti expediti ad prælium.

25 De filiis Simeon, virorum fortiſſimorum
ad pugnandum, ſeptem millia centum.

26 De filiis Levi, quatuor millia ſexcenti.

27 Joiada quoque princeps de ſtirpe Aaron, E
& cum eo tria millia ſeptingenti.

28 Sadoc etiam puer egregiæ indolis, & do-
mus patris ejus, principes viginti duo.

29 De filiis autem Benjamin fratribus Saul
tria millia: magna enim pars eorum adhuc ſe-
quebatur domum Saul.

30 Porrò de filiis Ephraim viginti millia
octingenti, fortiſſimi robore, viri nominati in
cognationibus ſuis.

31 Et ex dimidia tribu Manaſſe, decem & F
octo millia, ſinguli per nomina ſua venerunt ut
conſtituerent regem David.

32 De filiis quoque Iſſachar viri eruditi, qui
noverant ſingula tempora ad præcipiendum

quid facere deberet Iſraël, principes ducenti:
omnis autem reliqua tribus, eorum conſilium
ſequebatur.

33 Porrò de Zabulon qui egrediebantur ad
prælium, & ſtabant in acie inſtructi armis bel-
licis, quinquaginta millia venerunt in auxilium,
non in corde duplici.

34 Et de Nephthali, principes mille: & cum
eis inſtructi clypeo & haſta, triginta & ſeptem
millia.

35 De Dan etiam præparati ad prælium, vi-
ginti octo millia ſexcenti.

36 Et de Aſer egredientes ad pugnam, & in
acie provocantes, quadraginta millia.

G 37 Trans Jordanem autem de filiis Ruben,
& de Gad, & dimidia parte tribus Manaſſe, in-
ſtructi armis bellicis, centum viginti millia.

38 Omnes iſti viri bellatores expediti ad pu-
gnandum, corde perfecto venerunt in Hebron,
ut conſtituerent regem David ſuper univer-
ſum Iſraël: ſed & omnes reliqui ex Iſraël, uno
corde erant, ut rex fieret David.

39 Fueruntque ibi apud David tribus diebus
comedentes & bibentes. præparaverant enim
eis fratres ſui.

40 Sed & qui juxta eos erant, uſque ad Iſſa-
char, & Zabulon, & Nephthali, afferebant panes
in aſinis, & camelis, & mulis, & bobus, ad veſ-
cendum: farinam, palathas, uvam paſſam, vi-
num, oleum, boves, arietes ad omnem copiam.
gaudium quippe erat in Iſraël.

CAPUT XIII.

A Cariathiarim reducitur arca Domini de domo Abinadab, omni Iſraël cum David ante eam ludentibus: ſed quia Oza arcam contingens à Domino percuſ-

ſus eſt, avertit eam David in domum Obededom, cui ex eo tempore benedixit Dominus.

1 INiit autem conſilium David cum tribunis, A
& centurionibus, & univerſis principibus,
2 Et ait ad omnem cœtum Iſraël: Si placet
vobis: & à Domino Deo noſtro egreditur ſer-
mo, quem loquor: mittamus ad fratres noſtros
reliquos in univerſas regiones Iſraël, & ad Sa-
cerdotes, & Levitas, qui habitant in ſuburba-
nis urbium, ut congregentur ad nos,
3 Et reducamus arcam Dei noſtri ad nos: non
enim requiſivimus eam in diebus Saul.
4 Et reſpondit univerſa multitudo ut ita fie- B
ret: placuerat enim ſermo omni populo.
5 Congregavit ergo David cunctum Iſraël, à
Sihor Ægypti, uſque dum ingrediaris Emath,
* ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim. * 2.
6 Et aſcendit David, & omnis vir Iſraël, ad Reg.
collem Cariathiarim, qui eſt in Juda, ut afferret 6. a. 2.
inde arcam Domini Dei ſedentis ſuper cheru-
bim, ubi invocatum eſt nomen ejus.
7 Impoſuerúntque arcam Dei ſuper plau-
ſtrum novum, de domo Abinadab: Oza autem,
& frater ejus, minabant plauſtrum.
8 Porrò David, & univerſus Iſraël, lude-
bant coram Deo omni virtute in canticis, & in
citharis, & pſalteriis, & tympanis, & cymba-
lis, & tubis.
9 Cùm autem perveniſſent ad Aream Chi-
don, tetendit Oza manum ſuam, ut ſuſtentaret
arcam: bos quippe laſciviens paululùm incli-
naverat eam.
10 Iratus eſt itaque Dominus contra Ozam,
& percuſſit eum, eò quòd tetigiſſet arcam: &
mortuus eſt ibi coram Domino.

11 Contriſtatúſque eſt David, eò quòd diviſiſſet Dominus Ozam: vocavítque locum illum: Diviſio Ozæ, uſque in præſentem diem.
C 12 Et timuit Deum tunc temporis, dicens: Quo modo poſſum ad me introducere arcam Dei?

13 Et ob hanc cauſam non adduxit eam ad ſe, hoc eſt, in Civitatem David, ſed avertit in domum Obededom Gethæi.

14 Manſit ergo arca Dei in domo Obededom tribus menſibus: & benedixit Dominus domui ejus, & omnibus quæ habebat.

Caput XIV.

David acceptis à rege Tyri lignis & artificibus ad extruendam ſibi domum, alias ducit uxores, ac multos gignit liberos, & conſulto Domino bis cædit Philiſthæos.

A 1 Miſit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina, & artifices pa-
2. Regum rietum, lignorúmque: ut ædificarent ei domum.
5. b. 11. 2 Cognovítque David quòd confirmaſſet eum Dominus in regem ſuper Iſraël, & ſublevatum eſſet regnum ſuum ſuper populum ejus Iſraël.

3 * Accepit quoque David alias uxores in Je-
* 2. Reg. 5 c. 13. ruſalem: genuítque filios, & filias.

4 Et hæc nomina eorum, qui nati ſunt ei in Jeruſalem: Samua, & Sobad, Nathan, & Salomon,

5 Jebahar, & Eliſua, & Eliphalet,

B 6 Noga quoque, & Napheg, & Japhia,

7 Eliſama, & Baaliada, & Eliphalet.

8 * Audientes autem Philiſthiim eò quòd
* 2. Reg. unctus eſſet David in regem ſuper univerſum
5. c. Iſraël, aſcenderunt omnes ut quærerent eum:
17. quòd cùm audiſſet David, egreſſus eſt obviàm eis.

9 Porrò Philiſthiim venientes, diffuſi ſunt
in Valle Raphaim.
10 Conſuluítque David Dominum, dicens: C
Si aſcendam ad Philiſthæos, & ſi trades eos in
manu mea? Et dixit ei Dominus: Aſcende, &
tradam eos in manu tua.
11 Cúmque illi aſcendiſſent in Baalphara-
ſim, percuſſit eos ibi David, & dixit: Diviſit
Deus inimicos meos per manum meam, ſicut
dividuntur aquæ: & idcircò vocatum eſt no-
men illius loci Baalpharaſim.
12 Dereliquerúntque ibi deos ſuos, quos
David juſſit exuri.
13 Alia etiam vice Philiſthiim irruerunt, &
diffuſi ſunt in valle.
14 Conſuluítque rurſum David Deum, &
dixit ei Deus: Non aſcendas poſt eos, recede ab
eis, & venies contra illos ex adverſo pyrorum.
15 Cúmque audieris ſonitum gradientis in D
cacumine pyrorum, tunc egredieris ad bellum.
Egreſſus eſt enim Deus ante te, ut percutiat ca-
ſtra Philiſthiim.
16 Fecit ergo David ſicut præceperat ei Deus,
& percuſſit caſtra Philiſthinorum, de Gabaon
uſque Gazera.
17 Divulgatúmque eſt nomen David in uni-
verſis regionibus, & Dominus dedit pavorem
ejus ſuper omnes gentes.

CAPUT XV.

Deducitur magno cum apparatu arca Dei in Jeruſalem, comitante omni Iſraël, ſacerdotibus verò ac Levitis juxta ſua officia miniſtrantibus; & Michol deſpicit David coram arca ſaltantem, indutum ſtola byſſina, & ephod lineo.

1 FEcit quoque ſibi domos in Civitate Da- A
vid: & ædificavit locum arcæ Dei, teten-

dítque ei tabernaculum.
2 Tunc dixit David: Illicitum eſt ut à quo-
cumque portetur arca Dei niſi à Levitis, quos
elegit Dominus ad portandum eam, & ad mi-
niſtrandum ſibi uſque in æternum.
3 Congregavítque univerſum Iſraël in Jeru-
ſalem, ut afferretur arca Dei in locum ſuum,
quem præparaverat ei.
4 Necnon & filios Aaron, & Levitas.
5 De filiis Caath, Uriel princeps fuit, & fra-
tres ejus centum viginti.
6 De filiis Merari, Aſaia princeps; & fratres
ejus ducenti viginti.
B 7 De filiis Gerſom, Joël princeps; & fratres
ejus centum triginta.
8 De filiis Eliſaphan, Semeias princeps; &
fratres ejus ducenti.
9 De filiis Hebron, Eliel princeps; & fratres
ejus octoginta.
10 De filiis Oziel, Aminadab princeps; &
fratres ejus centum duodecim.
11 Vocavítque David Sadoc, & Abiathar
Sacerdotes, & Levitas, Uriel, Aſaiam, Joël, Se-
meiam, Eliel & Aminadab:
12 Et dixit ad eos: Vos qui eſtis principes
familiarum Leviticarum, ſanctificamini cum
fratribus veſtris, & afferte arcam Domini Dei
Iſraël, ad locum qui ei præparatus eſt:
*ſup. 13. c. 10. 13 * Ne ut à principio, quia non eratis præ-
ſentes, percuſſit nos Dominus; ſic & nunc fiat,
illicitum quid nobis agentibus.
14 Sanctificati ſunt ergo Sacerdotes, & Levi-
tæ, ut portarent arcam Domini Dei Iſraël.
* Num. 4.b.15. 15 * Et tulerunt filij Levi arcam Dei, ſicut
præceperat Moyſes juxta verbum Domini, hu-
meris ſuis, in vectibus.

16 Dixítque David principibus Levitarum, ut conſtituerent de fratribus ſuis cantores in organis muſicorum, nablis videlicet, & lyris, & cymbalis, ut reſonaret in excelſis ſonitus lætitiæ.

17 Conſtituerúntque Levitas: Heman filium Joël, de fratribus ejus, Aſaph filium Barachiæ: de filiis verò Merari, fratribus eorum, Ethan filium Caſaiæ.

18 Et cum eis fratres eorum: in ſecundo ordine, Zachariam, & Ben, & Jaziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, Eliab, & Banaiam, & Maaſiam, & Mathathiam, & Eliphalu, & Maceniam, & Obededom, & Jehiel, janitores.

19 Porrò cantores, Heman, Aſaph, & Ethan, in cymbalis æneis concrepantes. C

20 Zacharias autem, & Oziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, & Eliab, & Maaſias, & Banaias, in nablis arcana cantabant.

21 Porrò Mathathias, & Eliphalu, & Macenias, & Obededom, & Jehiel, & Ozaziu, in citharis pro octava canebant epinicion.

22 Chonenias autem princeps Levitarum, prophetiæ præerat, ad præcinendam melodiam: erat quippe valdè ſapiens.

23 Et Barachias, & Elcana, janitores arcæ.

24 Porrò Sebenias, & Joſaphat, & Nathanaël, & Amaſai, & Zacharias, & Banaias, & Eliezer, ſacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: & Obededom, & Jehias, erant janitores arcæ.

25 * Igitur David, & omnes majores natu Iſraël, & tribuni, ierunt ad deportandam arcam fœderis Domini de domo Obededom, cum lætitia. D

* 2. Reg. 6 b. 12.

26 Cúmque adjuviſſet Deus Levitas, qui

portabant arcam fœderis Domini, immolabantur ſeptem tauri, & ſeptem arietes.

27 Porrò David erat indutus ſtola byſſina, & univerſi Levitæ qui portabant arcam, cantoréſque, & Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: David autem etiam indutus erat ephod lineo.

28 Univerſúſque Iſraël deducebant arcam fœderis Domini in jubilo, & ſonitu buccinæ, & tubis, & cymbalis, & nablis, & citharis concrepantes.

29 Cúmque perveniſſet arca fœderis Domini uſque ad Civitatem David, Michol filia Saul proſpiciens per feneſtram, vidit regem David ſaltantem atque ludentem, & deſpexit eum in corde ſuo.

Caput XVI.

Conſtituta arca in tabernaculo fœderis, oblatiſque victimis, populo à David benedicitur, & epulum prabetur, ordinantur varia Levitarum miniſteria coram arca, interpoſito cantico divinæ laudis.

A .Reum .c.17

1 Attulerunt igitur arcam Dei, & conſtituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David, & obtulerunt holocauſta, & pacifica coram Deo.

2 Cúmque compleſſet David offerens holocauſta, & pacifica, benedixit populo in nomine Domini.

3 Et diviſit univerſis per ſingulos, à viro uſque ad mulierem, tortam panis, & partem aſſæ carnis bubalæ, & frixam oleo ſimilam.

4 Conſtituítque coram arca Domini de Levitis, qui miniſtrarent, & recordarentur operum ejus, & glorificarent atque laudarent Dominum Deum Iſraël:

5 Aſaph principem; & ſecundum ejus Za-

chariam : Porrò Jahiel, & Semiramoth, & Je-
hiel, & Mathathiam, & Eliab, & Banaian, &
Obededom : Jehiel ſuper organa pſalterij, &
lyras : Aſaph autem ut cymbalis perſonaret ;
6 Banaiam verò & Jaziel ſacerdotes, canere
tuba jugiter coram arca fœderis Domini.
7 In illo die fecit David principem ad con-
fitendum Domino Aſaph, & fratres ejus.
8 * Confitemini Domino, & invocate no- * Pſ.
men ejus : notas facite in populis adinventiones 104.
ejus. a.1.
9 Cantate ei, & pſallite ei : & narrate om- Iſai. 12. b.
nia mirabilia ejus. 4.
10 Laudate nomen ſanctum ejus : lætetur
cor quærentium Dominum.
11 Quærite Dominum, & virtutem ejus :
quærite faciem ejus ſemper.
12 Recordamini mirabilium ejus, quæ fecit : B
ſignorum illius, & judiciorum oris ejus.
13 Semen Iſraël ſervi ejus : filij Jacob electi
ejus.
14 Ipſe Dominus Deus noſter : in univerſa
terra judicia ejus.
15 Recordamini in ſempiternum pacti ejus :
ſermonis, quem præcepit in mille generationes.
16 Quem pepigit cum Abraham : & jura-
menti illius cum Iſaac.
17 Et conſtituit illud Jacob in præceptum :
& Iſraël in pactum ſempiternum,
18 Dicens : Tibi dabo Terram Chanaan,
funiculum hereditatis veſtræ.
19 Cùm eſſent pauci numero, parvi & colo-
ni ejus.
20 Et tranſierunt de gente in gentem, & de
regno ad populum alterum.

21 Non dimiſit quemquam calumniari eos;
ſed increpavit pro eis reges.
22 * Nolite tangere chriſtos meos : & in
prophetis meis nolite malignari.
Pſ. 23 * Cantate Domino omnis terra : annun-
04. tiate ex die in diem ſalutare ejus.
.15. Pſ. 24 Narrate in gentibus gloriam ejus : in cun-
5. a. ctis populis mirabilia ejus.
25 Quia magnus Dominus, & laudabilis ni-
C mis : & horribilis ſuper omnes deos.
26 Omnes enim dij populorum idola : Do-
minus autem cælos fecit.
27 Confeſſio & magnificentia coram eo:
fortitudo & gaudium in loco ejus.
28 Afferte Domino familiæ populorum : af-
ferte Domino gloriam & imperium.
29 Date Domino gloriam nomini ejus, leva-
te ſacrificium, & venite in conſpectu ejus : &
adorate Dominum in decore ſancto.
30 Commoveatur à facie ejus omnis terra :
ipſe enim fundavit orbem immobilem.
31 Lætentur cæli, & exultet terra : & di-
cant in nationibus, Dominus regnavit.
32 Tonet mare, & plenitudo ejus : exultent
agri, & omnia quæ in eis ſunt.
33 Tunc laudabunt ligna ſaltus coram Do-
mino : quia venit judicare terram.
34 Confitemini Domino, quoniam bonus :
quoniam in æternum miſericordia ejus.
D 35 Et dicite : Salva nos Deus ſalvator no-
ſter, & congrega nos, & erue de gentibus, ut
confiteamur nomini ſancto tuo, & exultemus
in carminibus tuis.
36 Benedictus Dominus Deus Iſraël ab æter-
no uſque in æternum : & dicat omnis populus:

Amen, & hymnum Domino.
37 Reliquit itaque ibi coram arca fœderis
Domini, Aſaph & fratres ejus, ut miniſtrarent
in conſpectu arcæ jugiter, per ſingulos dies, &
vices ſuas.
38 Porrò Obededom, & fratres ejus ſexa-
ginta octo; & Obededom filium Idithun, &
Hoſa conſtituit janitores.
39 Sadoc autem ſacerdotem, & fratres ejus
ſacerdotes, coram tabernaculo Domini in ex-
celſo quod erat in Gabaon,
40 Ut offerrent holocauſta Domino ſuper al-
tare holocautomatis jugiter, manè & veſperè,
juxta omnia quæ ſcripta ſunt in lege Domini,
quam præcepit Iſraëli.
41 Et poſt eum Heman, & Idithun, & reli-
quos electos unumquemque vocabulo ſuo ad
confitendum Domino: quoniam in æternum
miſericordia ejus.
42 Heman quoque & Idithun canentes tu-
ba, & quatientes cymbala, & omnia muſico-
rum organa, ad canendum Deo: filios autem
Idithun fecit eſſe portarios.
43 Reverſuſque eſt omnis populus in do-
mum ſuam, & David, ut benediceret etiam
domui ſuæ.

Caput XVII.

*Cogitanti David ædificare domum Domino, promitti-
tur filius qui illam ſit ædificaturus; unde David gra-
tias agit, Dei erga ſe bonitatem extollens.*

1 CUm autem habitaret David in domo ſua, A
dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego 1. Re-
habito in domo cedrina: arca autem fœderis gum
Domini ſub pellibus eſt. 7. a. 2.
2 Et ait Nathan ad David: Omnia quæ in

corde tuo ſunt, fac: Deus enim tecum eſt.
3 Igitur nocte illa factus eſt ſermo Dei ad
Nathan, dicens:
4 Vade, & loquere David ſervo meo: Hæc
dicit Dominus: Non ædificabis tu mihi domum
ad habitandum.
5 Neque enim manſi in domo, ex eo tempore
quo eduxi Iſraël, uſque ad diem hanc: ſed fui
ſemper mutans loca tabernaculi, & in tentorio
6 Manens cum omni Iſraël. Numquid locu-
tus ſum ſaltem uni judicum Iſraël, quibus præ-
ceperam ut paſcerent populum meum, & dixi:
Quare non ædificaſtis mihi domum cedrinam?
B 7 Nunc itaque ſic loquêris ad ſervum meum
David: Hæc dicit Dominus exercituum: Ego
tuli te, cùm in paſcuis ſequereris gregem, ut
eſſes dux populi mei Iſraël:
8 Et fui tecum quocumque perrexiſti: &
interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecíque
tibi nomen quaſi unius magnorum, qui cele-
brantur in terra.
9 Et dedi locum populo meo Iſraël: plan-
tabitur, & habitabit in eo, & ultrà non com-
movebitur: nec filij iniquitatis atterent eos,
ſicut à principio.
10 Ex diebus quibus dedi judices populo meo
Iſraël, & humiliavi univerſos inimicos tuos.
Annuntio ergo tibi, quòd ædificaturus ſit tibi
Dominus domum.
11 Cúmque impleveris dies tuos, ut vadas ad
patres tuos, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod
erit de filiis tuis: & ſtabiliam regnum ejus.
12 Ipſe ædificabit mihi domum, & firmabo
ſolium ejus uſque in æternum.
13 Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in

filium: & miſericordiam meam non auferam
ab eo, ſicut abſtuli ab eo qui ante te fuit.
14 Et ſtatuam eum in domo mea, & in regno
meo, uſque in ſempiternum: & thronus ejus
erit firmiſſimus in perpetuum.
15 Juxta omnia verba hæc, & juxta univer- C
ſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad
David.
16 Cúmque veniſſet rex David, & ſediſſet
coram Domino, dixit: Quis ego ſum Dñe Deus,
& quæ domus mea, ut præſtares mihi talia?
17 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu
tuo, idcóque locutus es ſuper dómum ſervi tui
etiam in futurum: & feciſti me ſpectabilem
ſuper omnes homines, Domine Deus.
18 Quid ultrà addere poteſt David, cùm ita
glorificaveris ſervum tuum, & cognoveris eum?
19 Domine propter famulum tuum juxta cor
tuum feciſti omnem magnificentiam hanc, &
nota eſſe voluiſti univerſa magnalia.
20 Domine non eſt ſimilis tui: & non eſt
alius Deus abſque te, ex omnibus, quos audi-
vimus auribus noſtris.
21 Quis enim eſt alius, ut populus tuus Iſ- D
raël, gens una in terra, ad quam perrexit Deus,
ut liberaret, & faceret populum ſibi, & magni-
tudine ſua atque terroribus ejiceret nationes à
facie ejus, quem de Ægypto liberabat?
22 Et poſuiſti populum tuum Iſraël tibi in
populum uſque in æternum, & tu Domine fa-
ctus es Deus ejus.
23 Nunc igitur Domine, ſermo, quem lo-
cutus es famulo tuo, ſuper domum ejus, confir-
metur in perpetuum, & fac ſicut locutus es.
24 Permaneátque & magnificetur nomen

tuum uſque in ſempiternum : & dicatur : Dominus exercituum Deus Iſraël, & domus David ſervi ejus permanens coram eo.
25 Tu enim Domine Deus meus revelaſti au-
riculam ſervi tui, ut ædificares ei domum: &
idcircò invenit ſervus tuus fiduciam, ut oret
coram te.
26 Nunc ergo Domine, tu es Deus: & lo-
cutus es ad ſervum tuum tanta beneficia.
27 Et cœpiſti benedicere domui ſervi tui, ut
ſit ſemper coram te: te enim Domine benedi-
cente, benedicta erit in perpetuum.

CAPUT XVIII.

Prælia & victoria David, & tributa gentibus impoſita, atque officiarij ejus.

A 1 FActum eſt autem poſt hæc, ut percuteret
2. Regum 8.a.1. David Philiſthiim, & humiliaret eos, &
tolleret Geth,& filias ejus,de manu Philiſthiim,
2 Percuterétque Moab, & fierent Moabitæ
ſervi David, offerentes ei munera.
3 Eo tempore percuſſit David etiam Adare-
zer regem Soba regionis Hemath, quando per-
rexit ut dilataret imperium ſuum uſque ad flu-
men Euphraten.
4 Cepit ergo David mille quadrigas ejus, &
ſeptem millia equitum, ac viginti millia viro-
rum peditum, ſubnervavítque omnes equos
curruum, exceptis centum quadrigis, quas re-
ſervavit ſibi.
B 5 Supervenit autem & Syrus Damaſcenus,
ut auxilium præberet Adarezer regi Soba: ſed
& hujus percuſſit David viginti duo millia vi-
rorum.
6 Et poſuit milites in Damaſco,ut Syria quo-
que ſerviret ſibi,& offerret munera.Adjuvítque

eum Dominus in cunctis, ad quæ perrexerat.
7 Tulit quoque David pharetras aureas,
quas habuerant ſervi Adarezer, & attulit eas
in Jeruſalem.
8 Necnon de Thebath & Chun, urbibus
Adarezer, æris plurimum, de quo fecit Salomon
mare æneum, & columnas, & vaſa ænea.
9 Quod cùm audiſſet Thoü rex Emath, per- C
cuſſiſſe videlicet David omnem exercitum Adarezer
regis Soba,
10 Miſit Adoram filium ſuum ad regem David,
ut poſtularet ab eo pacem, & congratularetur
ei, quòd percuſſiſſet & expugnaſſet Adarezer:
adverſarius quippe erat Thoü Adarezer.
11 Sed & omnia vaſa aurea, & argentea, &
ænea conſecravit David rex Domino, cum argento
& auro, quod tulerat ex univerſis gentibus,
tam de Idumæa, & Moab, & filiis Ammon,
quàm de Philiſthiim & Amalec.
12 Abiſai verò filius Sarviæ percuſſit Edom
in Valle Salinarum, decem & octo millia:
13 Et conſtituit in Edom præſidium, ut ſer- D
viret Idumæa David: ſalvavítque Dominus David
in cunctis, ad quæ perrexerat.
14 Regnavit ergo David ſuper univerſum
Iſraël, & faciebat judicium atque juſtitiam
cuncto populo ſuo.
15 Porrò Joab filius Sarviæ erat ſuper exercitum,
& Joſaphat filius Ahilud à commentariis.
16 Sadoc autem filius Achitob, & Achimelec
filius Abiathar, ſacerdotes: & Suſa, ſcriba.
17 Banaias quoque filius Joiadæ ſuper legiones
Cerethi, & Phelethi: porrò filij David primi
ad manum regis.

Caput XIX.

Hanon rex Ammon, ſervis David, qui ad conſolandum de patris morte venerant, contumelia affectis: à David invaditur, ac vincitur unà cum Syris auxiliaribus.

A 1 Accidit autem ut moreretur Naaz rex filiorum Ammon, & regnaret filius ejus pro eo.

2. Regum 10. a. 1.

2 Dixítque David: Faciam miſericordiam cum Hanon filio Naas: præſtitit enim mihi pater ejus gratiam. Miſítque David nuntios ad conſolandum eum ſuper morte patris ſui. Qui cùm perveniſſent in terram filiorum Ammon, ut conſolarentur Hanon,

3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forſitan putas, quòd David honoris cauſa in patrem tuum miſerit qui conſolentur te: nec animadvertis, quòd ut explorent, & inveſtigent, & ſcrutentur terram tuam, venerint ad te ſervi ejus.

4 Igitur Hanon pueros David decalvavit, & raſit, & præcîdit tunicas eorum à natibus uſque ad pedes, & dimiſit eos.

B 5 Qui cùm abiiſſent, & hoc mandaſſent David, miſit in occúrſum eorum (grandem enim contumeliam ſuſtinuerant) & præcepit ut manerent in Jericho, donec creſceret barba eorum, & tunc reverterentur.

6 Videntes autem filii Ammon, quòd injuriam feciſſent David, tam Hanon, quàm reliquus populus, miſerunt mille talenta argenti, ut conducerent ſibi de Meſopotamia, & de Syria Maacha, & de Soba, currus & equites.

7 Conduxerúntque triginta duo millia curruum, & regem Maacha cum populo ejus. Qui cùm veniſſent, caſtrametati ſunt è regione Me-

daba. Filij quoque Ammon congregati de urbibus ſuis, venerunt ad bellum.

8 Quod cùm audiſſet David, miſit Joab, & omnem exercitum virorum fortium:

9 Egreſsíque filij Ammon, direxerunt aciem juxta portam civitatis: reges autem, qui ad auxilium ejus venerant, ſeparatim in agro ſteterunt. C

10 Igitur Joab intelligens bellum ex adverſo & poſt tergum contra ſe fieri, elegit viros fortiſſimos de univerſo Iſraël, & perrexit contra Syrum.

11 Reliquam autem partem populi dedit ſub manu Abiſai fratris ſui; & perrexerunt contra filios Ammon.

12 Dixitque: Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: ſi autem ſuperaverint te filij Ammon, ero tibi in præſidium.

13 Confortare, & agamus viriliter pro populo noſtro, & pro urbibus Dei noſtri: Dñs autem, quod in conſpectu ſuo bonum eſt, faciet.

14 Perrexit ergo Joab, & populus qui cum eo erat, contra Syrum ad prælium: & fugavit eos.

15 Porrò filij Ammon videntes quòd fugiſſet Syrus, ipſi quoque fugerunt Abiſai fratrem ejus, D
& ingreſſi ſunt civitatem: reverſuſque eſt etiam Joab in Jeruſalem.

16 Videns autem Syrus quòd cecidiſſet coram Iſraël, miſit nuntios, & adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: Sophach autem princeps militiæ Adarezer, erat dux eorum.

17 Quod cùm nuntiatum eſſet David, congregavit univerſum Iſraël, & tranſivit Jordanem, irruítque in eos, & direxit ex adverſo aciem, illis contrà pugnantibus.

18 Fugit autem Syrus Iſraël: & interfecit

David de Syris ſeptem millia curruum, & quadraginta millia peditum, & Sophach exercitus principem.

19 Videntes autem ſervi Adarezer ſe ab Iſraël eſſe ſuperatos, transfugerunt ad David, & ſervierunt ei: noluítque ultrà Syria auxilium præbere filiis Ammon.

Caput XX.

Bella à David proſperè acta adverſum Ammonitas ac Philiſthæos, & in his occiduntur prodigioſi gigantes.

A 1 Factum eſt autem poſt anni circulum, eo tempore, quo ſolent reges ad bella procedere, congregavit Joab exercitum, & robur militiæ, & vaſtavit terram filiorum Ammon; perrexítque & obſedit Rabba: porrò David manebat in Jeruſalem, quando Joab percuſſit Rabba, & deſtruxit eam.

2. Regum 10. b. 7. 11. a. 1.

B 2 Tulit autem David coronam Melchom de capite ejus, & invenit in ea auri pondo talentum, & pretioſiſſimas gemmas, fecítque ſibi inde diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit:

3 Populum autem, qui erat in ea, eduxit: & fecit ſuper eos tribulas, & trahas, & ferrata carpenta tranſire, ita ut diſſecarentur, & contererentur: ſic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon, & reverſus eſt cum omni populo ſuo in Jeruſalem.

4 * Poſt hæc initum eſt bellum in Gazer adverſum Philiſthæos: in quo percuſſit Sobochai Huſathites, Saphai de genere Raphaim, & humiliavit eos.

** 2. Reg. 21. d. 18.*

C 5 Aliud quoque bellum geſtum eſt adverſus Philiſthæos, in quo percuſſit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethæi, cujus haſtæ lignum erat quaſi liciatorium texentium.

6 Sed & aliud bellum accidit in Geth, in quo
fuit homo longiſſimus, ſenos habens digitos, id
eſt, ſimul viginti quatuor: qui & ipſe de Rapha
fuerat ſtirpe generatus.
7 Hic blaſphemavit Iſraël: & percuſſit eum
Jonathan filius Samaa fratris David. Hi ſunt filij
Rapha in Geth, qui ceciderunt in manu David
& ſervorum ejus.

CAPUT XXI.

David populum numerando Deum oſtendit, peſte quam ex tribus elegerat percutiuntur plurima millia, donec Deum oratione placaret; & altare in area Ornan Jebuſai erigeret.

1 Conſurrexit autem Satan contra Iſraël: & A
concitavit David ut numeraret Iſraël. *2. Re-*
2 Dixitque David ad Joab, & ad principes *gum*
populi: Ite, & numerate Iſraël à Berſabee uſ- *24. a.*
que Dan: & afferte mihi numerum ut ſciam. *1. Inf. 27. c. 24.*
3 Reſponditque Joab: Augeat Dominus po-
pulum ſuum centuplum, quàm ſunt: nónne,
domine mi rex, omnes ſervi tui ſunt? quare
hoc quærit dominus meus, quod in peccatum
reputetur Iſraëli?
4 Sed ſermo regis magis prævaluit: egreſ-
ſuſque eſt Joab: & circuivit univerſum Iſraël;
& reverſus eſt Jeruſalem:
5 Dedítque Davidi numerum eorum, quos
circuierat: & inventus eſt omnis numerus Iſ-
raël, mille millia & centum millia virorum edu-
centium gladium: de Juda autem quadragin-
ta ſeptuaginta millia bellatorum.
6 Nam Levi & Benjamin non numeravit:
eò quòd Joab invitus exequeretur regis impe-
rium.
7 Diſplicuit autem Deo quod juſſum erat;
& percuſſit Iſraël.

8 Dixítque David ad Deum: Peccavi nimis
ut hoc facerem: obſecro aufer iniquitatem ſervi
tui, quia inſipienter egi.
B 9 Et locutus eſt Dominus ad Gad Videntem
Davidis, dicens:
10 Vade, & loquere ad David, & dic ei:
Hæc dicit Dominus: Trium tibi optionem do;
unum quod volueris, elige, & faciam tibi.
11 Cúmque veniſſet Gad ad David, dixit ei:
Hæc dicit Dominus: Elige quod volueris:
12 Aut tribus annis famem: aut tribus men-
ſibus te fugere hoſtes tuos, & gladium eorum
non poſſe evadere: aut tribus diebus gladium
Domini, & peſtilentiam verſari in terra, & an-
gelum Domini interficere in univerſis finibus
Iſraël: nunc igitur vide quid reſpondeam ei,
qui miſit me.
13 Et dixit David ad Gad: Ex omni parte
me anguſtiæ premunt: ſed melius mihi eſt, ut
incidam in manus Domini, quia multæ ſunt mi-
ſerationes ejus, quàm in manus hominum.
14 Miſit ergo Dñs peſtilentiam in Iſraël: &
ceciderunt de Iſraël ſeptuaginta millia virorum.
C 15 Miſit quoque angelum in Jeruſalem, ut
percuteret eam: cúmque percuteretur, vidit
Dominus, & miſertus eſt ſuper magnitudine
mali: & imperavit angelo, qui percutiebat:
Sufficit, jam ceſſet manus tua. Porrò angelus
Domini ſtabat juxta aream Ornan Jebuſæi.
16 Levánſque David oculos ſuos, vidit an-
gelum Domini ſtantem inter cælum & terram,
& evaginatum gladium in manu ejus, & ver-
ſum contra Jeruſalem: & ceciderunt tam ipſe
quàm majores natu veſtiti ciliciis, proni in
terram.

17 Dixítque

17 Dixítque David ad Deum: Nónne ego
ſum, qui juſſi ut numeraretur populus? Ego,
qui peccavi: ego, qui malum feci: iſte grex
quid commeruit? Domine Deus meus, vertatur
obſecro manus tua in me, & in domum patris
mei: populus autem tuus non percutiatur.
18 Angelus autem Domini præcepit Gad, ut
diceret Davidi ut aſcenderet, extrueréttque al-
tare Domino Deo in area Ornan Jebuſæi.
19 Aſcendit ergo David juxta ſermonem Gad,
quem locutus ei fuerat ex nomine Domini.
20 Porrò Ornan cùm ſuſpexiſſet, & vidiſ-
ſet angelum, quatuórque filij ejus cum eo, abſ-
conderunt ſe: nam eo tempore terebat in area
triticum.
21 Igitur cùm veniret David ad Ornan, con- D
ſpexit eum Ornan, & proceſſit ei obviàm de
area, & adoravit eum pronus in terram.
22 Dixítque ei David: Da mihi locum areæ
tuæ ut ædificem in ea altare Domino: ita ut
quantum valet argenti accipias, & ceſſet plaga
à populo.
23 Dixit autem Ornan ad David: Tolle, &
faciat dominus meus rex quodcumque ei pla-
cet: ſed & boves do in holocauſtum, & tribu-
las in ligna, & triticum in ſacrificium: Omnia
libens præbebo.
24 Dixítque ei rex David: Nequaquam ita
fiet, ſed argentum dabo quantum valet: neque
enim tibi auferre debeo, & ſic offerre Domino
holocauſta gratuita.
25 Dedit ergo David Ornan pro loco ſiclos
auri juſtiſſimi ponderis ſexcentos.
26 * Et ædificavit ibi altare Domino: obtu- * 2. Par.
litque holocauſta, & pacifica, & invocavit Do- 3. a. 1.

minum, & exaudivit eum in igne de cælo ſuper
altare holocauſti.

27 Præcepítque Dominus angelo: & convertit gladium ſuum in vaginam.

28 Protinus ergo David, videns quòd exaudiſſet eum Dominus in area Ornan Jebuſæi, immolavit ibi victimas.

* Exod. 36. a. 2. 29 Tabernaculum autem Domini, * quod fecerat Moyſes in deſerto, & altare holocauſtorum, ea tempeſtate erat in excelſo Gabaon.

30 Et non prævaluit David ire ad altare, ut ibi obſecraret Deum: nimio enim fuerat timore perterritus, videns gladium Angeli Domini.

Caput XXII.

Præparat David neceſſaria ad ædificandum templum Domini, quod Salomoni præcipit ut extruat, Deúmque ſemper ſedulò colat, exhortans principes ut illi ſint auxilio.

A 1 Dixítque David: Hæc eſt domus Dei, & hoc altare in holocauſtum Iſraël.

2 Et præcepit ut congregarentur omnes proſelyti de Terra Iſraël, & conſtituit ex eis latomos ad cædendos lapides & poliendos, ut ædificaretur domus Dei.

3 Ferrum quoque plurimum ad clavos januarum, & ad commiſſuras atque juncturas præparavit David: & æris pondus innumerabile.

4 Ligna quoque cedrina non poterant æſtimari, quæ Sidonij & Tyrij deportaverant ad David.

5 Et dixit David: Salomon filius meus puer parvulus eſt & delicatus; domus autem, quam ædificari volo Domino, talis eſſe debet ut in cunctis regionibus nominetur: præparabo ergo ei neceſſaria. Et ob hanc cauſam ante mortem ſuam omnes præparavit impenſas.

6 Vocavítque Salomonem filium ſuum: & præcepit ei ut ædificaret domum Domino Deo Iſraël.

7 Dixítque David ad Salomonem: Fili mi, voluntatis meæ fuit ut ædificarem domum nomini Domini Dei mei, B

8 Sed factus eſt ſermò Domini ad me, dicens: Multum ſanguinem effudiſti, & plurima bella bellaſti: non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuſo ſanguine coram me:

9 Filius, qui naſcetur tibi, erit vir quietiſſimus: faciam enim eum requieſcere ab omnibus inimicis ſuis per circuitum: & ob hanc cauſam Pacificus vocabitur: & pacem & otium dabo in Iſraël cunctis diebus ejus.

10 * Ipſe ædificabit domum nomini meo, & * ipſe erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem: firmabóque ſolium regni ejus ſuper Iſraël in æternum.

* 2. Reg. 7. b. 13. 3. Regum 5. a. 5.

11 Nunc ergo fili mi, ſit Dominus tecum, & proſperare, & ædifica domum Domino Deo tuo, ſicut locutus eſt de te.

* 2. Reg. 7. b. 14 Heb. 1. b. 5.

12 Det quoque tibi Dominus prudentiam & ſenſum, ut regere poſſis Iſraël, & cuſtodire legem Domini Dei tui. C

13 Tunc enim proficere poteris, ſi cuſtodieris mandata & judicia, quæ præcepit Dominus Moyſi ut doceret Iſraël: confortare & viriliter age, ne timeas, neque paveas.

14 Ecce ego in paupertate mea præparavi impenſas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum: æris verò & ferri non eſt pondus, vincitur enim numerus magnitudine: ligna & lapides præparavi ad univerſa impendia.

15 Habes quoque plurimos artifices, latomos, & cæmentarios, artificéſque lignorum, & omnium artium ad faciendū opus prudentiſſimos,

D 16 In auro & argento & ære & ferro, cujus non eſt numerus. Surge igitur, & fac, & erit Dominus tecum.

17 Præcepit quoque David cunctis principibus Iſraël, ut adjuvarent Salomonem filium ſuum.

18 Cernitis, inquiens, quòd Dominus Deus veſter vobiſcum ſit, & dederit vobis requiem per circuitum, & tradiderit omnes inimicos veſtros in manus veſtras; & ſubjecta ſit terra coram Domino, & coram populo ejus.

19 Præbete igitur corda veſtra & animas veſtras, ut quæratis Dominum Deum veſtrum: & conſurgite, & ædificate ſanctuarium Domino Deo, ut introducatur arca fœderis Domini, & vaſa Domino conſecrata, in domum, quæ ædificatur nomini Domini.

Caput XXIII.

David ſenex, Salomone rege deſignato, numeratorum Levitarum officia deſignat: Moyſiſque filii Levitis annumerantur.

A 1 IGitur David ſenex & plenus dierum, regem conſtituit Salomonem filium ſuum ſuper Iſraël.

2 Et congregavit omnes principes Iſraël, & Sacerdotes atque Levitas.

3 Numeratíque ſunt Levitæ à triginta annis, & ſupra: & inventa ſunt triginta octo millia virorum.

4 Ex his electi ſunt, & diſtributi in miniſterium domus Domini, viginti quatuor millia: præpoſitorum autem & judicum ſex millia.

5 Porrò quatuor millia janitores: & totidem
pſaltæ canentes Domino in organis, quæ fecerat ad canendum.
6 * Et diſtribuit eos David per vices filiorum * *Sup.*
Levi, Gerſon videlicet, & Caath, & Merari. *6.a.1.*
7 Filij Gerſon: Leedan, & Semei.
8 Filij Leedan: princeps Jahiel, & Zethan,
& Joël, tres.
9 Filij Semei: Salomith, & Hoſiel, & Aran, B
tres: iſti principes familiarum Leedan.
10 Porrò filij Semei, Leheth, & Ziza, &
Jaus, & Baria: iſti filij Semei, quatuor.
11 Erat autem Leheth prior, Ziza ſecundus:
porrò Jaus & Baria non habuerunt plurimos
filios, & idcircò in una familia, unáque domo
computati ſunt.
12 Filij Caath: Amram, & Iſaar, Hebron,
& Oziel quatuor.
13 * Filij Amram: Aaron & Moyſes. * Se- * *Sup.*
paratúſque eſt Aaron ut miniſtraret in Sancto *6.a.3.*
ſanctorum, ipſe & filij ejus in ſempiternum, & **Heb.*
adoleret incenſum Dño ſecundùm ritum ſuum, *5.b.4.*
ac benediceret nomini ejus in perpetuum.
14 Moyſi quoque hominis Dei filij annumerati ſunt in tribu Levi.
15 Filij * Moyſi: Gerſom, & Eliezer. **Exo.*
16 Filij Gerſom: Subuel primus. *2.d.22*
17 Fuerunt autem filij Eliezer: Rohobia *18.a.*
primus: & non erant Eliezer filij alij. Porrò filij *3 4.*
Rohobia multiplicati ſunt nimis.
18 Filij Iſaar: Salomith primus. C
19 Filij Hebron: Jeriau primus, Amarias ſecundus, Jahaziel tertius, Jecmaan quartus.
20 Filij Oziel: Micha primus, Jeſia ſecundus.
21 Filij Merari: Moholi, & Muſi. Filij Mo-

holi: Eleazar, & Cis.

22 Mortuus eſt autem Eleazar, & non habuit filios, ſed filias: acceperúntque eas filij Cis fratres earum.

23 Filij Muſi: Moholi, & Eder, & Jerimoth, tres.

24 Hi filij Levi in cognationibus & familiis ſuis, principes per vices, & numerum capitum ſingulorum, qui faciebant opera miniſterij domus Domini, à viginti annis & ſupra.

25 Dixit enim David: Requiem dedit Dominus Deus Iſraël populo ſuo, & habitationem Jeruſalem uſque in æternum.

26 Nec erit officij Levitarum ut ultrà portent tabernaculum, & omnia vaſa ejus ad miniſtrandum.

27 Juxta præcepta quoque David noviſſima, ſupputabitur numerus filiorum Levi à viginti annis & ſupra.

D 28 Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, in veſtibulis, & in exedris, & in loco purificationis, & in ſanctuario, & in univerſis operibus miniſterij templi Domini.

29 Sacerdotes autem, ſuper panes propoſitionis, & ad ſimilæ ſacrificium, & ad lagana azyma, & ſartaginem, & ad torrendum, & ſuper omne pondus atque menſuram.

30 Levitæ verò, ut ſtent manè ad confitendum & canendum Domino: ſimilitérque ad veſperam

31 Tam in oblatione holocauſtorum Domini, quàm in ſabbatis & Calendis & ſolemnitatibus reliquis, juxta numerum, & ceremonias uniuſcujuſque rei jugiter coram Domino.

32 Et cuſtodiant obſervationes tabernaculi

fœderis, & ritum ſanctuarij, & obſervationem
filiorum Aaron fratrum ſuorum, ut miniſtrent
in domo Domini.

CAPUT XXIV.

Familiarum Eleazar & Ithamar claſſes ſeu vices 24. in miniſterio Domini à David deſignantur, reliquorúmque Levitarum familiæ ſimiliter ſorte diſtribuuntur.

1 PORrò filiis Aaron hæ partitiones erant: A
Filij Aaron: Nadab, & Abiu, & Eleazar,
& Ithamar.

2 * Mortui ſunt autem Nadab & Abiu ante *Lev.
patrem ſuum abſque liberis: ſacerdotióque fun- 10. a.
ctus eſt Eleazar, & Ithamar. 2.
Num.
3 Et diviſit eos David, id eſt, Sadoc de filiis 3. a. 4.
Eleazari, & Abimelech de filiis Ithamar, ſecun-
dùm vices ſuas & miniſterium.

4 Inventíque ſunt multò plures filij Eleazar
in principibus viris, quàm filij Ithamar. Divi-
ſit autem eis, hoc eſt filiis Eleazar, principes per
familias ſedecim: & filiis Ithamar per familias
& domos ſuas octo.

5 Porrò diviſit utraſque inter ſe familias ſor-
tibus: erant enim principes ſanctuarij, & prin-
cipes Dei, tam de filiis Eleazar, quàm de filiis
Ithamar.

6 Deſcripſítque eos Semeias filius Nathanaël B
ſcriba Levites, coram rege & principibus, &
Sadoc ſacerdote, & Ahimelech filio Abiathar,
principibus quoque familiarum ſacerdotalium
& Leviticarum: unam domum, quæ ceteris
præerat, Eleazar: & alteram domum, quæ ſub
ſe habebat ceteros, Ithamar.

7 Exivit autem ſors prima Jojarib, ſecunda
Jedei,

8 Tertia Harim, quarta Seorim,

9 Quinta Melchia, ſexta Maiman,
10 Septima Accos, octava Abia,
11 Nona Jeſua, decima Sechenia,
12 Undecima Eliaſib, duodecima Jacim,
13 Tertiadecima Hoppha, decimaquarta Iſbaab,
14 Decimaquinta Belga, decimaſexta Emmer,
15 Decimaſeptima Hezir, decimaoctava Aphſes,
16 Decimanona Pheteia, vigeſima Hezechiel,
17 Vigeſimaprima Jachim, vigeſimaſecunda Gamul,
18 Vigeſimatertia Dalaiau, vigeſimaquarta Maaziau.
C 19 Hæ vices eorum ſecundùm miniſteria ſua, ut ingrediantur domum Domini, & juxta ritum ſuum ſub manu Aaron patris eorum: ſicut præceperat Dominus Deus Iſraël.
20 Porrò filiorum Levi, qui reliqui fuerant, de filiis Amram erat Subaël, & de filiis Subaël, Jehedeia.
21 De filiis quoque Rohobiæ princeps Jeſias.
22 Iſaari verò filius Salemoth, filiúſque Salemoth Jahath:
23 Filiúſque ejus Jeriau primus, Amarias ſecundus, Jahaziel tertius, Jecmaan quartus.
24 Filius Oziel, Micha: filius Micha, Samir.
25 Frater Micha, Jeſia: filiúſque Jeſiæ, Zacharias.
D 26 Filij Merari: Moholi & Muſi. Filius Oziau: Benno.
27 Filius quoque Merari: Oziau & Soam & Zachur & Hebri.

28 Porrò Moholi filius: Eleazar, qui non habebat liberos.

29 Filius verò Cis, Jerameel.

30 Filij Muſi: Moholi, Eder, & Jerimoth. iſti filij Levi ſecundùm domos familiarum ſuarum.

31 Miſerúntque & ipſi ſortes contra fratres ſuos filios Aaron, coram David rege, & Sadoc, & Ahimelech, & principibus familiarum Sacerdotalium & Leviticarum, tam majores, quàm minores. omnes ſors æqualiter dividebat.

CAPUT XXV.

Ex filiis Aſaph, Heman & Idithun, cantoribus, pſaltis ac citharœdis, viginti quatuor familiæ ac vices ſorte diſtribuuntur.

1 IGitur David & magiſtratus exercitus, ſegregaverunt in miniſterium filios Aſaph, & Heman, & Idithun: qui prophetarent in citharis, & pſalteriis, & cymbalis, ſecundùm numerum ſuum dedicato ſibi officio ſervientes. A

2 De filiis Aſaph: Zacchur, & Joſeph, & Nathania, & Aſarela, filij Aſaph: ſub manu Aſaph prophetantis juxta regem.

3 Porrò Idithun filij Idithun, Godolias, Sori, Jeſeias, & Haſabias, & Mathathias, ſex ſub manu patris ſui Idithun, qui in cithara prophetabat ſuper confitentes & laudantes Dominum.

4 Heman quoque: filij Heman, Bocciau, Mathaniau, Oziel, Subuel, & Jerimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Geddelthi, & Romemthiezer, & Jeſbacaſſa, Mellothi, Othir, Mahazioth: B

5 Omnes iſti filij Heman Videntis regis in ſermonibus Dei, ut exaltaret cornu: dedítque Deus Heman filios quatuordecim, & filias tres.

6 Univerſi ſub manu patris ſui ad cantandum in templo Domini diſtributi erant in cym- C

balis, & pſalteriis, & citharis, in miniſteria domus Domini juxta regem: Aſaph videlicet, & Idithun, & Heman.

7 Fuit autem numerus eorum cum fratribus ſuis, qui erudiebant canticum Domini, cuncti doctores, ducenti octoginta octo.

C 8 Miſeruntque ſortes per vices ſuas, ex æquo tam major quàm minor, doctus pariter, & indoctus.

9 Egreſſáque eſt ſors prima Joſeph, qui erat de Aſaph. Secunda Godoliæ, ipſi & filiis ejus, & fratribus ejus duodecim.

10 Tertia Zachur, filiis & fratribus ejus duodecim.

11 Quarta Iſari, filiis & fratribus ejus duodecim.

12 Quinta Nathaniæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

13 Sexta Bocciau, filiis & fratribus ejus duodecim.

14 Septima Iſreela, filiis & fratribus ejus duodecim.

15 Octava Jeſaiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

16 Nona Mathaniæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

17 Decima Semeiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

18 Undecima Azareel, filiis & fratribus ejus duodecim.

19 Duodecima Haſabiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

D 20 Tertiadecima Subael, filiis & fratribus ejus duodecim.

21 Quartadecima Mathathiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

22 Quintadecima Jerimoth, filiis & fratribus ejus duodecim.

23 Sextadecima Hananiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

24 Septimadecima Jeſbacaſſæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

25 Octavadecima Hanani, filiis & fratribus ejus duodecim.

26 Nonadecima Mellothi, filiis & fratribus ejus duodecim.

27 Vigeſima Eliatha, filiis & fratribus ejus duodecim.

28 Vigeſimaprima Othir, filiis & fratribus ejus duodecim:

29 Vigeſimaſecunda Geddelthi, filiis & fratribus ejus duodecim.

30 Vigeſimatertia Mahazioth, filiis & fratribus ejus duodecim.

31 Vigeſimaquarta Romemthiezer, filiis & fratribus ejus duodecim.

CAPUT XXVI.

Templi janitores ex Levitis variæ claſſes deſignantur, & quæ porta à qua familia ſit cuſtodienda ſorte diſponitur, item qui theſauros & vaſa ſacra cuſtodiant.

1 DIviſiones autem janitorum: de Coritis Meſelemia, filius Core, de filiis Aſaph. A

2 Filij Meſelemiæ: Zacharias primogenitus, Jadihel ſecundus, Zabadias tertius, Jathanaël quartus.

3 Ælam quintus, Johanan ſextus, Elioënai ſeptimus:

4 Filij autem Obededom: Semeïas primogenitus, Jozabad ſecundus, Joaha tertius, Sachar quartus, Nathanaël quintus,

5 Ammiel ſextus, Iſſachar ſeptimus, Pholla-

thi octavus: quia benedixit illi Dominus.
6 Semei autem filio ejus nati ſunt filij, præfecti
familiarum ſuarum: erant enim viri fortiſſimi.
7 Filij ergo Semeiæ: Othni, & Raphael, &
Obed, Elzabad, fratres ejus viri fortiſſimi: Eliu
quoque, & Samachias.
8 Omnes hi, de filiis Obededom: ipſi, &
filij, & fratres eorum fortiſſimi ad miniſtrandum,
ſexaginta duo de Obededom.
B 9 Porrò Meſelemiæ filij, & fratres eorum robuſtiſſimi,
decem & octo.
10 De Hoſa autem, id eſt, de filiis Merari:
Semri princeps (non enim habuerat primogenitum,
& idcircò poſuerat eum pater ejus in
principem)
11 Helcias ſecundus, Tabelias tertius, Zacharias
quartus. omnes hi filij, & fratres Hoſa,
tredecim.
12 Hi diviſi ſunt in janitores, ut ſemper
principes cuſtodiarum, ſicut & fratres eorum,
miniſtrarent in domo Domini.
13 Miſſæ ſunt ergo ſortes ex æquo, & parvis,
& magnis, per familias ſuas in unamquamque
portarum.
14 Cecidit ergo ſors Orientalis, Selemiæ. Porrò
Zachariæ filio ejus, viro prudentiſſimo, & erudito,
ſortitò obtigit plaga Septemtrionalis.
15 Obededom verò & filiis ejus ad Auſtrum:
in qua parte domus erat ſeniorum concilium.
16 Sephim & Hoſa ad Occidentem, juxta
portam, quæ ducit ad viam aſcenſionis: cuſtodia
contra cuſtodiam.
17 Ad Orientem verò Levitæ ſex: & ad
Aquilonem quatuor per diem: atque ad Meridiem
ſimiliter in die quatuor: & ubi erat concilium,
bini & bini.

18 In cellulis quoque janitorum ad Occi- C
dentem quatuor in via, biníque per cellulas.

19 Hæ ſunt diviſiones janitorum, filiorum
Core & Merari.

20 Porrò Achias erat ſuper theſauros domus
Dei, & vaſa ſanctorum.

21 Filij Ledan, filij Gerſonni, de Ledan prin-
cipes familiarum, Ledan, & Gerſonni, Jehieli.

22 Filij Jehieli: Zathan, & Joël fratres ejus,
ſuper theſauros domus Domini.

23 Amramitis, & Iſaaritis, & Hebronitis,
& Oziheliris.

24 Subaël autem filius Gerſom, filij Moyſi,
præpoſitus theſauris.

25 Fratres quoque ejus Eliezer, cujus filius
Rahabia, & hujus filius Iſaias, & hujus filius
Joram, hujus quoque filius Zechri. & hujus
filius Selemith.

26 Ipſe Selemith, & fratres ejus, ſuper the-
ſauros ſanctorum, quæ ſanctificavit David rex,
& principes familiarum, & tribuni, & centu-
riones: & duces exercitus.

27 De bellis & manubiis præliorum, quæ D
conſecraverant ad inſtaurationem, & ſupellecti-
lem templi Domini.

28 Hæc autem univerſa ſanctificavit Samuel
Videns, & Saul filius Cis, & Abner filius Ner,
& Joab filius Sarviæ: omnes, qui ſanctificave-
rant ea per manum Selemith, & fratrum ejus.

29 Iſaaritis verò præerat Chonenias, & filij
ejus, ad opera forinſecus ſuper Iſraël, ad docen-
dum, & judicandum eos.

30 Porrò de Hebronitis Haſabias, & fratres
ejus viri fortiſſimi, mille ſeptingenti, præerant
Iſraëli trans Jordanem contra Occidentem, in

cunctis operibus Dñi, & in miniſterium regis.
31 Hebronitarum autem princeps fuit Jeria,
ſecundùm familias & cognationes eorum. Quadrageſimo anno regni David recenſiti ſunt, &
inventi ſunt viri fortiſſimi in Jazer Galaad,
32 Fratréſque ejus robuſtioris ætatis, duo
millia ſeptingenti principes familiarum. Præpoſuit autem eos David rex Rubenitis, & Gadditis, & dimidiæ tribui Manaſſe, in omne miniſterium Dei, & regis.

CAPUT XXVII.

Recenſentur duodecim principes, quorum ſinguli ſuo menſe viginti quatuor millibus præerant, ad hæc principes ſeu præfecti tribuum theſaurorum, reliquaque ſubſtantiæ regis recenſentur.

A 1 Filij autem Iſraël ſecundùm numerum ſuum, principes familiarum, tribuni, & centuriones, & præfecti, qui miniſtrabant regi juxta turmas ſuas, ingredientes & egredientes per ſingulos menſes in anno, viginti quatuor millibus ſinguli præerant.
2 Primæ turmæ in primo menſe Jeſboam
præerat filius Zabdiel, & ſub eo viginti quatuor millia.
3 De filiis Phares, princeps cunctorum
principum in exercitu menſe primo.
4 Secundi menſis habebat turmam Dudia
Ahohites, & poſt ſe alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus viginti quatuor millium.
5 Dux quoque turmæ tertiæ in menſe tertio,
erat Banaias filius Joiadæ ſacerdos: & in diviſione ſua viginti quatuor millia.
B 6 Ipſe eſt Banaias fortiſſimus inter triginta, &
ſuper triginta. præerat autem turmæ ipſius Amizabad filius ejus.

7 Quartus, menſe quarto, Azahel frater Joab, & Zabadias filius ejus poſt eum: & in turma ejus viginti quatuor millia.

8 Quintus, menſe quinto, princeps Samaoth Jezerites: & in turma ejus viginti quatuor millia.

9 Sextus, menſe ſexto, Hira filius Acces Thecuites: & in turma ejus viginti quatuor millia.

10 Septimus, menſe ſeptimo, Helles Phallonites de filiis Ephraim: & in turma ejus viginti quatuor millia.

11 Octavus, menſe octavo, Sobachai Huſathites de ſtirpe Zarahi: & in turma ejus viginti quatuor millia.

12 Nonus, menſe nono, Abiezer Anathothites de filiis Jemini: & in turma ejus viginti quatuor millia.

13 Decimus, menſe decimo, Marai, & ipſe Netophathites de ſtirpe Zarai: & in turma ejus viginti quatuor millia.

14 Undecimus, menſe undecimo, Banaias Pharathonites de filiis Ephraim: & in turma ejus viginti quatuor millia. C

15 Duodecimus, menſe duodecimo, Holdai Netophathites, de ſtirpe Gothoniel: & in turma ejus viginti quatuor millia.

16 Porrò tribubus præerant Iſraël, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Simeonitis, dux Saphatias filius Maacha:

17 Levitis, Haſabias filius Camuel: Aaronitis, Sadoc:

18 Juda, Eliu frater David: Iſſachar, Amri filius Michaël.

19 Zabulonitis, Jeſmaias filius Abdiæ: Nephthalitibus, Jerimoth filius Ozriel:

20 Filiis Ephraim, Oſee filius Ozaziu: di-

midiæ tribui Manaſſe, Joel filius Phadaiæ:
21 Et dimidiæ tribui Manaſſe in Galaad, Jaddo filius Zachariæ: Benjamin autem, Jaſiel filius Abner.
22 Dan verò, Ezrihel filius Jeroham: hi principes filiorum Iſraël.
23 Noluit autem David numerare eos à viginti annis inferiùs: quia dixerat Dominus ut multiplicaret Iſraël quaſi ſtellas cæli.
*Sup. 21. a. 2. 24 * Joab filius Sarviæ cœperat numerare, nec complevit: quia ſuper hoc ira irruerat in Iſraël: & idcircò numerus eorum qui fuerant recenſiti, non eſt relatus in faſtos regis David.
25 Super theſauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel. his autem theſauris, qui erant in urbibus, & in vicis, & in turribus, præſidebat Jonatham filius Oziæ.
D 26 Operi autem ruſtico, & agricolis qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub:
27 Vinearúmque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinariis Zabdias Aphonites.
28 Nam ſuper oliveta & ficeta, quæ erant in campeſtribus, Balanan Gederites: ſuper apothecas autem olei, Joas.
29 Portò armentis, quæ paſcebantur in Saron, præpoſitus fuit Setrai Saronites: & ſuper boves in vallibus, Saphat filius Adli:
30 Super camelos verò, Ubil Iſmaëlites: & ſuper aſinos, Jadias Meronathites.
31 Super oves quòque Jaziz Agareus. omnes hi, principes ſubſtantiæ regis David.
32 Jonathan autem patruus David, conſiliarius, vir prudens & litteratus: Ipſe & Jahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis.
33 Achitophel etiam conſiliarius regis, & Chuſai Arachites amicus regis.

34 Poſt Achitophel fuit Joiada filius Banaiæ, & Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Joab.

Caput XXVIII.

David præparatis ad templi ædificationem omnibus neceſſariis, Salomonem univerſóſque princi es convocatos exhortatur ad mandata Dei cuſtodienda, præſcribitque traditam ſibi à Deo formam templi ædificandi.

1 Convocavit igitur David omnes principes A
Iſraël, duces tribuum, & præpoſitos turmarum, qui miniſtrabant regi: tribunos quoque & centuriones, & qui præerant ſubſtantiæ & poſſeſſionibus regis, filióſque ſuos cum eunuchis, & potentes, & robuſtiſſimos quoſque in exercitu Jeruſalem,

2 Cúmque ſurrexiſſet rex, & ſtetiſſet, ait: Audite me fratres mei, & populus meus: Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requieſceret arca fœderis Domini, & ſcabellum pedum Dei noſtri: & ad ædificandum, omnia præparavi.

3 Deus autem dixit mihi: * Non ædificabis * 2. Reg. 7. b. 13.
domum nomini meo, eò quòd ſis vir bellator, & ſanguinem fuderis.

4 Sed elegit Dominus Deus Iſraël me de univerſa domo patris mei, ut eſſem rex ſuper Iſraël in ſempiternum: de Juda enim elegit principes: porrò de domo Juda, domum patris mei: & de filiis patris mei, placuit ei ut me eligeret regem ſuper cunctum Iſraël.

5 * Sed & de filiis meis (filios enim mihi * Sap. 9. b. 7.
multos dedit Dominus) elegit Salomonem B
filium meum, ut ſederet in throno regni Domini ſuper Iſraël,

6 Dixítque mihi: Salomon filius tuus ædificabit domum meam, & atria mea: ipſum enim elegi mihi in filium, & ego ero ei in patrem.

7 Et firmabo regnum ejus uſque in æter-
num, ſi perſeveraverit facere præcepta mea, &
judicia, ſicut & hodie.

8 Nunc ergo coram univerſo cœtu Iſraël,
audiente Deo noſtro, cuſtodite, & perquirite
cuncta mandata Domini Dei noſtri: ut poſſi-
deatis Terram bonam, & relinquatis eam filiis
veſtris poſt vos uſque in ſempiternum.

9 Tu autem Salomon fili mi, ſcito Deum pa-
tris tui, & ſervito ei corde perfecto, & animo
* Pſ. voluntario: * omnia enim corda ſcrutatur Do-
7. b. minus, & univerſas mentium cogitationes in-
10. telligit. Si quæſieris eum, invenies: ſi autem
dereliqueris eum, projiciet te in æternum.

10 Nunc ergo quia elegit te Dñs ut ædifica-
res domum Sanctuarij, confortare, & perfice.

C 11 Dedit autem David Salomoni filio ſuo
deſcriptionem porticus, & templi, & cellario-
rum, & cœnaculi, & cubiculorum in adytis, &
domus propitiationis,

12 Necnon & omnium quæ cogitaverat atrio-
rum, & exedrarum per circuitum in theſauros
domus Domini, & in theſauros ſanctorum,

13 Diviſionúmque Sacerdotalium & Leviti-
carum, in omnia opera domus Domini, & in
univerſa vaſa miniſterij templi Domini.

14 Aurum in pondere per ſingula vaſa mi-
niſterij. Argenti quoque pondus pro vaſorum
& operum diverſitate.

15 Sed & in candelabra aurea, & ad lucer-
nas eorum aurum pro menſura uniuſcujuſque
candelabri & lucernarum. Similiter & in can-
delabra argentea, & in lucernas eorum, pro di-
verſitate menſuræ, pondus argenti tradidit.

16 Aurum quoque dedit in menſas propo-

ſitionis pro diverſitate menſarum: ſimiliter & argentum in alias menſas argenteas.

17 Ad fuſcinulas quoque,& phialas, & thuribula, ex auro puriſſimo, & leunculos aureos, pro qualitate menſuræ pondus diſtribuit in leunculum & leunculum. Similiter & in leones argenteos diverſum argenti pondus ſeparavit. D

18 Altari autem, in quo adoletur incenſum, aurum puriſſimum dedit: ut ex ipſo fieret ſimilitudo quadrigæ cherubim, extendentium alas, & velantium arcam fœderis Domini.

19 Omnia, inquit, venerunt ſcripta manu Domini ad me, ut intelligerem univerſa opera exemplaris.

20 Dixit quoque David Salomoni filio ſuo: Viriliter age, & confortare, & fac: ne timeas, & ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum erit,& non dimittet te, nec derelinquet, donec perficias omne opus miniſterij domus Domini.

21 Ecce diviſiones Sacerdotum & Levitarum, in omne miniſterium domus Domini aſſiſtunt tibi, & parati ſunt, & noverunt tam principes quàm populus facere omnia præcepta tua.

CAPUT XXIX.

Recenſentur impenſæ à David in ædificium templi præparatæ, quibus principes ac populus plurima adjiciunt donaria: David benedicens Dominum orat pro Salomone ac populo; & ſacrificiis cum ingenti lætitia oblatis, ungitur ſecundò Salomon in regem pro patre David qui anno regni quadrageſimo in pace quievit.

1 LOcutúſque eſt David rex ad omnem eccleſiam: Salomonem filium meum unum elegit Deus, adhuc puerum & tenellum: opus namque grande eſt, neque enim homini præparatur habitatio, ſed Deo. A

2 Ego autem totis viribus meis præparavi
impenſas domus Dei mei. Aurum ad vaſa au-
rea, & argentum in argentea, æs in ænea, fer-
rum in ferrea, ligna ad lignea, & lapides ony-
chinos, & quaſi ſtibinos, & diverſorum colo-
rum, omnémque pretioſum lapidem, & mar-
mor Parium abundantiſſimè:

3 Et ſuper hæc, quæ obtuli in domum Dei
mei de peculio meo aurum & argentum, do in
templum Dei mei, exceptis his, quæ præparavi
in ædem ſanctam.

B 4 Tria millia talenta auri de auro Ophir: &
ſeptem millia talentorum argenti probatiſſimi,
ad deaurandos parietes templi.

5 Et, ubicumque opus eſt aurum de auro,
& ubicumque opus eſt argentum de argento,
opera fiant per manus artificum: & ſi quis
ſponte offert, impleat manum ſuam hodie, &
offerat quod voluerit Domino.

6 Polliciti ſunt itaque principes familiarum,
& proceres tribuum Iſraël; tribuni quoque, &
centuriones, & principes poſſeſſionum regis.

7 Dederúntque in opera domus Dei auri ta-
lenta quinque millia, & ſolidos decem millia:
argenti talenta decem millia, & æris talenta de-
cem & octo millia: ferri quoque centum millia
talentorum.

C 8 Et apud quemcumque inventi ſunt lapi-
des, dederunt in theſauros domus Domini, per
manum Jahiel Gerſonitis.

9 Lætatúſque eſt populus, cùm vota ſponte
promitterent: quia corde toto offerebant ea
Domino: ſed & David rex lætatus eſt gaudio
magno.

10 Et benedixit Domino coram univerſa

multitudine,& ait: Benedictus es Domine Deus
Iſraël patris noſtri ab æterno in æternum.

11 Tua eſt Domine magnificentia, & potentia, & gloria, atque victoria: & tibi laus: cuncta enim quæ in cælo ſunt, & in terra, tua ſunt: tuum Domine regnum, & tu es ſuper omnes principes.

12 Tuæ divitiæ, & tua eſt gloria: tu dominaris omnium, in manu tua virtus & potentia: in manu tua magnitudo & Imperium omnium.

13 Nunc igitur Deus noſter confitemur tibi, & laudamus nomen tuum inclytum. D

14 Quis ego, & quis populus meus, ut poſſimus hæc tibi univerſa promittere? tua ſunt omnia: & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.

15 Peregrini enim ſumus coram te, & advenæ, ſicut omnes patres noſtri. * Dies noſtri quaſi umbra ſuper terram, & nulla eſt mora. *Sap. 2. b. 5.

16 Domine Deus noſter, omnis hæc copia, quam paravimus, ut ædificaretur domus nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tua ſunt omnia.

17 Scio Deus meus quòd probes corda, & ſimplicitatem diligas, unde & ego in ſimplicitate cordis mei lætus obtuli univerſa hæc: & populum tuum, qui hîc repertus eſt, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria.

18 Domine Deus Abraham, & Iſaac, & Iſraël, patrum noſtrorum, cuſtodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, & ſemper in venerationem tui mens iſta permaneat.

19 Salomoni quoque filio meo da cor perfectum ut cuſtodiat mandata tua, teſtimonia tua, & ceremonias tuas, & faciat univerſa: & ædificet ædem: cujus impenſas paravi.

20 Præcepit autem David univerſæ eccleſiæ: Benedicite Domino Deo noſtro. Et benedixit omnis eccleſia Domino Deo patrum ſuorum: & inclinaverunt ſe, & adoraverunt Deum, & deinde regem.

F 21 Immolaverúntque victimas Dño: & obtulerunt holocauſta die ſequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille cum libaminibus ſuis, & univerſo ritu abundantiſſimè in omnem Iſraël.

22 Et comederunt, & biberunt coram Do-
* 3. Reg. 1 & 34. mino in die illo cum grandi lætitia. * Et unxerunt ſecundò Salomonem filium David. Unxerunt autem eum Domino in principem, & Sadoc in pontificem.

23 Sedítque Salomon ſuper ſolium Domini in regem pro David patre ſuo, & cunctis placuit: & paruit illi omnis Iſraël.

24 Sed & univerſi principes, & potentes, & cuncti filij regis David dederunt manum, & ſubjecti fuerunt Salomoni regi.

G 25 Magnificavit ergo Dominus Salomonem ſuper omnem Iſraël: & dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Iſraël.

26 Igitur David filius Iſai regnavit ſuper univerſum Iſraël.

* 3. Reg. 2. b, 11. 27 * Et dies, quibus regnavit ſuper Iſraël, fuerunt quadraginta anni: in Hebron regnavit ſeptem annis, & in Jeruſalem annis triginta tribus.

28 Et mortuus eſt in ſenectute bona, plenus dierum, & divitiis, & gloria, & regnavit Salomon filius ejus pro eo.

29 Geſta autem David regis priora, & noviſſima, ſcripta ſunt in Libro Samuelis Videntis, & in Libro Nathan prophetæ, atque in volumine Gad Videntis:

30 Univerſique regni ejus, & fortitudinis,
& temporum, quæ tranſierunt ſub eo, ſive in
Iſraël, ſive in cunctis regnis terrarum.

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON, HEBRAICE DIBRE HAIAMIM.

Caput Primum.

Oblatis mille hoſtiis à Salomone in Gabaon, Dominus illi nocte apparens dat ei petitam ſapientiam, additis divitiis & gloria; poſt quæ currus & equites congregat.

1 CONFORTATUS eſt ergo Sa- A
lomon filius David in regno 3.*Reg.*
ſuo, & Dominus Deus ejus 3. *a.* 1.
erat cum eo, & magnificavit
eum in excelſum.
2 Præcepítque Salomon uni-
verſo Iſraëli, tribunis, & centurionibus, &
ducibus, & judicibus omnis Iſraël, & princi-
pibus familiarum:
3 Et abiit cum univerſa multitudine in Ex-
celſum Gabaon, ubi erat tabernaculum fœderis
Dei, quod fecit Moyſes famulus Dei in ſolitu-
dine.
4 Arcam autem Dei adduxerat David de B
Cariathiarim, in locum quem præparaverat ei,
& ubi fixerat illi tabernaculum, hoc eſt, in Je-
ruſalem.
5 Altare quoque æneum, * quod fabricatus * *Exod.*
fuerat Beſeleel filius Uri filii Hur, ibi erat co- 38. *a.* 1.

ram tabernaculo Domini: quod requiſivit Salomon, & omnis eccleſia.
6 Adſcendítque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hoſtias.
7 Ecce autem in ipſa nocte apparuit ei Deus dicens: Poſtula quod vis, ut dem tibi.
8 Dixítque Salomon Deo: Tu feciſti cum David patre meo miſericordiam magnam: & conſtituiſti me regem pro eo.
C 9 Nunc ergo Domine Deus impleatur ſermo tuus, quem pollicitus es David patri meo: tu enim me feciſti regem ſuper populum tuum multum, qui tam innumerabilis eſt, quàm pulvis terræ.
*Sup. 9. c. 10. 10 * Da mihi ſapientiam & intelligentiam, ut ingrediar & egrediar coram populo tuo: quis enim poteſt hunc populum tuum dignè, qui tam grandis eſt, judicare?
11 Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non poſtulaſti divitias, & ſubſtantiam, & gloriam, neque animas eorum qui te oderant, ſed nec dies vitæ plurimos: petiſti autem ſapientiam & ſcientiam, ut judicare poſſis populum meum, ſuper quem conſtitui te regem.
D 12 Sapientia & ſcientia data ſunt tibi: divitias autem & ſubſtantiam & gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante te nec poſt te fuerit ſimilis tui.
13 Venit ergo Salomon ab Excelſo Gabaon in Jeruſalem coram tabernaculo fœderis, & regnavit ſuper Iſraël.
* 3. Reg. 10. d. 26. 14 * Congregavítque ſibi currus & equites, & facti ſunt ei mille quadringenti currus, & duode

duodecim millia equitum; & fecit eos eſſe in urbibus quadrigarum, & cum rege in Jeruſalem.

15 Præbuítque rex argentum & aurum in Jeruſalem quaſi lapides, & cedros quaſi ſycomoros, quæ naſcuntur in campeſtribus multitudine magna.

16 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, & de Coa, à negotiatoribus regis, qui ibant, & emebant pretio,

17 Quadrigam equorum ſexcentis argenteis, & equum centum quinquaginta: ſimiliter de univerſis regnis Hethæorum, & à regibus Syriæ, emptio celebrabatur.

CAPUT II.

Ordinatis pro templo ædificando architectis & operariis, Salomon cum rege Hiram convenit de mittendo erudito artifice, lignîſque ad templi ſtructuram cædendis.

1 DEcrevit autem Salomon ædificare domum nomini Domini, & palatium ſibi. A

2 Et numeravit ſeptuaginta millia virorum portantium humeris, & octoginta millia qui cæderent lapides in montibus, præpoſitóſque eorum tria millia ſexcentos.

3 * Miſit quoque ad Hiram regem Tyri, dicens: Sicut egiſti cum David patre meo, & miſiſti ei ligna cedrina ut ædificaret ſibi domum, in qua & habitavit: * 3. Reg. 5. a. 2.

4 Sic fac mecum, ut ædificem domum nomini Domini Dei mei, ut conſecrem eam ad adolendum incenſum coram illo, & fumiganda aromata, & ad propoſitionem panum ſempiternam, & ad holocautomata manè, & veſperè, ſabbatis quoque, & neomeniis, & ſolemnitatibus Domini Dei noſtri in ſempiternum, quæ mandata ſunt Iſraëli.

B 5 Domus enim, quam ædificare cupio, magna eſt: magnus eſt enim Deus noſter ſuper omnes deos.

6 Quis ergo poterit prævalere, ut ædificet ei dignam domum? ſi cælum, & cæli cælorum capere eum nequeunt: quantus ego ſum, ut poſſim ædificare ei domum? ſed ad hoc tantum, ut adoleatur incenſum coram illo.

7 Mitte ergo mihi virum eruditum, qui noverit operari in auro, & argento, ære, & ferro, purpura, coccino, & hyacintho, & qui ſciat ſculpere cælaturas, cum his artificibus, quos mecum habeo in Judæa, & Jeruſalem, quos præparavit David pater meus.

8 Sed & ligna cedrina mitte mihi, & arceutina, & pinea, de Libano: ſcio enim quòd ſervi tui noverint cædere ligna de libano, & erunt ſervi mei cum ſervis tuis,

C 9 Ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim quam cupio ædificare, magna eſt nimis, & inclyta.

10 Præterea operariis, qui cæſuri ſunt ligna, ſervis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti millia, & hordei coros totidem, & vini viginti millia metretas, olei quoque ſata viginti millia.

11 Dixit autem Hiram rex Tyri per litteras, quas miſerat Salomoni: Quia dilexit Dñs populum ſuum, idcircò te regnare fecit ſuper eum.

12 Et addidit, dicens: Benedictus Dominus Deus Iſraël, qui fecit cælum & terram, qui dedit David regi filium ſapientem, & eruditum & ſenſatum atque prudentem, ut ædificaret domum Domino, & palatium ſibi.

13 Miſi ergo tibi virum prudentem & ſcientiſſimum Hiram, patrem meum,

14 Filium mulieris de filiabus Dan, cujus pa- D
ter fuit Tyrius, qui novit operari in auro, & ar-
gento, ære, & ferro, & marmore, & lignis, in
purpura quoque, & hyacintho, & byſſo, & coc-
cino: & qui ſcit cælare omnem ſculpturam, &
adinvenire prudenter quodcumque in opere ne-
ceſſarium eſt, cum artificibus tuis, & cum arti-
ficibus domini mei David patris tui.

15 Triticum ergo, & hordeum, & oleum, &
vinum, quæ pollicitus es domine mi, mitte ſer-
vis tuis.

16 Nos autem cædemus ligna de Libano,
quot neceſſaria habueris, & applicabimus ea
ratibus per mare in Joppe: tuum autem erit
transferre ea in Jeruſalem.

17 Numeravit igitur Salomon omnes viros
proſelytos, qui erant in terra Iſraël, poſt dinu-
merationem quam dinumeravit David pater
ejus, & inventi ſunt centum quinquaginta mil-
lia, & tria millia ſexcenti.

18 Fecítque ex eis ſeptuaginta millia, qui hu-
meris onera portarent, & octoginta millia, qui
lapides in montibus cæderent: tria autem mil-
lia & ſexcentos præpoſitos operum populi.

CAPUT III.

Templum extruitur cum porticu, velo, & duabus columnis æneis ante fores templi.

1 ET cœpit Salomon ædificare domum Do- A
mini in Jeruſalem in monte Moria, qui de- 3. Re-
monſtratus fuerat David patri ejus, in loco, quem gum
paraverat David in * area Ornan Jebuſæi. 6. a. 1.

2 Cœpit autem ædificare menſe ſecundo, * 2. Reg.
anno quarto regni ſui. 24. d. 25.

3 Et hæc ſunt fundamenta, quæ jecit Salo- 1. Par.
mon, ut ædificaret domum Dei, longitudinis 21. d. 26.

B cubitos in menſura prima ſexaginta, latitudinis
cubitos viginti.

4 Porticum verò ante frontem, quæ tendeba-
tur in longum juxta menſuram latitudinis do-
mus, cubitorum viginti: porrò altitudo centum
viginti cubitorum erat: & deauravit eam in-
trinſecus auro mundiſſimo.

5 Domum quoque majorem texit tabulis li-
gneis abiegnis, & laminas auri obrizi affixit per
totum: ſculpſítque in ea palmas, & quaſi cate-
nulas ſe invicem complectentes.

6 Stravit quoque pavimentum templi pretio-
ſiſſimo marmore, decore multo.

7 Porrò aurum erat probatiſſimum, de cujus
laminis texit domum, & trabes ejus, & poſtes,
& parietes, & oſtia: & cælavit cherubim in
parietibus.

8 Fecit quoque domum Sancti ſanctorum:
longitudinem juxta latitudinem domus, cubi-
torum viginti, & latitudinem ſimiliter vigin-
ti cubitorum: & laminis aureis texit eam, quaſi
talentis ſexcentis.

C 9 Sed & clavos fecit aureos, ita ut ſinguli
clavi ſiclos quinquagenos appenderent: cœna-
cula quoque texit auro.

10 Fecit etiam in domo Sancti ſanctorum che-
rubim duos, opere ſtatuario: & texit eos auro.

11 Alæ cherubim viginti cubitis extende-
bantur, ita ut una ala haberet cubitos quinque,
& tangeret parietem domus: & altera quinque
cubitos habens, alam tangeret alterius cherub.

12 Similiter cherub alterius ala, quinque ha-
bebat cubitos, & tangebat parietem: & ala
ejus altera quinque cubitorum, alam cherub al-
terius contingebat.

13 Igitur alæ utriuſque cherubim expanſæ D
erant, & extendebantur per cubitos viginti:
ipſi autem ſtabant erectis pedibus, & facies eo-
rum erant verſæ ad exteriorem domum.
14 * Fecit quoque velum ex hyacintho, pur- *Mat.
pura, cocco, & byſſo: & intexuit ei cherubim. 27. f.
15 * Ante fores etiam templi duas columnas, 51.
quæ triginta & quinque cubitos habebant alti- *Iere.
tudinis: porrò capita earum, quinque cubitorum. 52. d. 20.
16 Nec non & quaſi catenulas in oraculo, &
ſuperpoſuit eas capitibus columnarum: malo-
granata etiam centum, quæ catenulis interpoſuit.
17 Ipſas quoque columnas poſuit in veſti-
bulo templi, unam à dextris, & alteram à ſini-
ſtris: eam quæ à dextris erat, vocavit Jachin,
& quæ ad lævam, Booz.

Caput IV.

Conſtructio altaris ænei, maris fuſilis, decem conchaorum, candelabrorum aureorum, menſarum, phialarum, ac ceterorum quæ ad templum ejuſq; ornatum pertinebant.

1 Fecit quoque altare æneum viginti cubi- A
torum longitudinis, & viginti cubitorum
latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.
2 * Mare etiam fuſile decem cubitis à labio * 3.
uſque ad labium, rotundum per circuitum: Reg. 7
quinque cubitos habebat altitudinis, & funicu- d. 23.
lus triginta cubitorum ambiebat gyrum ejus.
3 Similitudo quoque boum erat ſubter il-
lud, & decem cubitis quædam extrinſecus cæ-
laturæ, quaſi duobus verſibus alvum mari cir-
cuibant. Boves autem erant fuſiles:
4 Et ipſum Mare ſuper duodecim boves im- B
poſitum erat, quorum tres reſpiciebant ad
Aquilonem, & alij tres ad Occidentem: porrò
tres alij Meridiem, & tres qui reliqui erant,

Orientem, habentes mare ſuperpoſitum: poſteriora autem boum erant intrinſecus ſub mari.
5 Porrò vaſtitas ejus habebat menſuram palmi, & labium illius erat quaſi labium calicis, vel
repandi lilij: capiebátque tria millia metretas.
6 Fecit quoque conchas decem: & poſuit quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris, ut lavarent in eis omnia, quæ in holocauſtum oblaturi erant: porrò in mari ſacerdotes lavabantur.
7 Fecit autem & candelabra aurea decem, ſecundùm ſpeciem qua juſſa erant fieri: & poſuit ea in templo, quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris.
C 8 Necnon & menſas decem: & poſuit eas in templo, quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris: phialas quoque aureas centum.
9 Fecit etiam atrium ſacerdotum, & Baſilicam grandem: & oſtia in baſilica, quæ texit ære.
10 Porrò mare poſuit in latere dextro contra Orientem ad Meridiem.
11 Fecit autem Hiram lebetes, & creagras, & phialas: & complevit omne opus regis in domo Dei:
D 12 Hoc eſt, columnas duas, & epiſtylia, & capita, & quaſi quædam retiacula, quæ capita tegerent ſuperepiſtylia.
13 Malogranata quoque quadringenta, & retiacula duo, ita ut bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis jungerentur, quæ protegerent epiſtylia, & capita columnarum.
14 Baſes etiam fecit, & conchas, quas ſuperpoſuit baſibus:
15 Mare unum, boves quoque duodecim ſub mari.
16 Et lebetes, & creagras, & phialas. Omnia

vaſa fecit Salomoni Hiram pater ejus in domo
Domini ex ære mundiſſimo.
17 In regione Jordanis fudit ea rex in argil-
loſa terra, inter Sochot & Saredatha.
18 Erat autem multitudo vaſorum innume-
rabilis, ita ut ignoraretur pondus æris.
19 Fecitque Salomon omnia vaſa domus Dei,
& altare aureum, & menſas, & ſuper eas panes
propoſitionis:
20 Candelabra quoque cum lucernis ſuis,
ut lucerent ante oraculum juxta ritum, ex auro
puriſſimo:
21 Et florentia quædam, & lucernas,& for-
cipes aureos: omnia de auro mundiſſimo facta
ſunt.
22 Thymiamateria quoque, & thuribula, &
phialas, & mortariola, ex auro puriſſimo. Et
oſtia cælavit templi interioris, id eſt, in Sancta
ſanctorum:& oſtia templi forinſecus aurea. Sic-
que completum eſt omne opus, quod fecit Sa-
lomon in domo Domini.

CAPUT V.

*Illatis in templum vaſis ſacris, & oblatis plurimis do-
nariis arca continens tabulas Moyſi in oraculum induci-
tur, unde gloria Domini implet templum.*

1 INtulit igitur Salomon omnia, quæ voverat A
David pater ſuus, argentum, & aurum, & 3. Re-
univerſa vaſa poſuit in theſauris domus Dei. gum
2 * Poſt quæ congregavit majores natu Iſ- 7. g.
raël,& cunctos principes tribuum, & capita fa- 51. 3.
miliarum de filiis Iſraël in Jeruſalem, ut addu- Reg.
cerent arcam fœderis Domini de Civitate Da- 8. a. 1.
vid, quæ eſt Sion.
3 Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſ-
raël in die ſolemni menſis ſeptimi.

4 Cúmque veniſſent cuncti ſeniorum Iſraël,
portaverunt Levitæ arcam,
B 5 Et intulerunt eam, & omnem paraturam
tabernaculi. Porrò vaſa ſanctuarij, quæ erant in
tabernaculo, portaverunt Sacerdotes cum
Levitis.
6 Rex autem Salomon,& univerſus cœtus Iſ-
raël, & omnes qui fuerunt congregati ante ar-
cam, immolabant arietes, & boves abſque ullo
numero;tanta enim erat multitudo victimarum.
7 Et intulerunt Sacerdotes arcam fœderis
Dñi in locum ſuum, id eſt, ad oraculum tem-
pli, in Sancta ſanctorum ſubter alas cherubim,
8 Ita ut cherubim expanderent alas ſuas ſu-
per locum, in quo poſita erat arca,& ipſam ar-
cam tegerent cum vectibus ſuis.
C 9 Vectium autem, quibus portabatur arca,
quia paululum longiores erant, capita parebant
ante oraculum: ſi verò quis paululum fuiſſet
extrinſecus, eos videre non poterat. Fuit itaque
arca ibi uſque in præſentem diem.
10 Nihílque erat aliud in arca, niſi duæ ta-
bulæ, quas poſuerat Moyſes in Horeb, quando
legem dedit Dominus filiis Iſraël egredientibus
ex Ægypto.
11 Egreſſis autem Sacerdotibus de ſanctua-
rio (omnes enim Sacerdotes, qui ibi potuerant
inveniri, ſanctificati ſunt: nec adhuc in illo tem-
pore vices, & miniſteriorum ordo inter eos di-
viſus erat)
D 12 Tam Levitæ quàm cantores, id eſt, & qui
ſub Aſaph erant, & qui ſub Eman, & qui ſub
Idithun, filij, & fratres eorum, veſtiti byſſinis,
cymbalis, & pſalteriis,& citharis concrepabant,
ſtantes ad Orientalem plagam altaris,& cum eis

Sacerdotes centum viginti canentes tubis.

13 Igitur cunctis pariter, & tubis, & voce, & cymbalis, & organis, & diverſi generis muſicorum concinentibus, & vocē in ſublime tollentibus; longè ſonitus audiebatur, ita ut cùm Dominum laudare cœpiſſent & dicere: Confitemini Dño quoniam bonus, quoniam in æternum miſericordia ejus; impleretur domus Dei nube,

14 Nec poſſent Sacerdotes ſtare & miniſtrare propter caliginem. Compleverat enim gloria Domini domum Dei.

CAPUT VI.

Benedicit Salomon populo Iſraël, gratias Deo agens de impletione promiſſionis factæ David, oràtque ſupplex coram multitudine, ut orantium in eo templo vota Deus exaudiat.

1 TUnc Salomon ait: Dominus pollicitus eſt A
ut habitaret in caligine: 3. Regum
2 Ego autem ædificavi domum nomini ejus, 8. b.
ut habitaret ibi in perpetuum. 12.
3 Et convertit rex faciem ſuam, & benedixit
univerſæ multitudini Iſraël (nam omnis turba
ſtabat intenta) & ait:
4 Benedictus Dominus Deus Iſraël, qui quod
locutus eſt David patri meo, opere complevit,
dicens:
5 A die, qua eduxi populum meum de Terra
Ægypti, non elegi civitatem de cunctis tribubus
Iſraël, ut ædificaretur in ea domus nomini
meo: neque elegi quemquam alium virum,
ut eſſet dux in populo meo Iſraël,
6 Sed elegi Jeruſalem, ut ſit nomen meum B
in ea, & elegi David, ut conſtituerem eum ſuper
populum meum Iſraël.
7 Cúmque fuiſſet voluntatis David patris mei,
ut ædificaret domum nomini Domini Dei Iſraël,

8 Dixit Dominus ad eum. Quia hæc fuit vo-
luntas tua, ut ædificares domum nomini meo,
benè quidem feciſti hujuſcemodi habere vo-
luntatem:
9 Sed non tu ædificabis domum, verùm filius
tuus, qui egredietur de lumbis tuis, ipſe ædifi-
cabit domum nomini meo.
10 Complevit ergo Dominus ſermonem
ſuum, quem locutus fuerat: & ego ſurrexi pro
David patre meo, & ſedi ſuper thronum Iſraël,
ſicut locutus eſt Dominus: & ædificavi domum
nomini Domini Dei Iſraël.
11 Et poſui in ea arcam, in qua eſt pactum
Domini, quod pepigit cum filiis Iſraël.
12 Stetit ergo coram altari Domini ex ad-
verſo univerſæ multitudinis Iſraël, & extendit
manus ſuas.
13 Siquidem fecerat Salomon baſim æneam,
& poſuerat eam in medio baſilicæ, habentem
quinque cubitos longitudinis, & quinque cubi-
C tos latitudinis, & tres cubitos altitudinis: ſte-
titque ſuper eam: & deinceps flexis genibus
contra univerſam multitudinem Iſraël, & pal-
mis in cælum levatis,
* 2. Machab. 2. b. 8. 14 Ait: * Domine Deus Iſraël, non eſt ſimi-
lis tui Deus in cælo & in terra: qui cuſtodis pa-
ctum & miſericordiam cum ſervis tuis, qui am-
bulant coram te in toto corde ſuo:
15 Qui præſtitiſti ſervo tuo David patri meo
quæcumque locutus fueras ei: & quæ ore pro-
miſeras opere compleſti, ſicut & præſens tem-
pus probat.
16 Nunc ergo Domine Deus Iſraël, imple
ſervo tuo patri meo David quæcumque locutus
es, dicens: Non deficiet ex te vir coram me, qui

ſedeat ſuper thronum Iſraël: ita tamen ſi cuſtodierint filij tui vias ſuas, & ambulaverint in lege mea, ſicut & tu ambulaſti coram me.

17 Et nunc Domine Deus Iſraël, firmetur ſermo tuus, quem locutus es ſervo tuo David.

18 Ergóne credibile eſt ut habitet Deus cum hominibus ſuper terram? Si cælum & cæli cælorum non te capiunt, quantò magis domus iſta, quam ædificavi?

19 Sed ad hoc tantùm facta eſt, ut reſpicias orationem ſervi tui, & obſecrationem ejus, Domine Deus meus: & audias preces, quas fundit famulus tuus coram te:

20 Ut aperias oculos tuos ſuper domum iſtam D
diebus ac noctibus, ſuper locum, in quo pollicitus es ut invocaretur nomen tuum,

21 Et exaudires orationem, quam ſervus tuus orat in eo: & exaudias preces famuli tui, & populi tui Iſraël. Quicumque oraverit in loco iſto, exaudi de habitaculo tuo, id eſt, de cælis, & propitiare.

22 Si peccaverit quiſpiam in proximum ſuum, & jurare contra eum paratus venerit, ſéque maledicto conſtrinxerit coram altari in domo iſta:

23 Tu audies de cælo, & facies judicium ſervorum tuorum, ita ut reddas iniquo viam ſuam in caput proprium, & ulciſcaris juſtum, retribuens ei ſecundùm juſtitiam ſuam.

24 Si ſuperatus fuerit populus tuus Iſraël ab inimicis (peccabunt enim tibi) & converſi egerint pœnitentiam, & obſecraverint nomen tuum, & fuerint deprecati in loco iſto,

25 Tu exaudies de cælo, & propitiare peccato populi tui Iſraël, & reduc eos in terram, quam dediſti eis, & patribus eorum.

E 26 Si clauſo cælo pluvia non fluxerit propter
peccata populi, & deprecati te fuerint in loco
iſto, & confeſſi nomini tuo, & converſi à pec-
catis ſuis, cùm eos afflixeris,

27 Exaudi de cælo Domine, & dimitte pec-
cata ſervis tuis & populi tui Iſraël, & doce eos
viam bonam, per quam ingrediantur: & da
pluviam terræ, quam dediſti populo tuo ad
poſſidendum.

* Inf. 20. b. 9. 28 * Fames ſi orta fuerit in terra, & peſtilen-
tia, ærugo, & aurugo, & locuſta, & bruchus;&
hoſtes, vaſtatis regionibus, portas obſederint ci-
vitatis, omniſque plaga & infirmitas preſſerit.

29 Si quis de populo tuo Iſraël fuerit depre-
catus, cognoſcens plagam & infirmitatem ſuam,
& expanderit manus ſuas in domo hac,

30 Tu exaudies de cælo, de ſublimi ſcilicet
habitaculo tuo, & propitiare, & redde unicui-
que ſecundùm vias ſuas, quas noſti eum habe-
re in corde ſuo: (tu enim ſolus noſti corda
filiorum hominum.)

F 31 Ut timeant te, & ambulent in viis tuis
cunctis diebus, quibus vivunt ſuper faciem ter-
ræ, quam dediſti patribus noſtris.

32 Externum quoque, qui non eſt de populo
tuo Iſraël, ſi venerit de terra longinqua, pro-
pter nomen tuum magnum, & propter manum
tuam robuſtam, & brachium tuum extentum,
& adoraverit in loco iſto,

33 Tu exaudies de cælo firmiſſimo habitacu-
lo tuo, & facies cuncta, pro quibus invocaverit
te ille peregrinus: ut ſciant omnes populi terræ
nomen tuum, & timeant te ſicut populus tuus
Iſraël, & cognoſcant quia nomen tuum invo-
catum eſt ſuper domum hanc, quam ædificavi.

34 Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum
contra adverſarios ſuos per viam in qua miſeris
eos, adorabunt te contra viam, in qua civitas
hæc eſt, quam elegiſti, & domus, quam ædifi-
cavi nomini tuo:

35 Tu exaudies de cælo preces eorum, &
obſecrationem, & ulciſcaris.

36 Si autem peccaverint tibi (* neque enim * 3.
eſt homo, qui non peccet) & iratus fueris eis, & Reg.
tradideris hoſtibus, & captivos duxerint eos in 8. e. 46
terram longinquam, vel certè quæ juxtà eſt, Eccl. 7. c. 21.

37 Et converſi in corde ſuo, in terra, ad quam 1. Ioa.
captivi ducti fuerant, egerint pœnitentiam, & 1. d. 8.
deprecati te fuerint in terra captivitatis ſuæ, di- G
centes: Peccavimus, iniquè fecimus, injuſtè
egimus:

38 Et reverſi fuerint ad te in toto corde ſuo,
& in tota anima ſua in terra captivitatis ſuæ, ad
quam ducti ſunt, adorabunt te contra viam ter-
ræ ſuæ, quam dediſti patribus eorum, & urbis,
quam elegiſti, & domus, quam ædificavi no-
mini tuo:

39 Tu exaudies de cælo, hoc eſt de firmo ha-
bitaculo tuo, preces eorum, & facias judicium
& dimittas populo tuo quamvis peccatori:

40 Tu es enim Deus meus: aperiantur, quæ-
ſo, oculi tui, & aures tuæ intentæ ſint ad ora-
tionem quæ fit in loco iſto.

41 * Nunc igitur conſurge Domine Deus in * Pſ.
requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: Sa- 131.
cerdotes tui Domine Deus induantur ſalutem, b. 8.
& ſancti tui lætentur in bonis.

42 Domine Deus ne averteris faciem chriſti
tui: memento miſericordiarum David ſervi tui.

CAPUT VII.

Poſt devorata cæleſti igne ſacrificia, Dei majeſta templum implet, & plurimis immolatis hoſtiis, templi dedicatio ſeptem diebus celebratur, diéque octavo fit collecta; Dominus autem Salomoni revelat, ſe ipſius orationem exaudiſſe.

A 1 CUmque compleſſet Salomon fundens
preces, ignis deſcendit de cælo, & devo-
* 2. ravit holocauſta & victimas: * & majeſtas Do-
Machab. mini implevit domum.
2.*b*.8. 2 Nec poterant ſacerdotes ingredi templum
Domini, eò quòd impleſſet majeſtas Domini
templum Domini.
3 Sed & omnes filij Iſraël videbant deſcen-
dentem ignem, & gloriam Domini ſuper do-
mum: & corruentes proni in terram ſuper pa-
vimentum ſtratum lapide, adoraverunt, & lau-
daverunt Dominum: Quoniam bonus, quo-
niam in ſæculum miſericordia ejus.
4 Rex autem, & omnis populus, immola-
bant victimas coram Domino.
* 3. 5 * Mactavit igitur rex Salomon hoſtias,
Reg.8 boum viginti duo millia, arietum centum vi-
g.63. ginti millia: & dedicavit domum Dei rex, &
univerſus populus.
B 6 Sacerdotes autem ſtabant in officiis ſuis:
& Levitæ in organis carminum Domini, quæ
fecit David rex ad laudandum Dominum:
Quoniam in æternum miſericordia ejus, hym-
nos David canentes per manus ſuas: porrò Sa-
cerdotes canebant tubis ante eos, cunctúſque
Iſraël ſtabat.
7 Sanctificavit quoque Salomon medium
atrij ante templum Domini: obtulerat enim ibi
holocauſta & adipes pacificorum: quia altare
æneum, quod fecerat, non poterat ſuſtinere ho-

locauſta & ſacrificia & adipes.

8 Fecit ergo Salomon ſolemnitatem in tempore illo ſeptem diebus, & omnis Iſraël cum eo, eccleſia magna valdè, ab introitu Emath uſque ad Torrentem Ægypti.

9 Fecítque die octavo collectam, eò quòd dedicaſſet altare ſeptem diebus, & ſolemnitatem celebraſſet diebus ſeptem.

10 Igitur in die vigeſimotertio menſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacula ſua, lætantes atque gaudentes ſuper bono, quod fecerat Dñs Davidi, & Salomoni, & Iſraëli populo ſuo.

11 * Complevítque Salomon domum Domini, & domum regis, & omnia quæ diſpoſuerat in corde ſuo, ut faceret in domo Domini, & in domo ſua, & proſperatus eſt. * 3. Reg. 9. a. 1.

12 Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait: Audivi orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij. C

13 Si clauſero cælum, & pluvia non fluxerit, & mandavero & præcepero locuſtæ, ut devoret terram, & miſero peſtilentiam in populum meum:

14 Converſus autem populus meus, ſuper quos invocatum eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à viis ſuis peſſimis: & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram eorum.

15 Oculi quoque mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco iſto oraverit.

16 Elegi enim, & ſanctificavi locum iſtum, ut ſit nomen meum ibi in ſempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus. D

17 Tu quoque ſi ambulaveris coram me, ſicut ambulavit David pater tuus, & feceris juxta omnia quæ præcepi tibi, & juſtitias meas judiciáque ſervaveris:

18 Suſcitabo thronum regni tui, ſicut pollicitus ſum David patri tuo, dicens: Non auferetur de ſtirpe tua vir, qui ſit princeps in Iſraël.

19 Si autem averſi fueritis, & dereliqueritis juſtitias meas, & præcepta mea, quæ propoſui vobis, & abeuntes ſervieritis diis alienis, & adoraveritis eos,

20 Evellam vos de terra mea, quam dedi vobis: & domum hanc, quam ſanctificavi nomini meo, projiciam à facie mea, & tradam eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis.

21 Et domus iſta erit in proverbium univerſis tranſeuntibus, & dicent ſtupentes: Quare fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?

22 Reſpondebúntque: Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxit eos de Terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos, & adoraverunt eos, & coluerunt: idcircò venerunt ſuper eos univerſa hæc mala.

CAPUT VIII.

Ædificatis à Salomone variis civitatibus, reliquias Gentium ſibi facit tributarias, offert holocauſta, & ſacerdotum ac Levitarum miniſteria juxta diſpoſitionem David conſtituit: miſſáque claſſe plurimum auri ex Ophir refertur ad Salomonem.

A 1 EXpletis autem viginti annis poſtquam
3. Re- ædificavit Salomon domum Domini, &
gū 9 domum ſuam:
b. 10.

2 Civitates, quas dederat Hiram Salomoni, ædificavit, & habitare ibi fecit filios Iſraël.

3 Abiit quoque in Emath Suba, & obtinuit eam.

4 Et ædificavit Palmiram in deſerto, & alias civitates munitiſſimas ædificavit in Emath.

5 Extruxitque Bethoron ſuperiorem, & Bethoron inferiorem, civitates muratas habentes portas & vectes & ſeras:

6 Balaath etiam & omnes urbes firmiſſimas, quæ fuerunt Salomonis, cunctáſque urbes quadrigarum, & urbes equitum. omnia quæcumque voluit Salomon atque diſpoſuit, ædificavit in Jeruſalem & in Libano, & in univerſa terra poteſtatis ſuæ.

7 Omnem populum, qui derelictus fuerat de Hethæis, & Amorrhæis, & Pherezæis, & Hevæis, & Jebuſæis, qui non erant de ſtirpe Iſraël; B

8 De filiis eorum, & de poſteris, quos non interfecerant filij Iſraël, ſubjugavit Salomon in tributarios, uſque in diem hanc.

9 Portò de filiis Iſraël non poſuit ut ſervirent operibus regis: ipſi enim erant viri bellatores, & duces primi, & principes quadrigarum & equitum ejus.

10 Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum.

11 Filiam verò Pharaonis tranſtulit de Civitate David, in domum quam ædificaverat ei. Dixit enim rex: Non habitabit uxor mea in domo David regis Iſraël, eò quòd ſanctificata ſit: quia ingreſſa eſt in eam arca Domini. C

12 Tunc obtulit Salomon holocauſta Domino ſuper altare Domini, quod extruxerat ante porticum,

13 Ut per ſingulos dies offerretur in eo juxta præceptum Moyſi in ſabbatis & in calendis, & in feſtis diebus, ter per annum, id eſt, in ſo-

lemnitate azymorum, & in ſolemnitate hebdo-
madarum & in ſolemnitate tabernaculorum.
14 Et conſtituit juxta diſpoſitionem David
patris ſui, officia ſacerdotum in miniſteriis ſuis:
& Levitas in ordine ſuo, ut laudarent, & mi-
niſtrarent coram Sacerdotibus, juxta ritum
uniuſcujuſque diei: & janitores in diviſionibus
ſuis per portam & portam: ſic enim præcepe-
D rat David homo Dei.
15 Nec prætergreſſi ſunt de mandatis regis,
tam Sacerdotes quàm Levitæ, ex omnibus quæ
præceperat, & in cuſtodiis theſaurorum.
16 Omnes impenſas præparatas habuit Salo-
mon, ex eo die quo fundavit domum Domini,
uſque in diem quo perfecit eam.
17 Tunc abiit Salomon in Aſiongaber, & in
Ailath ad oram Maris rubri, quæ eſt in Terra
Edom.
18 Miſit autem ei Hiram per manus ſervo-
rum ſuorum naves, & nautas gnaros maris, &
abierunt cum ſervis Salomonis in Ophir, tule-
rúntque inde quadringenta quinquaginta talen-
ta auri, & attulerunt ad regem Salomonem.

Caput IX.

Regina Saba Salomonis admirata ſapientiam, datis acceptiſque muneribus diſceſſit: pondus auri quod Salomoni quotannis adferebatur: haſtas, ſcuta, omniáque convivij vaſa aurea, & ſolium eburneum auro veſtitum extruxit: deſcribitur quoque amplitudo divitiarum, ſapientiæ & poteſtatis Salomonis, qui anno regni ſui quadrageſimo moritur, ſuccedente filio Roboam.

A 1 Regina quoque Saba, cùm audiſſet famam
3. Regũ 10. Salomonis, venit ut tentaret eum in æni-
a. 1. gmatibus in Jeruſalem, cum magnis opibus, &
Mat. camelis qui portabant aromata, & auri pluri-
12. d 42. mum, gemmáſque pretioſas. Cúmque veniſſet

ad Salomonem, locuta eſt ei quæcumque erant *Luc.*
in corde ſuo. *11. d.*
2 Et expoſuit ei Salomon omnia quæ pro- *31.*
poſuerat: nec quidquam fuit, quod non per-
ſpicuum ei fecerit.
3 Quæ poſtquam vidit, ſapientiam ſcilicet
Salomonis, & domum quam ædificaverat,
4 Necnon & cibaria menſæ ejus,& habitacu-
la ſervorum,& officia miniſtrorum ejus, & ve-
ſtimenta eorum,pincernas quoque & veſtes eo-
rum,& victimas quas immolabat in domo Do-
mini: non erat præ ſtupore ultrà in ea ſpiritus.
5 Dixitque ad regem: Verus eſt ſermo, B
quem audieram in terra mea de virtutibus &
ſapientia tua.
6 Non credebam narrantibus, donec ipſa
veniſſem, & vidiſſent oculi mei, & probaſſem
vix medietatem ſapientiæ tuæ mihi fuiſſe nar-
ratam: viciſti famam virtutibus tuis.
7 Beati viri tui, & beati ſervi tui, qui aſſi-
ſtunt coram te omni tempore, & audiunt ſa-
pientiam tuam.
8 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui
voluit te ordinare ſuper thronum ſuum, regem
Dñi Dei tui. Quia diligit Deus Iſraël, & vult
ſervare eum in æternum, idcircò poſuit te ſuper
eum regem, ut facias judicia atque juſtitiam.
9 Dedit autem regi centum viginti talenta
auri, & aromata multa nimis, & gemmas pre-
tioſiſſimas: non fuerunt aromata talia ut hæc,
quæ dedit regina Saba regi Salomoni.
10 Sed & ſervi Hiram cum ſervis Salomonis C
attulerunt aurum de Ophir, & ligna thyina, &
gemmas pretioſiſſimas:
11 De quibus fecit rex, de lignis ſcilicet thyi-

nis, gradus in domo Domini, & in domo regia, citharas quoque & pſalteria cantoribus: numquam viſa ſunt in Terra Juda ligna talia.

12 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta quæ voluit, & quæ poſtulavit, & multò plura quàm attulerat ad eum: quæ reverſa, abiit in terram ſuam cum ſervis ſuis.

13 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per ſingulos annos, ſexcenta ſexaginta ſex talenta auri:

D 14 Excepta ea ſumma, quam legati diverſarum gentium, & negotiatores afferre conſueverant, omnéſque reges Arabiæ, & ſatrapæ terrarum, qui comportabant aurum & argentum Salomoni.

15 Fecit igitur rex Salomon ducentas haſtas aureas de ſumma ſexcentorum aureorum, qui in ſingulis haſtis expendebantur.

16 Trecenta quoque ſcuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur ſingula ſcuta: poſuítque ea rex in armamentario, quod erat conſitum nemore.

17 Fecit quoque rex ſolium eburneum grande, & veſtivit illud auro mundiſſimo.

18 Sex quoque gradus, quibus adſcendebatur ad ſolium, & ſcabellum aureum, & brachiola duo altrinſecus, & duos leones ſtantes juxta brachiola,

E 19 Sed & alios duodecim leunculos ſtantes ſuper ſex gradus ex utraque parte: non fuit tale ſolium in univerſis regnis.

20 Omnia quoque vaſa convivij regis erant aurea, & vaſa domus ſaltus Libani ex auro puriſſimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur.

21 Siquidem naves regis ibant in Tharſis

cum ſervis Hiram, ſemel in annis tribus: & deferebant inde aurum & argentum, & ebur, & ſimias, & pavos.
22 Magnificatus eſt igitur Salomon ſuper omnes reges terræ præ divitiis & gloria.
23 Omnéſque reges terrarum deſiderabant videre faciem Salomonis, ut audirent ſapientiam, quam dederat Deus in corde ejus:
24 Et deferebant ei munera, vaſa argentea, & aurea, & veſtes, & arma, & aromata, equos, & mulos, per ſingulos annos. F
25 Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in ſtabulis, & curruum equitúmque duodecim millia, conſtituítque eos in urbibus quadrigarum, & ubi erat rex in Jeruſalem.
26 Exercuit etiam poteſtatem ſuper cunctos reges, à flumine Euphrate uſque ad terram Philiſthinorum, & uſque ad terminos Ægypti.
27 Tantámque copiam præbuit argenti in Jeruſalem quaſi lapidum; & cedrorum tantam multitudinem velut ſycomorum, quæ gignuntur in campeſtribus. G
28 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctiſque regionibus.
29 Reliqua autem operum Salomonis priorum & noviſſimorum, ſcripta ſunt in verbis Nathan Prophetæ, & in libris Ahiæ Silonitis, in viſione quoque Addo Videntis, contra Jeroboam filium Nabat.
30 Regnavit autem Salomon in Jeruſalem ſuper omnem Iſraël quadraginta annis.
31 Dormivítque cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Civitate David: regnavítque Roboam filius ejus pro eo.

CAPUT X.

Roboam ſpreto ſeniorum conſilio & juvenile ſecutus, ſcidit regnum in duo: ipſe duabus, Jeroboam Decem tribubus imperat.

A 1 PRofectus eſt autem Roboam in Sichem:
3. Reg. illuc enim cunctus Iſraël convenerat ut
12. a. conſtituerent eum regem.
2 Quod cùm audiſſet Jeroboam filius Nabat, qui erat in Ægypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem) ſtatim reverſus eſt.
3 Vocaverúntque eum, & venit cum univerſo Iſraël, & locuti ſunt ad Roboam, dicentes:
4 Pater tuus duriſſimo jugo nos preſſit, tu leviora impera patre tuo, qui nobis impoſuit gravem ſervitutem, & paululum de onere ſubleva, ut ſerviamus tibi.
5 Qui ait: Poſt tres dies revertimini ad me. Cúmque abiiſſet populus,
B 6 Iniit conſilium cum ſenibus, qui ſteterant coram patre ejus Salomone dum adhuc viveret, dicens: Quid datis conſilij ut reſpondeam populo?
7 Qui dixerunt ei: Si placueris populo huic, & leniveris eos verbis clementibus, ſervient tibi omni tempore.
8 At ille reliquit conſilium ſenum, & cum juvenibus tractare cœpit, qui cum eo nutriti fuerant, & erant in comitatu illius.
9 Dixítque ad eos: Quid vobis videtur? vel reſpondere quid debeo populo huic, qui dixit mihi: Subleva jugum quod impoſuit nobis pater tuus?
C 10 At illi reſponderunt ut juvenes, & nutriti cum eo in deliciis, atque dixerunt: Sic loquêris populo, qui dixit tibi: Pater tuus aggra-

vavit jugum noſtrum, tu ſubleva: & ſic reſpon-
debis ei: Minimus digitus meus groſſior eſt
lumbis patris mei.
11 Pater meus impoſuit vobis grave jugum,
& ego majus pondus apponam: pater meus
cæcidit vos flagellis, ego verò cædam vos ſcor-
pionibus.
12 Venit ergo Jeroboam, & univerſus popu-
lus, ad Roboam die tertio, ſicut præceperat eis.
13 Reſponditque rex dura, derelicto conſi-
lio ſeniorum:
14 Locutúſque eſt juxta juvenum volunta-
tem: Pater meus grave vobis impoſuit jugum,
quod ego gravius faciam: pater meus cæcîdit
vos flagellis, ego verò cædam vos ſcorpionibus.
15 Et non acquievit populi precibus: erat D
enim voluntatis Dei, ut compleretur ſermo ejus,
* quem locutus fuerat per manum Ahiæ Silo- * 3.
nitis ad Jeroboam filium Nabat. Reg.
16 Populus autem univerſus, rege duriora 1. e
dicente, ſic locutus eſt ad eum: Non eſt nobis 29.
pars in David, neque hereditas in filio Iſai. Re-
vertere in tabernacula tua Iſraël, tu autem paſ-
ce domum tuam David. Et abiit Iſraël in taber-
nacula ſua.
17 Super filios autem Iſraël, qui habitabant
in civitatibus Juda, regnavit Roboam.
18 Miſitque rex Roboam Aduram, qui præ-
erat tributis, & lapidaverunt eum filij Iſraël, &
mortuus eſt: porrò rex Roboam currum feſti-
navit aſcendere, & fugit in Jeruſalem.
19 Receſſitque Iſraël à domo David, uſque
ad diem hanc.

CAPUT XI.

Roboam, dum vult armis integrum regnum paternum recuperare, per Semeiam præcipit Deus ne pugnet contra Iſraël: extructis autem à Roboam multis civitatibus, confluunt ad eum Levitæ ac ſacerdotes abjecti à Jeroboam, ceterique Dei cultores. Roboam autem multas duxit uxores ac concubinas.

A 1 VEnit autem Roboam in Jeruſalem, & convocavit univerſam domum, Juda & Benjamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Iſraël, & converteret ad ſe regnum ſuum.

3. Regum 12. e. 21.

2 Factúſque eſt ſermo Domini ad Semeiam hominem Dei, dicens:

3 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, & ad univerſum Iſraël qui eſt in Juda & Benjamin:

4 Hæc dicit Dominus: Non aſcendetis, neque pugnabitis contra fratres veſtros: revertatur unuſquiſque in domum ſuam, quia mea hoc geſtum eſt voluntate. Qui cùm audiſſent ſermonem Domini, reverſi ſunt, nec perrexerunt contra Jeroboam.

B 5 Habitavit autem Roboam in Jeruſalem, & ædificavit civitates muratas in Juda.

6 Extruxítque Bethlehem, & Etam, & Thecue,

7 Bethſur quoque, & Socho, & Odollam,

8 Necnon & Geth, & Mareſa, & Ziph,

9 Sed & Aduram, & Lachis, & Azeca,

10 Saraa quoque, & Aialon, & Hebron, quæ erãt in Juda & Benjamin, civitates munitiſſimas.

11 Cúmque clauſiſſet eas muris, poſuit in eis principes, ciborúmque horrea, hoc eſt, olei, & vini.

12 Sed & in ſingulis urbibus fecit armamentarium

tarium ſcutorum & haſtarum, firmavítque eas ſumma diligentia, & imperavit ſuper Judam & Benjamin.

13 Sacerdotes autem & Levitæ, qui erant in univerſo Iſraël, venerunt ad eum de cunctis ſedibus ſuis,

14 Relinquentes ſuburbana & poſſeſſiones ſuas, & tranſeuntes ad Judam & Jeruſalem: eò quòd abjeciſſet eos Jeroboam, & poſteri ejus, ne ſacerdotio Domini fungerentur. C

15 Qui conſtituit ſibi ſacerdotes excelſorum, & dæmoniorum, vitulorúmque quos fecerat.

16 Sed & de cunctis tribubus Iſraël, quicumque dederant cor ſuum ut quærerent Dominum Deum Iſraël, venerunt in Jeruſalem ad immolandum victimas ſuas coram Domino Deo patrum ſuorum.

17 Et roboraverunt regnum Juda, & confirmaverunt Roboam filium Salomonis per tres annos: ambulaverunt enim in viis David & Salomonis, annis tantùm tribus. D

18 Duxit autem Roboam uxorem Mahalath, filiam Jerimoth, filij David: Abihail quoque filiam Eliab filij Iſai,

19 Quæ peperit ei filios, Jehus, & Somoriam, & Zoom.

20 Poſt hanc quoque accepit Maacha filiam Abſalom, quæ peperit ei Abia, & Ethai, & Ziza, & Salomith.

21 Amavit autem Roboam Maacha filiam Abſalom, ſuper omnes uxores ſuas, & concubinas: nam uxores decem & octo duxerat, concubinas autem ſexaginta: & genuit viginti octo filios, & ſexaginta filias.

22 Conſtituit verò in capite, Abiam filium

Maacha, ducem ſuper omnes fratres ſuos: ip-
ſum enim regem facere cogitabat,
23 Quia ſapientior fuit, & potentior ſuper
omnes filios ejus, & in cunctis finibus Juda &
Benjamin, & in univerſis civitatibus muratis:
præbuítque eis eſcas plurimas, & multas peti-
vit uxores.

Caput XII.

Propter peccata Roboam ac populi Juda, quinto anno regni ejus tradit illos Deus Seſac regi Ægypti; qui captis munitiſſimis civitatibus Judæ, diripit Jeruſalem, ſublato regis ac templi theſauro, ſcutis quoque aureis & argenteis, pro quibus ænea fecit Roboam: quo mortuo, ſuccedit filius Abia.

A 1 CUmque roboratum fuiſſet regnum Ro-
boam & confortatum, dereliquit legem
Domini, & omnis Iſraël cum eo.
2 Anno autem quinto regni Roboam, aſcen-
dit Seſac rex Ægypti in Jeruſalem (quia pecca-
verant Domino)
3 Cum mille ducentis curribus, & ſexagi-
ta millibus equitum: nec erat numerus vulgi
quod venerat cum eo ex Ægypto, Libyes ſcili-
cet, & Troglodytæ, & Æthiopes,
4 Cepítque civitates munitiſſimas in Juda,
& venit uſque in Jeruſalem.
5 Semeias autem propheta ingreſſus eſt ad
Roboam, & principes Juda, qui congregati
fuerant in Jeruſalem, fugientes Seſac, dixítque
ad eos: Hæc dicit Dominus: vos reliquiſtis
me, & ego reliqui vos in manu Seſac.
B 6 Conſternatíque principes Iſraël & rex di-
xerunt: Juſtus eſt Dominus.
7 Cúmque vidiſſet Dominus, quòd humilia-
ti eſſent, factus eſt ſermo Dñi ad Semeiam, di-
cens: Quia humiliati ſunt, non diſperdam eos,

dabóque eis pauxillum auxilij, & non ſtillabit
furor meus ſuper Jeruſalem per manum Seſac.
8 Verumtamẽ ſervient ei, ut ſciant diſtantiam
ſervitutis meæ, & ſervitutis regni terrarum.
9 Receſſit itaque Seſac rex Ægypti ab Jeru-
ſalem, ſublatis theſauris domus Domini, & do-
mus regis, omniáque ſecum tulit, & clypeos
aureos, quos fecerat Salomon,
10 Pro quibus fecit rex æneos, & tradidit C
illos principibus ſcutariorum, qui cuſtodiebant
veſtibulum palatij.
11 Cúmque introiret rex domum Domini,
veniebant ſcutarij, & tollebant eos, iterúmque
referebant eos ad armamentarium ſuum.
12 Verumtamen quia humiliati ſunt, averſa
eſt ab eis ira Domini, nec deleti ſunt penitus:
ſiquidem & in Juda inventa ſunt opera bona.
13 * Confortatus eſt ergo rex Roboam in Je- * 3.
ruſalem, atque regnavit: quadraginta autem & Reg.
unius anni erat cùm regnare cœpiſſet, & decem 14. c.
& ſeptem annis regnavit in Jeruſalem, urbe, 21. D
quam elegit Dominus, ut confirmaret nomen
ſuum ibi, de cunctis tribubus Iſraël: nomen au-
tem matris ejus Naama Ammanitis.
14 Fecit autem malum, & non præparavit
cor ſuum ut quæreret Dominum.
15 Opera verò Roboam prima & noviſſima,
ſcripta ſunt in Libris Semeiæ prophetæ, & Ad-
do Videntis, & diligenter expoſita: pugnave-
rúntque adverſum ſe Roboam & Jeroboam
cunctis diebus.
16 Et dormivit Roboam cum patribus ſuis,
ſepultúſque eſt in Civitate David. Et regnavit
Abia filius ejus pro eo.

CAPUT XIII.

Abia ad bellum contra Jeroboam accedens, dehortatur exercitum Jeroboam à bello contra ſe, cùm Deum haberent ducem, quem illi abjecerant, & ſperans in Domino victor evadit, ac diverſas capit civitates, & ex 14. uxoribus procreat liberos 48.

A 1 ANno octavo decimo regis Jeroboam, re-
3 Re- gnavit Abia ſuper Judam.
gum 2 Tribus annis regnavit in Jeruſalem, nomén-
15. a. que matris ejus Michaia, filia Uriel de Gabaa:
2. & erat bellum inter Abiam & Jeroboam:
* 3. 3 * Cúmque iniiſſet Abia certamen, & ha-
Reg. beret bellicoſiſſimos viros, & electorum qua-
15. b. dringenta millia: Jeroboam inſtruxit econtrà
7. aciem octingenta millia virorum, qui & ipſi
electi erant, & ad bella fortiſſimi.
4 Stetit ergo Abia ſuper montem Semeron,
qui erat in Ephraim, & ait: Audi Jeroboam,
& omnis Iſraël.
5 Num ignoratis quòd Dominus Deus Iſraël
dederit regnum David ſuper Iſraël in ſempiter-
num, ipſi & filiis ejus in pactum ſalis?
6 Et ſurrexit Jeroboam filius Nabat, ſervus
* 3. Salomonis filij David: * & rebellavit contra
Reg. dominum ſuum.
11. e.
26. 7 Congregatíque ſunt ad eum viri vaniſſimi,
B & filij Belial: & prævaluerunt contra Roboam
filium Salomonis: porrò Roboam erat rudis, &
corde pavido, nec potuit reſiſtere eis.
8 Nunc ergo vos dicitis quòd reſiſtere poſſitis
regno Dñi, quod poſſidet per filios David, ha-
betíſque grandem populi multitudinem, atque
vitulos aureos, quos fecit vobis Jeroboã in deos.
* 3. 9 * Et ejeciſtis Sacerdotes Domini, filios Aa-
Reg. ron, atque Levitas: & feciſtis vobis Sacerdotes
12. g. ſicut omnes populi terrarum: quicumque ve-
31.

nerit, & initiaverit manum ſuam in tauro de
bobus, & in arietibus ſeptem, fit ſacerdos eo-
rum qui non ſunt dij.
10 Noſter autem Dominus, Deus eſt quem
non relinquimus, Sacerdotéſque miniſtrant Dño
de filiis Aaron, & Levitæ ſunt in ordine ſuo:
11 Holocauſta quoque offerunt Domino per C
ſingulos dies manè & veſperè, & thymiama jux-
ta legis præcepta confectum, & proponuntur
panes in menſa mundiſſima, éſtque apud nos
candelabrum aureum, & lucernæ ejus, ut ac-
cendantur ſemper ad veſperam: nos quippe cu-
ſtodimus præcepta Domini Dei noſtri, quem
vos reliquiſtis.
12 Ergo in exercitu noſtro dux Deus eſt, &
Sacerdotes ejus, qui clangunt tubis, & reſonant
contra vos: filij Iſraël nolite pugnare contra
Dominum Deum patrum veſtrorum, quia non
vobis expedit.
13 Hæc illo loquente, Jeroboam retrò molie-
batur inſidias. Cúmque ex adverſo hoſtium ſta-
ret, ignorantem Judam ſuo ambiebat exercitu.
14 Reſpiciénſque Judas vidit inſtare bellum
ex adverſo & poſt tergum, & clamavit ad Do-
minum: ac Sacerdotes tubis canere cœperunt.
15 Omnéſque viri Juda vociferati ſunt: &
ecce illis clamantibus, perterruit Deus Jero-
boam, & omnem Iſraël qui ſtabat ex adverſo
Abia & Juda.
16 Fugerúntque filij Iſraël Judam, & tradi-
dit eos Deus in manu eorum:
17 Percuſſit ergo eos Abia, & populus ejus, D
plaga magna: & corruerunt vulnerati ex Iſraël
quingenta millia virorum fortium.
18 Humiliatíque ſunt filij Iſraël in tempore

illo, & vehementiſſimè confortati filij Juda, eò
quòd ſperaſſent in Dño Deo patrum ſuorum.
19 Perſecutus eſt autem Abia fugientem Jeroboam, & cepit civitates ejus, Bethel & filias
ejus, & Jeſana cum filiabus ſuis, Ephron quoque & filias ejus:
20 Nec valuit ultrà reſiſtere Jeroboam in
diebus Abia: quem percuſſit Dominus, &
mortuus eſt.
21 Igitur Abia, confortato imperio ſuo, accepit uxores quatuordecim: procreavítque viginti duos filios, & ſedecim filias.
22 Reliqua autem ſermonum Abia, viarúmque & operum ejus, ſcripta ſunt diligentiſſimè
in Libro Addo Prophetæ.

CAPUT XIV.

Abia ſuccedit filius Aſa; qui, pace à Deo conceſſa, idolorum cultum ſubvertit, & civitates Iuda ædificat ac munit, Zarámque regem Æthiopum cum exercitu mille millium divino auxilio devicit.

A 1 DOrmivit autem Abia cum patribus ſuis,
* 3. Reg. 15. b. 8. & ſepelierunt eum in Civitate David:
regnavítque Aſa filius ejus pro eo, in cujus diebus quievit terra annis decem.
2 Fecit autem Aſa quod bonum & placitum erat in conſpectu Dei ſui, & ſubvertit altaria peregrini cultus, & excelſa,
3 Et confregit ſtatuas, lucóſque ſuccidit:
4 Et præcepit Judæ ut quæreret Dominum
Deum patrum ſuorum, & faceret legem, &
univerſa mandata:
5 Et abſtulit de cunctis urbibus Juda aras, &
fana, & regnavit in pace.
6 Ædificavit quoque urbes munitas in Juda,
quia quietus erat, & nulla temporibus ejus bella ſurrexerant, pacem Domino largiente.

7 Dixit autem Judæ: Ædificemus civitates
iſtas, & vallemus muris, & roboremus turribus,
& portis, & ſeris, donec à bellis quieta ſunt
omnia, eò quòd quæſierimus Dominum Deum
patrum noſtrorum, & dederit nobis pacem per
gyrum. Ædificaverunt igitur, & nullum in ex-
truendo impedimentum fuit.
8 Habuit autem Aſa in exercitu ſuo portantiũ C
ſcuta & haſtas de Juda trecenta millia, de Ben-
jamin verò ſcutariorum & ſagittariorum ducen-
ta octoginta millia, omnes iſti viri fortiſſimi.
9 Egreſſus eſt autem contra eos Zara Æthiops
cum exercitu ſuo, decies centena millia, & cur-
ribus trecentis: & venit uſque Mareſa.
10 Porrò Aſa perrexit obviàm ei, & inſtru-
xit aciem ad bellum in Valle Sephata, quæ eſt
juxta Mareſa:
11 Et invocavit Dominum Deum, & ait:
* Domine non eſt apud te ulla diſtantia, utrùm * 1.
in paucis auxilieris, an in pluribus: adjuva nos Reg.
Domine Deus noſter: in te enim, & in tuo no- 14. 6.
mine habentes fiduciam, venimus contra hanc 6.
multitudinem. Domine, Deus noſter tu es, non
prævaleat contra te homo.
12 Exterruit itaque Dominus Æthiopes co- D
ram Aſa & Juda: fugerúntque Æthiopes.
13 Et perſecutus eſt eos Aſa, & populus qui
cum eo erat, uſque Gerara: & ruerunt Æthio-
pes uſque ad internecionem, quia Domino cæ-
dente contriti ſunt, & exercitu illius præliante.
Tulerunt ergo ſpolia multa,
14 Et percuſſerunt civitates omnes per cir-
cuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror
invaſerat: & diripuerunt urbes, & multam præ-
dam aſportaverunt.

15 Sed & caulas ovium deſtruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, & camelorum: reverſíque ſunt in Jeruſalem.

CAPUT XV.

Azarias prophetat Iſraël futurum multo tempore abſque Dei veri cultu, ſacerdotio & lege; cujus propheta exhortatione confortatus Aſa, aufert ſordes idolorum, ſuámque matrem idololatram imperio privat; populus autem jurat ſe Deo ſerviturum.

A 1 AZarias autem filius Oded, facto in ſe ſpiritu Dei,

2 Egreſſus eſt in occurſum Aſa, & dixit ei: Audite me Aſa & omnis Juda & Benjamin: Dominus vobiſcum, quia fuiſtis cum eo. Si quæſieritis eum, invenietis: ſi autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.

3 Tranſibunt autem multi dies in Iſraël abſque Deo vero & abſque ſacerdote doctore, & abſque lege.

4 Cúmque reverſi fuerint in anguſtia ſua ad Dominum Deum Iſraël, & quæſierint eum, reperient eum.

5 In tempore illo non erit pax egredienti, & ingredienti, ſed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum:

B 6 Pugnabit enim gens contra gentem, & civitas contra civitatem, quia Dominus conturbabit eos in omni anguſtia.

7 Vos ergo confortamini, & non diſſolvantur manus veſtræ: erit enim merces operi veſtro.

8 Quod cùm audiſſet Aſa, verba ſcilicet & prophetiam Azariæ filij Oded prophetæ, confortatus eſt, & abſtulit idola de omni terra Juda, & de Benjamin, & ex urbibus, quas ceperat, montis Ephraim, & dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini.

9 Congregavítque univerſum Judam & Ben- C
jamin, & advenas cum eis de Ephraim, & de
Manaſſe, & de Simeon: plures enim ad eum
confugerant ex Iſraël, videntes quòd Dominus
Deus illius eſſet cum eo.
10 Cúmque veniſſent in Jeruſalem menſe
tertio, anno decimoquinto regni Aſa,
11 Immolaverunt Domino in die illa, de ma-
nubiis & præda quam adduxerant, boves ſe-
ptingentos, & arietes ſeptem millia.
12 Et intravit ex more ad corroborandum
fœdus, ut quærerent Dominum Deum patrum
ſuorum in toto corde, & in tota anima ſua.
13 Si quis autem, inquit, non quæſierit Do-
minum Deum Iſraël, moriatur à minimo uſque
ad maximum, à viro uſque ad mulierem.
14 Juraverúntque Dño voce magna in jubilo,
& in clangore tubæ, & in ſonitu buccinarum,
15 Omnes qui erant in Juda cum execratione:
in omni enim corde ſuo juraverunt, & in tota
voluntate quæſierunt eum, & invenerunt: præ-
ſtitítque eis Dominus requiem per circuitum.
16 Sed & Maacham matrem Aſa regis ex D
auguſto depoſuit imperio, eò quòd feciſſet in
luco ſimulacrum Priapi: quod omne contri-
vit, & in fruſta comminuens combuſſit in Tor-
rente cedron.
17 Excelſa autem derelicta ſunt in Iſraël: at-
tamen cor Aſa erat perfectum cunctis diebus
ejus.
18 Eáque quæ voverat pater ſuus, & ipſe,
intulit in domum Domini, argentum, & aurum,
vaſorúmque diverſam ſupellectilem.
19 Bellum verò non fuit uſque ad trigeſi-
mum quintum annum regni Aſa.

CAPUT XVI.

Pugnante Baaſa rege Iſraël contra Aſa, vocavit Aſa Benadad regem Syriæ in auxilium, & Hanani prophetam ipſum ob id increpantem in nervum conjecit, ac dolore pedum cruciatus, in medicorum arte ſpem ponens, anno regni ſui 41. moritur.

A 1 ANno autem trigeſimo ſexto regni ejus, aſcendit Baaſa rex Iſraël in Judam, & muro circumdabat Rama, ut nullus tutè poſſet egredi & ingredi de regno Aſa.

2 Protulit ergo Aſa argentum & aurum de theſauris domus Domini, & de theſauris regis, miſitque ad Benadad regem Syriæ, qui habitabat in Damaſco, dicens:

3 Fœdus inter me & te eſt, pater quoque meus & pater tuus habuere concordiam: quam ob rem miſi tibi argentum & aurum, ut rupto fœdere, quod habes cum Baaſa rege Iſraël, facias eum à me recedere.

B 4 Quo comperto, Benadad miſit principes exercituum ſuorum ad urbes Iſraël: qui percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abelmaim, & univerſas urbes Nephthali muratas.

5 Quod cùm audiſſet Baaſa, deſiit ædificare Rama, & intermiſit opus ſuum.

6 Porrò Aſa rex aſſumpſit univerſum Judam, & tulerunt lapides de Rama, & ligna quæ ædificationi præparaverat Baaſa, ædificavitque ex eis Gabaa, & Maſpha.

7 In tempore illo venit Hanani propheta ad Aſa regem Juda, & dixit ei: Quia habuiſti fiduciam in rege Syriæ, & non in Domino Deo tuo, idcircò evaſit Syriæ regis exercitus de manu tua.

C *Sup. 14. c. 9. 8 * Nónne Æthiopes & Libyes multò plures erant, quadrigis & equitibus, & multitudi-

ne nimia: quos, cùm Domino credidiſſes, tradidit in manu tua?

9 Oculi enim Domini contemplantur univerſam terram, & præbent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt in eum. Stultè igitur egiſti, & propter hoc ex præſenti tempore adverſum te bella conſurgent.

10 Iratúſque Aſa adverſus Videntem, juſſit eum mitti in nervum: valdè quippe ſuper hoc fuerat indignatus: & interfecit de populo in tempore illo plurimos.

11 Opera autem Aſa prima & noviſſima, ſcripta ſunt in Libro regum Juda & Iſraël.

12 Ægrotavit etiam Aſa anno trigeſimo nono regni ſui, dolore pedum vehementiſſimo, & nec in infirmitate ſua quæſivit Dominum, ſed magis in medicorum arte confiſus eſt.

13 Dormivítque cum patribus ſuis: & mortuus eſt anno quadrageſimo primo regni ſui.

14 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo quod foderat ſibi in Civitate David: poſuerúntque eum ſuper lectum ſuum, plenum aromatibus & unguentis meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte confecta, & combuſſerunt ſuper eum ambitione nimia.

CAPUT XVII.

Pius Joſaphat patri Aſa ſuccedens, divitiis potens & armis, mittit doctores legis Dei per univerſum Judam, cujus principes recenſentur, cum numero ſubjectorum militum.

1 REgnavit autem Joſaphat filius ejus pro eo, & invaluit contra Iſraël.

2 Conſtituítque militum numeros in cunctis urbibus Juda, quæ erant vallatæ muris. Præſidiáque diſpoſuit in terra Juda, & in civitatibus Ephraim, quas ceperat Aſa pater ejus.

3 Et fuit Dominus cum Joſaphat, quia ambulavit in viis David patris ſui primis: & non ſperavit in Baalim,

4 Sed in Deo patris ſui, & perrexit in præceptis illius, & non juxta peccata Iſraël.

5 Confirmavítque Dominus regnum in manu ejus, & dedit omnis Juda munera Joſaphat: factæque ſunt ei infinitæ divitiæ, & multa gloria.

B 6 Cúmque ſumpſiſſet cor ejus audaciam propter vias Domini, etiam excelſa & lucos de Juda abſtulit.

7 Tertio autem anno regni ſui, miſit de principibus ſuis Benhail, & Obdiam, & Zachariam, & Nathanaël, & Michæam, ut docerent in civitatibus Juda.

8 Et cum eis Levitas, Semeiam, & Nathaniam, & Zabadiam, Aſaël quoque, & Semiramoth, & Jonathan, Adoniámque & Thobiam, & Thobadoniam, Levitas, & cum eis Eliſama & Joram Sacerdotes,

9 Docebántque populum in Juda, habentes librum legis Domini, & circuibant cunctas urbes Juda, atque erudiebant populum.

C 10 Itaque factus eſt pavor Domini ſuper omnia regna terrarum, quæ erant per gyrum Juda, nec audebant bellare contra Joſaphat.

11 Sed & Philiſthæi Joſaphat munera deferebant, & vectigal argenti, Arabes quoque adducebant pecora, arietum ſeptem millia ſeptingenta, & hircorum totidem.

12 Crevit ergo Joſaphat, & magnificatus eſt uſque in ſublime: atque ædificavit in Juda domos ad inſtar turrium, urbéſque muratas.

13 Et multa opera paravit in urbibus Juda: viri quoque bellatores, & robuſti erant in Jeruſalem.

14 Quorum iſte numerus per domos atque familias ſingulorum: In Juda principes exercitus, Ednas dux, & cum eo robuſtiſſimi viri trecenta millia.

15 Poſt hunc Johanan princeps, & cum eo ducenta octoginta millia. D

16 Poſt iſtum quoque Amaſias filius Zechri, conſecratus Domino, & cum eo ducenta millia virorum fortium.

17 Hunc ſequebatur robuſtus ad prælia Eliada, & cum eo tenentium arcum & clypeum ducenta millia.

18 Poſt iſtum etiam Jozabad, & cum eo centum octoginta millia expeditorum militum.

19 Hi omnes erant ad manum regis, exceptis aliis, quos poſuerat in urbibus muratis, in univerſo Juda.

CAPUT XVIII.

Joſaphat impio Achab affinitate junctus, ſumpta filio Joram in uxorem filia Achabi, aſcendit cum eo contra Ramoth Galaad, 400. pſeudoprophetis victoriam promittentibus; Michæas autem contrarium prophetans, incarceratur; ſed Achab juxta Michææ prophetiam in bello occiditur.

1 FUit ergo Joſaphat dives & inclytus multùm, & affinitate conjunctus eſt Achab. A

2 Deſcendítque poſt annos ad eum in Samariam: ad cujus adventum mactavit Achab Arietes & boves plurimos, ipſi, & populo qui venerat cum eo: perſuaſítque illi ut aſcenderet in Ramoth Galaad.

3 Dixítque Achab rex Iſraël ad Joſaphat regem Juda: Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille reſpondit: Ut ego, & tu: ſicut populus tuus, ſic & populus meus: tecúmque erimus in bello.

4 Dixítque Joſaphat ad regem Iſraël: Conſu-

le obſecro impræſentiarum ſermonem Domini.
B 5 Congregavit igitur rex Iſraël prophetarum
quadringentos viros, & dixit ad eos: In Ramoth
Galaad ad bellandum ire debemus an
quieſcere? At illi, Aſcende, inquiunt, & tradet
Deus in manu regis.

6 Dixítque Joſaphat: Numquid non eſt hîc
prophetes Dñi, ut ab illo etiam requiramus?

7 Et ait rex Iſraël ad Joſaphat: Eſt vir unus,
à quo poſſumus quærere Domini voluntatem:
ſed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum,
ſed malum omni tempore: eſt autem Michæas
filius Jemla. Dixítque Joſaphat: Ne loquaris
rex hoc modo.

8 Vocavit ergo rex Iſraël unum de eunuchis,
& dixit ei: Voca citò Michæam filium Jemla.

C 9 Porrò rex Iſraël, & Joſaphat rex Juda, uterque
ſedebant in ſolio ſuo, veſtiti cultu regio:
ſedebant autem in area juxta portam Samariæ,
omnéſque prophetæ vaticinabantur coram eis.

10 Sedecias verò filius Chanaana fecit ſibi
cornua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus: His
ventilabis Syriam, donec conteras eam.

11 Omnéſque prophetæ ſimiliter prophetabant,
atque dicebant: Aſcende in Ramoth
Galaad, & proſperaberis, & tradet eos Dominus
in manu regis.

12 Nuntius autem, qui ierat ad vocandum
Michæam, ait illi: En verba omnium prophetarum
uno ore bona règi annuntiant: quæſo ergo
te ut & ſermo tuus ab eis non diſſentiat, loquariſque
proſpera.

13 Cui reſpondit Michæas: Vivit Dominus,
quia quodcumque dixerit mihi Deus meus,
hoc loquar.

14 Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Mi- D
chæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quieſcere? Cui ille reſpondit: Aſcendite: cuncta enim proſpera evenient, & tradentur hoſtes in manus veſtras.
15 Dixitque rex: Iterùm atque iterùm te adjuro, ut mihi non loquaris, niſi quod verum eſt, in nomine Domini.
16 At ille ait: Vidi univerſum Iſraël diſperſum in montibus, ſicut oves abſque paſtore: & dixit Dominus: Non habent iſti dominos: revertatur unuſquiſque in domum ſuam in pace.
17 Et ait rex Iſraël ad Joſaphat: Nónne dixi tibi, quòd non prophetaret iſte mihi quidquam boni, ſed ea quæ mala ſunt?
18 At ille, Idcircò, ait, audite verbum Domini: Vidi Dominum ſedentem in ſolio ſuo, & omnem exercitum cæli aſſiſtentem ei à dextris & à ſiniſtris.
19 Et dixit Dominus: Quis decipiet Achab E
regem Iſraël, ut aſcendat & corruat in Ramoth Galaad? Cúmque diceret unus hoc modo, & alter alio:
20 Proceſſit ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus, In quo, inquit, decipies?
21 At ille reſpondit: Egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Dixítque Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.
22 Nunc igitur, ecce Dominus dedit ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum, & Dominus locutus eſt de te mala.
23 Acceſſit autem Sedecias filius Chanaana, & percuſſit Michææ maxillam, & ait: Per quam

viam tranſivit Spiritus Domini à me, ut loqueretur tibi?

24 Dixítque Michæas: Tu ipſe videbis in die illo, quando ingreſſus fueris cubiculum de cubiculo ut abſcondaris.

F 25 Præcepit autem rex Iſraël, dicens: Tollite Michæam, & ducite eum ad Amon principem civitatis, & ad Joas filium Amelech.

26 Et dicetis: Hæc dicit rex: mittite hunc in carcerem, & date ei panis modicum, & aquæ pauxillum, donec revertar in pace.

27 Dixítque Michæas: Si reverſus fueris in pace, non eſt locutus Dominus in me. Et ait: Audite omnes populi.

28 Igitur aſcenderunt rex Iſraël & Joſaphat rex Juda in Ramoth Galaad.

29 Dixítque rex Iſraël ad Joſaphat: Mutabo habitum, & ſic ad pugnam vadam, tu autem induere veſtibus tuis. Mutatóque rex Iſraël habitu, venit ad bellum.

G 30 Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatus ſui, dicens: Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, niſi contra ſolum regem Iſraël.

31 Itaque cùm vidiſſent principes equitatus Joſaphat, dixerunt: Rex Iſraël eſt iſte. Et circumdederunt eum dimicantes: at ille clamavit ad Dominum, & auxiliatus eſt ei, atque avertit eos ab illo.

32 Cùm enim vidiſſent duces equitatus, quòd non eſſet rex Iſraël, reliquerunt eum.

33 Accidit autem ut unus è populo ſagittam in incertum jaceret, & percuteret regem Iſraël inter cervicem & ſcapulas. at ille aurigæ ſuo ait: Converte manum tuam, & educ me de acie, quia vulneratus ſum.

34 Et finita eſt pugna in die illo: porrò rex
Iſraël ſtabat in curru ſuo contra Syros uſque ad
veſperam, & mortuus eſt occidente ſole.

CAPUT XIX.

Joſaphat ex infelici prælio reverſus, à Jehu propheta correptus de præſtito auxilio Achab, conſtitutos à ſe judices admonet de ſervanda juſtitia, Sacerdotes & Levitas de promovendo cultu divino, populóque rectè inſtituendo.

1 REverſus eſt autem Joſaphat rex Juda in A
domum ſuam pacificè in Jeruſalem.
2 Cui occurrit Jehu filius Hanani Videns,
& ait ad eum: Impio præbes auxilium, & his
qui oderunt Dominum amicitia jungeris, & id-
circò iram quidem Domini merebaris:
3 Sed bona opera inventa ſunt in te, eò quòd
abſtuleris lucos de terra Juda, & præparaveris
cor tuum ut requireres Dominum Deum pa-
trum tuorum.
4 Habitavit ergo Joſaphat in Jeruſalem: rur- B
ſumque egreſſus eſt ad populum de Berſabee
uſque ad montem Ephraim, & revocavit eos
ad Dominum Deum patrum ſuorum.
5 Conſtituítque judices terræ in cunctis ci-
vitatibus Juda munitis per ſingula loca,
6 Et præcipiens judicibus, Videte, ait, quid
faciatis: non enim hominis exercetis judicium,
ſed Domini: & quodcumque judicaveritis, in
vos redundabit.
7 Sit timor Domini vobiſcum, & cum dili- C
gentia cuncta facite: non eſt enim apud Domi-
num Deum noſtrum iniquitas, * nec perſona- *
rum acceptio, nec cupido munerum. *Deut.* 10. d.
8 In Jeruſalem quoque conſtituit Joſaphat 17.
Levitas, & Sacerdotes, & principes familiarum *Sap* 6.
b. 8.

Eccl. ex Iſraël, ut judicium & cauſam Domini judi-
35. b. carent habitatoribus ejus.
15. 9 Præcepítque eis, dicens: Sic agetis in timo-
Acto. 10. e. re Domini fideliter & corde perfecto.
34. 10 Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fra-
Rom. trum veſtrorum, qui habitant in urbibus ſuis
2. b. 11. inter cognationem, & cognationem, ubicum-
Gal. 2. b. 6. que quæſtio eſt de lege, de mandato, de cere-
Ephe. moniis, de juſtificationibus: oſtendite eis, ut
6. b. 9. Coloſ. non peccent in Dominum, & ne veniat ira ſuper
3. d. vos & ſuper fratres veſtros: ſic ergo agentes
25. non peccabitis.
1. Pet. 11 Amarias autem ſacerdos & pontifex ve-
1. c. 17. D ſter in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit:
porrò Zabadias filius Iſmahel, qui eſt dux in
domo Juda, ſuper ea opera erit, quæ ad regis
officium pertinent: habetíſque magiſtros Le-
vitas coram vobis, confortamini, & agite dili-
genter, & erit Dominus vobiſcum in bonis.

Caput XX.

Ammonitis, Moabitis, ac Syris contra Joſaphat inſurgentibus, ipſe prævaricato jejunio unà cum populo ſuo ſupplex ad Deum confugit, ſicque ab eis ſe mutuò cædentibus liberatus, ſpolia colligit: verùm ob fœdus cum impio Ochozia initum à propheta corripitur, & à Deo punitur.

A 1 POſt hæc congregati ſunt filij Moab, & filij
Ammon, & cum eis de Ammonitis, ad
Joſaphat, ut pugnarent contra eum.
2 Venerúntque nuntij, & indicaverunt Joſa-
phat, dicentes: Venit contra te multitudo ma-
gna, de his locis quæ trans mare ſunt, & de Sy-
ria, & ecce conſiſtunt in Aſaſonthamar, quæ
eſt Engaddi.
3 Joſaphat autem timore perterritus, totum
ſe contulit ad rogandum Dominum, & prædi-

cavit jejunium univerſo Juda.

4 Congregatúſque eſt Judas ad deprecandum Dominum: ſed & omnes de urbibus ſuis venerunt ad obſecrandum eum.

5 Cúmque ſtetiſſet Joſaphat in medio cœtu Juda, & Jeruſalem, in domo Domini ante atrium novum,

6 Ait: Domine Deus patrum noſtrorum, tu es Deus in cælo, & dominaris cunctis regnis Gentium, in manu tua eſt fortitudo & potentia, nec quiſquam tibi poteſt reſiſtere. B

7 Nónne tu Deus noſter interfeciſti omnes habitatores terræ hujus coram populo tuo Iſraël, & dediſti eam ſemini Abraham amici tui in ſempiternum?

8 Habitaveruntque in ea, & extruxerunt in illa ſanctuarium nomini tuo, dicentes:

9 Si irruerint ſuper nos mala, gladius judicij, peſtilentia, & fames, ſtabimus coram domo hac in conſpectu tuo, in qua invocatum eſt nomen tuum: & clamabimus ad te in tribulationibus noſtris, & exaudies, ſalvóſque facies.

10 Nunc igitur ecce filij Ammon, & Moab, & mons Seir, * per quos non conceſſiſti Iſraël ut tranſirent quando egrediebantur de Ægypto, ſed declinaverunt ab eis, & non interfecerunt illos: *Deut. 2.a.1.*

11 Econtrariò agunt, & nituntur ejicere nos de poſſeſſione, quam tradidiſti nobis.

12 Deus noſter, ergo non judicabis eos? In nobis quidem non eſt tanta fortitudo, ut poſſimus huic multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos. Sed cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolum habemus reſidui, ut oculos noſtros dirigamus ad te.

13 Omnis verò Juda ſtabat coram Domino,
C cum parvulis, & uxoribus, & liberis ſuis.
14 Erat autem Jahaziel filius Zachariæ, filij
Banaiæ, filij Jehiel, filij Mathaniæ, Levites de
filiis Aſaph, ſuper quem factus eſt Spiritus Do-
mini in medio turbæ,
15 Et ait: Attendite omnis Juda, & qui ha-
bitatis Jeruſalem, & tu rex Joſaphat: Hæc dicit
Dominus vobis: Nolite timere, nec paveatis
hanc multitudinem: non eſt enim veſtra pu-
gna, ſed Dei.
16 Cras deſcendetis contra eos: aſcenſuri
enim ſunt per clivum nomine Sis, & invenie-
tis illos in ſummitate torrentis, qui eſt contra
ſolitudinem Jeruel.
D 17 Non eritis vos qui dimicabitis, ſed tan-
tummodò confidenter ſtate, & videbitis auxi-
lium Domini ſuper vos, ô Juda, & Jeruſalem:
nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini
contra eos, & Dominus erit vobiſcum.
18 Joſaphat ergo, & Judà, & omnes habita-
tores Jeruſalem, ceciderunt proni in terram co-
ram Domino, & adoraverunt eum.
19 Porrò Levitæ de filiis Caath, & de filiis
Core, laudabant Dominum Deum Iſraël voce
magna, in excelſum.
20 Cúmque manè ſurrexiſſent, egreſſi ſunt
per deſertum Thecue: profectíſque eis, ſtans
Joſaphat in medio eorum, dixit: Audite me viri
Juda, & omnes habitatores Jeruſalem: credite
in Domino Deo veſtro, & ſecuri eritis: credite
prophetis ejus, & cuncta evenient proſpera.
21 Deditque conſilium populo, & ſtatuit
cantores Domini, ut laudarent eum in turmis
ſuis, & antecederent exercitum, ac voce conſo-

na dicerent: * Confitemini Domino, quoniam * Pſ. 135. a. 1.
in æternum miſericordia ejus.
22 Cúmque cœpiſſent laudes canere, vertit E
Dominus inſidias eorum in ſemetipſos, filiorum
ſcilicet Ammon, & Moab, & montis Seir, qui
egreſſi fuerant ut pugnarent contra Judam, &
percuſſi ſunt.
23 Namque filij Ammon, & Moab, conſur-
rexerunt adverſum habitatores montis Seir, ut
interficerent & delerent eos: cúmque hoc ope-
re perpetraſſent, etiam in ſemetipſos verſi, mu-
tuis concîdere vulneribus.
24 Porrò Juda cùm veniſſet ad ſpeculam, quæ
reſpicit ſolitudinem, vidit procul omnem latè
regionem plenam cadaveribus, nec ſupereſſe
quemquam, qui necem potuiſſet evadere.
25 Venit ergo Joſaphat, & omnis populus
cum eo, ad detrahenda ſpolia mortuorum: in-
venerúntque inter cadavera variam ſupellecti-
lem, veſtes quoque, & vaſa pretioſiſſima, &
diripuerunt, ita ut omnia portare non poſſent,
nec per tres dies ſpolia auferre præ prædæ ma-
gnitudine.
26 Die autem quarto congregati ſunt in Val- F
le benedictionis: etenim quoniam ibi benedixe-
rant Domino, vocaverunt locum illum Vallis
benedictionis uſque in præſentem diem.
27 Reverſúſque eſt omnis vir Juda, & habi-
tatores Jeruſalem, & Joſaphat ante eos, in Jeru-
ſalem cum lætitia magna, eò quòd dediſſet eis
Dominus gaudium de inimicis ſuis.
28 Ingreſsíque ſunt in Jeruſalem cum pſal-
teriis, & citharis, & tubis, in domum Domini.
29 Irruit autem pavor Domini ſuper uni-
verſa regna terrarum, cùm audiſſent quòd pu-

gnaſſet Dominus contra inimicos Iſraël.

30 Quievítque regnum Joſaphat, & præbuit ei Deus pacem per circuitum.

31 Regnavit igitur Joſaphat ſuper Judam,& erat trigintaquinque annorum cùm regnare cœpiſſet: viginti autem & quinque annis regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Azuba filia Selahi.

G 32 Et ambulavit in via patris ſui Aſa, nec declinavit ab ea, faciens quæ placita erant coram Domino.

33 Verumtamen excelſa non abſtulit, & adhuc populus non direxerat cor ſuum ad Dominum Deum patrum ſuorum.

34 Reliqua autem geſtorum Joſaphat priorum & noviſſimorum, ſcripta ſunt in verbis Jehu filij Hanani, quæ digeſſit in Libros regum Iſraël.

35 Poſt hæc iniit amicitias Joſaphat rex Juda cum Ochozia rege Iſraël, cujus opera fuerunt impiiſſima.

36 Et particeps fuit ut facerent naves, quæ irent in Tharſis: fecerúntque claſſem in Aſiongaber.

37 Prophetavit autem Eliezer filius Dodaü de Mareſa ad Joſaphat, dicens: Quia habuiſti fœdus cum Ochozia, percuſſit Dominus opera tua, contritæque ſunt naves, nec potuerunt ire in Tharſis.

CAPUT XXI.

Impius Joram filius Joſaphat occidit fratres ſuos, & quoſdam principes Juda, cui Elias per litteras peſſimam ægritudinem ac mortem, & domus ſuæ ac regni direptionem prædicit, quæ tandem ſubſecuta ſunt.

A 1 DOrmivit autem Joſaphat cum patribus
3. Reg. ſuis, & ſepultus eſt cum eis in Civitate
22. g. David: regnavítque Joram filius ejus pro eo.
51.

2 Qui habuit fratres, filios Joſaphat Azariam, & Jahiel, & Zachariam, & Azariam, & Michaël, & Saphatiã. omnes hi, filij Joſaphat regis Juda.

3 Dedítque eis pater ſuus multa munera argenti, & auri, & penſationes cum civitatibus munitiſſimis in Juda: regnum autem tradidit Joram, eò quòd eſſet primogenitus.

4 Surrexit ergo Joram ſuper regnum patris ſui: cúmq; ſe confirmaſſet, occidit omnes fratres ſuos gladio, & quoſdam de principibus Iſraël. B

5 Triginta duorum annorum erat Joram cùm regnare cœpiſſet: & octo annis regnavit in Jeruſalem.

6 Ambulavítque in viis regum Iſraël, ſicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat uxor ejus, & fecit malum in conſpectu Domini.

7 Noluit autem Dominus diſperdere domum David, propter pactum quod inierat cum eo: & quia promiſerat ut daret ei lucernam, & filiis ejus omni tempore.

8 In diebus illis rebellavit Edom, ne eſſet ſubditus Judæ: & conſtituit ſibi regem.

9 Cúmque tranſiſſet Joram cum principibus ſuis, & cuncto equitatu qui erat ſecum, ſurrexit nocte, & percuſſit Edom, qui ſe circumdederat, & omnes duces equitatus ejus.

10 Attamen rebellavit Edom, ne eſſet ſub ditione Juda, uſque ad hanc diem: eo tempore & Lobna receſſit ne eſſet ſub manu illius. Dereliquerat enim Dñm Deum patrum ſuorum:

11 Inſuper & excelſa fabricatus eſt in urbibus Juda, & fornicari fecit habitatores Jeruſalem, & prævaricari Judam. C

12 Allatæ ſunt autem ei litteræ ab Elia propheta, in quibus ſcriptum erat: Hæc dicit Do-

minus Deus David patris tui: Quoniam non ambulaſti in viis Joſaphat patris tui, & in viis Aſa regis Juda.

13 Sed inceſſiſti per iter regum Iſraël, & fornicari feciſti Judam, & habitatores Jeruſalem, imitatus fornicationem domus Achab, inſuper & fratres tuos, domum patris tui, meliores te occidiſti:

14 Ecce Dominus percutiet te plaga magna, cum populo tuo, & filiis, & uxoribus tuis, universáque ſubſtantia tua.

15 Tu autem ægrotabis peſſimo languore uteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per ſingulos dies.

16 Suſcitavit ergo Dominus contra Joram ſpiritum Philiſthinorum, & Arabum, qui confines ſunt Æthiopibus.

17 Et aſcenderunt in Terram Juda, & vaſtaverunt eam, diripuerúntque cunctam ſubſtantiam, quæ inventa eſt in domo regis, inſuper & filios ejus, & uxores: nec remanſit ei filius, niſi Joachaz, qui minimus natu erat.

D 18 Et ſuper hæc omnia percuſſit eum Dominus alvi languore inſanabili.

19 Cúmque diei ſuccederet dies, & temporum ſpatia volverentur, duorum annorum expletus eſt circulus: & ſic longa conſumptus tabe, ita ut egereret etiam viſcera ſua, languore pariter & vita caruit. Mortuúſque eſt in infirmitate peſſima, & non fecit ei populus ſecundùm morem combuſtionis, exequias, ſicut fecerat majoribus ejus.

20 Triginta duorum annorum fuit, cùm regnare cœpiſſet, & octo annis regnavit in Jeruſalem. Ambulavítque non rectè, & ſepelierunt

eum

eum in Civitate David: veruntamen non in ſepulchro regum.

CAPUT XXII.

Impium Ochoziam filium Ioram regem Iuda occidit Iehu, ſimul & Ioram regem Iſraël: occidente autem Athalia filios regis, ſervavit Ioſabeth Ioas natu minimum.

1 CONſtituerunt autem habitatores Jeruſa- A
lem Ochoziam filium ejus minimum, 4. Reg. 8. f. 25.
regem pro eo: omnes enim majores natu, qui
ante eum fuerant, interfecerant latrones Arabum, qui irruerant in caſtra: regnavítque Ochozias filius Joram regis Juda.

2 Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cùm regnare cœpiſſet, & uno anno regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Athalia filia Amri.

3 Sed & ipſe ingreſſus eſt per vias domus Achab: mater enim ejus impulit eum ut impiè ageret.

4 Fecit igitur malum in conſpectu Domini B
ſicut domus Achab: ipſi enim fuerunt ei conſiliarij poſt mortem patris ſui, in interitum ejus.

5 Ambulavítque in conſiliis eorum. Et perrexit cum Joram filio Achab rege Iſraël, in bellum contra Hazaël regem Syriæ in Ramoth Galaad: vulneraverúntque Syri Joram.

6 Qui reverſus eſt ut curaretur in Jezrahel: C
multas enim plagas acceperat in ſupradicto certamine. Igitur Ochozias filius Joram rex Juda, deſcendit ut viſeret Joram filium Achab in Jezrahel ægrotantem.

7 Voluntatis quippe fuit Dei adverſus Ochoziam, ut veniret ad Joram: & cùm veniſſet, & egrederetur cum eo adverſum Jehu filiũ Namſi, quem unxit Dominus ut deleret domum Achab.

8 Cùm ergo everteret Jehu domum Achab, invenit principes Juda, & filios fratrum Ochoziæ, qui miniſtrabant ei, & interfecit illos.

D 9 Ipſum quoque perquirens Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: adductúmque ad ſe, occidit, & ſepelierunt eum: eò quòd eſſet filius Joſaphat, qui quæſierat Dominum in toto corde ſuo, nec erat ultrà ſpes aliqua, ut de ſtirpe quis regnaret Ochoziæ.

* 4. Reg. 11. a. 1. 10 * Si quidem Athalia mater ejus, videns quòd mortuus eſſet filius ſuus, ſurrexit, & interfecit omnem ſtirpem regiam domus Joram.

11 Porrò Joſabeth filia regis tulit Joas filium Ochoziæ, & furata eſt eum de medio filiorum regis, cùm interficerentur: abſconditque eum cum nutrice ſua in cubiculo lectulorum: Joſabeth autem, quæ abſconderat eum, erat filia regis Joram, uxor Joiadæ pontificis, ſoror Ochoziæ, & idcircò Athalia non interfecit eum.

12 Fuit ergo cum eis in domo Dei abſconditus ſex annis, quibus regnavit Athalia ſuper terram.

CAPUT XXIII.

Joiada Pontifex unxit Joas ſeptennem in regem Juda, curavitque ut Athalia occideretur, & cultus Dei reſtitueretur; populus autem deſtruit domum, altaria ac ſimulacra Baal.

A 4. Regum 11. a. 4. 1 ANno autem ſeptimo confortatus Joiada, aſſumpſit centuriones, Azariam videlicet filium Jeroham, & Iſmahel filium Johanan, Azariam quoque filium Obed, & Maaſiam filium Adaiæ, & Eliſaphat filium Zechri: & iniit cum eis fœdus.

2 Qui circumeuntes Judam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Juda, & principes familiarum Iſraël, venerúntque in Jeruſalem.

3 Iniit ergo omnis multitudo pactum in do-

mo Dei cum rege: dixítque ad eos Joiada: Ecce filius regis regnabit, ſicut locutus eſt Dominus ſuper filios David.
4 Iſte eſt ergo ſermo quem facietis:
5 Tertia pars veſtrûm qui veniunt ad Sabbatum, Sacerdotum, & Levitarum, & janitorum, erit in portis: tertia verò pars ad domum regis: & tertia ad portam, quæ appellatur Fundamenti: omne verò reliquum vulgus ſit in atriis domus Domini.
6 Nec quiſpiam alius ingrediatur domum Domini, niſi Sacerdotes, & qui miniſtrant de Levitis: ipſi tantummodò ingrediantur, quia ſanctificati ſunt: & omne reliquum vulgus obſervet cuſtodias Domini.
7 Levitæ autem circumdent regem, habentes B
ſinguli arma ſua: (& ſi quis alius ingreſſus fuerit templum, interficiatur) ſintque cum rege & intrante & egrediente.
8 Fecerunt ergo Levitæ, & univerſus Juda, juxta omnia quæ præceperat Joiada pontifex: & aſſumpſerunt ſinguli viros qui ſub ſe erant, & veniebant per ordinem ſabbati, cum his qui impleverant ſabbatum, & egreſſuri erant, ſiquidem Joiada pontifex non dimiſerat abire turmas, quæ ſibi per ſingulas hebdomadas ſuccedere conſueverant. C
9 Dedítque Joiada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeóſque & peltas regis David, quas conſecraverat in domo Domini.
10 Conſtituítque omnem populum tenentium pugiones, à parte templi dextra, uſque ad partem templi ſiniſtram, coram altari, & templo, per circuitum regis.
11 Et eduxerunt filium regis, & impoſuerunt

ei diadema, & teſtimonium, dederúntque in manu ejus tenendam legem, & conſtituerunt eum regem: unxit quoque illum Joiada pontifex, & filij ejus: imprecatíque ſunt ei, atque dixerunt: Vivat rex.

C 12 Quod cùm audiſſet Athalia, vocem ſcilicet currentium atque laudantium regem, ingreſſa eſt ad populum in templum Domini.

13 Cúmque vidiſſet regem ſtantem ſuper gradum in introitu, & principes, turmáſque circa eum, omnémque populum terræ gaudentem, atque clangentem tubis, & diverſi generis organis concinentem, vocémque laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Inſidiæ, inſidiæ.

14 Egreſſus autem Joiada pontifex ad centuriones, & principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra ſepta templi, & interficiatur foris gladio. Præcepítque ſacerdos ne occideretur in domo Domini.

15 Et impoſuerunt cervicibus ejus manus: cúmque intraſſet portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.

16 Pepigit autem Joiada fœdus inter ſe, univerſúmque populum, & regem, ut eſſet populus Domini.

D 17 Itaque ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam: & altaria ac ſimulacra illius confregerunt: Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras.

18 Conſtituit autem Joiada præpoſitos in domo Domini ſub manibus Sacerdotum, & Levitarum, quos diſtribuit David in domo Domini: ut offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio & canticis, juxta diſpoſitionem David:

19 Conſtituit quoque janitores in portis
domus Domini, ut non ingrederetur eam im-
mundus in omni re.

20 Aſſumpsítque centuriones, & fortiſſimos
viros ac principes populi, & omne vulgus ter-
ræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Do-
mini, & introire per medium portæ ſuperio-
ris in domum regis, & collocaverunt eum in
ſolio regali.

21 Lætatúſq; eſt omnis populus terræ, & urbs
quievit: porrò Athalia interfecta eſt gladio.

CAPUT XXIV.

*Joas vivente Joiada bonus ac pius, juſſit ad ſartate-
cta templi congregari pecuniam, deinde, eo mortuo fa-
ctus impius, jubet occidi Zachariam filium Joiadæ: an-
no ſequenti Iuda & Ieruſalem à Syris diripiuntur, &
Joas à ſervis ſuis occiditur.*

1 SEptem annorum erat Joas cùm regnare A
cœpiſſet: & quadraginta annis regnavit in 4 *Re-*
Jeruſalem, nomen matris ejus Sebia de Betſabee. *gum*
11. *d.*
2 Fecítque quod bonum eſt coram Domino 21.:12.
cunctis diebus Joiadæ ſacerdotis. *a.* 1.

3 Accepit autem ei Joiada uxores duas, è
quibus genuit filios & filias.

4 Poſt quæ placuit Joas ut inſtauraret do-
mum Domini.

5 Congregavítque Sacerdotes, & Levitas,
& dixit eis: Egredimini ad civitates Juda, &
colligite de univerſo Iſraël pecuniam ad ſarta-
tecta templi Dei veſtri, per ſingulos annos, fe-
ſtinatóque hoc facite. porrò Levitæ egêre ne-
gligentiùs.

6 Vocavítque rex Joiadam principem, & di- B
xit ei: Quare tibi non fuit curæ, ut cogeres Le-
vitas inferre de Juda & de Jeruſalem pecuniam,

quæ conſtituta eſt à Moyſe ſervo Domini, ut inferret eam omnis multitudo Iſraël in tabernaculum teſtimonij?

7 Athalia enim impiiſſima, & filij ejus, deſtruxerunt domum Dei; & de univerſis, quæ ſanctificata fuerant in templo Domini, ornaverunt fanum Baalim.

8 Præcepit ergo rex, & fecerunt arcam: poſuerúntque eam juxta portam domus Domini forinſecus.

9 Et prædicatum eſt in Juda & Jeruſalem, ut
deferrent ſinguli pretium Domino, * quod
Exod. 30. b. 12. conſtituit Moyſes ſervus Dei ſuper omnem Iſraël in deſerto.

10 Lætatíque ſunt cuncti principes & omnis populus, & ingreſſi contulerunt in arcam Domini, atque miſerunt ita ut impleretur.

C 11 Cúmque tempus eſſet ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum (videbant enim multam pecuniam) ingrediebatur ſcriba regis, & quem primus ſacerdos conſtituerat: effundebántque pecuniam quæ erat in arca: porrò arcam reportabant ad locum ſuum: ſícque faciebant per ſingulos dies, & congregata eſt infinita pecunia.

12 Quam dederunt rex & Joiada his, qui præerant operibus domus Domini: at illi conducebant ex ea cæſores lapidum, & artifices operum ſingulorum, ut inſtaurarent domum Domini: fabros quoque ferri & æris, ut quod cadere cœperat, fulciretur.

13 Egerúntque hi qui operabantur induſtriè, & obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac ſuſcitaverunt domum Domini in ſtatum priſtinum, & firmiter eam ſtare fecerunt.

14 Cúmque compleſſent omnia opera, de- D
tulerunt coram rege & Joiada reliquam partem
pecuniæ: de qua facta ſunt vaſa templi in mi-
niſterium, & ad holocauſta, phialæ quoque, &
cetera vaſa aurea & argentea: & offerebantur
holocauſta in domo Domini jugiter cunctis die-
bus Joiadæ.

15 Senuit autem Joiada plenus dierum, &
mortuus eſt cùm eſſet centum triginta annorum.

16 Sepeliérúntque eum in Civitate David
cum regibus, eò quòd feciſſet bonum cum Iſ-
raël, & cum domo ejus.

17 Poſtquam autem obiit Joiada, ingreſſi E
ſunt principes Juda: & adoraverunt regem;
qui delinitus obſequiis eorum, acquievit eis.

18 Et dereliquerunt templum Domini Dei
patrum ſuorum, ſerviérúntque lucis & ſculpti-
libus, & facta eſt ira contra Judam & Jeruſa-
lem propter hoc peccatum.

19 Mittebátque eis prophetas ut reverte-
rentur ad Dominum, quos proteſtantes, illi au-
dire nolebant.

20 Spiritus itaque Dei induit Zachariam F
filium Joiadæ ſacerdotem, & ſtetit in conſpe-
ctu populi, & dixit eis: Hæc dicit Dominus
Deus: Quare tranſgredimini præceptum Domi-
ni, quod vobis non proderit, & dereliquiſtis
Dominum ut derelinqueret vos?

21 Qui congregati adverſus eum, miſerunt
lapides juxta regis imperium in atrio domus
Domini.

22 Et non eſt recordatus Joas rex miſericor-
diæ, quam fecerat Joiada pater illius ſecum,
* ſed interfecit filium ejus. Qui cùm moreretur, *Mat.
ait: Videat Dominus, & requirat. 23. d. 35.

23 Cúmque evolutus eſſet annus, aſcendit
contra eum exercitus Syriæ: venítque in Judam & Jeruſalem, & interfecit cunctos principes populi, atque univerſam prædam miſerunt regi in Damaſcum.

G 24 Et certè cùm permodicus veniſſet numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus illorum infinitam multitudinem, eò quòd dereliquiſſent Dominum Deum patrum ſuorum: in Joas quoque ignominioſa exercuere judicia.

25 Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus magnis: ſurrexerunt autem contra eum ſervi ſui, in ultionem ſanguinis filij Joiadæ ſacerdotis, & occiderunt eum in lectulo ſuo, & mortuus eſt: ſepelierúntque eum in Civitate David, ſed non in ſepulchris regum.

26 Inſidiati verò ſunt ei, Zabad filius Semmaath Ammanitidis, & Jozabad filius Semarith Moabitidis.

27 Porrò filij ejus, ac ſumma pecuniæ quæ adunata fuerat ſub eo, & inſtauratio domus Dei, ſcripta ſunt diligentiùs in Libro regum: regnavit autem Amaſias filius ejus pro eo.

Caput XXV.

Amaſias patri Ioas ſuccedens, interfecit eos qui patrem occiderant; & poſt habitam de Idumæis victoriam, adoravit deos illorum, & ob id capitur à Ioas rege Iſraël, quem ad prælium provocaverat, ac Ieruſalem diripitur, tandémque Ioas in Lachis fugiens occiditur.

A 1 Vigintiquinque annorum erat Amaſias cùm regnare cœpiſſet, & vigintinovem annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Joadan de Jeruſalem.

4 Regũ 14 a. 2.

2 Fecítque bonum in conſpectu Domini: verumtamen non in corde perfecto.

3 Cúmque roboratum ſibi videret imperium, jugulavit ſervos, qui occiderant regem patrem ſuum,

4 Sed filios eorum non interfecit, ſicut ſcriptum eſt in Libro legis Moyſi, ubi præcepit Dominus, dicens: * Non occidentur patres pro filiis, neque filij pro patribus ſuis, ſed unuſquiſque in ſuo peccato morietur. * Deut. 24. c. 16. 4. Regum 14 b. 6. Ezechiel. 18. e. 20.

5 Congregavit igitur Amaſias Judam,& conſtituit eos per familias, tribunóſque & centuriones in univerſo Juda & Benjamin: & recenſuit à viginti annis ſuprà, invenítque trecenta millia juvenum, qui egrederentur ad pugnam, & tenerent haſtam & clypeum.

B

6 Mercede quoque conduxit de Iſraël centum millia robuſtorum, centum talentis argenti.

7 Venit autem homo Dei ad illum, & ait: O rex, ne egrediatur tecum exercitus Iſraël: non eſt enim Dominus cum Iſraël, & cunctis filiis Ephraim:

8 Quòd ſi putas in robore exercitus bella conſiſtere, ſuperari te faciet Deus ab hoſtibus: Dei quippe eſt adjuvare, & in fugam convertere.

9 Dixítque Amaſias ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, quæ dedi militibus Iſraël? Et reſpondit ei homo Dei: Habet Dominus unde tibi dare poſſit multò his plura.

C

10 Separavit itaque Amaſias exercitum, qui venerat ad eum ex Ephraim, ut reverteretur in locum ſuum: at illi contra Judam vehementer irati, reverſi ſunt in regionem ſuam.

11 Porrò Amaſias confidenter eduxit populum ſuum, & abiit in Vallem ſalinarum, percuſſítque filios Seir decem millia.

12 Et alia decem millia virorum ceperunt

filij Juda, & adduxerunt ad præruptum cujuſdam petræ, præcipitaverúntque eos de ſummo in præceps, qui univerſi crepuerunt.
D 13 At ille exercitus, quem remiſerat Amaſias ne ſecum iret ad prælium, diffuſus eſt in civitatibus Juda, à Samaria uſque ad Bethoron, & interfectis tribus millibus, diripuit prædam magnam.
14 Amaſias verò poſt cædem Idumæorum, & allatos deos filiorum Seir, ſtatuit illos in deos ſibi, & adorabat eos, & illis adolebat incenſum.
15 Quamobrem iratus Dominus contra Amaſiam, miſit ad illum prophetam, qui diceret ei: Cur adoraſti deos, qui non liberaverunt populum ſuum de manu tua?
E 16 Cúmque hæc ille loqueretur, reſpondit ei: Num conſiliarius regis es? quieſce ne interficiam te. Diſcedénſque propheta, Scio, inquit, quòd cogitaverit Deus occidere te, quia feciſti hoc malum, & inſuper non acquieviſti conſilio meo.
17 Igitur Amaſias rex Juda, inito peſſimo conſilio, miſit ad Joas filium Joachaz filij Jehu, regem Iſraël, dicens: Veni, videamus nos mutuò.
18 At ille remiſit nuntios, dicens: Carduus, qui eſt in Libano, miſit ad cedrum Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: & ecce beſtiæ, quæ erant in ſilva Libani, tranſierunt, & conculcaverunt carduum.
F 19 Dixiſti: Percuſſi Edom, & idcircò erigitur cor tuum in ſuperbiam: ſede in domo tua, cur malum adverſum te provocas, ut cadas & tu, & Juda tecum?
20 Noluit audire Amaſias, eò quòd Domini eſſet voluntas ut traderetur in manus hoſtium propter deos Edom.

21 Aſcendit igitur Joas rex Iſraël, & mutuos
ſibi præbuere conſpectus: Amaſias autem rex
Juda erat in Bethſames Juda:

22 Corruítque Juda coram Iſraël, & fugit
in tabernacula ſua.

23 Porrò Amaſiam regem Juda, filium Joas
filij Joachaz, cepit Joas rex Iſraël in Bethſames,
& adduxit in Jeruſalem: deſtruxítque murum
ejus à porta Ephraim uſque ad portam anguli,
quadringentis cubitis.

24 Omne quoque aurum, & argentum, & G
univerſa vaſa, quæ repererat in domo Dei, &
apud Obededom, in theſauris etiam domus re-
giæ, necnon & filios obſidum, reduxit in Sa-
mariam.

25 Vixit autem Amaſias filius Joas rex Juda,
poſtquam mortuus eſt Joas filius Joachaz rex
Iſraël, quindecim annis.

26 Reliqua autem ſermonum Amaſiæ prio-
rum & noviſſimorum, ſcripta ſunt in Libro re-
gum Juda & Iſraël.

27 Qui poſtquam receſſit à Domino, teten-
derunt ei inſidias in Jeruſalem. Cúmque fugiſ-
ſet in Lachis, miſerunt, & interfecerunt eum ibi.

28 Reportantéſque ſuper equos, ſepelierunt
eum cum patribus ſuis in Civitate David.

CAPUT XXVI.

Ozias ſeu Azarias filij Amaſiæ pietas commendatur, qui ad verſus Philiſthiim, Arabes, & Ammonitas triumphat, multáſque extruit civitates: ac poſtmodum ob nimiam felicitatem elatus, præſumpſit incenſum adolere, quamobrem ad diem uſque mortis à Domino lepra percuſſus eſt, gubernante regnum filio Ioatham, qui ſucceſſit in regnum.

1 OMnis autem populus Juda, filium ejus A
Oziam annorum ſedecim, conſtituit re- 4. Reguũ 14. ſ. 21.
gem pro Amaſia patre ſuo.

2 Ipſe ædificavit Ailath, & reſtituit eam ditioni Juda, poſtquam dormivit rex cum patribus ſuis.

3 Sedecim annorum erat Ozias cùm regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Jechelia de Jeruſalem.

4 Fecítque quod erat rectum in oculis Dñi, juxta omnia quæ fecerat Amaſias pater ejus.

5 Et exquiſivit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum; cúmque requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

6 Denique egreſſus eſt, & pugnavit contra Philiſthiim, & deſtruxit murum Geth, & murum Jabniæ, murúmque Azoti: ædificavit quoque oppida in Azoto, & in Philiſthiim.

7 Et adjuvit eum Deus contra Philiſthiim, & contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, & contra Ammonitas.

B 8 Appendebántque Ammonitæ munera Oziæ: & divulgatum eſt nomen ejus uſque ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

9 Ædificavítque Ozias turres in Jeruſalem ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavítque eas.

10 Extruxit etiam turres in ſolitudine, & effodit ciſternas plurimas, eò quòd haberet multa pecora, tam in campeſtribus, quàm in eremi vaſtitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

11 Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia, ſub manu Jehiel ſcribæ, Maaſiæque doctoris, & ſub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis.

12 Omníſq; numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium ſexcentorum.

13 Et ſub eis univerſus exercitus trecentorum & ſeptem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, & pro rege contra adverſarios dimicabant.

14 Præparavit quoque eis Ozias, id eſt, cuncto exercitui, clypeos, & haſtas, & galeas, & loricas, arcúſque & fundas ad jaciendos lapides. C

15 Et fecit in Jeruſalem diverſi generis machinas, quas in turribus collocavit, & in angulis murorum, ut mitterent ſagittas, & ſaxa grandia: egreſſúmque eſt nomen ejus procul, eò quòd auxiliaretur ei Dominus, & corroboraſſet illum.

16 Sed cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum: ingreſſúſque templum Dñi, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis.

17 Statímque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi,

18 Reſtiterunt regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, ut adoleas incenſum Domino: ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad hujuſcemodi miniſterium: egredere de ſanctuario, ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Dño Deo.

19 Iratúſque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incenſum, minabatur ſacerdotibus. Statímque orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus in domo Domini ſuper altare thymiamatis. D

20 Cúmque reſpexiſſet eum Azarias pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt le-

2 Ipſe ædificavit Ailath, & reſtituit eam ditioni Juda, poſtquam dormivit rex cum patribus ſuis.

3 Sedecim annorum erat Ozias cùm regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Jechelia de Jeruſalem.

4 Fecítque quod erat rectum in oculis Dñi, juxta omnia quæ fecerat Amaſias pater ejus.

5 Et exquiſivit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum: cúmque requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

6 Denique egreſſus eſt, & pugnavit contra Philiſthiim, & deſtruxit murum Geth, & murum Jabniæ, murúmque Azoti: ædificavit quoque oppida in Azoto, & in Philiſthiim.

7 Et adjuvit eum Deus contra Philiſthiim, & contra Arabes, qui habitabant iñ Gurbaal, & contra Ammonitas.

B 8 Appendebántque Ammonitæ munera Oziæ: & divulgatum eſt nomen ejus uſque ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

9 Ædificavítque Ozias turres in Jeruſalem ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavítque eas.

10 Extruxit etiam turres in ſolitudine, & effodit ciſternas plurimas, eò quòd haberet multa pecora, tam in campeſtribus, quàm in eremi vaſtitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

11 Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia, ſub manu Jehiel ſcribæ, Maaſiæque doctoris, & ſub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis.

12 Omníſq; numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium ſexcentorum.

13 Et ſub eis univerſus exercitus trecentorum & ſeptem millium quingentorum : qui erant apti ad bella, & pro rege contra adverſarios dimicabant.

14 Præparavit quoque eis Ozias, id eſt, cuncto exercitui, clypeos, & haſtas, & galeas, & loricas, arcúſque & fundas ad jaciendos lapides. C

15 Et fecit in Jeruſalem diverſi generis machinas, quas in turribus collocavit, & in angulis murorum, ut mitterent ſagittas, & ſaxa grandia: egreſſúmque eſt nomen ejus procul, eò quòd auxiliaretur ei Dominus, & corroboraſſet illum.

16 Sed cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum : ingreſſúſque templum Dñi, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis.

17 Statímque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi,

18 Reſtiterunt regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, ut adoleas incenſum Domino: ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad hujuſcemodi miniſterium: egredere de ſanctuario, ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Dño Deo.

19 Iratúſque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incenſum, minabatur ſacerdotibus. Statímque orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus in domo Domini ſuper altare thymiamatis. D

20 Cúmque reſpexiſſet eum Azarias pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt le-

pram in fronte ejus,& feſtinatò expulerunt eum.
Sed & ipſe perterritus, acceleravit egredi, eò
quòd ſenſiſſet illicò plagam Domini.
* 4. Reg. 15. a. 5. 21 * Fuit igitur Ozias rex leproſus uſque ad
diem mortis ſuæ, & habitavit in domo ſeparata
plenus lepra, ob quam ejectus fuerat de domo
Domini. Porrò Joatham filius ejus rexit domum
regis, & judicabat populum terræ.
22 Reliqua autem ſermonum Oziæ prio-
rum & noviſſimorum, ſcripſit Iſaias filius Amos,
propheta.
23 Dormivítque Ozias cum patribus ſuis,
& ſepelierunt eum in agro regalium ſepulchro-
rum, eò quòd eſſet leproſus: regnavítque Joa-
tham filius ejus pro eo.

Caput XXVII.

*Joatham pietas commendatur, qui devicto rege Am-
mon magnam ab eo mulctam accepit; cui ſuccedit im-
pius filius Achaz.*

A 4 Regum 15. g. 33. 1 Vigintiquinque annorum erat Joatham
cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis
regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Jeru-
ſa filia Sadoc.
2 Fecítque quod rectum erat coram Domi-
no, juxta omnia quæ fecerat Ozias pater ſuus,
excepto quòd non eſt ingreſſus templum Domi-
ni, & adhuc populus delinquebat.
B 3 Ipſe ædificavit portam domus Domini ex-
celſam, & in muro Ophel multa conſtruxit.
4 Urbes quoque ædificavit in montibus Juda,
& in ſaltibus caſtella & turres.
5 Ipſe pugnavit contra regem filiorum Am-
mon, & vicit eos, dederúntque ei filij Ammon
in tempore illo centum talenta argenti, & de-
cem millia coros tritici, ac totidem coros hor-

dei: hæc ei præbuerunt filij Ammon, in anno
ſecundo & tertio.
6 Corroboratúſque eſt Joatham, eò quòd C
direxiſſet vias ſuas coram Domino Deo ſuo.
7 Reliqua autem ſermonum Joatham,& omnes pugnæ ejus, & opera, ſcripta ſunt in Libro
regum Iſraël & Juda.
8 Vigintiquinque annorum erat cùm regnare D
cœpiſſet,& ſedecim annis regnavit in Jeruſalem.
9 Dormivítque Joatham cum patribus ſuis,
& ſepelierunt eum in Civitate David: & regnavit Achaz filius ejus pro eo.

CAPUT XXVIII.

Propter ſcelera Achaz multipliciter affligitur Iuda, primùm ab Aſſyriis, deinde à filiis Iſraël (qui ob id crudelitatis arguti à propheta, remittunt Iudæos captivos cum præda) rurſum etiam ab Idumæis & Philiſthæis: Achaz tamen poſt omnem plagam adhuc auget impietatem; cui pius ſuccedit filius Ezechias.

1 VIginti annorum erat Achaz cùm regnare A
cœpiſſet: & ſedecim annis regnavit in 4. *Regum*
Jeruſalem: non fecit rectum in conſpectu Do- *16. a.*
mini ſicut David pater ejus: *2.*
2 Sed ambulavit in viis regum Iſraël, inſuper & ſtatuas fudit Baalim.
3 Ipſe eſt, qui adolevit incenſum in Vallebennom, & luſtravit filios ſuos in igne, juxta ritum gentium, quas interfecit Dominus in adventu filiorum Iſraël.
4 Sacrificabat quoque, & thymiama ſuccendebat in excelſis, & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.
5 Tradidítque eum Dominus Deus ejus in manu regis Syriæ, qui percuſſit eum, magnámque prædam cepit de ejus imperio, & adduxit in Damaſcum: manibus quoque regis Iſraël

traditus eſt, & percuſſus plaga grandi.

6 Occidítque Phacee, filius Romeliæ, de Juda centum viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eò quòd reliquiſſent Dominum Deum patrum ſuorum.

7 Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maaſiam filium regis, & Ezricam ducem domus ejus, Elcanam quoque ſecundum à rege.

8 Ceperúntque filij Iſraël de fratribus ſuis ducenta millia mulierum, puerorum, & puellarum, & infinitam prædam: pertulerúntque eam in Samariam.

B 9 Ea tempeſtate erat ibi propheta Domini, nomine Oded: qui egreſſus obviàm exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum veſtrorum contra Juda, tradidit eos in manibus veſtris, & occidiſtis eos atrociter, ita ut ad cælum pertingeret veſtra crudelitas.

10 Inſuper filios Juda & Jeruſalem vultis vobis ſubjicere in ſervos & ancillas. quod nequaquam facto opus eſt: peccaſtis enim ſuper hoc Domino Deo veſtro.

11 Sed audite conſilium meum, & reducite captivos, quos adduxiſtis de fratribus veſtris, quia magnus furor Domini imminet vobis.

12 Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Johanan, Barachias filius Moſollamoth, Ezechias filius Sellum, & Amaſa filius Adali, contra eos qui veniebant de prælio.

13 Et dixerunt eis: Non introducetis huc captivos, ne peccemus Domino. Quare vultis adjicere ſuper peccata noſtra, & vetera cumu-

lare delicta? grande quippe peccatum eſt, & ira furoris Domini imminet ſuper Iſraël.

14 Dimiſerúntque viri bellatores prædam, & univerſa quæ ceperant, coram principibus, & omni multitudine.

15 Steterúntque viri, quos ſuprà memoravimus, & apprehendentes captivos, omnéſque qui nudi erant, veſtierunt de ſpoliis: cúmque veſtiſſent eos, & calceaſſent, & refeciſſent cibo ac potu, unxiſſéntque propter laborem, & adhibuiſſent eis curam: quicumque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, impoſuerunt eos jumentis, & adduxerunt Jericho Civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsíque reverſi ſunt in Samariam. C

16 Tempore illo miſit rex Achaz ad regem Aſſyriorum, poſtulans auxilium.

17 Venerúntque Idumæi, & percuſſerunt multos ex Juda, & ceperunt prædam magnam.

18 Philiſthiim quoque diffuſi ſunt per urbes campeſtres, & ad Meridiem Juda: ceperúntque Bethſames, & Aialon, & Gaderoth, Socho quoque, & Thamnan, & Gamzo, cum viculis ſuis, & habitaverunt in eis.

19 Humiliaverat enim Dominus Judam propter Achaz regem Juda, eò quòd nudaſſet eum auxilio, & contemptui habuiſſet Dominum.

20 Adduxítque contra eum Thelgathphalnaſar, regem Aſſyriorum, qui & afflixit eum, & nullo reſiſtente vaſtavit. D

21 Igitur Achaz, ſpoliata domo Domini, & domo regum ac principum, dedit regi Aſſyriorum munera, & tamen nihil ei profuit.

22 Inſuper & tempore anguſtiæ ſuæ auxit contemptum in Dñm, ipſe per ſe rex Achaz,

23 Immolavit diis Damaſci victimas percuſſoribus ſuis, & dixit: Dij regum Syrij auxiliantur eis, quos ego placabo hoſtiis, & aderunt mihi, cùm econtrariò ipſi fuerint ruinæ ei, & univerſo Iſraël.

24 Direptis itaque Achaz omnibus vaſis domus Dei, atque confractis, clauſit januas templi Dei, & fecit ſibi altaria in univerſis angulis Jeruſalem.

25 In omnibus quoque urbibus Juda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum ſuorum.

26 Reliqua autem ſermonum ejus, & omnium operum ſuorum priorum & noviſſimorum, ſcripta ſunt in Libro regum Juda & Iſraël.

27 Dormivítque Achaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in civitate Jeruſalem: neque enim receperunt eum in ſepulchra regum Iſraël. Regnavítque Ezechias filius ejus pro eo.

Caput XXIX.

Ezechias abolitum Dei cultum, aperto templo, reſtitutiſque ſacerdotibus, Levitis & cantoribus, inſtauravit; oblatis plurimis holocauſtis & ſacrificiis cum ingenti lætitia.

A 1 IGitur Ezechias regnare cœpit, cùm viginti quinque eſſet annorum, & viginti novem annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Abia, filia Zachariæ.

4 Regum 18. a. 2.

2 Fecítque quod erat placitum in conſpectu Domini, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus.

3 Ipſe anno & menſe primo regni ſui, aperuit valvas domus Domini, & inſtauravit eas.

4 Adduxítque Sacerdotes atque Levitas, & congregavit eos in plateam Orientalem.

5 Dixítque ad eos: Audite me Levitæ, & ſanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum veſtrorum, & auferte omnem immunditiam de ſanctuario.

6 Peccaverunt patres noſtri, & fecerunt malum in conſpectu Domini Dei noſtri, derelinquentes eum: averterunt facies ſuas à tabernaculo Domini, & præbuerunt dorſum.

7 Clauſerunt oſtia, quæ erant in porticu, & extinxerunt lucernas, incenſumque non adoleverunt, & holocauſta non obtulerunt in ſanctuario Deo Iſraël. B

8 Concitatus eſt itaque furor Domini ſuper Judam & Jeruſalem, tradidítque eos in commotionem, & in interitum, & in ſibilum, ſicut ipſi cernitis oculis veſtris.

9 En, corruerunt patres noſtri gladiis; filij noſtri, & filiæ noſtræ, & conjuges captivæ ductæ ſunt, propter hoc ſcelus.

10 Nunc ergo placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo Iſraël, & avertet à nobis furorem iræ ſuæ.

11 Filij mei nolite negligere: vos elegit Dominus ut ſtetis coram eo, & miniſtretis illi, colatíſque eum, & cremetis ei incenſum.

12 Surrexerunt ergo Levitæ: Mahath filius Amaſai, & Joel filius Azariæ, de filiis Caath: Porrò de filiis Merari, Cis filius Abdi: & Azarias filius Jalaleel. De filiis autem Gerſom, Joah filius Zemma, & Eden filius Joah. C

13 At verò de filiis Eliſaphan, Samri, & Jahiel. De filiis quoque Aſaph, Zacharias, & Mathanias:

14 Necnon de filiis Heman, Jahiel, & Semei: Sed & de filiis Idithun, Semeias, & Oziel.

15 Congregaverúntque fratres ſuos, & ſanctificati ſunt, & ingreſſi ſunt juxta mandatum regis & imperium Domini, ut expiarent domum Dei.
16 Sacerdotes quoque ingreſſi templum Domini ut ſanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam, quam intrò repererant in veſtibulo domus Domini, quam tulerunt Levitæ, & aſportaverunt ad Torrentem cedron foras.
17 Cœperunt autem prima die menſis primi mundare, & in die octavo ejuſdem menſis ingreſſi ſunt porticum templi Domini, expiaverúntque templum diebus octo, & in die ſextadecima menſis ejuſdem, quod cœperant impleverunt.
D 18 Ingreſſi quoque ſunt ad Ezechiam regem, & dixerunt ei: Sanctificavimus omnem domum Domini, & altare holocauſti, vaſáque ejus, necnon & menſam propoſitionis cum omnibus vaſis ſuis,
19 Cunctámque templi ſupellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno ſuo, poſtquam prævaricatus eſt: & ecce expoſita ſunt omnia coram altare Domini.
20 Conſurgénſque diluculò Ezechias rex adunavit omnes principes civitatis, & aſcendit in domum Domini.
21 Obtulerúntque ſimul tauros ſeptem, & arietes ſeptem, agnos ſeptem, & hircos ſeptem pro peccato, pro regno, pro ſanctuario, pro Juda, dixítque ſacerdotibus filiis Aaron ut offerrent ſuper altare Domini.
E 22 Mactaverunt igitur tauros, & ſuſceperunt ſanguinem Sacerdotes, & fuderunt illum ſuper altare, mactaverunt etiam arietes, & il-

lotum ſanguinem ſuper altare fuderunt, immolaveruntque agnos, & fuderunt ſuper altare ſanguinem.
23 Applicuerunt hircos pro peccato, coram rege & univerſa multitudine, impoſuerúntque manus ſuas ſuper eos:
24 Et immolaverunt illos Sacerdotes, & aſperſerunt ſanguinem eorum coram altare pro piaculo univerſi Iſraëlis: pro omni quippe Iſraël præceperat rex ut holocauſtum fieret, & pro peccato.
25 Conſtituit quoque Levitas in domo Domini, cum cymbalis, & pſalteriis, & citharis, ſecundùm diſpoſitionem David regis, & Gad Videntis, & Nathan prophetæ: ſiquidem Dñi præceptum fuit per manum prophetarum ejus. F
26 Steterúntque Levitæ tenentes organa David, & Sacerdotes tubas.
27 Et juſſit Ezechias ut offerrent holocauſta ſuper altare: cúmque offerrentur holocauſta, cœperunt laudes canere Domino, & clangere tubis, atque in diverſis organis, quæ David rex Iſraël præparaverat, concrepare.
28 Omni autem turba adorante, cantores, & ij qui tenebant tubas, erant in officio ſuo, donec compleretur holocauſtum.
29 Cúmque finita eſſet oblatio, incurvatus eſt rex, & omnes qui erant cum eo, & adoraverunt.
30 Præcepítque Ezechias & principes Levitis, ut laudarent Dominum ſermonibus David, & Aſaph Videntis: qui laudaverunt eum magna lætitia, & incurvato genu adoraverunt. G
31 Ezechias autem etiam hæc addidit: Impleſtis manus veſtras Domino, accedite, & offerte victimas, & laudes, in domo Domini.

Obtulit ergo univerſa multitudo hoſtias, & laudes, & holocauſta, mente devota.

32 Porrò numerus holocauſtorum, quæ obtulit, multitudo, hic fuit, Tauros ſeptuaginta, arietes centum, agnos ducentos.

33 Sanctificaverúntque Domino boves ſexcentos, & oves tria millia.

34 Sacerdotes verò pauci erant, nec poterant ſufficere ut pelles holocauſtorum detraherent: unde & Levitæ fratres eorum adjuverunt eos, donec impleretur opus, & ſanctificarentur antiſtites: Levitæ quippe faciliori ritu ſanctificantur, quàm Sacerdotes.

35 Fuerunt ergo holocauſta plurima, adipes pacificorum, & libamina holocauſtorum: & completus eſt cultus domus Domini.

36 Lætatúſque eſt Ezechias, & omnis populus, eò quòd miniſterium Domini eſſet expletum. De repentè quippe hoc fieri placuerat.

CAPUT XXX.

Ezechias miſſis in omnem Iſraël & Iudam nuntiis, populum convocat, & ſua oratione exhortatur ad immolandum Phaſe, quo facto, celebrarunt ſolemnitatem azymorum bis ſeptem diebus cum ingenti lætitia, plurimis oblatis victimis.

A 1 MIſit quoque Ezechias ad omnem Iſraël & Judam: ſcripsítque epiſtolas ad Ephraim & Manaſſen, ut venirent ad domum Domini in Jeruſalem, & facerent Phaſe Domino Deo Iſraël.

2 Inito ergo conſilio regis & principum, & univerſi cœtus Jeruſalem, decreverunt ut facerent Phaſe menſe ſecundo.

3 Non enim potuerant facere in tempore ſuo, quia ſacerdotes, qui poſſent ſufficere ſanctificati non fuerant, & populus nondum congregatus fuerat in Jeruſalem.

4 Placuítque ſermo regi, & omni multitudini.

5 Et decreverunt ut mitterent nuntios in univerſum Iſraël, de Berſabee uſque Dan, ut venirent, & facerent Phaſe Domino Deo Iſraël in Jeruſalem: multi enim non fecerant ſicut lege præſcriptum eſt.

6 Perrexerúntque curſores cum epiſtolis ex regis imperio, & principum ejus, in univerſum Iſraël & Judam, juxta id, quod rex juſſerat, prædicantes: Filij Iſraël revertimini ad Dominum Deum Abraham, & Iſaac, & Iſraël: & revertetur ad reliquias, quæ effugerunt manum regis Aſſyriorum. B

7 Nolite fieri ſicut patres veſtri & fratres, qui receſſerunt à Domino Deo patrum ſuorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipſi cernitis.

8 Nolite indurare cervices veſtras ſicut patres veſtri: tradite manus Domino, & venite ad ſanctuarium ejus, quod ſanctificavit in æternum: ſervite Domino Deo patrum veſtrorum, & avertetur à vobis ira furoris ejus.

9 Si enim vos reverſi fueritis ad Dominum: fratres veſtri, & filij habebunt miſericordiam coram dominis ſuis, qui illos duxerunt captivos, & revertentur in terram hanc: pius enim & clemens eſt Dominus Deus veſter, & non avertet faciem ſuam à vobis, ſi reverſi fueritis ad eum.

10 Igitur curſores pergebant velociter de civitate in civitatem, per terram Ephraim & Manaſſe uſque ad Zabulon, illis irridentibus & ſubſannantibus eos.

11 Attamen quidam viri ex Aſer, & Manaſſe, & Zabulon, acquieſcentes conſilio, venerunt Jeruſalem. C

12 In Juda verò facta eſt manus Domini ut
daret eis cor unum: ut facerent juxta præce-
ptum regis, & principum verbum Domini.
13 Congregatíque ſunt in Jeruſalem populi
multi, ut facerent ſolemnitatem azymorum, in
menſe ſecundo:
C 14 Et ſurgentes deſtruxerunt altaria quæ
erant in Jeruſalem, atque univerſa, in quibus
idolis adolebatur incenſum, ſubvertentes, pro-
jecerunt in Torrentem cedron.
15 Immolaverunt autem Phaſe quartadeci-
ma die menſis ſecundi. Sacerdotes quoque at-
que Levitæ tandem ſanctificati obtulerunt ho-
locauſta in domo Domini.
16 Steterúntque in ordine ſuo, juxta diſpo-
ſitionem & legem Moyſi hominis Dei: Sacer-
dotes verò ſuſcipiebant effundendum ſangui-
nem de manibus Levitarum,
17 Eò quòd multa turba ſanctificata non eſ-
ſet: & idcircò immolarent Levitæ Phaſe his,
qui non occurrerant ſanctificari Domino.
18 Magna etiam pars populi de Ephraim, &
Manaſſe, & Iſſachar, & Zabulon, quæ ſanctifi-
cata non fuerat, comedit Phaſe, non juxta quod
ſcriptum eſt: & oravit pro eis Ezechias, di-
cens: Dominus bonus propitiabitur.
19 Cunctis, qui in toto corde requirunt
Dominum Deum patrum ſuorum: & non im-
putabit eis quòd minùs ſanctificati ſunt.
D 20 Quem exaudivit Dominus, & placatus
eſt populo.
21 Fecerúntque filij Iſraël, qui inventi ſunt
in Jeruſalem, ſolemnitatem azymorum ſeptem
diebus in lætitia magna, laudantes Dominum
per ſingulos dies: Levitæ quoque & Sacerdo-

res, per organa, quæ ſuo officio congruebant.

22 Et locutus eſt Ezechias ad cor omnium Levitarum, qui habebant intelligentiam bonam ſuper Domino: & comederunt ſeptem diebus ſolemnitatis, immolantes victimas pacificorum, & laudantes Dominum Deum patrum ſuorum.

23 Placuítque univerſæ multitudini ut celebrarent etiam alios dies ſeptem: quod & fecerunt cum ingenti gaudio.

24 Ezechias enim rex Juda præbuerat multitudini mille tauros, & ſeptem millia ovium: principes verò dederant populo tauros mille, & oves decem millia: ſanctificata eſt ergo ſacerdotum plurima multitudo,

25 Et hilaritate perfuſa omnis turba Juda, tam ſacerdotum & Levitarum, quàm univerſæ frequentiæ, quæ venerat ex Iſraël: proſelytorum quoque de Terra Iſraël, & habitantium in Juda.

26 Factáque eſt grandis celebritas in Jeruſalem, qualis à diebus Salomonis filij David regis Iſraël in ea urbe non fuerat.

27 Surrexerunt autem Sacerdotes atque Levitæ benedicentes populo: & exaudita eſt vox eorum: pervenítque oratio in habitaculum ſanctum cæli.

CAPUT XXXI.

Populus idola lucóſque in Iuda & Ephraim demolitur, Ezechias Sacerdotes & Levitas componit in ordinem miniſterij; populo autem abundantiſſimè offerente conſtituuntur, factis horreis, qui ſervarent ac diſtribuerent Levitico generi quæ oblata erant.

1 CUmque hæc fuiſſent ritè celebrata, egreſ- A
ſus eſt omnis Iſraël, qui inventus fuerat in urbibus Juda, & fregerunt ſimulacra, ſucciderúntque lucos, demoliti ſunt excelſa, & altaria deſtruxerunt, non ſolùm de univerſo Juda &

Benjamin, ſed & de Ephraim quoq; & Manaſſe, donec penitus everterent: reverſique ſunt omnes filij Iſraël in poſſeſſiones & civitates ſuas.

2 Ezechias autem conſtituit turmas Sacerdotales & Leviticas per diviſiones ſuas, unumquemque in officio proprio, tam Sacerdotum videlicet quàm Levitarum, ad holocauſta & pacifica, ut miniſtrarent & confiterentur, canerentque in portis caſtrorum Domini.

3 Pars autem regis erat, ut de propria ejus ſubſtantia offerretur holocauſtum, manè ſemper & veſperè. Sabbatis quoque & Calendis, & ſolemnitatibus ceteris, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi.

B 4 Præcepit etiam populo habitantium Jeruſalem, ut darent partes Sacerdotibus, & Levitis ut poſſent vacare legi Domini.

5 Quod cùm percrebruiſſet in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filij Iſraël frumenti, vini, & olei, mellis quoque, & omnium, quæ gignit humus, decimas obtulerunt.

6 Sed & filij Iſraël & Juda, qui habitabant in urbibus Juda, obtulerunt decimas boum & ovium, decimáſque ſanctorum, quæ voverant Domino Deo ſuo: atque univerſa portantes, fecerunt acervos plurimos.

7 Menſe tertio cœperunt acervorum jacere fundamenta, & menſe ſeptimo compleverunt eos.

8 Cúmque ingreſſi fuiſſent Ezechias & principes ejus, viderunt acervos, & benedixerunt Domino ac populo Iſraël.

9 Interrogavítque Ezechias Sacerdotes & Levitas, cur ita jacerent acervi.

10 Reſpondit illi Azarias Sacerdos primus C
de ſtirpe Sadoc, dicens: Ex quo cœperunt offerri primitiæ in domo Domini, comedimus, & ſaturati ſumus, & remanſerunt plurima, eò quòd benedixerit Dominus populo ſuo: reliquiarum autem copia eſt iſta, quam cernis.

11 Præcepit igitur Ezechias ut præpararent horrea in domo Domini. Quod cùm feciſſent,

12 Intulerunt, tam primitias, quàm decimas, & quæcumque voverant, fideliter. Fuit autem præfectus eorum Chonenias Levita, & Semei frater ejus ſecundus,

13 Poſt quem Jahiel, & Azarias, & Nahath, & Aſael, & Jerimoth, Jozabad quoque, & Eliel, & Jeſmachias, & Mahath, & Banaias, præpoſiti ſub manibus Choneniæ, & Semei fratris ejus, ex imperio Ezechiæ regis & Azariæ pontificis domus Dei ad quos omnia pertinebant.

14 Core verò filius Jemna Levites & Janitor Orientalis portæ, præpoſitus erat iis quæ ſponte offerebantur Domino, primitiiſque & conſecratis in Sancta ſanctorum.

15 Et ſub cura ejus Eden, & Benjamin, Jeſue, & Semeias, Amarias quoque & Sechenias, in civitatibus Sacerdotum, ut fideliter diſtribuerent fratribus ſuis partes, minoribus atque majoribus:

16 Exceptis maribus ab annis tribus & ſupra, D
cunctis qui ingrediebantur templum Dñi, & quidquid per ſingulos dies cõducebat in miniſterio, atque obſervationibus juxta diviſiones ſuas,

17 Sacerdotibus per familias, & Levitis à vigeſimo anno & ſupra, per ordines & turmas ſuas,

18 Univerſæque multitudini, tam uxoribus,
quàm liberis eorum utriuſque ſexus, fideliter ci-
bi, de his quæ ſanctificata fuerant, præbebantur.
19 Sed & filiorum Aaron per agros, & ſubur-
bana urbium ſingularum, diſpoſiti erant viri,
qui partes diſtribuerent univerſo ſexui maſcu-
lino de Sacerdotibus & Levitis.
20 Fecit ergo Ezechias univerſa quæ dixi-
mus in omni Juda: operatúſque eſt bonum &
rectum & verum, coram Domino Deo ſuo,
21 In univerſa cultura miniſterij domus
Domini, juxta legem & cærimonias, volens re-
quirere Deum ſuum in toto corde ſuo: fecítque
& proſperatus eſt.

CAPUT XXXII.

Sennacherib Judam invadente, & Deum cœli blaſphemante, Ezechias populum hortatur fidere in Domino, à quo ille minis & blaſphemiis nititur eum avertere: orantibus autem Ezechia & Iſaia, Angelus diſſipat exercitum Sennacherib; qui fugiens, à filiis occiditur: porrò Ezechias nimia felicitate elatus, Deum offendit; cui impius filius Manaſſes ſuccedit.

A 1 POſt quæ & hujuſcemodi veritatem, venit
4.Re- Sennacherib rex Aſſyriorum, & ingreſſus
gum 18. c. Judam, obſedit civitates munitas, volens eas
13. capere.
Eccli. 2 Quod cum vidiſſet Ezechias, veniſſe ſcili-
48. c. cet Sennacherib, & totum belli impetum verti
20. Iſai. contra Jeruſalem,
36. a. 3 Inito cum principibus conſilio, viríſque
1. fortiſſimis, ut obturarent capita fontium, qui
erant extra urbem: & hoc omnium decernen-
te ſententia,
4 Congregavit plurimam multitudinem, &
obturaverunt cunctos fontes, & rivum qui
fluebat in medio terræ, dicentes: Ne veniant

reges Aſſyriorum, & inveniant aquarum abundantiam.
5 Ædificavit quoque, agens induſtriè, omnem murum, qui fuerat diſſipatus, & extruxit turres deſuper, & forinſecùs alterum murum: inſtauravítque Mello in Civitate David, & fecit univerſi generis armaturam & clypeos.
6 Conſtituítque principes bellatorum in exercitu: & convocavit univerſos in platea portæ civitatis, ac locutus eſt ad cor eorum dicens: B
7 Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Aſſyriorum, & univerſam multitudinem, quæ eſt cum eo: multò enim plures nobiſcum ſunt, quàm cum illo.
8 Cum illo enim eſt brachium carneum: nobiſcum Dñs Deus noſter, qui auxiliator eſt noſter, pugnátque pro nobis. Confortatúſque eſt populus hujuſcemodi verbis Ezechiæ regis Juda.
9 Quæ poſtquam geſta ſunt, miſit Sennacherib rex Aſſyriorum ſervos ſuos in Jeruſalem (ipſe enim cum univerſo exercitu obſidebat Lachis) ad Ezechiam regem Juda, & ad omnem populum qui erat in urbe, dicens:
10 Hæc dicit Sennacherib rex Aſſyriorum: In quo habentes fiduciam ſedetis obſeſſi in Jeruſalem?
11 Num Ezechias decipit vos, ut tradat morti in fame & ſiti, affirmans quòd Dominus Deus veſter liberet vos de manu regis Aſſyriorum? C
12 Numquid non iſte eſt Ezechias, qui deſtruxit excelſa illius, & altaria, & præcepit Juda & Jeruſalem, dicens: Coram altari uno adorabitis, & in ipſo comburetis incenſum?
13 An ignoratis quæ ego fecerim, & Patres

mei, cunctis terrarum populis? numquid præ-
valuerunt dij gentium, omniúmque terrarum,
liberàre regionem ſuam de manu mea?
14 Quis eſt de univerſis diis gentium quas
vaſtaverunt patres mei, qui potuerit eruere
pŏpulum ſuum de manu mea, ut poſſit etiam
Deus veſter eruere vos de hac manu?
D 15 Non vos ergo decipiat Ezechias, nec va-
na perſuaſione deludat, neque credatis ei. Si
enim nullus potuit Deus cunctarum gentium
atque regnorum liberare populum ſuum de
manu mea, & de manu patrum meorum; con-
ſequenter nec Deus veſter poterit eruere vos
de manu mea.
16 Sed & alia multa locuti ſunt ſervi ejus
contra Dominum Deum, & contra Ezechiam
ſervum ejus.
17 Epiſtolas quoque ſcripſit plenas blaſphe-
miæ in Dominum Deum Iſraël, & locutus eſt
adverſus eum: Sicut dij gentium ceterarum
non potuerunt liberare populum ſuum de ma-
nu mea: ſic & Deus Ezechiæ eruere non pote-
rit populum ſuum de manu iſta.
18 Inſuper & clamore magno, lingua Ju-
daica, contra populum qui ſedebat in muris Je-
ruſalem, perſonabat, ut terreret eos, & caperet
civitatem.
E 19 Locutúſque eſt contra Deum Jeruſalem,
ſicut adverſum deos populorum terræ, opera
manuum hominum.
20 Oraverunt igitur, Ezechias rex, & Iſaias
filius Amos prophetes, adverſum hanc blaſphe-
miam, ac vociferati ſunt uſque in cælum.
*Tob. 1. d. 21. 21 * Et miſit Dominus angelum, qui per-
cuſſit omnem virum robuſtum, & bellatorem,

& principem exercitus regis Aſſyriorum: reverſuſque eſt cum ignominia in terram ſuam. Cúmque ingreſſus eſſet domum Dei ſui, filij qui egreſſi fuerant de utero ejus, interfecerunt eum gladio.

22 Salvavítque Dominus Ezechiam & habitatores Jeruſalem de manu Sennacherib regis Aſſyriorum, & de manu omnium, & præſtitit eis quietem per circuitum.

23 Multi etiam deferebant hoſtias & ſacrificia Domino in Jeruſalem, & munera Ezechiæ regi Juda: qui exaltatus eſt poſt hæc coram cunctis gentibus. F

24 * In diebus illis ægrotavit Ezechias uſque ad mortem, & oravit Dominum: exaudivítque eum, & dedit ei ſignum. * 4. Reg. 20. a. 1. Iſai. 38. a. 1.

25 Sed non juxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia elevatum eſt cor ejus: & facta eſt contra eum ira, & contra Judam & Jeruſalem.

26 Humiliatúſque eſt poſteà, eò quòd exaltatum fuiſſet cor ejus, tam ipſe, quàm habitatores Jeruſalem: & idcircò non venit ſuper eos ira Domini in diebus Ezechiæ.

27 Fuit autem Ezechias dives, & inclytus valdè, & theſauros ſibi plurimos congregavit argenti & auri & lapidis pretioſi, aromatum, & armorum univerſi generis, & vaſorum magni pretij.

28 Apothecas quoque frumenti, vini, & olei, & præſepia omnium jumentorum, cauláſque pecorum, G

29 Et urbes ædificavit ſibi: habebat quippe greges ovium & armentorum innumerabiles, eò quòd dediſſet ei Dominus ſubſtantiam multam nimis.

30 Ipſe eſt Ezechias, qui obturavit ſuperio-
rem fontem aquarum Gihon, & avertit eas ſub-
ter ad Occidentem Urbis David: in omnibus
operibus ſuis fecit proſperè quæ voluit.
31 Attamen in legatione principum Baby-
lonis, qui miſſi fuerant ad eum, ut interroga-
rent de portento, quod acciderat ſuper terram,
dereliquit eum Deus ut tentaretur, & nota fie-
rent omnia quæ erant in corde ejus.
32 Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, &
miſericordiarum ejus, ſcripta ſunt in viſione
Iſaiæ filij Amos prophetæ, & in Libro regum
Juda & Iſraël.
33 Dormivítque Ezechias cum patribus ſuis,
& ſepelierunt eum ſuper ſepulchra filiorum
David: & celebravit ejus exequias univerſus
Juda, & omnes habitatores Jeruſalem: regna-
vítque Manaſſes filius ejus pro eo.

CAPUT XXXIII.

Manaſſes ob ſuas impietates captivus in Babylonem ducitur: in qua afflictione ad Deum converſus, ſuo regno reſtituitur, & idolis abjectis Dei cultum reſtaurat: cui impius filius Amon ſuccedit: & hoc à ſuis interſecto, regnat pius ejus filius Joſias.

A 1 DUodecim annorum erat Manaſſes cùm
4 Regum regnare cœpiſſet, & quinquagintaquin-
gum 21. a. 1. que annis regnavit in Jeruſalem.
2 Fecit autem malum coram Domino, jux-
ta abominationes gentium, quas ſubvertit Do-
minus coram filiis Iſraël.
3 Et converſus inſtauravit excelſa, quæ de-
molitus fuerat Ezechias pater ejus: conſtruxít-
que aras Baalim, & fecit lucos, & adoravit om-
nem militiam cæli, & coluit eam.
4 Ædificavit quoque altaria in domo Do-

mini, de qua dixerat Dominus: * In Jeruſalem * 2.
erit nomen meum in æternum. Reg. 7. b.
5 Ædificavit autem ea cuncto exercitui cæ- 10.
li, in duobus atriis domus Domini.

6 Tranſiréque fecit filios ſuos per ignem in Vallebenennom: obſervabat ſomnia, ſectabatur auguria, maleficis artibus inſerviebat, habebat ſecum magos, & incantatores: multáque mala operatus eſt coram Domino, ut irritaret eum.

7 Sculptile quoque & conflatile ſignum poſuit in domo Dei, * de qua locutus eſt Deus ad David, & ad Salomonem filium ejus, dicens: * 3.
In domo hac & in Jeruſalem, quam elegi de Reg. 8.
cunctis tribubus Iſraël, ponam nomen meum b. 18.
in ſempiternum. B

8 Et moveri non faciam pedem Iſraël de terra, quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat ſi cuſtodierint facere quæ præcepi eis, cunctámque legem & cærimonias, atque judicia per manum Moyſi.

9 Igitur Manaſſes ſeduxit Judam, & habitatores Jeruſalem, ut facerent malum ſuper omnes gentes, quas ſubverterat Dominus à facie filiorum Iſraël.

10 Locutúſque eſt Dominus ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt.

11 Idcircò ſuperinduxit eis principes exercitus regis Aſſyriorum: ceperúntque Manaſſen, & vinctum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem.

12 Qui poſtquam coanguſtatus eſt, oravit Dominum Deum ſuum: & egit pœnitentiam valdè coram Deo patrum ſuorum.

13 Deprecatúſque eſt eum, & obſecravit C
intentè: & exaudivit orationem ejus, reduxit-

que eum Jeruſalem in regnum ſuum, & cognovit Manaſſes quòd Dominus ipſe eſſet Deus.

14 Poſt hæc ædificavit murum extra Civitatem David, ad Occidentem Gihon in convalle ab introitu portæ piſcium per circuitum uſque ad Ophel, & exaltavit illum vehementer: conſtituítque principes exercitus in cunctis civitatibus Juda munitis:

15 Et abſtulit deos alienos, & ſimulachrum de domo Domini; aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini, & in Jeruſalem, & projecit omnia extra urbem.

16 Porrò inſtauravit altare Domini, & immolavit ſuper illud victimas, & pacifica, & laudem: præcepítque Judæ ut ſerviret Domino Deo Iſraël.

17 Attamen adhuc populus immolabat in excelſis Domino Deo ſuo.

18 Reliqua autem geſtorum Manaſſe: & obſecratio ejus ad Deum ſuum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Iſraël, continentur in ſermonibus regum Iſraël.

D 19 Oratio quoque ejus & exauditio, & cuncta peccata atque contemptus, loca etiam in quibus ædificavit excelſa, & fecit lucos & ſtatuas, antequam ageret pœnitentiam, ſcripta ſunt in ſermonibus Hozai.

20 Dormivit ergo Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in domo ſua: regnavítque pro eo filius ejus Amon.

21 Viginti duorum annorum erat Amon cùm regnare cœpiſſet, & duobus annis regnavit in Jeruſalem.

22 Fecítque malum in conſpectu Domini,
ſicut fecerat Manaſſes pater ejus: & cunctis
idolis, quæ Manaſſes fuerat fabricatus, immolavit atque ſervivit.
23 Et non eſt reveritus faciem Domini, ſicut
reveritus eſt Manaſſes pater ejus: & multò majora deliquit.
24 Cúmque conjuraſſent adverſus eum ſervi ſui, interfecerunt eum in domo ſua.
25 Porrò reliqua populi multitudo, cæſis
iis, qui Amon percuſſerant, conſtituit regem
Joſiam filium ejus pro eo.

CAPUT XXXIV.

Joſias, idolorum cultu ſublato, templum inſtaurat: repertóque legis libro, conterritus eſt, ex illius præſcripto omnia conſtituit, & convocato populo lectóque libro, fœdus cum Domino percuſſit.

1 OCto annorum erat Joſias cùm regnare A
cœpiſſet, & triginta & uno anno regna- 4. Regum
vit in Jeruſalem. 22. a.
2 Fecítque quod erat rectum in conſpectu 1.
Domini, & ambulavit in viis David patris ſui:
non declinavit neque ad dexteram, neque ad
ſiniſtram.
3 Octavo autem anno regni ſui, cùm adhuc
eſſet puer, cœpit quærere Deum patris ſui David: & duódecimo anno, poſtquam regnare
cœperat, mundavit Judam & Jeruſalem ab excelſis, & lucis, ſimulacríſque & ſculptilibus.
4 Deſtruxerúntque coram eo aras Baalim: &
ſimulacra, quæ ſuperpoſita fuerant, demoliti
ſunt: lucos etiam, & ſculptilia ſuccîdit atque
comminuit: & ſuper tumulos eorum, qui eis
immolare conſueverant, fragmenta diſperſit.
5 Oſſa præthereà ſacerdotum combuſſit in al- B

taribus idolorum, mundavítque Judam & Jeruſalem.

6 Sed & in urbibus Manaſſe, & Ephraim, & Simeon uſque Nephthali, cuncta ſubvertit.

7 Cúmque altaria diſſipaſſet, & lucos, & ſculptilia contriviſſet in fruſta, cunctáque delubra demolitus eſſet de universa terra Iſraël, reverſus eſt in Jeruſalem.

8 Igitur anno octavodecimo regni ſui, mundata jam terra, & templo Domini, miſit Saphan filium Eſeliæ, & Maaſiam principem civitatis, & Joha filium Joachaz à commentariis, ut inſtaurarent domum Domini Dei ſui.

C 9 Qui venerunt ad Helciam ſacerdotem magnum: acceptámque ab eo pecuniam, quæ illata fuerat in domum Domini, & quam congregaverant Levitæ, & janitores de Manaſſe, & Ephraim, & univerſis reliquiis Iſraël, ab omni quoque Juda, & Benjamin, & habitatoribus Jeruſalem,

10 Tradiderunt in manibus eorum qui præerant operariis in domo Domini, ut inſtaurarent templum, & infirma quæque ſarcirent.

11 At illi dederunt eam artificibus, & cæmentariis, ut emerent lapides de lapicidinis, & ligna ad commiſſuras ædificij, & ad contignationem domorum, quas deſtruxerant reges Juda.

12 Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpoſiti operantium, Jahath & Abdias de filiis Merari, Zacharias & Moſollam de filiis Caath, qui urgebant opus: omnes Levitæ ſcientes organis canere.

13 Super eos verò, qui ad diverſos uſus onera portabant, erant ſcribæ, & magiſtri de Levitis janitores.

14 Cúmque efferrent pecuniam, quæ illata D
fuerat in templum Domini, reperit Helcias ſacerdos Librum legis Domini per manum Moyſi.

15 Et ait ad Saphan ſcribam: Librum legis inveni in domo Domini: Et tradidit ei.

16 At ille intulit volumen ad regem, & nuntiavit ei dicens: Omnia quæ dediſti in manu ſervorum tuorum, ecce complentur.

17 Argentum quod repertum eſt in domo Domini, conflaverunt: datúmque eſt præfectis artificum, & diverſa opera fabricantium.

18 Præterea tradidit mihi Helcias ſacerdos hunc librum. Quem cùm rege præſente recitaſſet,

19 Audiſsétque ille verba legis, ſcidit veſtimenta ſua:

20 Et præcepit Helciæ, & Ahicam filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque ſcribæ, & Aſaæ ſervo regis, dicens:

21 Ite, & orate Dominum pro me, & pro E
reliquiis Iſraël & Juda, ſuper univerſis ſermonibus Libri iſtius, qui repertus eſt: magnus enim furor Domini ſtillavit ſuper nos, eò quòd non cuſtodierint patres noſtri verba Domini, ut facerent omnia quæ ſcripta ſunt in iſto volumine.

22 Abiit ergo Helcias, & hi qui ſimul à rege miſſi fuerant, ad Oldam prophetidem, uxorem Sellum filij Thecuath, filij Haſra cuſtodis veſtium: quæ habitabat in Jeruſalem in Secunda: & locuti ſunt ei verba, quæ ſuprà narravimus.

23 At illa reſpondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Dicite viro, qui miſit vos ad me.

24 Hæc

24 Hæc dicit Dominus: Ecce ego inducam
mala ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores
ejus, cunctáque maledicta, quæ ſcripta ſunt in
Libro hoc, quem legerunt coram rege Juda.
F 25 Quia dereliquerunt me, & ſacrificave-
runt diis alienis, ut me ad iracundiam provoca-
rent in cunctis operibus manuum ſuarum, id-
circò ſtillabit furor meus ſuper locum iſtum, &
non extinguetur.
26 Ad regem autem Juda, qui miſit vos pro
Domino deprecando, ſic loquimini: Hæc dicit
Dominus Deus Iſraël: quoniam audiſti verba
voluminis,
27 Atque emollitum eſt cor tuum, & humi-
liatus es in conſpectu Dei, ſuper his quæ dicta
ſunt contra locum hunc, & habitatores Jeruſa-
lem, reveritúſque faciem meam, ſcidiſti veſti-
menta tua, & fleviſti coram me: ego quoque
exaudivi te, dicit Dominus.
28 Jam enim colligam te ad patres tuos, &
infereris in ſepulchrum tuum in pace: nec vi-
debunt oculi tui omne malum, quod ego indu-
cturus ſum ſuper locum iſtum, & ſuper habi-
* 4. tatores ejus. * Retulerunt itaque regi cuncta
Reg. quæ dixerat.
23. *a.* 1. 29 At ille convocatis univerſis majoribus na-
tu Juda & Jeruſalem,
G 30 Aſcendit in domum Domini, unáque om-
nes viri Juda & habitatores Jeruſalem, Sacerdo-
tes & Levitæ, & cunctus populus à minimo uſ-
que ad maximum. Quibus audientibus in domo
Domini, legit rex omnia verba voluminis:
31 Et ſtans in tribunali ſuo, percuſſit fœdus
coram Domino, ut ambularet poſt eum, & cu-
ſtodiret præcepta, & teſtimonia, & juſtificatio-

nes ejus, in toto corde ſuo, & in tota anima ſua, faceretque quæ ſcripta ſunt in volumine illo, quod legerat.

32 Adjuravit quoque ſuper hoc omnes, qui reperti fuerant in Jeruſalem & Benjamin: & fecerunt habitatores Jeruſalem juxta pactum Domini Dei patrum ſuorum.

33 Abſtulit ergo Joſias cunctas abominationes de univerſis regionibus filiorum Iſraël: & fecit omnes qui reſidui erant in Iſraël, ſervire Domino Deo ſuo. Cunctis diebus ejus non receſſerunt à Domino Deo patrum ſuorum.

CAPUT XXXV.

Immolato Phaſe maxima cum ſolemnitate plurimiſque victimis, Joſias feſtum azymorum ſeptem diebus celebravit; deinde contra regem Ægypti pugnare tentans, graviterque vulneratus, moritur cum ingenti omnium luctu, & præſertim Jeremiæ Propheta.

1 FEcit autem Joſias in Jeruſalem Phaſe A
Domino, quod immolatum eſt quarta- 4. Regū
decima die menſis primi: 23. e. 21.

2 Et conſtituit Sacerdotes in officiis ſuis, hortatúſque eſt eos ut miniſtrarent in domo Domini.

3 Levitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Iſraël ſanctificabatur Domino, locutus eſt: Ponite arcam in ſanctuario templi, quod ædificavit Salomon filius David rex Iſraël, nequaquam enim eam ultrà portabitis: nunc autem miniſtrate Domino Deo veſtro, & populo ejus Iſraël.

4 Et præparate vos per domos & cognationes veſtras, in diviſionibus ſingulorum, ſicut præcepit David rex Iſraël, & deſcripſit Salomon filius ejus.

5 Et miniſtrate in ſanctuario per familias turmáſque Leviticas,
6 Et ſanctificati immolate Phaſe : fratres etiam veſtros, ut poſſint juxta verba quæ locutus eſt Dominus in manu Moyſi facere, præparate.
7 Dedit prætereà Joſias omni populo, qui ibi fuerat inventus in ſolemnitate Phaſe, agnos & hœdos de gregibus,& reliqui pecoris triginta millia, boum quoque tria millia. hæc de regis univerſa ſubſtantia.
B 8 Duces quoque ejus, ſponte quod voverant, obtulerunt, tam populo, quàm Sacerdotibus & Levitis. Porrò Helcias, & Zacharias, & Jahiel, principes domus Domini, dederunt ſacerdotibus ad faciendum Phaſe pecora commixtim duo millia ſexcenta, & boves trecentos.
9 Chonenias autem, & Semeias, etiam Nathanaël, fratres ejus, nec non Haſabias, & Jehiel, & Jozabad, principes Levitarum, dederunt ceteris Levitis ad celebrandum Phaſe quinque millia pecorum, & boves quingentos.
10 Præparatúmque eſt miniſterium, & ſteterunt ſacerdotes in officio ſuo : Levitæ quoque in turmis, juxta regis imperium.
11 Et immolatum eſt Phaſe : aſperſerúntque Sacerdotes manu ſua ſanguinem, & Levitæ detraxerunt pelles holocauſtorum :
12 Et ſeparaverunt ea ut darent per domos & familias ſingulorum, & offerrentur Domino, ſicut ſcriptum eſt in Libro Moyſi : de bobus quoque fecerunt ſimiliter.
13 Et aſſaverunt Phaſe ſuper ignem, juxta quod in lege ſcriptum eſt : pacificas verò ho-

ſtias coxerunt in lebetibus, & cacabis, & ollis,
& feſtinatò diſtribuerunt univerſæ plebi:
14 Sibi autem, & Sacerdotibus poſteà paraverunt: nam in oblatione holocauſtorum & adipum uſque ad noctem ſacerdotes fuerunt occupati: unde Levitæ ſibi & ſacerdotibus filiis Aaron paraverunt noviſſimis.
15 Porrò cantores filij Aſaph ſtabant in ordine ſuo, juxta præceptum David, & Aſaph, & Heman, & Idithun, prophetarum regis: Janitores verò per portas ſingulas obſervabant, ita ut nec puncto quidem diſcederent à miniſterio: quam ob rem & fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos. C
16 Omnis igitur cultura Domini ritè completa eſt in die illa, ut facerent Phaſe, & offerrent holocauſta ſuper altare Domini, juxta præceptum regis Joſiæ.
17 Feceruntque filij Iſraël, qui reperti fuerant ibi, Phaſe in tempore illo, & ſolemnitatem azymorum ſeptem diebus.
18 Non fuit Phaſe ſimile huic in Iſraël à diebus Samuelis prophetæ: ſed nec quiſquam de cunctis regibus Iſraël fecit Phaſe ſicut Joſias, Sacerdotibus, & Levitis, & omni Judæ, & Iſraël qui repertus fuerat, & habitantibus in Jeruſalem.
19 Octavodecimo anno regni Joſiæ hoc Phaſe celebratum eſt.
20 * Poſtquam inſtauraverat Joſias templum, aſcendit Nechao rex Ægypti ad pugnandum in Charcamis juxta Euphraten: & proceſſit in occurſum ejus Joſias. * 4. Reg. 23. f. 29.
21 At ille miſſis ad eum nuntiis, ait: Quid mihi & tibi eſt rex Juda? non adverſum te ho-

die venio, ſed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus feſtinatò ire præcepit: deſine adverſum Deum facere, qui mecum eſt ne interficiat te.

22 Noluit Joſias reverti, ſed præparavit contra eum bellum, nec acquievit ſermonibus
* Zach. Nechao ex ore Dei: * verùm perrexit ut dimi-
12. d. caret in campo Mageddo.
11. 23 Ibíque vulneratus à ſagittariis, dixit pueris ſuis: Educite me de prælio, quia oppidò vulneratus ſum.

D 24 Qui tranſtulerunt eum de curru in alterum currum, qui ſequebatur eum more regio, & aſportaverunt eum in Jeruſalem, mortuúſque eſt, & ſepultús in mauſoleo patrum ſuorum: & univerſus Juda & Jeruſalem luxerunt eum.

25 Jeremias maximè: cujus omnes cantores atque cantatrices, uſque in præſentem diem, lamentationes ſuper Joſiam replicant, & quaſi lex obtinuit in Iſraël: Ecce ſcriptum fertur in lamentationibus.

26 Reliqua autem ſermonum Joſiæ & miſericordiarum ejus, quæ lege præcepta ſunt Domini;

27 Opera quoque illius prima & noviſſima, ſcripta ſunt in Libro regum Juda & Iſraël.

Joſiæ ſuccedit ejus filius Joachaz, quem Nechao rex Ægypti transfert in Ægyptum, fratrémque Eliakim, quem Joakim nominat, ſubſtituit: quo in Babylonem ducto à Nabuchodonozore, regnat filius Joachin, & hunc rex Aſſyriorum unà cum vaſis templi in Babylonem adducit, patruúmque illius impium Sedeciam ſubſtituit: qui Aſſyriis rebellans, templo ac Jeruſalem incenſis, transfertur unà cum populo in Babylonem, propter regum & populi peccata, donec per Cyrum regem Perſarum primo anno regni ejus redeundi datur facultas.

1. TUlit ergo populus terræ Joachaz filium A
Joſiæ, & conſtituit regem pro patre ſuo 4 Reg.
in Jeruſalem. 23. f. 30.
2 Viginti trium annorum erat Joachaz cùm
regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit
in Jeruſalem.
3 Amovit autem eum rex Ægypti cùm veniſſet in Jeruſalem, & condemnavit terram
centum talentis argenti, & talento auri.
4 Conſtituítque pro eo regem,* Eliakim fratrem ejus, ſuper Judam & Jeruſalem: & vertit Matt. 1. b. 11.
nomen ejus Joakim: ipſum verò Joachaz tulit
ſecum, & abduxit in Ægyptum.
5 Vigintiquinque annorum erat Joakim cùm
regnare cœpiſſet, & undecim annis regnavit in
Jeruſalem: fecítque malum coram Domino
Deo ſuo.
6 Contra hunc aſcendit Nabuchodonoſor
rex Chaldæorum, & vinctum catenis duxit in
Babylonem.
7 Ad quam & vaſa Domini tranſtulit, & poſuit ea in templo ſuo. B
8 Reliqua autem verborum Joakim, & abominationum ejus, quas operatus eſt, & quæ inventa ſunt in eo, continentur in Libro regum

Juda & Iſraël. Regnavit autem Joachin filius
ejus pro eo.

9 Octo annorum erat Joachin cùm regnare
cœpiſſet, & tribus menſibus, ac decem diebus
regnavit in Jeruſalem, fecítque malum in con-
ſpectu Domini.

10 Cúmque anni circulus volveretur, miſit
Nabuchodonoſor rex, qui adduxerunt eum in
Babylonem, aſportatis ſimul pretioſiſſimis vaſis
* 4 Reg. 24. d. 17. Jere. 37. a. 1. domus Domini. * Regem verò conſtituit Sede-
ciam patruum ejus ſuper Judam & Jeruſalem.

11 Viginti & unius anni erat Sedecias cùm
regnare cœpiſſet, & undecim annis regnavit
in Jeruſalem.

C 12 Fecítque malum in oculis Domini Dei
ſui, nec erubuit faciem Jeremiæ prophetæ, lo-
quentis ad ſe ex ore Domini.

13 A rege quoque Nabuchodonoſor receſ-
ſit, qui adjuraverat eum per Deum: & indura-
vit cervicem ſuam & cor, ut non reverteretur
ad Dominum Deum Iſraël.

14 Sed & univerſi principes ſacerdotum, &
populus prævaricati ſunt iniquè juxta univer-
ſas abominationes Gentium, & polluerunt do-
mum Domini quam ſanctificaverat ſibi in Je-
ruſalem.

15 Mittebat autem Dominus Deus patrum
ſuorum ad illos per manum nuntiorum ſuorum,
de nocte conſurgens, & quotidie commonens:
eò quòd parceret populo & habitaculo ſuo.

16 At illi ſubſannabant nuntios Dei, & par-
vipendebant ſermones ejus, illudebántque
prophetis, donec aſcenderet furor Domini in
populum ejus, & eſſet nulla curatio.

17 Adduxit enim ſuper eos regem Chaldeo-

rum, & interfecit juvenes eorum gladio in domo ſanctuarij ſui: non eſt miſertus adoleſcentis, & virginis, & ſenis, nec decrepiti quidem, ſed omnes tradidit in manibus ejus.

18 Univerſaque vaſa domus Domini, tam D majora, quam minora: & theſauros templi, & regis, & principum, tranſtulit in Babylonem.

19 Incenderunt hoſtes domum Dei, deſtruxerúntque murum Jeruſalem, univerſas turres combuſſerunt, & quidquid pretioſum fuerat, demoliti ſunt.

20 Si quis evaſerat gladium, ductus in Babylonem ſervivit regi, & filiis ejus, donec imperaret rex Perſarum,

21 Et compleretur ſermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra ſabbata ſua: cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum, uſque dum complerentur ſeptuaginta anni.

22 * Anno autem primo Cyri regis Perſarum, ad explendum ſermonem Domini: quem locutus fuerat per os Jeremiæ, ſuſcitavit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum: qui juſſit prædicari in univerſo regno ſuo, etiam per ſcripturam, dicens:

* 1. Eſd. 1. a. 1. 6. a. 3. Ier. 25. c. 12. 29. c. 10.

23 Hæc dicit Cyrus rex Perſarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipſe præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Jeruſalem, quæ eſt in Judea: quis ex vobis eſt in omni populo ejus? ſit Dominus Deus ſuus cum eo, & aſcendat.

FINIS.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

LABORATORIO RESTAURO
[illegible]
VIA [illegible] N. 141
TEL. [illegible]